

UCHWAŁA NR XLVI/335/2022

RADY GMINY DĘBNICA KASZUBSKA

z dnia 30 czerwca 2022 r.

**w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk – Ustka
na lata 2022 – 2030”**

Na podstawie art. 10g ust. 1 i ust. 8 oraz art. 18 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559, 583, 1005, 1079) oraz art. 3 pkt 3, art. 4 ust. 1, art. 9 pkt 6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r., poz. 1057, Dz. U z 2022 r., poz. 1079) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk – Ustka na lata 2022-2030”, która wraz z częścią diagnostyczną, prognozą oddziaływania na środowisko oraz podsumowaniem stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dębica Kaszubska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Dębica Kaszubska

Ireneusz Ziółkowski

Załącznik
do uchwały nr XLVI/335/2022
Rady Gminy Dębica Kaszubska
z dnia 30 czerwca 2022 r.

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

Spis treści

Wstęp	4
I Wprowadzenie	6
I.1 Definicja MOF Słupsk-Ustka	6
I.2 Podstawa prawna	6
II Podsumowanie diagnozy strategicznej – synteza	9
II.1 Portret terytorialny Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka	9
II.2 Synteza diagnozy obszaru wsparcia	14
II.2.1 Sfera społeczna	14
II.2.2 Sfera gospodarcza	15
II.2.3 Sfera przestrzenna, funkcjonalna i środowiskowa	17
II.3 Analiza SWOT	21
III Założenia rozwojowe MOF Słupsk-Ustka	26
III.1 Misja i wizja strategii działania i rozwoju MOF Słupsk-Ustka w perspektywie roku 2030	26
III.2 Cele strategiczne MOF wraz z uzasadnieniem	27
III.3 Kierunki działań MOF	34
III.4 Schemat interwencji strategicznej	64
III.5 Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk-Ustka w ujęciu regionalnym – OSI	65
III.6 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej MOF Słupsk-Ustka	71
III.7 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	77
IV System wdrażania	80
IV.1 Założenia wdrożeniowe	80
IV.2 Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych	84
IV.3 Monitoring i ewaluacja	86
IV.4 Komplementarność opracowania	90
IV.5 Ramy finansowe i źródła finansowania	96
IV.6 Ewaluacja ex-ante	96
Aneks 1. Indykatorywna lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji przez partnerów MOF Słupsk-Ustka	99

Wstęp

Przedmiotowe opracowanie – „Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030” – ma charakter strategii ponadlokalnej. Pojęcie strategii ponadlokalnej jest stosunkowo nowym instrumentem prawnym opisanym w znowelizowanych przepisach ustawy o samorządzie gminnym oraz w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W swojej istocie strategia ponadlokalna to narzędzie skierowane do gmin zdecydowanych na poszukiwanie wspólnego potencjału rozwojowego i partnerskie przeciwdziałanie zagrożeniom oraz na optymalizację sposobu wykonywania swoich zadań w obszarach, które uznają za wspólne.

W przypadku Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF) Słupsk-Ustka można wskazać na szereg wspólnych wyzwań rozwojowych, począwszy od jakości powiązań funkcjonalnych związanych z rynkiem pracy, korzystaniem z usług publicznych, skutkami rozlewania się miast i widoczną presją suburbanizacyjną, a kończąc na klasycznych dla porozumień terytorialnych potrzebach integracji transportu publicznego, poprawie skomunikowania oraz idei wspólnego przeciwdziałania zmianom klimatycznym i zagrożeniom stąd płynącym.

Nadrzędnym celem zawiązanej współpracy jest budowanie pozycji konkurencyjnej MOF-u i wykorzystanie sumy identyfikowanych potencjałów wszystkich zaangażowanych w projekt partnerów. W perspektywie najbliższej dekady oczekuje się istotnej poprawy jakości życia mieszkańców w każdym obszarze, co zostało precyzyjnie opisane w części strategicznej opracowania.

„Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030” to narzędzie zarządzania rozwojem, które wychodzi poza wąsko rozumiane granice administracyjne, w praktyce życia często niewidoczne, a co za tym idzie nieistotne dla mieszkańców obszaru, ale co równie ważne nie stanowi prostej sumy projektów poszczególnych samorządów skupionych w ramach obszaru funkcjonalnego (miast: Słupsk, Ustka; gmin wiejskich: Słupsk, Ustka, Damnica, Kobylnica, Dębница Kaszubska oraz Powiatu Słupskiego). Tym samym należy traktować przedmiotową strategię jako emanację pożądanych do realizacji projektów wspólnych (partnerskich), które będą liniowo bądź w formie efektu skali kreowały zmianę na omawianym obszarze. Ponadto kluczowe znaczenie ma osiągnięcie efektu synergii, który realnie pozwoli na skokową poprawę atrakcyjności zamieszkiwania miast i gmin MOF-u.

Prezentowana Strategia ma również, poza wymiarem strategicznym, wymiar operacyjny. Samorządy tworzące MOF w nadrzędnym regionalnym dokumencie planistycznym: „Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030” zostały sklasyfikowane (w ramach hierarchii osadniczej ośrodków miejskich) jako „główny biegun rozwoju północno-zachodniej części województwa, wykazujący oddziaływanie na sąsiadujące powiaty (zwłaszcza słupski i bytowski oraz sławieński w sąsiednim województwie zachodniopomorskim). Tym obszarem stanowiącym jednocześnie podmiot regionalnej polityki rozwojowej jest właśnie układ bipolarny – MOF Słupsk-Ustka. Takie zaszeregowanie obszaru umożliwi planowanie realizacji przedsięwzięć wspólnych w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Dotychczas korzystanie z tego narzędzia było w większości przypadków zawężone do wojewódzkich ośrodków miejskich (stolic poszczególnych regionów). W tym kontekście sama strategia, ale również możliwość pozyskania dzięki niej części alokacji wydzielonej dla tzw. ZIT-ów to istotna szansa rozwojowa.

Z punktu widzenia procesu opracowania „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030”, należy podkreślić, że niniejszy dokument powstał w modelu partycypacyjno-eksperyckim. Mimo jego technicznego i bardzo skonkretyzowanego charakteru (szczególnie w części operacyjnej) znaczącą rolę odegrały badania społeczne w wymiarze ilościowym i jakościowym. Ankietyzacja oraz indywidualne wywiady pogłębione pozwoliły na wskazanie najważniejszych wyzwań rozwojowych obszaru oraz na spojrzenie na MOF z perspektywy mieszkańca. Te działania wraz z diagnozą statystyczną pozwoliły na opracowanie kompleksowej diagnozy społeczno-gospodarczej, uwzględniającej również wątki przestrzenne, której wnioski stanowią drugi rozdział dokumentu (II Podsumowanie diagnozy strategicznej – synteza).

Część planistyczna (III Założenia rozwojowe MOF Słupsk-Ustka) to z kolei pokłosie spotkań warsztatowych, które miały swój branżowy, tematyczny charakter. Poza instytucjonalnym wymiarem przytoczonych spotkań partycypacyjnych bardzo ważne znaczenie miało uczestnictwo interesariuszy zewnętrznych w stosunku do sektora publicznego, jakimi były chociażby: uczelnie wyższe, instytucje otoczenia biznesu oraz organizacje pozarządowe. Warto zaznaczyć, że część strategiczna opracowania wskazuje na szerokie możliwości i potrzeby zawiązywania współpracy i partnerstw, natomiast część operacyjna stanowi już techniczne odniesienie się do przedsięwzięć możliwych do realizacji w przeważającej części w formule partnerskiej, co znacząco podnosi szanse na pozyskanie środków w ramach różnych programów i funduszy, m.in. w ramach mechanizmu ZIT.

Podsumowując „Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030” to nowy w formie dokument (świadczą o tym chociażby rozbudowane komponenty obligatoryjnych analiz przestrzennych, mający na celu opisanie realnych scenariuszy rozwoju, efektywne pozyskiwanie środków rozwojowych w poszanowaniu identyfikowanych potrzeb i problemów artykułowanych przez społeczności lokalne, liderów opinii i poszczególne samorządy tworzące MOF Słupsk-Ustka.

I Wprowadzenie

I.1 Definicja MOF Słupsk-Ustka

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk-Ustka (MOF S-U) tworzy 8 samorządów, wśród których znajdują się Miasto Słupsk oraz Gmina Miasto Ustka, 5 gmin wiejskich, zlokalizowanych na terenie powiatu słupskiego – gm. Słupsk, Ustka, Damnica, Kobylnica i Dębica Kaszubska oraz powiat słupski w obszarze ww. gmin. MOF S-U znajduje się w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Powierzchnia obszaru wynosi 1 244 km² co stanowi około 6,7% powierzchni województwa pomorskiego. Największe pod względem powierzchni są gminy: Dębica Kaszubska (300 km²) oraz Słupsk (262 km²). Powierzchnia miast Słupsk i Ustka zajmuje w strukturze obszaru niewiele ponad 4% ogółu powierzchni tj. 53 km². Obszar MOF S-U zamieszkuje łącznie 160 588 osób, co stanowi około 6,8% ogółu mieszkańców województwa pomorskiego. Największą jednostką jest miasto Słupsk zamieszkiwane przez blisko 90 tys. osób. Drugim w kolejności miastem jest Ustka, na terenie której mieszka nieco ponad 15 tys. osób. Mieszkańcy obu miast stanowią łącznie blisko 2/3 ogółu mieszkańców obszaru MOF S-U. Najmniejszą pod względem liczby mieszkańców jest gmina wiejska Ustka (8,2 tys.) i Damnica (6,0 tys.). Poniższa tabela przedstawia powierzchnię oraz liczbę ludności poszczególnych jednostek tworzących MOF S-U:

Tabela 1 Powierzchnia i liczba mieszkańców jednostek wchodzących w skład MOF S-U

Jednostka	Ludność ogółem	% ludności MOF S-U	Powierzchnia w km ²	% powierzchni MOF S-U
Gmina Dębica Kaszubska	9 495	5,9%	300	24,1%
Gmina Słupsk	18 528	11,5%	261	21,1%
Gmina Kobylnica	13 211	8,2%	244	19,6%
Gmina Ustka	8 295	5,2%	217	17,4%
Gmina Damnica	6 080	3,8%	168	13,5%
Gmina Miasto Ustka	15 199	9,5%	10	0,8%
Powiat m. Słupsk	89 780	55,9%	43	3,5%
Powiat słupski	98 832	-	2 304	-
MOF S-U	160 588	100,0%	1 244	100,0%

Źródło: dane GUS BDL 2020 r.

Niewątpliwym atutem i potencjałem MOFu jest przede wszystkim położenie w strefie nadmorskiej, które umożliwi rozwój gospodarki morskiej, turystyczno-uzdrowiskowej i energetyki odnawialnej. Ponadto atutem jest również korzystne położenie względem przebiegu DK nr 6 i 21, a także DW nr 210 i 213. Istotnym wyzwaniem dla tego obszaru funkcjonalnego jest przede wszystkim przeciwdziałanie zagrożeniom związanym z peryferyzacją, suburbanizacją oraz negatywnymi trendami demograficznymi (starzeniem się społeczeństwa). Pozytywna zmiana w tym zakresie nastąpi poprzez poprawę jakości i wzmocnienie sektora usług publicznych, rewitalizację obszarów zdegradowanych, a także dalszy rozwój funkcji turystycznych.

I.2 Podstawa prawna

Bazę do opracowywania niniejszego dokumentu stanowią zapisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz.1372, 1834). 13 listopada 2020 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, która wprowadziła zmiany w wielu aktach prawnych, w tym również w ustawie o samorządzie gminnym. Nowelizacja spowodowała,

że w ustawie pojawił się nowy instrument jakim jest strategia ponadlokalna. Zgodnie z art. 10g. ust. 1. Gminy sąsiadujące, powiązane ze sobą funkcjonalnie, mogą opracować strategię rozwoju ponadlokalnego będącą wspólną strategią rozwoju tych gmin w zakresie ich terytorium.

Zgodnie z art. 10g ust. 2 strategia rozwoju ponadlokalnego:

- 1) jest opracowywana z udziałem powiatu, jeżeli w jej opracowywaniu uczestniczą wszystkie gminy z terytorium tego powiatu,
- 2) może być opracowywana z udziałem powiatu, jeżeli przynajmniej jedna gmina, o której mowa w ust. 1, znajduje się na jego terytorium.

W skład MOF Słupsk - Ustka wchodzi 5 gmin zlokalizowanych na terenie powiatu słupskiego, co pozwala (zgodnie art. 10g ust. 2. pkt. 2) na opracowywanie strategii ponadlokalnej z udziałem powiatu słupskiego.

Zakres tematyczny strategii ponadlokalnej jest tożsamy z zakresem, jaki ustawa określa dla strategii rozwoju gminy. Zgodnie z art.10e ust.3, oprócz wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, strategia rozwoju określa w szczególności:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań;
- 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 9) ramy finansowe i źródła finansowania.

Elementy zawarte w punkcie 4,6 i 7 przedstawiane są w dokumencie strategii w znacznej części w formie graficznej. Prezentacja graficzna ułatwia zrozumienie wizji i kierunków rozwoju przedstawionych w strategii. Model jest graficznym odzwierciedleniem prezentowanych treści, wskazuje najważniejsze informacje, wiąże zagadnienia społeczno-gospodarcze z przestrzennymi. Obrazuje strategiczną wizję rozwoju, która wynika z uwarunkowań związanych z położeniem, procesami zachodzącymi na analizowanym obszarze oraz trendami rozwojowymi. Model, mimo przedstawienia struktury funkcjonalno-przestrzennej w bardzo ogólnej formie, wskazuje najważniejsze obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów.

Istotnymi z punktu widzenia tworzenia strategii rozwoju ponadlokalnego są również zapisy art. 10g. w szczególności:

„4. W celu przygotowania i realizacji strategii rozwoju ponadlokalnego gminy mogą tworzyć w szczególności związek międzygminny, o którym mowa w art. 64, lub stowarzyszenie, o którym mowa w art. 84, lub zawierać porozumienie międzygminne, o którym mowa w art. 74.

5. Projekt strategii rozwoju ponadlokalnego opracowuje wójt albo organ wykonawczy związku międzygminnego albo stowarzyszenia oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.
6. Zarząd województwa wydaje opinię, o której mowa w ust. 5, w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu strategii rozwoju ponadlokalnego. W przypadku braku opinii we wskazanym terminie uznaje się, że strategia rozwoju ponadlokalnego jest spójna ze strategią rozwoju województwa.
7. Strategia rozwoju ponadlokalnego jest przyjmowana przez organ stanowiący związku międzygminnego albo stowarzyszenia, w drodze uchwały.
8. Strategia rozwoju ponadlokalnego opracowana przez porozumienie międzygminne jest przyjmowana przez właściwe rady gmin i obowiązuje od dnia jej przyjęcia przez ostatnią radę gminy. Strategia rozwoju ponadlokalnego opracowana z udziałem powiatu jest przyjmowana również przez radę powiatu i obowiązuje od dnia jej przyjęcia przez ostatnią radę gminy lub powiatu.
9. Do aktualizacji strategii rozwoju ponadlokalnego stosuje się ust. 5–8 oraz art. 10e ust. 2–4.”

W odniesieniu do zapisów art. 10g. ust. 4. jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład MOF Słupsk-Ustka podejmując uprzednio odpowiednie uchwały wyraziły zgodę na zawarcie Porozumienia w sprawie wspólnego opracowania i finansowania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska na lata 2022- 2030. W dniu 22 marca 2021 r. zawarto porozumienie w tej sprawie.

II Podsumowanie diagnozy strategicznej – synteza

Prezentowane w rozdziale informacje stanowią syntezę danych zgromadzonych i opisanych w dokumencie pt. „Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030, Część diagnostyczna”. W wymienionym dokumencie szczegółowo określony został zasięg terytorialny opracowania, a także zaprezentowano wyniki analizy danych statystycznych i realizacji badań ilościowych i jakościowych, które obejmowały zasięgiem obszar MOF S-U. W uzasadnionych przypadkach, zakres analizy odnosił się także do szerszej perspektywy, obejmującej sąsiadujące gminy, województwo pomorskie i cały kraj. Analiza wykraczająca poza obszar MOF S-U dotyczyła w szczególności trendów demograficznych i gospodarczych, kwestii delimitacyjnych oraz zapisów zawartych w dokumentach strategicznych, odnoszących się do problematyki diagnozy.

Dane niezbędne do uzyskania informacji na potrzeby opracowania diagnozy, gromadzone były w trakcie analiz danych statystycznych i dokumentów zastanych – gotowych raportów, sprawozdań, analiz oraz dokumentów strategicznych, a także badań realizowanych wśród mieszkańców MOF S-U oraz badań jakościowych prowadzonych z przedstawicielami kluczowych środowisk i instytucji związanych z funkcjonowaniem MOF.

Zgromadzone dane stanowiły podstawę do wypracowania wniosków i rekomendacji dotyczących kierunków zmian i wyzwań MOF S-U w okresie 2021-2030, które zaprezentowane zostały w formie diagnozy strategicznej i wyników warsztatów strategicznych z interesariuszami MOF S-U. Podjęte działania diagnostyczne służyły przygotowaniu Strategii MOF S-U 2021-2030, zawierającej propozycje projektów, inwestycji i działań wpływających na rozwój MOF S-U, która pozwoli na pełniejsze przygotowanie się do przyszłego okresu programowania UE poprzez stworzenie podstaw merytorycznych, jak i organizacyjnych do pozyskiwania funduszy zewnętrznych (w tym realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych).

Wyniki badań przedstawione zostały w formie opisowej i graficznej, w formie tabel, wykresów, diagramów, map itp. Diagnoza zawiera źródła pozyskanych danych, z wyłączeniem danych osobowych pozwalających na identyfikację respondentów wywiadów jakościowych.

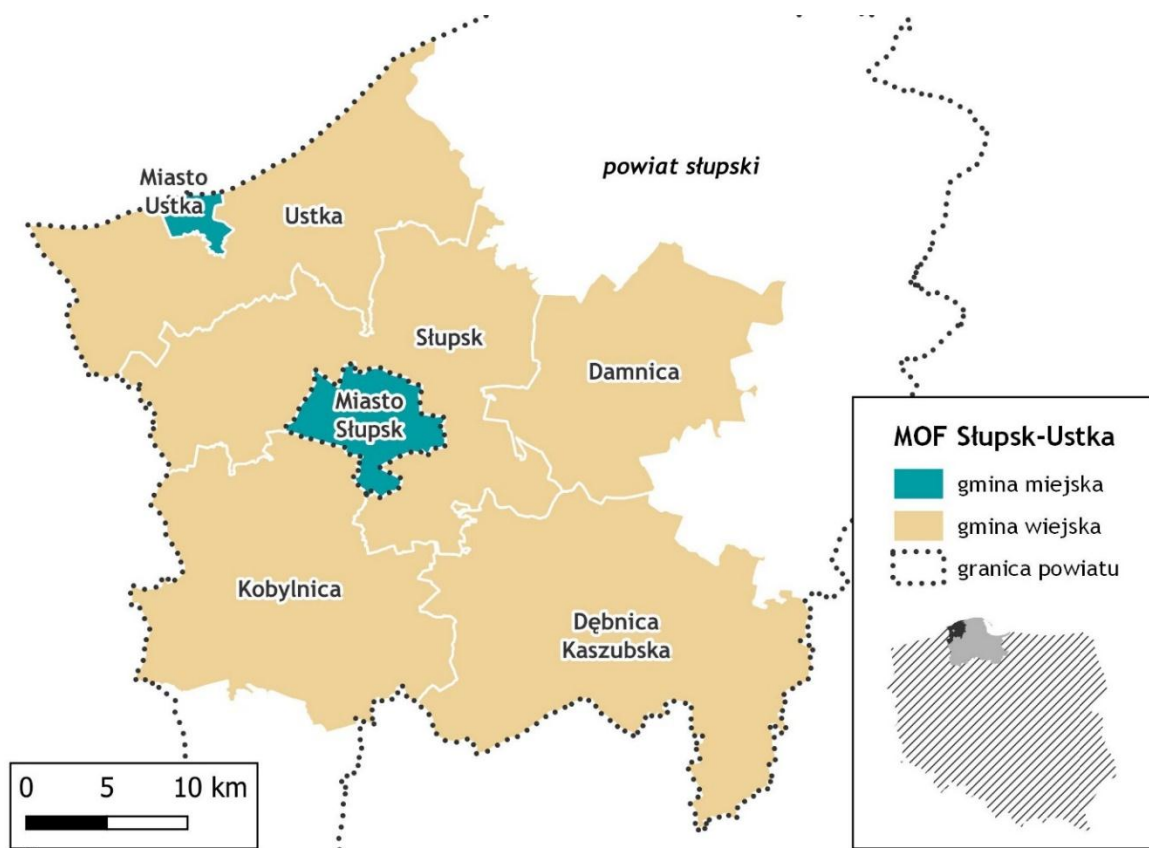
II.1 Portret terytorialny Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka

Jak wynika z przeprowadzonych analiz, Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk-Ustka (MOF S-U) to obszar wewnątrznie zintegrowany i względnie spójny, czego dowodzi diagnoza delimitacyjna zamieszczona w opracowaniu. Podstawowe dane statystyczne odnoszące się do obszaru MOF S-U zaprezentowane zostały w rozdziale stanowiącym wprowadzenie do przedmiotowego opracowania. Dlatego w ramach portretu statystycznego skupiono się wyłącznie na skróconej charakterystyce samorządów tworzących MOF S-U oraz kluczowych zasobach obszaru.

MOF S-U usytuowany jest w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Zajmuje **obszar 1 244 km²**, stanowiący około 6,7% ogółu powierzchni województwa pomorskiego i równy mniej więcej połowie powiatu słupskiego. MOF S-U tworzony jest przez 8 samorządów, wśród których znajdują się:

- Miasto Słupsk,
- Gmina Miasto Ustka,
- Gmina Słupsk,
- Gmina Kobylnica,
- Gmina Ustka,
- Gmina Damnica
- Gmina Dębica Kaszubska,
- Powiat Słupski.

Grafika 1 Mapa poglądowa obszaru MOF S-U

Źródło: opracowanie własne

Poniżej zamieszczono skrótową charakterystykę każdej z jednostek wchodzących w skład MOF S-U. W opisach zawarto dane z roku 2020.

Miasto Słupsk – to miasto na prawach powiatu, stanowi główny ośrodek miejski i rdzeń Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Słupsk położony jest nad rzeką Słupią, 18 kilometrów od Morza Bałtyckiego i jest trzecim co do wielkości miastem woj. pomorskiego. Miasto zamieszkuje 89 780 mieszkańców, którzy stanowią 55,9% ogółu mieszkańców MOF S-U. Powierzchnia miasta wynosi 4 315 ha (3,5% powierzchni MOF). Słupsk jest jednym z miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze, co mocno rzutuje na obszar MOF S-U oraz cały podregion słupski. W perspektywie kolejnych 10 lat prognozuje się, iż Słupsk utraci około 7% mieszkańców, w dużej mierze na rzecz sąsiednich gmin. Jednocześnie będzie miastem starzejącym się. W chwili obecnej niemal 1/4 mieszkańców Słupska to osoby po 65 roku życia. Dalsze rozlewanie się Miasta, „wysysanie” mieszkańców przez sąsiednie gminy oraz polityka nastawiona na rywalizację skutkująca przenoszeniem się mieszkańców miasta na tereny podmiejskie przy równoczesnym zachowaniu centrum aktywności w mieście (praca, edukacja, oferta „czasu wolnego”, zakupy) skutkować będzie coraz większą presją na rozbudowę infrastruktury transportowej, w większości spoczywającej na barkach kurczącego się miasta. Trudności komunikacyjne, konieczność ciągłych dojazdów powoduje ograniczoną dostępność przestrzenną do usług, terenów rekreacyjnych i obiektów kultury, w dalszym etapie może skutkować rozluźnieniem więzi społecznych. Także w aspektach środowiskowych wiązać się będzie niemal wyłącznie z negatywnymi skutkami, jak np. pogorszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego, utratą wysokiej jakości gleb, przerywanie naturalnych korytarzy ekologicznych i krajobrazu, zanikaniem terenów zielonych. Wszystkie te czynniki w dłuższej perspektywie wpłyną na osłabienie kondycji miasta, a to przez pryzmat jego kondycji

oceniającej jest atrakcyjność gospodarcza i osiedleńcza miasta, ale także jego obszaru funkcjonalnego. Miasto stanowi bowiem główny ośrodek gospodarczy, edukacyjny i usługowy obszaru. W mieście ulokowana jest znaczna część najważniejszych podmiotów gospodarczych obszaru, większość szkół ponadpodstawowych, uczelnie wyższe, szpitale i ośrodki zdrowia.

Gmina Miasto Ustka – jest drugą pod względem liczby ludności jednostką miejską, wchodzącą w skład MOF S-U. Ustka usytuowana jest w północnej części obszaru MOF S-U, w powiecie słupskim. Zajmuje obszar 1 019 ha (0,8% powierzchni MOF). Jest najmniejszą pod względem powierzchni jednostką obszaru. Z trzech stron od strony lądu graniczy z gminą wiejską Ustka, a jej północną granicę stanowi Morze Bałtyckie. Ustkę zamieszkuje 15 199 osób (9,5% ogółu mieszkańców MOF), z czego 1/4 stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Miasto stale się wyludnia. Cechuje go najniższy przyrost naturalny (-1,27) oraz utrzymujące się ujemne saldo migracji. Do roku 2030 Ustka utraci blisko 9% ogółu mieszkańców. Ustka to jeden z najważniejszych ośrodków turystycznych województwa pomorskiego oraz kraju. Wobec powyższego boryka się z problemem gwałtownego przyrostu liczby turystów w okresach letnich oraz wiążącymi się z tym trudnościami – przeciążona sieć wodociągowa i kanalizacyjna, nadmierny ruch kołowy etc.

Gmina Słupsk – to największa z gmin wiejskich wchodzących w skład MOF S-U. Zamieszkuje ją 18 528 osób, co stanowi 11,5% ludności MOF S-U. Gmina Słupsk obejmuje obszar 26 058 ha (17,4% powierzchni MOF). Jest terenem typowo rolniczym. W strukturze użytkowania terenu dominują użytki rolne, z których ok. 80% stanowią grunty orne, a ok. 17% użytki zielone. Lasy zajmują ok. 30%. Pozostałe obszary zajmują grunty zabudowane i zurbanizowane oraz tereny inne. Gmina Słupsk stopniowo zmienia się w typowy obszar podmiejski miasta Słupska, za sprawą wysokiego współczynnika zameldowań nowych mieszkańców. Tendencja ta będzie utrzymywała się przez kolejne lata, przez co prognozuje się, że liczba mieszkańców gminy Słupsk do roku 2030 wzrośnie o około 17,5%. Jest to też powód, dla którego gmina ta jest zaliczana do gmin relatywnie młodych – odsetek mieszkańców powyżej 65 roku życia wynosi w niej zaledwie 12,6%, wobec średniej dla obszaru MOF wynoszącej 19,4%. Stały przyrost liczby mieszkańców gminy niesie za sobą konieczność inwestowania w rozwój infrastruktury sieciowej – wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej, wsparcia komunikacji publicznej i sieci drogowej, a także rozwijania usług – żłobków, przedszkoli, szkół, dostępu do usług medycznych. Na terenie gminy znajduje się baza raketowa, z jednej strony stwarza możliwość kooperacji i współpracy pomiędzy amerykańską marynarką wojenną ze szkołami gminnymi (wspólne projekty, nauka języka angielskiego, angażowanie się marynarzy w życie społeczne), z drugiej strony fakt istnienia tego obiektu wydłuża proces inwestycyjny dla inwestorów, którzy chcą ulokować swój biznes w obrębie 4 km. Nie jest niestety źródłem dochodów podatkowych.

Gmina Kobylnica – położona jest w południowo-zachodniej części MOF S-U, w powiecie słupskim. Od północy graniczy z miastem Słupsk oraz gminą Słupsk, od wschodu z gminą Dębica Kaszubska, a także gminami Kępice, Sławno oraz Postomino. Zamieszkuje ją 13 211 mieszkańców. Jest drugą pod względem liczby ludności gminą wiejską obszaru. Jej powierzchnia to 24 391 ha (19,6% MOF). Wyróżnia ją najbardziej dynamiczny przyrost liczby mieszkańców spośród wszystkich gmin MOF S-U. Prognozuje się, że do roku 2030 liczba mieszkańców gminy powiększy się o około 20% i wyniesie niemal 16 tys. Gmina Kobylnica jest jedną z najmłodszych demograficznie gmin obszaru i podobnie jak gmina Słupsk, stanowi naturalne zaplecze podmiejskie miasta Słupska. Kobylnica jest gminą posiadającą dobrze rozwiniętą sieć wodociągową i kanalizacyjną. Poziom gazyfikacji wynosi około 35%. Ważne znaczenie dla gospodarki gminy ma rolnictwo i związane z nim przetwórstwo rolno – spożywcze. Jest to gmina

rolnicza, lecz z myślą o inwestorach podejmuje się działania zmierzające do uzbrojenia terenów inwestycyjnych i rozwijania nowych branż. Ze względu na stały przyrost liczby mieszkańców, gmina w kolejnych latach zobligowana będzie do rozbudowy infrastruktury sieciowej, dopasowania oferty edukacyjnej, rozwijania sieci transportowej, a także dostosowania dostępnych usług publicznych do zmieniającej się struktury społecznej.

Gmina Ustka - położona jest w północnej części MOF S-U, w powiecie słupskim, na środkowym wybrzeżu Bałtyku, między ujściem rzeki Słupi i Łupawy do morza. Gmina graniczy od zachodu z gminą Smołdzino, od południa z gminą Słupsk, a od zachodu z gminą Postomino (powiat sławieński, województwo zachodniopomorskie). Gmina Ustka otacza z trzech stron miasto Ustka, w którym to znajduje się siedziba Urzędu Gminy. Długość wybrzeża morskiego znajdującego się na terenie gminy wynosi około 20 kilometrów. Powierzchnia gminy 21 746 ha, co stanowi 17,4% powierzchni MOF S-U. Znaczną część powierzchni gminy stanowią użytki rolne – około 55%, w tym użytki orne (68%), łąki (17%), pastwiska (12%). Zamieszkuje ją 8 295 osób (5,2% ludności MOF). Prognozuje się, iż do roku 2030 liczba mieszkańców gminy Ustka wzrośnie o około 5,4% i wyniesie 8 741 osób. Około 14,9% mieszkańców gminy stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Gminę wyróżnia dobrze rozwinięta baza turystyczna – 932 miejsca noclegowe przypadające na każde 1000 mieszkańców. Jednocześnie gmina boryka się z problemem słabo rozwiniętej sieci kanalizacyjnej – około 76% gospodarstw posiada podłączenie sieciowe, co w połączeniu z sezonowym znaczącym wzrostem liczby turystów, powoduje zagrożenia dla środowiska naturalnego. Słabo rozwinięta jest także sieć gazownicza – zaledwie 9,2% podłączonych gospodarstw. Ponadto gmina boryka się z brakiem oferty żłobkowej, ograniczoną ofertą przedszkolną oraz niższymi od przeciętnych dla całego MOF wynikami nauki w szkołach podstawowych, a także bardzo słabo rozwiniętą infrastrukturą opieki zdrowotnej.

Gmina Damnica – to gmina wiejska o charakterze rolniczym, usytuowana we wschodniej części MOF S-U, stanowiąca część powiatu słupskiego. Zachodnia granica gminy przebiega zaledwie 3 km od wschodniej granicy miasta (choć centra obu miejscowości dzieli odległość blisko 20 km). Gmina zajmuje powierzchnię 16 766 ha (13,5% powierzchni MOF), w tym użytki rolne 10 848 ha (64,6%) oraz lasy 4 888 ha (29,1%). Obszar gminy zamieszkuje 6 080 mieszkańców (3,8% mieszkańców MOF) co czyni ją najmniej ludną gminą MOF S-U. Gmina Damnica jest jedną z dwóch gmin wiejskich MOF tracących mieszkańców. Ich odsetek od 2011 r. zmalał o 3,4%. Prognozuje się, iż liczba mieszkańców do roku 2030 skurczy się o kolejne -4,8%, co spowoduje, że gminę zamieszkiwało będzie około 5 790 mieszkańców. Winy za ubytek mieszkańców doszukiwać można się w stałym negatywnym saldzie migracji z terenu gminy oraz ujemnym przyroście naturalnym. Mimo to odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w gminie jest niższy od przeciętnego dla całego MOF i wynosi 13,9%, co oznacza, że gmina jest gminą relatywnie młodą. W chwili obecnej w gminie dostrzega się braki w ofercie żłobkowej (brak żłobków) oraz przedszkolnej (zaledwie 69,8% dzieci objętych opieką przedszkolną). Ponadto mimo bardzo dobrze rozwiniętej sieci wodociągowej (100% podłączonych gospodarstw), zauważa się konieczność dalszej rozbudowy sieci kanalizacyjnej (81,6% podłączonych gospodarstw), a także rozbudowy sieci gazowniczej – aktualnie sieć gazowa dociera do zaledwie 0,1% gospodarstw. Gminę odznacza także bardzo niska dostępność do miejsc noclegowych (3 na 1000 mieszkańców), brak infrastruktury ścieżek rowerowych, brak ogólnodostępnych aptek i ograniczona dostępność podstawowej opieki medycznej. Mimo niskiego poziomu bezrobocia (4,4%), gminę cechuje niewielka liczba podmiotów gospodarczych. Słabo rozwinięty jest także sektor organizacji społecznych. Gmina Damnica spełnia w najniższym zakresie kryteria delimitacyjne MOF S-U, choć jej walorem jest bliskie położenie względem rdzenia MOF oraz wysoka dostępność transportowa.

Gmina Dębica Kaszubska – usytuowana jest w południowo-wschodniej części MOF S-U i stanowi część powiatu słupskiego. Obejmuje obszar 29 952 ha, co stanowi ją największą pod względem powierzchni gminą MOF S-U. Obszar gminy Dębica Kaszubska to niemal 1/4 ogółu obszaru MOF S-U. Gminę zamieszkuje łącznie niespełna 10 tys. mieszkańców – 5,9% mieszkańców MOF. Liczba ludności gminy ulega stałemu zmniejszeniu i prognozuje się, że do roku 2030 spadek ten wyniesie około 3,1%. Gminę będzie zamieszkiwało wówczas 9,2 tys. mieszkańców. Spadek liczby ludności to efekt ujemnego przyrostu naturalnego oraz negatywnego salda migracji. Największą część pokrycia terenu gminy stanowią lasy 15 371 ha, co stanowi 51,1% jej powierzchni, następnie grunty rolne (42,7%) i pozostałe (6,2%). Nadaje to gminie charakter leśno-rolniczy, czego skutkiem jest fakt, iż gmina odznacza się najwyższym poziomem bezrobocia rejestrowanego wśród gmin MOF – 8,8% podczas gdy średnia dla obszaru wynosi 4,5%. W gminie najwyższy jest także udział osób długotrwale bezrobotnych, wśród bezrobotnych ogółem – 50,1%. Mimo dużych walorów turystycznych gminy, słabo rozwinięta jest na jej terenie baza turystyczna. Na każde 1000 mieszkańców przypadają zaledwie 4 miejsca noclegowe. Problem ten może być powiązany z niską dostępnością transportową obszaru, brakiem ścieżek rowerowych oraz zintegrowanej oferty turystycznej.

Powiat Słupski - położony jest w środkowej części Wybrzeża Bałtyckiego, w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Północną granicę stanowi 57 kilometrowy brzeg Morza Bałtyckiego. Od zachodu graniczy z województwem zachodniopomorskim (powiat sławieński i koszaliński), od wschodu z powiatem lęborskim, od południa z powiatem bytowskim. Powiat słupski jest jednym z 19 powiatów województwa pomorskiego. Współtworzy go 10 gmin, z których 6 wchodzi w skład MOF S-U. Powiat zajmuje powierzchnię 230 424 ha, z których 52% (120 047 ha) stanowią tereny należące do gmin MOF S-U. Wyróżnikiem Powiatu jest jego wielkość. Jest to największy z powiatów województwa pomorskiego i 4 pod względem wielkości powiat w Polsce. Powiat zamieszkuje 98 832 mieszkańców, w tym 70 808 mieszkańców gmin MOF S-U.

Istotnym wyróżnikiem powiatu na tle ogólnopolskim jest jego atrakcyjność turystyczna. Jak wskazują autorzy opracowania „Analiza walorów turystycznych powiatów i ich bezpośredniego otoczenia” z 2017 r. (Główny Urząd Statystyczny, Notatka informacyjna, Warszawa, 20.12.2017 r.) powiat zajmuje 20 miejsce w Polsce pod względem wskaźnika atrakcyjności turystycznej.

Kolejny z wyróżników to sieć dróg powiatowych, których łączna długość to ponad 700 km. Jednocześnie znaczny obszar powiatu doświadcza problemów z dostępnością komunikacyjną, która wynika między innymi z jego rozległości. Dużym wyzwaniem dla powiatu jest zatem rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, a także wzmocnienie roli transportu publicznego łączącego gminy obszaru.

II.2 Synteza diagnozy obszaru wsparcia

W rozdziale w sposób syntetyczny zaprezentowano zbiór wniosków płynący z przeprowadzonej diagnozy statystycznej, a także z badań prowadzonych wśród mieszkańców oraz przedstawicieli MOF S-U. Wnioski pogrupowano na obszary związane z obszarem społecznym, gospodarczym oraz przestrzenno-funkcyjnym i środowiskowym. Uzupełnieniem zaprezentowanych wniosków z diagnozy jest analiza SWOT prezentowana na końcu rozdziału.

II.2.1 Sfera społeczna

- 1. Populacja MOF S-U** to około 160 tys. osób, stanowiąca mniej więcej 6,8% ogółu województwa pomorskiego. Jest to jednocześnie populacja starzejąca się i stopniowo malejąca liczebnie. Blisko 2/3 mieszkańców obszaru zamieszkuje teren 2 miast – Słupska i Ustki, oznacza to stosunkowo wysoki wskaźnik urbanizacji obszaru, jednocześnie około połowę terenu MOF stanowią użytki rolne, a około 1/3 grunty leśne. W tym kontekście istotne jest to, iż z przeprowadzonych wśród mieszkańców MOF S-U (na próbie 860 osób) badań ankietowych wynika, iż jedynie około 8% respondentów rozważa możliwość zmiany miejsca zamieszkania, na lokalizację umiejscowioną poza MOF S-U. Jednocześnie ponad 80% badanych zamierza w najbliższych latach pozostać na terenie MOF S-U i niemal tyle samo respondentów jest przekonana, że teren ten jest dobrym miejscem do życia. Wskazuje to na duże przywiązanie badanych do zamieszkiwanego miejsca i dobrą ocenę jakości życia na tym terenie. Wśród potencjalnych powodów skłaniających respondentów do zmiany miejsca zamieszkania znalazły się głównie chęć zamiany mieszkania na dom lub miasta na wieś, a także powody finansowe – lepsze zarobki, niższe opłaty.
- 2. Suburbanizacja** - w odniesieniu do powyższego, istnieje duże prawdopodobieństwo, iż teren MOF S-U nadal będzie się wyludniał (o czym świadczą prognozy statystyczne), lecz mimo wszystko znaczna część mieszkańców czuje silny związek z zamieszkiwanym terenem, co można traktować jako istotny potencjał. Jednocześnie obszar ten narażony jest na zjawisko postępującej suburbanizacji – przenoszenia się ludności miejskiej do gmin podmiejskich, co potwierdzają zarówno badania ankietowe jak i dane statystyczne. W sposób zauważalny koncentracja mieszkańców występuje wokół miast rdzenia MOF S-U. Im dalej od miast Słupsk i Ustka, tym bardziej maleje zagęszczenie ludności. Wraz ze zjawiskiem suburbanizacji w kolejnych latach postępował będzie proces wyludniania się miast obszaru oraz powolnego tracenia przez nie funkcji miejskich. Koniecznym stanie się ponoszenie dodatkowych nakładów na rozwój infrastruktury drogowej, komunikacyjnej i komunalnej. Depopulacja obszarów miejskich w znaczny sposób podnosi koszty utrzymania infrastruktury technicznej (szczególnie liniowej) oraz społecznej. Skutkiem osłabienia podstaw funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz usług jest ograniczenie ich sieci i zmniejszenie oferty. Przekłada się to na trudności w dostępie do nich dla mieszkańców, generuje dodatkowy ruch samochodowy, co z kolei przekłada się na dodatkowe koszty. Postępujące rozlewanie się skutkuje obniżeniem atrakcyjności inwestycyjnej całego obszaru funkcjonalnego i niszczeniem jego potencjału rozwojowego.
- 3. Starzenie się społeczności** - wraz ze zjawiskiem suburbanizacji, postępuje starzenie się społeczności, w szczególności miast (Słupsk i Ustka). W latach 2011-2020 znacząco wzrósł w nich odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Równocześnie maleje wskaźnik przyrostu naturalnego co wskazuje, że zjawisko starzenia się demograficznego w kolejnych latach będzie nadal się nasilało.

4. **Opieka żłobkowa i przedszkolna** - obszar MOF S-U statystycznie cechuje się względnie dobrze rozwiniętą opieką żłobkową, lecz oferta ta koncentruje się w obszarach miejskich. Na terenach wiejskich MOF oferta ta dostępna jest w bardzo ograniczonym zakresie. Zdecydowanie lepiej rozwinięta jest natomiast oferta opieki przedszkolnej, choć dostępność miejsc w przedszkolach także skupia się na obszarach miejskich MOF. Wzmocnienie oferty opieki żłobkowej i przedszkolnej, może stanowić jeden z istotnych elementów sprzyjających powrotom do pracy młodym rodzicom.
5. **Edukacja** – obecnie przeciętne wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach podstawowych MOF S-U oraz wyniki egzaminów maturalnych w latach 2018-2020 znacząco odstają od średnich dla kraju i województwa. Oznacza to, iż szkoły MOF S-U oferują niższy poziom nauki, niż ich odpowiedniki w kraju i województwie. Duże zróżnicowanie w zakresie wyników egzaminów zauważalne jest także na poziomie poszczególnych gmin MOF. W trakcie badań prowadzonych na potrzeby opracowania diagnozy, często wskazywano na niewykorzystany potencjał lokalnych szkół oraz uczelni wyższych. Wielokrotnie postulowano, aby w kolejnych latach podjęto działania nastawione na wypracowanie modelu kształcenia (szkoły podstawowe, ponadpodstawowe, Akademia Pomorska, placówki kształcenia ustawicznego), które pozwalałyby na kształcenie kadr pod potrzeby lokalnego rynku pracy, co docelowo może przełożyć się na zapewnienie stabilnego zatrudnienia. W kontekście samej Akademii Pomorskiej postulowano utworzenie kierunków medycznych oraz uruchomienie innowacyjnych kierunków kształcących inżynierów. Rozwój współpracy na każdym poziomie szkolnictwa może stać się impulsem zarówno dla lokalnej gospodarki, jak korzystnie wpłynąć na ograniczenie migracji osób młodych.
6. **Infrastruktura i oferta pomocy społecznej** - Mimo nieznacznie wyższych od wojewódzkich wskaźników dotyczących liczby mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, obserwuje się stały trend poprawy sytuacji społecznej mieszkańców MOF S-U. Z danych statystycznych wynika wprost, że poprawie ulega sytuacja materialna mieszkańców i ogranicza się występowanie poziomu ubóstwa. Jednakże dostrzega się istotne problemy i potrzeby w obszarze pomocy społecznej w zakresie wsparcia rodzin dysfunkcyjnych, brak rodzin zastępczych, a także braki kadrowe ośrodków pomocy społecznej. W związku z zachodzącymi zmianami demograficznymi, konieczne będzie także powołanie nowych instytucji odpowiadających na zapotrzebowanie rosnącej liczby osób z niepełnosprawnością, osób starszych i samotnych. Ważne będzie także uruchomienie nowych usług wspierających, nastawionych na deinstytucjonalizację pomocy, a także pomoc dedykowaną konkretnym grupom społecznym: usługi transportowe, asystentów rodziny, opiekę wytchnieniową, rozwój oferty miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością, tworzenie mieszkań specjalnego przeznaczenia etc. Istotne będzie również uruchomienie działań nakierowanych na aklimatyzację, integrację i poprawę jakości życia cudzoziemców.

II.2.2 Sfera gospodarcza

1. **Rynek pracy** - na terenie MOF S-U obserwuje się wieloletni trend spadku bezrobocia rejestrowanego. Większość osób pozostających bez zatrudnienia stanowią kobiety. Oprócz poprawiającej się sytuacji na rynku pracy, obserwuje się stałą poprawę sytuacji gospodarczej obszaru. Sukcesywnie przyrasta liczba zarejestrowanych na terenie MOF S-U podmiotów gospodarczych, a także działalności zakładanych przez osoby fizyczne. Co istotne trend ten nie omija także gmin wiejskich MOF S-U, przez co wartości wskaźników dla całego obszaru, zbliżone

są do wartości dla całego województwa. Słabiej natomiast kształtują się statystyki dotyczące prowadzenia i zakładania przez mieszkańców podmiotów społecznych (fundacji i stowarzyszeń). Mimo poprawiającej się stale sytuacji na lokalnym rynku pracy, problemem dla mieszkańców MOF S-U może być nie sama dostępność pracy, lecz jej jakość związana z oferowanymi wynagrodzeniami, charakterem pracy, oczekiwaniami pracodawców etc. Istotny problem lokalnego rynku pracy to także aktualny układ drogowy i wykluczenie komunikacyjne całego MOF, który z jednej strony utrudnia przemieszczanie się po obszarze, a z drugiej zmniejsza zainteresowanie inwestorów, ze względu na długie czasy dojazdów. Sytuacja ta ogranicza tym samym konkurencyjność firm zlokalizowanych na terenie MOF S-U. Rozwiązaniem (co najmniej doraźnym) części problemów komunikacyjnych, może być rozwój i promocja telepracy oraz innych współczesnych form zatrudnienia. Rozwój oferty telepracy może sprzyjać większemu przywiązaniu do terenu MOF osób młodych i specjalistów z różnych branż, gdyż zmniejszy się konieczność dojeżdżania do firm zlokalizowanych poza terenem MOF.

- 2. Deficyty lokalnego rynku pracy** - spośród wymienionych zawodów deficytowych stosunkowo największe zapotrzebowanie zgłaszane jest przez branżę budowlaną, w zawodach wymagających kwalifikacji/uprawnień specjalistycznych, ale także (co istotne) branżę medyczną – lekarze, pielęgniarki, ratownicy medyczni. Braki kadrowe to także istotny element związany z funkcjonowaniem lokalnej administracji, która od lat boryka się z brakiem specjalistów (zarówno w zakresie kadr na stanowiskach administracyjnych, jak i w obszarze kultury, pomocy społecznej etc.). Braki kadrowe samorządów negatywnie przekładają się także na ich funkcjonowanie w zakresie kooperacji jednostek, koordynacji pracy oraz wdrażania nowych rozwiązań. Odpowiedzią na obserwowane zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy, przynajmniej częściowo może stać się oferta szkół średnich i uczelni wyższych MOF S-U, połączone z odpowiednim stymulowaniem inwestycji prywatnych, w tym inwestorów spoza MOF S-U, którzy będą chcieli zakładać lub przenosić inwestycje na teren MOF tworząc tym samym podaż nowych miejsc pracy. Działanie to wymaga jednak stałej współpracy instytucji publicznych i podmiotów rynku pracy. W przypadku funkcjonowania jednostek publicznych MOF S-U, poprawę funkcjonowania można osiągnąć także za sprawą rozwoju środków komunikacji elektronicznej (e-usługi). W chwili obecnej usługi te funkcjonują w ograniczonym zakresie, lecz docelowo mogą poprawić zarówno jakość realizacji usług publicznych, jak i przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej.
- 3. Tereny inwestycyjne** - Ważną instytucją związaną z gospodarką MOF S-U jest Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego, która zarządza Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną i Słupskim Inkubatorem Technologicznym. Strefa obejmuje swym zasięgiem 16 powiatów, zlokalizowanych na terenie trzech województw: pomorskiego, zachodniopomorskiego oraz wielkopolskiego, łącznie 97 gmin Pomorza Środkowego posiadających tereny inwestycyjne. W ramach strefy funkcjonuje 18 podstref, z których część zlokalizowana jest w Ustce, Słupsku oraz na obszarze gminy Słupsk. Obecnie PARR dysponuje atrakcyjnymi terenami inwestycyjnymi wzdłuż obwodnicy Miasta Słupska w ciągu drogi ekspresowej S6, która gwarantuje dogodnie połączenie komunikacyjne. Dobrze rozwinięta infrastruktura usług okołobiznesowych zapewnia sprzyjający klimat inwestycyjny i społeczny. Dlatego niezbędne są przedsięwzięcia mające na celu skomunikowanie oraz uzbrojenie kolejnych atrakcyjnych terenów inwestycyjnych. Elementy te mogą stać się kołem zamachowym przyszłego rozwoju MOF S-U. Dalszy rozwój terenów inwestycyjnych, może być także odpowiedzią na wskazywany w trakcie prowadzonych badań

problem ograniczonej liczby firm innowacyjnych, które obecnie nie zapewniają pracy dla inżynierów i specjalistów średniego i wyższego szczebla. Problemy w zakresie innowacyjności to także efekt (przynajmniej częściowy) trudności w dostępie do wykwalifikowanych kadr na obszarze MOF S-U. Jest to kolejne z wyzwań stojących przed MOF S-U.

4. **Baza raketowa** - Wyzwaniem w zakresie rozwoju gospodarczego obszaru, może okazać się istnienie bazy raketowej zlokalizowanej na terenie gminy Słupsk. Funkcjonowanie bazy wpływa na liczne ograniczenia związane z możliwością lokalizowania niektórych branż na terenie MOF, ograniczenie w kubaturze budynków etc. Innymi słowy istnienie bazy raketowej może ograniczać w sposób znaczący konkurencyjność MOF względem innych obszarów w województwie.
5. **Port w Ustce** - Ważnym elementem zmian jest rozbudowa portu w Ustce. Jako odpowiedź na możliwości rozwoju gospodarczego obszaru, rozwój transportu i gospodarki lokalnej, która może przyczynić się do ograniczenia migracji osób młodych, a także otwarcia gospodarczego i komunikacyjnego obszaru. Wykorzystanie portu na potrzeby obsługi morskich farm wiatrowych także umożliwi powstanie nowych miejsc pracy oraz rozwój rynku usług.
6. **Produkt turystyczny** - docelowo obszar MOF S-U powinien wypracować lokalny produkt turystyczny, który wpłynąłby na rozpoznawalność obszaru i mógł przyczynić się do wypracowania tożsamości lokalnej mieszkańców. W zakresie turystyki mocny nacisk należy położyć na rozwój turystyki aktywnej, łączącej zasoby naturalne obszaru i możliwość korzystania z różnorodnych rozrywek – kajaki, rowery, turystyka konna etc.
7. **Kondycja finansowa gmin i powiatu:** wyzwaniem w zakresie lokalnej gospodarki i inwestycji, może być aktualna sytuacja finansowa samorządów MOF S-U. Brak środków na nowe inwestycje, lub środków dla zapewnienia wkładów władnych przy inwestycjach realizowanych ze środków zewnętrznych, może stać się problemem negatywnie oddziałującym na realizację planowanych inwestycji. Problemem są również stale rosnące wydatki bieżące związane z sytuacją gospodarczą kraju oraz potrzebą utrzymania kolejnych usług publicznych świadczonych na rzecz mieszkańców.

II.2.3 Sfera przestrzenna, funkcjonalna i środowiskowa

1. **Wykluczenie komunikacyjne** – jest jednym z kluczowych elementów wpływających na całokształt funkcjonowania MOF S-U i możliwość rozwoju obszaru. Wykluczenie komunikacyjne to element, który zdecydowanie najczęściej wskazywali wśród słabych stron przedstawiciele MOF S-U. Problem ten to przede wszystkim efekt prowincjonalnego usytuowania MOF i wieloletnich opóźnień w rozwoju głównych korytarzy komunikacyjnych, łączących obszar MOF ze stolicą województwa i pozostałymi częściami kraju. Problem wykluczenia transportowego generuje istotne problemy w obszarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym, a także przyczynia się do zwiększenia presji migracyjnej mieszkańców do innych, silniejszych gospodarczo obszarów. Problem ten wskazywany jest także wśród głównych problemów obszaru przez samych mieszkańców MOF S-U, którzy poruszali także temat niskiej przepustowości głównych tras komunikacyjnych, czy stan bezpieczeństwa na drogach i jakość ich nawierzchni. Na wykluczenie komunikacyjne MOF S-U nakładają się także takie czynniki jak duża odległość od najbliższego lotniska, czy wymagająca znaczących inwestycji komunikacja kolejowa. Jest to zatem jeden z priorytetów inwestycyjnych, który w znacznej części uzależniony jest od decyzji na szczeblu ponadlokalnym. Działania

te powinny mieć charakter kompleksowy, uwzględniając zarówno drogi transportu kołowego, kolej, a także ścieżki rowerowe i rozwój transportu publicznego wewnątrz MOF S-U.

- 2. Funkcjonowanie MOF S-U** - Z przeprowadzonych wywiadów jakościowych wynika, że dotychczasowa współpraca w ramach MOF S-U (mimo występujących różnic zdań i pojawiających się „tarć”) oceniana jest korzystnie. Pomimo pojawiających się różnic i stosunkowo niewielkiej liczby zrealizowanych wspólnie przedsięwzięć, uczestnicy badania wskazywali, że ostatni okres współpracy pozwolił na wzmocnienie wewnętrznych więzi i rozwiązanie części wspólnych problemów. Ponadto współpraca ta owocuje zwiększeniem podmiotowości samorządów MOF S-U w imię zasady „duży może więcej”. Podejście nastawione na współpracę i oparte o wypracowane do tej pory mechanizmy może docelowo wpłynąć pozytywnie na rozwiązanie znacznej części problemów zdiagnozowanych w ramach MOF S-U.
- 3. Mieszkalnictwo** - obszar MOF S-U cechuje się ponadprzeciętną dostępnością mieszkań, zarówno w porównaniu ze średnią wojewódzką jak i ogólnopolską. Wyższy współczynnik dostępności mieszkań może wynikać zarówno z rosnącej liczby wydawanych pozwoleń budowlanych, ale także ze stopniowym wyludnianiem się części gmin obszaru. Jednocześnie w trakcie prowadzonych badań postulowano opracowanie programu rozwoju mieszkalnictwa, w tym mieszkalnictwa nakierowanego na potrzeby osób młodych i pod pozyskiwanie kadr dla lokalnej gospodarki. Program ten może ograniczyć odpływ młodzieży z terenu MOF S-U i przyczynić się do napływu nowych mieszkańców w kolejnych latach. Warto zwrócić jednak uwagę, że większość gmin posiada deficyty w sferze dostępności mieszkań komunalnych (długie listy oczekujących, zły stan budynków).
- 4. Usługi medyczne** - Obszar MOF S-U charakteryzuje się znaczącym zróżnicowaniem dostępu do usług medycznych na poziomie poszczególnych gmin. Dostępność do usług medycznych jest przeciętnie niższa od średniej dla województwa pomorskiego i kraju. Sytuacja ta może przekładać się na wyższy współczynnik umieralności mieszkańców poszczególnych gmin. Trudniejszy jest także dostęp do aptek. Wskazywany powyżej problem znajduje także potwierdzenie w badaniach ankietowych zrealizowanych wśród mieszkańców MOF S-U, w których respondenci wśród ocenianych elementów jakości życia na terenie MOF S-U najgorzej oceniali dostępności usług medycznych. Negatywne oceny w części mogą być jednak powiązane z funkcjonowaniem systemu opieki zdrowotnej w okresie pandemicznym. Zdiagnozowany problem w zakresie dostępności do usług medycznych, powiązany jest przede wszystkim z „wolnymi terminami” zarówno w POZ jak i AOS. Czas oczekiwania na termin wizyty wydłuża się ze względu na braki w kadrze lekarskiej.
- 5. Kultura i rekreacja** – za sprawą dostępu do linii brzegowej Morza Bałtyckiego, a także licznych atrakcji wynikających z ukształtowania terenu i zasobów przyrodniczych, obszar MOF S-U korzystnie wyróżnia się pod względem oferty związanej z możliwością spędzania wolnego czasu. Oprócz zasobów naturalnych, teren MOF charakteryzuje stosunkowo wysoka liczba zabytków oraz podmiotów związanych z branżą kulturalno-rozrywkową. Trwają także inwestycje związane z rozbudową infrastruktury sportowej, w tym modernizacja stadionu w Słupsku, sal gimnastycznych oraz innych obiektów. Niemniej jednak w badaniach ankietowych mieszkańcy nadal wskazują na deficyty w ofercie spędzania czasu wolnego dostosowanej do potrzeb dzieci i młodzieży, a także osób dorosłych. Wyzwaniem jest również nierównomierne obłożenie ofertą

rozrywkową w poszczególnych miesiącach roku, gdzie wskazuje się na natężenie wydarzeń w sezonie letnim i ograniczenie oferty w pozostałych okresach.

- 6. Zasoby środowiskowe** - MOF S-U wyróżnia na tle kraju i województwa stosunkowo wysoki współczynnik lesistości, który przekracza poziom 1/3 obszaru. Mimo dużej lesistości, MOF S-U posiada niewielkie zasoby obszarów prawnie chronionych - poniżej 20% powierzchni ogółem. Mieszkańcy MOF S-U korzystnie ocenili jakość środowiska naturalnego i infrastruktury komunalnej MOF S-U. Pozytywnie odnieśli się do stanu środowiska naturalnego, powietrza, czy jakości wody. Walory środowiskowe znalazły się także wśród największych potencjałów MOF S-U, który wśród czołowych potencjałów obszaru wymieniali zarówno mieszkańcy jak i przedstawiciele gmin MOF S-U. Do kluczowych zaliczono nadmorskie położenie a także zasoby przyrodnicze i środowiskowe MOF S-U, co obiektywnie potwierdza jakość i walory środowiskowe, jako najważniejsze atuty obszaru.
- 7. Odpady komunalne i działania pro-środowiskowe** - Pod względem zbiórki odpadów komunalnych, MOF S-U plasuje się powyżej średniej wojewódzkiej i jest na poziomie zbliżonym do średniej ogólnopolskiej. Wyższa ilość odpadów przypadających na 1 mieszkańca występuje w gminach nadmorskich, co może być wprost powiązane z nasileniem ruchu turystycznego. Ponadto dla MOF S-U korzystnie kształtuje się wskaźnik selektywnej zbiórki odpadów, często przekraczający znacząco średnią ogólnopolską (około 40%). Niemniej jednak system ten nadal będzie wymagał wprowadzania nowych usprawnień. Selektywna zbiórka odpadów powinna wpisywać się w wieloaspektowość działań prośrodowiskowych na terenie MOF S-U, która docelowo może korzystnie wpłynąć na poprawę jakości życia w gminach – większa liczba terenów zielonych, przestrzeni biologicznie czynnych, poprawa retencji etc. Wszystkie te działania mogą przyczynić się do postrzegania obszaru MOF S-U jako obszaru nowoczesnego, ekologicznego i przyjaznego do życia mieszkańcom, obszaru, który zachęcał będzie do osiedlania się na jego terenie.
- 8. Jakość infrastruktury wod-kan i zużycie wody** - Jednym z pozytywnych wyróżników MOF S-U jest wysoki poziom dostępności podłączeń wodociągowych oraz wysoki wskaźnik skanalizowania obszaru. Jednocześnie wskazuje się, że znaczna część istniejących instalacji wymaga modernizacji i rozbudowy. Konieczne jest także usprawnienie istniejących oczyszczalni ścieków, co wiąże się w szczególności z intensywnym wzrostem populacji w gminach wiejskich MOF S-U. Działanie to jest także konieczne ze względu na fakt, iż przeciętny mieszkaniec MOF S-U zużywa większą ilość wody niż mieszkaniec kraju. Zużycie wody większe jest jednak w gminach nadmorskich, a znacząco mniejsze w gminach, w których ruch turystyczny jest mniejszy. Gminy te wymagają zatem tworzenia odmiennej infrastruktury, uwzględniającej sezonowość ruchu turystycznego.
- 9. Źródła energii** - Obszar MOF S-U cechuje wyższy od przeciętnego dla kraju poziom gazyfikacji. Wynika on jednak z wysokiego stopnia zgazyfikowania miasta Słupsk i Ustki. Pozostałe gminy mają najczęściej fragmentarycznie rozwiniętą sieć gazową. W kontekście zachodzących zmian środowiskowych i konieczności obniżania emisji zanieczyszczeń, konieczna może zatem okazać się rozbudowa sieci gazowej, lub dalsza rozbudowa sieci odnawialnych źródeł energii, która prócz farm fotowoltaicznych i wiatrowych, może zostać uzupełniona o elektrownie wiatrowe morskie. Działanie to przyczyni się to nie tylko do poprawy środowiska naturalnego, ale także może docelowo korzystnie wpłynąć na kondycję dochodów gmin. Ponadto w obszarze MOF funkcjonują

dwa systemy ciepłownicze oparte na wytwarzaniu ciepła z węgla. Wysokie ceny uprawnień do emisji oraz nowe standardy emisyjne od 01.01.2023 wymagają gruntownej modernizacji źródeł ciepła. Modernizacja opierać się będzie o decentralizację źródeł, dekarbonizację, dywersyfikację paliw oraz budowę źródeł OZE. Plany Spółek ciepłowniczych przewidują również produkcję energii elektrycznej w kogeneracji. Pozwoli to utrzymanie cen ciepła na akceptowalnym przez mieszkańców poziomie. Budowanie niezależności energetycznej MOF.

- 10. Sieć internetowa** – jak wynika z przeprowadzonych analiz, obszary wiejskie ze względu na swą specyfikę, mają zdecydowanie słabiej rozwiniętą sieć internetową niż tereny miejskie. Obecnie dostępność Internetu stacjonarnego o wysokiej przepustowości występuje głównie w miastach MOF S-U. Konieczność rozwoju tej sieci to zarówno wyzwanie cywilizacyjne dla obszaru, jak i szansa na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

II.3 Analiza SWOT

Poniżej w formie podsumowania strategicznego zaprezentowano analizę SWOT obszaru MOF S-U, z podziałem na strefę społeczną, gospodarczą i przestrzenno-funkcjonalną.

↑	Mocne strony MOF S-U	SFERA
	STRENGTHS	Wzrost liczby mieszkańców terenów gminnych (wiejskich)
Funkcjonujący Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej i Słupskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Ekonomii Społecznej		
Dotadni przyrost naturalny w części gmin z MOF		
Spadek bezrobocia		
Znacząca dynamika budownictwa		
Spadający odsetek gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej		
Funkcjonowanie w Słupsku Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. J. Korczaka oraz Centrum Zdrowia Psychicznego, jako podmiotów zabezpieczających potrzeby zdrowotne mieszkańców MOF Słupsk-Ustka		GOSPODARCZA
Działalność Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., w tym Słupskiego Inkubatora Technologicznego		
Plany optymalizacji (pod kątem ekonomicznym i środowiskowym) zakładów produkujących energię ciepłą		
Wysoka liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców		
Dostępność terenów inwestycyjnych		
Niski odsetek osób długotrwale bezrobotnych		
Dobrze rozwinięta oferta turystyczna strefy przybrzeżnej Morza Bałtyckiego		PRZESTRZENNA
Wysoka wartość przyrodnicza obszaru		
Obszary atrakcyjne turystycznie		
Bogactwo dziedzictwa kulturowego regionu, obecność licznych pałaców, dworów i zespołów zabytkowej zabudowy		
Rosnąca liczba miejsc noclegowych		
Relatywna spójność obszaru MOF S-U (4 JST spełniły 6 lub więcej kryteriów delimitacyjnych)		
Ponad połowa obszaru MOF S-U objęta MPZP		
Wysoki odsetek mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie		
Wysoki poziom zgazyfikowania miast obszaru MOF S-U		
Wysoki odsetek mieszkańców korzystających z wodociągów		

Duża dynamika rozwoju sieci dróg rowerowych na obszarach miejskich

WEAKNESSES		Słabe strony MOF S-U	STREFA
		Systematyczne starzenie się lokalnej społeczności	SPOŁECZNA
		Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego na obszarach rewitalizacji	
		Depopulacja miast, ich rozlewanie i postępująca suburbanizacja	
		Niska liczba stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców	
		Deficyty specjalistów w zawodach medycznych i technicznych	
		Wzrost liczby osób w wieku nieprodukcyjnym	
		Nierównomierny dostęp do opieki żłobkowej, wyłączający część mieszkańców z rynku pracy	
		Mocno zróżnicowany poziom nauczania na poziomie szkół podstawowych i ponadpodstawowych	
		Brak ośrodka rehabilitacji osób z niepełnosprawnością w regionie Ustki i Słupska	
		Nierównomierny dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej	
		Niska atrakcyjność lokalnego rynku pracy	GOSPODARCZA
		Występujące i stale narastające zjawisko imigracji zarobkowej	
		Zbyt krótki sezon turystyczny i niska liczba działań na rzecz jego wydłużenia	
		Słabe skomunikowanie obszaru za pomocą dróg ekspresowych i znaczna odległość od autostrad	
		Lokalizacja elementów tarczy antyrakietowej	
		Zbyt niska atrakcyjność inwestycyjna obszaru	
		Brak uzbrojenia terenów pod mieszkalnictwo	PRZESTRZENNA
		Słaby poziom skomunikowania z drogą S11	
	Słaba jakość infrastruktury drogowej, długie czasy dojazdów do dużych miast regionu		
	Brak mariny/Centrum Żeglarstwa Ziemi Słupskiej		
	Brak bezpiecznego szlaku rowerowego na południe od Słupska w kierunku Dębnicy Kaszubskiej		
	Brak integracji planowania przestrzennego na obszarze MOF S-U		

Niski odsetek gruntów komunalnych
Niska dostępność komunikacyjna w ruchu samochodowym (DK6)
Niezadawalający stan i przestarzała infrastruktura kulturalna
Duży udział budynków wymagających kompleksowej modernizacji, w szczególności budynków komunalnych
Niska dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami do budynków użyteczności publicznej
Peryferyjne położenie względem dużych ośrodków miejskich

OPPORTUNITIES	+	Szanse dla MOF S-U	SFERA
	Wzmocnienie sektora organizacji pozarządowych, stymulacja ich rozwoju i wzrostu liczby organizacji, a także aktywna w współpraca z liderami opinii.	SPOŁECZNA	
	Plany członków MOF S-U dotyczące budownictwa mieszkaniowego		
	Zachęty osiedleńcze		
	Plany samorządów dotyczące wzmocnienia kapitału społecznego i integracji mieszkańców		
	Działania na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej		
	Wsparcie dla pomiotów reintegracyjnych (CIS, KIS, ZAZ, WTZ)		
	Wsparcie pracy szkół ukierunkowane na kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów, wyrównywania szans edukacyjnych, a także podniesienie atrakcyjności szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego		
	Rozwój i wzmocnienie lokalnych uczelni wyższych		
	Rozwój i wzmocnienie usług społecznych		
	Rozwój infrastruktury medycznej		
	Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych		
	Spójna promocja atrakcji turystycznych wraz z propozycjami pakietowania usług.	GOSPODARCZA	
	Rozwój usług turystycznych bazujący na poprawie, jakości infrastruktury drogowej, rowerowej, komunikacyjnej.		
	Wysoka atrakcyjność gospodarcza (w szczególności w zakresie usług turystycznych) ze względu na położenie		
	Obecność „Pomorskich Szlaków Kajakowych” i „Pomorskich Tras Rowerowych o znaczeniu międzynarodowym R-10 i WTR R-10”		
	Zaspokojenie potrzeb chłonnego rynku pracy np. poprzez zatrudnianie emigrantów		
	Rozwijanie kapitału ludzkiego		
	Rozwój telepracy		
Wsparcie terenów wiejskich w zakresie przedsiębiorczości			
Wspólna oferta kulturalna i turystyczna			
Dobra kondycja i stabilność pracodawców			

Cyfryzacja i uruchomienie e-usług	PRZESTRZENNA
Budowanie wizerunku MOF S-U w oparciu o walory środowiskowe i lokalizację (dostępność pasa nadmorskiego, szlaków rzecznych oraz rowerowych.	
Spójna polityka terytorialna województw	
Nacisk na ochronę środowiska w krajowych i regionalnych dokumentach planistycznych	
Środki UE na transformację energetyczną	
Niski odsetek obszarów prawnie chronionych	
Rozbudowa połączeń drogowych	
Rozbudowa drogi ekspresowej S6 i włączenie regionu w sieć dróg szybkiego ruchu	
Rozwój portu w Ustce	

T H R E A T S	! Zagrożenia dla MOF S-U	STREFA
	Pandemia – Covid-19	SPOŁECZNA
	Zapaść demograficzna	
	Skutki wojny na Ukrainie	
	Trudności z pozyskaniem funduszy na ochronę dziedzictwa kulturowego	
	Niska dostępność usług medycznych, w tym specjalistycznych na tle kraju i województwa	
	Wysoka konkurencja sąsiednich jednostek terytorialnych w zakresie przyciągania inwestycji oraz silna konkurencja ościennych JST na rynku usług turystycznych.	GOSPODARCZA
	Kryzys finansów publicznych w związku z ponoszeniem większych kosztów za świadczone usługi publiczne przez samorządy	
	Zmniejszone środki dotacyjne w nowej perspektywie UE.	
	Brak pracowników na lokalnym rynku pracy	
	Pandemia – Covid-19	
	Dynamicznie zmieniająca się sytuacja geopolityczna (w szczególności związana z obecnością Polski w strukturach UE oraz konfliktem zbrojnym na Ukrainie)	

!	Zagrożenia dla MOF S-U	STREFA
	Niski poziom aktywności inwestorów w związku z niską stopą zwrotu inwestycji (wzrost opodatkowania przedsiębiorców hamujący ich rozwój, wzrost konkurencyjności innych miast nastawionych na przyciąganie inwestorów, brak nowych inwestorów, niepewność prawa)	
	Wzrastające kwoty świadczeń socjalnych	
	Zwiększona częstotliwość występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i tym samym klęsk żywiołowych	
	Brak usprawnienia rozwiązań i infrastruktury komunikacyjnej	PRZESTRZENNA
	Brak współpracy między samorządami w zakresie planowania przestrzennego w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji	
	Brak inwestycji w infrastrukturę sieciową i powstałe z tego względu zagrożenia środowiskowe	

III Założenia rozwojowe MOF Słupsk-Ustka

III.1 Misja i wizja strategii działania i rozwoju MOF Słupsk-Ustka w perspektywie roku 2030

Misja jako cel nadrzędny działalności MOF Słupsk-Ustka

Misja 2030

Misją MOF Słupsk-Ustka jest budowanie pozycji konkurencyjnej obszaru jako atrakcyjnego subregionu pod kątem jakości życia i atrakcyjności osiedleńczej oraz inwestycyjnej. Podstawową zasadą działania MOF jest skuteczne zmaganie się z horyzontalnymi wyzwaniami:

- *Prowadzeniem spójnej i aktywnej polityki demograficznej i społecznej*
- *Kreowaniem i wzmacnianiem postrzegania MOF jako atrakcyjnego miejsca do życia*
- *Wykorzystaniem rangi osadniczej i osiedleńczej rdzenia MOF oraz jego obszaru funkcjonalnego na rzecz wykreowania nowych branż gospodarczych i rozwoju istniejących*
- *Wykreowaniem MOF Słupsk-Ustka jako obszaru zintegrowanego i efektywnie zarządzanego*
- *Ochroną istniejących zasobów jako elementów budujących potencjał ekonomiczny i gospodarczy MOF*
- *Niwelowaniem różnic w dostępie i jakości infrastruktury przy jednoczesnym zintegrowanym planowaniu przestrzennym ograniczającym negatywne skutki rozlewania się miast.*

Wizja 2030

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk-Ustka w roku 2030

jest zintegrowanym obszarem wyróżniającym się w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Osiągamy integrację poprzez realizację konkretnych wspólnych działań, których przykładem jest dobrze funkcjonujący transport publiczny czy też postępująca adaptacja do zmian klimatycznych osiągnięta w formie efektu skali.

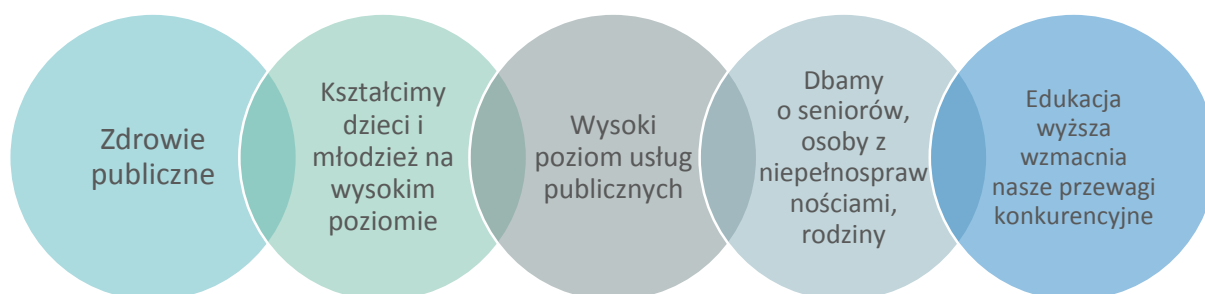

MOF Słupsk-Ustka rozwija się dzięki sumie działań podejmowanych przez samorządy go współtworzące oraz przedsięwzięcia wspólne, jak również zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych. Sukces MOF-u przekłada się na wzmocnienie jego pozycji w strukturach regionalnych oraz poprawę atrakcyjności wizerunku obszaru.

III.2 Cele strategiczne MOF wraz z uzasadnieniem

Cel strategiczny 1.	Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF
------------------------	---

Pierwszy cel strategiczny koncentruje się na poprawie szeroko rozumianej sfery usług publicznych, które są świadczone przez samorządy skupione w MOF Słupsk-Ustka. Podnoszenie standardu życia jest nierozdzielnie związane z aktywną polityką społeczną. Kreowanie obszaru jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania jest silnie związane z jakością poszczególnych usług. Wpływają one silnie na ocenę i postrzeganie całego MOF Słupsk-Ustka. Demarkacja celu strategicznego ogniskuje się w kwestiach socjalnych, odczuwanym poziomie bezpieczeństwa, ale też działaniach sektorowych, politykach branżowych. Warto hasłowo przedstawić istotę interwencji w ramach pierwszego celu strategicznego.

Osiągnięcie wysokiego standardu jakości usług publicznych na całym terenie MOF jest poważnym wyzwaniem instytucjonalnym oraz ekonomicznym. Ranga realizacji celu strategicznego w wymiarze społecznym jest działaniem podstawowym. Warto charakteryzując cel strategiczny już wskazać przynajmniej część identyfikowanych potrzeb takich jak chociażby: doposażenia placówek oświatowych i edukacyjnych, z uwzględnieniem dzieci i młodzieży ze szczególnymi potrzebami (edukacja włączająca, nauczyciel jako wspomagający rozwój dziecka, przy ważnej współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną) oraz prowadzenie systemowych działań wzmacniających kompetencje kadr (związane m.in. z rozwojem technologicznym i kształtującym się światem postpandemicznym). W pewnej korelacji ze sferą gospodarczą funkcjonuje wyzwanie wzmocnienia szkolnictwa zawodowego, inicjowanie nowych kierunków, np.: budownictwo, logistyka, transport, motoryzacja, usługi finansowe i biznesowe, energetyka odnawialna, poszerzonych o organizację staży u pracodawców. Efektywność tych działań wymaga również uzupełnienia szkół o narzędzia i maszyny

niezbędne do wysokiej jakości nauczania. W szerszym ujęciu edukacja w formule zajęć pozalekcyjnych powinna odpowiadać na wyzwania związane z kryzysem klimatycznym, czy też rozwojem regionalizmu i kształtowaniem tożsamości lokalnych i regionalnej.

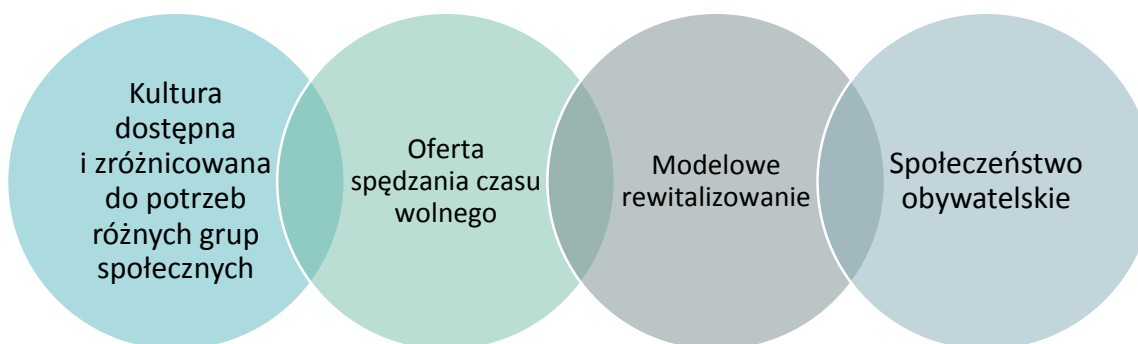
W pomocy społecznej istotne jest przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, asystentura rodzin, wsparcie osób z niepełnosprawnością, rozwój mieszkalnictwa chronionego i wspieranego, deinstytucjonalizacja usług społecznych i opiekuńczych, wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi oraz włączenie podmiotów ekonomii społecznej w realizację usług społecznych. Ponadto, działania i wsparcie kierowane będzie nie tylko w stronę rodzin i osób wymagających opieki, ale również do pracowników i asystentów rodzin.

Zdrowie publiczne to temat, który ze względu na procesy demograficzne, ale też pandemię koronawirusa stał się kwestią podstawową z punktu widzenia oczekiwań mieszkańców jeżeli chodzi o usługi publiczne. Z punktu widzenia samorządów skupionych w MOF należy stymulować rozwój infrastruktury (np. środowiskowe domy samopomocy), za którym muszą postępować projekty miękkie (np. rozwój teleopieki, psychiatrii środowiskowej), bardzo istotne dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych. Ważne jest również prowadzenie działań na rzecz współdziałania opieki zdrowotnej z usługami z obszaru wsparcia społecznego. Jednym z istotnych aspektów związanych ze zdrowiem publicznym jest zapewnienie również wysokiej jakości opieki senioralnej – umożliwienie starszym mieszkańcom regionu skorzystania z usług teleopieki, łatwy dostęp do klubów seniora i świetlic oraz stworzenie atrakcyjnej oferty kulturalnej dostosowanej do ich potrzeb. W perspektywie miast MOF S-U jest to ściśle związane ze zjawiskiem tzw. migracji powrotnych, czyli osób w wieku poprodukcyjnym zmieniających miejsce zamieszkania z terenów wiejskich na miasta z uwagi na lepszy dostęp do usług. Wykreowana zostaje w ten sposób okazja stworzenia 15-minutowych enklaw miejskich, w których wszystkie niezbędne ośrodki usługowe skumulowane są na jednym, małym obszarze. Osoby w wieku produkcyjnym wykazują tendencję o odwrotnym charakterze – znacznie częściej wybierają przedmieścia oraz obszary wiejskie. Zjawisko to niestety choć korzystne dla gmin o charakterze obwarzankowym (młode społeczeństwo to źródło dochodów podatkowych), docelowo może doprowadzić do zapaści ośrodków miejskich, a w efekcie także pogorszenia jakości życia całego MOF.

Warto również podkreślić, że domena związana z zapewnieniem wysokiego poziomu usług publicznych na całym obszarze MOF wiąże się bezpośrednio z cyfryzacją zasobów, tworzeniem baz elektronicznych (mapy i planowanie przestrzenne, zasoby geodezyjne) oraz możliwością załatwiania spraw przez mieszkańców w sposób zdalny. Te działania powinny być również poszerzane o zbudowanie trwałych mechanizmów komunikowania i przesyłania informacji.

Cel strategiczny 2. Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców

Wymiar społeczny składa się z dwóch istotnych filarów, z czego pierwszym z nich jest zapewnienie podstawowych potrzeb człowieka – warunków bytowych, poczucia bezpieczeństwa, potrzeb żywnościowych, socjalnych oraz edukacyjnych. Drugim z nich jest podnoszenie atrakcyjności MOF jako miejsca do życia, czyli tworzenie przyjaznej przestrzeni dla mieszkańców, w której znajdą dla siebie propozycję spędzania czasu wolnego dostosowaną do ich potrzeb. Szeroki zakres oferty spędzania wolnego czasu w jednostkach buduje również atrakcyjność inwestycyjną regionu. Samorządy MOF powinny zatem konsekwentnie budować ofertę dla wszystkich grup społecznych, zwłaszcza wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, poprzez integrację z innymi grupami. Ostatecznie oferta czasu wolnego jest komponentem pozytywnego wizerunku subregionu i wymaga od MOF realizowania kompleksowo polityk branżowych.

Rozpatrując zakres celu strategicznego silnym jego elementem jest rozwijanie sektora usług publicznych wyższego rzędu. Przykładem takiego działania może być sfera kultury - bardzo ważna zarówno dla gospodarczego wzmocnienia układu bipolarnego Słupsk-Ustka, zdywersyfikowania oferty niezbędnej do wzmocnienia pozycji na rynku turystycznym, jak również zachowania podmiotowości MOF-u, jako ośrodka o bezkonkurencyjnym charakterze w swoim otoczeniu społecznym i gospodarczym.

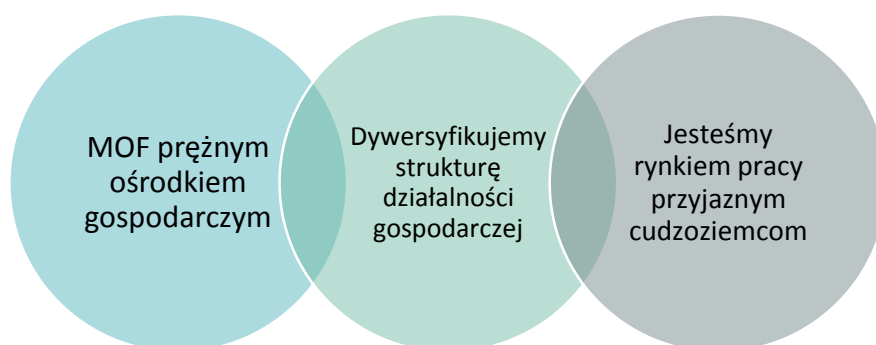
Podkreślić w tym kontekście trzeba potrzebę wzmocnienia sektora organizacji pozarządowych, w szczególności wykorzystanych zasobów, doświadczenia chociażby podmiotów zajmujących się osobami z niepełnosprawnościami oraz instytucjami działającymi na rzecz seniorów. W przedstawionym kontekście działanie to jest komplementarne z pierwszym z celów strategicznych. Tym niemniej warto zwrócić uwagę na pozostałe obszary działalności organizacji, które poprzez swą działalność w naturalny sposób stają się interesariuszami zaprojektowanego procesu rozwoju MOF-u.

Kultura, sport i rekreacja oraz czas wolny to elementy związane ze wzmacnianiem ponadlokalnego potencjału Słupska (funkcjonujące instytucje kultury), realizacją potrzeb związanych z wydłużaniem sezonu letniego w m.in. w Ustce (pod kątem poszerzenia oferty na czas niepogody) oraz poprawy szeroko rozumianej oferty na całym terenie MOF z punktu widzenia potrzeb mieszkańców. W tym kontekście pojawiają się również potrzeby inwestycyjne, m.in. takie jak przebudowa Filharmonii w Słupsku, kryty amfiteatr w Ustce, rozwój oferty sportowej, powstanie długiej trasy rolkowej, single tracków czy rozwój ścieżek rowerowych, które także generują ruch turystyczny.

Istotnym jest również równoległe budowanie ofert dla dzieci i młodzieży, ze szczególnym naciskiem na tą drugą grupę. Co więcej można je powiązać z działaniami rewitalizacyjnymi, przygotowaniem obiektu(ów) dla potrzeb świadczenia funkcji społeczno-kulturalnej dla młodych mieszkańców MOF. Biorąc pod uwagę traktowanie rewitalizacji jako narzędzia zmiany społecznej, warto w ten sposób ją wykorzystać.

Cel strategiczny
3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze

Siła ośrodków subregionalnych to zwykle suma ich realnych potencjałów, kapitału ludzkiego i społecznego, faktycznego oddziaływania terytorialnego (głównie zewnętrznego) konkretnych instytucji, organizacji czy też podmiotów gospodarczych. W nowoczesnym myśleniu strategicznym kwestie gospodarki najczęściej sprowadzają się do tworzenia korzystnych warunków rozwoju gospodarczego. Ten kierunek ma podstawowe znaczenie i w przypadku MOF Słupsk-Ustka wiąże się z bardzo konkretnymi elementami.

Powyższe czynniki tworzą wyzwanie strategiczne. Bipolarny układ Słupsk-Ustka w naturalny sposób oddziałuje na teren dawnego województwa słupskiego. Naturalne potencjały obszaru to między innymi: port w Ustce, warunki sprzyjające turystyce oraz zachodzące procesy integracyjne stanowiące bardzo ważny zasób dla całego obszaru funkcjonalnego. Kluczowa jest również ranga Słupska, jako ośrodka regionalnego, który oddziałuje zarówno na subregion słupski, jak i całe województwo.

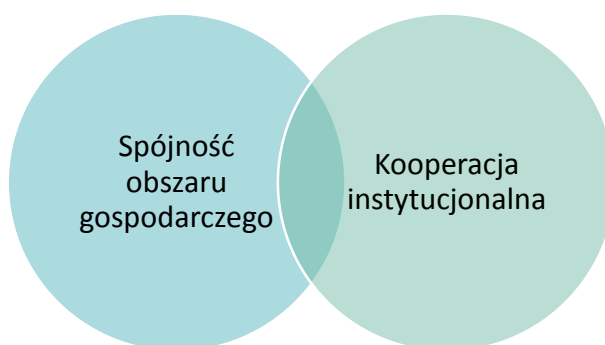
Przemiany demograficzne związane z migracjami są widoczne na subregionalnym rynku pracy. W powiązaniu ze zjawiskiem starzenia się społeczności lokalnych oraz braku renty demograficznej (identyfikowanej jeszcze kilka lat wstecz) należy rozwijać działania na rzecz integracji oraz ograniczenia nadużyć pracodawców w kierunku migrantów, poprzez wsparcie instytucjonalne i systemowe. Istotne jest również tworzenie warunków do rozwoju ekonomii społecznej.

Budowanie MOF jako ośrodka gospodarczego, wzmocnianie jego potencjału inwestycyjnego powinno się odbywać w oparciu o dywersyfikację, kreowanie warunków dla wzmocnienia nowoczesnych usług dla biznesu (BSS). Posiadanie kluczowego zasobu jakim jest uczelnia wyższa, pozwoli na poprawę atrakcyjności obszaru jako miejsca pracy dla osób po studiach (co aktualnie stanowi słabą stronę).

Cel strategiczny
4.

Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego

Dotychczas mechanizmy integrowania organizmów o szerszej strukturze, wykraczającej poza granice administracyjne były ograniczone do formuły Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), przynależnych niemal jedynie ośrodkom wojewódzkim. Aktualne uwarunkowania i perspektywa finansowa Unii Europejskiej kieruje te narzędzie również do mniejszych miejskich obszarów funkcjonalnych (MOF). Przykładem takiej konstrukcji jest właśnie MOF Słupsk-Ustka. Co więcej identyfikowane procesy, w szczególności suburbanizacja, migracje za pracą oraz specyfika korzystania z usług publicznych uwiadcniają duże wyzwania w tym zakresie. W ujęciu gospodarczym kluczowe jest traktowanie obszaru jako komplementarnego wewnątrznie organizmu, który jedynie w oparciu o wspólne działania będzie mógł budować swoją pozycję konkurencyjną jako pożądane miejsce pracy oraz atrakcyjne osiedleńczo, ale i inwestycyjnie. Wykreowanie MOF Słupsk-Ustka jako obszaru zintegrowanego i efektywnie zarządzanego jest możliwe poprzez wzmacnianie współpracy między gminami szczególnie w kontekście ekonomicznych skutków migracji mieszkańców oraz budowania marki MOF w sposób kompleksowy. Dlatego szczególne znaczenia ma:

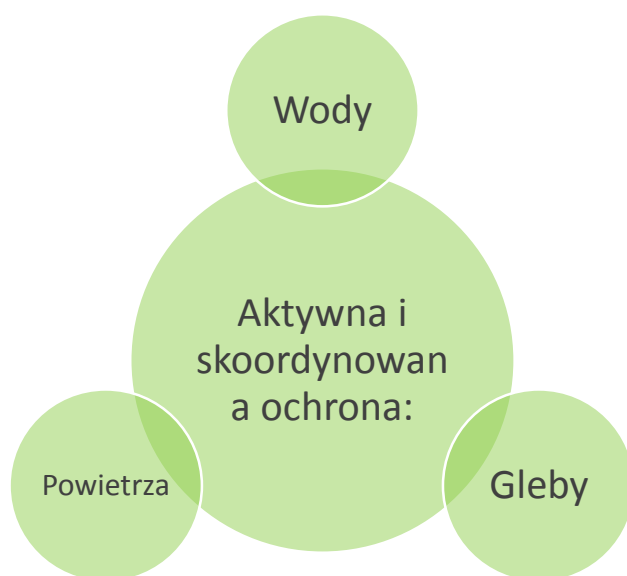

Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego jest wstępem do myślenia o obszarze jako realnej konstrukcji przestrzennej i funkcjonalnej w obrębie, której mieszkańcy żyją, pracują, zaspokajają swoje potrzeby niezależnie od miejsca zameldowania oraz niejako w pewnej separacji od granic administracyjnych. Faktyczna atrakcyjność MOF jest swoistą sumą potencjałów, które posiadają tworzący go partnerzy. Jako elementy szczególnie ważne należy wskazać wspólną promocję i podejmowania działań partnerskich. Chcąc urzeczywistnić wizję obszaru jako podmiotu skutecznie przyciągającego inwestora należy połączyć siły. Decydujący o inwestycji nie biorą jedynie pod uwagę ścisłego przebiegu granic administracyjnych, nie koncentrują się tylko na poziomie klasycznej obsługi inwestorskiej czy też zapewnieniu odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Kryteriami współczesnej oceny jest również stan środowiska naturalnego, szeroko rozumiana sfera kultury albo jakość kształcenia. W tak zarysowanym formacie tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego w pełni umożliwi wykreowanie MOF Słupsk-Ustka jako zintegrowanego i efektywnie zarządzanego w wymiarze gospodarczym.

Cel strategiczny
5.

Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian

Dobre planowanie przestrzenne priorytetowo traktuje nie tylko infrastrukturę, ale również środowisko. Obecne czasy wskazują na potrzebę kooperacji przestrzennej na rzecz integracji inwestycji mających wpływ na poprawę jakości środowiska naturalnego oraz przeciwdziałania skutkom zmian klimatu. Wspólne działanie jest niezbędne do uzyskania efektu skali i od niego zależy skuteczna implementacja przedsięwzięć ponadlokalnych, czego wyrazem jest przede wszystkim przedmiotowa strategia.

Przede wszystkim, partnerzy powinni skupić swoje działania na celu strategicznym, jakim jest ochrona istniejących zasobów przyrody, zwłaszcza pasa nadmorskiego i miasta Ustki posiadającego funkcję uzdrowiskową. Zachowanie wysokich wskaźników środowiskowych jest istotnym komponentem budującym atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną terenu oraz wpływa pozytywnie na jakość życia mieszkańców MOF S-U.

Szczególnie ważnym elementem będzie przeprowadzenie diagnozy i przygotowanie rekomendacji dotyczących przystosowania systemów ochrony ludności do zmian

klimatycznych. Presja związana z kryzysem klimatycznym wynika z modelu rozwoju współczesnego świata. Ochrona posiadanych zasobów jest bardzo ważna. Tym niemniej warto zwrócić uwagę na gospodarkę wodno-ściekową, której rozwój jest wynikiem migracji, suburbanizacji i utrwalania się pewnych trwałych postaw konsumpcyjnych. Bez wątplenia znaczna część skutków ma powody systemowe. Natomiast ich niwelowanie spoczywa na barkach samorządów lokalnych.

Warto w tym miejscu pokreślić, że cel strategiczny sam w sobie stanowi odpowiedź na zapowiedzi prowadzenia polityki spójności przez Unię Europejską. Potrzeby w tym zakresie są artykułowane przez samorzady, mieszkańcy deklarują potrzebę wspierania takich działań, a więc można uznać, że sfera tzw. „greendealu” jest powszechnie oczekiwanym i potrzebnym działaniem podzielanym przez interesariuszy na terenie MOF Słupsk-Ustka.

Cel strategiczny
6.

Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka

Ostatni z celów strategicznych w najbardziej klasyczny sposób odwołuje się do integracji obszaru. Transport publiczny, komunikacja, uwspólnianie działań planistycznych oraz dokonywanie analiz przestrzennych z punktu widzenia całego organizmu, jakim jest MOF to wyzwania o niekwestionowanym charakterze. Efektywne zarządzanie całym obszarem będzie możliwe jedynie poprzez wspólne działania na rzecz ograniczenia suburbanizacji, reurbanizację ośrodków miejskich oraz zbudowania masterplanu rozwojowego odnoszącego się do faktycznie istniejących zasobów i potencjałów (w tym jego ograniczonej z natury rzeczy przestrzeni). Jednocześnie warto podkreślić znaczenie ekonomiczne i finansowe tych działań. Powinny one ograniczyć koszty związane chociażby z: dublowaniem infrastruktury, co jest najbardziej widoczne w przypadku usług publicznych oraz uzbrajaniem terenów przede wszystkim pod funkcje mieszkaniowe. Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka z poziomu strategicznego sprowadza się w pierwszej kolejności do:

Niwelowanie różnic w dostępie i jakości infrastruktury, przy jednoczesnym zintegrowanym planowaniu przestrzennym ograniczającym negatywne skutki rozlewania się miast, nie jest zadaniem prostym. Doświadczenie i praktyki widoczne w świecie Europy Zachodniej czy też Stanów Zjednoczonych pokazują wagę wyzwania, które finalnie bardzo silnie warunkuje kondycję finansową samorządów. Kondycja finansowa z kolei, pośrednio wpływa na jakość i dostępność całego katalogu usług, jak również standard infrastruktury. Osiągnięcie pożądanej zmiany jest możliwe jedynie przy ścisłej współpracy.

Integracja transportu publicznego to pierwszy i elementarny postulat kooperacji podmiotów tworzących MOF. Jest to szczególnie ważne dla mieszkańców, ponieważ umożliwia i ułatwia korzystanie z usług społecznych i publicznych, dotarcie do pracy czy placówek szkolnych.

Poza ukierunkowaniem na wspólne planowanie przestrzenne oraz ograniczanie procesów rozlewania się miast należy wzmocnić dostępność komunikacyjną MOF-u szczególnie w kontekście dostępu do sieci dróg ekspresowych oraz zwiększenia przepustowości dróg lokalnych. W przywołanym kontekście warto wskazać na potrzebę tworzenia dróg dojazdowych do węzłów w ciągu drogi ekspresowej S6, budowę (integrację) sieci tras i ścieżek rowerowych (m.in. w pasie nadmorskim oraz tam gdzie mogą one pełnić funkcje komunikacyjne i są zwornikiem dróg gminnych i powiatowych), czy też uzupełniania jej o punkty węzłowe również o intermodalnym charakterze.

III.3 Kierunki działań MOF

Karta działania 1. Upowszechnienie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego

Charakterystyka potrzeb:

Karta opisuje zakres interwencji w ramach kierunku działania związanego z upowszechnieniem opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego. Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową w 2020 r. w MOF Słupsk-Ustka wynosił przeciętnie 16,6%, to o 3,8 pp. więcej niż w przypadku odsetka dla Polski, jednakże liczba miejsc w żłobkach na tym obszarze jest niewystarczająca. Wartość wskaźnika dostępności miejsc żłobkowych wynika z rozwiniętej sieci placówek i względnie wysokiej dostępności miejsc w mieście Ustka, Słupsk oraz w gminie Kobylnica. Jednakże, widocznym problemem jest nierównomierny dostęp do opieki żłobkowej. Na terenie gminy Ustka, Damnica i Dębica Kaszubska nie funkcjonują placówki opieki żłobkowej. W przypadku opieki przedszkolnej, odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych opieką przedszkolną w 2020 r. w MOF Słupsk-Ustka wynosił 90,1%. Wartość tego wskaźnika jest wyższa w porównaniu do wartości wojewódzkiej (87,8%). Identyfikowanym w MOF Słupsk-Ustka problemem związanym z opieką przedszkolną jest niewystarczająca liczba miejsc w placówkach publicznych, problem ten widoczny jest w szczególności w mieście Słupsk, co może wynikać ze znacznego odsetka dojazdów do pracy oraz postępującej suburbanizacji. Miasto stanowi rdzeń bipolarnego obszaru funkcjonalnego, centrum gospodarcze, w którym wiele osób znajduje zatrudnienie, a tym samym korzysta z dostępnych w mieście usług i obiektów użyteczności publicznej, w tym przedszkoli. Wskaźnik odsetka dzieci objętych opieką przedszkolną w Słupsku rośnie z roku na rok, w 2020 r. wynosił 101,5%, co potwierdza tezę o budowaniu usług w Słupsku, w kontekście potrzeb mieszkańców wyprowadzających się na przedmieść. Konieczne jest zatem powstawanie nowych oddziałów przedszkolnych na terenie MOF Słupsk-Ustka oraz placówek żłobkowych, w szczególności na terenach gmin ościennych miasta Słupska. Ważne jest również zapewnienie odpowiedniej opieki skierowanej do dzieci ze szczególnymi potrzebami.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Podjęcie działań na rzecz upowszechnienia opieki żłobkowej w MOF Słupsk-Ustka
- Podnoszenie standardów i jakości opieki nad dziećmi do lat 3
- Podnoszenie jakości i atrakcyjności kształcenia w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych
- Upowszechnienie opieki żłobkowej i przedszkolnej, ze szczególnym naciskiem na gminy Ustka, Damnica i Dębica Kaszubska
- Wydłużenie godzin otwarcia żłobków i przedszkoli
- Zwiększenie liczby dostępnych miejsc w placówkach przedszkolnych
- Stworzenie oddziałów integracyjnych w przedszkolach, w celu zapewnienia odpowiedniej opieki dla dzieci ze specjalnymi potrzebami
- Utworzenie placówek przedszkolnych dla dzieci ze specjalnymi potrzebami kształcenia ze szczególnym uwzględnieniem społeczności uchodźców z Ukrainy
- Dostosowanie infrastruktury do potrzeb dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych
- Modernizacja i rozbudowa placówek opiekuńczych na terenie MOF S-U oraz doposażenie w sprzęt i nowoczesne pomoce dydaktyczne
- Budowa sensorycznych placów zabaw przy żłobkach i przedszkolach

- Prowadzenie działań na rzecz doskonalenia nauczycieli oraz wsparcie w wzmocnieniu kompetencji, dotyczących organizacji zajęć oraz pracy z dziećmi o różnym stopniu sprawności intelektualnej i ruchowej

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Rekomenduje się podjęcie działań mających na celu utworzenie nowych placówek opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego, w szczególności w gminach, w których nie funkcjonują tego rodzaju instytucje. Ponadto wydłużenie godzin otwarcia żłobków i przedszkoli ułatwi rodzicom szybszy powrót do pracy. Kluczowe jest również doposażenie placówek oraz podnoszenie standardów jakości opieki i wsparcia rozwoju najmłodszych mieszkańców MOF Słupsk-Ustka, a także zapewnienie odpowiedniej opieki i wsparcia dzieciom ze szczególnymi potrzebami.

Karta działania 2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym

Charakterystyka potrzeb:

Analizując wartość współczynnika skolaryzacji można zauważyć, że miasto Ustka charakteryzuje się najwyższą wartością tego wskaźnika w całym MOF - 109,3%, co wskazuje na to, że do szkół w Ustce uczęszczają również uczniowie spoza miasta. Najniższą wartością współczynnika odznacza się natomiast gmina Ustka – 64,5%, co wskazuje na to, że dzieci zamieszkujące w gminie Ustka dojeżdżają do szkoły w miastach. Zatem istotne wydaje się podjęcie działań mających na celu podniesienie atrakcyjności nauczania, szczególnie na terenach gmin wiejskich. Za koniecznością poprawy standardu i jakości usług edukacyjnych świadczą również niższe niż w przypadku wartości wojewódzkiej i ogólnopolskiej, wyniki egzaminu ósmoklasisty oraz egzaminu maturalnego. W MOF Słupsk-Ustka funkcjonują szkoły branżowe oraz uczelnie wyższe. Warto wzmocnić zakres działań mających na celu poszerzenie oferty kierunków Akademii Pomorskiej, w szczególności w zakresie kierunków medycznych i około medycznych, technicznych, językowych, transportowych i logistycznych oraz usług finansowych. Istotne jest również prowadzenie działań promocyjnych oraz rozwój szkolnictwa zawodowego, a także inicjowanie nowych kierunków, dotyczących m.in. budownictwa, logistyki i transportu czy usług finansowych i innych według pojawiających się trendów i potrzeb. Niższe wyniki nauczania w szkołach podstawowych mogą przekładać się na gorsze wyniki osiągane na kolejnych etapach edukacji. Zatem kluczowa jest poprawa jakości nauczania w MOF Słupsk-Ustka. Problemem identyfikowanym na tym obszarze jest emigracja młodych, wykształconych osób.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Tworzenie warunków dla rozwoju edukacji na całym obszarze MOF S-U
- Podnoszenie atrakcyjności i jakości nauczania poprzez wykorzystanie najnowocześniejszych technologii w nauczaniu

- Zbudowanie zintegrowanej, uzupełniającej się oferty edukacyjnej w MOF Słupsk-Ustka
- Zapewnienie odpowiednich warunków do kształcenia dzieci i młodzieży ze szczególnymi potrzebami oraz wyrównywanie szans edukacyjnych
- Organizacja edukacji w placówkach w MOF Słupsk-Ustka zgodnie z założeniami edukacji włączającej – dostosowanie systemu szkolnego do różnych grup uczniów
- Rozwój szkolnictwa zawodowego, rozszerzenie katalogu kierunków kształcenia o specjalizacje pożądane na lokalnym rynku pracy m.in. z zakresu transportu, logistyki, budownictwa, obsługi maszyn CNC, motoryzacji czy usługi finansowych i biznesowych i innych według pojawiających się trendów i potrzeb,
- Modernizacja oraz wyposażenie i doposażenie pracowni zawodowych m.in w nowoczesny sprzęt IT, narzędzia oraz maszyny, które przyczynią się do podnoszenia kwalifikacji zawodowych wśród uczniów
- Współpraca z otoczeniem zewnętrznym, przedsiębiorcami prowadzącymi działalność w MOF Słupsk-Ustka, w celu organizacji praktyk i staży zawodowych oraz stopniowego wprowadzania na rynek pracy
- Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów uzdolnionych
- Prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej i kryzysu klimatycznego
- Prowadzenie działań na rzecz budowania i wzmacniania tożsamości lokalnej i regionalnej wśród młodzieży
- Podejmowanie działań na rzecz kształtowania kompetencji kluczowych młodzieży, w formie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, kółek zainteresowań, warsztatów
- Rozwój wydziału lekarskiego, poprzez utworzenie kierunku lekarskiego oraz poszerzenie oferty innych kierunków około medycznych
- Budowa i rozbudowa placówek oświatowych na obszarach podmiejskich w związku z koniecznością zapewnienia miejsc dla uczniów w związku z procesem suburbanizacji
- Budowa i modernizacja obiektów sportowych (boiska, basen, hala sportowa) na potrzeby realizacji zajęć wychowania fizycznego i wspierania aktywności fizycznej wśród młodych osób
- Prowadzenie działań na rzecz wzmacniania kompetencji cyfrowych oraz stosowania nowoczesnych metod nauczania wśród kadr nauczycielskich
- Prowadzenie kompleksowych działań oraz wsparcie kadr nauczycielskich w zakresie podnoszenia kwalifikacji związanej z procesem nauczania i współpracy z uczniami ze szczególnymi potrzebami
- Podejmowanie działań na rzecz zatrudnienia w szkołach odpowiednio wyspecjalizowanej kadry m.in. psychologa, pedagoga, logopedy
- Organizacja spotkań z doradcą zawodowym w celu odpowiedniego przygotowania uczniów do podjęcia pracy w zawodzie

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Rekomenduje się realizację działań, które przyczynią się do poprawy efektywności funkcjonowania placówek oświatowych. Dodatkowo, aby w pełni wykorzystać potencjał i możliwości obszaru oraz ograniczyć emigrację ludzi młodych konieczne jest poszerzenie obecnej oferty edukacyjnej, zgodnie

z pożądanymi na rynku pracy kwalifikacjami i zawodami, a także stworzenie atrakcyjnych warunków nauczania w placówkach kształcących na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym. Rekomenduje się również prowadzenie działań mających na celu wzmacnianie oraz rozwój kompetencji i umiejętności kadr nauczycielskich. Doposażenie placówek edukacyjnych w niezbędny, nowoczesny sprzęt uatrakcyjni prowadzone zajęcia oraz pozwoli na nabycie umiejętności oczekiwanych przez pracodawców. Odpowiednie działania promocyjne i poszerzenie oferty szkół branżowych przyczyni się do wzrostu zainteresowania szkolnictwem zawodowym i jego rozwoju. Kluczowe jest stworzenie przyjaznych przestrzeni szkolnych oraz dostosowanie obiektów i programu nauczania do potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami, jak również uczniów szczególnie uzdolnionych.

Karta działania 3.

Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmacniania potencjału MOF

Charakterystyka potrzeb:

Na terenie MOF Słupsk-Ustka funkcjonują trzy uczelnie wyższe: Akademia Pomorska, Wyższa Szkoła Gospodarki oraz Wyższa Szkoła Inżynierii Gospodarki w Słupsku. Są to niewielkie placówki, których oferta edukacyjna i proponowany katalog kierunków powinien zostać rozszerzony i dostosowany do aktualnie pożądaných zawodów. Interesująca i atrakcyjna oferta edukacyjna oraz kierunki dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy, mogą zapobiec odpływowi młodych osób z MOF Słupsk-Ustka do innych ośrodków. Na tym obszarze funkcjonuje Specjalna Strefa Ekonomiczna, zarządzana przez Pomorską Agencję Rozwoju Regionalnego, współpracująca z przedsiębiorcami, instytucjami otoczenia biznesu oraz lokalnymi władzami. Potencjał ten można wykorzystać w celu stymulowania przedsiębiorczości i wsparcia instytucji otoczenia biznesu, a także zapewnienia warunków do intensyfikacji współpracy biznesu z nauką. W celu wzmacniania potencjału obszaru szczególnie nacisk powinien być kładziony na podnoszenie jakości kapitału ludzkiego. Do wzmacniania poziomu kapitału przyczynić się może rozbudowa obecnie istniejącej oferty edukacyjnej, a także współpraca z przedsiębiorcami działającymi na tym terenie, w celu dalszego rozwoju kompetencji oraz przedsiębiorczości wśród osób młodych. Z uwagi na ten fakt, istotna jest intensyfikacja działań oraz zapewnienie odpowiednich warunków do współpracy przedsiębiorstw z uczelniami wyższymi i sektorem badawczo-rozwojowym.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Poszerzenie katalogu kierunków oferowanych w uczelniach wyższych na terenie MOF Słupsk-Ustka zgodnie z pożądanymi na lokalnym rynku specjalizacjami
- Współpraca z przedsiębiorcami prowadzącymi działalność w MOF S-U, w celu organizacji praktyk i staży zawodowych
- Podjęcie działań na rzecz intensyfikacji współpracy biznesu z nauką
- Rozszerzenie współpracy z Pomorską Agencją Rozwoju Regionalnego
- Utworzenie Słupskiego Centrum Doskonałości Zawodowej
- Działania na rzecz rozwoju kompetencji i umiejętności zawodowych wśród studentów uczelni, a także stopniowe wprowadzanie ich na rynek pracy
- Dostosowanie oferty edukacyjnej do rzeczywistych potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego
- Stymulowanie potencjału innowacyjnego oraz współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami i organizacjami badawczymi poprzez utworzony Interdyscyplinarny Inkubator Innowacyjności
- Podjęcie działań mających na celu wzmocnienie systemu infrastruktury edukacyjnej, naukowej oraz IT
- Realizacja wspólnych przedsięwzięć i projektów popularyzujących zainteresowanie techniką i kształceniem zawodowym na wszystkich etapach kształcenia

- Umiędzynarodowienie uczelni, a także wzmacnianie współpracy pomiędzy uczelniami na obszarze MOF Słupsk- Ustka

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Rekomenduje się rozszerzenie i optymalizację istniejącej oferty edukacyjnej uczelni wyższych w MOF Słupsk-Ustka, a także dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy, w celu ograniczenia zjawiska emigracji młodych osób, a także wykreowanie oferty pod kątem przyciągania na teren MOF Słupsk-Ustka nowych branż, takich jak BSS (nowoczesne usługi dla biznesu). Z punktu widzenia wzmocnienia potencjału MOF Słupsk-Ustka za kluczową kwestię uznaje się systematyczną i efektywną wymianę informacji między sektorem biznesu - przedsiębiorstwami, instytucjami rynku pracy a poszczególnymi jednostkami samorządu terytorialnego tworzącymi MOF Słupsk-Ustka. Współpraca instytucji i przedsiębiorców z sektorem akademickim daje możliwość szybszego i bezpośredniego dotarcia do pracodawców, a także stopniowego wprowadzania na rynek pracy uczniów i studentów.

Karta działania
4.

Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych

Charakterystyka potrzeb:

W MOF Słupsk-Ustka widoczne są postępujące procesy starzenia się społeczeństwa. Z uwagi na to, wyzwaniem będzie prowadzenie zintegrowanych działań z zakresu profilaktyki oraz zdrowia, w celu zapewnienia odpowiednich warunków najstarszym mieszkańcom, a także osobom z niepełnosprawnościami. Obecnie na tym obszarze widoczny jest niedobór infrastruktury zdrowotnej oraz niska jakość świadczonych usług zdrowotnych. Mając na uwadze wykluczenie komunikacyjne i trudności w przemieszczaniu się w MOF Słupsk-Ustka, istotne jest zapewnienie mieszkańcom możliwości skorzystania z usług medycznych w ich miejscu zamieszkania. Ponad połowa ankietowanych (52,8%), w przeprowadzonym na potrzeby opracowania diagnozy badaniu, negatywnie oceniła dostęp do lekarzy specjalistów (w przypadku gmin wiejskich do podstawowej opieki medycznej), co wskazuje na konieczność rozbudowy placówek medycznych. Dostępność i wysoka jakość świadczonych usług medycznych jest jednym z podstawowych oczekiwań mieszkańców. Zatem kluczowe jest rozbudowanie obecnej oferty i powstanie nowych ośrodków i placówek medycznych, zarówno podstawowej opieki medycznej jak i specjalistycznej oraz prowadzenie działań informacyjnych i podnoszenie świadomości dotyczącej działań i roli profilaktyki.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Poprawa jakości podstawowych usług medycznych
- Zwiększenie dostępności do podstawowej opieki zdrowotnej
- Zwiększenie dostępności do specjalistycznych usług medycznych
- Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych

- Rozwój infrastruktury, rozbudowa, remont i powstanie nowych placówek medycznych wraz z wyposażeniem oraz dostosowaniem i adaptacją do osób ze szczególnymi potrzebami w celu zapewniania równego dostępu do opieki zdrowotnej
- Rozszerzenie działalności ambulatoryjnej opieki specjalistycznej poprzez utworzenie nowych poradni specjalistycznych
- Tworzenie centrum opiekuńczo-mieszkalnego
- Wdrożenie usług wspierających oraz zapewnienie opieki całodobowej dla seniorów i osób z niepełnosprawnością
- Dostosowanie zasobów organizacyjnych za zakresu ochrony zdrowia oraz pełnionych funkcji do rzeczywistych potrzeb
- Poprawa infrastruktury przeznaczonej do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny oraz rehabilitacji
- Budowa centrum zdrowia i rehabilitacji oraz centrum opiekuńczo-leczniczego
- Zakup sprzętu medycznego i aparatury medycznej dla poradni POZ
- Wdrażanie systemu e-zdrowia oraz rozwój i promocja systemu „teleopieki”
- Współdziałanie opieki zdrowotnej z systemem usług społecznych
- Prowadzenie i wspieranie działań profilaktycznych, w tym programy szczepień, poradnia wad postawy, otyłości
- Wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej
- Utworzenie lub rozbudowa domu interwencji kryzysowej o zasięgu ponadgminnym
- Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych pracowników medycznych.
- Szkolenie kadr pomocy społecznej w zakresie doskonalenia metod pracy z osobami starszymi, chorymi czy z osobami z niepełnosprawnością
- Realizacja projektów szkoleniowych z zakresu profilaktyki zdrowotnej
- Prowadzenie działań na rzecz integracji i przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu
- Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach osób z niepełnosprawnością, osób starszych i niesamodzielnych
- Tworzenie i doposażanie bezpłatnych wypożyczalni sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Rekomenduje się prowadzenie działań mających na celu zapewnianie mieszkańcom równego dostępu do opieki zdrowotnej, a także skorzystanie z wysokiej jakości usług medycznych w ich miejscu zamieszkania. Istotny jest rozwój usług zarówno podstawowych jak i specjalistycznych. Za kluczowe uznaje się również rozwijanie usług środowiskowych, tworzenie ośrodków wsparcia, a z uwagi na obserwowane procesy starzenia społeczności lokalnej, również utworzenie nowych oraz rozwój istniejących placówek opieki nad osobami starszymi. Powstanie nowych placówek, zwrócenie uwagi na rolę jaką odgrywa profilaktyka oraz zmiany w zakresie świadczonych usług, przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru.

Karta działania 5. Spójna polityka senioralna

Charakterystyka potrzeb:

Na terenie MOF Słupsk-Ustka widoczne są procesy starzenia się społeczności, w szczególności miast – Słupska i Ustki. Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w 2020 r. dla MOF Słupsk-Ustka wynosił 19,4%, to więcej w porównaniu do średniej dla województwa (17,4%) i dla kraju (18,6%). W ostatniej dekadzie widoczny był przyrost o około 6,7 pp. co wskazuje na znaczące procesy starzenia się społeczności. Z uwagi na to istotne będzie prowadzenie spójnej polityki senioralnej na terenie całego MOF Słupsk-Ustka i dostosowanie usług do potrzeb osób najstarszych. W ramach MOF Słupsk-Ustka, seniorzy migrują do miast, a ich potrzeby wzrastają, zatem potrzebna jest spójna polityka senioralna wpisująca się w koncepcję miasta 15 minutowego uwzględniająca potrzeby i oczekiwania najstarszych grup mieszkańców. Samorządy wchodzące w skład MOF Słupsk-Ustka powinny kłaść nacisk na poszerzenie i podniesienie jakości funkcjonowania placówek opieki społecznej, rozszerzenie dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, a także promocję systemu teleopieki. Ponadto warto skupić się na ograniczeniu problemu wykluczenia społecznego i umożliwienie seniorom pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, poprzez likwidację barier architektonicznych oraz dostosowanie oferty rozrywkowo-kulturalnej do tej grupy mieszkańców.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Zwiększenie dostępności do usług opieki zdrowotnej, w szczególności w zakresie opieki specjalistycznej, m.in. geriatrycznej
- Rozszerzenie oferty usług opiekuńczych dla seniorów w tym specjalistycznych i zapewniania usług opiekuńczych i asystenckich w miejscu zamieszkania
- Zapewnienie dodatkowych miejsc opieki dla seniorów – utworzenie i wsparcie dziennych domów seniora
- Rozwój i upowszechnienie „teleopieki” dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami
- Doposażenie Domów Pomocy Społecznej w sprzęt medyczny i rehabilitacyjny
- Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji i integracji środowiska seniorów
- Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów
- Utworzenie i wsparcie Klubów Seniorów
- Rozwój wolontariatu wśród seniorów
- Prowadzenie działań mających na celu promocję aktywności zawodowej wśród osób starszych
- Promocja zdrowia oraz wsparcie działań profilaktycznych dla seniorów

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Zmieniająca się sytuacja demograficzna oraz obserwowane tendencje związane ze starzeniem się społeczności wymagają dostosowania obecnej oferty świadczonych usług, a także poprawy jakości usług dedykowanych seniorom, w celu zapewnienia im wysokiej jakości życia. Z uwagi na widoczne procesy starzenia się społeczności lokalnej za kluczowe uznaje się utworzenie placówek opieki dla osób starszych. Wykorzystanie potencjału nabywczego osób starszych i starzejących się oraz system zaspokajający ich potrzeby konsumpcyjne, bytowe oraz zdrowotne, czyli rozwój tzw. silver economy, można uznać jako element potencjalnie budujący specjalizację gospodarczą obszaru, jako element dywersyfikacji rynku pracy.

Karta działania 6 Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych

Charakterystyka potrzeb:

Jakość świadczonych w MOF Słupsk-Ustka usług ma wpływ na postrzeganie i ocenę obszaru oraz kreowanie go jako atrakcyjnego miejsca do zamieszkania. Kluczowe jest osiągnięcie wysokiego standardu i stałe podnoszenie jakości świadczonych usług, które będą dostosowane do oczekiwań mieszkańców oraz postępujących procesów w zakresie rozwoju technologii. Z uwagi na obserwowane procesy starzenia się społeczności, istotne jest zapewnienie wysokiej jakości usług dostosowanych do tej grupy oraz do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poprzez prowadzenie odpowiednich działań m.in. dotyczących poprawy w kwestiach socjalnych, jak również dotyczących poziomu odczuwanego bezpieczeństwa, który ma wpływ na jakość życia. Mimo stopniowo poprawiającej się sytuacji związanej ze zmniejszającą się liczbą beneficjentów pomocy społecznej, z uwagi na obserwowane tendencje demograficzne istotne jest prowadzenie działań z zakresu rozbudowy infrastruktury, doposażenia placówek pomocy społecznej. Równie ważne z perspektywy mieszkańców jest sprawne funkcjonowanie urzędów i instytucji publicznych, które powinny opierać swoje funkcjonowanie na wykorzystaniu nowoczesnych technologii, przy jednoczesnym zapewnieniu dostępności cyfrowej i komunikacyjno-informacyjnej.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Budowa nowych oraz rozbudowa i modernizacja istniejących placówek wsparcia dziennego
- Zwiększenie dostępności do nieodpłatnej pomocy psychologicznej
- Utworzenie Domu Pomocy Społecznej
- Budowa Centrum Wsparcia i Opieki
- Utworzenie centrum wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami
- Rozwój usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i asystenckich dla osób z niepełnosprawnością
- Działania na rzecz wsparcia dzieci, młodzieży i osób dorosłych z CZR i niepełnosprawnością sprzężoną w tym np. tworzenie warunków i miejsc do rehabilitacji, wsparcia, aktywizacji itp.
- Zwiększenie dostępności i rozwój środowiskowych domów samopomocy, warsztatów terapii zajęciowej na terenie MOF Słupsk-Ustka
- Wsparcie tworzenia CIS-ów
- Modernizacja i poprawa infrastruktury przeznaczonej do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej oraz wspierania rodziny, w tym ośrodki wsparcia

- Zapewnienie opieki wytchnieniowej, wspierającej rodziny i opiekunów osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych
- Rozbudowa zasobu gminnego, m.in. poprzez powstanie mieszkań chronionych czy readaptacyjnych
- Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz realizacja systemowych projektów społecznych mających na celu tworzenie warunków do rozwoju zawodowego,
- Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej, zwiększenie dostępności przestrzennej dla osób ze szczególnymi potrzebami
- Prowadzenie działań na rzecz zapewnienia dostępności cyfrowej i komunikacyjno-informacyjnej
- Wdrażanie usługi indywidualnego transportu „door to door”
- Cyfryzacja zasobów w urzędach samorządów wchodzących w skład MOF Słupsk-Ustka
- Rozwój szerokopasmowego Internetu, w szczególności na terenach wiejskich
- Wzmacnianie kompetencji cyfrowych pracowników instytucji publicznych
- Tworzenie baz elektronicznych (mapy i planowanie przestrzennego, zasoby geodezyjne)
- Rozwój i wdrażanie nowoczesnych e-usług w instytucjach publicznych
- Prowadzenie działań promujących możliwość załatwiania spraw w sposób zdalny
- Poprawa dialogu z mieszkańcami poprzez stosowanie nowoczesnych form przekazu informacji
- Prowadzenie działań mających na celu przeciwdziałanie problemowi wykluczenia cyfrowego
- Rozwój wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Wysoki standard świadczonych usług pozytywnie wpływa na odczuwaną przez mieszkańców jakość życia. Poprawa w tym zakresie ma szczególne znaczenie z uwagi na obserwowane tendencje demograficzne. Kluczowe jest zwrócenie uwagi na potrzeby osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, zagrożonych marginalizacją m.in. osoby starsze, z niepełnosprawnością czy bezrobotne. Wyzwaniem dla MOF Słupsk-Ustka będzie organizacja pomocy i wsparcia dla grup osób będących w szczególnie trudnej sytuacji. Ze względu na postępujące procesy i rozwój technologii, za priorytetowe uznaje się wprowadzanie i upowszechnianie nowoczesnych e-usług w instytucjach publicznych, co pozwoli na zaoszczędzenie czasu oraz będzie znaczącym ułatwieniem dla mieszkańców. W celu realizacji przedsięwzięć z zakresu cyfryzacji i wprowadzania nowoczesnych technologii, rekomenduje się prowadzenie szkoleń dla osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym m.in. seniorów, by w pełni umożliwić im korzystanie z dostępnych usług.

Karta działania 7 Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej

Charakterystyka potrzeb:

Na atrakcyjność osiedleńczą wpływ ma jakość i dostępność oferty spędzania czasu wolnego. Rosnące oczekiwania i aspiracje mieszkańców determinują konieczność jej poszerzenia. Dla MOF Słupsk-Ustka istotne jest stworzenie i prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej, w oparciu o endogeniczne zasoby każdej z gmin i powiatu. Istotna jest inwentaryzacja oferty i rozwijanie jej w oparciu o komplementarność istniejących instytucji. Rozbudowa i stworzenie atrakcyjnej, całorocznej oferty wydarzeń kulturalnych i kalendarza imprez, jest szczególnie istotne z uwagi na widoczną w MOF Słupsk-Ustka sezonowość turystyki. Ponadto, kluczowe jest umożliwienie wszystkim grupom mieszkańców, aktywnego uczestnictwa w kulturze i korzystania z dostępnej oferty. Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej, będzie możliwe również dzięki rozbudowie istniejących i stworzeniu nowych obiektów kulturowych, których obecność wpłynie na podniesienie atrakcyjności kulturalno - turystycznej obszaru oraz umożliwi organizację wydarzeń dla większej grupy uczestników.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Stworzenie wspólnego kalendarza cyklicznych imprez kulturalnych
- Rozwój usług e-kultury
- Wsparcie funkcjonowania i działalności kulturalnej prowadzonej przez biblioteki i świetlice zlokalizowane w MOF
- Koordynacja oferty i działań ośrodków kultury, prowadzących działalność na terenie MOF
- Rozwój infrastruktury (instytucji) kultury, m.in. budowa centrów kultury, amfiteatru, hali widowiskowej i bibliotek
- Modernizacja obiektów i placówek kulturalnych wraz z likwidacją barier architektonicznych i dostosowaniem ich do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
- Prowadzenie działań mających na celu budowanie świadomości i rozwoju edukacji kulturalnej i artystycznej
- Organizacja wydarzeń artystycznych przy wykorzystaniu potencjału lokalnych artystów
- Organizacja spotkań, warsztatów w celu zdiagnozowania potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru dotyczących oferty kulturalnej
- Współpraca z krajami nadbałtyckimi na rzecz realizacji wspólnych projektów i organizacji imprez kulturalnych
- Zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego
- Rozbudowa oferty w oparciu o różnorodność kulturową
- Utworzenie subregionalnego zespołu roboczego ds. rozwoju kultury
- Prowadzenie działań promujących wydarzenia organizowane na terenie MOF Słupsk-Ustka
- Animowanie życia społeczno-kulturalnego mieszkańców całego obszaru MOF Słupsk-Ustka
- Wyrównywanie szans w zakresie uczestnictwa w kulturze osób zagrożonych wykluczeniem społecznym m.in. osób starszych, osób z niepełnosprawnością

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Działania kulturalne w MOF Słupsk-Ustka powinny być prowadzone w sposób spójny z uwzględnieniem specyfiki każdej z jednostek wchodzących w skład obszaru. Organizacja cyklicznych wydarzeń, rozbudowa kalendarza imprez kulturalnych wraz z prowadzonymi na szeroką skalę działaniami promocyjnymi, przyczyni się do wzrostu jakości życia mieszkańców i poprawy atrakcyjności turystycznej, a także ograniczenia zjawiska sezonowości turystyki. Dywersyfikacja oferty kulturalnej przyczyni się do wzmocnienia pozycji obszaru na rynku turystycznym, a tym samym podniesienia konkurencyjności. W ramach tego kierunku działania, dodatkowo rekomenduje się prowadzenie działań mających na celu wyrównywanie szans i zapewnienie możliwości uczestnictwa w kulturze osobom ze szczególnymi potrzebami, a także dzieciom i młodzieży.

Karta działania 8 Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego

Charakterystyka potrzeb:

Jednym z aspektów budujących atrakcyjność obszaru jest bogata oferta spędzania czasu wolnego. Z uwagi na widoczne w MOF Słupsk-Ustka problemy społeczne związane ze starzeniem się społeczności oraz depopulacją, ze szczególnym wskazaniem na emigrację osób młodych, uzasadnione wydaje się podjęcie działań z zakresu tworzenia atrakcyjnej oferty czasu wolnego. Rosnące potrzeby mieszkańców oraz obserwowane tendencje demograficzne wpływają na konieczność rozbudowy oferty i dostosowania jej do oczekiwań różnych grup. Analizując odpowiedzi mieszkańców w przeprowadzonym na potrzeby opracowania diagnozy badaniu, można zauważyć, że ponad 28% ankietowanych ocenia bardzo źle bądź źle, dostępność ciekawych form spędzania czasu wolnego dla młodzieży i dzieci, a 36,8% negatywnie ocenia dostępność miejsc, gdzie dorośli mogą spędzić czas wolny poza domem. Najlepiej przedstawia się sytuacja dotycząca jakości oferty kierowanej do seniorów. Według mieszkańców, oferta kierowana do najstarszych grup jest najbardziej rozbudowana, co należy uznać za pozytywne z uwagi na obecne procesy starzenia się społeczności.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Prowadzenie monitoringu i systematyczne dopasowywanie oferty zajęć do potrzeb i oczekiwań mieszkańców
- Poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego (turystycznej, sportowej i kulturalno-rozrywkowej)
- Organizacja imprez i wydarzeń obejmujących tereny należące do więcej niż jednej gminy z obszaru tj. o charakterze ponadlokalnym
- Modernizacja i rozbudowa obiektów sportowych m.in. budowa hali sportowej, boisk, stadionu
- Modernizacja, budowa i rozbudowa infrastruktury kulturalnej, m.in. budowa amfiteatru, centra kultury, biblioteki i jej filie

- Stworzenie miejsc do aktywnego spędzania czasu wolnego (skateparki, pumtracki, ścianki wspinaczkowe, siłownie zewnętrzne, singletracki, trasy rolkowe)
- Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej w MOF i jej promocja wśród mieszkańców
- Rozwijanie ścieżek rowerowych, terenów zielonych, skwerów
- Organizacja zajęć tanecznych, muzycznych, plastycznych i innych rozwijających zainteresowania dla dzieci i młodzieży
- Prowadzenie działań z zakresu animacji czasu wolnego seniorów, osób z niepełnosprawnością, rodzin z dziećmi
- Utworzenie bazy oferty kulturalno-sportowej dla różnych grup wiekowych, z podziałem na poszczególne dziedziny

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Kompleksowa rozbudowa i tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego, dostosowanej do potrzeb i oczekiwań wszystkich grup mieszkańców, jest istotna i odgrywa dużą rolę w procesie budowy i wzmacniania atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej obszaru. Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego, przy jednoczesnym prowadzeniu działań mających na celu wzrost gospodarczy i poprawę sytuacji na rynku pracy na obszarze gmin MOF Słupsk-Ustka pozwoli na zahamowanie negatywnych procesów demograficznych m.in. odpływu ludności.

Karta działania 9

Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców

Charakterystyka potrzeb:

Kompleksowa rewitalizacja obejmuje działania z uwzględnieniem każdej ze sfer: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzennej oraz środowiskowej, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców. Przez rewitalizację rozumie się m.in. działania mające na celu podniesienie walorów estetycznych, przestrzennych i funkcjonalnych obiektów i miejsc oraz odtwarzanie, czy też wprowadzenie nowych funkcji na obszarach zdegradowanych. Ponadto rewitalizacja odnosi się również do projektów miękkich, tzn. rewitalizacji społecznej, która ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz ograniczenie występowania (lub całkowite wyeliminowanie) negatywnych zjawisk m.in. wykluczenia społecznego. Obecnie dwie z badanych jednostek należących do MOF Słupsk-Ustka posiadają gminne programy rewitalizacji, są nimi Miasto Słupsk oraz Gmina Miasto Ustka. Realizacja zapisów programu rewitalizacji pozwala na wyprowadzenie obszarów zdegradowanych z kryzysu oraz przyczynia się do dalszego rozwoju. Kluczowe w MOF Słupsk-Ustka jest podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznej, jej estetyki oraz jakości, nadanie i przywrócenie funkcji społecznych zdegradowanym obszarom wraz z organizacją na tych terenach wydarzeń integrujących społeczność zamieszkującą okolice obszaru. Obiekty użyteczności publicznej powinny zostać

przygotowane i dostosowane do świadczenia funkcji społeczno-kulturalnej, w szczególności dla najmłodszych i seniorów.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Kontynuacja i prowadzenie działań rewitalizacyjnych w mieście Słupsku i Ustce
- Prowadzenie działań z zakresu rewitalizacji społecznej, w tym wdrażanie programów społecznych przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu
- Podniesienie atrakcyjności i estetyki przestrzeni publicznych
- Poprawa ładu przestrzennego
- Dostosowanie przestrzeni publicznych do osób ze szczególnymi potrzebami
- Prowadzenie działań na rzecz rozwoju nowych funkcji w obszarach zdegradowanych
- Zagospodarowanie podwórek oraz otoczenia budynków mieszkalnych m.in. poprzez utworzenie stref zieleni
- Dostosowanie obiektów do świadczenia funkcji społeczno-kulturalnych
- Poprawa bezpieczeństwa przestrzeni publicznych
- Wdrażanie polityk dostępności, likwidowanie barier urbanistyczno-architektonicznych
- Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców oraz zwiększenia ich udziału w procesach planowania i zarządzania miastem
- Prowadzenie działań rewitalizacyjnych na terenach wiejskich

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Rekomenduje się kontynuowanie prowadzonych działań w zakresie rewitalizacji oraz konsekwentną realizację zaplanowanych przedsięwzięć, w celu pobudzenia i uruchomienia na tym obszarze mechanizmów rozwojowych. Ponadto, ważna z perspektywy jakości życia mieszkańców jest również poprawa w zakresie odczuwanego bezpieczeństwa oraz podnoszenia atrakcyjności i estetyki przestrzeni publicznych oraz dostosowania ich do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Karta działania 10 Aktywna współpraca z podmiotami trzeciego sektora

Charakterystyka potrzeb:

Widoczna jest rosnąca aktywność społeczna, która związana jest ze wzrastającą liczbą organizacji pozarządowych. Liczba organizacji społecznych przypadających na 10 tys. ludności w MOF Słupsk-Ustka w 2020 r. wynosiła 39. Odpowiedni system promocji i wsparcia trzeciego sektora może stanowić istotną szansę w kontekście rozwoju obszaru. Wspieranie inicjatyw oddolnych jest kluczowe w celu budowy wysokiego poziomu kapitału społecznego, wśród mieszkańców całego

obszaru funkcjonalnego. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami trzeciego sektora w przypadku MOF Słupsk-Ustka powinna dotyczyć budowania oferty biznesowej, turystycznej, a także strategicznego, spójnego obszarowo planowania rozwoju. Szczególnie istotne jest rozpoznanie potrzeb trzeciego sektora, a także zidentyfikowanie barier, które uniemożliwiają rozwój społeczeństwa obywatelskiego na tym obszarze. Dzięki temu możliwa będzie integracja trzeciego sektora i włączenie społeczeństwa w realizację polityki rozwoju.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Budowanie aktywnego społeczeństwa obywatelskiego
- Animowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, biznesowym a organizacjami pozarządowymi
- Utworzenie bazy organizacji społecznych, platformy wymiany doświadczeń, dobrych praktyk
- Utworzenie laboratorium innowacji społecznych Urban Lab w Słupsku
- Wsparcie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego m.in. poprzez prowadzenie działań na rzecz zwiększenia środków przeznaczonych na organizacje pozarządowe
- Prowadzenie działań promujących postawy prospołeczne
- Wzmacnianie poziomu kapitału społecznego
- Wsparcie w tworzeniu i funkcjonowaniu podmiotów trzeciego sektora

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Rekomenduje się wsparcie działalności organizacji pozarządowych w celu wzmocnienia ich znaczenia oraz poszerzenia zasięgu aktywności, a także wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Kluczowe jest umacnianie kapitału społecznego, jako partnera dla samorządu i sfery gospodarczej.

Karta działania 11

Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości

Charakterystyka potrzeb:

W przypadku rozwoju MOF Słupsk-Ustka istotne znaczenie odgrywa obecność Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSSE), którą zarządza Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Podstrefy SSSE zlokalizowane są w Ustce, Słupsku oraz na obszarze gminy Słupsk zajmują powierzchnię ponad 147 ha. Powiększenie i rozbudowa terenów inwestycyjnych wydaje się być pożądanym działaniem, przyczyniającym się do poprawy stanu lokalnej gospodarki oraz przyciągnięcia i zachęcenia inwestorów do zakładania firm na terenie MOF S-U, co zaowocuje tworzeniem nowych miejsc pracy. Jednakże w badaniu ankietowym, mieszkańcy niechętnie odnosili się do zwiększenia dostępności

i podaży do gotowych terenów inwestycyjnych (ponad 90% odpowiedzi negatywnych). Analizując sytuację gospodarczą w MOF Słupsk-Ustka widoczny jest dynamiczny rozwój obszaru, przyrost podmiotów gospodarczych, w szczególności w gminach słabiej rozwiniętych, takich jak Damnica, Dębница Kaszubska czy Ustka. Widoczne są również pozytywne tendencje związane ze wzrostem przedsiębiorczości wśród mieszkańców (dynamika zmian w ostatnich dziesięciu latach wynosiła +15,6%). W 2020 r w MOF Słupsk-Ustka liczba osób fizycznych prowadzących działalność na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosiła 16,0 i była wyższa niż średnia dla kraju (14,6). Oceniając poszczególne aspekty dotyczące rynku pracy zdecydowana większość mieszkańców nie potrafiła udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Względnie pozytywnie oceniono możliwość założenia własnego biznesu (40% odpowiedzi pozytywnych), co pokrywa się niejako ze wzrostem liczby osób prowadzących działalność gospodarczą w MOF Słupsk-Ustka.

Jednym z niedostatecznie wykorzystanych potencjałów w gospodarce, jest obecność portu morskiego i rybackiego m.in. w Ustce oraz mniejszych zlokalizowanych na wybrzeżu. Wśród zagrożeń rozwojowych można wskazać na wysoką konkurencyjność dużych aglomeracji miejskich. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego będzie możliwe dzięki prowadzeniu działań zmierzających do uzbrojenia terenów inwestycyjnych. Ponadto istotne są działania promocyjne oraz zachęty inwestycyjne i ulgi dla inwestorów. W celu wsparcia wzrostu przedsiębiorczości kluczowe jest prowadzenie punktów doradztwa i programów edukacyjnych z zakresu przedsiębiorczości w szkołach.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Promocja przedsiębiorczości w MOF S-U oraz wdrażanie programów edukacyjnych dotyczących przedsiębiorczości
- Prowadzenie działań na rzecz kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży i dzieci
- Stymulowanie atrakcyjności inwestycyjnej poprzez rozwój infrastruktury gospodarczej
- Prowadzenie działań zmierzających do przygotowania terenów pod inwestycje (wspólne planowanie przestrzenne w MOF Słupsk-Ustka oraz uzbrojenie terenów)
- Przebudowa Portu Morskiego Ustka
- Przebudowa i zagospodarowanie promenady w Ustce
- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w branżach kluczowych dla MOF Słupsk-Ustka (m.in. turystyka)
- Inicjowanie powstawania, wsparcie podmiotów ekonomii społecznej
- Zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w realizacji zadań zlecanych przez jst
- Ułatwienia w prowadzeniu działalności dla małych lokalnych firm i osób samozatrudnionych, start-up'ów oraz wsparcie, poprzez prowadzenie inkubatorów przedsiębiorczości
- Tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, poprzez wprowadzanie zachęt inwestycyjnych i podatkowych
- Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia
- Prowadzenie działań promujących SSSE
- Rozwój stref aktywności gospodarczej
- Prowadzenie zintensyfikowanych działań i wzmacnianie powiązań gospodarczych w regionie Morza Bałtyckiego

- Promocja telepracy i pracy zdalnej jako elementu wpływającego na zahamowanie negatywnych procesów i tendencji demograficznych
- Wsparcie tworzenia i funkcjonowania rad biznesu

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Prowadzenie działań promocyjnych przy jednoczesnym przygotowaniu i uzbrojeniu terenów pod inwestycje, ułatwi przyciągnięcie na teren MOF Słupsk-Ustka inwestorów, co pozytywnie wpłynie na wzrost liczby miejsc pracy dla mieszkańców obszaru. Do rozwoju gospodarczego i wzmocnienia potencjału inwestycyjnego przyczyni się również intensyfikacja działań w zakresie ożywienia i rozszerzania powiązań gospodarczych w regionie Morza Bałtyckiego. Rekomenduje się realizowanie przedsięwzięć mających na celu budowanie postawy przedsiębiorczej wśród mieszkańców, a także prowadzenie programów doradczych dla przedsiębiorców. Zmiany w tym aspekcie oraz wprowadzanie zachęt i wsparcie w procesie zakładania i prowadzenia działalności pozytywnie wpłynie na obserwowany proces wyludniania obszaru, przede wszystkim związany z emigracją osób młodych.

Karta działania 12 Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru

Charakterystyka potrzeb:

Potencjał turystyczny MOF Słupsk-Ustka związany jest przede wszystkim z nadmorskim położeniem, obecnością sieci szlaków turystycznych, dziedzictwem kulturowym, uzdrowiskiem Ustka, a także bogactwem i atrakcyjnością środowiska przyrodniczego, związaną z obecnością w MOF licznych form ochrony przyrody m.in. specjalnego obszaru ochrony i parku krajobrazowego „Dolina Słupi” czy Słowińskiego Parku Narodowego. Najważniejszym ośrodkiem turystycznym jest Gmina Miasto Ustka. Jednym z działań, które mogą przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności obszaru jest budowa ścieżek rowerowych łączących gminy obszaru. Obecnie są one mocno rozproszone i skoncentrowane głównie w obszarach miejskich. Rozbudowy, w celu pełnego wykorzystania posiadanego potencjału, wymaga również infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna, w szczególności baza noclegowa w gminach wiejskich. Ważne w kontekście efektywnego wykorzystania potencjału turystycznego jest stworzenie atrakcyjnej oferty całorocznej (obecnie widoczna jest duża sezonowość turystyki), a także wzrost znaczenia turystyki aktywnej, przy wykorzystaniu m.in. potencjału rzeki Słupi, tras i ścieżek rowerowych oraz szlaków turystycznych. Kompleksowe wykorzystanie potencjału turystycznego powinno iść w parze z budową marki obszaru oraz prowadzonymi na szeroką skalę działaniami promocyjnymi. Wyzwaniem dla MOF Słupsk-Ustka jest wykorzystanie w pełni potencjału, w zakresie możliwości świadczenia usług turystycznych, w oparciu o posiadane zasoby związane przede wszystkim z walorami środowiskowymi.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Stworzenie wspólnego, całorocznego i uzupełniającego się kalendarza imprez kulturalnych, rozrywkowych i sportowych
- Rozbudowa bazy noclegowej
- Budowa i modernizacja infrastruktury obiektów turystycznych
- Renowacja, remonty i konserwacja zabytków i obiektów zabytkowych
- Rozbudowa infrastruktury turystycznej, uzdrowiskowej, okołoturystycznej i kulturalnej
- Zagospodarowanie zbiorników wodnych wraz z budową i przebudową infrastruktury turystycznej
- Rozbudowa sieci dróg rowerowych na terenie MOF Słupsk-Ustka
- Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z korzystaniem z plaży m.in. zejścia na plażę
- Rozbudowa oferty turystycznej w celu ograniczenia zjawiska sezonowości turystyki
- Stworzenie wspólnego produktu turystyczno-kulturowego MOF Słupsk-Ustka
- Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju turystyki weekendowej, aktywnej, poprzez wykorzystywanie zasobów naturalnych i kulturowych
- Rozwój turystyki aktywnej (wodnej, rowerowej, pieszej) w oparciu m.in. o potencjał rzeki Słupi oraz szlaki turystyczne
- Wykorzystanie portu morskiego w Rowach jako uzupełnienie sieci portów żeglarskich południowego Bałtyku
- Wzmocnienie roli uzdrowiskowej Ustki wraz z prowadzeniem działań promocyjnych
- Budowa marki i promocja wspólnej oferty turystycznej w oparciu o produkty turystyczne
- Rozbudowa systemu informacji dla turystów, poprzez zwiększenie ilości tablic i banerów informacyjnych oraz punktów informacji turystycznej
- Stworzenie ponadlokalnej strategii rozwoju turystyki MOF Słupsk-Ustka

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Kluczowe jest prowadzenie działań inwestycyjnych na obszarze MOF Słupsk-Ustka w szczególności w gminach wiejskich, które mimo dużych walorów turystycznych, rozwijają się wolniej z uwagi na niższą dostępność transportową, niewystarczającą ilość miejsc noclegowych, brak ścieżek rowerowych, a także niewystarczającą promocję i brak zintegrowanej oferty turystycznej. Prowadzenie działań z zakresu promocji, przy jednoczesnej poprawie i rozbudowie infrastruktury technicznej i turystycznej umożliwi rozwój obszaru i pełne wykorzystanie posiadanego potencjału.

Charakterystyka potrzeb:

Wielokulturowość jest powszechnym zjawiskiem, obecnie obserwowany jest zwiększający się udział cudzoziemców w życiu społeczno-gospodarczym MOF Słupsk-Ustka, jak i całego kraju. Istotne jest tworzenie warunków do budowania więzi i aktywnej integracji mieszkańców oraz imigrantów. Prowadzenie kompleksowej polityki w tym zakresie powinno opierać się na integracji w systemie gospodarczym i instytucjonalnym oraz w wymiarze społecznym. Kluczowe jest prowadzenie działań mających na celu wzrost świadomości cudzoziemców na temat podstawowych reguł współżycia społecznego, jak również wzmacnianie kompetencji międzykulturowych. Odbiorcami prowadzonych działań będą wszyscy mieszkańcy MOF Słupsk-Ustka, zarówno Polacy jak i cudzoziemcy, w szczególności uchodźcy ukraińscy.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Budowanie poczucia przynależności społecznej poprzez organizację wydarzeń mających na celu integrację cudzoziemców z mieszkańcami MOF Słupsk-Ustka
- Prowadzenie działań mających na celu wzmocnienie kompetencji społecznych i międzykulturowych mieszkańców obszaru
- Prowadzenie kompleksowej polityki integracyjnej kierowanej w szczególności w stronę ludności uchodźczej z Ukrainy
- Organizacja zajęć nauki języka polskiego dla cudzoziemców
- Podjęcie działań na rzecz stworzenia usług publicznych (m.in. w zakresie edukacji) z uwzględnieniem specyfiki oraz barier językowych i kulturalnych
- Poprawa dostępności do specjalistycznego poradnictwa, w tym prawnego, psychologicznego i pedagogicznego, dedykowanego w szczególności cudzoziemcom
- Podejmowanie działań ułatwiających cudzoziemcom korzystanie z usług publicznych oraz ograniczenie barier w obsłudze instytucjonalnej
- Utworzenie punktów informacyjnych i punktów doradztwa zawodowego dla obcokrajowców
- Rozszerzenie i rozwój oferty kulturalnej na terenie MOF Słupsk-Ustka, z uwzględnieniem barier językowych i dostosowaniem do potrzeb cudzoziemców
- Wspieranie integracji i reintegracji zawodowej i społecznej ludności z Ukrainy
- Wsparcie instytucji i podmiotów działających na rzecz rozwoju dialogu międzykulturowego
- Lobbing na rzecz prowadzenia i promocji Indywidualnych Programów Integracyjnych (IPI) prowadzanych przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie
- Stworzenie na terenie MOF Słupsk-Ustka centrów wsparcia i integracji dla cudzoziemców
- Prowadzenie działań mających na celu przeciwdziałanie konfliktom międzykulturowym i zapobieganie wykluczeniu społecznemu
- Prowadzenie działań z obszaru edukacji, kultury, zdrowia i pomocy społecznej w celu skutecznej i trwałej integracji imigrantów, szczególnie ukierunkowanej na dzieci i młodzież (miejsca w opiece nad dziećmi do lat 3, placówkach oświatowych, wsparcia dziennego)
- Wzmacnianie kompetencji i kształcenie kadr w zakresie pracy z obcokrajowcami
- Integracja społeczno-zawodowa, np. poprzez uczestnictwo w centrach integracji społecznej, zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Najistotniejsze z punktu widzenia wdrażania i prowadzenia kompleksowej polityki integracyjnej jest skierowane działań, nie tylko w stronę cudzoziemców, ale również mieszkańców MOF Słupsk-Ustka. Podejmowanie zintensyfikowanych działań w tym zakresie, przyczyni się do zwiększenia poziomu integracji cudzoziemców ze społecznością lokalną oraz pozwoli na zapewnienie spójności i ładu społecznego. Wsparcie integracji społecznej umożliwi cudzoziemcom aktywne uczestnictwo w życiu społeczności obszaru. Organizacja wydarzeń, których odbiorcami będą zarówno Polacy jak i obcokrajowcy pozwoli na przełamywanie barier i stereotypów kulturowych.

Karta działania 14 Marketingowa budowa marki terytorialnej obszaru

Charakterystyka potrzeb:

Pozytywny i atrakcyjny wizerunek odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu atrakcyjności turystycznej oraz podnoszeniu atrakcyjności osiedleńczej. Budowanie marki terytorialnej pozwoli na wykreowanie MOF Słupsk-Ustka jako obszaru zintegrowanego, skutecznie i efektywnie zarządzanego w wymiarze gospodarczym. JST skupione w MOF Słupsk-Ustka powinny skupić się na współpracy i budowaniu wspólnej promocji, by przyciągnąć turystów i inwestorów. Aby skutecznie budować markę terytorialną gminy należy wzmocnić strefę partnerstwa publiczno-prywatnego oraz bazować na dostępnych zasobach i potencjałach, z naciskiem na szeroką działalność promocyjną.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Realizacja wspólnej kampanii promocyjnej
- Promocja obszaru poprzez cyklicznie organizowane imprezy
- Stworzenie imprez o krajowym zasięgu, która jednoznacznie będzie kojarzyła się z terenem MOF Słupsk-Ustka
- Promocja nowych produktów turystycznych
- Promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
- Podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia atrakcyjności turystycznej
- Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych ukierunkowanych na wzrost rozpoznawalności turystycznej i gospodarczej
- Prowadzenie aktywnego marketingu gospodarczego
- Poprawa obsługi ruchu turystycznego przez spójny system wizualny

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Działania powinny skoncentrowane być przede wszystkim na identyfikacji i kreacji wspólnych produktów turystycznych oraz promocji zasobów i potencjałów całego obszaru. Silna i konkurencyjna marka terytorialna w regionie wpłynie pozytywnie na budowanie atrakcyjności turystycznej oraz inwestycyjnej, zatem prowadzone działania powinny być skupione i kierowane na wzmacnianie rozpoznawalności ośrodka.

Karta działania 15

Stworzenie pozainstytucjonalnych form współpracy między członkami MOF

Charakterystyka potrzeb:

Wykreowanie MOF Słupsk-Ustka jako obszaru zintegrowanego i efektywnie zarządzanego jest możliwe poprzez wzmacnianie współpracy między gminami. Obecnie, oceniana jest ona pozytywnie, z uwagi na poprawiające się relacje między JST, a także wymianę informacji czy doświadczeń. Współpraca między członkami MOF Słupsk-Ustka tworzy warunki i możliwości rozwoju oraz generuje korzyści dla całego obszaru. Dzięki niej możliwe jest pozyskiwanie środków na realizację wspólnych celów, a także przeciwdziałanie marginalizacji, w szczególności peryferyjnie położonych gmin.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Konsultowanie decyzji strategicznych między członkami MOF Słupsk-Ustka
- Tworzenie partnerstwa i nowych form współpracy JST skupionych w MOF Słupsk-Ustka, nie tylko w ramach ZIT
- Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju gospodarczego
- Dalsze zacieśnianie współpracy oraz wzmocnienie wzajemnej integracji wewnątrz obszaru
- Wymiana informacji oraz doświadczeń między członkami MOF Słupsk-Ustka
- Przeciwdziałanie marginalizacji peryferyjnych obszarów, poprzez realizację przedsięwzięć dostosowanych do występujących problemów
- Pozyskiwanie funduszy i dofinansowania na realizację wspólnych projektów
- Lobbing na rzecz realizacji projektów mających charakter ponadlokalny i zwiększenia oddziaływania terytorialnego
- Animowanie współpracy w MOF Słupsk-Ustka na rzecz budowania innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Dzięki wzmacnianiu powiązań i rozszerzaniu, a także tworzeniu nowych form współpracy jednostek skupionych w MOF Słupsk-Ustka, możliwe będzie realizowanie przedsięwzięć i rozwój infrastruktury

na szerszą skalę. Tworzenie nowego rodzaju partnerstwa między gminami borykającymi się z tymi samymi problemami, daje możliwość realizacji w pierwszej kolejności projektów dostosowanych i dopasowanych do ich problemów. Współpraca w ramach ZIT oraz innych, pozainstytucjonalnych formach współpracy sprzyja budowaniu mocniejszej i konkurencyjnej pozycji obszaru i poszczególnych jednostek. Kluczowe jest traktowanie obszaru jako komplementarnego wewnątrz organizmu, który jedynie dzięki realizacji wspólnych działań będzie mógł budować swoją pozycję konkurencyjną jako pożądane miejsce pracy oraz atrakcyjne osiedleńczo i inwestycyjnie.

Karta działania 16 Działania na rzecz poprawy jakości powietrza

Charakterystyka potrzeb:

Blisko 85% ankietowanych biorących udział w badaniu ankietowym, będącym częścią diagnozy obszaru, oceniając jakość środowiska naturalnego, oceniło czystość powietrza pozytywnie, a 49% razem z czystością wód, wskazało czystość powietrza jako potencjał rozwojowy MOF Słupsk-Ustka. Jednakże negatywny wpływ na jakość powietrza mogą mieć przestarzałe, niezmodernizowane i nieekologiczne systemy ogrzewania budynków, niski stopień wykorzystania OZE, a także emisja zanieczyszczeń pochodząca z transportu drogowego. Mimo pozytywnych ocen mieszkańców, za zasadne uznaje się podjęcie kompleksowych działań na rzecz poprawy i utrzymania wysokiej jakości powietrza, z uwagi na rolę i istotny wpływ na zdrowie i życie mieszkańców obszaru.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Montaż instalacji fotowoltaicznych oraz instalacji solarnych na budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych
- Wsparcie w zakresie wymiany indywidualnych źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych
- Wymiana źródeł ciepła w obiektach użyteczności publicznej i zasobach komunalnych
- Działania na rzecz poprawy i zwiększenia efektywności energetycznej
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, obiektów zabytkowych i budynków komunalnych
- Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego i wymiana opraw sodowych na oprawy typu LED
- Wymiana systemu oświetlenia wewnątrz obiektów użyteczności publicznej
- Rozwój odnawialnych źródeł energii w MOF Słupsk-Ustka
- Dekarbonizacja istniejących źródeł ciepła
- Tworzenie klastrów oraz magazynów energii w MOF Słupsk-Ustka
- Stworzenie systemu zarządzania energią – cieplną i elektryczną w obiektach użyteczności publicznej
- Prowadzenie działań na rzecz rozwoju gospodarki niskoemisyjnej w sektorze publicznym, mieszkalnictwie, energetyce oraz w przedsiębiorstwach
- Budowa stacji pomiaru jakości powietrza
- Podnoszenie świadomości społeczeństwa o wpływie smogu na zdrowie i życie

- Prowadzenie działań promujących komunikację zbiorową w celu ograniczenia zanieczyszczeń pochodzących z nadmiernego ruchu samochodowego
- Budowa ścieżek rowerowych i połączenie ich w ciągi które mogą pełnić funkcje komunikacyjne i być alternatywą do ruchu samochodowego i transportu zbiorowego
- Promowanie i rozwijanie alternatywnych dla samochodu osobowego środków transportu indywidualnego

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Wyzwaniem dla MOF Słupsk-Ustka jest poprawa efektywności energetycznej, która nastąpi poprzez montaż instalacji i rozwój OZE, a także budowanie samodzielności energetycznej. Istotne jest prowadzenie działań z zakresu termomodernizacji oraz wymiany indywidualnych źródeł ciepła, w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Ponadto rekomenduje się wymianę oraz modernizację oświetlenia ulicznego oraz jego dalszą rozbudowę. Oprócz wskazanych przedsięwzięć, rekomenduje się również realizację zadań z zakresu poprawy infrastruktury drogowej i promocji komunikacji zbiorowej, w celu ograniczenia ruchu samochodowego, a tym samym nadmiernej emisji zanieczyszczeń.

Karta działania 17 Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych

Charakterystyka potrzeb:

Oceniając kwestie związane ze środowiskiem naturalnym, blisko 15% respondentów, negatywnie odniosło się do dbałości instytucji publicznych o stan środowiska. Ponad 81% pozytywnie oceniło obecność przyrody w otoczeniu, co wskazuje, że atrakcyjne otoczenie odgrywa dużą rolę w życiu mieszkańców MOF Słupsk-Ustka, zatem istotne jest rozwijanie terenów zielonych, w szczególności w celach rekreacyjnych i turystycznych. Z uwagi na obecność obszarów chronionych i wysoką jakość i atrakcyjność środowiska naturalnego, będącego jednym z kluczowych potencjałów rozwojowych MOF Słupsk-Ustka, za uzasadnione uznaje się prowadzenie działań mających na celu ochronę i poprawę stanu i jakości ekosystemu. Racjonalne gospodarowanie terenami o wysokiej wartości przyrodniczej oraz udostępnianie ich w celach rekreacyjnych, powinno iść w parze z działaniami na rzecz ochrony bioróżnorodności i gatunków rodzimych, poprzez przywracanie i stwarzanie odpowiednich warunków do ich rozwoju, a także działaniami informacyjnymi i edukacyjnymi w celu podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Udostępnianie terenów atrakcyjnych przyrodniczo
- Tworzenie zagospodarowanych terenów zielonych połączonych z funkcjami rekreacyjnym
- Stworzenie ogrodów sensorycznych i kieszonkowych, a także parków linearnych i sadów edukacyjnych
- Wykorzystanie potencjału parków oraz lasów na potrzeby zachowania wartości przyrodniczych i różnorodności biologicznej tych obszarów
- Eliminacja gatunków obcych i inwazyjnych w MOF Słupsk-Ustka
- Urządzanie i zagospodarowanie terenów wraz z oczyszczeniem i rekultywacją zbiorników wodnych
- Przywracanie roślinności rodzimej na terenach, na których prowadzono zabiegi likwidacyjne
- Urządzanie i racjonalne zagospodarowanie terenów nadrzecznych oraz nad zbiornikami wodnymi
- Utworzenie ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych
- Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców
- Rozwój zieleni przyulicznej i wprowadzanie nasadzeń w miejscach o szczególnie gęstej zabudowie

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Kluczowe przy rozwoju terenów zielonych oraz udostępnianiu terenów atrakcyjnych przyrodniczo w celach rekreacyjnych jest prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych z zakresu ochrony środowiska i wpływu człowieka na jego stan. Zagospodarowując obszary o wysokich walorach przyrodniczych należy wziąć pod uwagę ochronę bioróżnorodności, tworzenie korytarzy migracyjnych dla zwierząt czy walkę z gatunkami inwazyjnymi.

Karta działania 18

Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza

Charakterystyka potrzeb:

Aspekty dotyczące środowiska naturalnego m.in. czystości powietrza, jakości wody pitnej, czystości środowiska, a także obecności terenów zielonych i przyrody są oceniane pozytywnie przez większość mieszkańców. W MOF Słupsk-Ustka występują liczne formy ochrony przyrody m.in. Słowiński Park Narodowy czy Park Krajobrazowy „Dolina Słupi”. Obszar cechujący się wysoką jakością i atrakcyjnością środowiska przyrodniczego, z uwagi na obecność form ochrony przyrody wymaga szczególnej dbałości o stan środowiska. W przypadku MOF Słupsk-Ustka, ze szczególnym wskazaniem Ustki pełniącej funkcje uzdrowiskowe, aspekty środowiskowe wpływają na rozwój gospodarczy i budują atrakcyjność inwestycyjną obszaru. Kluczowa jest zatem ochrona istniejących

zasobów oraz jakości gleby, wody i powietrza. W MOF Słupsk-Ustka obserwowany jest problem erozji gleb, a także postępującą urbanizacją i zmniejszaniem się powierzchni terenów zielonych. Przeciętny mieszkaniec MOF S-U zużywa większą ilość wody niż mieszkaniec kraju. Za zasadne uznaje się podjęcie działań związanym z rozwojem systemu absorpcji, zatrzymywania, przechwytywania wód opadowych oraz podjęcie działań z zakresu szeroko rozumianej retencji wód, w tym bioretencji, mikroretencji oraz dużej retencji¹ (w tym budowa zbiorników retencyjnych). Ponadto warto również zwiększyć udział odnawialnych źródeł energii, ograniczyć niską emisję czy zwiększyć poziom gazyfikacji, szczególnie w gminach wiejskich, w celu m.in. poprawy jakości powietrza. Skutki zmian klimatu są coraz dotkliwsze, a występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych coraz częstsze, dlatego też w odpowiedzi na zapowiedzi prowadzenia polityki spójności przez Unię Europejską, istotne jest prowadzenie działań adaptacyjnych. Kluczowe jest również zwrócenie uwagi i budowanie świadomości mieszkańców na temat kryzysu klimatycznego i możliwych skutków m.in. suszy.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Prowadzenie wspólnych działań jednostek skupionych w MOF Słupsk-Ustka na rzecz ochrony istniejących zasobów
- Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury
- Zwiększenie wykorzystania na terenie MOF Słupsk-Ustka odnawialnych źródeł energii oraz wsparcie procesu wdrażania OZE
- Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych
- Rozwój sieci gazowej w gminach wiejskich w MOF Słupsk-Ustka
- Termomodernizacja obiektów w MOF Słupsk-Ustka wraz z wymianą źródeł ciepła
- Prowadzenie działań mających na celu usuwanie wyrobów azbestowych z terenu MOF Słupsk-Ustka
- Zabezpieczenie przed powodzią i suszą, terenów szczególnego zagrożenia
- Rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej - budowa zbiorników retencyjnych i obiektów małej retencji
- Ochrona terenów naturalnej retencji wodnej oraz zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych
- Stworzenie edukacyjnego placu wodnego dla dzieci
- Zmniejszenie powierzchni nieprzepuszczalnych poprzez wymianę i stosowanie tworzyw o wysokiej przepuszczalności m.in. płyt ażurowych
- Rozwój terenów zielonych – parki, skwery, ogrody deszczowe
- Zwiększanie powierzchni zielonych poprzez likwidację utwardzenia powierzchni
- Utworzenie ścieżek edukacyjnych, w celu budowania świadomości ekologicznej wśród najmłodszych mieszkańców obszaru
- Doskonalenie narzędzi monitorowania stanu środowiska, zagrożeń naturalnych i szybkiego informowania

¹ Retencję wodną można podzielić na małą i dużą gdzie kryterium podziału jest pojemność magazynowanej wody w zbiorniku retencyjnym. Wielkość graniczna pojemności małych zbiorników wodnych równą 5 mln m³, a zbiorniki o pojemności większej od 5 mln m³ tworzą tzw. dużą retencję.

- Prowadzenie działań informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego jego skutków i oddziaływania
- Promowanie i kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców MOF Słupsk-Ustka
- Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych dla dzieci z zakresu segregacji odpadów
- Promocja postawy „zero-waste” na terenie MOF Słupsk-Ustka

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Prowadzenie działań z zakresu ochrony wskazanych zasobów jest szczególnie istotne w MOF Słupsk-Ustka z uwagi na gospodarcze wykorzystanie posiadanych potencjałów. Wysoka wartość środowiska przyrodniczego buduje atrakcyjność inwestycyjną, turystyczną i osiedleńczą. Wspieranie przystosowania się, adaptacji do zmian klimatu i zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi jest obecnie działaniem priorytetowym. Dodatkowo, wzmacnianie i budowanie świadomości na temat konieczności ochrony środowiska oraz kryzysu klimatycznego, przyczyni się do minimalizacji negatywnego wpływu mieszkańców na środowisko.

Karta działania 19

Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami

Charakterystyka potrzeb:

Z turystycznym charakterem miejscowości nadmorskich obszaru ma związek większe zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 korzystającego. W 2019 r. zużycie wody w mieście Ustka i gminie Ustka, wynosiło ponad 50 m³ na mieszkańca. Sytuacja dotycząca sieci wodociągowej jest bardzo dobra, w każdej z gmin MOF S-U odsetek osób posiadających przyłącza do sieci wynosi prawie 100%. Nieco gorzej przedstawia się dostępność sieci kanalizacyjnej. Średnia dla MOF jest stosunkowo wysoka i wynosi 92,4%, jednakże dostępność w poszczególnych gminach waha się od 76% (gmina Ustka) do 98% (miasto Ustka), co pokazuje, że sieć kanalizacyjna wymaga podjęcia działań inwestycyjnych. Ponadto postępujące procesy suburbanizacji i rosnące potrzeby, przemawiają za koniecznością rozbudowy systemu gospodarki ściekowej. Z uwagi na turystyczny charakter obszaru, szczególnie w części wybrzeża (gmina Ustka i miasto Ustka), waga odpadów przypadających na 1 mieszkańca jest wyższa, w porównaniu do np. województwa (155 kg) czy powiatu (150 kg). W 2020 r. w przypadku MOF Słupsk-Ustka wynosiła 171 kg. Problem wytwarzania odpadów, jest widoczny szczególnie na terenach miast, ale również na terenach wiejskich. Na obszarach miejskich wielkość odpadów jest niższa oraz obserwowane są pozytywne tendencje dotyczące wzrostu odpadów zbieranych selektywnie. Najwyższe wartości (powyżej średniej wojewódzkiej) uzyskała gmina Kobylnica (54,8%), gmina Dębica Kaszubska (53,2%) oraz gmina Damnica (51,1%). Z uwagi na charakter obszaru i duży ruch turystyczny, a także coraz bardziej rygorystyczne normy środowiskowe, kluczowe jest dalsze usprawnianie i inwestowanie w system selektywnej zbiórki odpadów. Na zmiany w tej kwestii wpływ będzie miało również prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych dla mieszkańców z zakresu segregacji odpadów oraz wdrażania systemu gospodarki o obiegu zamkniętym.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Podejmowanie wspólnych działań i realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych w zakresie rozwoju i uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej oraz systemu odpadami na terenie MOF-Słupsk-Ustka
- Budowa i przebudowa sieci kanalizacyjnej
- Przebudowa i modernizacja sieci wodociągowej
- Modernizacja i przebudowa oczyszczalni ścieków oraz unowocześnianie gospodarki ściekowej
- Przebudowa i remont lokalnych przepompowni ścieków
- Rozbudowa i modernizacja ujęć wody
- Budowa stacji uzdatniania wody
- Przebudowa studni głębinowych
- Stworzenie zorganizowanego kompleksowego systemu odprowadzania wód opadowych
- Rozbudowa systemu związanego z retencjonowaniem wód opadowych
- Budowa systemów zagospodarowania wód opadowych i roztopowych
- Budowa inteligentnego systemu gospodarowania odpadami m.in. montaż podziemnych modułów śmietnikowych
- Likwidacja otwartych, naziemnych miejsc składowania odpadów

- Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych z zakresu segregacji odpadów oraz gospodarki o obiegu zamkniętym
- Maksymalizacja skali recyklingu odpadów wytwarzanych w MOF Słupsk-Ustka
- Stworzenie systemu utylizacji odpadów w celu pozyskania ciepła sieciowego
- Działania edukacyjne mające na celu zapobieganie marnowaniu żywności

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Zaleca się prowadzenie działań mających na celu dalszy rozwój, wzmacnianie oraz uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie MOF Słupsk-Ustka. Konieczne jest podjęcie interwencji w celu modernizacji i rozbudowy sieci, w szczególności kanalizacyjnej. Aby zapewnić odpowiednie parametry i właściwości wody pitnej, a także zminimalizować awaryjność systemu należy dokonać przebudowy i rozbudowy ujęć wody wraz z infrastrukturą techniczną. Dodatkowo za kluczową uznaje się realizację przedsięwzięć z zakresu gospodarki odpadami oraz zwiększenie świadomości mieszkańców na temat segregacji odpadów, a także wdrażanie idei gospodarki o obiegu zamkniętym.

Karta działania 20

MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym

Charakterystyka potrzeb:

Istotnym problemem identyfikowanym w MOF Słupsk-Ustka jest wykluczenie transportowe, wynikające z peryferyjnego położenia. Wykluczenie komunikacyjne dotyczy zarówno aspektów lokalnych, jak i ponadlokalnych. Znaczna odległość i niedostosowane ciągi komunikacyjne wpływają na obniżenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru, z uwagi na wysokie ceny transportu, jak również atrakcyjności turystycznej. Nadmierny ruch kołowy i emisja zanieczyszczeń, negatywnie wpływa na jakość powietrza. Średni czas dojazdu z terenu MOF Słupsk-Ustka do Gdańska zajmuje około 2 godzin, co jest uwarunkowane niską jakością dróg. W celu zapewnienia prawidłowego rozwoju i wewnętrznej integracji MOF Słupska kluczowe jest dokończenie budowy tzw. małej obwodnicy Słupska, która umożliwi bezpośrednie połączenie z drogą S6, co zapewni mieszkańcom dogodny i szybki dojazd do regionalnego ośrodka – Miasta Słupsk oraz skomunikowanie drogi S6 z siecią dróg powiatowych i gminnych (poprawa jakości i dojazdów i dostępności do węzłów).

Trudności dotyczą również niespójnego systemu transportu, w szczególności publicznego. Według mieszkańców największym problemem związanym z komunikacją drogową jest słaba przepustowość głównych tras komunikacyjnych w godzinach szczytu (40,8% ocen negatywnych). Liczne połączenia oraz zmodernizowane drogi pozwoliłyby na przyciągnięcie większej ilości osób m.in. na wydarzenia kulturalne, a także wpłynęłyby na wzrost gospodarczy i odciążenie lokalnych dróg. Wyzwaniem dla gmin MOF Słupsk-Ustka jest rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, a także wzmocnienie roli transportu publicznego łączącego gminy obszaru. Ponadto, komunikacja piesza,

rowerowa i autobusowa jest podporządkowana infrastrukturze drogowej, która dostosowana jest głównie do potrzeb ruchu samochodowego, co negatywnie wpływa na poziom odczuwanego bezpieczeństwa, na który wskazało blisko 32% ankietowanych. Ścieżki rowerowe na terenie MOF Słupsk-Ustka są mocno rozproszone i skoncentrowane głównie w obszarach miejskich, dlatego kluczowe będzie zintegrowanie istniejącej sieci rowerowej i jej rozbudowa.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Prowadzenie działań lobbujących oraz inwestycyjnych w zakresie poprawy skomunikowania obszaru na poziomie wewnętrznym i regionalnym, w tym rozbudowy dróg krajowych, powiatowych i lokalnych, a także ścieżek rowerowych i kolei
- Rozwijanie wspólnej oferty transportu publicznego dostosowanego do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
- Dostosowanie godzin i częstotliwości kursów autobusów do potrzeb mieszkańców
- Rozbudowa dróg lokalnych i dróg dojazdowych do węzłów S6
- Kontynuacja budowy ringu miejskiego w Słupsku
- Modernizacja i poprawa stanu infrastruktury drogowej i okołodrogowej
- Budowa oraz poprawa stanu technicznego chodników
- Rozbudowa ścieżek rowerowych w MOF Słupsk-Ustka
- Stworzenie nowych wypożyczalni rowerów cargo w gminach
- Poprawa skomunikowania Portu w Ustce z zewnętrznym układem komunikacyjnym poprzez budowę południowego obejścia Ustki
- Integracja transportu kolejowego i rowerowego w ramach budowanego obecnie Węzła Transportowego
- Poprawa jakości transportu publicznego w obsłudze mieszkańców powiatu słupskiego na obszarze MOF S-U m.in. poprzez sukcesywną poprawę jakości przyjaznego środowiska i dostosowanego dla niepełnosprawnych taboru kolejowego
- Wprowadzenie wspólnego biletu dla transportu kolejowego i autobusowego
- Prowadzenie działań przez samorządy z MOF na rzecz budowy przez PKP Polskie Linie Kolejowe (PKP PLK) dodatkowych przystanków osobowych: na liniach kolejowych nr 202 i 405
- Podejmowanie przez samorządy z MOF działań na rzecz zakupu przez Pomorski Urząd Marszałkowski i/lub przewoźnika Polregio taboru hybrydowego oraz dedykowanego ekonomicznie i funkcjonalnie do zmiennych potoków pasażerskich w szczycie sezonu turystycznego
- Prowadzenie działań lobbujących na rzecz przyspieszenia prac przy budowie drugiego toru na linii kolejowej 202 na odcinku Słupsk-Gdynia Chylonia oraz prac przedprojektowych dla modernizacji odcinka w kierunku Sławna i Koszalina
- Zabezpieczenie przez UM Słupsk terenu na rozgałęzieniu linii kolejowych 202 i 405

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Rekomenduje się podjęcie działań mających na celu zwiększenie efektywności transportu publicznego oraz rozwijanie sieci transportowej na obszarze MOF Słupsk-Ustka. Rozwój oferty transportu publicznego powinien łączyć ze sobą aspekt dostępności transportowej obszaru dla mieszkańców – dojazdy do szkół, pracy, instytucji, ułatwienie w przemieszczaniu się po terenie MOF Słupsk-Ustka, możliwość ograniczenia ruchu samochodowego, ale również rozwój transportu w wymiarze turystycznym: dojazd do takich atrakcji obszaru jak Słowiński Park Narodowy, miejscowości Ustka, Rowy, Krzynia, Dobra, okoliczne jeziora, Dolina Charlotty, pałac w Warcinie. Dostępność komunikacyjna odgrywa kluczową rolę w funkcjonowaniu i rozwijaniu obszaru dlatego konieczne jest stworzenie efektywnego transportu publicznego oraz realizacja działań mających na celu rozwój sieci drogowej i podniesienie jakości i stanu infrastruktury drogowej i okołodrogowej.

Karta działania 21

Prowadzenie spójnej polityki związanej z planowaniem przestrzennym i działaniami planistycznymi

Charakterystyka potrzeb:

Funkcjonalność oraz sposób zagospodarowania przestrzeni odgrywa dużą rolę w rozwoju gospodarczym oraz kształtowaniu jakości życia mieszkańców. MOF Słupsk-Ustka z uwagi na specyficzny charakter i położenie, bogactwo środowiska przyrodniczego, obecność obszarów chronionych oraz nadmorskie położenie, powinien w sposób racjonalny i zrównoważony prowadzić procesy planowania przestrzennego. Dodatkowo, na wskazanym obszarze obserwowane jest zjawisko suburbanizacji i konieczność reurbanizacji ośrodków miejskich. Istotne jest zatem odpowiednie kształtowanie struktury przestrzennej całego MOF Słupsk-Ustka i zapewnienie dostępności terenów pod rozwój różnych funkcji.

Przykładowe typy przedsięwzięć i zadań:

- Integracja planowania przestrzennego MOF Słupsk-Ustka dla rozwijania i pełnego wykorzystania posiadanych potencjałów
- Prowadzenie odpowiedzialnej i nastawionej na równomierny rozwój całego obszaru polityki przestrzennej, szczególnie w kontekście zjawiska suburbanizacji i „urban sprawl” (odejście od polityki wysysania mieszkańców „tuż za miedzę”)
- Prowadzenie skoordynowanej polityki przestrzennej w MOF Słupsk-Ustka
- Optymalizacja polityki inwestycyjnej i prowadzenie zrównoważonych procesów planowania, z uwagi na obecność obszarów chronionych i terenów nadmorskich
- Wykorzystanie unikatowych zasobów przestrzennych
- Racjonalne zagospodarowywanie obszarów zagrożenia powodziowego, z uwzględnieniem ograniczeń na tych obszarach
- Prowadzenie działań na rzecz powstawania systemu terenów zieleni wspierających bioróżnorodność
- Stosowanie recyklingu przestrzeni w procesach planowania

- Prowadzenie działań na rzecz redukcji presji działalności gospodarczej i sieci osadniczej na środowisko

Okres realizacji:

2021-2030

Źródła finansowania:

Środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, wkład własny

Rekomendacje:

Podejmując działania należy dążyć do intensyfikacji zabudowy na istniejących, zagospodarowanych terenach lub obszarach zdegradowanych, unikając wchodzenia na nowe obszary. Prowadzenie spójnej polityki przestrzennej pozwoli na zwiększenie integracji obszaru. Realizacja wspólnych przedsięwzięć i działań, a także zintegrowanie planowanie przestrzenne wpłynie pozytywnie na ograniczenie negatywnych skutków rozlewania się miast.

III.4 Schemat interwencji strategicznej

Wymiar społeczny

Wyzwanie 1.	Prowadzenie spójnej i aktywnej polityki demograficznej i społecznej
Cel strategiczny 1.	Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF
Kierunek działania 1.	Upowszechnienie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego
Kierunek działania 2.	Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym
Kierunek działania 3.	Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmocnienia potencjału MOF
Kierunek działania 4.	Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych
Kierunek działania 5.	Spójna polityka senioralna
Kierunek działania 6.	Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych

Wyzwanie 2.

Kreowanie i wzmocnianie postrzegania MOF jako atrakcyjnego miejsca do życia

Cel strategiczny 2.	Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców
Kierunek działania 7.	Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej
Kierunek działania 8.	Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego
Kierunek działania 9.	Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców
Kierunek działania 10.	Aktywna współpraca z podmiotami trzeciego sektora

Wymiar gospodarczy

Wyzwanie 3.	Wykorzystanie rangi osadniczej i osiedleńczej rdzenia MOF oraz jego obszaru funkcjonalnego na rzecz wykreowania nowych branż gospodarczych i rozwoju istniejących
Cel strategiczny 3.	Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze
Kierunek działania 11.	Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
Kierunek działania 12.	Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru
Kierunek działania 13.	Prowadzenie kompleksowej polityki integracyjnej skierowanej dla cudzoziemców

Wyzwanie 4.

Wykreowanie MOF Słupsk-Ustka jako obszaru zintegrowanego i efektywnie zarządzanego

Cel strategiczny 4.	Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego
Kierunek działania 14.	Marketingowa budowa marki terytorialnej obszaru
Kierunek działania 15.	Stworzenie pozainstytucjonalnych form współpracy między członkami MOF

Wymiar przestrzenno-funkcjonalny i środowiskowy

Wyzwanie 5.	Ochrona istniejących zasobów jako elementów budujących potencjał ekonomiczny i gospodarczy MOF
Cel strategiczny 5.	Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian
Kierunek działania 16.	Działania na rzecz poprawy jakości powietrza
Kierunek działania 17.	Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych
Kierunek działania 18.	Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza
Kierunek działania 19.	Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami

Wyzwanie 6.

Niwelowanie różnic w dostępie i jakości infrastruktury przy jednoczesnym zintegrowanym planowaniu przestrzennym ograniczającym negatywne skutki rozlewania się miast

Cel strategiczny 6.	Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka
Kierunek działania 20.	MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym
Kierunek działania 21.	Prowadzenie spójnej polityki związanej z planowaniem przestrzennym i działaniami planistycznymi

III.5 Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk-Ustka w ujęciu regionalnym – OSI

Przez obszary strategicznej interwencji (OSI) rozumie się obszary, w których występują określone czynniki, mające różny charakter – mogące powodować kryzys albo stanowić istotny potencjał rozwojowy. OSI wymagają podjęcia działań, które mają na celu ograniczenie negatywnych skutków procesów występujących na danym obszarze jak również wykorzystanie zidentyfikowanych potencjałów. Wyznaczenie i odniesienie się do OSI w strategiach rozwoju, jest istotne i pozwala na prawidłowe zaplanowanie działań oraz zachowanie spójności z dokumentami strategicznymi różnego szczebla. Znajomość zróżnicowań obszarów pozwala na ukierunkowanie interwencji nie tylko tematycznie, ale również w stronę konkretnych obszarów. W przypadku województwa pomorskiego, interwencje opierają się na wzmacnianiu konkurencyjności ośrodków miejskich przy jednoczesnym włączaniu w procesy rozwojowe obszarów, które charakteryzuje niższy poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oraz występujące bariery i ograniczenia rozwojowe.

W przypadku województwa pomorskiego podstawę do wyznaczania obszarów funkcjonalnych na potrzeby określenia wymiaru terytorialnego, stanowi polityka przestrzenna województwa, która określona jest za pomocą modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, przedstawionego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030. Model ten dopełnia krajowy wymiar polityki regionalnej, który wskazuje OSI krajowe - **obszary zagrożone trwałą marginalizacją** oraz **miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze**. OSI wskazane w strategii wojewódzkiej wraz z odniesieniem do terenu MOF Słupsk-Ustka, przedstawiono poniżej.

Poziom wyznaczenia	Obszar strategicznej interwencji	Zasięg na obszarze MOF Słupsk-Ustka	Uzasadnienie
Krajowy	miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze	Miasto Słupsk	Według przedstawionej typologii, miasto Słupsk zostało uznane za miasto obniżającego się potencjału o umiarkowanie złej sytuacji społeczno-gospodarczej i silnie powiększającym się niekorzystnym dystansie. Wsparcie miast tracących funkcje opierać się będzie na odbudowie bazy gospodarczej oraz wzmocnieniu ich roli jako centrów aktywności społecznej i gospodarczej.
	obszary zagrożone trwałą marginalizacją	Gmina Damnica Gmina Dębica Kaszubska	Obszary te cechuje przede wszystkim słabsza dostępność transportowa, niekorzystna sytuacja demograficzna (starzenie się społeczeństwa, ujemne saldo migracji), ograniczenia w dostępie do podstawowych usług publicznych. Dalsze pogarszanie się sytuacji może prowadzić do ich trwałej marginalizacji, dlatego też obszary te wymagają priorytetowej interwencji z poziomu kraju, która służyć będzie eliminacji lokalnych barier oraz wykorzystaniu potencjałów i szans.
Regionalny	regionalny system obszarów chronionych i powiązań ekologicznych	cały obszar MOF Słupsk-Ustka	Formy ochrony przyrody pokrywają około 20% powierzchni obszaru MOF Słupsk-Ustka. Wśród form ochrony obecnych na tym terenie wskazuje się: Park Narodowy, Park Krajobrazowy Dolina Słupi, Obszary Natura 2000 (specjalne obszary ochrony),

Poziom wyznaczenia	Obszar strategicznej interwencji	Zasięg na obszarze MOF Słupsk-Ustka		Uzasadnienie
				rezerwy przyrody, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz liczne pomniki przyrody i użytki ekologiczne.
	zhierarchizowana policentryczna sieć ośrodków osadniczych, w tym ich obszarów funkcjonalnych	Ośrodek regionalny – miasto Słupsk Układ bipolarny – MOF Słupsk-Ustka		Ośrodek regionalny Słupsk, jest głównym biegunem rozwoju w północno-zachodniej części województwa, który zasięgiem swojego oddziaływania obejmuje sąsiadujące powiaty (zwłaszcza słupski i bytowski oraz sławieński w sąsiednim województwie zachodniopomorskim). Jest podstawowym węzłem zhierarchizowanej policentrycznej sieci ośrodków w województwie pomorskim. Charakter tej sieci jest otwarty i zintegrowany z przestrzenią krajową i międzynarodową za pomocą wielokierunkowych silnych powiązań funkcjonalnych. Miasta Słupsk i Ustka tworzą układ bipolarny – MOF Słupsk-Ustka.
	ponadregionalne pasma rozwojowe, których potencjał związany jest w szczególności z przebiegiem infrastruktury sieci TEN-T i TEN-E	północne pasmo rozwojowe	Cały obszar MOF Słupsk-Ustka	Obszar MOF-u wpisuje się w północne pasmo rozwojowe, które związane jest z infrastrukturą korytarza infrastrukturalnego północnego, obejmującego drogę nr 6 (Gdańsk-Szczecin) oraz linię kolejową nr 202 (Gdańsk Główny - Stargard), które przebiegają przez teren MOF S-U.
	strefy wielofunkcyjne	obszar szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej	Miasto Ustka Gmina Ustka	Strefy wielofunkcyjne, stanowią obszary funkcjonalne o zróżnicowanych uwarunkowaniach rozwojowych, odmiennych potencjałach i specyficznych barierach. Miasto Ustka oraz gmina Ustka należą do podstrefy będącej obszarem o szczególnych walorach przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych i obszarem kształtowania potencjału rozwojowego.
		obszar o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług	Gmina Damnica Gmina Dębica Kaszubska	Gmina Damnica i Dębica Kaszubska wpisują się w obszar funkcjonalny Środkowe Pomorze, będący obszarem o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług, który wymaga wsparcia i odpowiednich instrumentów polityki regionalnej, które umożliwią rozwój nowych funkcji.

Poniżej przedstawiono kluczowe interwencje dedykowane obszarom strategicznej interwencji wskazanym na poziomie regionalnym wraz z odniesieniem oraz przedstawieniem powiązań z kierunkami działań ujętymi w niniejszej strategii.

Regionalny system obszarów chronionych i powiązań ekologicznych

Kluczowe interwencje

→	ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, a także rozwój terenów zieleni;
→	zapewnienie wody pitnej dobrej jakości oraz rozwój i unowocześnianie gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym;
→	redukcja presji działalności gospodarczej i sieci osadniczej na środowisko;
→	doskonalenie narzędzi monitorowania stanu środowiska, zagrożeń naturalnych i szybkiego alarmowania;
→	zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego;
→	poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów;
→	rozwój współpracy wszystkich interesariuszy w oparciu o modele zarządzania ruchem turystycznym.

Powiązania z kierunkami działań ujętymi w Strategii MOF Słupsk-Ustka:

→	Kierunek działania 8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego
→	Kierunek działania 12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru
→	Kierunek działania 17. Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych
→	Kierunek działania 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza
→	Kierunek działania 19. Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami

Zhierarchizowana policentryczna sieć ośrodków osadniczych, w tym ich obszarów funkcjonalnych

Kluczowe interwencje

→	adaptacja do zmian klimatu oraz wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu, w szczególności: zabezpieczenie przed powodzią i suszą, w tym ochrona terenów naturalnej retencji wodnej, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury;
→	ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, a także rozwój terenów zieleni;
→	zapobieganie powstawaniu odpadów, ponowne użycie oraz maksymalizacja skali recyklingu odpadów;
→	zagospodarowanie odpadów medycznych i weterynaryjnych, a także innych niebezpiecznych;
→	zapewnienie wody pitnej dobrej jakości oraz rozwój i unowocześnianie gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym;
→	doskonalenie narzędzi monitorowania stanu środowiska, zagrożeń naturalnych i szybkiego alarmowania;
→	rozwój OZE, m.in. poprzez wzmocnianie energetyki obywatelskiej, w tym w połączeniu z likwidacją źródeł tzw. niskiej emisji, a także tworzenie wysp energetycznych, klastrów energii oraz spółdzielni energetycznych;
→	poprawa jakości powietrza, w tym eliminacja smogu poprzez rozwój gospodarki niskoemisyjnej w sektorze publicznym, mieszkalnictwie, energetyce (kogeneracja wraz z miejskimi systemami ciepłowniczymi oraz usługi zapewniania komfortu termicznego w budynkach) oraz przedsiębiorstwach;
→	kształtowanie współodpowiedzialności mieszkańców za ich stan zdrowia;

→	intensyfikacja działań profilaktycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych i innych chorób zmiennych epidemiologicznie, w tym z wykorzystaniem potencjału pracodawców oraz NGO;
→	rozwój usług e-zdrowia, w tym telemedycyny;
→	dostosowanie zasobów organizacyjnych ochrony zdrowia i ich funkcji do rzeczywistych potrzeb (kadry, usługi, infrastruktura, sprzęt medyczny);
→	deinstytucjonalizacja usług zdrowotnych, zwłaszcza w psychiatrii i opiece długoterminowej;
→	upowszechnianie opieki koordynowanej i środowiskowej oraz współdziałania opieki zdrowotnej z systemem usług społecznych;
→	rozbudowa szerokopasmowej infrastruktury dostępowej (ostatniej mili);
→	poprawa dostępności i jakości oferty edukacji przedszkolnej;
→	rozwój edukacji regionalnej i etnicznej;
→	skuteczna i trwała integracja imigrantów, w tym poprzez działania z obszaru edukacji, kultury, zdrowia i pomocy społecznej;
→	zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego;
→	rozwój infrastruktury (instytucji) kultury, e-kultury oraz oferty uwzględniającej zagadnienia różnorodności kulturowej i dialogu obywatelskiego;
→	realizacja kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
→	rozwój infrastruktury transportu zbiorowego (liniowej i węzłowej);
→	tabor niskoemisyjny, w tym zeroemisyjny;
→	taryfowa, biletowa i organizacyjna integracja transportu publicznego;
→	moderowanie popytu w indywidualnym transporcie samochodowym;
→	rozwój współdzielonych środków transportu;
→	kompleksowa oferta wsparcia sfery B+R oraz komercjalizacji rozwiązań B+R;
→	umiędzynarodowienie uczelni oraz wzmacnianie współpracy pomiędzy uczelniami w regionie;
→	kompleksowa oferta wsparcia dla inwestorów (nowych i obecnych w regionie);
→	rozwój kształcenia ustawicznego dostosowanego do potrzeb regionalnej gospodarki (w szczególności ISP oraz branż kluczowych dla gospodarki regionu);
→	poprawa dostępności i jakości oferty zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3;
→	poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów;
→	zapewnienie efektywnego multimodalnego dostępu do portów w Gdańsku i w Gdyni oraz do kluczowych centrów logistycznych w regionie.
Powiązania z kierunkami działań ujętymi w Strategii MOF Słupsk-Ustka:	
→	Kierunek działania 1. Upowszechnienie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego
→	Kierunek działania 2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym
→	Kierunek działania 3. Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmacniania potencjału MOF
→	Kierunek działania 4. Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych
→	Kierunek działania 6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych
→	Kierunek działania 7. Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej
→	Kierunek działania 9. Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców
→	Kierunek działania 11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
→	Kierunek działania 12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru
→	Kierunek działania 13. Prowadzenie kompleksowej polityki integracyjnej skierowanej dla cudzoziemców
→	Kierunek działania 14. Marketingowa budowa marki terytorialnej obszaru
→	Kierunek działania 16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza
→	Kierunek działania 17. Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych

→	Kierunek działania 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza
→	Kierunek działania 19. Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami
→	Kierunek działania 20. MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym

ponadregionalne pasma rozwojowe, których potencjał związany jest w szczególności z przebiegiem infrastruktury sieci TEN-T i TEN-E

Kluczowe interwencje:

→	rozwój efektywnych, energooszczędnych oraz inteligentnych systemów zarządzania, dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii;
→	rozbudowa szerokopasmowej infrastruktury dostępowej (ostatniej mili);
→	rozwój sieci dróg;
→	poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;
→	rozwój infrastruktury transportu zbiorowego (liniowej i węzłowej);
→	rozwój infrastruktury elektromobilności i paliw alternatywnych;
→	wzmacnianie zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw do zmiennych warunków rynkowych i technologicznych;
→	kompleksowa oferta wsparcia dla inwestorów (nowych i obecnych w regionie);
→	zapewnienie efektywnego multimodalnego dostępu do portów w Gdańsku i w Gdyni oraz do kluczowych centrów logistycznych w regionie;
→	zwiększenie roli pomorskich centrów logistycznych oraz powierzchni magazynowej;
→	zwiększenie rangi połączeń pomorskich portów ze Skandynawią;
→	efektywne powiązanie regionalnej i metropolitalnej sieci transportowej z siecią krajową oraz TEN-T.

Powiązania z kierunkami działań ujętymi w Strategii MOF Słupsk-Ustka:

→	Kierunek działania 11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
→	Kierunek działania 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza
→	Kierunek działania 20. MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym

strefy wielofunkcyjne

Kluczowe interwencje:

→	adaptacja do zmian klimatu oraz wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu, w szczególności: zabezpieczenie przed powodzią i suszą, w tym ochrona terenów naturalnej retencji wodnej, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury;
→	ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, a także rozwój terenów zieleni;
→	zapobieganie powstawaniu odpadów, ponowne użycie oraz maksymalizacja skali recyklingu odpadów;
→	zapewnienie wody pitnej dobrej jakości oraz rozwój i unowocześnianie gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym;
→	doskonalenie narzędzi monitorowania stanu środowiska, zagrożeń naturalnych i szybkiego alarmowania;
→	redukcja presji działalności gospodarczej i sieci osadniczej na środowisko;
→	rozwój OZE, m.in. poprzez wzmacnianie energetyki obywatelskiej, w tym w połączeniu z likwidacją źródeł tzw. niskiej emisji, a także tworzenie wysp energetycznych, klastrów energii oraz spółdzielni energetycznych;

→	poprawa jakości powietrza, w tym eliminacja smogu poprzez rozwój gospodarki niskoemisyjnej w sektorze publicznym, mieszkalnictwie, energetyce (kogeneracja wraz z miejskimi systemami ciepłowniczymi oraz usługi zapewniania komfortu termicznego w budynkach) oraz przedsiębiorstwach;
→	poprawa dostępności i jakości oferty edukacji przedszkolnej;
→	rozwój edukacji regionalnej i etnicznej;
→	zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego;
→	rozwój infrastruktury (instytucji) kultury, e-kultury oraz oferty uwzględniającej zagadnienia różnorodności kulturowej i dialogu obywatelskiego;
→	realizacja kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
→	rozwój sieci dróg;
→	rozwój infrastruktury transportu zbiorowego (liniowej i węzłowej);
→	wzmacnianie zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw do zmiennych warunków rynkowych i technologicznych;
→	kompleksowa oferta wsparcia dla inwestorów (nowych i obecnych w regionie);
→	rozwój kształcenia ustawicznego dostosowanego do potrzeb regionalnej gospodarki (w szczególności ISP oraz branż kluczowych dla gospodarki regionu);
→	poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów.
Powiązania z kierunkami działań ujętymi w Strategii MOF Słupsk-Ustka:	
→	Kierunek działania 1. Upowszechnienie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego
→	Kierunek działania 2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym
→	Kierunek działania 7. Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej
→	Kierunek działania 8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego
→	Kierunek działania 9. Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców
→	Kierunek działania 11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
→	Kierunek działania 12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru
→	Kierunek działania 16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza
→	Kierunek działania 17. Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych
→	Kierunek działania 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza
→	Kierunek działania 19. Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami
→	Kierunek działania 20. MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym

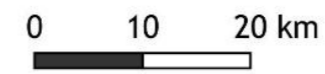
III.6 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej MOF Słupsk-Ustka

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju obszaru. Wynika ona z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału poszczególnych gmin MOF z uwzględnieniem ich specyfiki i zróżnicowania. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka została przedstawiona za pomocą pięciu map:

- Mapa powiązań zewnętrznych – przedstawia strukturę funkcjonalno-przestrzenną województwa pomorskiego na tle miejskich ośrodków funkcjonalnych. Strukturę węzłową tworzy zhierarchizowana policentryczna sieć ośrodków osadniczych począwszy od rangi lokalnej, a na ponadregionalnej skończywszy. Na mapie przedstawiono powiązania pasmowe na podstawie systemu transportowego identyfikowanego pomiędzy poszczególnymi ośrodkami.
- Mapa komunikacji i infrastruktury – przedstawia podstawowy układ komunikacyjny obszaru, który został utworzony w oparciu o drogi krajowe i wojewódzkie oraz przebieg linii kolejowych. Część sieci komunikacyjnej należy do transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T (Trans-European Transport Networks). Na mapie przedstawiono także najważniejsze elementy infrastruktury technicznej.
- Mapa uwarunkowań przyrodniczych – przedstawia zasoby naturalne oraz system obszarów chronionych i powiązań ekologicznych będącym jednym z kluczowych uwarunkowań mających wpływ na kierunki rozwoju obszaru. Uwarunkowania przyrodnicze są ważne z punktu widzenia jakości życia mieszkańców, jak również ważne gospodarczo, na co wskazuje m.in. funkcja uzdrowiskowa Ustki.
- Mapa gospodarki wodnej – przedstawia infrastrukturę zaopatrzenia w wodę na tle Głównych Zbiorników Wód Podziemnych oraz podstawowych jednostek gospodarki wodnej zgodnych z Ramową Dyrektywą Wodną (Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r.). Jednolite Części Wód obejmują: cieki (JCWP rzeczne) wody stojące (JCWP jeziorne), wody morskie przybrzeżne (JCWP przybrzeżne) oraz wody podziemne (JCWPd). Ramowa Dyrektywa Wodna zobowiązuje wszystkie państwa członkowskie do podjęcia działań na rzecz ochrony wód i osiągnięcia dobrego stanu wód.
- Mapa obszarów interwencji i kierunków rozwoju – przedstawia główne kierunki działań w wymiarze przestrzennym, środowiskowym oraz gospodarczym. Mapa uwzględnia także obszary strategicznej interwencji określone w *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego* oraz *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030*

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk - Ustka

POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE

- granica województwa pomorskiego
- Miejski obszar funkcjonalny
- Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego
- MOF Słupsk-Ustka

powiązania:

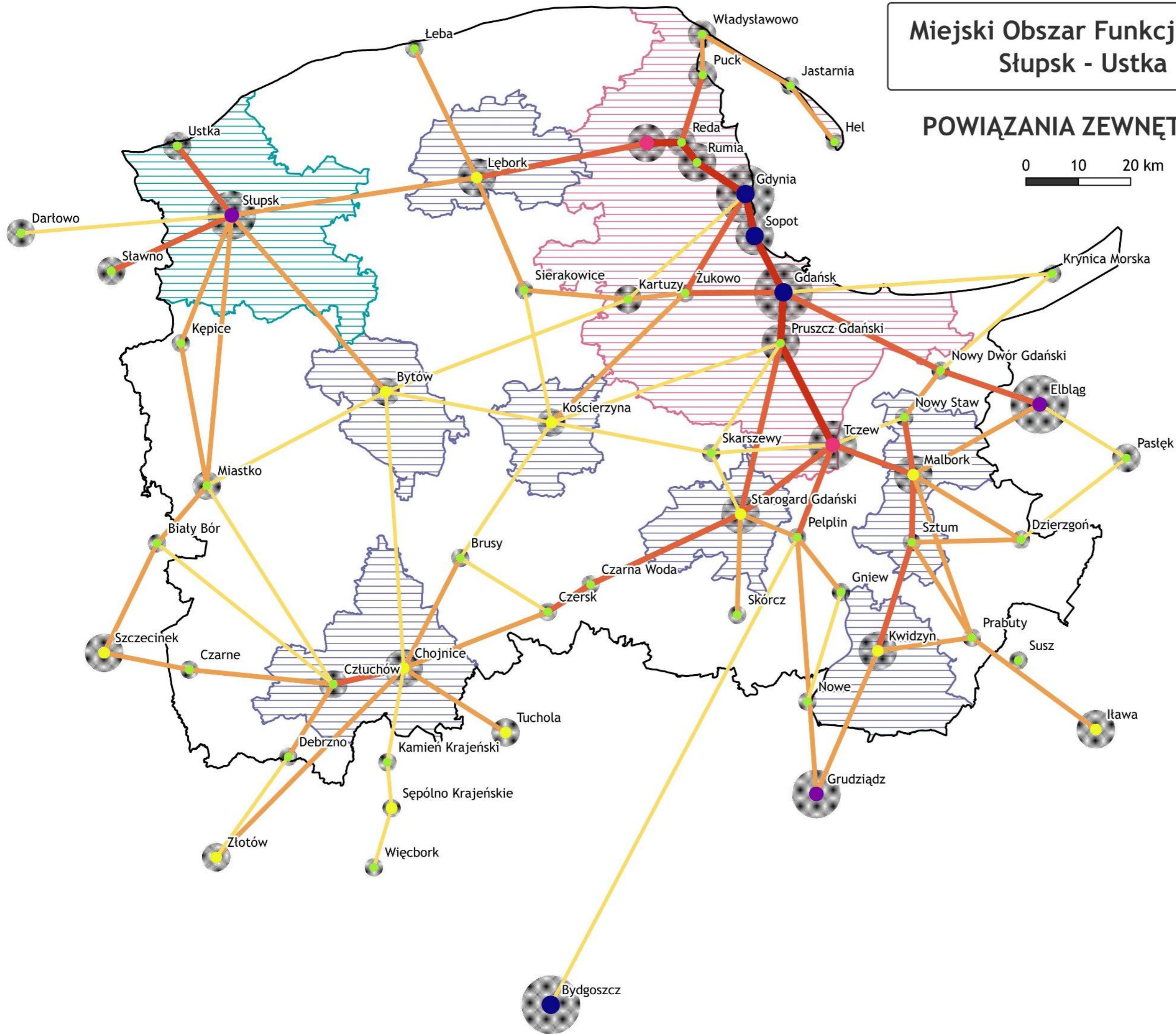
- bardzo silne
- silne
- średnie
- słabe

ranga ośrodków:

- ośrodek lokalny
- ośrodek subregionalny
- ośrodek regionalny w ramach struktury obszaru metropolitalnego
- ośrodek regionalny
- ośrodek ponadregionalny

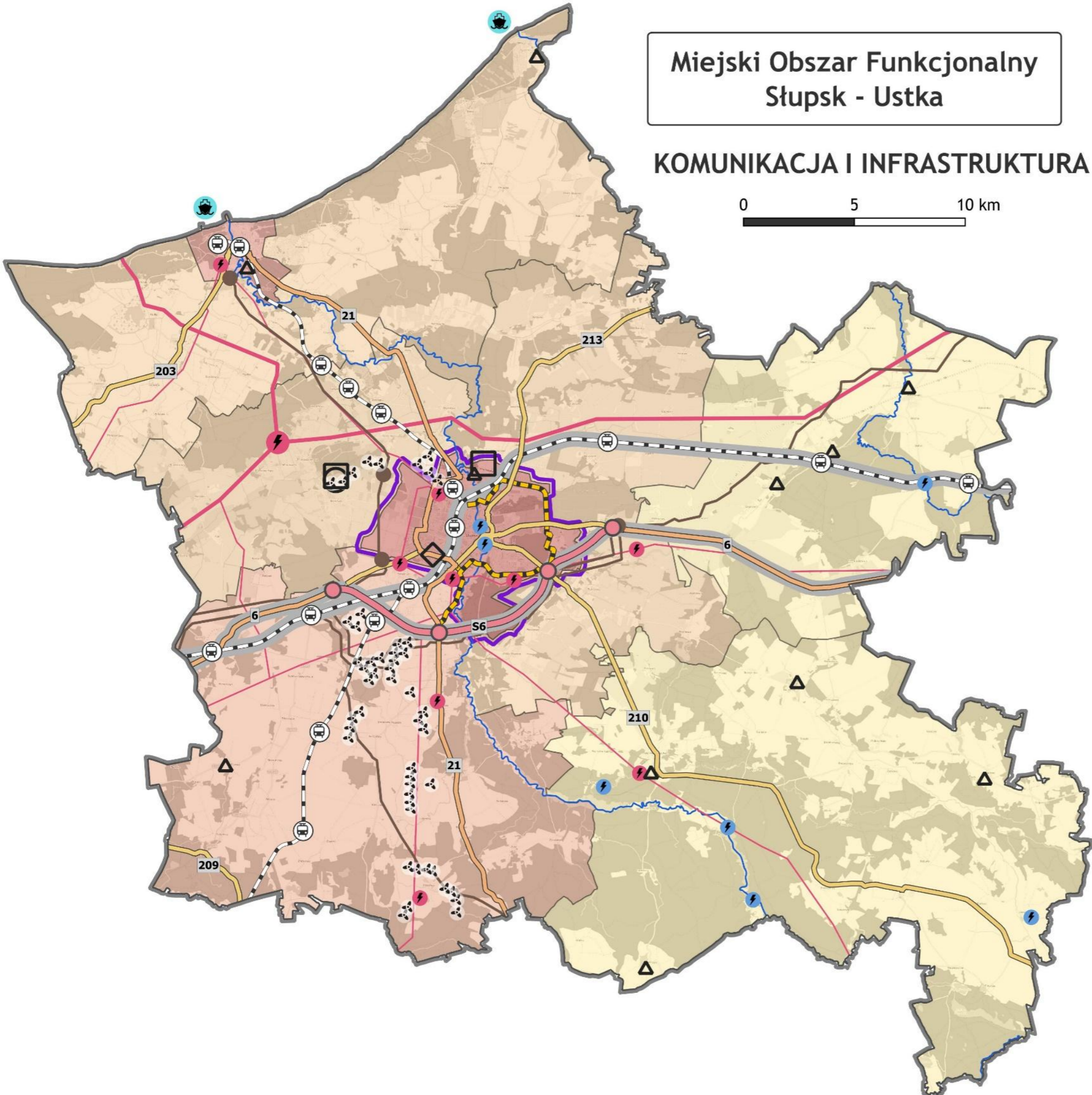
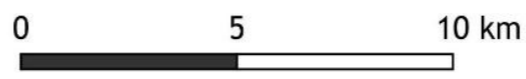
liczba ludności:

- poniżej 10 tys.
- od 10 tys. do 25 tys.
- od 25 tys. do 50 tys.
- od 50 tys. do 100 tys.
- powyżej 100 tys.

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk - Ustka

KOMUNIKACJA I INFRASTRUKTURA

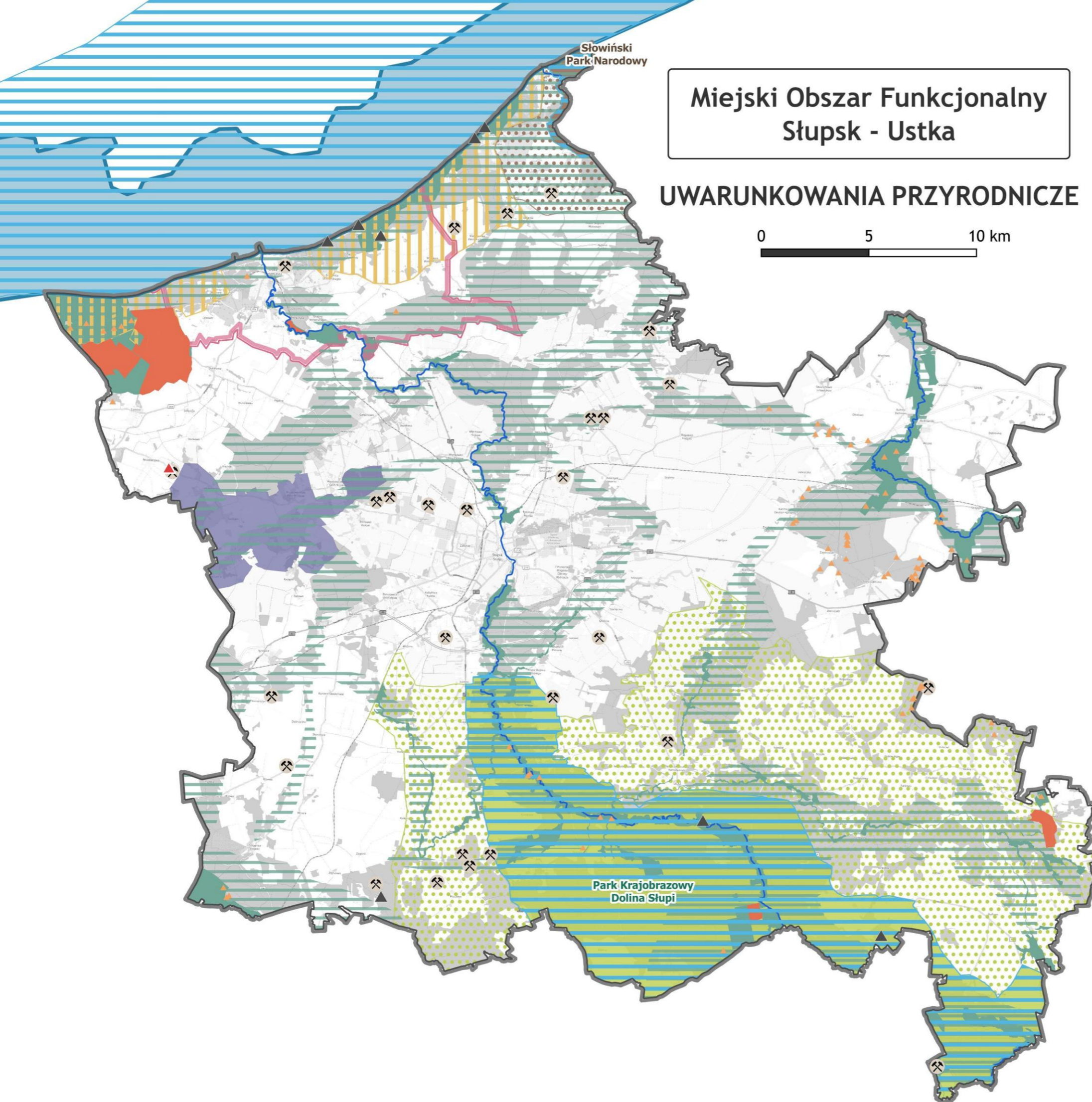

- granica MOF Słupsk-Ustka
- główne rzeki
- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- drogi ekspresowe
- linie kolejowe
- projektowany ring miejski
- TEN-T (transeuropejska sieć transportowa)
- stacje kolejowe
- węzeł drogowy
- port morski
- linia elektroenergetyczna 400kV
- linia elektroenergetyczna 100kV
- gazociąg wysokiego ciśnienia
- stacja transformatorowo-rozdzielcza
- główny punkt zasilania
- stacja redukcyjno-pomiarowa
- elektrownia wodna
- turbina wiatrowa
- komunalna oczyszczalnia ścieków
- biogazownia
- ciepłownia
- RIPOK
- Odsetek mieszkańców korzystających z gazu ziemnego:**
- brak dostępu
- do 20%
- od 21% do 50%
- od 51% do 80%
- od 81% do 100%
- miasto objęte scentralizowanym systemem zaopatrzenia w ciepło

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk - Ustka

UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE

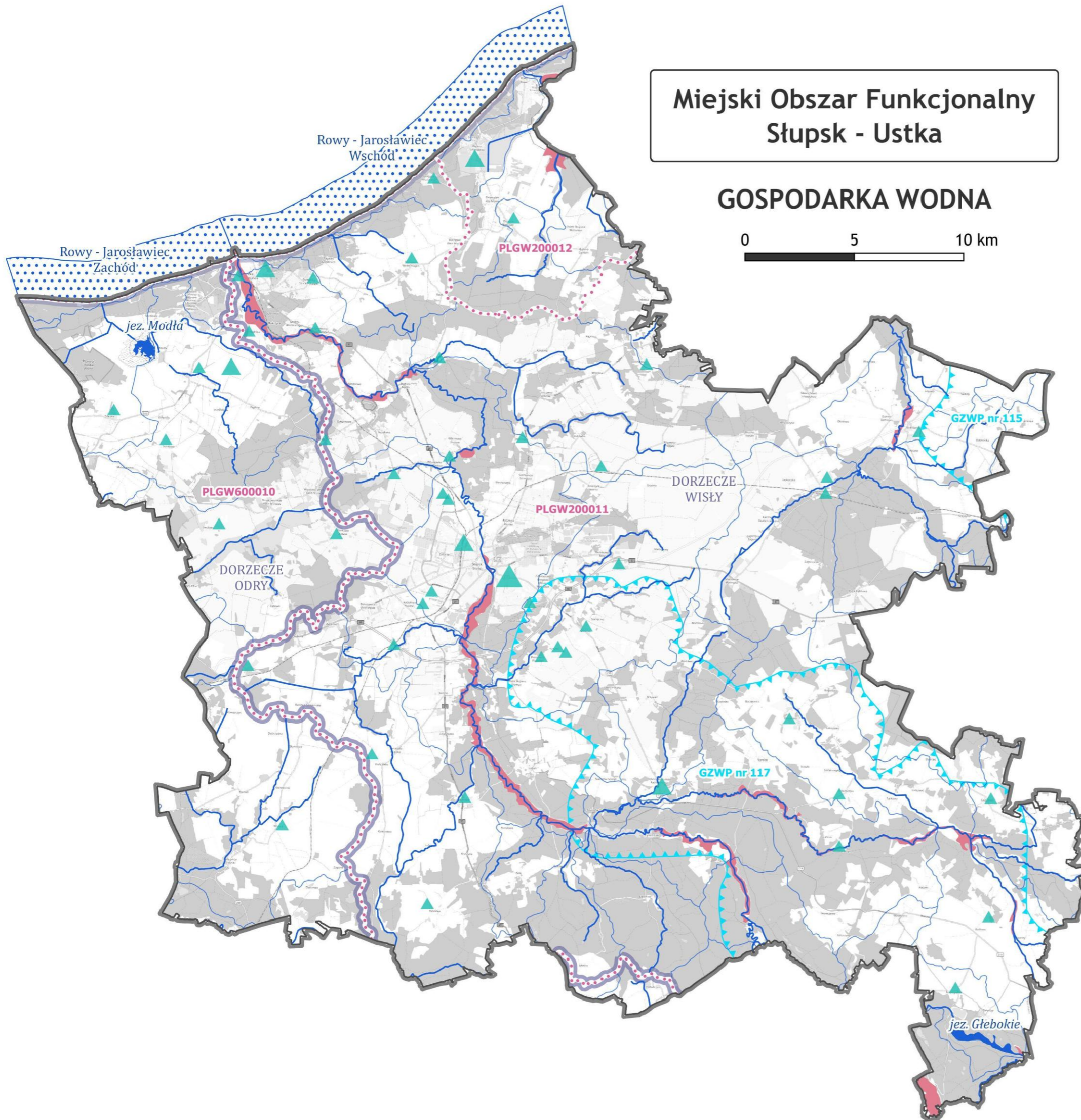
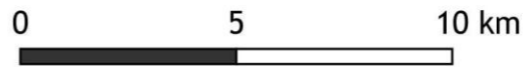
0 5 10 km

- granica MOF Słupsk-Ustka
- użytki ekologiczne
- stanowiska dokumentacyjne
- geostanowiska
- udokumentowane złoża kopalin
- główne rzeki
- rezerваты przyrody
- obszary chronionego krajobrazu
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
- SOO Natura 2000
- OSO Natura 2000
- park krajobrazowy
- otulina parku krajobrazowego
- park Narodowy
- otulina parku narodowego
- korytarz ekologiczny
- korytarz południowobałtycki (ptasi)
- obszar ochrony uzdrowiskowej

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk - Ustka

GOSPODARKA WODNA

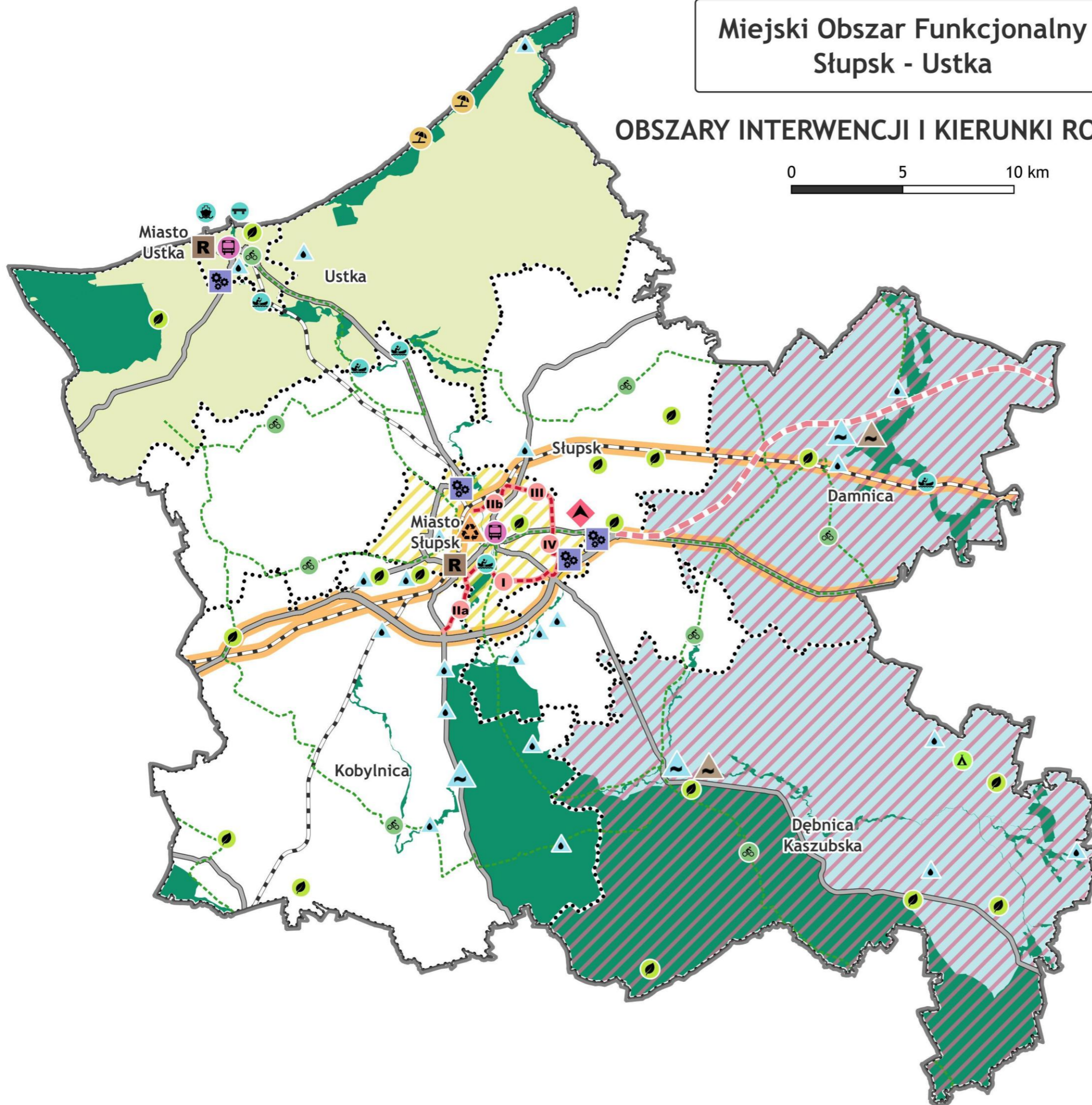

- granica MOF Słupsk-Ustka
 - dorzecza
 - Jednolite Części Wód Podziemnych
 - Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
 - JCWP przybrzeżne
 - JCWP jeziorne
 - obszary szczególnego zagrożenia powodzią, o średnim i wysokim prawdopodobieństwie powodzi
 - JCWP rzeczne
 - granica zlewni JCWP
- Produkcja wody:
- 50 - 500 m³/d
 - 500 - 5000 m³/d
 - powyżej 5000 m³/d

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk - Ustka

OBSZARY INTERWENCJI I KIERUNKI ROZWOJU

0 5 10 km

- granica MOF Słupsk-Ustka
 - granica gminy
 - rozwój infrastruktury rowerowej
 - kontynuacja budowy ringu miejskiego (numer etapu)
 - projektowana droga ekspresowa S6
 - budowa inteligentnego systemu gospodarowania odpadami
 - wprowadzenie bezemisyjnych środków transportu publicznego
 - zarządzanie wodami opadowymi, w tym budowa zbiorników retencyjnych
 - rozbudowa sieci wodociągowej
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej
 - rozwój infrastruktury turystycznej
 - rozwój i ochrona terenów zielonych, poprawa efektywności energetycznej
 - budowa/przebudowa zejść na plażę
 - przebudowa pormenady nadmorskiej
 - przebudowa portu
 - przystań, stacja kajakowa (postulowana)
 - podstrefa Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej
 - budowa bazy raketowej
 - rewitalizacja
- OSI krajowe:
- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze
 - obszary zagrożone trwałą marginalizacją
- OSI regionalne:
- strefy wielofunkcyjne: Strefa Przybrzeżna
 - strefy wielofunkcyjne: Środkowe Pomorze
 - regionalny system obszarów chronionych i powiązań ekologicznych
 - ponadregionalne pasma rozwojowe

III.7 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

1. Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, które rozumiane są jako sfera świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych. Posługujemy się tu rozumieniem „polityk”, dotyczącym nie samego sprawowania władzy, ale działań w oparciu o przyjęte reguły. O ile polityka w ogólnym znaczeniu zajmuje się przede wszystkim sferą idei, zdobywania władzy i instrumentów jej egzekucji, to polityka publiczna, jako sfera praktyczna – przede wszystkim zagadnieniami związanymi z urzeczywistnianiem idei, i bliska jest zarządzaniu publicznemu.

Polityka przestrzenna spełnia wszystkie kryteria polityk publicznych. Jest to bowiem planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych – społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Polityka przestrzenna zajmuje się określeniem celów, wraz ze sposobami ich osiągnięcia, w zakresie użytkowania i przekształcania środowiska życia człowieka, a więc wykorzystywanego przez niego zajmowanego terytorium. Musi ona wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty, czynnie zmieniające kształt tego środowiska.

Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze poszczególnych poziomów władzy.

2. Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych można ułożyć w tzw. drabinę interwencji: na najniższym szczeblu władze powstrzymują się od działania, a na najwyższym narzucają swoje rozwiązania, czyli eliminują wybór obywateli, tworząc szczególne zakazy i ograniczenia. Władze mogą działać także na rzecz zwiększania skali wyboru, które ma przed sobą obywatel. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość szeroki: najbardziej skuteczne mogą być bezpośrednie inwestycje publiczne, realizujące potrzeby społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Istnieje też sfera prawno-regulacyjna, ale jej skuteczność jest w Polsce przeceniana. Lepiej jest udoskonalać sposoby zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Wszystko to winno sprzyjać większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w politykę przestrzenną mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczoności instrumentów sprawowania władzy.

3. Rekomendacje dla polityki przestrzennej MOF Słupsk-Ustka

Głównym wyzwaniem dla polityki przestrzennej jest prawidłowe rozpoznanie, klasyfikacja i uporządkowanie dostępnych zasobów przestrzeni, a następnie umiejętne ich wykorzystanie w procesie rozwoju. Aby proces ten był efektywny musi wynikać lub odpowiadać obecnym i przyszłym potrzebom, lub realizować wypracowane kompleksowe wizje rozwoju. Tak rozumiane prowadzenie polityki przestrzennej będzie prowadziło do wzmocnienia integracji przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Aby proces ten przebiegał prawidłowo, niezbędne jest zachowanie komplementarności z dokumentami wyższego rzędu, a więc m.in. bezpośrednio z zasadami polityki przestrzennej określonymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030.

Polityka przestrzenna powinna stanowić płaszczyznę negocjacji pomiędzy potrzebami a realnymi możliwościami. Nadrzędną zasadą polityki przestrzennej jest **zasada zachowania ładu przestrzennego**, przejawiającą się prowadzeniem efektywnej i racjonalnej polityki przestrzennej i planistycznej na wszystkich poziomach planowania przestrzennego, umożliwiając uzyskanie harmonijnej całości oraz uwzględniając w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Łączy się z nią również **zasada zrównoważonego rozwoju**, oznaczająca taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Zasada ta pozwala kształtować ład przestrzenny, zapewniając utrzymanie właściwych relacji estetycznych, funkcjonalnych i ekonomicznych zarówno pomiędzy różnymi sposobami zagospodarowania terenów zurbanizowanych, jak i w relacjach pomiędzy układem przyrodniczym i antropogenicznym.

Nadrzędną zasadą, porządkującą całą politykę przestrzenną MOF SU powinna być współpraca, tj. podejmowanie wspólnych przedsięwzięć, wzmacnianie wewnętrznych więzi i szukanie wspólnych rozwiązań dla pojawiających się problemów.

Rekomendacje dla polityki przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka to ponadto:

1. **Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią** – w szczególności w zakresie przeznaczania terenów pod zabudowę mieszkaniową poprzez zapobieganie antropopresji na terenach cennych przyrodniczo i przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji i rozlewaniu zabudowy, jak również racjonalne zagospodarowanie i uwzględnienie ograniczeń związanych z obecnością obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.
2. **Racjonalne kształtowanie sieci osadniczej** – z punktu widzenia transportu i konsumpcji energii, a więc spójność i zwartość struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz równowaga terenów zabudowanych i terenów zieleni.
3. **Oszczędne i efektywne gospodarowanie przestrzenią** – intensyfikacja zabudowy na terenach zainwestowanych wraz z ich regeneracją (odnową), stosowanie recyklingu przestrzeni: wykorzystywanie w pierwszej kolejności terenów opuszczonych lub zdegradowanych („brownfield”) i niewchodzenie na nowe, niezagospodarowane tereny („greenfield”).
4. **Ochrona zasobów środowiskowych** – kształtowanie struktur przestrzennych wzmacniających jakość środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych, a także wskazanie,

poszanowanie i ochrona obszarów cennych przyrodniczo (objętych ochroną prawną i planowanych do ochrony).

5. **Kształtowanie sieci ekologicznej** – ochrona systemu obszarów otwartych (rolnych, leśnych, naturalnych), zachowanie ciągłości obszarów przyrodniczych gwarantujące przewietrzanie, dostępność terenów dla celów rekreacyjnych i komunikacji pieszej.
6. **Kompensacja ekologiczna** – takie zarządzanie przestrzenią, aby zachować zasoby biologiczne i równowagę przyrodniczą oraz wyrównywać szkody w środowisku wynikające z rozwoju przestrzennego, wzrostu poziomu urbanizacji i inwestycji niezbędnych ze względów społeczno-gospodarczych, a pozbawionych alternatywy neutralnej przyrodniczo.
7. **Poprawa jakości powietrza** – wymiana indywidualnych źródeł ciepła, kompleksowa poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, a także zwiększenie udziału OZE, jako źródła ciepła i energii elektrycznej.
8. **Stosowanie zasady racjonalności ekonomicznej**, uwzględniającej ocenę korzyści i strat społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych w długim okresie czasu.
9. **Wzmacnianie odporności** struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i zagrożenie utraty bezpieczeństwa energetycznego; w szczególności w odpowiedzi na zagrożenie zwiększoną częstotliwością występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i tym samym klęsk żywiołowych.
10. **Zasada spójności terytorialnej** – polega na kształtowaniu przestrzeni w oparciu o rozwój unikatowego potencjału poszczególnych terytoriów dla osiągnięcia celów rozwojowych, w tym spójności wewnętrznej dzięki zintegrowanemu zarządzaniu rozwojem.
11. **Rozwój przestrzeni publicznych, społecznych i sąsiedzkich** – właściwe określenie programu użytkowego w celu przyciągnięcia użytkowników oraz integrowania społeczności poszczególnych wsi czy osiedli.
12. **Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych** – logiczne i oparte na konsultacjach społecznych i potrzebach mieszkańców lokalizowanie różnego rodzaju kompleksów usługowych, uwzględnianie potencjalnych konfliktów przestrzennych w procesach planowania:
 - a. rozwój rynku usług turystycznych – promocja turystyki oraz produktów regionalnych,
 - b. powstanie mariny/Centrum Żeglarstwa Ziemi Słupskiej,
 - c. rozbudowa infrastruktury sportowej, w tym modernizacja stadionu w Słupsku.
13. **Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego** i dóbr kultury współczesnej – wzmacnianie tożsamości lokalnej.
14. **Rozwój systemu komunikacyjnego:**
 - a. zapobieganie wykluczeniu komunikacyjnemu poprzez organizację wydajnej sieci transportowej, poprawę jakości infrastruktury drogowej, skrócenie czasu dojazdu do dużych miast regionu, poprawę skomunikowania z drogą S11, zwiększenie dostępności komunikacyjnej w ruchu samochodowym (DK6),
 - b. wzmocnienie funkcjonowania transportu publicznego,
 - c. poprawa jakości dróg publicznych,
 - d. rozwój transportu kolejowego,
 - e. uprawnienie rozwiązań i infrastruktury komunikacyjnej.
15. **Stosowanie zasad zrównoważonej mobilności**, w tym multimodalność: równoległe skoordynowane zapewnienie różnych środków i form transportu, umożliwiające podróżowanie na wiele sposobów, wieloma trasami; zwiększenie ilości ścieżek rowerowych.
16. **Rozwój infrastruktury technicznej:**

- a. budowanie samodzielności energetycznej,
 - b. rozwój szerokopasmowego Internetu (w szczególności na terenach wiejskich),
 - c. uzbrajanie terenów pod mieszkalnictwo,
 - d. inwestycje w infrastrukturę sieciową niwelujące zagrożenia środowiskowe,
 - e. rozwój infrastruktury wod-kan,
 - f. rozbudowa sieci gazowej, dalsza rozbudowa sieci OZE.
17. **Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie wertykalnym** – na poziomie lokalnym ze szczeblem krajowym i regionalnym – uwzględnienie w planowaniu rozwoju przestrzennego inwestycji krajowych i wojewódzkich.
18. **Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie horyzontalnym** – poprawa integracji planowania przestrzennego na obszarze MOF S-U, uwzględnienie i konsultowanie dokumentów planistycznych sąsiednich gmin w celu zapewnienia ciągłości struktur przestrzennych, ścisła współpraca między samorządami w zakresie planowania przestrzennego (szczególnie w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji).
19. **Budowanie poparcia społecznego w gospodarowaniu przestrzenią** – włączanie społeczności regionalnej i lokalnej w proces kształtowania przestrzeni, prowadzenie jawnych i dostępnych dla mieszkańców konsultacji społecznych w zakresie planowania inwestycji, opracowywania dokumentów planistycznych.

Ponadto należy mieć na uwadze, że na obszarze Gminy i Miasta Ustka przebiega pas techniczny (Zarządzenie Nr 12 Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni z dnia 9 listopada 2021 roku, w sprawie określenia granic pasa technicznego na terenie Miasta i Gminy Ustka – Dz. U. Woj. Pom z dnia 12 listopada 2021 roku, poz. 4083) oraz pas ochronny (Zarządzenie nr 3 Dyrektora Urzędu Morskiego w Słupsku z dnia 4 maja 2006 r. w sprawie określenia granic pasa ochronnego Urzędu Morskiego w Słupsku, na terenie Województw Pomorskiego i Zachodniopomorskiego – Dz. U. Woj. Pom. 2006.57.1187). Niniejszy dokument jest spójny i uwzględnia wymogi oraz określone granice pasów (technicznego i ochronnego) wskazane we wspomnianych zarządzeniach.

IV System wdrażania

IV.1 Założenia wdrożeniowe

W dniu 22 marca 2021 r. zawarto porozumienie w sprawie wspólnego opracowania i finansowania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska na lata 2022-2030, pomiędzy Miastem Słupsk a Powiatem Słupskim, Gminą Miasto Ustka, Gminą Słupsk, Gminą Kobylnica, Gminą Ustka, Gminą Dębница Kaszubska i Gminą Damnica.

Niniejszy dokument jest strategią rozwoju ponadlokalnego i zawiera obowiązkowe elementy wskazane w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, 1834), które zostały przedstawione w rozdziale I.2 Podstawa prawna. W związku z realizacją interwencji ZIT przez MOF S-U w ramach niniejszej strategii, część dotycząca systemu wdrażania zostanie uszczegółowiona, jednakże pozostałe elementy wskazane w projekcie ustawy wdrożeniowej, dotyczące strategii ZIT, zostaną dookreślone w odrębnym dokumencie, spełniającym wszystkie kryteria zawarte w projekcie ustawy.

Poniżej przedstawiono odniesienie obowiązkowych elementów strategii ZIT do zapisów Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030.

Strategia ZIT według zapisów projektu ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 z dnia 8 września 2021 r.	Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030
Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych.	Podsumowanie diagnozy strategicznej – synteza.
Cele, jakie mają być zrealizowane w ramach ZIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu.	Cele realizowane w ramach ZIT zostaną wybrane ze zdefiniowanych w niniejszej strategii celów strategicznych.
Lista projektów wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami.	Zostanie wskazana w strategii ZIT.
Źródła jej finansowania.	Ramy finansowe i źródła finansowania.
Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii ZIT.	Zostaną określone w dokumentach wykonawczych, które opracują partnerzy MOF Słupsk-Ustka jako rozwinięcie porozumienia.
Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii ZIT oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych.	Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych.

Wszystkie wskazane wyżej elementy będące obowiązkowymi dla Strategii ZIT, zostaną uszczegółowione w odrębnym dokumencie wdrożeniowym (Strategii ZIT/Planie Działań ZIT MOF Słupsk -Ustka).

System wdrażania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030 obejmuje dwa poziomy funkcjonowania:

- Poziom strategiczny
- Poziom operacyjny

Poziom strategiczny skupiony jest na założeniach rozwojowych, wskazuje wyzwania, cele strategiczne i kierunki działań, w perspektywie 2030 roku. Zawiera również misję, określającą główne wartości w odniesieniu do kierunków działań, natomiast wizja opisuje pożądany stan MOF Słupsk-Ustka w perspektywie długookresowej. Na poziomie operacyjnym wskazano Indykatorywną listę przedsięwzięć przewidzianych do realizacji przez partnerów MOF Słupsk-Ustka.

Poziom operacyjny skupiony jest na wskazaniu przedsięwzięć w znacznej mierze zintegrowanych, partnerskich, z których część planowana jest do realizacji w ramach ZIT i zostanie odpowiednio doprecyzowana w dokumencie wdrożeniowym do strategii ponadlokalnej MOF S-U. Interesariuszami tych działań będą w szczególności mieszkańcy, podmioty gospodarcze prowadzące działalność na terenie MOF Słupsk-Ustka, a także turyści i goście odwiedzający MOF. Na potrzeby wdrażania instrumentu ZIT powołany zostanie Związek ZIT i jak wspomniano powyżej opracowany dokument wdrożeniowy spójny z niniejszą strategią ponadlokalną. Powołane zostaną następujące organy: Komitet Sterujący ZIT, Komitet Doradczy ZIT, Grupa Robocza ZIT i Biuro ZIT MOF Słupsk-Ustka.

W celu wdrażania, aktualizacji, monitoringu i ewaluacji, planuje się również wprowadzenie formalnych struktur umożliwiających efektywne zarządzania i nadzór samorządów MOF nad strategią ponadlokalną. Realizacja celów Strategii **MOF S-U** będzie wymagała aktywności i współpracy pomiędzy samorządami i partnerami społeczno-gospodarczymi. **Poszczególne działania wskazane w Strategii będą wdrażane przez właściwe jednostki organizacyjne samorządów MOF S-U i nadzorowane przez władarzy wchodzących w skład Komitetu Sterującego.** Komitet Sterujący skupiać będzie kompetencje do sterowania wdrażaniem strategii. Potrzebną wiedzę do podejmowania decyzji oraz udzielania doradztwa Komitet Sterujący będzie czerpać od podlegających mu wyspecjalizowanych zespołów roboczych. Zadaniem Komitetu Sterującego ds. wdrażania Strategii Rozwoju MOF S-U będzie w szczególności:

- analiza potencjalnych trendów makroekonomicznych i społecznych, które mogą w istotny sposób wpłynąć na politykę publiczną MOF S-U w ciągu najbliższych kilkunastu lat,
- diagnozowanie szans, ryzyka oraz zagrożeń, które mogą mieć wpływ na rozwój MOF S-U;
- zarządzanie procesem wdrażania strategii oraz decydowanie o rozwoju i ulepszaniu tego procesu,
- zatwierdzanie projektów aktualizacji dokumentu Strategii, w tym listy indykatorywnych przedsięwzięć, przed ogłoszeniem konsultacji społecznych,
- ocena innowacyjnych rozwiązań oraz pomysłów i inicjatyw służących poprawie efektywności wdrażania strategii,
- kontrolowanie procesu realizacji priorytetów oraz działalności zespołów roboczych,
- zatwierdzenie raportów z monitoringu i ewaluacji Strategii.

Przewodniczącym Komitetu i jego stałym członkiem będzie Prezydent Miasta Słupska (lub jego Zastępca). Decyzje Komitetu podejmowane będą na zasadzie jednomyślności, z uwagi na fakt, iż ewentualna aktualizacja Strategii wymaga przyjęcia jej przez wszystkie samorzady partnerskie właściwymi uchwałami.

Partnerskie przedsięwzięcia wdrażane będą przez specjalnie do tego powołane Zespoły Robocze ds. przygotowania i realizacji, w skład których wejdą przedstawiciele samorządów MOF S-U realizujących dany projekt. Osoby/jednostki organizacyjne będą Realizatorami zadań odpowiedzialnymi jednocześnie za gromadzenie informacji o projekcie na potrzeby monitoringu Strategii. Obsługę merytoryczną i administracyjną procesu wdrażania zapewni Biuro MOF usytuowane jest w Urzędzie Miejskim w Słupsku, w Wydziale Zarządzania Funduszami w Referacie Pozyskiwania Funduszy w związku z pełnioną przez Miasto Słupsk rolą Lidera, koordynującego działania w zakresie porozumienia oraz w związku z przygotowaniem i realizacją projektów partnerskich w ramach MOF Słupsk-Ustka. W ramach jego funkcjonowania stosuje się regulaminy wewnętrzne, obowiązujące w Urzędzie Miejskim w Słupsku.

Wśród najważniejszych zadań Biura związanych z funkcją Miasta Słupska, jako Lidera MOF Słupsk-Ustka można wskazać m.in.:

- współpracę z jst wchodzącymi w skład MOF Słupsk-Ustka w zakresie identyfikacji potrzeb, problemów, potencjałów i interesów wspólnych dla obszaru funkcjonalnego, które mogłyby stanowić bazę dla opracowania wspólnych projektów partnerskich jst na rzecz rozwoju MOF Słupsk-Ustka,
- zbieranie danych do stworzenia wstępnych kart wspólnych przedsięwzięć oraz poszukiwanie źródeł ich finansowania,

- monitoring i aktualizację Strategii MOF Słupsk-Ustka – organizację prac zespołu odpowiedzialnego za monitorowanie i aktualizowanie zapisów Strategii,
- prowadzenie sekretariatu MOF, w relacjach z instytucjami zarządzającymi programami operacyjnymi.

IV.2 Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Zgodnie z wytycznymi w projekcie ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 z dnia 8 września 2021 r. Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych powinna zawierać opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem planu działań ZIT oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych. Jednostki samorządu terytorialnego, które tworzą MOF S-U, podjęły szereg kroków mających na celu włączenie jak najszerszego grona interesariuszy i partnerów społeczno – gospodarczych także w proces opracowania strategii ponadlokalnej, pomimo braku ustawowego obowiązku w tym względzie. Miało to na celu właściwą identyfikację problemów, barier rozwojowych, potencjałów i potrzeb MOF wśród mieszkańców, podmiotów społeczno – gospodarczych, organizacji pożytku publicznego, a także zebranie opinii i pomysłów, które posłużyły do opracowania części strategicznej, zawierającej m.in. proponowane przedsięwzięcia kluczowe dla zrównoważonego rozwoju MOF S-U.

W celu opracowania Strategii ponadlokalnej Zarządzeniem Prezydenta Miasta Słupska nr 447/ZF/2021 zgodnie z zapisami porozumienia z 22.03.2021 r. powołano Zespół ds. opracowania Strategii MOF S-U, w skład którego weszli wyznaczeni przez wóldarzy koordynatorzy gminni/powiatowi odpowiedzialni za współpracę z Liderem MOF i Wykonawcą Strategii na każdym etapie jej opracowywania, przekazywania niezbędnych informacji i dokumentów, a także kontakt z jednostkami organizacyjnymi i podmiotami społeczno – gospodarczymi, w celu umożliwienia włączenia jak najszerszego grona interesariuszy w sporządzenie Strategii. Samorządy w tym celu powoływały własne zespoły robocze, które przekazywały swoje opinie i uwagi do poszczególnych części diagnozy i strategii, a także czynnie uczestniczyły w spotkaniach, warsztatach, konsultacjach czy wywiadach. Jak to szerzej opisano w pogłębionej diagnozie społeczno – gospodarczej MOF do udziału w pracach nad Strategią zaproszono przedstawicieli kluczowych środowisk związanych z funkcjonowaniem MOF S-U m.in. samorządowych jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych (w tym Rad Pożytku Publicznego), instytucji kultury, instytucji pomocy i integracji społecznej, instytucji okołobiznesowych, instytucji naukowych, instytucji rynku pracy, zakładów opieki zdrowotnej, podmiotów gospodarczych. Projekty dokumentów w trybie zbierania uwag i opinii jeszcze przed oficjalnymi konsultacjami społecznymi trafiały listami mailingowymi do wszystkich ww. kluczowych podmiotów, w tym do kilkuset organizacji pozarządowych z terenu całego MOF.

W okresie od lipca do października 2021 r. trwał również nabór propozycji przedsięwzięć i projektów o strategicznym znaczeniu dla rozwoju MOF S-U. Celem tego działania było jeszcze głębsze rozpoznanie potrzeb oraz pomysłów prorozwojowych, których identyfikacja pozwolić miała na lepsze zaprogramowanie działań wpływających na dynamizację rozwoju subregionu Słupska. Szczególny nacisk położono na projekty:

- o charakterze strategicznym dla rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych samorządów wchodzących w skład MOF S-U;
- o wymiarze ponadlokalnym, czyli takie, które swoim zasięgiem bądź oddziaływaniem wykraczają poza granice poszczególnych gmin i stanowią odpowiedź na zidentyfikowane problemy i potrzeby mieszkańców/podmiotów prywatnych/publicznych;
- o charakterze partnerskim – angażujące szerokie grono interesariuszy, zarówno z sektora publicznego, jak i prywatnego.

Wśród partnerów istotnych z punktu widzenia opracowania i wdrażania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030 można wskazać w szczególności m.in.: Miejski Zakład Komunikacji w Słupsku, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Słupsku i Gminne Ośrodki Pomocy Rodzinie z terenu MOF, Powiatowy Urząd Pracy, Słupski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Słupsku, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Słupsku, Pomorską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A., Wodociągi Słupsk, Zarząd Infrastruktury Miejskiej w Słupsku, Zarząd Dróg Powiatowych oraz Akademię Pomorską w Słupsku.

Na potrzeby włączenia podmiotów i instytucji w proces opracowania strategii, przeprowadzono spotkania konsultacyjne, z mieszkańcami, przedstawicielami jst, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami zaangażowanymi w proces tworzenia dokumentu.

Ponadto, interesariusze będą mieli możliwość składania uwag do projektu dokumentu, podczas procesu opiniowania i konsultacji dokumentu. Należy mieć na uwadze, że do strategii ZIT nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, jednakże niniejszy dokument, będący strategią ponadlokalną (z elementami interwencji ZIT) wymaga realizacji przepisów wspomnianej ustawy, mówiących o tym, że: „Projekt strategii rozwoju ponadlokalnego oraz strategii rozwoju gminy podlega konsultacjom w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gmin – w przypadku strategii rozwoju ponadlokalnego albo gminy – w przypadku strategii rozwoju gminy, oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie”.

Ponadto zgodnie z zapisami ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, 1834) „projekt strategii rozwoju ponadlokalnego opracowuje wójt albo organ wykonawczy związku międzygminnego albo stowarzyszenia oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa”.

Planuje się, że opisane powyżej oddolne podejście do procesu opracowania Strategii MOF będzie kontynuowane na etapie jej wdrażania, a także na etapie opracowania dokumentu wdrożeniowego do strategii ponadlokalnej pełniącego funkcję Strategii ZIT, jak i na etapie jego wdrażania. Tym samym poza partnerami porozumienia, we wdrażanie, a także aktualizację obu Strategii zaangażowane będą bezpośrednio i pośrednio inne podmioty i instytucje m.in.:

- partnerzy społeczno-gospodarczy;
- podmioty działające na rzecz ochrony środowiska;
- podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci;
- pozostałe podmioty pożytku publicznego nie wymienione powyżej;
- jednostki organizacyjne samorządów, w tym jednostki budżetowe, spółki komunalne, samorządowe instytucje kultury;
- uczelnie wyższe;
- instytucje okołobiznesowe;
- inne podmioty, które będą miały szanse włączyć się w realizację przedsięwzięć wynikających ze Strategii jako partnerzy, jednostki realizujące, czy też zaangażować się na etapie aktualizacji dokumentu.

IV.3 Monitoring i ewaluacja

Niniejszy dokument jest narzędziem zarządzania rozwojem MOF S-U do 2030 r. Aby skutecznie wdrażać i realizować zaplanowane przedsięwzięcia, istotne jest dysponowanie wiedzą na temat postępów i zmian w zakresie realizacji działań, a także odpowiednio wczesne reagowanie na pojawiające się różnice między założeniami, a uzyskiwanymi efektami. System oceny skuteczności realizacji obejmuje monitoring oraz ewaluację. Prowadzenie monitoringu jest warunkiem do skutecznego zarządzania procesem wdrażania Strategii. Zgodnie z art.10e ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym, strategia określa oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Z uwagi na powyższe w niniejszym dokumencie monitorowaniu i ewaluacji poddane zostaną kierunki działań. Monitoring będzie odbywał się co roku w oparciu o analizę wskaźnikową. Jego prowadzenie ma na celu zapewnienie ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji zapisów dokumentu. Monitoring będzie prowadzony przez Zespół ds. monitoringu, aktualizacji i ewaluacji Strategii powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Słupska. Członkami Zespołu będą przedstawiciele jst wchodzących w skład MOF S-U. Obsługę organizacyjną Zespołu zapewni Wydział Zarządzania Funduszami Urzędu Miejskiego w Słupsku, który corocznie będzie przygotowywał raporty ze stanu realizacji Strategii. Bazować będą one na danych zebranych od poszczególnych samorządów realizujących Strategię MOF S-U, a także ogólnodostępnych danych publikowanych przez GUS. Sporządzony raport przekazywany będzie do akceptacji Komitetu Sterującego, w skład którego wchodzić będą poszczególni władarze celem jego akceptacji, a następnie podawany do publicznego wglądu poprzez publikację na stronach internetowych. Poszczególni partnerzy wyznaczą osoby/ wydziały lub jednostki odpowiedzialne za współpracę z Wydziałem Zarządzania Funduszami Urzędu Miejskiego w Słupsku w celu zapewnienia sprawnej komunikacji, przekazywania danych monitoringowych oraz zatwierdzenia rocznych raportów z realizacji Strategii MOF S-U.

System monitoringu stanowić będzie podstawę do zewnętrznej ewaluacji i oceny stopnia aktualności Strategii, której celem jest ocena efektów i jakości prowadzonych działań poprzez zwiększenie ich skuteczności, efektywności, trwałości, trafności i użyteczności. Wyniki corocznego monitoringu będą stanowić również źródło informacji co do konieczności aktualizacji strategii ponadlokalnej.

Zgodnie z zapisami ustawy, dokument strategii powinien zostać poddany ewaluacji ex-ante – prowadzonej przed wdrażaniem programu. Wyniki z przeprowadzonej na potrzeby niniejszego opracowania ewaluacji, przedstawione są w rozdziale IV.6. Ewaluacja ex-ante. Rekomenduje się przeprowadzenie ewaluacji on-going – podczas realizacji programu (2025) i ex-post po zakończeniu realizacji programu (2030).

Poniżej przedstawiono katalog wskaźników, dopasowanych do poszczególnych kierunków działania wraz z planowanymi rezultatami tych działań.

Kierunek działania	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na dzień 31.12. 2020 r.)	Planowany rezultat w 2030 r.
Kierunek działania 1. Upowszechnienie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego	Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową	BDL GUS	16,6 %	18 %
	Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	BDL GUS	90,1 %	Wartość nie niższa niż na poziomie kraju [%]
	Liczba nowoutworzonych miejsc wychowania przedszkolnego	Samorządy MOF Słupsk - Ustka	0	150 szt.
Kierunek działania 2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym	Liczba nowo wyposażonych/nowo utworzonych pracowni szkolnych	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 szt.
	Liczba zrealizowanych projektów mających na celu kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych oraz podnoszenie kompetencji zawodowych nauczycieli	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	20 szt.
	Średnia wyniku egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego i matematyki na tle województwa i kraju	CKE i OKE	j. polski: 55% matematyka: 40%	Osiągnięcie wartości wojewódzkiej i/lub krajowej [%]
Kierunek działania 3. Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmacniania potencjału MOF	Utworzenie Słupskiego Centrum Doskonałości Zawodowej	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	1 szt.
	Liczba nowych porozumień o współpracy podpisanych pomiędzy sektorem akademickim a instytucjami okołobiznesowymi i/lub samorządami z MOF	Uczelnie wyższe	0	5 szt.
Kierunek działania 4. Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych	Liczba przeprowadzonych działań z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	7 szt.
	Liczba zmodernizowanych, wyposażonych oraz nowoutworzonych placówek służby zdrowia	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 szt.
Kierunek działania 5. Spójna polityka senioralna	Liczba przeprowadzonych inicjatyw ponadlokalnych na rzecz seniorów	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	7 szt.
	Liczba nowopowstałych obiektów i miejsc integracji seniorów/opieki nad seniorami	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 szt.
Kierunek działania 6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych	Liczba nowopowstałych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	7 szt.
Kierunek działania 7. Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej	Stworzenie wspólnego kalendarza cyklicznych imprez kulturalnych	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	1 szt.
Kierunek działania 8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego	Liczba nowoutworzonych miejsc do spędzania czasu wolnego (np. skateparki, pumptracki, ścianki wspinaczkowe, siłownie	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	25 szt.

Kierunek działania	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na dzień 31.12. 2020 r.)	Planowany rezultat w 2030 r.
	zewnątrzne, singletracki, trasy rolkowe, parki, błonia, boiska wielofunkcyjne)			
Kierunek działania 9. Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców	Powierzchnia zrewitalizowanych przestrzeni publicznych	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	28,40 ha	65,85 ha
Kierunek działania 10. Aktywna współpraca z podmiotami trzeciego sektora	Liczba organizacji społecznych przypadających na 10 tys. ludności	BDL GUS	39	40
Kierunek działania 11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność na 100 osób w wieku produkcyjnym	BDL GUS	16,0	18,0
	Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	50 ha
	Liczba dużych i średnich firm	BDL GUS	168 szt.	170 szt.
Kierunek działania 12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru	Nowopowstała i zmodernizowana infrastruktura turystyczna, kulturalna, sportowa i rekreacyjna	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	7 szt.
Kierunek działania 13. Prowadzenie kompleksowej polityki integracyjnej skierowanej dla cudzoziemców	Liczba nowych zrealizowanych projektów na rzecz cudzoziemców	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 ²
Kierunek działania 14. Marketingowa budowa marki terytorialnej obszaru	Wypracowanie wspólnej marki obszaru i opracowanie strategii jej promocji	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	1 szt.
Kierunek działania 15. Stworzenie pozainstytucjonalnych form współpracy między członkami MOF	Liczba zrealizowanych nowych partnerskich projektów	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 szt. ³
Kierunek działania 16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	7 szt.
	Liczba nowych autobusów z napędem zeroemisyjnym lub niskoemisyjnym	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 szt.
	Liczba budynków komunalnych poddanych termomodernizacji	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	43 szt.
	Liczba nowych zmodernizowanych punktów oświetlenia ulicznego na energooszczędne	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	3000 szt.
	Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji i/lub wymianie oświetlenia wewnętrznego i/lub wymianie źródeł ciepła	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	70 szt.

² Wartość minimalna. Przyjęto średnio jeden projekt na rok.

³ Wartość minimalna. Przyjęto średnio jeden projekt na rok.

Kierunek działania	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na dzień 31.12. 2020 r.)	Planowany rezultat w 2030 r.
Kierunek działania 17. Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych	Powierzchnia nowo utworzonych terenów zielonych	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	20 ha
Kierunek działania 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza	Liczba wybudowanych obiektów małej i dużej retencji	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	120 szt.
Kierunek działania 19. Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami	Udział ludności korzystającej z kanalizacji	BDL GUS	92,7 %	95 %
Kierunek działania 20. MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym	Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej ⁴	BDL GUS	655,2 km	700 km
	Rozbudowa portu w Ustce	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	1 szt.
	Długość nowo wybudowanej/zmodernizowanej infrastruktury liniowej dla mobilności aktywnej, w tym rowerowej (z wyłączeniem mobilności pieszej) na terenie MOF	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	20 km
	Długość nowych dróg poprawiających wewnętrzną spójność komunikacyjną MOF	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	25 km
Kierunek działania 21. Prowadzenie spójnej polityki związanej z planowaniem przestrzennym i działaniami planistycznymi	Liczba przeprowadzonych przedsięwzięć na rzecz planowania przestrzennego MOF Słupsk-Ustka	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	1 szt.

⁴ Wskaźnik obliczony na podstawie długości dróg na terenie powiatu m. Słupsk oraz powiatu słupskiego. Wartość wskaźnika uznano za reprezentatywną dla MOF Słupsk-Ustka, mimo że Kępice, Główczyce, Potęgowo i Smołdzino, zlokalizowane w powiecie słupskim, nie wchodzą w skład obszaru funkcjonalnego.

IV.4 Komplementarność opracowania

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030 została poddana analizie oraz weryfikacji w zestawieniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi oraz operacyjnymi na szczeblu ogólnoeuropejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Spójność i komplementarność celów Strategii Rozwoju MOF z zapisami zawartymi w analizowanych dokumentach, została wykazana poniżej.

Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład zawiera plan działań, które mają na celu umożliwienie efektywniejszego wykorzystania zasobów oraz przekształcenie Unii Europejskiej do 2050 r. w obszar neutralny klimatycznie. Zaproponowane działania stanowią odpowiedź na kryzys klimatyczny oraz widoczne procesy degradacji środowiska. Kierunki działania zaproponowane w niniejszej strategii i przewidziane do realizacji w ramach Celu strategicznego 5. Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian, korespondują z działaniami wskazanymi w dokumencie Europejski Zielony Ład.

Europejski Zielony Ład	Strategia Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2022-2030
<p>Działania</p> <ul style="list-style-type: none"> • inwestycje w technologie przyjazne dla środowiska • wspieranie innowacji przemysłowych • wprowadzanie czystszych, tańszych i zdrowszych form transportu prywatnego i publicznego • obniżenie emisyjności sektora energii • zapewnienie większej efektywności energetycznej budynków • współpraca z partnerami międzynarodowymi w celu poprawy światowych norm środowiskowych 	<p>Cel strategiczny 5. Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian</p>

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Wskazany dokument przedstawia cele polityki regionalnej, a także działania i zadania przyczyniające się do ich osiągnięcia, które powinny realizować samorządy wojewódzkie, powiatowe i gminne w perspektywie 2030 roku. Jako cel główny KSRR wskazuje *efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym*. **Cel strategiczny 1 Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF** wskazany w niniejszym dokumencie jest komplementarny z wszystkimi celami przedstawionymi w KSRR. Kierunki działań wskazane w ramach tego celu są tożsame z celami szczegółowymi wyróżnionymi w KSRR, w szczególności w zakresie rozwoju usług publicznych, kapitału ludzkiego i społecznego jak również poprawy organizacji świadczenia usług publicznych. Ponadto **Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym** i **Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych** wyróżnione w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego są spójne z **Celem strategicznym 3 Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze**, który odnosi się do zagadnień związanych ze

wsparciem przedsiębiorczości oraz wykorzystaniem potencjałów rozwojowych obszaru, jak również kształtowaniu i wzmacnianiu poziomu kapitału społecznego poprzez prowadzenie polityki integracyjnej na rzecz cudzoziemców. Natomiast **Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie** jest tożsamy również z Celem **strategicznym 4. Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego**, gdyż oba dotyczą m.in. zagadnień związanych z gospodarką i sprawnym funkcjonowaniem instytucji i administracji.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2022-2030
Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF Cel strategiczny 3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF Cel strategiczny 3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze
Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF Cel strategiczny 4. Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) jest odpowiedzią na stojące obecnie przed Polską wyzwania. Celem głównym zawartym w strategii jest: *tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym*. Poniżej wykazano spójność z celami wskazanymi w SOR, a celami strategicznymi niniejszego dokumentu. Komplementarność z celami szczegółowymi SOR wykazują przede wszystkim działania zawarte w ramach zdefiniowanego **Celu strategicznego 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF** oraz **Celu strategicznego 3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze**.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Strategia Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2022-2030
Cel 1. Budowa miast dostępnych i przyjaznych dla wszystkich jego mieszkańców	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF Cel strategiczny 2. Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców
Cel 2. Podniesienie konkurencyjności i atrakcyjności gospodarczej miast	Cel strategiczny 3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze Cel strategiczny 4. Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego

Cel 3. Adaptacja miast do zmian klimatu i zwiększenie wykorzystania rozwiązań opartych na naturze	Cel strategiczny 5. Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian
Cel 4. Technologie cyfrowe wsparciem w procesach zarządzania miastem i optymalizacji dostępu do usług publicznych	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorzządy tworzące MOF
Cel 5. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom suburbanizacji i ponowne wykorzystanie przestrzeni w miastach	Cel strategiczny 6. Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka

Krajowa Polityka Miejska 2030

W skład MOF Słupsk-Ustka wchodzi dwa miasta – Słupsk i Ustka. Obecnie trwają prace nad aktualizacją Krajowej Polityki Miejskiej. Jako cel nadrzędny tego dokumentu wskazuje się zrównoważoną transformację polskich miast w kierunku silnych i odpornych, zapewniających wysoką jakość życia mieszkańców. Poniższa tabela przedstawia cele nowej KPM oraz tożsame z nimi kierunki wskazane w Strategii Rozwoju MOF Słupsk-Ustka. Cele wzajemnie się przenikają i uzupełniają, dlatego też do ich realizacji niezbędne jest współdziałanie i koordynacja działań na wielu płaszczyznach oraz z wieloma podmiotami, interesariuszami rozwoju.

Krajowa Polityka Miejska 2030	Strategia Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2022-2030
Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Cel strategiczny 3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze
Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorzządy tworzące MOF Cel strategiczny 3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze
Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorzządy tworzące MOF

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

W perspektywie 2030 roku wpływ na rozwój województwa pomorskiego będą mieć przede wszystkim zmiany klimatyczne, postęp technologiczny i zmiany demograficzne. W dokumencie *Pomorskie 2030* wskazuje się trzy filary (cele strategiczne), które mają charakter ogólny i uszczegółowione są przez dwanaście celów operacyjnych. **Cel strategiczny 1 Trwałe bezpieczeństwo** jest spójny z **Celem strategicznym 1 i 5** niniejszej strategii i dotyczy kwestii zarówno z zakresu bezpieczeństwa środowiskowego (cel 5) jak i zdrowotnego (cel 1). **Cel strategiczny 1, 2 i 6** wskazane w Strategii Rozwoju MOF Słupsk-Ustka tożsame są z **Celem strategicznym 2. Otwarta wspólnota regionalna**, który

skupiony jest na realizacji działań z zakresu edukacji, kapitału społecznego, jak również mobilności transportu. Natomiast **Cele strategiczne 2, 3 i 4** wpisują się w zapisy **Celu strategicznego 3. Odporna gospodarka**, dotyczące rozwoju gospodarczego, wykorzystaniu potencjałów i wzmocnieniu pozycji konkurencyjnej obszarów oraz rozbudowie oferty turystycznej i czasu wolnego.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030	Strategia Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2022-2030
1. Trwałe bezpieczeństwo	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF Cel strategiczny 5. Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian
2. Otwarta wspólnota regionalna	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF Cel strategiczny 2. Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców Cel strategiczny 6. Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka
3. Odporna gospodarka	Cel strategiczny 2. Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców Cel strategiczny 3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze Cel strategiczny 4. Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030 (PZPWP, Plan) został przyjęty uchwałą nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. Jest to dokument długookresowy w systemie planowania strategicznego i programowania rozwoju województwa, określający wizję zagospodarowania przestrzennego województwa, politykę przestrzenną oraz system realizacji. Poniżej wskazano cele strategiczne przedstawione w planie zagospodarowania województwa pomorskiego i odpowiadające im cele strategii wyróżnione w niniejszej strategii. Cel strategiczny 1 Wysoka jakość przestrzeni zamieszkania i pracy nawiązuje do kwestii związanych z usługami publicznymi i dostępnością oferty, jak również skupia się na kwestii dotyczącej zagrożeń naturalnych. Cel strategiczny 2 Konkurencyjna oraz wielofunkcyjna przestrzeń gospodarcza i bezpieczeństwo koresponduje z zapisami Celów strategicznych 2, 3 i 6, gdyż dotyczy aspektów związanych z racjonalnym kształtowaniem przestrzeni, rozwojem przestrzennym i infrastrukturalnym, który będzie pozytywnie oddziaływał zarówno na jakość życia mieszkańców, jak również umożliwi i stworzy warunki do rozwoju gospodarczego. Cel strategiczny 3 Zachowane zasoby i walory środowiska skupiony jest na kwestiach środowiskowych i ograniczeniu negatywnych skutków zmian i kryzysu klimatycznego, a więc zakres działania pokrywa się z Celem strategicznym 5 niniejszej strategii. Cel strategiczny 4 Uruchomione potencjały rozwojowe obszarów funkcjonalnych jest tożsamy z Celem strategicznym 4, oba dotyczą kwestii gospodarczych i wykorzystania potencjałów rozwojowych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030	Strategia Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2022-2030
Cel strategiczny 1. Wysoka jakość przestrzeni zamieszkania i pracy	Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF Cel strategiczny 2. Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców Cel strategiczny 5. Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian
Cel strategiczny 2. Konkurencyjna oraz wielofunkcyjna przestrzeń gospodarcza i bezpieczeństwo	Cel strategiczny 2. Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców Cel strategiczny 3. Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze Cel strategiczny 6. Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka
Cel strategiczny 3. Zachowane zasoby i walory środowiska	Cel strategiczny 5. Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian
Cel strategiczny 4. Uruchomione potencjały rozwojowe obszarów funkcjonalnych	Cel strategiczny 4. Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego

Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy i Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym

Wskazane dokumenty planistyczne dotyczą gospodarki wodnej. Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w ramach Celu strategicznego 5. Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian, są spójne z ustaleniami przywołanych dokumentów. Zapisy te realizowane są przede wszystkim w ramach kierunku działania 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza oraz kierunku działania 19. Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami.

	Strategia Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2022-2030
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły	
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	Cel strategiczny 5. Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian
Plan zarządzania ryzykiem powodziowym	

Ponadto zapisy dokumentu, w szczególności cele i kierunki działania wskazane w ramach Celu strategicznego 5. Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących

w konsekwencji zmian, są spójne z dokumentami uchwalonymi przez Sejmik Województwa Pomorskiego lub Zarząd Województwa Pomorskiego m.in.:

- Programem ochrony powietrza dla strefy pomorskiej na lata 2015-2020 z perspektywą na lata następne określony ze względu na przekroczenia dopuszczalnego poziomu zanieczyszczenia powietrza pyłem PM_{2,5},
- Programem ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu,
- Programem ochrony środowiska przed hałasem na lata 2019 - 2023 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinków dróg krajowych i ekspresowych, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu LDWN i LN,
- Programem ochrony środowiska przed hałasem na lata 2019 - 2023 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinków dróg krajowych, wojewódzkich i gminnych na terenie miasta Słupsk, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu LDWN i LN,
- Programem ochrony środowiska przed hałasem na lata 2019 - 2023 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinków dróg wojewódzkich, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu LDWN i LN,
- Uchwałą Nr 309/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze miast województwa pomorskiego, z wyłączeniem Gminy Miasta Sopotu, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw,
- Uchwałą Nr 310/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa pomorskiego, z wyłączeniem Gminy Miasta Sopotu i obszaru miast, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw,
- Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022,
- Programem Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025.

Dodatkowo, zapisy niniejszej strategii - kierunek działania 20. MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym koresponduje zapisami m.in. Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa pomorskiego oraz Planu rozwoju sieci dróg wojewódzkich województwa pomorskiego.

Ponadto Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030, jest spójna z dokumentami na szczeblu lokalnym, które zostały wskazane poniżej, mianowicie:

- Strategia Rozwoju Gminy Dębica Kaszubska na lata 2022-2030 (w trakcie opracowywania)
- Strategia Rozwoju Gminy Słupsk na lata 2021-2026
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Kobylnica na lata 2021-2026
- Strategia Rozwoju Gminy Ustka na lata 2017-2027
- Strategia Rozwoju Gminy Damnica na lata 2016-2022

- Strategia Rozwoju Miasta Ustka do roku 2030
- Strategia Rozwoju Miasta Słupska na lata 2016-2022

IV.5 Ramy finansowe i źródła finansowania

Wyznaczenie ram finansowanych jest niezbędne aby ocenić możliwość realizacji strategii. W celu prowadzenie efektywnej oraz skutecznej polityki rozwoju, istotne jest wykorzystywanie i sięganie po różne środki finansowe.

Wśród potencjalnych źródeł finansowania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030 można wskazać:

- środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021-2027 - fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, w tym środki z alokacji przeznaczonej dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz programy międzynarodowe bezpośrednio zarządzane przez Komisję Europejską,
- środki pochodzące z budżetu państwa - przewidziane na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetów samorządów MOF S-U, w tym gmin i powiatów,
- inne środki publiczne – np. fundusze celowe,
- środki prywatne, np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, mieszkańców, wspólnot mieszkaniowych,
- inne fundusze zewnętrzne – np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki budżetu samorządu województwa – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania.

Szacunkowa wartość nakładów inwestycyjnych wynosiło około 1,7 mld zł (stan na grudzień 2021 r.).

IV.6 Ewaluacja ex-ante

Ewaluacja ex-ante to jedna z trzech typów ewaluacji. Prowadzona jest przed rozpoczęciem realizacji interwencji. Głównym celem jest zweryfikowanie, na ile uzasadnione jest podjęcie planowanych interwencji i czy zakładane rezultaty mają szansę zostać osiągnięte, zatem pełni ona istotną rolę w procesie opracowywania strategii. Przeprowadzenie ewaluacji przed wdrażaniem programu, pozwala na dokonanie zmian i usprawnień w założeniach, a także poprawy jakości planowanej interwencji. W przypadku ewaluacji ex-ante wyróżnia się cztery podstawowe kryteria – trafności, skuteczności, efektywności oraz spójności. Poniżej przedstawiono analizę i ocenę poszczególnych kryteriów w odniesieniu do Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030.

I.

Trafność celów strategicznych i planowanych działań względem zidentyfikowanych problemów lub wyzwań

Na potrzeby niniejszej strategii stworzono diagnozę obszaru, mającą na celu poznanie potrzeb i problemów oraz zidentyfikowanie potencjałów MOF Słupsk-Ustka, co pozwoliło na trafne zaplanowanie działań przewidzianych do realizacji. Kompleksowe podejście umożliwiło

zidentyfikowanie indywidualnych potrzeb poszczególnych samorządów, co znacząco przełożyło się na jakość opracowywanego dokumentu. Aby trafnie zaplanować cele, które stanowią będą odpowiedzią na rzeczywiste potrzeby interesariuszy zamieszkujących MOF Słupsk-Ustka, dodatkowo przeprowadzono badania ankietowe oraz wywiady z przedstawicielami kluczowych środowisk związanych z funkcjonowaniem MOF S-U. Założenia rozwojowe MOF Słupsk-Ustka wynikają ściśle z diagnozy oraz potrzeb artykułowanych przez społeczność lokalną w badaniu ankietowym, a także propozycji rozwiązań i zmian wskazanych przez rozmówców podczas wywiadów. W strategii wskazano 6 celów strategicznych wraz z przyporządkowanymi do każdego z nich kierunkami działań, które zawierają charakterystykę potrzeb obszaru oraz rekomendacje. Misja i wizja obszaru są powiązane z celami, co wskazuje na zastosowanie poprawnego podejścia, które pozwala stwierdzić, że założenia rozwojowe przedstawione w niniejszym dokumencie są możliwe do zrealizowania.

II.

Skuteczność działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów

Wśród obserwowanych procesów w MOF Słupsk-Ustka wskazuje się m.in. starzenie się społeczności oraz emigrację młodych osób. Istotne jest zatem zapewnienie odpowiedniej jakości usług, dostosowanych do struktury demograficznej społeczeństwa, jak również po to, by uczynić obszar bardziej atrakcyjnym z perspektywy osiedleńczej, turystycznej oraz inwestycyjnej. Planowane działania powinny być kierowane do wszystkich grup mieszkańców oraz zaspokajać aktualne potrzeby mieszkańców MOF Słupsk-Ustka. Działania przewidziane w ramach **Celu 1 Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF**, odnoszą się do poprawy istotnych aspektów związanych z niewystarczająco rozwiniętą opieką żłobkową i przedszkolną, koniecznością dostosowania jakości kształcenia do aktualnego rynku pracy oraz polityk sektorowych m.in. senioralnej. Zasadność interwencji w ramach **Celu strategicznego 2. Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców** wynika przede wszystkim z potrzeb lokalnej społeczności. Atrakcyjna oferta czasu wolnego oraz kompleksowo prowadzona polityka kulturalna przyczynia się do wzrostu atrakcyjności osiedleńczej, ale również turystycznej. Odpowiednio przygotowany kalendarz imprez pozwoli na ograniczenie zjawiska sezonowości oraz wzmocnienie pozycji MOF Słupsk-Ustka na rynku turystycznym. Oferta czasu po pracy i zagwarantowanie rozrywek w miejscu zamieszkania jest kluczowe z perspektywy zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców. Istotne jest również zapewnienie odpowiednich warunków i dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, a także ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego. **Cel strategiczny 3 Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze** i **Cel strategiczny 4 Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego** skupiają się na aspekcie gospodarczym i są adekwatne do występujących w MOF Słupsk-Ustka procesów m.in. suburbanizacji oraz migracji za pracą. Kluczowe jest zatem prowadzenie działań mających na celu budowę marki i konkurencyjności obszaru, a także wzmocnienie potencjału inwestycyjnego oraz wsparcie przedsiębiorczości. Istotne jest również podjęcie działań i prowadzenie kompleksowej polityki integracyjnej, kierowanej do cudzoziemców. Z uwagi na rangę i rolę jaką pełni MOF Słupsk-Ustka, istotne jest wzmocnienie współpracy między gminami, a także szeroka promocja obszaru. **Cel strategiczny 5 Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian** wskazany w niniejszej strategii jest adekwatny do zapowiedzi prowadzenia polityki spójności przez Unię Europejską. Skupia się na kwestiach związanych ze środowiskiem. Adaptacja do zmian klimatycznych oraz ochrona bioróżnorodności na terenie MOF Słupsk-Ustka jest

priorytetem, z uwagi na specyfikę obszaru i walory środowiska przyrodniczego, stanowiące zasób i istotny potencjał rozwojowy. Ostatni ze wskazanych celów – **Cel strategiczny 6 Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka** stanowi odpowiedź na identyfikowany w MOF Słupsk-Ustka problem, dotyczący niedostatecznie rozwiniętej sieci drogowej, wykluczenia transportowego oraz niezadowalającego stanu i jakości dróg. Za zasadne uznaje się realizację przedsięwzięć z zakresu rozbudowy dróg, ścieżek rowerowych jak i wzmocnienia roli transportu publicznego, co przyczyni się do ograniczenia ruchu samochodowego, a tym samym emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

III. Efektywność sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań

Prowadzenie wspólnych działań w ramach partnerstwa, ukierunkowanych na ograniczenie oraz wyeliminowanie problemów całego obszaru, ale także przy uwzględnieniu specyfiki i różnicowanych potrzeb ośrodków (miejskich i wiejskich budujących MOF Słupsk-Ustka) pokazuje i stanowi uzasadnienie do przewidywanych nakładów. Koszty i zasoby przeznaczone na realizację celów i założeń, wykorzystane zostaną w sposób jak najbardziej ekonomiczny i skuteczny ponieważ dotyczą rzeczywistych, zidentyfikowanych na analizowanym obszarze problemów i wyzwań.

IV. Spójność wewnętrzna między celami a priorytetami i działaniami oraz zewnętrzna między założeniami strategii a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnymi

Strategię Rozwoju MOF Słupsk-Ustka cechuje wysoka spójność wewnętrzna. Cele oraz kierunki działań wraz z rekomendacjami, a także zaplanowane przedsięwzięcia są spójne i odnoszą się do priorytetowych kwestii związanych z dalszym rozwojem obszaru. Cele strategiczne wynikają wprost z potrzeb jednostek skupionych w ramach MOF Słupsk-Ustka. Bazą do formułowania założeń rozwojowych była diagnoza oraz wyniki badań ilościowych i jakościowych, przeprowadzonych na potrzeby opracowania niniejszej strategii. Kierunki działań zawierają się w sześciu celach strategicznych, odnoszących się do wymiaru społecznego gospodarczego i przestrzennego. Każdy z nich został scharakteryzowany oraz przedstawiony z uwzględnieniem możliwych do realizacji typów przedsięwzięć i zadań oraz rekomendacji. Zaprezentowany schemat interwencji pokazuje, że zaplanowane kierunki nie wykazują sprzeczności pomiędzy sobą, ani nie nakładają się na siebie, tylko są spójne wewnętrznie i wzajemnie się uzupełniają, stanowiąc odpowiedź na zidentyfikowane problemy, słabe strony oraz zagrożenia rozwojowe dla MOF Słupsk-Ustka. W rozdziale *komplementarność opracowania*, dokument został poddany analizie oraz weryfikacji w zestawieniu z zapisami kluczowych dokumentów strategicznych i operacyjnych na różnych szczeblach.

Aneks 1. Indykatorywna lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji przez partnerów MOF Słupsk-Ustka

Przedstawiona w rozdziale **indykatorywna lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji przez MOF Słupsk-Ustka stanowi zbiór projektów, które są planowane do realizacji w okresie obowiązywania strategii przez samorzady współtworzące MOF Słupsk-Ustka oraz partnerów społeczno-gospodarczych.**

Warto podkreślić: **aneks nie stanowi operacjonalizacji interwencji na poziomie mechanizmu ZIT.** Strategia ZIT będzie odrębnym opracowaniem, które doprecyzuje ten terytorialny mechanizm w ujęciu przestrzennym (sieciowania oraz integracji) oraz funkcjonalnym.

Poniższy wykaz zawiera zatem projekty, przedsięwzięcia, zadania, które mają komplementarny charakter i wynikają z:

1. Diagnozy potrzeb gmin i MOF,
2. Potrzeb zgłaszanych przez samorzady współtworzące MOF,
3. Planów inwestycyjnych w perspektywie 2030 roku,
4. Dostrzegania konieczności integracji MOF Słupsk-Ustka,
5. Zachowania komplementarności pomiędzy Strategią Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030, a planowaną Strategią ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030.

Poniższa tabela zawiera projekty, które są przewidziane do realizacji z następujących potencjalnych źródeł finansowania:

1. Krajowe Programy Operacyjne,
2. Program Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027,
3. Środka własne gmin,
4. Budżet Państwa,
5. Inne środki zewnętrzne, w tym spoza funduszy Unii Europejskiej.

Poniższe tabele wskazują na rodzaj przedsięwzięcia, zakres proponowanych działań oraz wpisanie tematyczne w zaplanowaną interwencję.

Należy podkreślić raz jeszcze Aneks 1. Indykatorywna lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji przez partnerów MOF Słupsk-Ustka to katalog indykatorywny i w ustalonej dotychczas formie komplementarny.

Lp.	Przedsięwzięcie	Komplementarny kierunek działania	Realizator
WYMIAR SPOŁECZNY			
Cel strategiczny 1.			
Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF			
1. Upowszechnienie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego			
1.	<p>Upowszechnianie edukacji przedszkolnej na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk - Ustka. Zwiększanie ilości miejsc przedszkolnych w tym, budowa publicznych przedszkoli i/lub tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego w ramach istniejącej bazy (przebudowa istniejącej bazy). Dostosowanie infrastruktury do potrzeb dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych, doposażenie w sprzęt oraz pomoce dydaktyczne. Podniesienie jakości nauczania w przedszkolach, w szczególności poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizację zajęć wspierających zainteresowania i zdolności dzieci, w tym podnoszenie kompetencji matematycznych i zakresu TIK, - organizacja zajęć dla dzieci niepełnosprawnych w przedszkolach, - doskonalenia i doskonalenie nauczycieli w zakresie organizacji zajęć z dziećmi o różnym stopniu sprawności intelektualnej i ruchowej oraz podnoszenia jakości kształcenia w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych, - modernizację obiektów przedszkolnych, rozbudowa placów zabaw oraz przestrzeni komunikacyjnych placówek oświatowych, - doposażenie przedszkoli w sprzęt i pomoce dydaktyczne w zależności od potrzeb rozwojowych dzieci, w tym tworzenie, doposażanie sal terapii sensorycznej, - dostosowanie i doposażenie pomieszczeń do potrzeb wychowanków przedszkola, zakup pomocy dydaktycznych i terapeutycznych, - budowa przy każdej placówce sensorycznych placów zabaw. <p>Tworzenie nowych miejsc przedszkolnych poprzez budowę/modernizację/adaptację budynków zakłada się m.in. w mieście Słupsk, w mieście Ustka, w miejscowościach gm. Dębny Kaszubskiej, miejscowościach Głobino, Bierkowo, Wrzeście, Redzikowo w gm. Słupsk, w miejscowościach gm. Kobylnica. Zakłada się, że w przypadku budowy nowych obiektów stosowane będą najnowsze technologie i trendy uwzględniające adaptację do zmian klimatu i ochronę środowiska. Przykładem mogłaby być budowa ekoprzedszkola (np. w rejonie Osiedla Zachód w Słupsku)- nowoczesnego, energooszczędnego i ergonomicznego obiektu przedszkolnego, w którym wdrażane byłby zasady zdrowego żywienia, zasady zero-waste, recyklingu itp. Część rekreacyjna - pagórki, tunele, miejsce na ognisko i drewniany plac zabaw zaprojektowane w taki sposób, by uczyć kreatywności, zaradności, współpracy w grupie. Na terenie posesji usytuowany będzie mini ogród z drzewami i krzewami owocowymi, grządkami warzywnymi oraz szklarnią. Przedszkole będzie wspierać postawy odpowiedzialności za klimat, środowisko i zdrowie ludzi.</p>	3. Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmacniania potencjału MOF	Samorządy z MOF S-U i podmioty spoza sektora finansów publicznych, uczelnie wyższe

<p>2.</p>	<p>Upowszechnianie zorganizowanej opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk - Ustka, ułatwienie powrotu na rynek pracy rodzicom małych dzieci. Tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, w istniejących lub nowo tworzonych instytucjonalnych formach opieki, a także dostosowanie istniejących miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Zakłada się m.in. dostosowanie lub adaptację (prace remontowo-wykończeniowe) budynków i pomieszczeń do potrzeb najmłodszych dzieci, zakup i montaż wyposażenia, zakup pomocy do prowadzenia zajęć opiekuńczo – wychowawczych i edukacyjnych, specjalistycznego sprzętu oraz narzędzi do rozpoznawania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci, wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, rozwijanie małych form opieki na dziećmi np. punktów dziennej opieki, szkolenia w zawodzie dziennego opiekuna. Dzięki tworzeniu nowych miejsc opieki nad dziećmi ułatwiony zostanie powrót na rynek pracy osobom opiekującym się dziećmi do lat 3.</p>		<p>Samorządy z MOF S-U i podmioty spoza sektora finansów publicznych</p>
<p>2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym</p>			
<p>3.</p>	<p>Kształtowanie sieci szkół zawodowych w Słupsku i powiecie słupskim – etap II. Realizacja przedsięwzięć mających na celu podniesienie jakości kształcenia zawodowego odpowiadającego lokalnym i regionalnym potrzebom rynku pracy: 1) Miasto Słupsk: Przedsięwzięcie obejmuje doposażenie trzech szkół branżowych w Słupsku (Zespół Szkół Ekonomicznych, Zespół Szkół Budowlanych i Kształcenia Ustawicznego, Zespół Szkół Mechanicznych i Logistycznych) w sprzęt i materiały dydaktyczne, prace inwestycyjne (adaptacja i modernizacja pomieszczeń na potrzeby sal do praktycznej nauki zawodu) oraz wsparcie uczniów w nabywaniu dodatkowych kwalifikacji i umiejętności zawodowych, doskonalenie kompetencji nauczycieli przedmiotów zawodowych. Przewiduje się stworzenie Centrum Kariery Zawodowej w Zespole Szkół Mechanicznych i Logistycznych (Zespół Placówek Oświatowych) w ramach którego planuje się utworzenie pracowni z samochodową linią produkcyjną dla ćwiczenia umiejętności i zawodowych uczniów z zawodu technik poj. sam., technik mechanik, technik logistyk, technik spedytor, technik mechatronik, technik robotyk oraz zawody z Branżowej Szkoły I Stopnia (mechanik pojazdów sam., elektromechanik poj. sam., mechanik-monter maszyn i urządzeń , lakiernik sam., kierowca-mechanik). Rozbudowa szkoły o nowe pracownie i salę audiowizualną – stworzenie szkoły referencyjnej; „budynek zielony” wykorzystujący energię odnawialną ;wyposażenie nowych pracowni szkolnych; renowacja obiektu istniejącego; doposażenie pracowni zawodowych w sprzęt komputerowy i specjalistyczny; kursy i staże dla uczniów i nauczycieli; kursy dla seniorów dotyczących nowych technologii (kursy prowadzone przez uczniów). Ponadto w zakresie Zespołu Szkół Budowlanych i Kształcenia Ustawicznego w Słupsku planuje się budowę budynku – nowych warsztatów, mieszczących pracownie zawodowe wraz z zapleciami oraz pomieszczenia pomocnicze i techniczne pełniącego jednocześnie funkcję łącznika pomiędzy budynkiem szkoły, salą gimnastyczną i użytkowaną częścią budynku SOSW, także przystosowanie obiektu ZSBIKU oraz obiektu SOSW w części użytkowanej przez ZSBIKU do potrzeb kształcenia zawodowego oraz osób niepełnosprawnych.</p>	<p>3. Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmacniania potencjału MOF 11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości</p>	<p>Miasto Słupsk i Powiat Słupski, uczelnie wyższe, instytucje okołobiznesowe, przedsiębiorcy</p>

	<p>2) Powiat Słupski: Wsparcie uczniów i nauczycieli szkół powiatu słupskiego: Zespołu Szkół Agrotechnicznych w Słupsku oraz Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Ustce m.in. w branżach: ICT, Elektronika, Turystyka, sport i rekreacja, Środowisko. Przykładowe działania obejmują: Jakość kształcenia zawodowego: rozwój narzędzi i kompetencji cyfrowych w procesie nauczania; rozwój kompetencji kluczowych (komunikacja w językach obcych); skoordynowane wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w tym realizacji działań na rzecz dzieci szczególnie uzdolnionej oraz rozwój edukacji włączającej; organizacja zajęć ukierunkowanych na rozwój kompetencji kluczowych (kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się, kompetencje w zakresie przedsiębiorczości); wdrożenie mechanizmów wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi poprzez rozwój edukacji włączającej; uruchomienie ukierunkowanego programu motywacyjnego dla uczniów (staże w zakładach pracy, opieka stypendialna). Infrastruktura szkół zawodowych: stworzenie pracowni informatycznej na potrzeby branż MEC i ELM; wyposażenie pracowni systemy i aplikacje wspierające praktyczną naukę zawodu i pracę w zespołach, stworzenie pracowni technik wytwarzania i montażu wyposażenie pracowni chemicznej w nowoczesny sprzęt, narzędzia, odczynniki i stanowiska z oprogramowaniem badawczym ukierunkowanym na gospodarkę odpadami i ochronę środowiska, stworzenie punktu konsultacyjnego pomocy psychologiczno-pedagogicznej; wyposażenie punktu konsultacyjnego w specjalistyczne oprogramowanie i testy do prowadzenia diagnoz oraz sprzęty, gry i aplikacje niezbędne w diagnozowaniu i terapii, modernizacja i doposażenie istniejących pracowni informatycznych, wyposażenie klasopracowni w monitory interaktywne; modernizacja i doposażenie pracowni gastronomicznych, stworzenie laboratorium językowego.</p>		
<p>4.</p>	<p>Kompleksowe wsparcie pracy szkół ukierunkowane na kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów, wyrównywania szans edukacyjnych, a także podniesienie atrakcyjności szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego na terenie MOF S-U. Przedmiotem przedsięwzięcia będą działania ukierunkowane na podniesienie jakości edukacji ogólnej w szczególności poprzez :</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawę stanu infrastruktury szkolnej, -organizację dodatkowych zajęć nastawionych na kształtowanie kompetencji kluczowych, w formie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, kółek zainteresowań, warsztatów, laboratoriów, projektów edukacyjnych realizowanych przez uczniów, - rozbudzenie kreatywności i innowacyjności, w szczególności poprzez realizację zajęć opartych na metodzie eksperymentu, - realizację dodatkowych zajęć kompensacyjno – korekcyjnych i dydaktyczno – wyrównawczych, - zajęcia uzupełniające ofertę nauczania w zakresie indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w szczególności z niepełnosprawnościami lub zaburzeniami rozwoju, - organizację kółek zainteresowań, warsztatów, laboratoriów, nawiązywanie współpracy z otoczeniem zewnętrznym - doskonalenie kompetencji zawodowych nauczycieli w zakresie stosowania nowych metod nauczania w 	<p>3. Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmocnienia potencjału MOF</p>	<p>Samorządy z MOF S-U i podmioty spoza sektora finansów publicznych, uczelnie wyższe</p>

	<p>kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów, w tym w formie zdalnej, a także przygotowania i podnoszenia kwalifikacji do indywidualizacji procesu nauczania z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizację oraz doposażenie szkół, m.in w sprzęt IT, - budowa sensorycznych placów zabaw oraz modernizacja istniejących placów, obiektów sportowych, - kompleksowe wspomaganie szkół w zakresie diagnozowania potrzeb rozwojowych uczniów poprzez wyposażenie w odpowiednie narzędzia diagnostyczne oraz poprzez zatrudnienie odpowiednio wyspecjalizowanej kadry tj. psycholog, psychoterapeuta, neurologopeda, doradca zawodowy itp. 		
5.	<p>Rozwój edukacji sportowej w szkołach na terenie MOF S-U.</p> <p>Wsparcie edukacji sportowej na wszystkich szczeblach edukacji, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizacja zajęć sportowych, - podjęcie inicjatyw promujących sport i kulturę fizyczną wśród uczniów. - wsparcie oddziałów mistrzostwa sportowego, w tym m.in. poprzez działania organizacyjne, dydaktyczne i infrastrukturalnie - współpraca z organizacjami pozarządowymi, klubami sportowymi i sektorem gospodarczym. 	<p>8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego</p> <p>10. Aktywna współpraca z podmiotami trzeciego sektora</p>	<p>Samorządy z MOF S-U i podmioty spoza sektora finansów publicznych</p>
6.	<p>Poprawa stanu sportowej infrastruktury przyszkolnej na terenie MOF S-U:</p> <p>1) Gmina Kobylnica: Doposażenie hali widowiskowo – sportowej przy Szkole Podstawowej w Kobylnicy Zastosowanie mobilnego systemu wygłuszającego i doposażenie hali i pomieszczeń przynależnych hali widowiskowo – sportowej przy Szkole Podstawowej w Kobylnicy.</p> <p>2) Gmina Dębica Kaszubska: Utworzenie sali widowiskowo – sportowej w Dębicy Kaszubskiej. Kompleksowa przebudowa i termomodernizacja budynku sali gimnastycznej wraz z pomieszczeniami do niej przynależnymi wraz z wymianą źródła ciepła oraz doposażeniem i zastosowanie mobilnego systemu wygłuszającego.</p> <p>3) Miasto Ustka: Budowa przyszkolnej pływalni krytej przy Szkole Podstawowej nr 1 w Ustce. Budowa pływalni krytej przeznaczonej na potrzeby realizacji zajęć wychowania fizycznego, służącej jednocześnie lokalnym społecznościom do aktywnego spędzania czasu wolnego. Zadanie inwestycyjne ma na celu poprawę stanu miejskiej, przyszkolnej infrastruktury sportowej, przeznaczonej na potrzeby realizacji zajęć wychowania fizycznego, służącej jednocześnie lokalnym społecznościom do aktywnego spędzania czasu wolnego, jak również – w miarę możliwości – umożliwiającej współzawodnictwo sportowe.</p> <p>4) Powiat Słupski: Budowa hali widowiskowo sportowej przy Zespole Szkół Agrotechnicznych w Słupsku. Planowana hala będzie pełnił zadanie przyszkolnej sali sportowej, jednak umożliwi również dokonywanie zawodów sportowych rangi krajowej. Hala mogła będzie pełnić funkcje sportowe, kulturalne lub oświatowe, w zależności od odbywających się w niej spotkań. Sala widowiskowa będzie mogła spełniać rolę jako sala gimnastyczna, aula, sala wykładowa bądź sala zabaw. We wszystkich tych przypadkach zapewnione będzie pełne zaplecze socjalne oraz spełnione są wymagania ewakuacji, bhp i sanepid. Dodatkowo hala będzie posiadać pomieszczenia sportowo – rekreacyjne, które będą mogły być wykorzystane na salę gimnastyczną, siłownię, do ćwiczeń aerobiku, do gry w squasha itp. Hala będzie w pełni przystosowana do korzystania z niej przez osoby niepełnosprawne.</p>	<p>8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego</p>	<p>Samorządy z MOF S-U i podmioty spoza sektora finansów publicznych</p>

7.	<p>Tworzenie nowych miejsc edukacji podstawowej i ponadpodstawowej na terenie MOF S-U: Budowa Szkoły Podstawowej w Bolesławicach (gmina Kobylnica). Wybudowanie szkoły podstawowej wraz z oddziałami przedszkolnymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wydzielenie części dla oddziałów przedszkolnych stanowiącej oddzielną strefę (docelowo ma powstać 8 oddziałów), w tym: sale przedszkolne, szatnia, pomieszczenie magazynowe i gospodarcze, gabinet, 3 pomieszczenie sanitarne – wydzielenie części dla oddziałów szkolnych (docelowo ma powstać 10 oddziałów), w tym: sale lekcyjne, szatnia, pomieszczenie magazynowe i gospodarcze, gabinet terapii sensorycznej, sala do ćwiczeń/sala gimnastyczna – części wspólne: pomieszczenie do wydawania posiłków ze zmywalnią oraz zapleczem socjalnym z oddzielną ubikacją, gabinet dyrektora / sekretariat / pokój nauczycielki, kotłownia, serwerownia <p>W zakresie zagospodarowania terenu, powstanie plac zabaw, boisko wielofunkcyjne oraz drogi dojazdowe, w tym dla autobusów szkolnych z przygotowaniem pętli autobusowej. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na poprawę jakości warunków kształcenia oraz zwiększenie liczby miejsc edukacji przedszkolnej i szkolnej.</p>	8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego	Gmina Kobylnica
3. Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmocnienia potencjału MOF			
8.	<p>INTEGRATOR- Gospodarka- edukacja-Przedsiębiorczość. Przedsięwzięcie ma na celu integrowanie szkół i rynku pracy, uświadamianie w zakresie trendów na rynku pracy i budowanie kompetencji oczekiwanych przez pracodawców regionu MOF. W ramach inicjatywy przewidziano dwa obszary:</p> <p>I Uświadamianie w zakresie trendów na rynku pracy i kompetencji oczekiwanych przez pracodawców</p> <p>I.1 Przeprowadzenie analizy wśród przedsiębiorców w zakresie trendów rozwoju, potrzeb i oczekiwanych umiejętności oraz kompetencji pracowników oraz zakresu i możliwości współpracy z edukacją na poziomie szkół średnich i wyższych. (przygotowanie Raportu)</p> <p>I.2 Forum doradców zawodowych w edukacji – przekaz informacji z prowadzonej analizy, trendach, integracja z przedsiębiorcami, pracodawcami, wzajemne wsparcie potrzeb.</p> <p>I.3 Zwiększanie wiedzy uczniów kl.8 obszaru MOF w zakresie trendów na rynku pracy i potrzeb pracodawców.</p> <p>II. Program kształtowania kompetencji oczekiwanych na rynku oraz z zakresu praktycznej przedsiębiorczości.</p> <p>II.1 Stworzenie programu praktycznej przedsiębiorczości (PPP) dla uczniów szkół ponadpodstawowych</p> <p>II.2. Realizacja i stała realizacji programu praktycznej przedsiębiorczości z udziałem szkół, przedsiębiorców, specjalistów zewnętrznych.</p> <p>III.3. Wyposażenie uczniów w praktyczne kompetencje będące odpowiedzią na potrzeby pracodawców i rynek pracy MOF.</p>	2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym	Samorządy z MOF S-U, Akademia Pomorska i Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego
9.	<p>Słupskie Centrum Doskonałości Zawodowej - edukacja na rzecz nowoczesnej gospodarki w regionie. Zadaniem Centrum byłaby m.in. integracja lokalnego potencjału na rzecz rozwoju w regionie innowacyjnych rozwiązań w zakresie przygotowania i doskonalenia zawodowego mieszkańców regionu i dostosowania rynku usług edukacyjnych do rzeczywistych potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego, potrzeb uczniów szkół</p>	2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym	Akademia Pomorska i instytucje okołobiznesowe,

	ponadpodstawowych, studentów i mieszkańców regionu pracujących zawodowo. Zasadniczym celem projektu jest utworzenie Słupskiego Centrum Doskonałości Zawodowej opartego na solidnym lokalnym partnerstwie, zdiagnozowanie rzeczywistych potrzeb związanych z rozwojem ustawicznej edukacji zawodowej w naszym regionie i poszukiwanie innowacyjnych form rozwoju edukacji zawodowej, między innymi poprzez wytyczanie ścieżek kształcenia i doskonalenia zawodowego w zawodach istotnych dla regionu, ścieżek dostosowanych do potrzeb i oczekiwań otoczenia społeczno-gospodarczego. Projekt przyczyni się również do zbudowania ścieżki kształcenia dla brokerów edukacyjnych, którzy odgrywają istotną rolę we wdrażaniu idei uczenia się przez całe życie.		Miasto Słupsk, powiat słupski
4. Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych			
10.	Program pomocy w zakresie profilaktyki problemów zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży na terenie MOF S-U. Przedsięwzięcie zakłada: szkolenia dla kadry w zakresie problemów zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży; warsztaty integracyjne; szkolenia z zakresu zapobieganiu zachowaniom autodestrukcyjnym u dzieci i młodzieży; warsztaty profilaktyki stresu; warsztaty asertywności i ochrona przed manipulacją; warsztaty psychoedukacyjne dotyczące m.in. tolerancji, radzenia sobie ze złością, samooceny; szkolenia w zakresie bezpiecznego korzystania z mediów (cyberprzemoc); szkolenia uświadamiające zagrożenia wynikające z sięgania po środki odurzające; szkolenia dla rodziców, wychowawców i nauczycieli obejmujących, m.in następujące kwestie: depresja u dzieci i nastolatków, maski depresji – czego nie przeoczyć, młodzieńcza depresja utajona, jak nie pomylić depresji z buntem nastolatka, gdzie szukać pomocy/ skuteczność leczenia.	2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym 6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych	Miasto Słupsk i gminy z MOF, SPMZOZ w Słupsku, podmioty spoza sektora finansów publicznych
11.	Program Profilaktyki zdrowotnej i diagnostyka chorób cywilizacyjnych w ramach MOF S-U. Przedsięwzięcie obejmuje następujące programy profilaktyczne: - profilaktyka zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV), - program Wczesnego Wykrywania Raka Piersi, - profilaktyka nowotworów głowy i szyi, - program Profilaktyczny Przewodu Pokarmowego - program profilaktyki zdrowotnej w zakresie wykonywania przeglądów stomatologicznych u dzieci i młodzieży - profilaktyka osteoporozy - realizacja programu w szkołach rodzenia - profilaktyka dysplazji stawów biodrowych u niemowląt - karmienie piersią najlepsze dla matki i dziecka- konsultacje i poradnictwo - wczesne wykrywanie, redukcja występowania czynników ryzyka chorób cywilizacyjnych w tym chorób gastroenterologicznych, cukrzycy.	6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych	Miasto Słupsk i gminy z MOF, SPMZOZ w Słupsku, podmioty spoza sektora finansów publicznych
12.	Podnoszenie kwalifikacji/kompetencji zawodowych pracowników medycznych na terenie MOF S-U Podnoszenie kwalifikacji/kompetencji zawodowych pracowników medycznych (w formie szkoleń, kursów, studiów podyplomowych) m.in.: uzyskanie kompetencji asystentów medycznych, specjalizacje lekarskie na kierunku medycyny rodzinnej, pediatrii, szkolenia pracowników medycznych w systemie komputerowym,	6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych	Miasto Słupsk i gminy z MOF, podmioty służby zdrowia, spoza

	szkolenie personelu medycznego w zakresie endoskopii, szkolenie personelu medycznego w zakresie wykonania badań audiometrycznych.		sektora finansów publicznych
13.	<p>Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej</p> <p>I. Miasto Słupsk: 1) Remont, adaptacja i wyposażenie budynków położonych przy ul. Tuwima 35 i 36 w Słupsku (w tym dostosowanie do potrzeb os. Niepełnosprawnych – montaż windy). Uruchomienie Pracowni Rezonansu Magnetycznego. Rozbiórka lub adaptacja istniejącego budynku (aktualne przeznaczenie – warsztat) na potrzeby utworzenia Pracowni Rezonansu Magnetycznego wraz z niezbędną infrastrukturą. 2) Zwiększenie dostępności do opieki specjalistycznej po przez uruchomienie nowych poradni: Poradnia gastroenterologiczna, Poradnia diabetologiczna, Poradnia leczenia wad postawy u dzieci i młodzieży, wraz zakupem niezbędnego wyposażenia i aparatury medycznej (m.in.: gastroskop (komplet). 3) Zwiększenie dostępności architektonicznej (budynek przy ul. Tuwima 37) poprzez budowę zewnętrznej klatki schodowej. 4) Podniesienie jakości świadczonych usług medycznych po przez wymianę i zakup niezbędnego sprzętu: mammograf, mikroskopy stomatologiczne, radiowizjografy oraz lekarska stacja opisowa RTG.</p> <p>II. Miasto Ustka: 1) Rozwój systemu teleopieki wraz z monitoringiem, doposażenie i prowadzenie wypożyczalni sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego, rozwój usług asystenckich, opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych (m.in. fizjoterapia, neurologopedia) świadczonych w miejscu zamieszkania, w tym doposażanie fizjoterapeutów świadczących takie usługi, utworzenie punktu fizjoterapii. 2) Opracowanie i realizacja programów szczepień, w tym przeciwko HPV, grypie, szczepienia przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu dla dzieci i dorosłych, szczepienia przeciwko pneumokokom, szczepienia przeciwko meningokokowego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych dla dzieci i młodzieży, przeprowadzenie badań wykrywających zakażenie wirusem zapalenia wątroby typu C (oznaczenie przeciwciał anty HCV). 3) Tworzenie korzystnych warunków dla lekarzy – mieszkanie – dopłaty do czynszu tzw. „mieszkaniówka”, dofinansowanie szkoleń dla personelu medycznego (np. dla pielęgniarek szkolenie dot. leczenia ran powikłanych i odleżyn). 4) Finansowanie /współfinansowanie badań przesiewowych na różne choroby np. nowotworów złośliwych, badania prenatalne dla kobiet w ciąży, finansowanie In vitro dla par, współfinansowanie kosztów wizyt u specjalistów, w tym zwrot kosztów dojazdu. 5) Wsparcie infrastrukturalne w ramach POZ i specjalistycznej opieki ambulatoryjnej, oraz zakup sprzętu medycznego i aparatury medycznej dla PZU Zdrowie. 6) Utworzenie Poradni wad postawy 7) Programy profilaktyczne dotyczących np. wad postawy, otyłości, cukrzycy, nowotworów, zdrowotnej w zakresie wykonywania przeglądów stomatologicznych u dzieci i młodzieży itd. 7) utworzenie Poradni zdrowia psychicznego w Ustce (dzieci, młodzież, dorośli). 8) zakup środków transportu do przewozu osób z niepełnosprawnością</p> <p>III. Gmina Słupsk: 1) Adaptacja i wyposażenie Ośrodka Usług Społecznych w Lubuczewie. Uruchomienie Dziennego Domu Pobytu dla Seniorów oraz mieszkań treningowych dla osób z niepełnosprawnościami 2. Budowa Ośrodków Zdrowia, wraz z wyposażeniem medycznym w miejscowościach Redzikowo i Bierkowo oraz</p>	5. Spójna polityka senioralna 6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych	Samorządy z MOF S-U, SPMZOZ w Słupsku, gminne POZ

<p>Siemianice.</p> <p>IV. Gmina Ustka: Modernizacja 2 obiektów POZ w m. Bałamątek i Zaleskie. Dostosowanie obiektów dla osób niepełnosprawnych, wykonanie termomodernizacji oraz ogólnego remontu budynków -788 665,88 zł UE: 670.366,57 zł . 2. Rozszerzenie i realizacja szczepień HPV, grypa dla seniorów oraz badania profilaktyczne w kierunku raka jąder.</p> <p>V. Gmina Kobylnica: 1) Zapewnienie opieki całodobowej osobom starszym, niepełnosprawnym. Utworzenie nowego centrum opiekuńczo – leczniczego, wsparcie rehabilitacyjne. Wspólne utworzenie placówki tzw. Centrum opiekuńczo- leczniczego w którym to centrum przebywałyby osoby starsze, niepełnosprawne, które np. po pobycie w szpitalu nie mogą wrócić do domu bo nie mają tam zapewnionej opieki ze strony rodziny. Utworzenie placówki w postaci domu interwencji kryzysowej przez wszystkie Gminy i Miasto Słupsk, zapewniającą schronienie 24-ry godziny na dobę. 2) zapewnienie schronienia ofiarom przemocy w rodzinie, oraz osobom znajdującym się w kryzysie. Utworzenie lub rozbudowa domu interwencji kryzysowej o zasięgu ponadgminnym. Utworzenie placówki w postaci domu interwencji kryzysowej przez wszystkie Gminy i Miasto Słupsk, zapewniającą schronienie 24-ry godziny na dobę. 3) Zwiększenie dostępności do działalności rehabilitacji dla dzieci i dorosłych poprzez zakup wyposażenia rehabilitacyjnego .</p> <p>VI. Gmina Damnica: 1) Budowa gminnego centrum zdrowia rehabilitacji oraz zakup sprzętu medycznego i aparatury medycznej do nowobudowanego gminnego centrum zdrowia (poradni POZ i rehabilitacji). 2) Podniesienie jakości świadczonych usług medycznych i rehabilitacyjnych w placówce zdrowia w Damnicy poprzez doposażenie w sprzęt medyczny i rehabilitacyjny oraz utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów medycznych</p> <p>VII. Gmina Dębica Kaszubska: 1) Zwiększenie dostępności do działalności rehabilitacji dla dorosłych poprzez zakup wyposażenia do punktu rehabilitacyjnego w Dębicy Kaszubskiej przy ul. Ks. Antoniego Kani 26 np.: punkt rejestracji, poczekalnia i szatnia – biurko z ladą, krzesła, komputer lub laptop z oprogramowaniem, wieszaki; sala ćwiczeń – wykładzina lub maty, maty do ćwiczeń, drabinki, lustra, system do ćwiczeń w podwieszeniu ze stelażem (Master lub Redkord), elektryczny stół do ćwiczeń, piłki, taśmy, stół do ćwiczeń manualnych, rower stacjonarny, bieżnia, platforma wibracyjna; stanowisko do masażu – stół sekwencyjny elektryczny, stołek do masażu w pozycji klęczącej; stół do ćwiczeń BOBATH; aparat wielofunkcyjny do elektroterapii UDT; pole magnetyczne niskiej częstotliwości i laser; aparat do krioterapii + dodatkowa butla; aparat do masażu pneumatycznego BOA, sprzęt do hydromasażu, 3 łóżka rehabilitacyjne, krzesła. 2) Modernizacja i doposażenie 3 budynków POZ w m. Dębica Kaszubska, Budowo i Borzęcino.</p> <p>VIII. Powiat Słupski: 1) Realizacja różnorodnych usług społecznych dla następujących grup odbiorców: niepełnosprawnych, osób starszych, dzieci i młodzieży wymagających wsparcia w funkcjonowaniu, m.in. poprzez tworzenie kompleksowych projektów wsparcia, tworzenie mieszkań chronionych, utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej, tworzenie placówek wsparcia dziennego, wdrażanie systemów wspomagających funkcjonowanie osób niesamodzielnych. Szkolenie kadr pomocy społecznej w zakresie doskonalenia metod pracy z osobami starszymi, chorymi, niepełnosprawnymi, osobami w kryzysie, a także realizacja projektu</p>		
---	--	--

	szkoleniowego w zakresie profilaktyki zdrowotnej i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu kadr pomocy społecznej. Doposażenie Domów Pomocy Społecznej w sprzęt medyczny i rehabilitacyjny.		
5. Spójna polityka senioralna			
14.	Profilowany Dzienny Dom Pomocy Społecznej dla osób starszych z zaburzeniami otępiennymi w tym dotkniętymi chorobą Alzheimera Zakłada się, że w zakres świadczonych usług wchodziłyby: zajęcia terapeutyczne dostosowane do możliwości podopiecznych, terapia zajęciowa oraz rehabilitacja ruchowa, opieka wykwalifikowanego personelu, konsultacje psychiatryczne, wyżywienie.	4. zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych 6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych	Prowadzenie i jakości usług Samorządy z MOF S-U, podmioty spoza sektora finansów publicznych
15.	System wsparcia dla seniorów-usługi opiekuńcze i asystenckie Celem przedsięwzięcia jest zrównoważony rozwój systemu wsparcia dla seniorów zamieszkujących na terenie powiatu słupskiego i miasta Słupska, szczególnie w obszarze zapewniania usług opiekuńczych i asystenckich w miejscu zamieszkania (ewentualnie w mieszkaniach chronionych), a także zapewnianie poczucia bezpieczeństwa i przedłużenie możliwości funkcjonowania w dotychczasowym środowisku, co spowolni i będzie sprzyjało procesowi deinstytucjonalizacji usług opiekuńczych. Świadczenie zintegrowanych, kompleksowych usług przyczyni się do poprawy ich skuteczności i efektywności. Planowany jest także rozwój teleopieki, która będzie elementem wspierającym powyższe działania, zarazem będzie upowszechnieniem rozwiązań cyfrowych i teleinformatycznych, co w dobie malejącej liczby osób w wieku aktywności zawodowej i zalecanej izolacji społecznej seniorów w dobie pandemii, wydaje się równie ważne. Rozwój wsparcia dla seniorów, w tym sieci wypożyczalni sprzętów ułatwiających samodzielne funkcjonowanie oraz podnoszące jakość i ułatwiające sprawowanie opieki, będzie stanowiło odciążenie dotychczasowych opiekunów faktycznych seniorów, a przed wszystkim spowolni i ograniczy odpływ osób w wieku aktywności zawodowej z rynku pracy, spowodowany koniecznością zapewnienia opieki nad członkiem rodziny w wieku senioralnym. Rozwój usług dla seniorów będzie sprzyjał tworzeniu nowych miejsc pracy oraz rozwojowi specyficznych kierunków kształcenia przyszłych realizatorów usług. Z kolei utworzenie Klubów Seniora (głównie na terenach wiejskich), a także rozwój i upowszechnienie wolontariatu wśród seniorów spowolni oraz ograniczy proces izolacji społecznej.	4. zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych 6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych	Prowadzenie i jakości usług Samorządy z MOF S-U, ośrodki pomocy społecznej, podmioty spoza sektora finansów publicznych
16.	Inteligentny asystent Wdrożenie usług wspierających dla seniorów i osób niepełnosprawnych w ich miejscu zamieszkania. Głównym założeniem przedsięwzięcia jest wdrożenie kompleksowych usług dla mieszkańców obszaru MOF (osób starszych, chorych, niepełnosprawnych). Usługi będą oparte na nowoczesnych rozwiązaniach oraz aplikacji mobilnej dostępnej zarówno dla uczestników ale również najbliższego otoczenia (rodziny, opiekunów, asystentów). Dodatkowo asystenci osób niepełnosprawnych będą wyposażeni w mobilne aplikacje, które w znacznym stopniu ułatwią kontakt z beneficjentem oraz czasem otrzymania wsparcia. Poszczególne działania w ramach przedsięwzięcia: 1) Wdrożenie innowacyjnego systemu zwiększającego bezpieczeństwo osób w ich	4. zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych 6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych	Prowadzenie i jakości usług FUNDACJA PROGRESJA (Słupsk) oraz zainteresowane samorządy z MOF S-U

	<p>miejscu zamieszkania 2) Rozwój usług w zakresie wsparcia i aktywizacji społecznej osób potrzebujących w codziennym funkcjonowaniu.</p> <p>*Usługi asystenckie –wdrożenie usług asystenckich dla uczestników przedsięwzięcia - usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla osób starszych, chorych oraz dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, - możliwość skorzystania przez osoby z pomocy asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym;</p> <p>*Usługi pielęgnacyjne, remontowo-porządkowe.</p>		
17.	<p>Smart Senior Care</p> <p>Celem projektu jest stworzenie warunków do wprowadzenia do praktyki opieki społecznej modelu zintegrowanej, inteligentnej opieki nad seniorami.</p>	6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych	Akademia Pomorska
6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych			
18.	<p>Podniesienie standardu usług społecznych świadczonych w ramach Domów Pomocy Społecznej na terenie MOF S-U:</p> <p>1) Gmina Dębница Kaszubska: Utworzenie Domu Pomocy Społecznej w Dębnicy Kaszubskiej. Przedmiotem przedsięwzięcia jest utworzenie Domu Pomocy Społecznej, poprzez przebudowę i zmianę sposobu użytkowania budynku po byłej szkole w miejscowości Dobieszewo oraz budowa trzech świetlic terapeutycznych specjalizujących się w opiece nad dziećmi i młodzieżą o szczególnych potrzebach, które wymagają specjalistycznej pomocy psychologiczno-pedagogicznej (Grabín, Łabiszewo i Skarszów Górny).</p> <p>2) Miasto Słupsk: Modernizacja siedziby Dziennego Domu Pomocy Społecznej w Słupsku. Likwidacja barier architektonicznych i zwiększenie dostępności dla seniorów ze szczególnymi potrzebami m.in. poprzez montaż windy, przebudowę ciągów komunikacyjnych, dostosowania łazienek i toalet. Zaizolowanie fundamentów; adaptacja strychu na salę wystawowo – konferencyjną, remont zewnętrznego tarasu i zewnętrznych schodów, montaż rampy dla wózków inwalidzkich (wjazd na taras i parter budynku).</p> <p>3) Powiat Słupski: Dopuszanie Domów Pomocy Społecznej w sprzęt medyczny i rehabilitacyjny.</p>	5. Spójna polityka senioralna	Samorządy z MOF S-U, ośrodki pomocy społecznej, podmioty spoza sektora finansów publicznych
19.	<p>Rozwój usług terapeutyczno-leczniczych oraz rozbudowa Ośrodka Resocjalizacji Stowarzyszenia „Solidarni Plus” w Gajkach</p>	4. Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych	Gmina Słupsk, podmioty spoza sektora finansów publicznych
20.	<p>Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością</p> <p>1) Gmina Słupsk: Utworzenie placówki zapewniającej schronienie osobom nieposiadającym miejsca zamieszkania.</p> <p>2) Miasto Ustka: Zagospodarowanie pomieszczeń Grunwaldzka 39 : Ogrzewalnia, świetlica dla bezdomnych, pomieszczenia tymczasowe, w tym dla sprawców przemy, zakup i funkcjonowanie mobilnej łażni, mieszkanie treningowe dla osób wychodzących z bezdomności, reintegracja społeczno-zawodowa w podmiotach ekonomii społecznej i reintegracyjnych</p>	10. Aktywna współpraca z podmiotami trzeciego sektora	Gmina Słupsk, Miasto Ustka, podmioty spoza sektora finansów publicznych

21.	<p>Poprawa stanu obiektów ośrodków pomocy społecznej na terenie MOF S-U:</p> <p>1) Miasto Słupsk: Podniesienie jakości usług społecznych poprzez remont i rozbudowę siedziby Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Słupsku wraz z modernizacją przyległego terenu. Likwidacja barier architektonicznych i zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami m.in. poprzez montaż windy, adaptacja i wyposażenie pokoju do obsługi osób o szczególnych potrzebach, dobudowanie ogólnodostępnej toalety dla osób z niepełnosprawnościami, dostosowanie sali konferencyjnej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Termomodernizacja budynku (ocieplenie ścian, wymiana okien, grzejników) i poprawa komfortu termicznego dla pracowników i interesantów (klimatyzacja). Montaż instalacji fotowoltaicznej. Rozbudowa parkingu i utworzenie miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>2) Miasto Ustka: Poprawa warunków świadczenia usług przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustce - Budowa/adaptacja budynku/pomieszczeń – nowej siedziby Ośrodka, wraz z doposażeniem, dostosowanych do osób ze specjalnymi potrzebami.</p>	5. Spójna polityka senioralna	Miasto Słupsk, Miasto Ustka
22.	<p>Budowa nowej siedziby Centrum Usług Społecznych Gminy Słupsk w Siemianicach</p>	5. Spójna polityka senioralna	Gmina Słupsk
23.	<p>Usteckie Centrum Usług Społecznych, Centrum Wsparcia Mieszkańców Obszaru Rewitalizacji</p> <p>Rozwój usług społecznych świadczonych dla osób niesamodzielnych, ich opiekunów i rodzin (deinstytucjonalizacja usług), w tym m.in.: działalność interdyscyplinarnych zespołów wsparcia, usług asystenckich, opiekuńczych, specjalistycznych opiekuńczych, poradnictwa specjalistycznego i terapii, w tym np. rodzinnej, uzależnień; teleopieki; mieszkalnictwa wspomaganego, w tym miejsc opieki wytchnieniowej, readaptacyjne; sieci wolontariatu, w tym pomocy sąsiedzkiej; klubów seniora; działań wspierających osoby niesamodzielne, w tym np. złota rączka, transport; wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i medycznego; placówek wsparcia dziennego; banku czasu; dokształcanie kadr pomocy i integracji społecznej, superwizja.</p>	4. Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych 5. Spójna polityka senioralna 9. Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców	Gmina Ustka Miasto Ustka
24.	<p>Budowa Centrum Wsparcia i Opieki w Słupsku</p> <p>Planowane do utworzenia Centrum wsparcia i opieki zapewniłoby opiekę wytchnieniową wspierającą rodziny i opiekunów osób z niepełnosprawnościami oraz umożliwi osobom dotkniętym niepełnosprawnością prowadzenie odpowiadającej im aktywności w jak najszerszym zakresie. Centrum przewiduje utworzenie następujących ośrodków wsparcia: 1. Całodobowa Placówka Wsparcia (oferująca usługi całodobowego pobytu około 5 osobom wymagającym wsparcia w przypadku wystąpienia potrzeby spowodowanej sytuacją życiową lub rodzinną osoby albo w przypadku realizacji całodobowego treningu samoobsługi i umiejętności społecznych). 2. Dzienna Placówka Wsparcia i Aktywności, w skład której wchodzi następujące ośrodki wsparcia: a) Środowiskowy Domu Samopomocy (oferujący usługi dostosowywane do indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych uczestników). (Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w Sprawie Środowiskowych Domów Samopomocy) b) Warsztat Terapii Zajęciowej stwarzający osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. c) Klub Samopomocy (oferujący zajęcia</p>	4. Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych 5. Spójna polityka senioralna 9. Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców	Miasto Słupsk oraz samorządy MOF S-U

	<p>popołudniowe dla młodzieży i dorosłych z zaburzeniami psychicznymi). Do głównych zadań klubu należą prowadzenie szeroko pojętego postępowania wspierająco- rehabilitacyjnego, obejmującego między innymi: trening umiejętności samoobsługi i zaradności życiowej, funkcjonowania w codziennym życiu, trening umiejętności społecznych i interpersonalnych, trening umiejętności spędzania wolnego czasu, zajęcia usprawniające – sportowe, rekreacyjne, trening samodzielności i samorządności oraz kulinarny. d) Poradnia wsparcia opiekunów osób zależnych (dysponująca bazą placówek wsparcia, prowadząca szkolenia z zakresu opieki nad osobą zależną, zapewniająca wsparcie psychologiczne, posiadająca narzędzia wsparcia dla opiekuna osoby zależnej).</p>		
25.	<p>Aktywizacja społeczno – zawodowa mieszkańców MOF S-U:</p> <p>1) Miasto Słupsk: Mieszkania specjalnego przeznaczenia wspomagające aktywizację zawodową osób wymagających wsparcia. Projekt obejmuje realizację niezwykle istotnych działań polegających na utworzeniu oraz prowadzeniu mieszkań specjalnego przeznaczenia wraz z działaniami wspomagającymi aktywizację zawodową uczestników wymagających wsparcia. 1) Realizowanie funkcji mieszkaniowej na zasadach specjalnych, jako usługi społecznej uwzględnia powstanie następujących typów mieszkań: - mieszkanie chronione, zapewniające osobom w nim zamieszkującym przygotowanie, pod opieką specjalistów do prowadzenia samodzielnego życia w społeczeństwie,- mieszkanie readaptacyjne, przeznaczone dla osób, które przeszły podstawowy program pomocy osobie bezdomnej realizowany w schroniskach i oczekują na mieszkanie z zasobów Miasta,- mieszkanie serwisowe będące miejscem samodzielnego zamieszkania dla osób niesamodzielnych lub o znacząco ograniczonej samodzielności,- mieszkanie treningowe będące miejscem okresowego zamieszkania,</p> <p>2) Miasto Słupsk: Wsparcie w zakresie aktywizacji zawodowej osób wymagających wsparcia.</p> <p>3) Miasto Ustka: Ustecki Model Aktywizacji Społeczno – Zawodowej. Rozwój działalności i doposażenie Centrum Integracji Społecznej w Ustce, współpraca z podmiotami ekonomii społecznej, w tym Spółdzielnią Socjalna Drabina.</p>	<p>9. Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców</p> <p>11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości</p>	<p>Miasta Słupsk i Ustka, ośrodki pomocy społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, podmioty spoza sektora finansów publicznych</p>
26.	<p>Podniesienie standardu usług społecznych świadczonych na terenie MOF oraz rozwój i poprawa infrastruktury przeznaczonej do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej oraz wspierania rodziny.</p> <p>1) Utrzymanie obecnego zakresu świadczonych usług społecznych, co najmniej na tym samym poziomie (w tym rozwój teleopieki). Pełna dostępność budynków użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami. Usługa "door to door" - transport dla osób z ograniczoną mobilnością, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów. Gruntowny remont lub relokacja 3 placówek socjalizacyjnych "Mój Dom - Moja Przyszłość". Utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej - obowiązkowe zadanie powiatu, które obecnie nie jest realizowane. Poszukiwanie alternatywnych sposobów aktywizacji społeczno - zawodowej osób trwale oddalonych od rynku pracy, w tym utrzymanie działalności CIS-ów. 2) Realizacja różnorodnych usług społecznych dla następujących grup odbiorców: niepełnosprawnych, osób starszych, dzieci i młodzieży wymagających wsparcia w funkcjonowaniu, m.in. poprzez tworzenie kompleksowych projektów wsparcia, tworzenie mieszkań chronionych, utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej, tworzenie placówek wsparcia dziennego, wdrażanie</p>	<p>5. Spójna polityka senioralna</p>	<p>Samorzady z MOF S-U, ośrodki pomocy społecznej</p>

	systemów wspomagających funkcjonowanie osób niesamodzielnych. Szkolenie kadr pomocy społecznej w zakresie doskonalenia metod pracy z osobami starszymi, chorymi, niepełnosprawnymi, osobami w kryzysie, a także realizacja projektu szkoleniowego w zakresie profilaktyki zdrowotnej i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu kadr pomocy społecznej.		
27.	Podniesienie standardu świadczenia usług społecznych, edukacyjnych i publicznych w Gminie Kobylnica Pełna dostępność budynków użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami i działania w zakresie podniesienia dostępności do programów profilaktycznych.	5. Spójna polityka senioralna	Gmina Kobylnica
28.	Cyfrowy MOF – cyfryzacja urzędów i samorządowych jednostek organizacyjnych, rozwój e-usług publicznych 1) Miasto Słupsk: Wsparcie rozwoju cyfrowego Urzędu Miejskiego w Słupsku i jednostek podległych miastu oraz zwiększenie cyberbezpieczeństwa. Cyfryzacja urzędu i jednostek im podległych oraz nadzorowanych poprzez nabycie sprzętu IT i oprogramowania, licencji niezbędnych do realizacji e-usług, pracy i edukacji zdalnej. Planowane przedsięwzięcie ma za zadanie usprawnienie obsługi obywateli poprzez poszerzenie wachlarza usług elektronicznych. Przedsięwzięcie będzie realizowane w etapach. W tym celu konieczne jest: 1. Wdrożenie EZD. 2. Utworzenie pełnego zbioru danych, które podlegają udostępnianiu zgodnego z obowiązującymi przepisami prawa (tzn. utworzenie baz danych BDOT500 i GESUT i EGİB). 3. Zakup modułów lub oprogramowania do obsługi obywateli przy wykorzystaniu e-usług. Wskazane, aby oprogramowanie stosowane w odrębnych jednostkach lub komórkach (wydziałach) było ze sobą kompatybilne (w razie potrzeby) i umożliwiało wymianę danych pomiędzy systemami lub wykorzystanie systemu z modułami dostosowanymi do potrzeb poszczególnych komórek organizacyjnych. 4. zakup infrastruktury informatycznej tzn: komputery, plotery, drukarki, serwery, monitory. Obsługa dokumentacji elektronicznej, oraz praca na rozbudowanych systemach bazodanowych wymaga wymiany i dostosowania istniejącego w urzędach wyposażenia umożliwiającego sprawną i płynną obsługę oraz umożliwiającego gromadzenie dużej ilości danych cyfrowych. 5. Zabezpieczenie systemów, zwiększenie bezpieczeństwa baz danych, zakup niezbędnego oprogramowania oraz infrastruktury dla zabezpieczenia przed przypadkowym zniszczeniem (awaria) lub atakami hakerskimi. 6. Szkolenia pracowników z zakresu obsługi baz danych oraz modułów do obsługi przy wykorzystaniu e-usług a także szkolenia zwiększające kompetencje pracowników (z przepisów). 2) Miasto Ustka: Rozwój e-usług publicznych, dostępności cyfrowej, zwiększenie cyberbezpieczeństwa. Rozwój konwersji cyfrowej w Domu Kultury w Ustce (zakup sprzętu audiowizualnego oraz oprogramowania do digitalizacji wytworów lokalnej kultury, szkolenie pracowników w tym zakresie. 3) Dębica Kaszubska: Cyfryzacja urzędu poprzez nabycie sprzętu IT, oprogramowania i licencji niezbędnych do realizacji e-usług, i pracy zdalnej. Planowane przedsięwzięcie ma za zadanie usprawnienie obsługi obywateli poprzez poszerzenie wachlarza usług elektronicznych oraz zapewnienie cyberbezpieczeństwa dla urzędów i danych. W tym celu konieczne jest: 1. Wdrożenie EZD. 2. Zakup sprzętu do digitalizacji dokumentów, akcesoriów niezbędnych do obsługi dokumentacji. 3. Zakup modułów lub oprogramowania do obsługi obywateli przy wykorzystaniu e-usług. 4. Zakup usług cyfrowych w tym rozwiązań chmurowych. 5. Zakup licencji domenowych, serwerowych i klienckich. 6. Zakup komputerów z dostępem do Internetu na świetlice wiejskie. 7. Wdrożenie		Samorządy z MOF S-U

	<p>infrastruktury sieci 10Gbit, 8. Zakup infrastruktury informatycznej tzn.: komputery, drukarki, urządzenia wielofunkcyjne wielkoformatowe, serwery, monitory, serwery archiwizacyjne, macierze blokowe, zasilacze awaryjne, agregat prądowłóczy. 9. Zakup systemu konferencyjnego oraz sprzętu do streamingu obrad sesji rady gminy. 10. Zakup UTM 4 generacji. 11. Szkolenia dla urzędników z zakresu cyberbezpieczeństwa. 12. Podnoszenie kwalifikacji zespołu IT. 13. Informatyzacja zasobów archiwum.</p> <p>4) Powiat Słupski: 1. Rozwój EZD w strukturach powiatu. 2. Rozwój e usług dla mieszkańców powiatu słupskiego, w tym poprzez zakup niezbędnych urządzeń, infrastruktury informatycznej i licencji. 3. Zwiększanie bezpieczeństwa systemów informatycznych w strukturach powiatu słupskiego poprzez zakupy i modernizację infrastruktury, oprogramowania oraz działania szkoleniowe.</p> <p>5) Gmina Kobylnica: Wsparcie rozwoju cyfrowego Urzędu Gminy Kobylnica i jednostek podległych oraz zwiększenie cyberbezpieczeństwa. Cyfryzacja urzędu i jednostek im podległych oraz nadzorowanych poprzez nabycie sprzętu IT i oprogramowania, licencji niezbędnych do realizacji e-usług, pracy i edukacji zdalnej. Planowane przedsięwzięcie ma za zadanie usprawnienie obsługi obywateli poprzez poszerzenie wachlarza usług elektronicznych. Przedsięwzięcie będzie realizowane w etapach. W tym celu konieczne jest: 1. Wdrożenie EZD. 2. Zakup modułów lub oprogramowania do obsługi obywateli przy wykorzystaniu e-usług. Wskazane, aby oprogramowanie stosowane w odrębnych jednostkach lub komórkach było ze sobą kompatybilne (w razie potrzeby) i umożliwiała wymianę danych pomiędzy systemami lub wykorzystanie systemu z modułami dostosowanymi do potrzeb poszczególnych komórek organizacyjnych. 3. Zakup infrastruktury informatycznej tzn: komputery, plotery, drukarki, serwery, monitory. Obsługa dokumentacji elektronicznej, oraz praca na rozbudowanych systemach bazodanowych wymaga wymiany i dostosowania istniejącego w urzędach wyposażenia umożliwiającego sprawną i płynną obsługę oraz umożliwiającego gromadzenie dużej ilości danych cyfrowych 4. Zabezpieczenie systemów, zwiększenie bezpieczeństwa baz danych, zakup niezbędnego oprogramowania oraz infrastruktury dla zabezpieczenia przed przypadkowym zniszczeniem (awaria) lub atakami hakerskimi 5. Szkolenia pracowników z zakresu obsługi baz danych oraz modułów do obsługi przy wykorzystaniu e-usług a także szkolenia zwiększające kompetencje pracowników (z przepisów).</p> <p>6. Gmina Słupsk: Cyfryzacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gm. Słupsk. Stworzenie wydajnych, bezpiecznych i nowoczesnych usług cyfrowych, które poprawiają funkcjonowanie gospodarki i życia społecznego, Cyberbezpieczeństwo.</p>		
<p>29.</p>	<p>Aplikacja mobilna „Mój Słupsk- Moje Miasto” Aplikacja ma łączyć w sobie funkcjonalności dotyczące: - realizowanych spraw w urzędzie miejskim (z panelu zarówno mieszkańca jak i urzędu), - dostęp do gromadzonych danych finansowych dotyczących kontrahenta oraz do „kalendarza podatnika”, - dane z dziennika elektronicznego: obecności, oceny, zamawianie jedzenia, komunikacja ze szkołą, - połączenie z mobilnym portalem turystycznym miasta, - płatności za wszystkie udostępnione zobowiązania, - możliwość zgłaszania komunikatów do zdefiniowanych odbiorców, - dostęp do kalendarza” wydarzeń kulturalnych”, - głosowanie w ramach” budżetu obywatelskiego, - skoordynowanie usług transportu miejskiego (połączenie z innymi aplikacjami w zakresie transportu miejskiego, np. do zakupu biletów).</p>		<p>Miasto Słupsk</p>

Cel strategiczny 2.			
Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców			
7. Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej			
30.	<p>Budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów instytucji kultury na terenie MOF:</p> <p>1) Miasto Słupsk:</p> <p>1. Przebudowa i rozbudowa Filharmonii Sinfonia Baltica w Słupsku. W ramach projektu planuje się przebudowę i rozbudowę obiektu Filharmonii poprzez poszerzenie w kierunku południowym do ok. 6 m, dzięki czemu powiększeniu ulegnie powierzchnia sceniczna i widownia oraz ewentualnym podniesieniu dachu obiektu. W zakresie przebudowy planuje się wymianę instalacji wewnętrznych obiektu oraz modernizację pomieszczeń przyległych do sceny i widowni, powiększenie kanału orkiestrowego i zbudowanie zapadni dla fortepianu. Planowane jest zwiększenie ilości foteli o ok. 50 sztuk (do ok. 425 miejsc) oraz zwiększenie wypiętrzenia trybun w celu poprawy widoczności. W sali koncertowej planowany jest również montaż urządzeń klimatyzacyjnych oraz modernizacja i zakup nowego oświetlenia wraz ze sterownikami. W ramach projektu zakupiona również zostanie nowa aparatura nagłaśniająca.</p> <p>2. Pracownia teatralna Nowego Teatru im. Witkacego w Słupsku. Zadanie obejmuje pozyskanie obiektu i dostosowanie go do potrzeb teatru. W budynku znajdowałby się magazyn dekoracji, pracownia produkcji dekoracji, pracownia edukacyjna z przeznaczeniem na prowadzenie warsztatów plastycznych i technicznych. W zależności od umiejscowienia i charakteru budynku, mógłby on również pełnić funkcję drugiej sceny Nowego Teatru. Oprócz spełniania funkcji użytkowej w budynku odbywałyby się zajęcia edukacyjne dla wszystkich grup wiekowych (dzieci w wieku wczesnoszkolnym, młodzież, seniorzy). Liczymy, że taka inwestycja ożywi przestrzeń i aktywizuje społecznie osoby zamieszkujące w sąsiedztwie. Dla gminy lub właściciela obiektu to przedsięwzięcie może być atrakcyjną formą zagospodarowania posiadanej przestrzeni, pomysłem na rewitalizację nieużywanych obiektów.</p> <p>2) Miasto Ustka: 1. Poprawa warunków świadczenia usług przez Bibliotekę Miejską w Ustce. Budowa/adaptacja budynku/pomieszczeń – nowej siedziby Biblioteki, wraz z doposażeniem, dostosowanych do osób ze specjalnymi potrzebami. 2. Budowa Centrum Kultury w Ustce W obiekcie ma się znajdować: sala widowiskowa na 350 miejsc wraz z widownią, magazynami, garderobami, hol z powierzchnią wystawienniczą, z szatnią, bufetem, węzłami sanitarnymi, sala wielofunkcyjna, sala taneczna, sala wystawowa, pracownie: plastyczna, ceramiczna, muzyczna.</p> <p>3) Gmina Słupsk: Budowa Centrum Kultury w Siemianicach, Budowa Centrum Aktywności Lokalnej w miejscowościach: Gać, Bierkowo, Kusowo, Rogawica, Jezierzycze Osiedle i Strzelino.</p>	8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego	Miasto Słupsk, Miasto Ustka, Gmina Słupsk, samorządowe instytucje kultury
31.	<p>Edukacja kulturalna MOF S-U:</p> <p>1) Miasto Słupsk: Teatrobuses. Założeniem projektu jest zorganizowanie systemu transportu na wydarzenia kulturalne oraz zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży szkolnej, a także dla osób wykluczonych z życia społecznego ze względu na trudności w poruszaniu się (osoby starsze, z niepełnosprawnością) bądź z powodów ekonomicznych (brak własnego samochodu). W ramach projektu planuje się: -zakup autokaru i jego utrzymanie</p>	2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym	Miasto Słupsk, Powiat Słupski, Gmina Słupsk, samorządowe instytucje kultury

	<p>przez okres 3 lat (kierowca, koszty eksploatacyjne), -program edukacyjny skierowany do dzieci i młodzieży szkolnej, - program 100 przedstawień szkolnych, w których będzie uczestniczyło każdorazowo 100 osób objętych programem (100 wydarzeń dla 10 000 osób rocznie), -program 200 lekcji teatralnych, w których będzie uczestniczyło każdorazowo 50 osób objętych programem (200 wydarzeń dla 10 000 osób rocznie), - program 100 wydarzeń kulturalnych (spektakle, koncerty, imprezy artystyczne) dla odbiorców pozaszkolnych, w których będzie mogło uczestniczyć każdorazowo 50 osób (ilość miejsc w autobusie) objętych programem (100 wydarzeń dla 5 000 osób rocznie).</p> <p>2) Powiat Słupski: Edukacja kulturalna w powiecie słupskim. Projekt zakładałby wdrażanie przedsięwzięć z zakresu edukacji kulturalnej poprzez stworzenie oferty dla mieszkańców powiatu, głównie dzieci i młodzieży szkolnej. Oferta proponowałaby szereg działań z zakresu kultury: stałe zajęcia edukacyjne, koncerty, spektakle oraz warsztaty.</p> <p>3) Gmina Słupsk: Gminny Program Edukacji Kulturalnej. Podnoszenie kompetencji kulturalnych mieszkańców Gminy Słupsk i rozszerzenie uczestnictwa mieszkańców MOF-u w edukacji kulturalnej; zwiększenie roli kultury w procesie edukacji i przygotowania dzieci oraz młodzieży do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym; podnoszenie jakości i upowszechnianie nowoczesnych metod edukacji kulturalnej; tworzenie warunków do rozwijania aktywności twórczej; kształcenie wartości moralnych i obywatelskich; przygotowanie do krytycznego korzystania z masowych środków przekazu; kształcenie interkulturalne i wielokulturalne; idea uczenia się poza szkołą; uznanie dziedzictwa kulturowego jako ważnego czynnika wychowawczego integrującego społeczność poprzez organizację cyklicznych i darmowych koncertów edukacyjnych "Mała Filharmonia", poranków teatralnych, utworzenie samorządowej szkoły muzycznej wraz z koniecznym wyposażeniem oraz prowadzenie gminnego ogniska muzycznego oraz rozwój Gminnej Orkiestry Dętej poprzez zakup nowych instrumentów wraz zatrudnieniem instruktorów.</p>	<p>8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego</p>	
<p>32.</p>	<p>Organizacja cyklicznych imprez o charakterze kulturalnym na terenie MOF S-U:</p> <p>1) Miasto Słupsk:</p> <p>1. „Lato z komedią”. Nowy Teatr im. Witkacego w Słupsku zamierza zorganizować cykliczną imprezę trwającą co roku przez całe lato (lipiec i sierpień) we wszystkich większych miejscowościach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. W porozumieniu z lokalnymi ośrodkami kultury oraz gminami przygotowany zostanie wakacyjny przegląd komedii odbywający się w różnych miejscowościach regionu – również w Słupsku (wakacyjna scena na dachu nowej siedziby słupskiego teatru). Przegląd będzie obejmował najlepsze spektakle rozrywkowe teatru oraz zaproszone przez nas przedstawienia. Nowy Teatr przygotowuje również co roku nową premierę dedykowaną specjalnie tej imprezie (popularno muzyczny repertuar, mobilność przedstawienia). Spektakle, w zależności od potrzeb i warunków, prezentowane będą głównie w plenerze (tam, gdzie będzie to utrudnione, w zamkniętych obiektach), w oparciu o miejscową infrastrukturę bądź zaplecze techniczne – sceniczne przywiezione przez nas. Przegląd odbywał się będzie przez całe wakacje (w sumie 8 weekendów – od czwartku do niedzieli), wstęp na wydarzenia będzie nieodpłatny, a imprezie towarzyszyć będą mogą warsztaty, animacje bądź inne atrakcje dla dzieci i całych rodzin organizowane przez poszczególne ośrodki. Wartością</p>	<p>8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego</p>	<p>Samorządy z MOF S-U, samorządowe instytucje kultury, organizacje pozarządowe</p>

	<p>dotaną przedsięwzięcia jest wspólna promocja wszystkich pozycji festiwalowych w całym regionie oraz pakiet narzędzi reklamowych dedykowanych każdej miejscowości/wydarzeniu z osobna.</p> <p>2. Festiwal "Bogactwo Kulturowe Regionu" Słupskiego Ośrodka Kultury. Doroczny Festiwal będzie znakomitą okazją do zgłębiania wiedzy o historii miasta, czyli wielokulturowego Słupska w przeszłości a także do integracji obecnych mieszkańców napływowych pochodzących np. z Ukrainy. Uczestnikami wydarzenia będą mieszkańcy miasta i powiatu: dzieci, młodzież, dorośli aktywni zawodowo, a także seniorzy.</p> <p>3. „Kulturalny pociąg” – przedsięwzięcie Słupskiego Ośrodka Kultury. Stworzenie oferty dla mieszkańców Słupska, Ustki oraz kolejnych miejscowości na trasie pociągu. Pasażer korzystający z transportu publicznego zyskuje możliwość korzystania ze zniżek i rabatów możliwych do wykorzystania w instytucjach kultury w regionie MOF. W wyznaczonych pociągach prezentowany jest bieżący repertuar instytucji kultury, a także informacje o dostępności muzeum, bibliotek itp.</p> <p>2) Powiat Słupski: Powiatowe Święto Ziemniaka – „Słupskie pokopki”. W ramach projektu planowany jest rozwój jednej z największych imprez odbywających się w naszym regionie, w okresie jesiennym. Ideą wydarzenia jest aktywizacja i budowanie tożsamości lokalnej mieszkańców poprzez kultywowanie i pielęgnowanie tradycji, zwyczajów ludowych prezentowanych podczas tradycyjnego święta ziemniaka. Projekt stwarza warunki dla regionalnych producentów do sprzedaży ich produktów zarówno rolnych, jak i rękodzielniczych. Nieodłącznym elementem rozrywkowym są występy zespołów ludowych i folklorystycznych oraz degustacje potraw z ziemniaka przygotowane przez Koła Gospodyń Wiejskich z powiatu słupskiego.</p> <p>3) Gmina Kobylnica: „Festiwal Pstrąga”. Doroczny Festiwal Pstrąga to wydarzenie plenerowe mające na celu integrację oraz współdziałanie samorządów z Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, szczególnie tych których elementem wspólnym jest rzeka Słupia. Będzie również okazją do promowania lokalnego produktu. Uczestnikami wydarzenia będą mieszkańcy zarówno miasta jak i powiatu w każdej grupie wiekowej. W ramach Festiwalu można uwzględnić następujące działania: konkurs plastyczny skierowany dla dzieci z całego obszaru MOF, wydarzenie plenerowe z Samorządowym Turniejem Pstrąga oraz spływ kajakowy rzeką Słupią. Wstęp na wydarzenie plenerowe będzie nieodpłatny, wydarzeniu towarzyszyć będą animacje dla dzieci oraz koncerty.</p> <p>4) Gmina Słupsk: Festiwal EtnoBaltica. Zadanie obejmuje rozwój Festiwalu EtnoBaltica w kontekście promocji regionu i Swołowa- stolicy "Krainy w Kratę" poprzez organizację wydarzeń towarzyszących (koncertów, wystaw, warsztatów) na obszarze MOF-u ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości o charakterze turystycznym, w tym przede wszystkim prezentacja muzyki z różnych stron świata w wykonaniu najlepszych zespołów międzynarodowej sceny world music i jednocześnie – możliwość popularyzacji najciekawszych polskich artystów reprezentujących stylistykę etnojazz, etno i world music. Promocja kultury wysokiej wśród turystów i mieszkańców regionu ze szczególnym uwzględnieniem prezentacji kultury państw basenu Morza Bałtyckiego.</p>		
8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego			
33.	<p>Budowa i przebudowa obiektów sportowych na terenie MOF S-U:</p> <p>1) Miasto Słupsk: Budowa hali widowiskowo - sportowej w Słupsku. Planowana do wybudowania hala sportowa na ok. 3 000 miejsc ma być obiektem wielofunkcyjnym umożliwiającym organizowanie treningów, spotkań i</p>	2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym	Miasto Słupsk i Miasto Ustka, Gmina Kobylnica

	<p>impres sportowych dla osób pełnosprawnych oraz niepełnosprawnych w następujących dyscyplinach sportowych: koszykówka, koszykówka na wózkach, piłka ręczna, piłka siatkowa, piłka siatkowa na siedząco, piłka halowa, amp futbol, bocce, rugby na wózkach, szermierka, szermierka na wózkach, boks amatorski i zawodowy. Obiekt będzie mógł być wykorzystywany także do uprawiania innych dyscyplin sportowych, takich jak np. karate, judo, gimnastyka itp., a także organizacji innych imprez o charakterze widowiskowym, rozrywkowym, ekspozycyjnym i rekreacyjnym. Wybudowanie nowej hali sportowej pozwoli na szeroko rozumiany rozwój sportu w MOF Słupsk-Ustka, a kibicom zapewni uczestnictwo w zawodach na najwyższym poziomie krajowym i międzynarodowym w bezpiecznych i komfortowych warunkach.</p> <p>2) Miasto Słupsk: Modernizacja układu funkcjonalnego zagospodarowania terenu Stadionu przy ulicy Zielonej w Słupsku. Zakres modernizacji Stadionu przy ulicy Zielonej w Słupsku obejmuje: - budowę budynku kasy i wiaty wejściowej wraz z ogrodzeniem na terenie stadionu, - zadaszenia całościowego trybuny głównej - poszerzenie istniejącego zadaszenia, - dobudowy okapnika do istniejącego i nowoprojektowanego zadaszenia trybun,- oświetlenia płyty głównej boiska trawiastego, - przebudowy dwóch istniejących trybun na szczytach boiska trawiastego,- przebudowy układu przestrzennego ścieżek, placów i innych stref wewnętrznych, - zaplecza szatniowego dla zawodników z boisk treningowych wraz z wykonaniem zadaszenia na konstrukcji stalowej z połącją dachową z poliwęglanu (cztery kontenery łączone dłuższym bokiem w układzie 2x2 stanowiące zaplecze szatniowe, jeden kontener użytkowy stanowiący zaplecze sanitarne).</p> <p>3) Miasto Ustka: Zagospodarowanie terenów sportowych przy ul. Grunwaldzkiej i ul. Sportowej w Ustce. Budowa stadion lekkoatletycznego, modernizacja piłkarskiej płyty głównej wraz z trybuną, budowa zaplecza noclegowego, nowe zagospodarowanie.</p> <p>4) Gmina Kobylnica: Budowa infrastruktury kulturalno - sportowo - rekreacyjnej oraz modernizacja sal, m.in. w Kończewie i Kwakowie.</p>	<p>7. Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej</p>	
<p>34.</p>	<p>Budowa i modernizacji boisk, bieżni sportowych na terenie MOF S-U Zakłada się modernizację istniejących boisk tj. boisk wielofunkcyjnych, boisk typu ORLIK, boisk przyszkolnych, a także tworzenie nowych, szczególnie w miejscach, gdzie całkowicie brak takiej infrastruktury w Słupsku, ale także na terenie całego MOF. W Gm. Dębница Kaszubska zakłada się budowę trzech boisk wielofunkcyjnych o nawierzchni poliuretanowej, ogrodzonych, umożliwiających grę w: koszykówkę, piłkę nożną, siatkówkę i tenisa ziemnego bez zaplecza socjalnego w miejscowościach Motarzyno, Budowo i Borzęcino. Ponadto planuje się modernizację płyty boiska ORLIK oraz montaż systemu monitoringu przy kompleksie sportowym w Dębnicy Kaszubskiej. W Gminie Kobylnica planuje się budowę lub modernizację 7 boisk wielofunkcyjnych w Kobylnicy, Bolesławicach, Sycewicach, Reblinie, Stonowicach, Kwakowie i Kończewie.</p>	<p>2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym</p>	<p>Samorządy z MOF S-U</p>
<p>35.</p>	<p>Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej, elementów zagospodarowania przestrzeni oraz modernizacji i dostosowaniu przestrzeni publicznej do funkcji społecznych i rekreacyjnych na terenie MOF S-U 1) Miasto Słupsk: 1. Zagospodarowanie terenu Parku Kultury i Wypoczynku w Słupsku wraz z nadaniem mu nowych funkcji. Zadanie polega na zagospodarowaniu terenu Parku Kultury i Wypoczynku w Słupsku poprzez</p>	<p>7. Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej 12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru</p>	<p>Samorządy z MOF S-U</p>

<p>utworzenie różnych stref: aktywności, sportu, relaksu oraz rozrywki. Planuje się przebudowę i rozbudowę alejek parkowych, budowę stref zabaw, sportu i aktywności dla dzieci i młodzieży, miejsc integracji i wypoczynku, polany piknikowej, budowę wielofunkcyjnego zadaszania w części centralnej parku wraz z niezbędnym zapleczem technicznym i sanitarnym, budowę góry saneczkowej, zagospodarowanie zielenią, elementami małej architektury, wykonanie oświetlenia alei i miejsc aktywności. 2. Utworzenie single trucków do jazdy rowerami terenowymi w Lasku Północnym lub Południowym Miasta Słupska. 3. Utworzenie camper parku w Parku Kultury i Wypoczynku, obok przystani kajakowej 4. Utworzenie na terenie miasta, przy rzece Słupi, nowego zejścia dla kajaków, np. w okolicach siedziby PTTK, przy moście, zagospodarowanie kąpieliska na terenie Parku im. Józefa Trendla – kąpielisko, spacerowisko i plażowisko – budowa niezbędnej infrastruktury.</p> <p>2) Powiat Słupski: Park przy Pałacu w Damnicy. W ramach projektu planuje się zagospodarowanie parku w sposób umożliwiający wykorzystanie jego potencjału w zakresie turystyczno – przyrodniczym oraz zachowania dziedzictwa kulturowego. Zakłada się również zaaranżowanie terenu do celów kulturalnych, proekologicznych oraz utworzenie warunków do rozwijania aktywności fizycznej.</p> <p>3) Dębica Kaszubska: 1. Zagospodarowaniu terenów wiejskich na potrzeby rekreacyjno-sportowe, typu: skatepark, pumptrack, ścianki wspinaczkowe, street workaut itp. 2. Zagospodarowanie i uatrakcyjnieniu skwerów, parków i terenów zielonych. Celem przedsięwzięcia jest podniesienie atrakcyjności społecznej przestrzeni publicznej, jej estetyki oraz jakości, nadanie i przywrócenie funkcji społecznych zdegradowanym obszarom wraz z organizacją na zagospodarowanych terenach wydarzeń integrujących społeczność zamieszkujące okolice danego obszaru. 3. Utworzenie Camper Parku przy jeziorze w m. Dobra.</p> <p>4) Gmina Kobylnica: 1. Pałac w Kończewie - zagospodarowanie pałacu i parku w Kończewie w celu stworzenia miejsca do rekreacji i wypoczynku oraz prowadzenia działań kulturalnych. 2. Park w Sycewicach - rewitalizacja wpisanego do rejestru zabytków parku krajobrazowego w Sycewicach w celu zachowania dziedzictwa kulturowego i stworzenia miejsca do prowadzenia działań kulturalnych. 3. Zagospodarowaniu terenów wiejskich na potrzeby rekreacyjno-sportowe, typu: skatepark, pumptrack, ścianki wspinaczkowe, street workaut itp. Zagospodarowanie i uatrakcyjnieniu skwerów, parków i terenów zielonych. Celem przedsięwzięcia jest podniesienie atrakcyjności społecznej przestrzeni publicznej, jej estetyki oraz jakości, nadanie i przywrócenie funkcji społecznych zdegradowanym obszarom wraz z organizacją na zagospodarowanych terenach wydarzeń integrujących społeczność zamieszkujące okolice danego obszaru.</p>		
---	--	--

<p>36.</p>	<p>Słupski Squat Młodzieżowy Przedsięwzięcie polega na zaadaptowaniu wybranego w mieście obiektu (kamienicy, budynku biurowego, obiektu poprzemysłowego, itp.) do potrzeb młodzieży. Projekt powstaje z myślą o młodzieży szkół ponadpodstawowych, którzy zostaną zaproszeni do kształtowania pomysłu na przestrzeń przeznaczoną na potrzeby młodych ludzi, oddaną w ich faktyczne użytkowanie (przy wsparciu lokalnej organizacji pozarządowej). Konieczne jest stworzenie w mieście takiej przestrzeni dla młodzieży, którą sami będą mogli urządzić, użytkować, wypełniać własnymi różnorodnymi zainteresowaniami i organizować tam taki rodzaj działań, w których sami chętnie wezmą udział. Przestrzeń taka mogłaby mieć charakter „squatowy”, przestrzeń ta musi być wystarczająco duża, ale też uniwersalna, aby pełniła możliwie różne funkcje i mogła się zmieniać, w zależności o zmian w pomysłach młodych ludzi – grupa ta będzie dość szybko się zmieniała na przestrzeni lat. Miejsce takie powinno być też animowane, niezbędna będzie stała „opieka” osób wiarygodnych wśród młodzieży, dostarczających młodzieży niezbędnej wiedzy, pomagających im zorganizować się i zdobyć zasoby potrzebne im do działania. Stąd planowane w ramach projektu działania to: 1. Identyfikacja i wybór przestrzeni możliwej do adaptacji na potrzeby młodzieży 2. Partycypacyjny proces projektowania infrastruktury (adaptacji obiektu na cele przedsięwzięcia) 3. Uzyskanie niezbędnych pozwoleń 4. Adaptacja obiektu na cele młodzieży 5. Działania animacyjne na rzecz młodzieży.</p>	<p>7. Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej 10. Aktywna współpraca z podmiotami trzeciego sektora</p>	<p>Centrum Inicjatyw Obywatelskich oraz partnerzy</p>
<p>9. Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców</p>			
<p>37.</p>	<p>Łamiemy bariery, łączymy pokolenia - rewitalizacja Obszaru Podgrodzia, Starego Miasta i Śródmieścia Miasta Słupska - etap II Zakres projektu obejmuje także przebudowę ciągów komunikacyjnych służących zapewnieniu szerokiej dostępności do kluczowych instytucji wsparcia i aktywizacji osób dotkniętych problemami wynikającymi z marginalizacji społecznej. W projekcie przewidziano m.in. przebudowę ulic: Szkolnej (150 m), Słowiańskiej (200 m), Henryka Pobożnego (300 m), Dąbrówki (220 m), Na Wzgórzu (200 m) oraz Wysoką (260 m) i Piastów (160 m) na Podgrodziu oraz ulic Niemcewicza (420m) i Morcinka (320 m) w Śródmieściu. Zadanie zakłada także uzupełnienie dotychczas zrealizowanych inwestycji w ramach projektu pn. „Łamiemy bariery, łączymy pokolenia – rewitalizacja obszaru Podgrodzia, Starego Miasta i Śródmieścia Miasta Słupska” realizowanego ze wsparciem z RPO WP 2014 -2020, o elementy bezpośrednio łączące inwestycje zrealizowane. Zakres ten obejmuje przebudowę ul. Słowackiego (na odcinku od ul. Jaracza do ul. Lutosławskiego – 160 m) i ul. Teatralnej (100 m). Łączna długość przebudowywanych ulic wynosi ok. 2,5 km. Zakres prac obejmuje nie tylko przebudowę infrastruktury technicznej, ale także wprowadzenie elementów brd zapewniających komfort i bezpieczeństwo użytkownika. Jednocześnie z uwagi na konieczność dostosowania infrastruktury do wyzwań klimatycznych przebudowa obejmować będzie rozszczelnienie nawierzchni nieprzepuszczalnych, np. poprzez zastosowanie ekobruku na parkingach, wygenerowanie przestrzeni pod zieleń przyuliczną, w tym drzewa stanowiące najskuteczniejsze remedium na problem miejskiej wyspy ciepła czy też wprowadzenie Słupskich Trawników Deszczowych, w skład których wejdą m.in. niecki filtracyjne, ogrody deszczowe muldy chłonne. Oba obszary charakteryzuje nie tylko olbrzymi deficyt zieleni przyulicznej ale także tej mającej charakter parkowy. W związku</p>	<p>6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych 8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego 10. Aktywna współpraca z podmiotami trzeciego sektora 16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza 17. Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza;</p>	<p>Miasto Słupsk, wspólnoty mieszkaniowe, podmioty spoza sektora finansów publicznych, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie</p>

	<p>z powyższym na terenie Podgródzia przewidziano założenie m.in. niewielkiego parku oraz mikro skwerków oraz wykorzystanie podwórek na potrzeby wygenerowania przestrzeni dostosowanej do realizacji różnych aktywności społecznych. W ramach projektu w sposób kompleksowy zagospodarowaniu podlegałyby przestrzeń podwórkowa ograniczona pierzejami ulic: Niemcewicza, Poniatowskiego, Małachowskiego, Wolności o łącznej powierzchni ok. 1,5 ha oraz na Podgródziu w rejonie ulic: Skłodowskiej – Curie i Sierpinka, św. Piotra o łącznej pow. ok. 0,8 ha. Liczba mieszkańców mieszkających bezpośrednio przy zaplanowanych inwestycjach wynosi ok. 4 000 osób. Kolejnym zadaniem, które zaplanowano do kontynuacji w ramach działań rewitalizacyjnych jest renowacja, rewaloryzacja i remont wybranych elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia budynków. Na obszarze rewitalizacji znajduje się łącznie 214 budynków komunalnych wchodzących w skład zasobu mienia Gminy oraz 869 budynków wspólnot mieszkaniowych. W ramach projektu planuje się remont elementów wspólnych budynków mieszkalnych (15 budynków komunalnych i min. 30 budynków wspólnot mieszkaniowych). Zagospodarowanie podwórek - wykonanie dokumentacji projektowych z uwzględnieniem odwodnienia i rozdziału instalacji kanalizacyjnej od burzowej, rozbiórka budynków gospodarczych i oficyn, wykonanie nasadzeń zieleni i miejsc do wypoczynku dzieci i dorosłych, zagospodarowanie przestrzeni do składowania odpadów komunalnych. Ponadto niezbędne jest kontynuowanie realizacji drobnych działań (instrument elastyczności) dzięki którym udaje się zaktywizować grupy sąsiedzkie z obszaru rewitalizacji do wspólnej dbałości i opieki nad przestrzeniami wspólnymi przez sadzenie roślin, montaż małej architektury czy odnowienie zniszczonych elementów podwórek i przestrzeni międzykwartałowych.</p>		
38.	<p>„Centrum (z) Sercem - kompleksowa rewitalizacja kwartału Starego Rynku w Słupsku” Zakres rzeczowy obejmuje przebudowę placu miejskiego Stary Rynek oraz fragmentów ulic: Grodzkiej, Zamenhofa i Piekiełko (w tym parking), utworzenie stref zieleni, modernizację oświetlenia oraz poprawę atrakcyjności komunikacji zbiorowej. Zaplanowano: wysoko przepuszczalne nawierzchnie chodników i parkingów (zastosowanie naturalnej retencji), modernizację oświetlenia (LED), liczne strefy zieleni, węzeł rowerowy, modernizację elementów komunikacji zbiorowej.</p>	<p>16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza</p>	Miasto Słupsk
39.	<p>Wdrażanie przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających wynikających z Gminnych Programów Rewitalizacji Kontynuacja programów chodnikowych, drogowych, środowiskowych, przebudowy przestrzeni publicznych, poprawy stanu zabudowy mieszkaniowej, wdrażanie programów społecznych przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu i wyrównywanie szans rozwojowych obszarów zdegradowanych. Stały monitoring działań i w miarę potrzeb aktualizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych.</p>	<p>6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych 16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza</p>	Miasto Słupsk oraz Miasto Ustka

40.	<p>Wzmocnienie potencjału Krainy w Kratę - program rewitalizacji Swołowa W ramach projektu planowana jest remont i modernizacja zabytkowej czworobocznej Zagrody nr 13 na cele wystawiennicze, biurowe i magazynowe. W ramach zadania planowane jest utworzenie miejsc parkingowych na terenie należącym do Zagrody oraz modernizacja działki oznaczonej w ewidencji gruntów numerem 32/4 poprzez wykonanie utwardzenia scenicznego, pod zaplecze techniczne i widownię, budowa dróg dojazdowych, oświetlenia placu oraz modernizacja instalacji elektrycznej poprzez wykonanie dodatkowych skrzynek elektrycznych wraz z budową ogrodzenia terenu.</p>	12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru	Gmina Słupsk, Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku
10. Aktywna współpraca z podmiotami trzeciego sektora			
41.	<p>Utworzenie laboratorium innowacji społecznych Urban Lab w Słupsku. Projekt polega na opracowaniu koncepcji Słupskiego Urban Labu, zaadaptowaniu wybranego w mieście obiektu (kamienicy, budynku biurowego, obiektu przemysłowego, itp.) do potrzeb Urban Labu. Urban Lab to instrument (organizacja i przestrzeń fizyczna – biurowa i/lub część miasta wybrana do eksperymentowania wybranych rozwiązań) współpracy władz miejskich z mieszkańcami (w tym w szczególności reprezentowanymi przez NGO, właścicieli nieruchomości czy wspólnoty mieszkaniowe) przedsiębiorstwami (od lokalnych mikroprzedsiębiorstw, po globalne koncerny) oraz podmiotami naukowymi (uczelnie, jednostki naukowo-badawcze, eksperci), mający na celu poprawę jakości życia mieszkańców poprzez innowacyjne rozwiązanie zidentyfikowanych problemów (inicjowanie, testowanie, wdrażanie i ewaluację projektów) oraz wygenerowanie dodatkowej wartości przy wykorzystaniu zasobów miejskich. Przestrzeń Urban Labu stanowić może inkubator innowacji, gdzie testowane będą takie rozwiązania, w tym przestrzeń udostępniona będzie nowych inicjatywom (w tym podmiotom ekonomii społecznej i przedsiębiorstwom społecznym uruchamianych na potrzeby usług dla miasta i subregionu). Konieczne działania: 1. Identyfikacja i wybór przestrzeni możliwej do adaptacji na potrzeby Urban Labu; 2. Partycypacyjny proces projektowania infrastruktury (adaptacji obiektu na cele przedsięwzięcia). 3. Uzyskanie niezbędnych pozwoleń; 4. Adaptacja obiektu Urban Labu; 5. Działania miękkie na rzecz wypracowywania innowacyjnych rozwiązań w mieście.</p>	3. Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmacniania potencjału MOF 6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych 11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Centrum Inicjatyw Obywatelskich wraz z partnerami (Miasto Słupsk, uczelnie wyższe)
WYMIAR GOSPODARCZY			
Cel strategiczny 3			
Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze			
11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości			
42.	<p>Interdyscyplinarny Inkubator Innowacyjności Zadania realizowane przez podmiot to m.in.: wdrożenie i upowszechnienie działań na rzecz B+R zmierzających w kierunku komercjalizacji wiedzy, współpraca środowiska naukowego z biznesowym, wspólne działania na rzecz B+R. Poprzez podmiot odbywał się będzie transfer i wdrażanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych do otoczenia społeczno-gospodarczego, m.in. w formie innowacyjnych produktów lub usług, odpowiadających na zapotrzebowanie społeczne i gospodarcze.</p>	3. Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmacniania potencjału MOF	Akademia Pomorska, instytucje okołobiznesowe, przedsiębiorcy

43.	<p>Przebudowa Portu Morskiego Ustka W związku ze złym stanem technicznym falochronów portowych oraz niedostosowaniem parametrów funkcjonowania portu do faktycznych potrzeb regionu w zakresie obsługi jednostek pływających mogących obsługiwać m.in. Słupską Strefę Ekonomiczną, firmę MOWI czy w przyszłości: powstające na Bałtyku morskie farmy wiatrowe, należy podjąć działania polegające na rozbudowa w oparciu o koncepcje opracowane przez Urząd Morski w Gdyni znacznie powiększają obszar portu zmieniając jego granice głównie na obszarze morskim przylegającym od północy do zachodniego brzegu Ustki. Rozbudowa Portu znacząco przyczyni się do rozwoju całego regionu.</p>	12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru	Gmina Miasto Ustka i Urząd Morski w Gdyni
44.	<p>Przebudowa i zagospodarowanie terenu Promenady Nadmorskiej w Ustce Zakres rzeczowy inwestycji obejmuje wykonanie przebudowy promenady nadmorskiej w Ustce wraz z budową mola oraz nową aranżacją przestrzenną (nowe zagospodarowanie przestrzeni wokół pomnika Chopina), ciągami komunikacyjnymi (piesze, rowerowe, jezdne).</p>	8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego 12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru	Gmina Miasto Ustka
45.	<p>Uzbrajanie terenów inwestycyjnych Przedsięwzięcie polega na budowie infrastruktury technicznej związanej z uzbrojeniem terenów inwestycyjnych, obejmować będzie wykonanie dokumentacji technicznej, a następnie realizację budowy uzbrojenia terenu obejmującego wykonanie kanalizacji deszczowej, kanalizacji sanitarnej, sieci wodociągowej, sieci elektroenergetycznej, gazowej, teletechnicznej, budowy dróg wraz z branżą zieleniarską na niezurbanizowanych terenach inwestycyjnych przewidzianych pod: rozwój obszarów inwestycyjnych, uzbrojenie terenów pod zabudowę mieszkaniową i usługową.</p>	21. Prowadzenie spójnej polityki związanej z planowaniem przestrzennym i działaniami planistycznymi	Samorządy z MOF S-U, przedsiębiorstwa wodociągowe
12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru			
46.	<p>Rozwój infrastruktury turystycznej poprzez budowę, przebudowę i renowację ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na terenie MOF 1) Miasto Słupsk: Utworzenie single trucków do jazdy rowerami terenowymi w Lasku Północnym lub Południowym Miasta Słupska oraz na terenach pozamiejskich, utworzenie camper parku w Parku Kultury i Wypoczynku w Słupsku, obok przystani kajakowej oraz w innych miejscowościach gmin z MOF jako przedsięwzięcia liniowego. 2) Gmina Słupsk: Budowa ścieżek turystycznych, w tym ścieżek rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą na terenie Gminy Słupsk. 3) Gmina Kobylnica: Przedmiotem przedsięwzięcia będą działania polegające na:- budowie i rozbudowie infrastruktury turystycznej w miejscach ogólnodostępnych i atrakcyjnych turystycznie i rekreacyjnie - zagospodarowaniu jezior i rzek oraz terenów wokół rzek, jezior i zbiorników wodnych wraz z budową i przebudową infrastruktury turystycznej, - budowa ścieżek turystycznych, w tym ścieżek rowerowych. 4) Gmina Dębica Kaszubska: Przedmiotem przedsięwzięcia będą działania polegające na:- budowie i rozbudowie infrastruktury turystycznej w miejscach ogólnodostępnych i atrakcyjnych turystycznie i</p>	8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego 11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości 14. Marketingowa budowa marki terytorialnej obszaru	Samorządy z MOF S-U

	<p>rekreacyjnie, - zagospodarowaniu jezior i rzek oraz terenów wokół rzek, jezior i zbiorników wodnych wraz z budową i przebudową infrastruktury turystycznej, - budowie ścieżek turystycznych, w tym ścieżek rowerowych, - zagospodarowanie przestrzeni publicznej nad jeziorem w m. Dobra poprzez utworzenie pola kempingowego/namiotowego.</p> <p>5) Gmina Ustka: Budowa oraz przebudowa infrastruktury dotyczącej zejść i dojść na plażę. Istotnym czynnikiem, który w sposób znaczący wpływa na zwiększenie atrakcyjności pod względem turystycznym regionu jest przyjazna dla turystów infrastruktura dostępowa w szczególności dostosowanie dla osób niepełnosprawnych, z naciskiem na kanalizowania ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo, jakimi są klify, czy też wydmy. Gmina planuje wykonanie nowych zejść oraz dojść na plażę, szczególnie w miejscowości Dębina jak i innych miejscowościach nadmorskich budując nowe zejścia oraz przebudowując istniejące.</p>		
<p>47.</p>	<p>Rozwój ścieżek rowerowych na terenie MOF Słupsk-Ustka</p> <p>Wychodząc naprzeciw obecnym trendom, na terenie jednostek administracyjnych wchodzących w skład MOF Miasta Słupska konieczny jest dalszy rozwój infrastruktury rowerowej. Odgrywa ona coraz większą rolę w komunikacji lokalnej i codziennej, stając się coraz częściej sposobem nie tylko spędzania wolnego czasu, ale także pełnoprawnym sposobem przemieszczania się, na równi z samochodem czy transportem publicznym. Niedostatecznie rozwinięta sieć dróg rowerowych występuje z różnym natężeniem na terenie całego MOF. Brak jest również spójnej inwentaryzacji i koncepcji rozwoju ścieżek rowerowych na obszarze. Mimo realizowanych w miastach regionu od wielu lat projektów w zakresie rozwoju infrastruktury transportu miejskiego (liniowej, węzłowej), ale także mobilności pieszej i rowerowej, miejska infrastruktura transportowa wymaga dalszych inwestycji w wypełnienie luki infrastrukturalnej, poprawę stanu technicznego, celem dalszego zmniejszenia kongestii, podniesienia poziomu bezpieczeństwa użytkowników ruchu oraz ograniczenia negatywnego wpływu transportu na środowisko. Przedsięwzięcie ma na celu uzupełnieniu sieci głównych rowerowych tras transportowych wskazanych w koncepcji opracowanej przez samorządy z MOF jako nieistniejące lub o złym stanie technicznym. Odcinki brakujące w szkieletcie komunikacji rowerowej MOF to przede wszystkim elementy tras ponadregionalnych i regionalnych takich jak Przez Zielone Serce Pomorza, Droga Książęca, Pierścień Gryfitów, Trasa Wschód- Zachód – wzdłuż obecnej DK 6. Realizacja Słupskiej Drogi Rowerowej (SDR), rowerostrada Ustka – Słupsk – Dębica Kaszubska (Przez Zielone Serce Pomorza), jak również szlaku Pierścień Gryfitów oraz Drogi Św. Jakuba</p>	<p>8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego</p> <p>14. Marketingowa budowa marki terytorialnej obszaru</p> <p>16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza</p> <p>20. MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym</p>	<p>Samorządy z MOF</p>
<p>48.</p>	<p>Aplikacja mobilna promująca cały MOF - Ziemię Słupską i szeroko pojętą turystykę.</p> <p>Aplikacja pozwoli w jednym miejscu zebrać informacje poszukiwane przez turystów dot. m.in. miejsc noclegowych, atrakcji turystycznych (zabytki, miejsca warte zwiedzenia, miejsca rozrywki), obiektów usługowych i gastronomicznych, kalendarz imprez kulturalnych, sportowych itp.</p>	<p>11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>14. Marketingowa budowa marki terytorialnej obszaru</p>	<p>Samorządy z MOF, przedsiębiorcy, instytucje okołobiznesowe</p>
<p>13. Prowadzenie kompleksowej polityki integracyjnej skierowanej dla cudzoziemców</p>			

<p>49.</p>	<p>Aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna, kulturalna i zdrowotna imigrantów przebywających na terenie MOF</p> <p>Przedsięwzięcie polega na zintegrowanym podejściu do wsparcia integracji społecznej i gospodarczej imigrantów zamieszkujących obszar MOF, w szczególności osób pochodzenia ukraińskiego. Planuje się tworzenie im dogodnych warunków dla pozostania na stałe na terenie MOF, włączenie do życia społecznego poprzez szkolenia, kursy, w tym kurs języka polskiego, wsparcie prawne, psychologiczne, włączenie w edukację szkolną, zdrowotną i kulturalną. Ponadto zaoferowane zostanie wsparcie dla osób najbardziej zagrożonych bezdomnością, w tym pomoc w znalezieniu pracy i schronienia. Szacuje się, że na terenie MOF będzie chciała pozostać część uchodźców wojennych, a także osoby, które już wcześniej przybyły do Słupska i okolic w celach zarobkowych, jeśli odpowiednie przepisy prawne będą na to pozwalały, aby na stałe pozostać w Polsce i stać się częścią społeczeństwa miejscowości, w których na co dzień pracują i pobierają naukę. Teren naszego MOF jest o tyle atrakcyjny, że zarówno mieszkania i usługi są tańsze niż w dużych miastach, co przy często niskich zarobkach oferowanych obcokrajowcom jest bardzo istotne. Zakłada się, że wsparciem w ramach projektu planowanego do dofinansowania w ramach FEP 2021-2027 objętych zostanie minimum 1000 osób - migrantów z terenu MOF.</p> <p>Pozostałe działania na rzecz integracji cudzoziemców planowane przez samorządy z MOF:</p> <p>1) Miasto Słupsk - Utworzenie Centrum Wsparcia i Integracji Cudzoziemców. Wsparcie w zakresie: Legalizacji pobytu pracy, porad prawnych, pomocy w składaniu wniosków na świadczenia rodzinne, dodatki mieszkaniowe, uzyskanie orzeczenia o niepełnosprawności, pomoc w uzyskaniu renty itp., sprawdzenia prawa do ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego, wsparcia dla osób w sytuacji kryzysowej, pokrzywdzonych przestępstwem, doświadczających przemocy, zwolnionych z pracy i innych trudnych momentach życiowych. wsparcia psychologicznego, organizacji szkoleń dla pracowników urzędu miasta i miejskich jednostek organizacyjnych z zakresu obsługi cudzoziemców i praw cudzoziemców, współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi zaangażowanymi na rzecz cudzoziemców oraz wspierania ich przedsięwzięć w tym zakresie. stworzenia placówki wsparcia (świetlicy) o charakterze edukacyjno-integracyjnej dla dzieci, która oferowałaby korepetycje i kurs języka polskiego szczególnie dla dzieci, ale w razie potrzeby także dla osób dorosłych, wsparcia edukacyjnego dzieci cudzoziemskich słabo komunikujących się w języku polskim w postaci osoby asystenta pomagającego dzieciom w sprawnej nauce, opracowania i wdrożenia programu per integracyjnego w odniesieniu do osób w procedurze uchodźczej, realizowanego w okresie oczekiwania na decyzję o przyznaniu statusu uchodźcy.</p> <p>2) Gmina Dębница Kaszubska - Przedsięwzięcie polega na wsparciu integracji społecznej imigrantów zamieszkujących teren Gminy Dębница Kaszubska i uczęszczających do szkół. Planuje się włączenie ich w edukację szkolną i kulturalną, poprzez wprowadzenie do szkół dodatkowych zajęć, w tym z języka polskiego, wsparcie psychologiczne i pedagogiczne.</p> <p>3) Gmina Kobylnica - Celem wspierania integracji społecznej obywateli państw trzecich jest dążenie do aktywnego obywatelstwa, a więc aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności. Dlatego bardzo ważne jest</p>	<p>1. Upowszechnienie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego</p> <p>2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym</p> <p>4. Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych</p> <p>6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych</p> <p>11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości</p>	<p>Samorządy z MOF, podmioty spoza sektora finansów publicznych</p>
------------	---	--	---

	<p>podejmowanie działań wdrażanych przede wszystkim lokalnie. Jednym z wymiarów, na którym powinny być realizowane jest kultura. Szacuje się, że wśród migrantów zdecydowaną większość stanowią obywatele Ukrainy. Planujemy więc stworzenie dogodnych warunków, aby umożliwić im korzystanie z oferty kulturalnej. Chcemy dążyć do integracji środowisk artystycznych z Polski i Ukrainy, stworzyć ofertę kulturalną, która zainteresuje mniejszość ukraińską. W tym celu zasadne jest także nawiązanie współpracy ze środowiskiem akademickim. Wdrożymy projekty, których celem będzie także przełamywanie barier i stereotypów na temat obywateli Ukrainy oraz pokazanie ukraińskiej kultury oraz tradycji mieszkańcom terenów MOF. W tym celu planujemy organizację koncertów, warsztatów, czy paneli dyskusyjnych w ramach Tygodnia Kultury Ukraińskiej zorganizowanego na terenie Gminy Kobylnica.</p> <p>4) Gmina Miasto Ustka - Integracja migrantów w Ustce 1. reintegracja społeczno-zawodowa w Centrum Integracji Społecznej, zatrudnienie w podmiotach ekonomii społecznej. 2. wsparcie w ramach placówki wsparcia dziennego, w tym zajęcia specjalistyczne, wsparcie tłumacza 3. organizacja czasu wolnego i integracja ze środowiskiem lokalnym (np. włączanie rodzin w ofertę zajęć pozalekcyjnych, organizacja dni kultury) 4. tworzenie i utrzymanie miejsc w opiece nad dziećmi do lat 3 oraz dla dzieci w wieku przedszkolnym (np. kluby dziecięce, punkty przedszkole, dzienni opiekunowie), 5. poradnictwo specjalistyczne, w tym porady prawne dla obcokrajowców 6. kształcenie kadr w zakresie pracy z obcokrajowcami (pracowników oświaty, służb społecznych etc.) 7. szkolenia/warsztaty dotyczące przełamywania uprzedzeń kulturowych, 8. kształcenie językowe poza systemem oświaty (np. tandemiczne formy wymiany języków) 9. kursy, szkolenia dot. wartości i praw obowiązujących w Polsce.</p> <p>5) Powiat Słupski - 1. Poradnictwo specjalistyczne dla obcokrajowców, kształcenie kadr pomocy społecznej w zakresie pracy z obcokrajowcami (pracownicy jednostek gminnych i powiatowych), a także realizacja szkoleń z zakresu przełamywania uprzedzeń kulturowych. 2. Kształcenie kadr – nauczycieli w zakresie pracy z obcokrajowcami. 3. Aktywizacja i integracja zawodowa prowadzona przez PUP. 4. Współpraca Centrum Kultury Powiatu Słupskiego w ramach projektu dotyczącego aktywizacji kulturalnej (w przypadku jego realizacji).</p>		
<p>Cel strategiczny 4</p> <p>Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego</p>			
<p>14. Marketingowa budowa marki terytorialnej obszaru</p>			
50.	<p>1. Identyfikacja i kreacja wspólnych produktów turystycznych, w tym w kierunku wydłużenia sezonu turystycznego.</p> <p>2. System informacji dla turystów na wszystkich trasach wjazdowych na teren obszaru powiatu z jednolitą marką wybrzeża słupskiego.</p> <p>3. Poprawa obsługi ruchu turystycznego przez spójny system wizualny: wyraźnych witaczy oraz tablic z użytecznymi mapami i informacjami (z odesłaniami do witryn czy aplikacji).</p>	<p>11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru</p>	Samorządy z MOF S-U
<p>15. Stworzenie pozainstytucjonalnych form współpracy między członkami MOF</p>			

51.	<p>1. Powołanie wspólnej Komisji urbanistycznej dla MOF Słupsk – Ustka 2. Powołanie Komitetu Doradczego dla realizacji przedsięwzięć w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.</p>	<p>21. Prowadzenie spójnej polityki związanej z planowaniem przestrzennym i działaniami planistycznymi</p>	<p>Samorządy z MOF, mieszkańcy, środowisko naukowe, podmioty spoza sektora finansów publicznych</p>
WYMIAR PRZESTRZENNO – FUNKcjONALNY I ŚRODOWISKOWY			
Cel strategiczny 5			
Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian			
16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza			
52.	<p>Poprawa efektywności energetycznej MOF Słupsk - Ustka poprzez kompleksowe przedsięwzięcia termomodernizacyjne</p> <p>Pomimo realizacji przez samorządy licznych przedsięwzięć obejmujących termomodernizację budynków użyteczności publicznej, wciąż potrzeby w tej sferze są ogromne. Celem prac termomodernizacyjnych jest przede wszystkim zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną w sektorze publicznym, zmniejszenie rocznego zużycia energii oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie izolacyjności termicznej obiektów oraz zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej z OZE. Realizowane będą również działania mające na celu poprawę efektywności energetycznej inne niż termomodernizacyjne, tj. rozwój systemów zarządzania energią, wymiana oświetlenia wewnętrznego (jako samodzielne projekty lub łącznie z pracami termomodernizacyjnymi). Szczególnie niska efektywność energetyczna dotyczy wielorodzinnych budynków pozostających w zasobach komunalnych samorządów. W przypadku Miasta Słupska zasób komunalny obejmuje kilkaset budynków, z których zdecydowana większość położona jest na obszarze zdegradowanym. Blisko 200 wymaga podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej. Wciąż znaczna część budynków ogrzewana jest przez indywidualne piece kaflowe, generujące niską emisję. Na etapie przygotowywania Gminnego Programu Rewitalizacji ponad 95% budynków komunalnych wymagało kompleksowej modernizacji. Co roku udaje się wyremontować i ocieplić kilka budynków, ale skala potrzeb jest tak duża, że bez wsparcia zewnętrznego problem stale się pogłębia.</p> <p>Planowane inwestycje w poszczególnych samorządach:</p> <p>1) Miasto Słupsk: 1. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej (w tym zabytkowych) ok. 8 obiektów oraz wymiana oświetlenia wewnętrznego w budynkach użyteczności już po termomodernizacji, z zastosowaniem systemów zarządzania energią i OZE (ok. 20 obiektów). 2. Termomodernizacja ok. 40 budynków komunalnych wraz z przyłączeniem do miejskiej sieci ciepłowniczej.</p> <p>2) Miasto Ustka: Termomodernizacja wraz z zwiększeniem efektywności energetycznej ok. 6 budynków użyteczności publicznej. Termomodernizacja 19 budynków mieszkalnych SM Korab w Ustce.</p>	<p>2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym</p> <p>9. Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców</p> <p>18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza</p>	<p>Samorządy z MOF oraz partnerzy</p>

<p>3) Powiat Słupski: 1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej ok. 3- 4 budynki (w różnym zakresie). 2. Wymiana źródeł ciepła na niskoemisyjne, w tym OZE (lokalizacja: 3 Domy Pomocy Społecznej oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Damnicy). 3. Wymiana oświetlenia wewnętrznego wraz z wymianą instalacji elektrycznej w budynkach użyteczności publicznej oraz zewnętrznego na terenach obiektów, z zastosowaniem systemów zarządzania energią (około 25 obiektów). 4. Rozwój systemów zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej wraz z wymianą instalacji grzewczych (dla budynków w 8 lokalizacjach) 5. Montaż paneli fotowoltaicznych dla budynków użyteczności publicznej (ok 10 lokalizacji).</p> <p>4) Gmina Damnica: 1. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej wraz z modernizacją instalacji c.o., c.w.u (docieplenie części administracyjnej szkoły w Damnicy, modernizacja instalacji c.o., c.w.u w budynku ZGK w Damnicy) oraz wymiana oświetlenia wewnętrznego w budynkach użyteczności już po termomodernizacji, z zastosowaniem systemów zarządzania energią 2. Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach szkół (3 szkoły) oraz obiektach użyteczności publicznych (wstępnie 3 budynki -urząd, CEiK, ZGK).</p> <p>5) Gmina Dębница Kaszubska – 1. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej wraz z modernizacją instalacji c.o., c.w.u oraz wymianą oświetlenia wewnętrznego, montażem wentylacji i odnawialnych źródeł energii, (23 obiekty). 2. Budynki mieszkalne – termomodernizacja (9 obiektów).</p> <p>6) Gmina Kobylnica: Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Kobylnica: a) 4 obiekty szkolne (w tym wymiana w 2 obiektach źródeł ciepła) wraz z wymianą oświetlenia wewnętrznego, z zastosowaniem systemów zarządzania energią i OZE, b) Budynek GCKiP, OPS i CUW wraz z wymianą oświetlenia wewnętrznego, z zastosowaniem systemów zarządzania energią i OZE, c) budynki świetlic wiejskich w Kuleszewie, Wrzącej, Płaszewie wraz z wymianą oświetlenia wewnętrznego z zastosowaniem systemów zarządzania energią i OZE, d) Zastosowanie systemów zarządzania energią w pozostałych obiektach gminnych ok. 8 obiektów. Wymiana źródeł ciepła na źródła niskoemisyjne w lokalach mieszkalnych (komunalnych i socjalnych).</p> <p>7) Gmina Słupsk: 1. Wymiana źródeł ciepła w obiekcie użyteczności publicznej - kotłowni osiedlowej w m. Jezierzycy Osiedle, 2. Termomodernizacja wielorodzinnych budynków komunalnych w m. Wiklino (1 budynek) i Strzelino (2 budynki), wraz z wymianą źródeł ciepła na niskoemisyjne, 3. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej: - Jezierzycy ul. Kolejowa 5 (siedziba spółek ZGK J-ce i GTBS- SP Jezierzycy, SP Głobino-świetlice (około 10 obiektów)- budynków sportowych w miejscowościach Bruskowo Wielkie, Kusowo, Siemianice, Jezierzycy (szatnie sportowe) wraz z halą sportową w Jezierzycach.- montaż instalacji fotowoltaicznej na potrzeby CWU i oświetlenia obiektów oraz boisk wielofunkcyjnych (3 obiekty). 5. Wymiana systemu oświetlenia wewnątrz obiektów użyteczności publicznej – szkoły, przedszkola, świetlice, CUW. UG. OSIR (Park Wodny - lodowisko) 6. Stworzenie systemu zarządzania energią – ciepłą i elektryczną w obiektach użyteczności publicznej - szkoły, przedszkola, świetlice, CUW. UG. OSIR (Park Wodny – lodowisko). 7. W celu zwiększenia efektywności układu mikrokogeneracji w Parku Wodnym budowa magazynu energii wraz z BMS. 8. Stworzenie wirtualnej elektrowni na potrzeby Gminy Słupsk. 9. Wymiana ogrzewania SP Włynkówko, SP</p>		
---	--	--

	<p>Bierkowo, SP Wrzeście 10. Budowa instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej (świetlice, remizy - 24 szt.) , wraz z budową farmy fotowoltaicznej w miejscowości Niewierowo.</p> <p>8) Gmina Ustka: Wymiana źródeł ciepła na źródła niskoemisyjne w budynkach użyteczności publicznej oraz montaż paneli fotowoltaicznych (9 obiektów- indywidualne źródła ciepła,1 obiekt Duninowo- przyłącze gazowe)</p>		
53.	<p>Poprawa efektywności systemów oświetlenia zewnętrznego na terenie MOF Słupsk - Ustka</p> <p>Przedsięwzięcia przyczynią się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię oraz redukcji środowiskowych oddziaływań związanych ze spadkiem emisji gazów cieplarnianych. Przedmiotem grupy projektów jest modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie MOF S-U, a także stworzenie wirtualnej elektrowni jako magazynu energii. Szczegółowy zakres prac poszczególnych samorządów:</p> <p>1) Miasto Słupsk: Modernizacja oświetlenia ulicznego w mieście – etap II, w szczególności ulic, na których znajdują się wciąż lampy należące do Energa Oświetlenie (założenie całkowitego uniezależnienia się i posiadania własnego gminnego oświetlenia).</p> <p>2) Miasto Ustka: II etap modernizacji oświetlenia ulicznego w mieście Ustka około 220 oprav: 1. Wymiana oświetlenia będącego własnością Energa Oświetlenie - ok. 30 pkt świetlnych wraz z okablowaniem, słupami, oprawami LED i szafami z osprzętem; 2. Wymiana ok. 190 oprav LED, części okablowania i budowa szaf z osprzętem na wysłużonej infrastrukturze będącej własnością Miasta.</p> <p>3) Gmina Kobylnica: Modernizacja oświetlenia ulicznego w Gminie Kobylnica – etap II, w szczególności ulic, na których znajdują się wciąż lampy należące do Energa Oświetlenie (założenie całkowitego uniezależnienia się i posiadania własnego gminnego oświetlenia)- ok. 450 lamp ENERGA Oświetlenie Sp. z o.o. oraz wymiana oświetlenia sodowego stanowiącego własność Gminy Kobylnica na oświetlenie LED.</p> <p>4) Dębica Kaszubska: Oświetlenie zewnętrzne – modernizacja oświetlenia ulicznego w gminie, w szczególności ulic, dróg na których znajdują się lampy należące do Energa Oświetlenie (założenie całkowitego uniezależnienia się i posiadania własnego gminnego oświetlenia. Wymiana, modernizacja oraz budowa nowego oświetlenia zewnętrznego w gminie. Eliminacja ciemnych plam na terenie gminy.</p> <p>5) Gmina Słupsk: Wymiana oprav sodowych na oprawy typu LED (około 1300 sztuk). Wymiana Lamp należących do EOŚ z źródłami sodowymi na nowe lampy z źródłami typu LED (około 250 sztuk), stanowiąca własność Gminy. Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy w miejscowości Lędowo, Machowino, Przewłoka, Dębina, Dominek, Rowy. Wymiana źródeł ciepła na źródła niskoemisyjne w budynkach użyteczności publicznej.</p> <p>6) Gmina Damnica: Modernizacja oświetlenia ulicznego w Gminie Damnica.</p> <p>7) Gmina Ustka: Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy w miejscowości Lędowo, Machowino, Przewłoka, Dębina, Dominek, Rowy. Wymiana źródeł ciepła na źródła niskoemisyjne w budynkach użyteczności publicznej.</p>	<p>9. Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców</p> <p>18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza</p>	<p>Samorzady z MOF oraz partnerzy</p>
54.	<p>Poprawa efektywności energetycznej poprzez montaż instalacji służących ochronie środowiska oraz budowanie samodzielności energetycznej samorządów z terenu MOF</p> <p>Montaż instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii na terenie MOF.</p>	<p>9. Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy</p>	<p>samorządy MOF S-U oraz partnerzy</p>

	<p>1. Likwidacja urządzeń stałopalnych, przygotowanie zasobów mieszkaniowych do podłączeń z miejskiej sieci ciepłowniczej w celu ograniczenia szkodliwej emisji gazów.</p> <p>2. Mikroelektrownie wiatrowe w systemach zasilania budynków.</p> <p>3. Montaż paneli fotowoltaicznych i instalacji solarnych na dachach budynków użyteczności publicznej, instalacje solarne i fotowoltaiczne na budynkach mieszkalnych.</p> <p>4. Budowa kompleksów fotowoltaicznych wraz z magazynami energii oraz innymi niezbędnymi do jej funkcjonowania obiektami i urządzeniami infrastruktury technicznej przeznaczonych do wytwarzania, przesyłu, rozdziału, magazynowania i użytkowania energii elektrycznej, połączonych ze sobą funkcjonalnie w system umożliwiający realizację dostaw energii elektrycznej dla budynków użyteczności publicznej oraz jednostek organizacyjnych gmin.</p>	<p>jakości życia mieszkańców</p> <p>18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza</p>	
17. Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych			
<p>55.</p>	<p>Ochrona i zachowanie przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury na terenie MOF Słupsk - Ustka</p> <p>W celu ochrony zagrożonych gatunków, siedlisk przyrodniczych podejmowane będą działania wykorzystujące potencjał obszarów chronionych i lasów ochronnych, tworzenie ścieżek przyrodniczych, zagospodarowanych terenów zielonych połączonych z funkcjami rekreacyjnymi, urządzenie i zagospodarowanie terenów wokół rzek, jezior i zbiorników wodnych w celu ograniczenia wpływu powierzchniowego i antropopresji. Ponadto planowane będą działania edukacyjne podnoszące poziom wiedzy w zakresie ochrony i zachowania przyrody, w tym zagrożonych gatunków i różnorodności biologicznej. Szczegółowy zakres prac poszczególnych samorządów w ramach projektu lub grupy projektów:</p> <p>1) Miasto Słupsk:</p> <p>1. Słupskie kliny zieleni – etap II</p> <p>a) tworzenie zagospodarowanych terenów zielonych połączonych z funkcjami rekreacyjnymi - ogrody sensoryczne z zastosowaniem elementów drobnej infrastruktury (rynny odpływowe, niecki filtracyjne i przepuszczalne, drenaż) oraz zabezpieczenie skarpy dawnej dolinki erozyjnej przed rozmywaniem i osuwiskami (rejon ul. Pileckiego), b) budowa 10-12 szt. ogrodów kieszonkowych tematycznych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów silnie zurbanizowanych (obszar rewitalizacji oraz powojenne osiedla mieszkaniowe o najwyższej gęstości zaludnienia), c) kontynuacja parków linearnych – klin wschodni i zachodni (4 parki miejskie), d) wykorzystanie potencjału lasów ochronnych Słupska – Lasek Północny i Południowy na potrzeby zachowania wartości przyrodniczych tych obszarów e) stworzenie ścieżki przyrodniczej nadrzeczne łęgi, stanowiącej przyrodniczą kontynuację zagospodarowania bulwarów rzeki Słupi, walka z gatunkami inwazyjnymi, kanalizacja ruchu – celem ochrony przed nadmierną antropopresją.</p> <p>2. Stworzenie ścieżki przyrodniczej nadrzeczne łęgi, stanowiącej przyrodniczą kontynuację zagospodarowania bulwarów rzeki Słupi, walka z gatunkami inwazyjnymi, kanalizacja ruchu – celem ochrony łęgów przed nadmierną antropopresją. Na wschodnim brzegu rzeki, na terenach podmokłych, a jednocześnie niezmiernie cennych pod względem krajobrazowym, przewidziano utworzenie parku łęgowego. W celu ochrony siedlisk łęgu</p>	<p>8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego</p> <p>9. Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców</p> <p>12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru</p> <p>16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza</p> <p>18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza</p>	<p>Samorządy z MOF S-U, podmioty spoza sektora finansów publicznych</p>

<p>topolowo – wierzbowego zaprojektowano drewniane ścieżki edukacyjne i labirynt edukacyjny. System ścieżek został oparty na palach, dzięki temu w przypadku wystąpienia tzw. „wód stojących” odwiedzający będą nadal mogli korzystać z uroków parku. Na tym terenie znajdzie się platforma widokowa do podglądania ptaków oraz kładka łącząca ścieżkę z Parkiem Kultury i Wypoczynku. Park łągowy został zaprojektowany, w celu rozwoju edukacji ekologicznej, dla zwiedzających, kajakarzy i studentów. Przeciwdziałając suszy prace obejmować będą także odbudowę zarwanych zastawek.</p> <p>3. Spięcie bulwarów ze Stawkim Łabędzim w ciągu ul. Wandy poprzez stworzenie "zielonego bulwaru" wzdłuż rzeki. Udroźnienie połączenia w ciągu klina północnego, na wysokości ul. Kaszubskiej - połączenie do Lasku Północnego. Zadanie obejmuje zagospodarowanie pasa drogowego ul. Wandy z uwzględnieniem relokacji miejsc parkingowych i likwidację nawierzchni zasklepionych na rzecz wygospodarowania przestrzeni pod zielenią przyuliczną i małą architekturę.</p> <p>4. Wykorzystanie potencjału lasów ochronnych Słupska – Lasek Północny i Południowy na potrzeby zachowania wartości przyrodniczych tych obszarów przy jednoczesnym wykorzystaniu na cele rekreacyjne i edukacji ekologicznej. Na obszarze wąskiego klina lasów miejskich wchodzących do centrum miasta (wiek drzewostanu ponad 130 lat) - rejon Akademii Pomorskiej planowane jest założenie ogrodu dendrologicznego. Na pozostałym fragmencie kompleksu leśnego Lasku Południowego (do obwodnicy Słupska) oraz Lasku Północnego w celu stworzenia ścieżek rekreacyjnych, sportowych i turystycznych uzupełniona zostanie (obecnie w szczątkowej formie) infrastruktura o elementy małej architektury (ławki, kosze na śmieci), umożliwiających aktywność ruchową (trapy, drążki, pochylnie, itp.), a także o tablice edukacyjne.</p> <p>2) Miasto Ustka:</p> <p>1. Tworzenie zagospodarowanych terenów zielonych połączonych z funkcjami rekreacyjnymi – np. ogrody sensoryczne z zastosowaniem elementów drobnej infrastruktury (rynny odpływowe, niecki filtracyjne i przepuszczalne, drenaż)</p> <p>2. Budowa 3 szt. ogrodów kieszonkowych z uwzględnieniem małej architektury zwieszającej powierzchnię pokrycia zielenią na obszarach uniemożliwiających rozbiórkę nawierzchni twardych lub wprowadzenie zieleni wysokiej.</p> <p>3. Wykorzystanie potencjału obszarów chronionych i lasów ochronnych po zachodniej stronie miasta na potrzeby zachowania wartości przyrodniczych tych obszarów.</p> <p>4. Wykonanie ścieżek przyrodniczych.</p> <p>5. Przebudowa Parku Usteckich Stoczniovców.</p> <p>6. Eliminacja gatunków obcych i inwazyjnych ze strefy A i B Uzdrowiska Ustka.</p> <p>7. Wykonanie szlaków turystycznych wzmacniających potencjał turystyczny regionu</p> <p>8. Zakładanie kwiatnych łąk</p> <p>9. Budowa tężni po zachodniej stronie miasta.</p> <p>3) Gmina Damnica:</p>		
--	--	--

<p>Tworzenie zagospodarowanych terenów zielonych połączonych z funkcjami rekreacyjnymi, walka z gatunkami inwazyjnymi, kanalizacja ruchu – celem ochrony przed nadmierną antropopresją, urządzenie i zagospodarowanie terenów nad rzekami oraz nad zbiornikami wodnymi w Gminie Damnica, przedsięwzięcia edukacyjne dot. zmian klimatu i ochrony zasobów wodnych</p> <p>4) Gmina Dębica Kaszubska:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie klinów zieleni – parków gminnych z nasadzeniami drzew i krzewów gatunków rodzimych, pełniących funkcje wypoczynkowe, rekreacyjne i sportowe wraz z niezbędną infrastrukturą (ławki, zewnętrzne mini siłownie, elementy street workout, place zabaw, skatepark) w Dębicy Kaszubskiej (ul. Fabryczna, ul. Lipowa, os. Północ – łącznie 5 lokalizacji), oraz w miejscowościach Gogolewo, Budowo oraz Motarzyno. 2. Zagospodarowanie terenów wokół rzek, jezior i zbiorników wodnych w celu ograniczenia spływu powierzchniowego i antropopresji w szczególności renaturyzacja jeziora Rybiec w Podwilczynie polegająca na przywróceniu dogodnych warunków do wzrostu rodzimych gatunków, występujących w strefie brzegowej jeziora. <p>5) Gmina Kobylnica:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa przejść dla płazów w okolicy stawu oraz przystanku autobusowego w Runowie Sławieńskim i Kobylnicy, w Reblinie zagospodarowanie terenów wokół stawu poprzez kanalizację ruchu i zapobieganie nadmiernej antropopresji. 2. Budowa przepławki na rzece Kamieniec w Parku w Kobylnicy oraz gniazd tarliskowych dla ryb łososiowatych na rzece Kamieniec i rzece Kwaczej poniżej Kwakowa. 3. Zagospodarowania terenów przyległych do jeziora w miejscowości Ściegnica poprzez usprawnienie systemu zagospodarowania odpadów, lokalizację szaleków oraz monitoring terenów przyległych i kanalizację ruchu turystycznego, 4. Urządzenie dodatkowych oznaczonych stanowisk wraz ze ścieżkami dla wędkarzy wokół zbiornika w Zbyszewie w celu zapobieganiu niekontrolowanej nadmiernej antropopresji. 5. Przywracanie roślinności rodzinnej na terenach, na których prowadzono zabiegi likwidacyjne barszczu Sosnowskiego m.in. Park w Sycewicach, zagospodarowanie terenów zielonych wraz połączonych z funkcjami rekreacyjnymi, 6. Urządzenie i zagospodarowanie terenu wraz z oczyszczeniem i rekultywacją zbiorników wodnych w Bolesławicach oraz w parku w Kobylnicy, 7. Tworzenie ogrodów kieszonkowych na terenach najbardziej zurbanizowanych w gminie. <p>6) Gmina Słupsk:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wykorzystanie potencjału parków w Jezierzycach, Rogawicy, Grąsinie na potrzeby zachowania wartości przyrodniczych i różnorodności biologicznej tych obszarów, 2. Wykorzystanie parku w Redzikowie na zagospodarowanie terenów zielonych jako ekopark wraz z funkcjami rekreacyjno- sensorycznymi 3. Zagospodarowanie terenów zielonych- tworzenie sadów edukacyjnych (5 sztuk) 		
---	--	--

	<p>4. Likwidacja Barszczu Sosnowskiego jako eliminacja obcych gatunków inwazyjnych</p> <p>5. Tworzenie ścieżek przyrodniczo- edukacyjnych przy ścieżkach rowerowych i pieszo- rowerowych</p> <p>6. Zagospodarowanie terenu przy kompleksie sportowo-rekreacyjnym m. Jezierzycie Osiedle na ekopark rekreacyjny dla mieszkańców, wraz z wykonaniem nasadzeń drzew gatunków rodzimych, utworzeniem miejsc do wypoczynku oraz aktywnego spędzania czasu</p> <p>7. Budowa stacji pomiaru jakości powietrza (Bierkowo, Włynkówko, Redzikowo).</p> <p>7) Gmina Ustka: Rekultywacja jezior, rozwój małej infrastruktury chroniącej obszary podmokłe na terenie gminy. Wykorzystanie potencjału Rezerwatu jeziora Modła. Inwentaryzacja pomników przyrody, przewodnik po cennych przyrodniczo okazach. Inwentaryzacją zostanie objęty cały teren Gminy Ustka. Do zakresu będzie należało wytypowanie na terenie poszczególnych sołectw drzew spełniających wymogi objęcia pomnikiem przyrody, zlecenie wykonania karty pomników przyrody dla poszczególnych drzew, ocena stanu biologicznego wybranych drzew, naniesienie drzew na mapę. Następnie stworzenie ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej szlakiem pomników przyrody, tj. tabliczki informacyjne dotyczące drzew, grafiki, części opisowe.</p> <p>8) Powiat Słupski: 1. Przywrócenie pierwotnego stanu parku przypałacowego w Damnicy. 2. Rewitalizacja parków przy Domach Pomocy Społecznej Powiatu Słupskiego (Machowino i Machowinko). 3. Udział powiatu w projekcie dotyczącym zieleni na terenach miejskich – teren przy budynku PUP na ul. Fabrycznej.</p>		
18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza			
56.	<p>Adaptacja do zmian klimatu i zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami na terenie MOF Słupsk - Ustka</p> <p>Grupa projektów realizowanych na terenie MOF S-U dotyczy przedsięwzięć związanych z zagospodarowaniem wód opadowych, a także rozwojem terenów zielonych, szczególnie na obszarach mocno zurbanizowanych. Zakłada się realizację szeregu działań zabezpieczających przed suszą i skutkami deszczy nawalnych oraz nadmierną ilością wód roztopowych dzięki rozbudowie systemów kanalizacji deszczowej, w szczególności o zbiorniki retencyjne i obiekty małej retencji. Celem projektów jest zmniejszenie negatywnych oddziaływań zjawisk pogodowych jakie występują na terenie MOF (podtopienia, wylewania, zalewania, a także okresy suszy). Jednym z podstawowych założeń przedmiotowego przedsięwzięcia jest poprawa retencionowania wód opadowych i roztopowych oraz zwiększenie ich zagospodarowania w miejscu ich powstawania oraz wtórnego wykorzystywania. Szczególnie ważna na obszarach miast jest likwidacja wysp ciepła i ochrona przed lokalnymi podtopieniami. Kluczowe będą zatem przedsięwzięcia dotyczące zagospodarowania wód opadowych i roztopowych zwłaszcza w miejscu ich wystąpienia oraz rozwój błękitno – zielonej infrastruktury. Konieczne są również działania związane ze zwiększaniem powierzchni biologicznie czynnej poprzez przebudowę powierzchni nieprzepuszczalnych oraz zwiększanie powierzchni zieleni (np. parków, skwerów, ogrodów deszczowych). Zakres rzeczowy obejmuje budowę i przebudowę zbiorników retencyjnych, budowę kanalizacji deszczowej oraz</p>	<p>8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego</p> <p>9. Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców</p> <p>12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru</p> <p>16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza</p>	<p>Samorządy z MOF S-U oraz partnerzy</p>

<p>zbiorników małej retencji, zwiększanie powierzchni przepuszczalnych i terenów zieleni oraz wzmocnianie służb ratowniczych w celu szybkiego reagowania. Szczegółowy zakres prac poszczególnych samorządów:</p> <p>1) Miasto Słupsk:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa zbiornika retencyjno-rozsączającego wody opadowe u zbiegu ulic Piłsudskiego i Małcużyńskiego w Słupsku. Zadanie polega na budowie zbiornika retencyjno – rozsączającego wody opadowe u zbiegu ulic Małcużyńskiego i Piłsudskiego w Słupsku wraz z wykonaniem przyłączy do istniejącej kanalizacji deszczowej, dojazdów do obsługi technicznej zbiornika, nasadzeń zieleni, montażem elementów małej architektury i oświetlenia rejonu zbiornika. Zaprojektowany system rozsączający przejmie wezbraną intensywnym opadem falę i przetrzyma ją rozsączając do gruntu piaszczystego, spowalniając tym samym odpływ wody do kolektora deszczowego nr VI zlokalizowanego w ul. Piłsudskiego. 2. Zarządzanie wodami opadowymi na terenie zlewni rzeki Słupsk – etap II. Rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej o zbiorniki retencyjne i obiekty małej retencji, obejmującej w szczególności obszary górnych tarasów – zlewnia kolektora VI i IX w zachodniej części miasta oraz służących zagospodarowaniu wód spływających ze wschodniej strony Miasta tj. osiedli mieszkaniowych Osiedle Akademickie, os. Słowiańskie (3-4 systemy zbiorników). Zmniejszenie powierzchni nieprzepuszczalnych poprzez zmianę nawierzchni parkingów, placów na podwórkach, kontynuacja zadania tworzenia słupskich trawników deszczowych na terenie całego miasta w skład których wchodzi ogrody deszczowe, muldy chłonne, niecki filtracyjne (ok. 20 lokalizacji). <p>2) Miasto Ustka:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa 2 szt. zbiorników retencyjnych w dolinie rzeki Słupia przy ul. Polnej w Ustce 2. Zwiększanie powierzchni zielonych poprzez likwidację utwardzenia powierzchni na terenach pasów dróg – ok. 1,0 ha. 3. Zwiększanie ilości i wielkości mis wokół drzew na terenach pasów dróg gminnych w mieście Ustka – ok. 250 szt. 4. Wykonanie małej retencji w postaci systemów rozsiąkowych w pasach dróg oraz na innych terenach utwardzonych na wysokości istniejącej zieleni ze szczególnym uwzględnieniem zieleni wysokiej ok. 50 szt. <p>3) Gmina Dębica Kaszubska:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie ogrodów deszczowych na terenie gminy, mających znaczenie w efektywnym wykorzystaniu wód opadowych (poprawa mikroklimatu okolicy – poprawa jakości życia mieszkańców, wzrost użyteczności i estetyki, poprawa czystości wód podziemnych i cieków wodnych, korzyści edukacyjne – prezentowanie możliwości zastosowania różnych rozwiązań wykorzystania wód opadowych, a także korzyści finansowe – mniejsze nakłady na podlewanie zieleni), w pobliżu szkół w Dębicy Kaszubskiej, Motarzynie oraz Budowie, przy świetlicach wiejskich w miejscowościach Podwilczyn, Mielno, Gałęzów, Budowo, Gogolewo, Dobra, Starnice oraz przy Środowiskowym Domu Samopomocy Społecznej w Motarzynie. 2. Wykorzystanie powierzchni dachowej szkoły oraz przedszkola w Dębicy Kaszubskiej na utworzenie tzw. „zielonych dachów”, zwiększających powierzchnię biologicznie czynną w okolicy. Obsianie dachów roślinnością 	<p>17. Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych</p> <p>19. Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami</p>	
--	---	--

<p>ekstensywną (o najniższych wymaganiach), co pozwoli ograniczyć środki przeznaczone na pielęgnację. Inwestycja wspomagałaby pochłanianie zanieczyszczeń oraz gromadzenie wody.</p> <p>3. Budowa i rozbudowa lub przebudowa zbiorników retencyjnych, systemów infiltracyjnych, powierzchni przepuszczalnych w miejscowościach Dobrzec, Kotowo, Maleniec.</p> <p>4. Zagospodarowanie wód opadowych z dróg gminnych w miejscowościach Gogolewo, Mielno, Podole Małe, Dobra oraz Motarzyno, poprzez odprowadzanie do stawów, zbiorników oraz w miejscowościach Żarkowo i Grabówek poprzez udrożnienie rowów melioracyjnych i przepustów.</p> <p>5. Organizacja szkoleń dla rolników z terenu gminy Dębica Kaszubska w zakresie odpowiedniego zagospodarowania wody opadowej oraz przeciwdziałania suszy</p> <p>6. W ramach wzmocnienia służb ratowniczych planuje się doposażenie OSP z terenu Gminy Dębica Kaszubska wraz z zakupem średniego wozu bojowego (mającego na wyposażeniu motopompę o dużej przepustowości).</p> <p>4) Gmina Kobylnica: Ze względu na specyficzne położenie gminy Kobylnica oraz warunki terenowe i glebowe jak też szybko postępującą urbanizację i zmniejszanie się naturalnych odbiorników wód opadowych tj. terenów zielonych zachodzi potrzeba budowy: -podziemnych systemów rozsączających – skrzynie, studnie, etc. (retencja i rozsączanie) na działkach przy rurociągach -zwiększenie udziału powierzchni biologicznie czynnych i przepuszczalnych na posesjach przyległych do rurociągów w celu zmniejszenia ilość wód odprowadzanych do kanalizacji - np. powierzchnie przepuszczalne na ciągach pieszych, placach i parkingach, zielone dachy, deszczowe ogrody, etc. (retencja powierzchniowa) - budowa zbiorników retencyjnych. Powyższe działania należy przewidzieć w następujących miejscowościach oraz najbardziej newralgicznych miejscach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kobylnica- ulice: Rataja, Bukowa, Olchowa, Sportowa, Kilińskiego, Kasztanowa, Poczтовая, okolice ul. Szczecińskiej tj. market OBI, Auchan, ul. Transportowa, Stefczyka, Osiedla Kwiatowe, Bukowa, Olchowa. 2. Bolesławice- ulice: Akacyjowa, Tęczowa, Leśna, Wspólna, Park Wiatraki, Słupska 3. Widzino- ulice: Główna, Polna, Krzywa 4. Łosino- ulice: Wichrowa, Piękna, Sosnowa, Wiatraczna, Ku Słońcu, Modrzewiowa, Starowiejska. <p>Na większą uwagę zasługuje również rzeka Kamieniec, która w okresie intensywnych opadów jest bardzo obciążona i często z tego powodu występują podtopienia a jednocześnie w okresie suszy mogła by w przypadku retencji stanowić dodatkowe źródło uzupełniania deficytu wody. Dotyczy to w szczególności miejscowości: Kobylnica, Widzino.</p> <p>Ponadto z prowadzonych obserwacji oraz występujących zdarzeń tj. zalewania terenów zachodzi potrzeba budowy zbiorników retencyjnych otwartych bądź podziemnych w takich miejscowościach jak: Zajączkowo (okolice osiedla mieszkaniowego oraz byłego PGR), Lubuń (drogi przy remizie ze względu na dużą różnicę terenowe), Żelkówko (okolice gospodarstwa rybackiego), Lulemino (okolice przy kapliczce).</p> <p>Ponadto na uwagę zasługują także problem bieżącego utrzymania oraz rozbudowy całej sieci i kanałów drenarskich oraz rowów z naciskiem na retencję w związku z coraz bardziej odczuwalnymi skutkami coraz częściej występującej suszy.</p>		
--	--	--

	<p>5. Organizacja szkoleń dla rolników z terenu gminy w zakresie odpowiedniego zagospodarowania wody opadowej oraz przeciwdziałania suszy.</p> <p>5) Gmina Słupsk: Zarządzanie wodami opadowymi – rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej o zbiorniki retencyjne i obiekty małej retencji, obejmującej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa kanalizacji deszczowej w miejscowościach Swołowo, Jezierzycze Osiedle, Siemianice, Kusowie. 2. Modernizacja zbiorników retencyjnych w Strzelinku, Bruskowie Wielkim, Lubuczewie, Niewierowie 3. Budowa zbiorników retencyjnych w Siemianicach, Krępie Słupskiej, Kusowie i Płaszewku. <p>6) Gmina Ustka: Budowa zbiorników małej retencji wodnej, systemów infiltracyjnych na terenie gminy, miejscowość Przewłoka, Rowy.</p> <p>7) Gmina Damnica:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wyposażenie OSP Damnica jedynej jednostki na terenie gminy w systemy wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń naturalnych, szybkie reagowanie i alarmowanie 2. Rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej o zbiorniki retencyjne i obiekty małej retencji na terenie gminy Damnica – m.in. dwa zbiorniki: Damnica i Damno. 		
<p>57.</p>	<p>Ekorozwój ośrodków miejskich Projekt ma celu wsparcie działań kształtujących „Zieloną Europę” oraz podnoszących jakość życia obywateli, łącząc partycypację społeczną z rozwojem miejskim i działaniami infrastrukturalnymi - czyniąc miasta bardziej ekologicznymi. Głównym celem projektu jest redukcja zanieczyszczenia powietrza oraz zmniejszenie efektu miejskiej wyspy ciepła, poprzez redukcję emisji CO2 do atmosfery. Umożliwi to wdrożenie zrównoważonych działań adaptacyjnych i ograniczających negatywne zmiany klimatyczne, będąc jednocześnie krokiem w stronę osiągnięcia neutralności klimatycznej. Projekt koncentruje się na projektowaniu zielonej przestrzeni miejskiej, przy szeroko rozumianym udziale społeczeństwa. Planowane działania: 1)tworzenie tzw. zielonych parkingów, o nawierzchni z tworzywa o wysokiej przepuszczalności (płyty ażurowe); 2) wdrożenie koncepcji „Miasta Gąbki” poprzez rewitalizację istniejących i tworzenie nowych stref zieleni- tzw. „żywe ulice“, obiekty małej retencji (ogrody deszczowe, oczka wodne, zbiorniki na deszczówkę), parki kieszonkowe i linearne , zieleńce, szpalery przyuliczne, zielone ściany oraz skwery, zieleni, przy aktywnym udziale lokalnej społeczności (budowanie społeczeństwa obywatelskiego); 3) promowanie i wzmocnienie koncepcji zrównoważonego transportu miejskiego (infrastruktura), a także wzmocnienie budowania społeczeństwa obywatelskiego wśród mieszkańców; 4) opracowanie wraz z partnerami „ Społecznej Koncepcji Zielonego Miasta“- (projekt załączkowy-Seed money).</p>	<p>8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego</p> <p>12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru</p> <p>16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza</p> <p>17. Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych</p>	<p>Miasto Słupsk oraz partnerzy</p>
<p>58.</p>	<p>Edukacyjny plac wodny dla dzieci Zakres zadania obejmuje utworzenie edukacyjnego placu wodnego dla dzieci, jako wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej. Moduły edukacyjne zostaną tak zaprojektowane, aby były ciekawe dla każdej z grup wiekowych. Przy placu staną tablice edukacyjne, wyjaśniające w prosty sposób jak ważne jest dbanie o zasoby wód, dlaczego nie można jej marnować. Dzieci będą miały możliwość zapoznać się z retencjonowaniem i wykorzystaniem wody</p>	<p>8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego</p> <p>12. Efektywne wykorzystanie</p>	<p>Miasto Słupsk oraz partnerzy</p>

	opadowej, funkcją jaką pełnią ogrody deszczowe, sprawdzić jak działa śruba Archimedesesa czy zapora wodna, poznać działanie turbiny Peltona i wodnego młyna oraz urządzenia hydrotechniczne. Aby plac był atrakcyjny do zabawy i ściągał tłumy dzieci, zostaną utworzone systemy, którymi woda będzie przepływać przez różnorodne kanały, ciek i zbiorniki, zainstalowane kaskadowo. Dzieci w specjalnych zbiornikach będą mogły budować tamy, bawić się wodą. Dla rodziców zostaną postawione ławeczki w formie hamaków, umożliwiające wypoczynek, a zarazem dając możliwość kontroli nad tym co robią dzieci.	potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru	
59.	Edukacyjna ścieżka tematyczna Zakres zadania obejmuje utworzenie edukacyjnej ścieżki tematycznej ograniczającej negatywny wpływ turystyki na środowisko naturalne "Jestem mądry z Natury, dbam o moje i Twoje środowisko". Będą ją tworzyć urządzenia drewniane służące do interaktywnej zabawy połączonej ze zdobywaniem wiedzy dotyczącej lokalnej przyrody oraz troski o otaczające nas środowisko. Otoczenie zostanie wzbogacone o wykonane z naturalnych tworzyw kładki, przejścia, ławeczki, stoły umożliwiające również zorganizowanie pikniku na świeżym powietrzu w otoczeniu przyrody itp. Ścieżka będzie atrakcją zarówno dla dzieci jak i dorosłych. Tematyka będzie obejmować wiedzę o lokalnym lesie, mokradłach, jego mieszkańcach, ale również o tym jak troszczyć się o środowisko na co dzień np. jak dokarmiać dzikie kaczki oraz zwierzęta leśne, jak segregować odpady, jak dbać o środowisko. Dużym atutem ścieżki będzie jej indywidualny charakter odnoszący się do lokalnych warunków i nazw oraz zamieszkujących ten teren gatunków roślin i zwierząt.	8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego 12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru 17. Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych	Miasto Słupsk oraz partnerzy
60.	„Dzisiaj moje – jutro twoje, Razem zawsze możemy więcej!” Idea projektu będzie promowanie postaw proekologicznych, skierowanych dla uczniów i nauczycieli lokalnych szkół podstawowych ze współudziałem organizacji ze środowiska lokalnego np. przedstawicieli organizacji pozarządowych, spółek komunalnych, wodociągów, ochotniczej straży pożarnej, Straży Pożarnej, Wód Polskich, Nadleśnictwa, itp. Wykształcenie postawy ekologicznej, poprzez zmianę własnych nawyków wpłynie na przeciwdziałanie degradacji środowiska w swoim środowisku lokalnym. Zdobyć przez uczniów szerokiej wiedzy na temat ekologii; zasad ochrony środowiska, wykorzystanie zdobytej przez uczniów wiedzy w praktyce np. zdobycie umiejętności właściwego segregowania odpadów, retencjonowania zasobów wody, promowanie obiegu zamkniętego przedmiotów np. starych książek, ubrań, zabawek i promowanie strategii „zero-waste”.	8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego 12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru 17. Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych	Miasto Słupsk oraz partnerzy
19. Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami			
61.	Rozwój systemu gospodarki wodno – ściekowej na terenie MOF S-U 1) Miasto Słupsk: Poprawa warunków społeczno-gospodarczych poprzez budowę i modernizację infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Miasta Słupska. Budowa sieci wod.-kan. W rejonie os. Zachód, w tym między ul. Szczecińską i Legionów Polskich oraz na terenie os. Owocowa z uwagi na intensywny rozwój budownictwa mieszkaniowego. Realizacja przedsięwzięcia ma na celu uzbrojenie terenów inwestycyjnych Miasta co zahamuje suburbanizację i odpływ mieszkańców.	11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Samorządy z MOF, przedsiębiorstwa wodociągowe

	<p>2) Miasto Ustka: Przebudowa przepompowni głównej przy ul. Ogrodowej 12 w Ustce. Uzbrojenie w infrastrukturę wod.-kan. terenów inwestycyjnych w południowo-zachodniej części Ustki.</p> <p>3) Gmina Damnica: Modernizacja i przebudowa oczyszczalni ścieków wraz z budową i modernizacją sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w gminie Damnica. Projekt zakłada budowę i przebudowę systemów sieci wodociągowych i kanalizacyjnych w Gminie Damnica oraz zakup niezbędnego sprzętu specjalnego do obsługi instalacji i infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej. W ramach Projektu Gmina Damnica zrealizuje następujące zadania: - Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Damnicy i w Bobrownikach,- Przebudowa i remont lokalnych przepompowni ścieków- Przebudowa i rozbudowa ujęć wody wraz z infrastruktura techniczną. Celem przedsięwzięcia jest uporządkowanie gospodarki ściekowej w gminie Damnica zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, dla zapewnienia stopniowego wypełniania krajowych i unijnych regulacji oraz strategii w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych i ochrony wód przed zanieczyszczeniami. Aby zapewnić odpowiednie parametry i właściwości wody pitnej, zminimalizować straty na przesyłce oraz zminimalizować awaryjność systemu należy dokonać przebudowy i rozbudowy ujęć wody wraz z infrastruktura techniczną.</p> <p>4) Gmina Dębica Kaszubska: Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej na terenie Gminy Dębica Kaszubska. Przedmiotem projektu jest budowa i przebudowa infrastruktury wodnej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Dębica Kaszubska. Zaplanowano działania polegające na: rozbudowa, wymiana i budowa sieci kanalizacyjnej, rozbudowa, wymiana i budowa sieci wodociągowej, budowa stacji uzdatniania wody wraz z modernizacją istniejących, przebudowa studni głębinowych i budowa nowych, likwidacja nieczynnych i wyeksploatowanych studni głębinowych, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej wokół jeziora Dobra, modernizacja oczyszczalni ścieków wraz ze zmianą technologii gospodarki osadowej. Gospodarka wodno – kanalizacyjna na terenie Gminy Dębica Kaszubska nie jest rozwiązana w sposób zadawalający i w wielu kwestiach wymaga interwencji. Potrzeba uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej na terenie gminy jest pilna i konieczna.</p> <p>5) Gmina Kobylnica: Wymiana sieci wodociągowej w miejscowości Kwakowo. W celu zapewnienia mieszkańcom Kwakowa bezpieczeństwa i dostępności do wody oraz poprawy standardu ich życia zakłada się likwidację sieci wodociągowej z rur azbestowo-cementowych, poprzez realizację projektu polegającego na budowie nowej sieci wodociągowej PE De110 L≈3000 m wraz z podłączeniem mieszkańców w miejscowości Kwakowo.</p>		
<p>62.</p>	<p>Poprawa efektywności systemu gospodarowania odpadami na terenie MOF S-U</p> <p>1) Miasto Słupsk: 1. Budowa inteligentnego systemu gospodarowania odpadami w miejscach zwartej zabudowy miejskiej. Projekt obejmuje montaż podziemnych modułów śmietnikowych na obszarach, gdzie z uwagi na bardzo gęstą zabudowę, a także z racji lokalizacji istniejących miejsc gromadzenia odpadów, są one bardzo mocno wyekspozowane wpływając tym samym na znaczące pogorszenie estetyki miasta. System opierać się będzie o karty wydawane mieszkańcom i przedsiębiorcom mającym podpisane umowy na wywóz nieczystości. Karty będą rejestrowane, a każdy użytkownik będzie identyfikowany po numerze karty. Uruchomienie wrzutni możliwe będzie wyłącznie po użyciu karty. Powyższe wraz z likwidacją dotychczasowych otwartych, naziemnych</p>	<p>11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i</p>	<p>Samorządy z MOF, przedsiębiorstwa gospodarki komunalnej</p>

	<p>miejsc składowania odpadów znacząco utrudni możliwość podrzucania śmieci przez osoby nieuprawnione, a także w istotny sposób przyczyni się do uszczelnienia systemu zagospodarowywania odpadów i wpłynie na poprawę procesu segregowania śmieci. 2. Rozwój punktów selektywnej zbiórki odpadów, modernizacja składowiska odpadów w Bierkowie, kampania edukacyjna, inwestycje w tabor zeroemisyjny służący gospodarce komunalnej.</p> <p>2) Miasto Ustka: Rozbudowa systemu segregowanej zbiórki odpadów komunalnych w Mieście Ustka. Zakup i instalacja urządzeń do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie Miasta Ustka wraz z przeprowadzeniem kampanii edukacyjnej. Planowana jest instalacja urządzeń służących selektywnej zbiórce butelek oraz puszek metalowych na terenach szkół podstawowych w granicach Miasta Ustka oraz urządzeń służących zbiórce baterii, żarówek i innych drobnych objętościowo odpadów generowanych przez gospodarstwa domowe. Wykonanie kampanii społecznej mającej na celu podniesienie świadomości mieszkańców miasta w zakresie potrzeby selektywnej zbiórki odpadów oraz świadomych wyborów na poziomie zakupów w celu zmniejszenia ilości generowanych odpadów na poziomie gospodarstwa domowego.</p> <p>3) Gmina Kobylnica: Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych dla Gminy Kobylnica .Gmina nie posiada własnego PSZOK i zmuszona jest korzystać z usług PSZOK zlokalizowanego na terenie Miasta Słupsk, który oddalony jest od niektórych miejscowości gminnych o ok. 25 km. Realizacja nowoczesnej infrastruktury, tj. szczelnych placów składowych z odwodnieniem i separatorami, zadaszonymi wiatami i kontenerami, miejscami oddawania i wykorzystania rzeczy do ponownego użycia, kontrolnej wagi najazdowej, ścieżki edukacyjnej – przyczyni się do uzyskania pełnego obrazu przyczyn nadmiernego wzrostu ilości odpadów i pozwoli skutecznie prowadzić działania informacyjne.</p>	<p>jakości gleby, wody i powietrza</p>	
<p>Cel strategiczny 6 Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk - Ustka</p>			
<p>20. MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym</p>			
<p>63.</p>	<p>Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie MOF Słupsk - Ustka. Przedsięwzięcie ma na celu rozwój infrastruktury transportu publicznego i obejmuje inwestycje w węzły integrujące podsystemy transportu zbiorowego, zakup taboru transportu publicznego oraz cyfryzację transportu miejskiego, w tym rozwój systemów informacji pasażerskiej, ITS, aplikacje planowania podróży. Ponadto planowane przedsięwzięcia ukierunkowane będą na rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego obejmujące inwestycje w drogi rowerowe, ciągi piesze i pieszo-rowerowe zapewniające spójność połączeń komunikacyjnych w MOF. Dodatkowo przewiduje się działania edukacyjne dotyczące racjonalnych zachowań transportowych. Szczegółowy zakres prac: 1) Miasto Słupsk: „Węzeł transportowy II” obejmujący poniższy zakres: 1. Rozbudowę połączeń drogowych od strony zachodniej poprzez jego połączenie z drogą powiatową nr 1015G – al. 3 Maja i drogi powiatowej 1002 – ul. Jana III Sobieskiego (rondo Banacha). W ramach prac zostałby także wykonany Śródmiejski Węzeł Rowerowy pomiędzy ul. Szczecińską i budynkiem dworca kolejowego oraz obecnie budowanego Węzła Transportowego wraz z budową infrastruktury rowerowej wzdłuż ul. Szczecińskiej i Tuwima</p>	<p>11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości 12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru 16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza</p>	<p>Samorządy z MOF, MZK Sp. z o.o., podmioty spoza sektora finansów publicznych</p>

<p>oraz od dworca kolejowego/Węzła Transportowego na południe z wykorzystaniem terenów pokolejowych). Pierwszy węzeł - śródmiejski węzeł rowerowy zlokalizowany zostanie w rejonie ul. Szczecińskiej na południe od dworca kolejowego oraz obecnie budowanego Węzła Transportowego wraz z budową infrastruktury rowerowej wzdłuż ul. Szczecińskiej i Tuwima (od ul. Sobieskiego do ul. Kołłątaja), oraz od dworca kolejowego/ Węzła Transportowego na południe (z wykorzystaniem terenów pokolejowych) do ul. Rybackiej. W ramach inwestycji nad ul. Szczecińską (poprowadzoną w wykopie) powstanie wiadukt rowerowy, a w jego pobliżu zadaszony i monitorowany parking rowerowy. Węzeł stanie się głównym miejscem przecinania potoków ruchu w układzie wschód-zachód i północ-południe. Drugi węzeł - staromiejski węzeł rowerowy obejmie wykonanie infrastruktury rowerowej pod Mostem Zamkowym, tzw. wannę łączącą obecnie odcięte od siebie tereny bulwarów staromiejskich z terenami rekreacyjnymi na południe od Mostu oraz budowę kładki rowerowej wzdłuż Mostu Zamkowego, która wraz z fragmentem nowej infrastruktury rowerowej wzdłuż ul. Garncarskiej i Gdańskiej zapewni spójną i ciągłą infrastrukturę wzdłuż dawnej drogi krajowej, przecinającej centrum Miasta (wciąż w układzie wewnętrznym najważniejszej arterii komunikacyjnej). W rejonie Mostu Zamkowego, na południe od spichlerzy Muzeum Pomorza Środkowego, powstanie zadaszony i monitorowany parking rowerowy. Długość wybudowanej infrastruktury łącznie wyniesie: 3,1 km.</p> <p>2. Zakup taboru niskoemisyjnego/zeroemisyjnego – 12 szt. wraz z budową stacji ładowania.</p> <p>3. Budowę ścieżki rowerowej ul. Portowa od ringu do wiaduktu (zapewnienie pełnej infrastruktury rowerowej w celu połączenia miasta Słupsk - Ustka, ścieżką o charakterze transportowym)</p> <p>4. Zapewnienie priorytetów dla transportu zbiorowego w newralgicznych ciągach komunikacyjnych (2-3 lokalizacje), przebudowa zatok autobusowych i przystanków w celu dostosowania ich do potrzeb osób niepełnosprawnych (10 lokalizacji), oraz rozbudowę systemu dynamicznej informacji pasażerskiej w mieście (o kilkanaście dodatkowych lokalizacji).</p> <p>2) Miasto Ustka: 1. II etap budowy węzła komunikacyjnego - wykonanie dokumentacji i budowy drogi kat. D o długości ok. 485 m (od pętli autobusowej do skrzyżowania z ul. Słupską i Wróblewskiego), w tym jezdnie, chodniki, ścieżki rowerowe, miejsca parkingowe dla samochodów osobowych i autobusów, skrzyżowanie, oświetlenie drogi, kanały technologiczne i teletechniczne, sieć odwodnienia, przebudowa infrastruktury kolizyjnej. Budowa ogrodzenia z przęseł panelowych na murowanym cokole wraz z bramami i furtkami wzdłuż ul. Portowej i planowanego do budowy ciągu pieszo-rowerowego o długości ok. 470 m oraz zieleni izolacyjnej.</p> <p>2. Zakup i utrzymanie bez emisyjnych środków transportu komunikacji miejskiej (elektrycznego) wraz z stacjami ładowania i obsługi co najmniej 3 szt. + 1 stacja);3. Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych na terenie miasta Ustka (ok. 8 km); 4. Wprowadzenie systemu roweru miejskiego; 5. Działania edukacyjne popularyzujące transport publiczny i indywidualną mobilność miejską – coroczne akcje edukacyjne; 6. Budowa południowego obejścia Ustki.</p> <p>3) Gmina Słupsk: 1. Budowa ścieżek rowerowych na odcinkach: Swochowo – Lubuczewo, Jezierzycy – Rogawica, Redęcin – Gać, Redęcin – Zębowo (do granicy administracyjnej z gm. Kobylnica). 2. Budowa stacji ładowania pojazdów elektrycznych (sztuk 4 – UG, Park Wodny, SP Siemianice, CKiBP.).3. Zakup 4 sztuk pojazdów</p>	<p>18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza</p>	
---	---	--

	<p>elektrycznych na potrzeby UG, OSiR, CKiBP, Straż Gminna. Zakup 10 hulajnóg elektrycznych i 10 rowerów elektrycznych (w celach edukacyjnych w celu propagowania bezpiecznego poruszania się po drogach – Redzikowo – miasteczko ruchu drogowego.</p> <p>4) Gmina Ustka: 1. Zakup pojazdu elektrycznego na potrzeby UG (przewóz dzieci szkolnych) oraz potrzeby Straży Gminnej- 2. Budowa ścieżek pieszo-rowerowych na odcinku Przewłoka, dowiązanie się do promenady usteckiej z dojściem do Wczasowej i ośrodka Perła, odcinek Dębina-Rowy.</p> <p>5) Gmina Damnica: Budowa ścieżek rowerowych ciągów pieszych i pieszo-rowerowych na terenie gminy Damnica zwłaszcza w kierunku istniejących na terenie gmin ościennych celem dowiązania do istniejącego układu kierującego do Miasta Słupsk i Gminy Słupsk oraz w kierunku nad morze.</p> <p>6) Gmina Kobylnica: Inwestycje związane z zapewnieniem spójności rowerowych połączeń komunikacyjnych na terenie Gminy Kobylnica powinny objąć następujące drogi: Droga 1157G Łosino - Sierakowo, Droga 1157G Kuleszewo-Kończewo, Droga 1157G Kuleszewo-Kozłówek (do skrzyżowania z drogą do Zagórek), Droga 1105G Zębowo - Reblino.</p> <p>7) Powiat Słupski: Infrastruktura transportowych ścieżek rowerowych: droga 1157G Łosino - Sierakowo; długość ok. 1,6 km; droga 1157G Kuleszewo - Kończewo; długość ok. 2,1 km; droga 1157G Kuleszewo - gr. MOF; długość ok. 4,3 km; droga 1105G miejscowość Gać; długość ok. 0,25 km.</p>		
64.	<p>Zakup autobusów elektrycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w ramach wdrażania Strategii elektromobilności w Słupsku</p> <p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest: 1. Zakup sześciu autobusów elektrycznych z przeznaczeniem do obsługi priorytetowych linii komunikacji zbiorowej w Słupsku. 2. Dostawa trzech ładowarek dwustanowiskowych wolnego ładowania i jednej ładowarki pantografowej szybkiego ładowania. 3. Zaprojektowanie oraz budowa zajezdniowej stacji ładowania autobusów o napędzie elektrycznym (ładowania wolnego) z kompletną infrastrukturą zasilania energetycznego na teren bazy transportowej MZK Słupsk w Kobylnicy przy ul. Transportowej 36 - budowa 3 podwójnych stanowisk wolnego ładowania autobusów o napędzie elektrycznym, - zaprojektowanie oraz budowa stanowiska szybkiego ładowania autobusów o napędzie elektrycznym z kompletną infrastrukturą zasilania energetycznego w rejonie pętli autobusowej przy ul. Bitwy Warszawskiej – ładowarka pantografowa dla dwóch stanowisk szybkiego ładowania.</p>	<p>11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza</p> <p>18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza</p>	<p>MZK Słupsk Sp. z o.o.</p>
65.	<p>Wdrożenie rowerów typu cargo</p> <p>Kontynuacja działań podjętych w ramach realizowanego w latach 2018-2021 projektu „CoBiUM- Cargo Bikes in Urban Mobility” współfinansowanego ze środków EFRR w ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk. Głównym celem projektu jest poszerzenie już istniejącej floty rowerów cargo, funkcjonującej w ramach wypożyczalni dla mieszkańców znajdującej się w dwóch lokalizacjach miasta, a także zwiększenie i zróżnicowanie grup interesariuszy korzystającej z rowerów towarowych, zwłaszcza o branże funkcjonujące w ramach lokalnej przedsiębiorczości (firmy kurierskie, gastronomia), instytucje publiczne (biblioteka miejska, żłobki, przedszkola),</p>	<p>16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza</p> <p>18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i</p>	<p>Miasto Słupsk</p>

	a także pozostałe: DPS-y, schroniska i przytuliska dla zwierząt czy fundacje. Zasadnym jest rozważnie poszerzenia zasięgu poruszania rowerami typu cargo także po innych samorządach MOF S-U/ uruchomienie wypożyczalni w większych miejscowościach MOF.	jakości gleby, wody i powietrza	
66.	Przebudowa ulic: Wiejskiej, Rybackiej, Norwida wraz z przebudową skrzyżowania ul. Kilińskiego i Kaszubskiej w Słupsku Zadanie polega na przebudowie 3 kluczowych odcinków dróg Słupska: ul. Norwida, ul. Wiejskiej, ul. Rybackiej, o łącznej długości 2,4 km. Prace obejmują wykonanie nowej nawierzchni dróg, przebudowę kanalizacji deszczowej, budowę doświetlaczy przejść dla pieszych, przebudowę zjazdów, budowę i przebudowę ciągów pieszych, parkingów, ścieżek rowerowych, zagospodarowanie zielenią, montaż elementów małej architektury. Planuje się także przebudowę istniejącego skrzyżowania ulic Kilińskiego i Kaszubskiej na skrzyżowanie typu rondo.	11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Miasto Słupsk
67.	Program poprawy dostępności i spójności komunikacyjnej miasta Słupska i jego obszarów funkcjonalnych z nadaniem priorytetów komunikacji zbiorowej Zadanie obejmuje kompleksową przebudowę ulic stanowiących nie tylko szkielet komunikacyjny miasta, ale także z racji lokalizacji względem dróg wyższego rzędu stanowiących do nich dojazd z miejscowości podmiejskich. Zakres prac obejmuje przebudowę infrastruktury technicznej, wprowadzenie elementów brd zapewniających komfort i bezpieczeństwo użytkownika, zastosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych (np. śluzy autobusowe) zapewniających nadanie priorytetu komunikacji zbiorowej, rozwój i modernizację infrastruktury rowerowej, a także zastosowanie ponadstandardowych rozwiązań dla osób z niepełnosprawnościami. Jednocześnie z uwagi na konieczność dostosowania infrastruktury do wyzwań klimatycznych przebudowa obejmować będzie maksymalne rozszczelnienie nawierzchni nieprzepuszczalnych, np. poprzez zastosowanie ekobruku na parkingach, wygenerowanie przestrzeni pod zielenią przyuliczną, w tym drzewa stanowiące najskuteczniejsze remedium na problem miejskiej wyspy ciepła czy też wprowadzenie Słupskich Trawników Deszczowych, w skład których wejdą m.in. niecki filtracyjne, ogrody deszczowe muldy chłonne. W ramach przedsięwzięcia pracami modernizacyjnymi miałyby zostać objęte ulice: Gdyńska (1 770 m), Leszczyńskiego (710 m), Dmowskiego (410 m), Kołtątaja (na odcinku od ul. Tuwima do ul. Wojska Polskiego – 190 m), Anny Łajming wraz z rondem Solidarności (250 m), Chrobrego (710 m), Szczecińska (na odcinku od ul. Małcużyńskiego do ul. 11 Listopada na odcinku 560 m) oraz Poznańskiej (na odcinku od ul. Poprzecznej do granicy miasta – 300 m).	11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza	Miasto Słupsk
68.	Zwiększenie dostępności do Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Słupsku poprzez przebudowę drogi nr 116232G (ul. Sułkowskiego) oraz nr 116126G (ul. Łady - Cybulskiego) Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi zwiększenie dostępności do jedynej wysokospecjalistycznej placówki medycznej - Szpitala Wojewódzkiego w Słupsku, obsługującego mieszkańców Miasta i Powiatu Słupskiego (ok. 200 tys. mieszkańców). Przebudowa ulicy Sułkowskiego i Łady - Cybulskiej pozwoli na stworzenie alternatywy dojazdu do Szpitala w stosunku do DW 210 (ul. Westerplatte), stanowiącej jedyną drogę dojazdową ze Słupska do węzła drogi S6 wschód i gmin ościennych (Dębica Kaszubska, część miejscowości Gminy Słupsk (Głobino,	11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona	Miasto Słupsk

	<p>Stanięcino, Płaszewko) oraz terenów inwestycyjnych - strefa aktywności gospodarczej Płaszewko, podstrefa Westerplatte Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Dodatkowo ulica Łady - Cybulskiego pozwoli zapewnić dojazd do szpitala dla mieszkańców Gminy Słupsk i Dębica Kaszubska bez konieczności przejazdu przez wąskie gardło jakim jest skrzyżowanie ulicy Westerplatte z ulicą Hubalczyków. Zakres rzeczowy obejmuje docelowe zagospodarowanie jezdni ulic, chodników i drogi rowerowej wraz z budową oświetlenia.</p>	<p>istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza</p>	
69.	<p>Zwiększenie dostępności północno - wschodniego rejonu Miasta Słupska i Gminy Słupsk poprzez stworzenie alternatywnego połączenia dla DW 213 (Słupsk - Puck) - kompleksowa przebudowa dróg: nr 116314G (ul. Lawendowej), 116173G (ul. Owocowej) oraz budowa dróg dojazdowych i oświetlenia</p> <p>Przebudowa ulicy Lawendowej pozwoli stworzyć alternatywę dla przeciążonej i niedostosowanej do natężenia ruchu DW 213 (gęsta zabudowa śródmiejska) poprzez umożliwienie dojazdu od ulicy Gdańskiej (wylot na S6) do ulicy Kaszubskiej (wylot na Łebę - Puck) bez konieczności wjazdu do centrum miasta i odciążenie jednego z najbardziej niebezpiecznych skrzyżowań DW 213 z DW 210, tym samym zwiększając dostępność mieszkańców gminy Słupsk do Miasta Słupska i miejscowości w niej położonych. W celu zwiększenia bezpieczeństwa (zwłaszcza najstarszych uczestników ruchu) planowana jest budowa oświetlenia na ulicach bezpośrednio położonych wzdłuż ulicy Lawendowej (drogi gminne: Makowa, Fiołkowa, Chabrowa). Drugim zadaniem inwestycyjnym służącym odciążeniu DW213 (droga łącząca Miasto Słupsk z gminami Smołdzino, Główny i nadmorskimi miejscowościami Gminy Ustka) będzie przebudowa ulicy Owocowej i ulicy Łotewskiej, które wraz z położoną na terenie sąsiedniej gminy wiejskiej Słupsk ulicy Miejskiej pozwolą stworzyć alternatywne połączeniu przejmujące z DW 213 ruch lokalny z intensywnie zabudowywanym budownictwem indywidualnym terenów podmiejskich. W ramach zadania planuje się także wykonanie odcinków dróg dojazdowych na Osiedlu Owocowa.</p>	<p>11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>21. Prowadzenie spójnej polityki związanej z planowaniem przestrzennym i działaniami planistycznymi</p>	<p>Miasto Słupsk</p>
70.	<p>Zwiększenie dostępności mieszkańców osiedla Zachód i Gminy Słupsk do DK 21 i instytucji wyższego rzędu poprzez przebudowę ulicy Banacha (116005G), Zauchy, Szpilewskiego, Grechuty wraz z budową dróg dojazdowych (Przybory, Kaczmarzkiego, Ordonówny, Nalepy) i oświetlenia w ulicach Niemena, Riedla, Kiepy i Osieckiej</p> <p>Budowa i przebudowa ulic w rejonie Dzielnicy Zachód - obecnie najbardziej intensywnie rozwijającego się osiedla w Słupsku pozwoli na skomunikowanie go i przylegających do niego miejscowości Gminy Słupsk z drogą wyższego rzędu DK nr 21 oraz największym osiedlem (Osiedle Niepodległości – 1/3 mieszkańców Słupska). Inwestycja jest elementem kilkuletniego planu przebudowy i modernizacji połączenia z miejscowością Bierkowo, które stanowić będzie alternatywę dla jedyne go połączenia Słupska (ulica 3 Maja) ze znajdującym się tam cmentarzem komunalnym i Zakładem Unieszkodliwiania Odpadów oraz RIPOK o znaczeniu subregionalnym.</p>	<p>11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>21. Prowadzenie spójnej polityki związanej z planowaniem przestrzennym i działaniami planistycznymi</p>	<p>Miasto Słupsk</p>
71.	<p>Zwiększenie dostępności DK21 i DW 213 poprzez budowę bypassa w ciągu ulicy Morskiej (116151G) łączącego ulice Poniatowskiego z ulicą Bałtycką (I-etap Trasy Olimpijskiej)</p> <p>Zaplanowana przebudowa ulicy Morskiej obejmująca docelowe zagospodarowanie jezdni, chodnika i drogi rowerowej wraz z budową oświetlenia pozwoli na usprawnienie głównego wyjazdu z Miasta Słupska do Miasta</p>	<p>11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i</p>	<p>Miasto Słupsk</p>

	i Gminy Ustka poprzez stworzenie alternatywy dla jednego z najbardziej obciążonych skrzyżowań w mieście - Bałtycka-Poniatowskiego - Tramwajowa.	wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	
72.	<p>Kontynuacja budowy ringu miejskiego w Słupsku</p> <p>Etap I: Słupsk, ul. Słoneczna - ul. Nowa Rybacka - ul. Leśna - ul. Nowa Leśna, Długość ok. 4,5 km. Etap II a: Połączenie Łosino (DK 21) - Słupsk, ul. Słoneczna. Długość ok. 2,8 km. Etap II b: Słupsk, połączenie ul. Portowa (DK 21) -ul. Kaszubska (DW213). Trasa Olimpijska. Długość ok. 2,5 km. Etap III: Słupsk, połączenie ul. Kaszubska (DW213) - ul. Gdańska. Długość ok. 3 km. Etap IV: Słupsk, połączenie ul. Gdańska - ul. Bohaterów Westerplatte (DW 210). Długość ok. 2,8 km. Budowa drogi jednojezdniowej (droga dwujezdniowa na odcinku od ul. Poznańskiej do ulicy Arciszewskiego), jezdnia bitumiczna, chodniki, droga rowerowa, oświetlenie, odwodnienie. Mając na względzie przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu miasta Słupska, a także zapewnienie prawidłowego rozwoju i wewnętrznej integracji Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupska konieczne jest dokończenie budowy tzw. małej obwodnicy Słupska. Dzięki realizacji wszystkich etapów północna, północno – wschodnia i południowa część MOF Słupska uzyska bezpośrednie połączenie z drogą S6 bez konieczności wykorzystania sieci dróg w centrum miasta Słupska. Jednocześnie pozwoli na likwidację wąskich gardeł na ulicach wylotowych z miasta do miejscowości w gminie Słupsk i Kobylnica, a także zapewni mieszkańcom MOF dogodny szybki dojazd do regionalnego ośrodka gospodarczego i edukacyjnego, jakim jest Miasto Słupsk.</p>	<p>11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>21. Prowadzenie spójnej polityki związanej z planowaniem przestrzennym i działaniami planistycznymi</p>	Miasto Słupsk, Gmina Kobylnica, GDDKiA
73.	<p>Budowa i przebudowa ważnych ciągów komunikacyjnych w Gminie Słupsk</p> <p>1. Budowa ulicy Granicznej w Siemianicach w celu połączenia z ulicą Fińską w Słupsku, 2. Budowa ulicy Aleja Lipowa w Bierkowie w kierunku ul. Legionów w Słupsku – przyczyni się do odciążenia Alei 3 Maja w Słupsku 3. Budowa drogi od ronda na ul. Grunwaldzkiej w kierunku Strzelina, 4. Budowa drogi łączącej miejscowości Bierkowo z miejscowością Bolesławice gm. Kobylnica, 5. Budowa drogi z miejscowości Bierkowo do Redęcina, 6. Połączenie z drogą wojewódzką przez ul. Inwestycyjną w Płaszewku, 7. Przebudowa ulicy Przemysłowej w Redzikowie, 8. Przebudowa skrzyżowania w Głobinie na wysokości wyjazdu z ulicy Przemysłowej wraz z budową pętli autobusowej</p>	<p>11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości</p>	Gmina Słupsk
74.	<p>Monitoring ruchu komunikacyjnego i wspólne działania planistyczne w zakresie komunikacji miejskiej i regionalnej na obszarze MOF</p> <p>Wdrażanie Porozumień dotyczących funkcjonowania komunikacji miejskiej Słupska oraz komunikacji regionalnej powiatu w określonych miejscowościach gmin z MOF. Rozwijanie połączeń w celu przeciwdziałania wykluczeniu transportowemu części miejscowości w ramach MOF.</p>	<p>21. Prowadzenie spójnej polityki związanej z planowaniem przestrzennym i działaniami planistycznymi</p>	Samorządy MOF S-U
75.	<p>Poprawa jakości i dostępności oraz bezpieczeństwa infrastruktury drogowej w celu poprawy dostępności wewnątrz i zewnętrznej obszaru MOF S-U</p> <p>Zadanie obejmuje przebudowę sieci dróg powiatowych stanowiących dojazd do węzłów drogowych S6 (m.in. drogi nr: 1135G, 1139G, 1142G).</p>	<p>11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i</p>	Powiat Słupski i samorządy partnerskie

		wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	
76.	<p>Poprawa jakości transportu publicznego regionalnego w obsłudze mieszkańców powiatu słupskiego na obszarze MOF S-U</p> <p>Zadanie obejmuje sukcesywną wymianę taboru autobusowego komunikacji regionalnej na przyjazny środowisku i dostosowany dla niepełnosprawnych taboru autobusowego.</p>	<p>16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza</p> <p>18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza</p>	Powiat Słupski
21. Prowadzenie spójnej polityki związanej z planowaniem przestrzennym i działaniami planistycznymi			
77.	<p>Działania polegające na:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowywaniu planów miejscowych uwzględniających zrównoważony rozwój całego MOF, przeciwdziałających rozlewaniu się miast i realizacji polityki nastawionej na wzajemną rywalizację. 2. Ochronie przez zabudową terenów stanowiących naturalną kontynuację istniejących terenów zielonych w miastach i wsiach. 	<p>15. Stworzenie pozainstytucjonalnych form współpracy między członkami MOF</p> <p>18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza</p>	Samorządy MOF S-U

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru
Funkcjonalnego
Słupsk-Ustka na lata 2022-2030

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Opracowanie:
Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie	5
II.	Przyjęta koncepcja metodologiczna opracowania	6
1.	Założenia badawcze.....	6
2.	Metody i techniki badawcze.....	6
3.	Analiza danych i dokumentów zastanych:	6
4.	Badanie ankietowe realizowane wśród mieszkańców obszaru MOF S-U.	7
5.	Wywiady pogłębione z kluczowymi przedstawicielami MOF S-U.	8
6.	Efekty prac.....	8
III.	Portret statystyczny	9
1.	Ogólna charakterystyka obszaru	9
2.	Charakterystyka samorządów tworzących MOF S-U.....	12
IV.	MOF S-U w świetle dokumentów strategicznych	17
1.	Analiza lokalnych – powiatowych i gminnych strategii rozwoju	17
2.	Wnioski z ewaluacji Strategii MOF S-U.....	25
V.	Analiza statystyczna obszaru MOF S-U	27
1.	Demografia	27
2.	Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne	31
3.	Infrastruktura drogowa i transport publiczny	33
4.	Rewitalizacja na terenie MOF S-U	36
5.	Rynek pracy	37
6.	Sytuacja gospodarcza	43
7.	Edukacja.....	48
8.	Wybrane usługi publiczne	55
9.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	58
10.	Infrastruktura i ochrona środowiska	63
11.	Sport i rekreacja	71
12.	Kultura i turystyka	72
VI.	Wyniki badań ankietowych	77
1.	Jakość życia na terenie MOF S-U	78
2.	Ocena jakości infrastruktury i oferty społecznej	79
3.	Ocena rynku pracy i oferty kulturalnej.....	82
4.	Potencjały i bariery rozwojowe MOF S-U.....	83
5.	Potrzeby i wyzwania	85
VII.	Wyniki badań jakościowych	87
1.	MOF S-U – dotychczasowe doświadczenia	87
2.	Mocne i słabe strony MOF S-U	88
3.	Propozycje zmian – koncepcje projektów i działań dla MOF S-U.....	93
4.	Wizja współpracy samorządów w ramach MOF S-U.....	96
VIII.	Delimitacja obszaru MOF S-U	98
IX.	Bilans strategiczny	111
1.	Obszar społeczny	111

2.	Obszar gospodarczy.....	112
3.	Obszar przestrzenno-funkcjonalny i środowiskowy.....	114
4.	Analiza SWOT MOF S-U	118
5.	Identyfikacja obszarów wsparcia oraz wspólnych celów rozwojowych dla MOF S-U.....	122
X.	Spis tabel, wykresów i grafik	125

I. Wprowadzenie

Opracowanie nowej Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030 oparte jest o ponowną diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru. Dokument stanowi bowiem kontynuację działań opisanych w Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska na lata 2014-2020. Celem realizacji przedmiotowej diagnozy jest określenie aktualnego stanu i potencjalnych kierunków rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka (MOF S-U), które posłużą do opracowania Strategii MOF S-U na lata 2022-2030. Wypracowana w ramach diagnozy analiza ma charakter zintegrowany i odnosi się do problemów, potrzeb, obszarów i kierunków interwencji, jakie powinny zostać podjęte na terenie MOF S-U w latach 2021-2030.

Realizacja zaproponowanych w dokumencie działań stanowiła będzie zatem odpowiedź na zdiagnozowane i realne trudności rozwojowe obszaru. Działania te z założenia mają charakter ponadjednostkowy, oparty na zasadach współpracy i poszanowania perspektywy potrzeb zgłaszanych przez każdy z 8 samorządów obszaru, w celu dalszego zacieśniania współpracy oraz wzmocnienia wzajemnej integracji.

MOF S-U współtworzony jest przez Miasto Słupsk stanowiące rdzeń obszaru oraz:

- Gminę Miasto Ustka,
- Powiat Słupski,
- Gmina Kobylnica
- Gminę Słupsk,
- Gminę Ustka,
- Gminę Damnica i
- Gminę Dębica Kaszubska.

Jednostki współtworzące MOF S-U przystąpiły do opracowania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030 zgodnie z wytycznymi wynikającymi z nowelizacji ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 10 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2327), krajowymi i unijnymi dokumentami strategicznymi, planistycznymi oraz regulacjami prawnymi dla nowego okresu budżetowania Unii Europejskiej 2021-2027, projektem Ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2021-2027 oraz założeniami do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027.

Diagnoza w założeniu stanowi podstawę do wytyczenia i późniejszej realizacji celów związanych z:

- wzmocnieniem współpracy między JST koniecznej dla realizacji wspólnych działań na terenie MOF S-U,
- identyfikacji obszarów wsparcia oraz wspólnych celów rozwojowych dla MOF S-U,
- systemowego rozwiązywania kluczowych zagadnień dotyczących celów tematycznych funduszy europejskich na lata 2021-2027.

Wobec powyższego, zakres prezentowanej w dokumencie analizy dotyczy w szczególności:

- aktualnego potencjału społeczno-gospodarczego obszaru MOF S-U,
- problemów, wyzwań i potencjałów rozwojowych w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF S-U (z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych JST),
- potrzeb inwestycyjnych, w szczególności uwzględniających nową perspektywę finansową,
- powiązań i obszarów współpracy pomiędzy JST MOF Słupsk – Ustka,
- uwarunkowań rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF S-U (z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych JST).

II. Przyjęta koncepcja metodologiczna opracowania

1. Założenia badawcze

Zasięg terytorialny opracowania, w szczególności analizy danych statystycznych i realizacji badań ilościowych i jakościowych, pokrywać będzie się z obszarem MOF S-U. Obszar MOF S-U obejmuje następujące samorządy: Miasto Słupsk, Powiat Słupski, Gmina Miasto Ustka, Gmina Kobylnica, Gmina Słupsk, Gmina Ustka, Gmina Dębica Kaszubska i Gmina Damnica. W uzasadnionych przypadkach, zakres analizy odnosi się także do szerszej perspektywy, obejmującej sąsiadujące gminy, województwo pomorskie i cały kraj. Analiza wykraczająca poza obszar MOF S-U dotyczyć będzie w szczególności trendów demograficznych i gospodarczych, kwestii delimitacyjnych oraz zapisów zawartych w dokumentach strategicznych, odnoszących się do problematyki badania.

Dane niezbędne do uzyskania informacji na potrzeby opracowania diagnozy, gromadzone były w trakcie analiz danych statystycznych i dokumentów zastanych – gotowych raportów, sprawozdań, analiz oraz dokumentów strategicznych, a także badań realizowanych wśród mieszkańców MOF S-U oraz badań jakościowych prowadzonych z przedstawicielami kluczowych środowisk i instytucji związanych z funkcjonowaniem MOF.

Zgromadzone dane stanowiły podstawę do wypracowania wniosków i rekomendacji dotyczących kierunków zmian i wyzwań MOF S-U w okresie 2021-2030, które zaprezentowane zostały w formie diagnozy strategicznej, a następnie poddane weryfikacji w trakcie konsultacji społecznych i warsztatów strategicznych z interesariuszami MOF S-U. Podjęte działania diagnostyczne służyły przygotowaniu Strategii MOF S-U 2021-2030, zawierającej propozycje projektów, inwestycji i działań wpływających na rozwój MOF S-U, która pozwoli na pełniejsze przygotowanie się do przyszłego okresu programowania UE poprzez stworzenie podstaw merytorycznych, jak i organizacyjnych do pozyskiwania funduszy zewnętrznych (w tym realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych).

2. Metody i techniki badawcze

W celu opracowania diagnozy strategicznej oraz zgromadzenia informacji na zaproponowany przez Zamawiającego zakres danych, przeprowadzone zostały badania i analizy obejmujące w szczególności następujące metody badawcze:

1. Analiza danych i dokumentów zastanych.
2. Badanie ankietowe realizowane wśród mieszkańców obszaru MOF S-U.
3. Wywiady pogłębione z przedstawicielami kluczowych środowisk i instytucji funkcjonujących na terenie MOF S-U.

W kolejnych akapitach omówiono zakres poszczególnych metod badawczych.

3. Analiza danych i dokumentów zastanych:

Przeprowadzona analiza danych i dokumentów zastanych oparta została w szczególności o aktualne publicznie źródła informacji obejmujące między innymi:

- analizę dokumentów (w tym europejskich, krajowych, regionalnych, powiatowych,

Tabela 1 Wykaz analizowanych dokumentów

I.p	Nazwa dokumentu
1	Zrównoważona Europa 2030
2	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

I.p	Nazwa dokumentu
3	Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030
4	Program Ochrony Powietrza dla Strefy Pomorskiej
5	Ewaluacja ex-post „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska na lata 2014-2020”
6	Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022

Źródło: opracowanie własne

- analizę gotowych raportów i analiz sporządzanych przez gminy MOF S-U, w tym strategii rozwoju i raportów o stanie gmin i powiatu,

Tabela 2 Wykaz analizowanych dokumentów (lokalnych)

I.p	Nazwa dokumentu
1	Strategia Rozwoju Miasta Ustka do roku 2020
2	Strategia Rozwoju Gminy Ustka na lata 2017-2027
3	Strategia Rozwoju Miasta Słupska na lata 2017-2022
4	Strategia Rozwoju Gminy Słupsk na lata 2015-2020
5	Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Kobylnica na lata 2021-2026
6	Strategia Rozwoju Gminy Dębica Kaszubska na lata 2014 – 2020
7	Strategia Rozwoju Gminy Damnica na lata 2016-2022
8	Raport o stanie Gminy Damnica 2020
9	Raport o stanie Gminy Dębica Kaszubska za okres od dnia 1 stycznia 2020 roku do dnia 31 grudnia 2020 roku
10	Raport o stanie Gminy Kobylnica w 2020 roku
11	Raport o stanie Gminy Słupsk w roku 2020
12	Raport o stanie Gminy Ustka za 2020 rok
13	Raport o stanie Miasta Słupska 2020
14	Raport o stanie Gminy Miasto Ustka za 2020 rok
15	Raport o stanie Powiatu Słupskiego za 2020 rok

Źródło: opracowanie własne

- analizę danych statystycznych (dostępnych w ramach statystyki publicznej i innych źródeł).

W trakcie analiz starano się wykorzystywać dane publikowane, jak i niepublikowane ze źródeł rozproszonych, możliwie nie starsze niż z 2017 r.

4. Badanie ankietowe realizowane wśród mieszkańców obszaru MOF S-U.

Badanie ankietowe zrealizowane zostało w formie ankiety on-line uzupełnionej o dystrybucję wersji papierowej wśród mieszkańców obszaru MOF S-U. Zakładano realizację badania na próbie nie mniejszej niż 800 pełnoletnich mieszkańców MOF S-U – docelowo ankietę wypełniło 860 mieszkańców obszaru. Badania realizowane było za pomocą dostępnych kanałów instytucjonalnych i portali internetowych, ze względu na panujące warunki epidemiczne. Taka forma dystrybucji ankiet uznawana była za względnie najbezpieczniejszą formę gromadzenia informacji od mieszkańców. Tego typu badania nie mają jednak charakteru badań w pełni reprezentatywnych, ponieważ ich realizator nie ma bezpośredniego wpływu na dobór respondentów. Niemniej jednak badania te pozwalają na wskazanie pewnych tendencji, panujących opinii czy pożądaných kierunków zmian oczekiwanych przez mieszkańców. Ich walor poznawczy może zatem posłużyć jako źródło informacji uzupełniające wyniki prac diagnostycznych.

Zakres badania ankietowego uwzględniał w szczególności:

- Ocenę aktualnego potencjału i zasobów MOF S-U pod względem: jakości życia, rynku pracy, oferty społeczno-kulturalnej, głównych wad i zalet MOF.
- Potrzeby rozwojowe MOF z perspektywy mieszkańców: niezbędne/oczekiwane kierunki inwestycji, priorytety rozwojowe.
- Dane statystyczne respondentów: płeć, wiek, status na rynku pracy, miejsce zamieszkania, plany migracyjne.

5. Wywiady pogłębione z kluczowymi przedstawicielami MOF S-U.

Realizacja pogłębionych wywiadów jakościowych zrealizowana została z udziałem 60 respondentów. W grupie tej znaleźli się przedstawiciele kluczowych środowisk związanych z funkcjonowaniem MOF S-U, w tym m.in. instytucji samorządowych (w tym prezydent, wójtowie, burmistrz, starosta), jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych, instytucji kultury, instytucji pomocy i integracji społecznej, instytucji okołobiznesowych, instytucji naukowych, instytucji rynku pracy, zakładów opieki zdrowotnej itp. związanych z funkcjonowaniem MOF S-U.

Uzyskane w trakcie badania jakościowe informacje, wykorzystano wyłącznie do opracowania zbiorczych wniosków i rekomendacji, bez możliwości identyfikacji poszczególnych respondentów.

Zakres tematyczny wywiadów pogłębionych dotyczył w szczególności:

- Oceny aktualnego potencjału społeczno-gospodarczego obszaru MOF S-U,
- Problemów, wyzwań i potencjałów rozwojowych w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF S-U (z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych JST),
- Potrzeb inwestycyjnych, w szczególności uwzględniających nową perspektywę finansową,
- Powiązań i obszarów współpracy pomiędzy JST MOF S-U ,
- Uwarunkowań rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF S-U (z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych JST).

Realizacja wywiadów pogłębionych odbywała się z uwzględnieniem obostrzeń wynikających z panującej sytuacji pandemicznej. Wywiady prowadzone były w formie osobistej lub z wykorzystaniem elektronicznych narzędzi komunikacji – rozmowy telefoniczne, lub za pomocą komunikatorów internetowych, w celu zapewnienia bezpieczeństwa rozmówcom.

6. Efekty prac

Wyniki badań przedstawione zostały w formie opisowej i graficznej, w formie tabel, wykresów, diagramów, map itp. Diagnoza zawiera źródła pozyskanych danych, z wyłączeniem danych osobowych pozwalających na identyfikację respondentów wywiadów jakościowych.

Wyniki diagnozy stanowią punkt wyjścia do opracowania nowej Strategii MOF S-U 2021-2030 uwzględniając aktualną i prognozowaną sytuację społeczno-gospodarczą, a także stały się przyczynkiem do wypracowania najważniejszych celów i przedsięwzięć dla zrównoważonego rozwoju MOF S-U, które uszczegółowione zostaną w trakcie prac konsultacyjno-warsztatowych prowadzonych na etapie tworzenia dokumentu Strategii MOF S-U 2021-2030.

III. Portret statystyczny

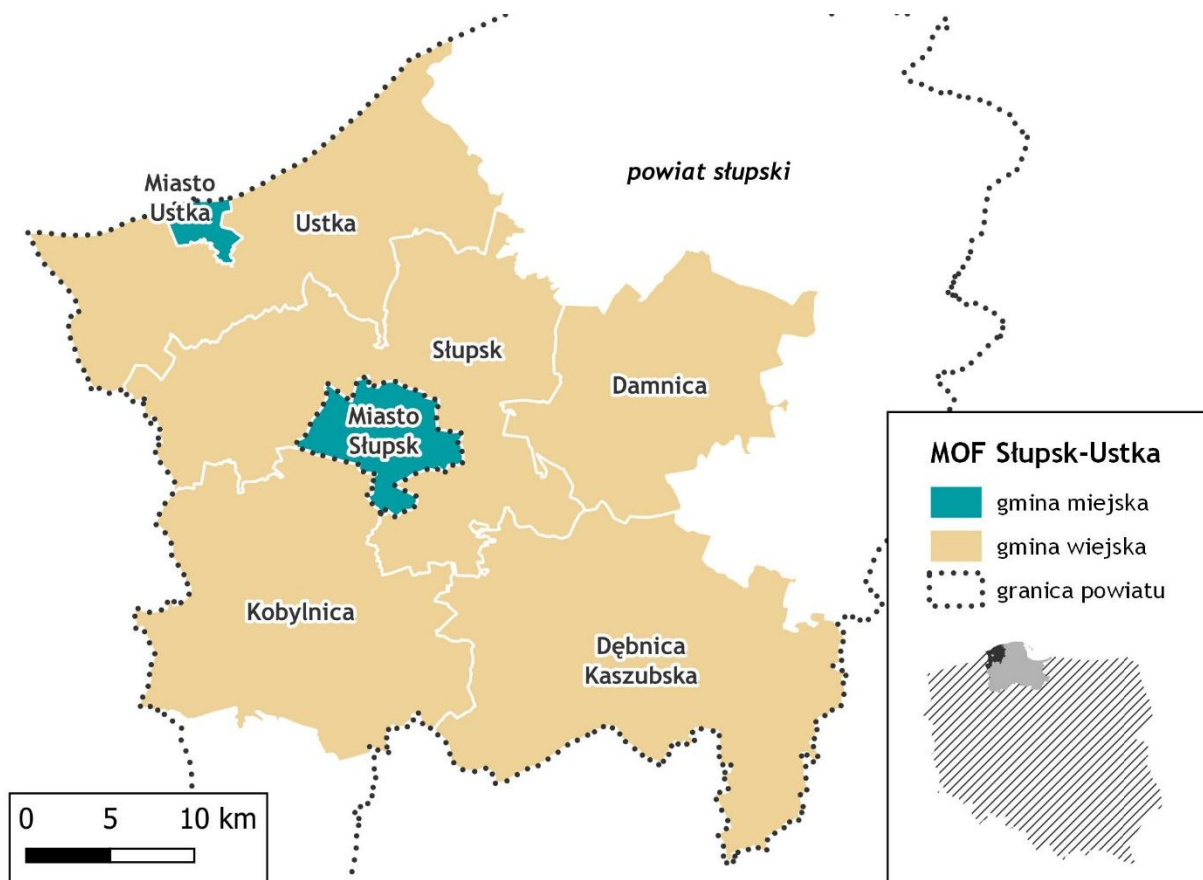
1. Ogólna charakterystyka obszaru

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk-Ustka (MOF S-U) to obszar wewnętrznie zintegrowany i względnie spójny, czego dowodzi diagnoza delimitacyjna zamieszczona w rozdziale VIII opracowania. MOF S-U tworzony jest przez 8 samorządów, wśród których znajdują się:

- Miasto Słupsk,
- Gmina Miasto Ustka,
- Gmina Słupsk,
- Gmina Kobylnica,
- Gmina Ustka,
- Gmina Damnica
- Gmina Dębica Kaszubska,
- Powiat Słupski.

MOF S-U usytuowany jest w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Zajmuje **obszar 1 244 km²**, stanowiący około 6,7% ogółu powierzchni województwa pomorskiego i równy mniej więcej połowie powiatu słupskiego. W skład MOF S-U wchodzi jedynie część gmin powiatu słupskiego, z pominięciem gmin Smołdzino, Główny, Potęgowo oraz Kępice.

Grafika 1 Mapa poglądowa obszaru MOF S-U

Źródło: opracowanie własne

Największe pod względem powierzchni gminy MOF to gmina Dębica Kaszubska (300 km²) oraz Gmina Słupsk (262 km²). Łączna powierzchnia miast Słupsk (43 km²) i Ustka (10 km²) zajmuje w strukturze obszaru niewiele ponad 4% ogółu powierzchni tj. 53 km².

Tabela 3 Powierzchnia MOF S-U, powiatu słupskiego i woj. pomorskiego

Jednostka	powierzchnia w km ²	powierzchnia w ha	% powierzchni MOF S-U
Woj. pomorskie	18 323	1 832 368	-
Powiat słupski	2 304	230 424	-
Gmina Dębica Kaszubska	300	29 952	24,1%
Gmina Słupsk	261	26 173	21,1%
Gmina Kobylnica	244	24 391	19,6%
Gmina Ustka	217	21 746	17,4%
Gmina Damnica	168	16 766	13,5%
Gmina Miasto Ustka	10	1 019	0,8%
Powiat m. Słupsk	43	4 315	3,5%
MOF S-U	1 244	124 362	100,0%

Źródło: dane GUS BDL 2020 r.

Ponad połowę powierzchni MOF S-U zajmują użytki rolne (54,7%, tj. 681 km²). Największym odsetkiem powierzchni użytków rolniczych w strukturze gruntów odznaczają się gminy Damnica (64,7%), Słupsk (61,6%) oraz Kobylnica (60,6%) - dane GUS stan na rok 2014. Kolejnych 35,8% gruntów stanowią grunty leśne i obszary zakrzewione (445 km²). Do najbardziej zalesionych jednostek należą gmina Dębica Kaszubska (52,4%) oraz gmina miasto Ustka (48,1%). Najmniejszą powierzchnią terenów zalesionych odznacza się miasto Słupsk – 13,1% gruntów. Udział powierzchni zurbanizowanych i zabudowanych na terenie MOF S-U wynosi przeciętnie 6,0%. Jedynie miasta Słupsk oraz Ustka posiadają wyższy odsetek terenów zurbanizowanych wynoszący kolejno 49,2% oraz 31,6%.

Obszar MOF S-U zamieszkuje łącznie **160 588 osób**. Mieszkańcy MOF S-U stanowią około 6,8% ogółu mieszkańców województwa pomorskiego. Największą jednostką osadniczą MOF S-U jest miasto Słupsk zamieszkiwane przez blisko 90 tys. osób. Drugim w kolejności miastem jest Ustka, na terenie której mieszka nieco ponad 15 tys. osób. Mieszkańcy obu miast stanowią łącznie blisko 2/3 ogółu mieszkańców obszaru MOF S-U. Najbardziej liczebnymi gminami wiejskimi obszaru są: Słupsk (18,5 tys. mieszkańców), Kobylnica (13,2 tys.) oraz Dębica Kaszubska (9,5 tys.). Najmniejsze liczebnie gminy to gmina Ustka (8,2 tys.) oraz Damnica (6,0 tys.).

Tabela 4 Liczba mieszkańców MOF S-U, powiatu słupskiego i woj. pomorskiego

Jednostka	Ludność ogółem	% ludności MOF S-U
Woj. pomorskie	2 346 671	-
Powiat słupski	98 832	-
Gmina Ustka	8 295	5,2%
Gmina Damnica	6 080	3,8%
Gmina Dębica Kaszubska	9 495	5,9%
Gmina Kobylnica	13 211	8,2%
Gmina Słupsk	18 528	11,5%
Gmina Miasto Ustka	15 199	9,5%
Powiat m. Słupsk	89 780	55,9%
MOF S-U	160 588	100,0%

Źródło: dane GUS BDL 2020 r.

MOF S-U stanowi istotny element Subregionu Słupskiego, będącego jednym z czterech subregionów województwa pomorskiego. Jak wskazuje się w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, subregion słupski stanowi najstarszy demograficznie subregion województwa. Subregion ten styka się także ze stosunkowo najwyższym w województwie wskaźnikiem deprywacji lokalnej, mierzonej liczbą osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej – dla subregionu wynosi on około 13% podczas gdy średnia wojewódzka to około 4%. Wśród kluczowych problemów obszaru zidentyfikowanych w SRWP 2030 wskazuje się natomiast problem dostępności drogowej, w tym dojazdu do stolicy regionu, co prowadzi obszar subregionu słupskiego, a zatem i MOF S-U do wykluczenia transportowego. Przeciętny czas dojazdu z obszaru MOF do Gdańska zajmuje około 2 godzin. Zakłada się, że odczuwalne zmniejszenie czasu przejazdu powinno nastąpić w przypadku Słupska po zakończeniu prac prowadzonych na drodze ekspresowej S6. Pozwoli to również na włączenie regionu w sieć dróg szybkiego ruchu, co jest szczególnie istotne z uwagi na postępującą suburbanizację, która powoduje zjawisko kongestii na drogach wjazdowych do miast. Do tego czasu obszar ten borykał będzie się z licznymi problemami dotyczącymi możliwości rozwoju gospodarczego, a także stopniowego odpływu ludności, poszukującej lepszych/bardziej atrakcyjnych form zatrudnienia¹. Problemem jest również niższa od przeciętnej dla województwa dostępność kadry medycznej, która także negatywnie rzutuje na jakość życia mieszkańców.

Oprócz wymienionych powyżej problemów/niedostatków obszaru, należy także zwrócić uwagę na liczne potencjały MOF S-U, wśród których wymienić należy dostępność portu morskiego, dobrze rozwiniętą infrastrukturę OZE (szczególnie energetykę wiatrową), rozwiniętą bazę noclegową (turystyczną, w szczególności w pasie nadmorskim), a także infrastrukturę komunalną (wysoka liczba osób podłączonych do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej). Obszar MOF S-U także główny biegun rozwoju północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Nie bez znaczenia jest również to, iż Słupsk - obok Koszalina, to największy ośrodek miejski, położony pomiędzy aglomeracjami: Szczecin i Trójmiasto. Przez teren MOF S-U przebiega główna arteria komunikacyjna Polski północnej (droga krajowa i ekspresowa nr 6), która stanowi istotny zwornik dla całego wybrzeża obsługujący kluczowe nadmorskie obszary turystyczne kraju, połączenia z centrum Polski i Europą Zachodnią. Ważną rolę w funkcjonowaniu MOF S-U pełni Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna oraz związany z nią Słupski Inkubator Technologiczny. Podmioty te wraz z gminami wchodzącymi w skład MOF S-F wspierają rozwój społeczno-gospodarczy regionu, akcelerację start-up'ów, upowszechnianie nowoczesnych technologii i innowacji, promocję atrakcyjności inwestycyjnej, klastrów, OZE, a także szkolnictwa zawodowego i wyższego oraz rynku pracy czy osób wykluczonych społecznie. Gospodarka MOF S-U jest mocno zdywersyfikowana. Na terenie MOF S-U rozwija się gospodarka morska, przemysł przetwórczy, spożywczy, przemysł lekki, motoryzacyjny, drzewny oraz rolnictwo. Firmy funkcjonujące na tym terenie zajmują się między innymi produkcją mebli, wyrobów metalowych, cystern, zbiorników, lin, sieci, okien, drzwi, usługami magazynowymi oraz transportowymi. Nie bez znaczenia dla rozwoju obszaru jest fakt, iż na terenie MOF S-U funkcjonują 3 uczelnie wyższe z wiodącą rolą Akademii Pomorskiej w Słupsku. Dobrze rozwinięta współpraca na poziomie szkolnictwa średniego i uczelni wyższych, a także wymienionych powyżej partnerów instytucjonalnych pozwala na inwestycje biznesowe dla branż: IT, BPO, SCC, R&D, tworząc na terenie MOF S-U podwaliny sektora Nowoczesnych Usług dla Biznesu. Położenie nadmorskie MOF S-U to także szansa na wykorzystanie potencjału do dalszego rozwoju funkcji turystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem nadmorskiego kurortu i uzdrowiska posiadającego wypracowaną markę i tradycje w Ustce. Oferta turystyczna i rekreacyjna obszaru MOF S-U nie opiera się wyłącznie na dostępie do Morza Bałtyckiego, ale także na korzystnym ukształtowaniu terenu, sprzyjającym rozwojowi turystyki rowerowej i kajakowej. Potencjał ten powinien zostać

¹ Za: Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, s. 49-56

w kolejnych latach wzmocniony i szerzej wykorzystany po to, aby korzyści z turystyki czerpały również gminy usytuowane z dala od pasa nadmorskiego.

W Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, w Programie na rzecz zwiększania szans rozwojowych Ziemi Słupskiej na lata 2019–2024 wskazuje się na inne istotne aspekty charakteryzujące obszar MOF S-U. Wśród nich znajdują się zapisy wskazujące na fakt, iż Słupsk został sklasyfikowany jako miasto tracące funkcje społeczno-gospodarcze, co w sposób istotny wpływa i będzie wpływać na impulsy rozwojowe dla całego obszaru funkcjonalnego. Ponadto wskazuje się, iż cały powiat słupski jest jednym z obszarów koncentracji wskaźników wskazujących na gorszy dostęp do usług publicznych. W Programie zwraca się również uwagę na fakt, iż gmina Dębница Kaszubska wchodząca w skład MOF S-U zakwalifikowana została do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją. Nie bez znaczenia dla rozwoju obszaru jest także ulokowana w powiecie słupskim Baza Obrony Przeciwrakietowej w Redzikowie, której istnienie w znacznym stopniu reguluje możliwości funkcjonowania gmin obszaru, wpływa na warunki zabudowy, lokowanie przemysłu etc. W Programie wskazuje się wprost, iż Powstanie Bazy, stanowiące niewątpliwie szansę rozwojową dla obszaru, może wywołać jednocześnie pewne ograniczenia, w tym: obostrzenia związane z kubaturą budynków, których wielkość nie może przekroczyć 6000 metrów sześciennych, ograniczenia używania nadajników elektromagnetycznych, ograniczenia budowy turbin wiatrowych i innych dużych budowli, a także ograniczenia ruchu lotniczego. Stanowi to istotne wyzwanie rozwojowe, gdyż w bezpośrednim sąsiedztwie Bazy znajduje się Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna. Sama baza może także być postrzegana negatywnie przez mieszkańców, którzy jej obecność traktują jako element ryzyka gospodarczego, co powodować może ucieczkę działających tu firm i brak woli rozwoju nowych biznesów – potencjalni inwestorzy zewnątrzni mogą odkładać w czasie decyzje o lokowaniu biznesu w Słupsku i jego okolicach. Baza stanowi istotny czynnik mogący mieć wpływ także na decyzje osób prywatnych co do osiedlania się na tym terenie.

W Programie wskazuje się także na problem dotyczący kwestii społeczno-gospodarczych obszaru MOF, a w szczególności nienowoczesnej i niedostosowanej do rynku pracy edukacji (co potwierdzają dalsze analizy) oraz niespójny system transportu, w tym publicznego oraz pogarszającego się bezpieczeństwa na drogach, co wynika z faktu, iż komunikacja piesza, rowerowa i autobusowa jest podporządkowana infrastrukturze drogowej dostosowanej do potrzeb ruchu samochodowego. Słaby jest natomiast stan techniczny chodników i ścieżek rowerowych, brakuje ciągłości ich przebiegów.

Prezentowana powyżej charakterystyka obszaru opracowania wskazuje na liczne potencjały MOF S-U, ale także na elementy mogące w sposób istotny negatywnie rzutować na dalsze perspektywy rozwojowe obszaru. Co istotne znaczna część prezentowanych powyżej informacji potwierdzona została w trakcie badań i analiz statystycznych, opisanych w kolejnych rozdziałach opracowania, co potwierdza ich zobiektywizowany charakter.

2. Charakterystyka samorządów tworzących MOF S-U

W rozdziale zamieszczono skrótową charakterystykę każdej z jednostek wchodzących w skład MOF S-U. W opisach zawarto dane z roku 2020.

Miasto Słupsk – to miasto na prawach powiatu, stanowi główny ośrodek miejski i rdzeń Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk położony jest nad rzeką Słupią, 18 kilometrów od Morza Bałtyckiego i jest trzecim co do wielkości miastem woj. pomorskiego. Miasto zamieszkuje 89 780 mieszkańców, którzy stanowią 55,9% ogółu mieszkańców MOF S-U. Powierzchnia miasta wynosi 4 315 ha (3,5% powierzchni MOF). Słupsk jest jednym z miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze, co mocno

rzutuje na obszar MOF S-U oraz cały podregion słupski. W perspektywie kolejnych 10 lat prognozuje się, iż Słupsk utraci około 7% mieszkańców, w dużej mierze na rzecz sąsiednich gmin. Jednocześnie będzie miastem starzejącym się. W chwili obecnej niemal 1/4 mieszkańców Słupska to osoby po 65 roku życia. Dalsze rozlewanie się Miasta, „wysysanie” mieszkańców przez sąsiednie gminy oraz polityka nastawiona na rywalizację skutkująca przenoszeniem się mieszkańców miasta na tereny podmiejskie przy równoczesnym zachowaniu centrum aktywności w mieście (praca, edukacja, oferta „czasu wolnego”, zakupy) skutkować będzie coraz większą presją na rozbudowę infrastruktury transportowej, w większości spoczywającej na barkach kurczącego się miasta. Trudności komunikacyjne, konieczność ciągłych dojazdów powoduje ograniczoną dostępność przestrzenną do usług, terenów rekreacyjnych i obiektów kultury, w dalszym etapie może skutkować rozluźnieniem więzi społecznych. Także w aspektach środowiskowych wiązać się będzie niemal wyłącznie z negatywnymi skutkami, jak np. pogorszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego, utratą wysokiej jakości gleb, przerywanie naturalnych korytarzy ekologicznych i krajobrazu, zanikaniem terenów zielonych. Wszystkie te czynniki w dłuższej perspektywie wpłyną na osłabienie kondycji miasta, a to przez pryzmat jego kondycji oceniania jest atrakcyjność gospodarcza i osiedleńcza miasta, ale także jego obszaru funkcjonalnego. Miasto stanowi bowiem główny ośrodek gospodarczy, edukacyjny i usługowy obszaru. W mieście ulokowana jest znaczna część najważniejszych podmiotów gospodarczych obszaru, większość szkół ponadpodstawowych, uczelnie wyższe, szpitale i ośrodki zdrowia.

Gmina Miasto Ustka – jest drugą pod względem liczby ludności jednostką miejską, wchodzącą w skład MOF S-U. Ustka usytuowana jest w północnej części obszaru MOF S-U, w powiecie słupskim. Zajmuje obszar 1 019 ha (0,8% powierzchni MOF). Jest najmniejszą pod względem powierzchni jednostką obszaru. Z trzech stron od strony lądu graniczy z gminą wiejską Ustka, a jej północną granicę stanowi Morze Bałtyckie. Ustkę zamieszkuje 15 199 osób (9,5% ogółu mieszkańców MOF), z czego 1/4 stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Miasto stale się wyludnia. Cechuje go najniższy przyrost naturalny (-1,27) oraz utrzymujące się ujemne saldo migracji. Do roku 2030 Ustka utraci blisko 9% ogółu mieszkańców. Ustka to jeden z najważniejszych ośrodków turystycznych województwa pomorskiego oraz kraju. Wobec powyższego boryka się z problemem gwałtownego przyrostu liczby turystów w okresach letnich oraz wiążącymi się z tym trudnościami – przeciążona sieć wodociągowa i kanalizacyjna, nadmierny ruch kołowy etc.

Gmina Słupsk – to największa z gmin wiejskich wchodzących w skład MOF S-U. Zamieszkuje ją 18 528 osób, co stanowi 11,5% ludności MOF S-U. Gmina Słupsk obejmuje obszar 26 058 ha (17,4% powierzchni MOF). Jest terenem typowo rolniczym. W strukturze użytkowania terenu dominują użytki rolne, z których ok. 80% stanowią grunty orne, a ok. 17% użytki zielone. Lasy zajmują ok. 30%. Pozostałe obszary zajmują grunty zabudowane i zurbanizowane oraz tereny inne. Gmina Słupsk stopniowo zmienia się w typowy obszar podmiejski miasta Słupska, za sprawą wysokiego współczynnika zameldowań nowych mieszkańców w znacznej części z terenu miejskiego. Tendencja ta będzie utrzymywała się przez kolejne lata, przez co prognozuje się, że liczba mieszkańców gminy Słupsk do roku 2030 wzrośnie o około 17,5%. Jest to też powód, dla którego gmina ta jest zaliczana do gmin relatywnie młodych – odsetek mieszkańców powyżej 65 roku życia wynosi w niej zaledwie 12,6%, wobec średniej dla obszaru MOF wynoszącej 19,4%. Stały przyrost liczby mieszkańców gminy niesie za sobą konieczność inwestowania w rozwój infrastruktury sieciowej – wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej, wsparcia komunikacji publicznej i sieci drogowej, a także rozwijania usług – żłobków, przedszkoli, szkół, dostępu do usług medycznych (funkcjonują dwa punkty apteczne i cztery ośrodki zdrowia). Na terenie gminy znajduje się baza rakietowa, która z jednej strony stwarza możliwość kooperacji i współpracy pomiędzy amerykańską marynarką wojenną ze szkołami gminnymi (wspólne projekty, nauka języka angielskiego, angażowanie się marynarzy w życie społeczne), z drugiej strony

fakt istnienia tego obiektu wydłuża proces inwestycyjny dla inwestorów, którzy chcą ulokować swój biznes w obrębie 4 km.

Gmina Kobylnica – położona jest w południowo-zachodniej części MOF S-U, w powiecie słupskim. Od północy graniczy z miastem Słupsk oraz gminą Słupsk, od wschodu z gminą Dębica Kaszubska, a także gminami Kępice, Sławno oraz Postomino. Zamieszkuje ją 13 211 mieszkańców. Jest drugą pod względem liczby ludności gminą wiejską obszaru. Jej powierzchnia to 24 391 ha (19,6% MOF). Wyróżnia ją najbardziej dynamiczny przyrost liczby mieszkańców spośród wszystkich gmin MOF S-U. Prognozuje się, że do roku 2030 liczba mieszkańców gminy powiększy się o około 20% i wyniesie niemal 16 tys. Gmina Kobylnica jest jedną z najmłodszych demograficznie gmin obszaru i podobnie jak gmina Słupsk, stanowi naturalne zaplecze podmiejskie miasta Słupska. Kobylnica jest gminą posiadającą dobrze rozwiniętą sieć wodociągową i kanalizacyjną. Poziom gazyfikacji wynosi około 35%. Ważne znaczenie dla gospodarki gminy ma rolnictwo i związane z nim przetwórstwo rolno – spożywcze. Jest to gmina rolnicza, lecz z myślą o inwestorach podejmuje się działania zmierzające do uzbrojenia terenów inwestycyjnych i rozwijania nowych branż. Ze względu na stały przyrost liczby mieszkańców, gmina w kolejnych latach zobligowana będzie do rozbudowy infrastruktury sieciowej, dopasowania oferty edukacyjnej, rozwijania sieci transportowej, a także dostosowania dostępnych usług publicznych do zmieniającej się struktury społecznej.

Gmina Ustka - położona jest w północnej części MOF S-U, w powiecie słupskim, na środkowym wybrzeżu Bałtyku, między ujściem rzeki Słupi i Łupawy do morza. Gmina graniczy od zachodu z gminą Smołdzino, od południa z gminą Słupsk, a od zachodu z gminą Postomino (powiat sławieński, województwo zachodniopomorskie). Gmina Ustka otacza z trzech stron miasto Ustka, w którym to znajduje się siedziba Urzędu Gminy. Długość wybrzeża morskiego znajdującego się na terenie gminy wynosi około 20 kilometrów. Powierzchnia gminy 21 746 ha, co stanowi 17,4% powierzchni MOF S-U. Znaczną część powierzchni gminy stanowią użytki rolne – około 55%, w tym użytki orne (68%), łąki (17%), pastwiska (12%). Zamieszkuje ją 8 295 osób (5,2% ludności MOF). Prognozuje się, iż do roku 2030 liczba mieszkańców gminy Ustka wzrośnie o około 5,4% i wyniesie 8 741 osób. Około 14,9% mieszkańców gminy stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Gminę wyróżnia dobrze rozwinięta baza turystyczna – 932 miejsca noclegowe przypadające na każde 1000 mieszkańców. Jednocześnie gmina boryka się z problemem słabo rozwiniętej sieci kanalizacyjnej – około 76% gospodarstw posiada podłączenie sieciowe, co w połączeniu z sezonowym znaczącym wzrostem liczby turystów, powoduje zagrożenia dla środowiska naturalnego. Słabo rozwinięta jest także sieć gazownicza – zaledwie 9,2% podłączonych gospodarstw. Ponadto gmina boryka się z brakiem oferty żłobkowej, ograniczoną ofertą przedszkolną oraz niższymi od przeciętnych dla całego MOF wynikami nauki w szkołach podstawowych, a także słabo rozwiniętą infrastrukturą opieki zdrowotnej.

Gmina Damnica – to gmina wiejska o charakterze rolniczym, usytuowana we wschodniej części MOF S-U, stanowiąca część powiatu słupskiego. Zachodnia granica gminy przebiega zaledwie 3 km od wschodniej granicy miasta (choć centra obu miejscowości dzieli odległość blisko 20 km). Gmina zajmuje powierzchnię 16 766 ha (13,5% powierzchni MOF), w tym użytki rolne 10 848 ha (64,6%) oraz lasy 4 888 ha (29,1%). Obszar gminy zamieszkuje 6 080 mieszkańców (3,8% mieszkańców MOF) co czyni ją najmniej ludną gminą MOF S-U. Gmina Damnica jest jedną z dwóch gmin wiejskich MOF tracących mieszkańców. Ich odsetek od 2011 r. zmalał o 3,4%. Prognozuje się, iż liczba mieszkańców do roku 2030 skurczy się o kolejne -4,8%, co spowoduje, że gminę zamieszkiwało będzie około 5 790 mieszkańców. Winy za ubytek mieszkańców doszukiwać można się w stałym negatywnym saldzie migracji z terenu gminy oraz ujemnym przyroście naturalnym. Mimo to, odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w gminie jest niższy od przeciętnego dla całego MOF i wynosi 13,9%, co oznacza, że gmina jest gminą relatywnie młodą. W chwili obecnej w gminie dostrzega się braki w ofercie żłobkowej

(brak żłobków) oraz przedszkolnej (zaledwie 69,8% dzieci objętych opieką przedszkolną). Ponadto mimo bardzo dobrze rozwiniętej sieci wodociągowej (100% podłączonych gospodarstw), zauważa się konieczność dalszej rozbudowy sieci kanalizacyjnej (81,6% podłączonych gospodarstw), a także rozbudowy sieci gazowniczej – aktualnie sieć gazowa dociera do zaledwie 0,1% gospodarstw. Gminę odznacza także bardzo niska dostępność do miejsc noclegowych (3 na 1000 mieszkańców), brak infrastruktury ścieżek rowerowych, brak ogólnodostępnych aptek i ograniczona dostępność podstawowej opieki medycznej. Mimo niskiego poziomu bezrobocia (4,4%), gminę cechuje niewielka liczba podmiotów gospodarczych. Słabo rozwinięty jest także sektor organizacji społecznych. Gmina Damnica spełnia w najniższym zakresie kryteria delimitacyjne MOF S-U, choć jej walorem jest bliskie położenie względem rdzenia MOF oraz wysoka dostępność transportowa.

Gmina Dębica Kaszubska – usytuowana jest w południowo-wschodniej części MOF S-U i stanowi część powiatu słupskiego. Obejmuje obszar 29 952 ha, co stanowi ją największą pod względem powierzchni gminą MOF S-U. Obszar gminy Dębica Kaszubska to niemal 1/4 ogółu obszaru MOF S-U. Gminę zamieszkuje łącznie niespełna 10 tys. mieszkańców – 5,9% mieszkańców MOF. Liczba ludności gminy ulega stałemu zmniejszeniu i prognozuje się, że do roku 2030 spadek ten wyniesie około 3,1%. Gminę będzie zamieszkiwało wówczas 9,2 tys. mieszkańców. Spadek liczby ludności to efekt ujemnego przyrostu naturalnego oraz negatywnego salda migracji. Największą część pokrycia terenu gminy stanowią lasy 15 371 ha, co stanowi 51,1% jej powierzchni, następnie grunty rolne (42,7%) i pozostałe (6,2%). Nadaje to gminie charakter leśno-rolniczy, czego skutkiem jest fakt, iż gmina odznacza się najwyższym poziomem bezrobocia rejestrowanego wśród gmin MOF – 8,8% podczas gdy średnia dla obszaru wynosi 4,5%. W gminie najwyższy jest także udział osób długotrwale bezrobotnych, wśród bezrobotnych ogółem – 50,1%. Mimo dużych walorów turystycznych gminy, słabo rozwinięta jest na jej terenie baza turystyczna. Na każde 1000 mieszkańców przypadają zaledwie 4 miejsca noclegowe. Problem ten może być powiązany z niską dostępnością transportową obszaru, brakiem ścieżek rowerowych oraz zintegrowanej oferty turystycznej.

Powiat Słupski - położony jest w środkowej części Wybrzeża Bałtyckiego, w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Północną granicę stanowi 57 kilometrowy brzeg Morza Bałtyckiego. Od zachodu graniczy z województwem zachodniopomorskim (powiat sławieński i koszaliński), od wschodu z powiatem lęborskim, od południa z powiatem bytowskim. Powiat słupski jest jednym z 19 powiatów województwa pomorskiego. Współtworzy go 10 gmin, z których 6 wchodzi w skład MOF S-U. Powiat zajmuje powierzchnię 230 424 ha, z których 52% (120 047 ha) stanowią tereny należące do gmin MOF S-U. Wyróżnikiem Powiatu jest jego wielkość. Jest to największy z powiatów województwa pomorskiego i 4 pod względem wielkości powiat w Polsce. Powiat zamieszkuje 98 832 mieszkańców, w tym 70 808 mieszkańców gmin MOF S-U.

Istotnym wyróżnikiem powiatu na tle ogólnopolskim jest jego atrakcyjność turystyczna. Jak wskazują autorzy opracowania „Analiza walorów turystycznych powiatów i ich bezpośredniego otoczenia” z 2017 r. (Główny Urząd Statystyczny, Notatka informacyjna, Warszawa, 20.12.2017 r.) powiat zajmuje 20 miejsce w Polsce pod względem wskaźnika atrakcyjności turystycznej.

Kolejny z wyróżników to sieć dróg powiatowych, których łączna długość to ponad 700 km. Jednocześnie znaczny obszar powiatu doświadcza problemów z dostępnością komunikacyjną, która wynika między innymi z jego rozległości. Dużym wyzwaniem dla powiatu jest zatem rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, a także wzmocnienie roli transportu publicznego łączącego gminy obszaru.

IV. MOF S-U w świetle dokumentów strategicznych

1. Analiza lokalnych – powiatowych i gminnych strategii rozwoju

W niniejszym rozdziale zaprezentowane zostały kluczowe problemy oraz potencjały zdefiniowane w dokumentach strategicznych gmin MOF S-U. Poniższe zestawienie przedstawia wybrane problemy, potencjały, szanse i zagrożenia badanych JST. Należy pamiętać, że przegląd ma charakter archiwalny a prezentowane strategie były tworzone w różnych cezurach czasowych nie mniej przy wyborze poszczególnych elementów (szans, zagrożeń, mocnych i słabych stron, celów i kierunków działań) kierowano się spójnością problemową (pewne problemy czy potencjały są wspólne dla kilku członków MOF S-U). W przeglądzie wykorzystano następujące dokumenty:

- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022
- Strategia Rozwoju Miasta Ustka do roku 2020
- Strategia Rozwoju Gminy Ustka na lata 2017-2027
- Strategia Rozwoju Miasta Słupska na lata 2017-2022
- Strategia Rozwoju Gminy Słupsk na lata 2015-2020
- Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Kobylnica na lata 2021-2026
- Strategia Rozwoju Gminy Dębica Kaszubska na lata 2014 – 2020
- Strategia Rozwoju Gminy Damnica na lata 2016-2022

Zasadniczo w ramach zebranych analiz SWOT można wyróżnić kilka grup kluczowych problemów i mocnych stron dla gmin będących członkami MOF.

W dalszej części rozdziału omówiono szerzej zagadnienia wynikające z przeprowadzonej analizy.

Tabela 5 Kluczowe problemy oraz potencjały zdefiniowane w dokumentach strategicznych gmin MOF S-U

Szanse/Mocne Strony:	Zagrożenia/Słabe strony
Sfera społeczna	
rosnąca liczba mieszkańców (gmin wiejskich)	bezrobocie, wysoki poziom zagrożenia wykluczeniem społecznym
aktywność lokalnych liderów	Depopulacja miast
bogata oferta kulturalna/turystyczna	starzenie się społeczności
	niska dostępność usług medycznych
	niska dostępność żłobków i przedszkoli
Sfera infrastrukturalna	
wyposażenie w infrastrukturę sieciową	zły stan techniczny infrastruktury drogowej
dobra jakość infrastruktury społecznej	brak integralności sieci dróg rowerowych
	słabo rozwinięta ogólnodostępna infrastruktura turystyczna i uzdrowiskowa

Szanse/Mocne Strony:	Zagrożenia/Słabe strony
Sfera gospodarcza	
dobrze rozwinięte usługi i handel	niski potencjał sektora badawczo-rozwojowego
	słaba jakość i niska dostępność do usług
Sfera środowiskowa	
dobry stan środowiska naturalnego	klęski żywiołowe
korzystne warunki naturalne do rozwoju energetyki, w tym OZE	niska emisja
brak przemysłu ciężkiego, zanieczyszczającego środowisko	Zbyt mała ilość terenów zielonych w miastach, szczególnie w obszarach zwartej zabudowy
bardzo duża ilość terenów cennych przyrodniczo i zasobów naturalnych	

Źródło: opracowanie własne na podstawie analiz SWOT w strategiach i programach rozwoju JST MOF S-U

Szczegółowe zestawienie mocnych stron, szans, zagrożeń i słabych stron z wyróżnieniem poszczególnych JST będących członkami MOF S-U przedstawiono poniżej.

Tabela 6 Wybrane zagrożenia i słabe strony JST należących do MOF S-U

Wybrane zagrożenia i słabe strony JST należących do MOF							
Gmina Miasto Ustka	Gmina Ustka	Miasto Słupsk	Gmina Słupsk	Gmina Kobylnica	Gmina Damnica	Gmina Dębica Kaszubska	Powiat Słupski
słabo rozwinięte specjalistyczne usługi medyczne	brak przedszkoli i żłobków	wyludnianie się miasta	niewystarczające środki na inwestycje w OZE	inwestycje drogowe i infrastrukturalne (ścieżki rowerowe, odwadnianie, oświetlenie)	bezrobocie	brak pokrycia terytorium gminy planami miejscowymi	rosnąca dysproporcja w strukturze wiekowej mieszkańców (starzenie się społeczeństwa),
ujemny przyrost naturalny	niewystarczająca sieć kanalizacyjna	ubóstwo społeczne	brak integralności sieci dróg rowerowych z miastem oraz potrzeba poprawy ich jakości	niska dostępność przestrzeni publicznej	wyludnienie się Gminy, uciezka za pracą, emigracja zarobkowa	niewystarczająca infrastruktura techniczna	występowanie obszarów skupiających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym
stara substancja mieszkaniowa	słabe ośrodki zdrowia	demotywacja społeczna	wyekspluatowana infrastruktura wodno-kanalizacyjna	zjawiska patologii społecznej, także nowe formy patologii społecznej	słaba jakość i niska dostępność do usług	wysoki wskaźnik bezrobocia	wzrost liczby osób bezrobotnych
wysoki poziom bezrobocia rejestrowanego	zły stan techniczny infrastruktury drogowej	postępujący proces starzenia się społeczeństwa	duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych oraz rodzin wymagających wsparcia	proces starzenia lokalnego społeczeństwa	emigracja młodego pokolenia	mały przyrost naturalny,	zły stan infrastruktury sieci energetycznej w części obszaru powiatu
sezonowość turystyki	starzenie się społeczeństwa	występowanie obszarów o szczególnym natężeniu problemów społecznych, gospodarczych, technicznych,	za mała ilość żłobków i przedszkoli	kłęski żywiołowe	brak miejsc pracy	słaba baza turystyczna w stosunku do zasobu naturalnego	słabo rozwinięte zaplecze socjalne i serwisowe dla form turystyki wykorzystujących akweny wodne

Wybrane zagrożenia i słabe strony JST należących do MOF

Gmina Miasto Ustka	Gmina Ustka	Miasto Słupsk	Gmina Słupsk	Gmina Kobylnica	Gmina Damnica	Gmina Dębica Kaszubska	Powiat Słupski
		środowiskowych i przestrzennych					
słabo rozwinięta ogólnodostępna infrastruktura turystyczna i uzdrowiskowa	nadmiar turystów niszczących przyrodę	niski potencjał sektora badawczo-rozwojowego (B+R)	ograniczony dostęp do specjalistów ochrony zdrowia				
zły stan dróg w mieście	migracje ludności do miast	Zły stan substancji mieszkaniowej oraz części budynków użyteczności publicznej					
potencjalne zagrożenie dla biocenozy i naturalnych walorów krajobrazowych		Brak terenów inwestycyjnych i atrakcyjnej oferty inwestycyjnej (szczególnie w zakresie nowych miejsc pracy)					
		Występowanie klęsk żywiołowych, zagrożenie wynikające ze zmian klimatu					

Źródło: opracowanie własne na podstawie analiz SWOT w strategiach i programach rozwoju JST MOF S-U

Tabela 7 Wybrane potencjały i mocne strony JST należących do MOF S-U

Wybrane potencjały i mocne strony JST należących do MOF							
Gmina Miasto Ustka	Gmina Ustka	Miasto Słupsk	Gmina Słupsk	Gmina Kobylnica	Gmina Damnica	Gmina Dębica Kaszubska	Powiat Słupski
dobrze rozwinięte usługi i handel	atrakcyjna lokalizacja	trwający proces rewitalizacji miasta	dobry stan środowiska naturalnego	edukacja/ jakość kształcenia/ zarządzanie oświatą	czyste środowisko	dobra infrastruktura społeczna,	wysoki poziom zwodociągowania, skanalizowania i zgazyfikowania powiatu,
bardzo duża ilość terenów cennych przyrodniczo i zasobów naturalnych	rozwój turystyki	Stosunkowo wysoka liczba ludności	brak przemysłu ciężkiego, zanieczyszczającego środowisko	infrastruktura techniczna oraz inwestycje w ostatnich latach na terenie gminy	dobrze inwestycje w ochronę środowiska i poprawę stanu środowiska	sytuacja budżetu, która pozwoli na wykorzystanie środków unijnych w nowej perspektywie	wysoka jakość wody pitnej,
liczne atrakcje turystyczne,	rosnąca liczba mieszkańców	przychylnie nastawiona do zmian administracja	korzystne warunki naturalne do rozwoju energetyki, w tym OZE	walory przyrodnicze / krajobrazowe/ kulturowe	aktywni liderzy lokalni – organizacje pozarządowe, koła gospodyń wiejskich	czyste środowisko, akwenty wodne i powietrze,	duża liczba dostosowanych obszarów powiatu do funkcjonowania podmiotów gospodarczych,
pełna gazyfikacja gminy	duża liczba terenów inwestycyjnych	Znaczna dynamika budownictwa mieszkaniowego	bogata oferta sportowa	Bogata oferta sportowo-rekreacyjna i kulturalna	dobrze rozwijająca się infrastruktura drogowa		aktywność i przedsiębiorczość mieszkańców,
dobrze skomunikowanie Ustki z miastem Słupsk (droga krajowa 21).		Duża liczba nowych inwestycji w szczególności w zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej i poprawy stanu dróg	rosnąca liczba osób pracujących przypadająca na 1000 osób	dotadni przyrost naturalny i dodatnia migracja			nadmorskie położenie

Wybrane potencjały i mocne strony JST należących do MOF							
Gmina Miasto Ustka	Gmina Ustka	Miasto Słupsk	Gmina Słupsk	Gmina Kobylnica	Gmina Damnica	Gmina Dębica Kaszubska	Powiat Słupski
		Znaczący potencjał kulturalny miasta	dodatni wskaźnik migracji wewnętrznych i zewnętrznych				warunki do rozwoju turystyki
							dobra jakość powietrza
							walory przyrodnicze
							dostęp do portu morskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie analiz SWOT w strategiach i programach rozwoju JST MOF S-U

Cele i kierunki działań zdefiniowane w strategiach rozwoju gmin MOF S-U

W następnym tabeli przedstawiono cele, bądź priorytetowe obszary interwencji zdefiniowane w lokalnych dokumentach strategicznych JST należących do MOF S-U. Należy zauważyć, że dokumenty były tworzone i przyjmowane w różnych okresach (większość w przedziale lat 2011-2017), a mimo to zarysowują się w nich odpowiedzi na podobne problemy – 5 z 8 samorządów jako cel/obszar priorytetowy określiło kwestie społeczne – głównie polegające na wzmacnianiu kapitału społecznego oraz integracji społeczności lokalnej. Dwa samorzady jako pierwszy obszar (cel) priorytetowy określiły kwestie gospodarcze (Gmina Ustka, Gmina Słupsk).

Tabela 8 Cele i kierunki działań zdefiniowane w strategiach rozwoju gmin MOF S-U

Gmina Miasto Ustka	Gmina Ustka	Miasto Słupsk	Gmina Słupsk	Gmina Kobylnica	Gmina Damnica	Gmina Dębница Kaszubska	Powiat Słupski
Zrównoważony rozwój społeczności lokalnej	Konkurencyjna gospodarka	Miejska demokracja	Kapitał gospodarczy	Bezpieczny oraz zrównoważony rozwój. Bezpieczeństwo jako działanie zabezpieczające i wspierające rozwój społeczny oraz ekonomiczny gminy.	Budowanie kapitału społecznego i zwiększenie aktywności mieszkańców Gminy Damnica.	Umacnianie kapitału społecznego, jako partnera dla samorządu i sfery gospodarczej.	Społeczność
Zrównoważony rozwój przestrzeni publicznej	Unowocześnianie stanu infrastruktury technicznej i społecznej	Jakość życia	Kapitał ludzki i społeczny	Edukacja jako narzędzie wspierające rozwój indywidualny i grupowy. Podnoszenie kompetencji dorosłych. Szkoła jako lokalne centrum integracji. Człowiek i jego problemy w centrum uwagi. Lokalność jako instrument integracji społecznej	Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej potencjał ekologiczny, turystyczny i rolniczy Gminy.	Tworzenie dogodnych warunków do lokalizacji inwestycji, w tym tworzenie obszarów inwestycyjnych, przy wykorzystaniu potencjału Słupska	Infrastruktura
Rozwój gospodarki miasta	Aktywne społeczeństwo	Nowoczesna gospodarka	Kapitał przestrzenny i infrastrukturalny	Stabilny budżet. Rozwój infrastrukturalny. Nowe technologie	Poprawa infrastruktury technicznej, drogowej i społecznej.	Wykorzystywanie zasobów naturalnych i kulturowych dla tworzenia atrakcyjnych warunków dla turystyki weekendowej.	Gospodarka

Gmina Miasto Ustka	Gmina Ustka	Miasto Słupsk	Gmina Słupsk	Gmina Kobylnica	Gmina Damnica	Gmina Dębica Kaszubska	Powiat Słupski
		Natura i surowce					Przestrzeń
		Mobilność i zrównoważony transport					Ekologia
		Przestrzeń miasta					

Źródło: opracowanie własne na podstawie analiz strategii i programów rozwoju JST MOF S-U

Kluczowe przedsięwzięcia społeczne, gospodarcze, przestrzenne JST MOF S-U

Ze względu na konstrukcje badanych strategii oraz czas ich powstawania nie jest możliwym każdorazowo wskazanie konkretnych przedsięwzięć (niektóre ze strategii stosunkowo ogólnie formułują kierunki działań, a nie konkretne przedsięwzięcia). Niewątpliwie jednym z priorytetów (w szczególności dla Miasta Słupska i Gminy Miasto Ustka) jest kwestia polityki mieszkaniowej i szerokich inwestycji w zasoby mieszkaniowe. Zadanie to często powiązane jest ze zwiększeniem efektywności energetycznej już posiadanych budynków, przyłączaniem ich do miejskiej sieci ciepłowniczej. W Ustce i Słupsku realizowane są i planowane kolejne działania związane z rewitalizacją – w szczególności skupiające się **na zapewnieniu spójności społecznej** oraz poprawie ładu przestrzennego i estetyki miast. W badanych gminach, proponowane, planowane działania koncentrują się wokół inwestycji w infrastrukturę społeczną (szkoły, przedszkola), turystyczną, a także widać duże zainteresowanie wzmocnieniem kapitału społecznego (w szczególności działania integrujące społeczność lokalną i zapobiegające wykluczeniu społecznemu) i poprawy dostępności i jakości usług medycznych. Zasadniczo wszystkie badane JST wskazywały w dokumentach strategicznych na konieczność poprawy efektywności energetycznej – w szczególności przez inwestycje w OZE i energooszczędne systemy oświetlenia. Zgromadzone informacje wskazują, że w zasadzie wszystkie gminy MOF S-U borykają się z podobnymi problemami – konieczność rozbudowy infrastruktury publicznej w gminach wiejskich ze względu na przyrost populacji, a także wzmocnienie kapitału społecznego i więzi międzyludzkich mieszkańców. Z kolei miasta nastawiają się na rozwiązywanie problemów depopulacji i zwiększenia zachęt osadniczych – nowe mieszkania, lepsze miejsca pracy, pozyskanie strategicznych inwestorów, poprawa standardu i estetyki budynków i przestrzeni miejskich, zwiększenie powierzchni terenów zielonych oraz działań na rzecz adaptacji do zmian klimatu. Ważnym aspektem jest także nastawienie na rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej, w tym rozwój sieci dróg i ścieżek rowerowych, z których korzystać mogą także mieszkańcy. Nie bez znaczenia są także planowane inwestycje w ochronę środowiska i odnawialne źródła energii. Wspólne działania gmin i Powiatu w tym zakresie, mogą przynieść zatem większą skuteczność ich wdrażania.

Członkowie MOF S-U zgodnie z obowiązkiem ustawowym monitorują swoje działania, poprzez co roczne sporządzanie raportów o stanie gminy/miasta/powiatu.

2. Wnioski z ewaluacji Strategii MOF S-U

W grudniu 2020 roku na zlecenie MOF S-U przeprowadzono ewaluację ex-post „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska na lata 2014-2020”. Kluczowe wnioski z opracowania wskazują, iż realizacja strategii była poprawna, choć wciąż pozostaje kilka obszarów, w których należy kontynuować interwencję. Jak wskazują autorzy, większość grup zadań przypisanych do poszczególnych celów operacyjnych została zrealizowana. Niezrealizowane zadania, które są istotne z punktu widzenia rozwoju MOF S-U to:

- Poprawa skomunikowania drogowego północ-południe, w tym lobbowanie w kierunku zmiany przebiegu S11 (przeniesienie węzła S11 na wysokość Białego Boru)
- Budowa mariny/Centrum Żeglarstwa i rozbudowa portu w Ustce, w tym budowa terminala promowego pasażerskotowarowego
- Budowa i modernizacja infrastruktury obiektów turystycznych i domów sanatoryjnych (infrastruktura hotelowa, gastronomiczna, paraturystyczna – zadanie kluczowe: budowa mariny/ Centrum Żeglarstwa Ziemi Słupskiej w Ustce)
- Uzbrojenie terenów pod mieszkalnictwo
- Integracja planowania przestrzennego MOF S-U

Mimo tych braków zarówno autorzy raportu jak i badani mieszkańcy dostrzegli znaczną poprawę w zakresie atrakcyjności przestrzeni życia jak i poprawę warunków środowiskowych. „Mieszkańcy i liderzy z MOF S-U Miasta Słupska docenili jakość środowiska, w tym stan powietrza, podkreślają wysoką efektywność realizowanych zadań w zakresie ochrony środowiska. Na terenie MOF Miasta Słupska samorzady inwestowały w poprawę infrastruktury społecznej, jakość przestrzeni publicznych, prowadziły rewitalizację i termomodernizację obiektów użyteczności publicznej. Te projekty cieszyły się dobrym odbiorem wśród mieszkańców”².

Korzystnie oceniono wdrażanie celów odnoszących się do zarządzania oraz do sfery turystycznej. W celu związanym z zarządzaniem istotnie zwiększył się potencjał aktywności społecznej wyrażony w liczbie organizacji pozarządowych. Słabiej oceniono poziom współpracy pomiędzy samorządami w wybranych aspektach, do których zaliczyć należy m. in. kwestie planowania przestrzennego, jak też odnoszących się do monitoringu postępów wdrażania Strategii. Odzwierciedleniem dobrze zrealizowanych projektów ze sfery turystyki był znaczny wzrost liczby udzielanych noclegów od 2017 roku. Wg autorów oznacza to, że udało się istotnie zwiększyć potencjał marki turystycznej MOF S-U.

W kontekście przyszłych planowanych działań podkreśla się konieczność kontynuacji zadań w szczególności w zakresie poprawienia dostępności komunikacyjnej, atrakcyjności osiedleńczej, w tym szeroko rozumianej poprawy jakości życia, atrakcyjności inwestycyjnej oraz turystycznej.

² Ewaluacja ex-post „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska na lata 2014-2020”, s.82

V. Analiza statystyczna obszaru MOF S-U

W przedmiotowym rozdziale zaprezentowano najważniejsze informacje statystyczne dotyczące MOF S-U. Przedstawione dane mają charakter poglądowy i syntetyczny. Ich celem jest zarysowanie problemów i potencjałów dotyczących funkcjonowania MOF S-U.

1. Demografia

Liczba mieszkańców MOF Słupsk-Ustka w 2020 roku wynosiła **160 588 osób**. Na przestrzeni lat 2011-2020 populacja obszaru zmalała o 1,3% (2 095 osób). Spadek liczby ludności MOF S-U w analizowanym okresie wynika przede wszystkim ze spadku liczby mieszkańców miast Słupsk (-5 762 osób) oraz Ustka (-1 246). Liczba mieszkańców gmin wiejskich, graniczących z wymienionymi miastami: Kobylnica, Słupsk i Ustka miała tendencję wzrostową, lecz przyrost ten nie zrównoważył ubytku notowanego w gminach miejskich. Tendencję wzrostową odnotowano także w całym powiecie słupskim, gdzie liczba mieszkańców zwiększyła się o 1 877 osób oraz województwie pomorskim (przyrost o 63 171 mieszkańców, +2,8%).

Odnosząc się do powyższych danych można wskazać, iż na terenie MOF S-U obserwuje się obecnie postępującą suburbanizację. Dynamicznie (pod względem liczby mieszkańców) rozwijają się gminy podmiejskie, w tym w szczególności gminy Kobylnica (+22,8% liczby mieszkańców w porównaniu do roku 2011) i gmina Słupsk (+17,5%), a także gmina Ustka (+3,0%), przy jednoczesnym spadku liczby mieszkańców miasta Słupska (-6,0%) oraz Ustki (-7,6%).

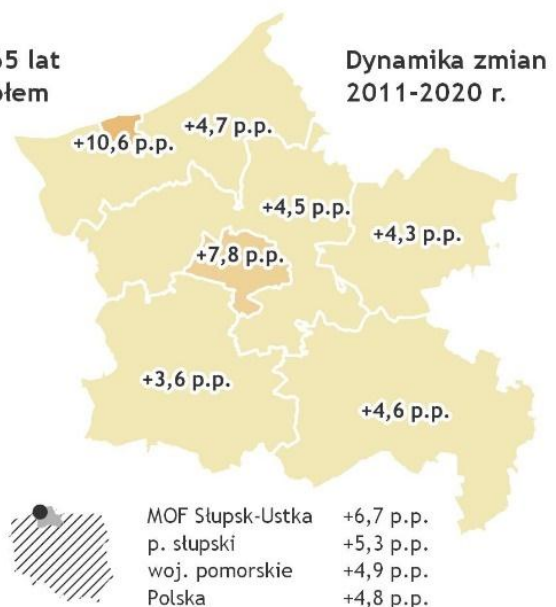
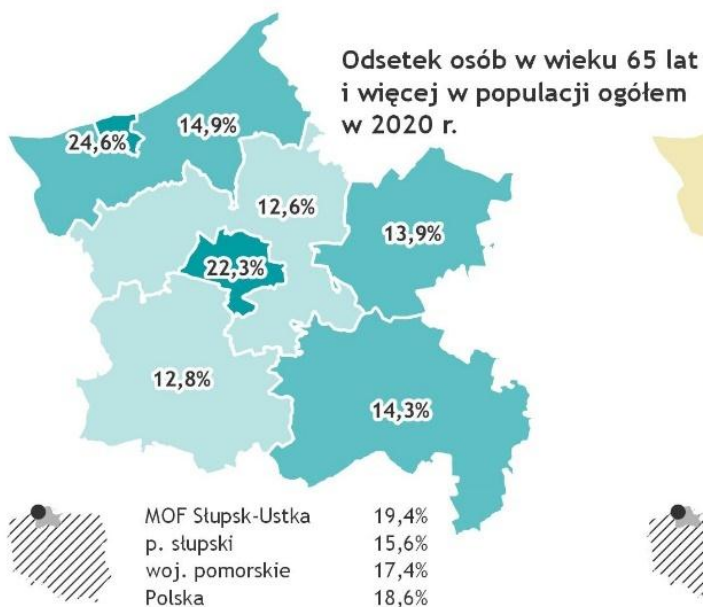
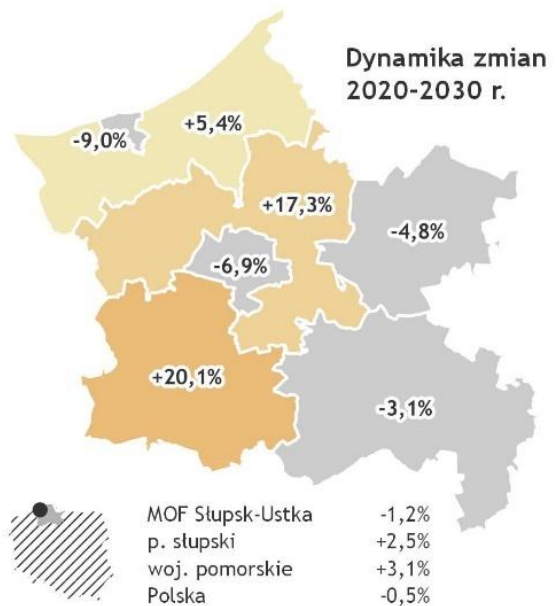
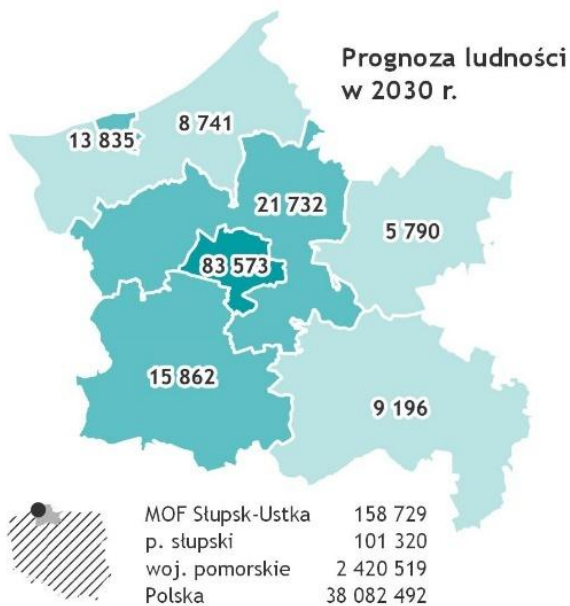
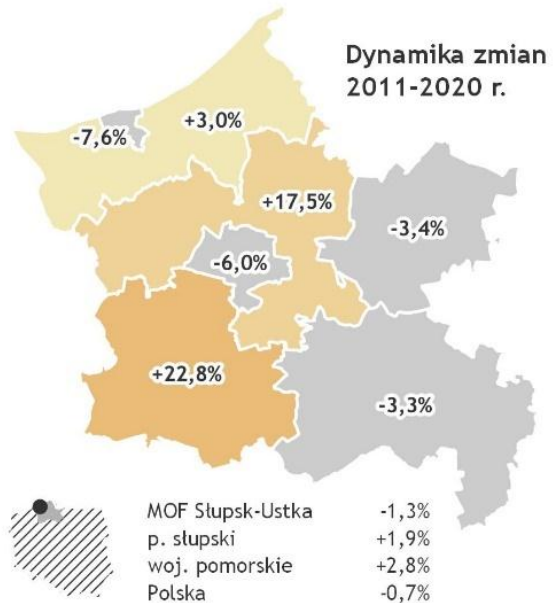
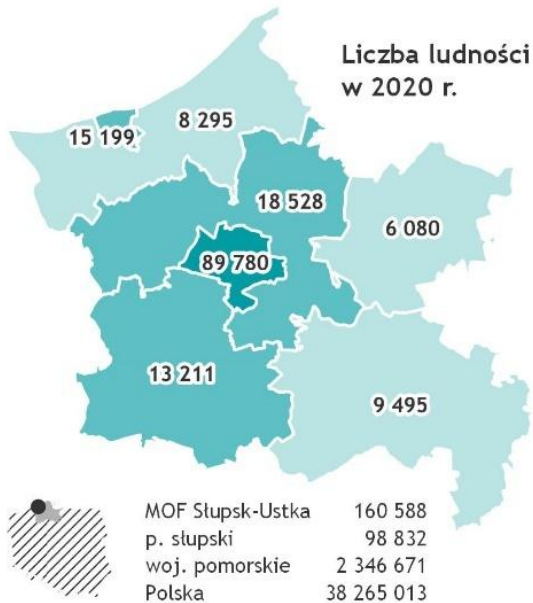
Biorąc pod uwagę statystyki całego obszaru MOF S-U, zmiany liczby ludności nie wydają się być bardzo znaczące – liczba ludności ogółem zmalała raptem o 1,3%. Jednakże kierunek w jakim postępują zmiany powoduje zmianę struktury osadniczej obszaru, która generowała będzie konieczność rozbudowy infrastruktury sieciowej, dróg dojazdowych, zmiany w komunikacji zbiorowej, a także rozwoju szerokiego wachlarza usług i oferty społecznej.

Analizując **prognozy demograficzne** obszaru, wskazuje się na dalsze stopniowe wyludnianie MOF S-U. W roku 2030 liczba mieszkańców MOF S-U (ogółem) ulegnie kolejnemu niewielkiemu spadkowi – o 1 859 osób, tj. 1,2%. Nasileniu ulegną jednak obserwowane do tej pory tendencje suburbanizacyjne. Miasta tracą będą w dalszym ciągu mieszkańców (Słupsk -6,9%, Ustka -9,0%) na rzecz wzrostu liczby mieszkańców gmin wiejskich (Kobylnica +20,1%, Słupsk +17,3%, Ustka +5,4%). Rozrastała będzie się także populacja powiatu słupskiego (+2,5%) oraz województwa pomorskiego (+3,1%).

Oprócz dynamiki zmian liczby ludności, istotne zmiany dotyczą także zmian w obrębie starzenia się lokalnej społeczności. W latach 2011-2020 **odsetek osób w wieku 65+** na terenie MOF S-U wzrósł przeciętnie o +6,7%. Największy przyrost seniorów w strukturze mieszkańców odnotowały jednostki miejskie MOF S-U – w przypadku miasta Słupsk wzrost odsetka osób w wieku 65+ wyniósł +7,8 p.p., a miasta Ustka +10,6 p.p. Duży przyrost najstarszej grupy mieszkańców w ośrodkach miejskich, skorelowany jest ze stopniowym odpływem młodych mieszkańców do gmin otaczających miasto – efekt uboczny suburbanizacji.

Aktualnie (dane za rok 2020) niemal co 5 mieszkańiec MOF S-U to osoba w wieku 65+. Mieszkańcy MOF są zatem przeciętnie starsi od mieszkańców powiatu słupskiego, gdzie odsetek osób po 65 r.ż. wynosi 15,6%, mieszkańców województwa pomorskiego (17,4%), a także średniej ogólnopolskiej (18,6%). Odsetek osób po 65 roku życia zdecydowanie wyższy jest w ośrodkach miejskich MOF S-U (Słupsk 22,3%, Ustka 24,6%) oraz niższy w gminach ościennych, do których przeprowadzają się mieszkańcy ośrodków miejskich, zwłaszcza osoby młode, zakładające rodziny – Kobylnica 12,8%, gmina Słupsk 12,6%.

Demografia

Wraz z opisanymi powyżej tendencjami osiedleńczymi i nasilającą się suburbanizacją, która utrzymywała będzie się na terenie MOF S-U w kolejnych latach, obserwuje się także zmiany w obszarze przyrostu naturalnego oraz salda migracji.

W roku 2011 notowano dodatni **przyrost naturalny** zarówno na poziomie całego MOF (ogółem), w którym wyniósł on +0,37 osoby na każde 1000 mieszkańców, jak i pozostałych porównywanych jednostkach – powiatu słupskiego (+2,13), województwa pomorskiego (+2,51) oraz Polski (+0,34). W okresie tym, ujemny przyrost notowały tylko gmina miasto Ustka (-1,27), gmina Ustka (-0,25) oraz miasto Słupsk (-0,67). Dynamicznie natomiast przyrastała liczba ludności w gminach Dębica Kaszubska (0,81), Kobylnica (+2,81), Słupsk (4,81) oraz Damnica (+5,58). Dekadę później dodatni przyrost naturalny notowały wyłącznie gminy Kobylnica (+1,99) oraz gmina Słupsk (+1,04). Największy spadek przyrostu naturalnego odnotowano natomiast w gminach miejskich Słupsk (-5,43) i Ustka (-8,45) oraz gminie wiejskiej Ustka (-6,72). Spadek liczby urodzin nie ominął także gmin Damnica (-0,98) oraz Dębica Kaszubska (-3,47). Sytuacja uległa pogorszeniu także w powiecie słupskim, województwie pomorskim i całym kraju.

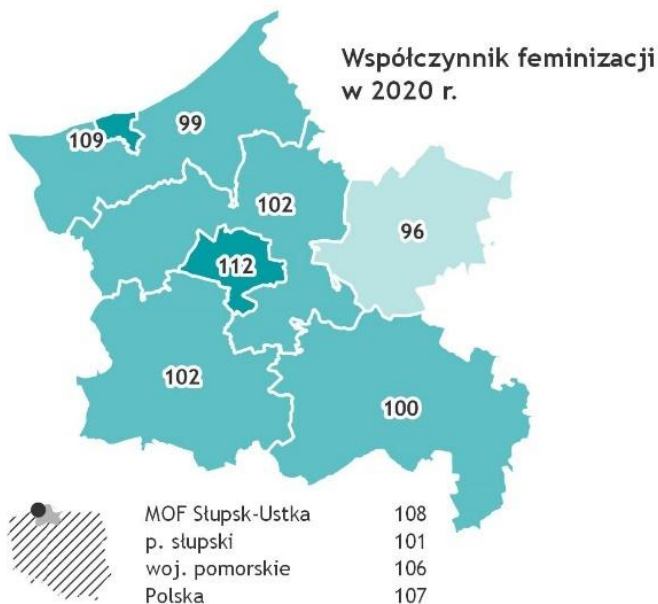
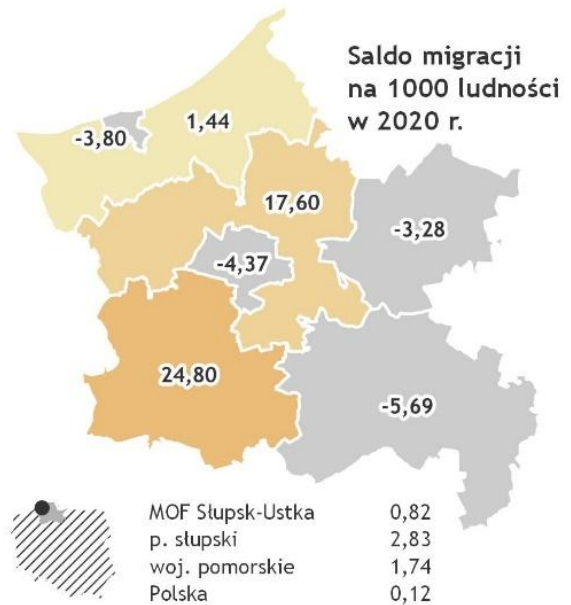
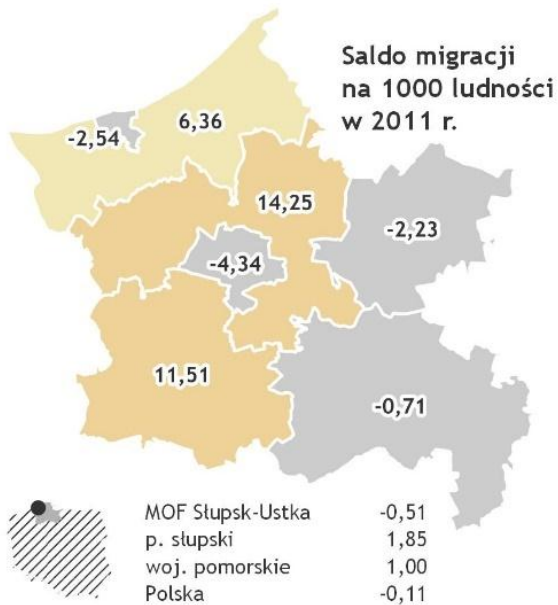
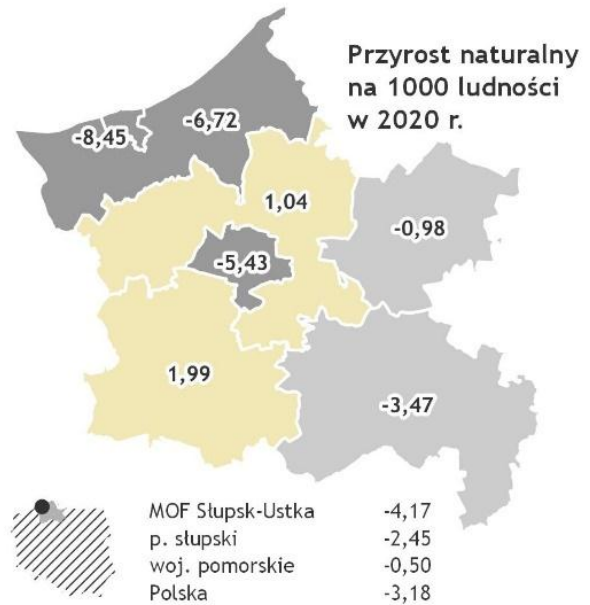
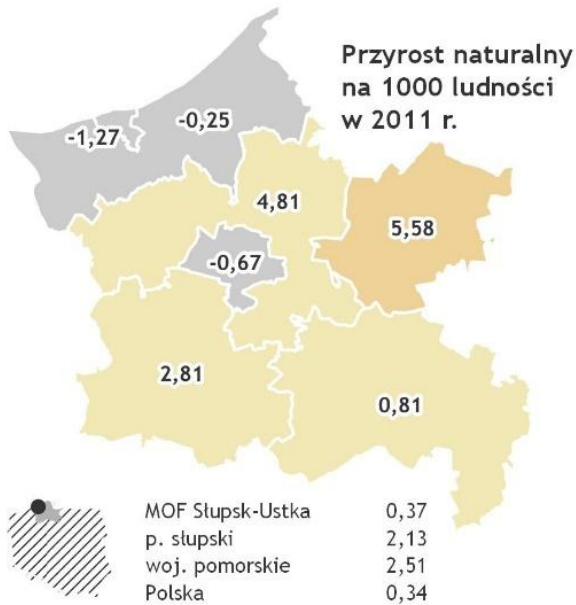
Obserwowany spadek przyrostu naturalnego to sytuacja, która dotyczy terenu niemal całego kraju. Nieliczne ośrodki, w których przyrost nadal ma charakter dodatni, to najczęściej gminy, które mają potencjał przyciągania nowych mieszkańców, w tym osób młodych, planujących zakładanie rodziny.

Potwierdzeniem powyższej tezy są dane obrazujące zmieniające się **saldo migracji** na 1000 osób. W latach 2011-2020 dodatnie saldo migracji utrzymały wyłącznie gminy Kobylnica, Słupsk i Ustka. Najkorzystniejszą sytuację pod względem napływu mieszkańców notują w badanym okresie gminy Kobylnica i Słupsk, w których saldo migracji w 2020 roku wynosiło kolejno 24,80 na 1000 mieszkańców i 17,60. Najmocniejszy odpływ migracyjny dotyczył natomiast gminy Dębica Kaszubska (-5,96), miast Słupsk (-4,37), Ustka (-3,80) oraz gminy Damnica (-3,28).

Opisywane zmiany demograficzne, a w szczególności zjawisko suburbanizacji oraz starzenia się społeczeństwa, rzutują na wartości **współczynnika feminizacji** poszczególnych analizowanych jednostek. Przeciętnie na każdych 100 mężczyzn w Polsce, przypada około 107 kobiet. Wartość ta dla województwa pomorskiego wynosi 106, dla powiatu słupskiego 101, a dla całego MOF 108. W ramach MOF S-U największa liczba kobiet w stosunku do liczby mężczyzn notowana jest w miastach Słupsk (112) oraz Ustka (109). Wyższe od przeciętnych wartości omawianych wskaźników wynikać mogą z faktu, iż miasta Słupsk i Ustka ulegają stopniowemu wyludnianiu się i starzeniu społeczeństwa. Mniejsza jest w nich także wartość wskaźników przyrostu naturalnego. Oznacza to, że w gminach tych zwiększa się liczba osób starszych, wśród których większość stanowią kobiety. Przeciętna długość życia kobiet w Polsce, jest bowiem wyższa niż mężczyzn i wynosi około 80,7 lat, podczas gdy długość życia mężczyzn to około 72,6 lat. Niższy od przeciętnego współczynnik feminizacji notuje się natomiast w gminach, które odznaczają się wyższą w obrębie MOF S-U wartością współczynnika przyrostu naturalnego. Wśród noworodków bowiem większy jest odsetek chłopców niż dziewcząt.

Biorąc pod uwagę zgromadzone informacje można wskazać, iż w perspektywie kolejnych lat wyzwaniem dla całego MOF S-U będzie stopniowa depopulacja i starzenie się jednostek miejskich. Miasta mimo odpływu mieszkańców, będą musiały utrzymywać infrastrukturę społeczną, drogową etc., ponosząc koszty jej funkcjonowania i modernizacji. Jednocześnie gminy wiejskie ze względu na przyrost liczby mieszkańców, zwłaszcza osób młodych, zakładających rodziny, będą zobligowane do ponoszenia kosztów zarówno do dostosowywania infrastruktury jak i rozszerzania usług społecznych.

Demografia

2. Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne

Jak wskazano w poprzednim rozdziale, obszar MOF S-U zamieszkuje łącznie około 160 tys. osób, z czego niemal 2/3 ulokowanych jest w 2 miastach wchodzących w jego skład – Słupsk 90 tys. mieszkańców, tj. 56,3% ogółu ludności MOF oraz Ustka z liczbą mieszkańców na poziomie 15 tys. czyli 9,5% ogółu mieszkańców MOF S-U. Liczby te rzutują w oczywisty sposób na strukturę **gęstości zaludnienia** MOF.

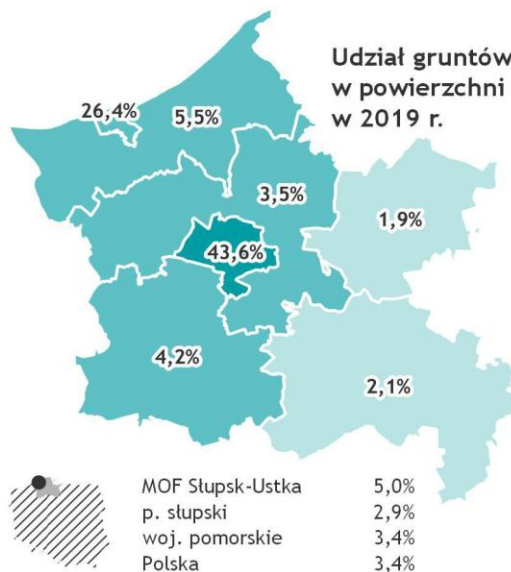
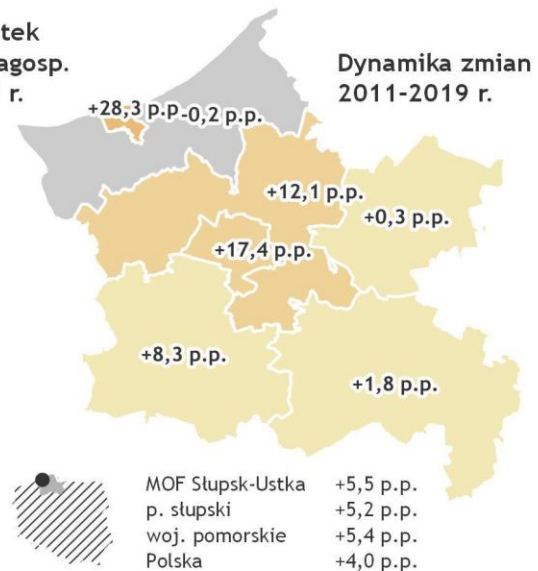
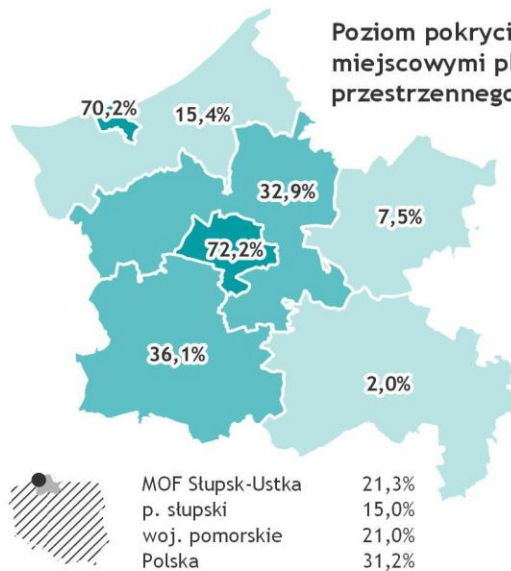
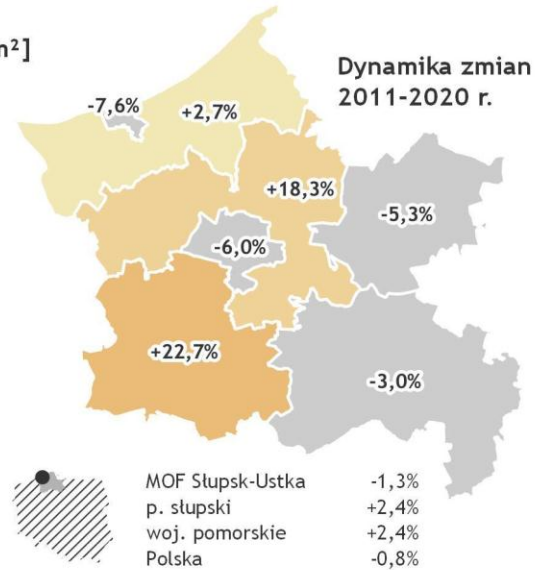
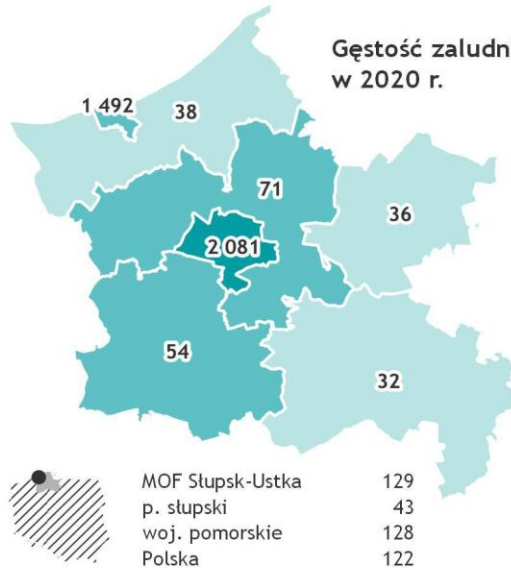
Z danych statystycznych wynika, iż przeciętna gęstość zaludnienia MOF S-U wynosi 277 osób na km². Ponieważ zdecydowana większość ludności skumulowana jest w dwóch ośrodkach miejskich, gdzie zagęszczenie wynosi kolejno 2 081 osób na km² w przypadku Słupska i 1 492 osób na km² w Ustce, rzeczywista gęstość ludności obszaru jest zdecydowanie niższa. W przypadku gmin wiejskich waha się ona od 32 osób na km² w gminie Dębica Kaszubska, do 71 osób na km² w gminie Słupsk.

Dynamika zagęszczenia ludności idzie w parze z obserwowanymi zmianami demograficznymi. Stopniowo ubywa mieszkańców miast MOF S-U oraz gmin ulokowanych we wschodniej części obszaru, rośnie natomiast liczba mieszkańców gmin wokół Słupska – gminy Słupsk oraz gminy Kobylnica. Tym samym najszybciej zwiększa się w nich gęstość zaludnienia. Dla Kobylnicy wzrost ten na przestrzeni lat 2011-2020 wyniósł aż 22,7%, dla gminy Słupsk 18,3%. Gminy te zatem najszybciej się rozwijają i wymagają znacząco zwiększonych nakładów na rozbudowę infrastruktury.

Ponad połowa, bo 52,8% powierzchni MOF S-U pokryta jest **miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego**. Wartość ta zbliżona jest do średniej wojewódzkiej i ogólnopolskiej, przekraczającej nieznacznie poziom 50%. Większy odsetek powierzchni objętych planami znajduje się w miastach Słupsk (72,2%) i Ustka (70,2%). Przeciętny poziom rozwoju planów posiadają gminy graniczące z miastem Słupsk – Kobylnica 36,1%, Słupsk 32,9%. Słabiej pod tym względem wypadają pozostałe trzy gminy wiejskie obszaru – rozpiętość od 2 do 15% objęcia planami. Dynamika zmian w tym zakresie wskazuje, że proces planowania jest w stałym rozwoju. Stopniowo zwiększa się w samorządach MOF S-U odsetek powierzchni objętej planami zagospodarowania przestrzennego, co pozwala na zarządzanie zachodzącymi zmianami przestrzennymi i kształtowanie się układu zabudowy.

Udział gruntów komunalnych w strukturze gruntów gmin MOF S-U jest stosunkowo niewielki. Przeciętnie grunty te stanowią około 5% gruntów wchodzących w skład obszaru. Większy odsetek gruntów komunalnych notowany jest w jednostkach miejskich: Ustka – 24,4%, Słupsk 43,6%. Pozostałe jednostki posiadają we władaniu od 1,9% (Damnica) do 5,5% powierzchni wchodzących w skład gminy (gmina Ustka).

Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne

3. Infrastruktura drogowa i transport publiczny

W układzie komunikacyjnym MOF S-U posiada dostęp do trasy łączącej Szczecin - Goleniów - Nowogard - Kołobrzeg - Ustronie Morskie - Koszalin - Sławno - Słupsk - Lębork - Gdynia - Gdańsk - Straszyn – Rusocin, która tylko w części odpowiada standardom drogi ekspresowej (DK6), co negatywnie oddziałuje na dostępność komunikacyjną obszaru. Dojazd z terenu MOF S-U do stolicy województwa, mimo stosunkowo niewielkiej odległości (około 120 km) zajmuje około 2 godzin i 20 minut. Dla porównania dojazd do znacznie bardziej oddalonego Szczecina (około 240 km) ze względu na lepszą jakość dróg, zajmuje około 2 godzin 40 minut.

Pozostałe ważne drogi dla obszaru, to w szczególności:

- Droga krajowa 21 (Miastko - Suchorze - Słupsk - Ustka),
- Droga wojewódzka 203 (Ustka – Darłowo),
- Droga wojewódzka 210 (Słupsk – Unichowo),
- Droga wojewódzka 213 (Słupsk - Wicko - Żelazno - Sulicice – Celbowo).

Oprócz dróg krajowych i wojewódzkich sieć komunikacyjną uzupełniają drogi gminne i powiatowe. Ze względu na rozległość powiatu słupskiego sieć drogowa jest bardzo rozbudowana, co generuje znaczne koszty jej utrzymania i remontów.

Transport kolejowy realizowany jest przez regionalnego przewoźnika oraz ogólnopolskich przewoźników, przy czym porównując poszczególne jednostki MOF, w Słupsku liczba dostępnych połączeń kolejowych dalekobieżnych jest największa. Ogólna liczba połączeń kolejowych dostępnych w Słupsku (uwzględniając połączenia przewoźników regionalnych) w 2021 roku wyniosła 46. Dla porównania stacja w Ustce obsługuje zaledwie 13 połączeń tylko i wyłącznie regionalnych (trasa Ustka-Słupsk, czas przejazdu ok 22 minuty). Połączenia dalekobieżne dostępne w Słupsku obejmują takie kierunki jak:

• Kraków,	• Trójmiasto,
• Katowice,	• Szczecin,
• Bielsko-Biała,	• Łódź.
• Białystok,	

W Słupsku funkcjonuje tylko stacja kolejowa Słupsk i jeden przystanek osobowy Słupsk Północ. Dostępność tego rodzaju transportu jest ograniczona z uwagi na brak przystanków przy istniejących liniach kolejowych 202 i 405 m.in. na osiedlach Zatorze czy Ryczewo, w bliskości SSSE Włynkówko czy na terenie gmin wiejskich Słupsk i Ustka.

Zróżnicowanie potoków/liczby pasażerów na linii 405 na odcinku Słupsk-Ustka powoduje, że poza szczytem połączenia kolejowe obsługiwane są taborem o zbyt dużej pojemności, co może w przyszłości być przyczyną ograniczenia oferty dla pasażerów przez organizatora. Dodatkowo obecny tabor nie pozwala na bezpośrednie regionalne połączenia kolejowe między Ustką i Słupskiem oraz Gdynią a południową częścią MOF, gdzie linia 405 nie jest zelektryfikowana. Ponadto linie kolejowe nr 202 i 405 są jednotorowe, co powoduje ograniczenia w przepustowości przede wszystkim linii 202.

Połączenia autobusowe pomiędzy jednostkami MOF S-U realizowane są przez PKS w Słupsku, PKS Bytów, a także komunikacji miejskiej (MZK Sp. z o.o. w Słupsku) oraz przewoźników prywatnych. W tabeli poniżej przedstawiono dostępność połączeń autobusowych Słupska z pozostałymi jednostkami MOF S-U. Ze Słupska najłatwiej dostać się do gminy Kobylnica (68 połączeń) oraz Ustki (57 połączeń).

Tabela 9 Połączenia autobusowe z miasta Słupska

Miejscowość	Liczba połączeń	Przeciętny czas dojazdu [min]	Odległość
Gmina Dębica Kaszubska	26	25	15 km
Gmina Kobylnica	68	6	4 km
Gmina/Miasto Ustka	57	30	22 km
Gmina Słupsk	15 ³	15	Od 6 km do 14 km
Gmina Damnica	30	25	19 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych e-podróżnik.pl

Miasto Słupsk dysponuje rozbudowaną komunikacją miejską w postaci 19 linii autobusowych obsługiwanych przez 62 pojazdy, z czego wszystkie dostosowane są do potrzeb osób z niepełnosprawnością, 45 z nich wyposażonych jest w klimatyzację, a 14 autobusów zasilanych jest sprężonym gazem ziemnym (CNG). Według danych zamieszczonych na stronie internetowej przewoźnika w 2021 włączono do użytku 5 nowych autobusów (rok produkcji 2021), najstarsze autobusy pochodzą z 2003 roku (8 pojazdów)⁴.

W 2021 roku w Ustce otwarto transportowy węzeł komunikacyjny obejmujący transport kolejowy i autobusowy. W ramach inwestycji wybudowano nowe ciągi komunikacyjne, wyremontowano dworzec kolejowy, wybudowano dworzec autobusowy, przebudowano perony, wzbogacono funkcję dworca o wypożyczalnię rowerów, całkowity koszt inwestycji wyniósł około 44 mln złotych. W Słupsku natomiast budowa węzła transportowego potrwa do połowy 2023 r. W ramach inwestycji realizowana jest budowa ogólnodostępnego dworca autobusowego powiązanego tunelem z dworcem kolejowym oraz bezpłatnymi parkingami „Park&Ride”, „Bike&Ride”, „Kiss&Ride”. Ponadto projekt obejmuje budowę układu drogowego umożliwiającego wpięcie węzła w system dróg wyższego rzędu, budowę oświetlonych chodników, ciągów pieszo-rowerowych, ścieżek rowerowych; rozwinięcie systemu dynamicznej informacji pasażerskiej i wprowadzenie elementów priorytetów dla transportu zbiorowego.

W zakresie **transportu lotniczego** najbliższym portem lotniczym jest Port Lotniczy Gdańsk, oddalony od Słupska o ok 120 km, w drugiej kolejności Port Lotniczy Szczecin - Goleniów – 220 km. Odległość od warszawskiego Portu Lotniczego (Lotnisko Chopina) to ponad 500 km.

Transport morski realizowany jest przez Zarząd Portu Morskiego Ustka Sp. z o.o. (spółkę miejską). Do portu Ustka mogą wchodzić jednostki o maksymalnej długości 80 metrów i zanurzeniu 4 metrów. Za zgodą Kapitału Portu Ustka przy spełnieniu dodatkowych warunków zanurzenie statku może wynosić 4,3 m. W porcie wyróżniono kilka obszarów działalności:

- Port handlowy (prowadzenie działalności przeładunkowej, składowanie),
- Port rybacki (działalność związana z połowem ryb),
- Marina jachtowa (cumowanie jednostek sportowych i rekreacyjnych),
- Stacja pilotowa (organizuje i koordynuje wykonywanie usług pilotowych w pilotażu obowiązkowym w rejonie pilotowym portu Ustka z zachowaniem obowiązujących w tym zakresie przepisów i zasad praktyki morskiej),
- Kładka (umożliwiająca ruch pieszych nad kanałem portowym).

³ Przeciętna liczba połączeń do miejscowości sołeckiej

⁴ Na podstawie <https://zimslupsk.pl/wykaz-pojazdow-zim.html>

Prowadzone są również prace koncepcyjne związane z rozbudową portu. Nowy port zostanie rozbudowany poza obecnie istniejącym, a część morza zostanie załadowana. Zmiany mają głównie polegać na budowie terminalu offshore, który będzie stanowił zaplecze serwisowe i instalacyjne dla morskich farm wiatrowych. Dodatkowo, warto zwrócić również uwagę na możliwość wykorzystania portu morskiego w Rowach jako ważnego uzupełnienia sieci portów żeglarskich południowego Bałtyku.

4. Rewitalizacja na terenie MOF S-U

Dwie z badanych jednostek terytorialnych należących do MOF S-U posiadają gminne programy rewitalizacji:

- Miasto Słupsk: Gminny Program Rewitalizacji Miasta Słupska na lata 2017 – 2025+ (Uchwała nr XL/527/17 z dnia 28 czerwca 2017 r.)
- Gmina Miasto Ustka: Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Miasto Ustka na lata 2016-2022 (Uchwała nr XLIII/379/2017 z dnia 28 grudnia 2017 r.)

Program Miasta Słupska był poddany aktualizacji 21 grudnia 2020 r, (Uchwała NR XXVI/423/20 Rady Miejskiej w Słupsku z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Słupska na lata 2017-2025+).

Łączna powierzchnia obszaru rewitalizacji w Ustce i Słupsku wynosi 376 ha i zamieszkiwana była na dzień sporządzania dokumentów przez 26 353 osoby.

Tabela 10 Obszary rewitalizacji w Słupsku i Ustce wraz z liczbą ludności

	Powierzchnia obszaru [ha]	Liczba ludności
Słupsk	272	22 320
Ustka	104	4 123
suma	376	26 353

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminnych programów rewitalizacji

Część wyznaczonych obszarów rewitalizacji położona jest w centrach miast i obejmuje swoim zasięgiem historyczne założenia urbanistyczne. Ponadto wskazywane obszary pełnią także funkcje mieszkaniowe i gospodarcze.

Kluczowe problemy społeczne obszarów rewitalizacji koncentrują się wokół długotrwałego bezrobocia, przestępstw przeciwko rodzinie i opiece, niskiej aktywności społecznej i kulturalnej oraz cechują się wzrostem wskaźnika obciążenia demograficznego.

W zakresie kwestii technicznych wskazuje się na postępującą degradację obiektów komunalnych, co prowadzi do ubytku lokali mieszkaniowych i konieczności remontów.

Wskazane do rewitalizacji tereny stosunkowo rzadko spotykają się z problemami gospodarczymi, ponieważ stanowią obszary, w których świadczenie usług i handel są powszechne. Do deficytów obszarów w tym zakresie autorzy zaliczyli między innymi malejącą liczbę powstających działalności gospodarczych.

Jako problemy przestrzenno-funkcjonalne wskazywano na degradację obszarów zielonych, zagęszczenie zabudowy oraz utratę funkcji niektórych terenów.

Odpowiedzią, na zdiagnozowane problemy obszarów rewitalizacji są projekty koncertujące się na działaniach społecznych, skierowane do seniorów i ograniczające negatywne zjawiska społeczne. Co więcej, zarówno w Słupsku jak i Ustce przygotowano projekty związane z rozwojem społecznego budownictwa mieszkaniowego oraz wspierające przedsiębiorców (inkubatory i doradztwo).

Miasta prowadzą obowiązkowe działania monitorujące postępy wdrażania GPR. Ewaluację po pierwszym etapie wdrażania GPR zakończono w Słupsku. Jak wynika ze zgromadzonych danych stan zaawansowania prac jest bardzo wysoki jak na zaledwie pierwszy okres wdrażania GPR (1/3 perspektywy czasowej) i wynosi odpowiednio dla postępu finansowego blisko 42 % i blisko 41% dla postępu rzeczowego. Na ogólną planowano kwotę nakładów finansowych na zadania podstawowe

opiewającą na 425 016 522 zł w okresie sprawozdawczym poniesiono nakłady na kwotę 178 407 391 zł, co stanowi blisko 42 % planu wydatków. Pomimo realizacji wielu przedsięwzięć nie można na obecnym etapie przesądzić, że zmiany dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji będą trwałe. Stąd konieczność kontynuacji działań, sięgania po dodatkowe narzędzia wynikające z ustawy o rewitalizacji. W przypadku Miasta Słupska założono przyjęcie 4 Miejscowych Planów Rewitalizacji oraz ustanowienie Specjalnej Strefy Rewitalizacji, w ramach której planuje się udzielać dotacji na remonty dla właścicieli nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji (uchwała o ustanowieniu SSR wejdzie w życie z dniem 01.01.2022).

5. Rynek pracy

Analizując dane dotyczące lokalnego rynku pracy na terenie MOF S-U, można zauważyć odzwierciedlenie pozytywnych tendencji obserwowanych zarówno na poziomie całego kraju, jak i województwa pomorskiego. W roku 2020 przeciętny **odsetek osób bezrobotnych** w liczbie osób w wieku produkcyjnym na terenie MOF S-U wynosił 4,5%. Był on zatem niższy od średniej dla powiatu słupskiego (5,2%) i wartości wskaźnika ogólnopolskiego (4,6%), a także zbliżony do średniej wojewódzkiej (4,0%).

Najniższe wskaźniki odsetka bezrobotnych na terenie MOF S-U notowano w gminie miasto Ustka 3,5%, gminie wiejskiej Ustka 3,9%, a także gminie Kobylnica 4,0%. Wartość wskaźnika w pozostałych jednostkach MOF S-U nie przekraczała poziomu 4,4%. Wyjątek stanowiła jedynie gmina Dębница Kaszubska, gdzie odsetek ten wynosił 8,8%.

Wysoki odsetek liczby osób pozostających bez pracy w gminie Dębница Kaszubska utrzymuje się stale od roku 2011, mimo najwyższej dynamiki zmian w tym zakresie. W latach 2011-2020 w Dębnicy Kaszubskiej odsetek bezrobotnych zmniejszył się o -7,6 p.p. Większy spadek odnotowano wyłącznie w gminie Damnica (-7,8 p.p.).

W analizowanych jednostkach porównawczych, wśród osób bezrobotnych niemal zawsze przeważają kobiety, stanowiące około 53,7% osób bezrobotnych na poziomie kraju. W przypadku MOF S-U i wchodzących w jego skład gmin, sytuacja rysuje się podobnie. Z wyjątkiem gminy miasta Ustka (44,9% kobiet wśród osób bezrobotnych), odsetek kobiet wśród osób pozostających bez zatrudnienia przekracza poziom 50%.

Kolejnym ze wskaźników dotyczących lokalnego rynku pracy, jest wskaźnik **odsetka osób długotrwale bezrobotnych**, który w przypadku gmin MOF S-U (32,5%) znajduje się zdecydowanie poniżej średniej ogólnopolskiej wynoszącej 49,3%. Niższe wartości omawianego wskaźnika notowane są także w powiecie słupskim (39,9%) oraz województwie pomorskim (42,1%). Odsetek osób długotrwale bezrobotnych wśród bezrobotnych ogółem, sukcesywnie maleje na terenie MOF S-U od roku 2011. Łączny spadek wartości wyniósł bowiem -16,7 p.p. Dla porównania spadek ten w skali ogólnopolskiej wyniósł zaledwie -1,0 p.p. Świadczy to o poprawiającej się sytuacji na rynku pracy obszaru MOF S-U.

Inną kategorią osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy są osoby z niepełnosprawnością. W latach 2015-2021 w we wszystkich jednostkach MOF S-U odnotowano znaczne spadki liczb niepełnosprawnych bezrobotnych. Najwięcej **niepełnosprawnych bezrobotnych** ubyto w Kobylnicy, Damnicy oraz Gminie Słupsk. Oznacza to zwiększenie chłonności rynku pracy dla osób ze specjalnymi potrzebami.

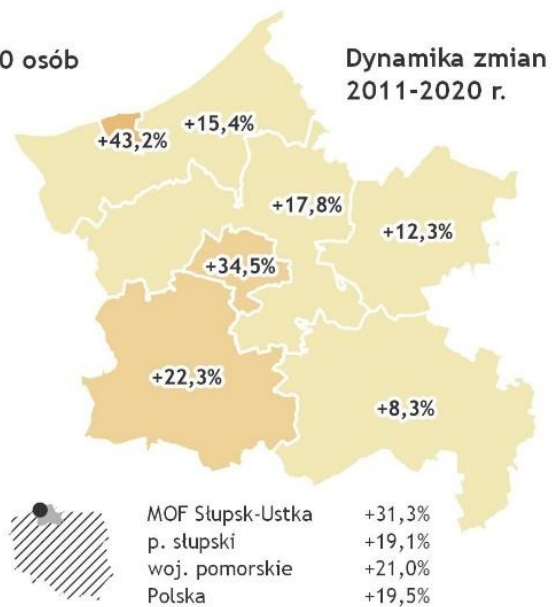
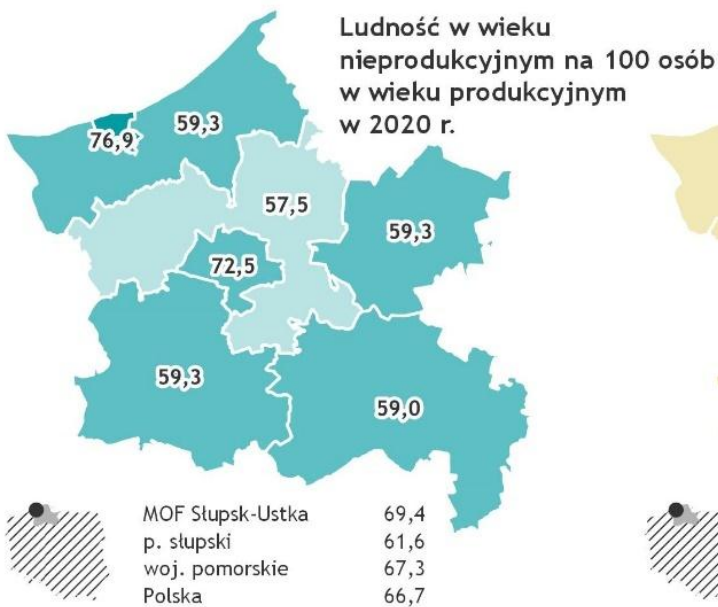
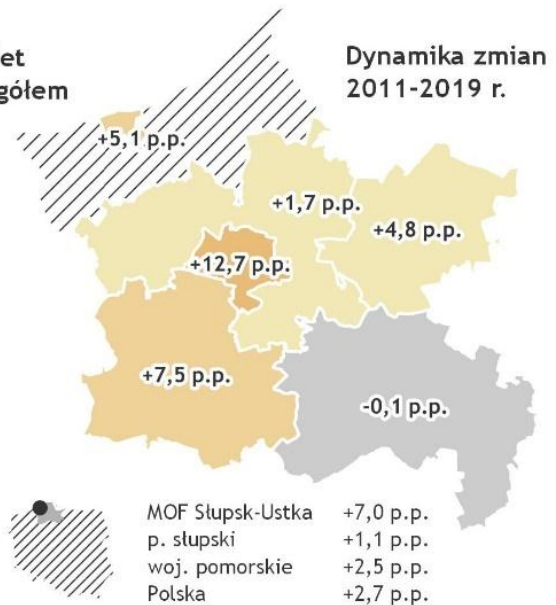
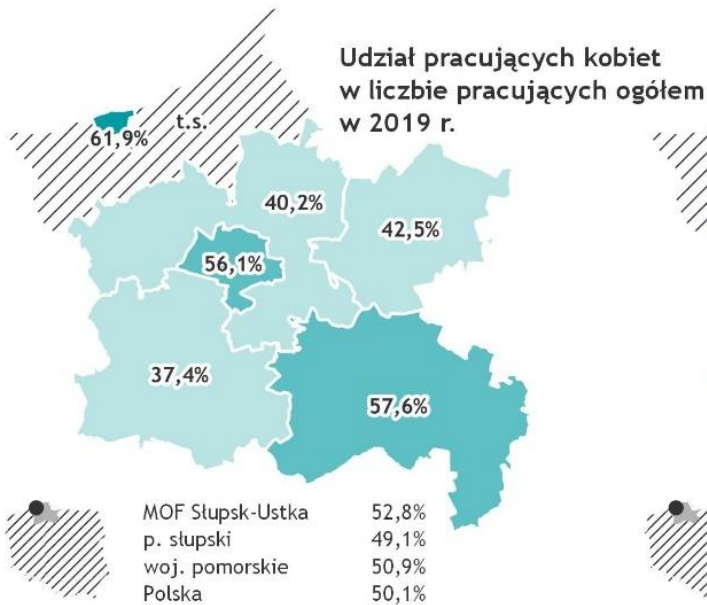
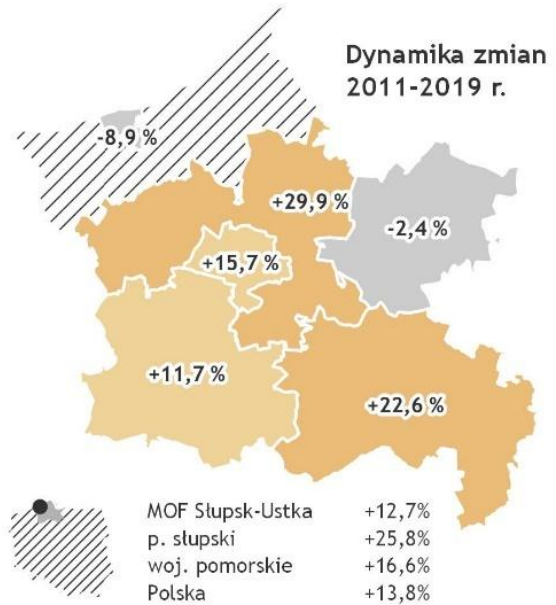
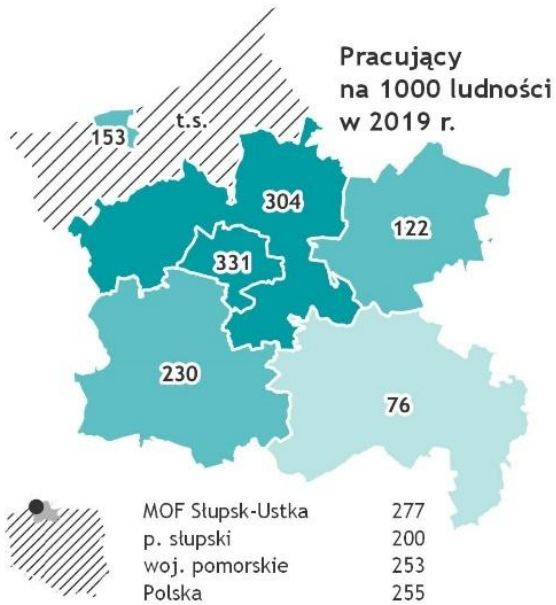
Tabela 11 Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy ze względu na niepełnosprawność

Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy ze względu na niepełnosprawność								
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika 2018-2021
Damnica	32	27	10	12	8	15	9	-72%
Dębica Kaszubska	55	56	25	25	26	37	33	-40%
Kobylnica	99	63	15	8	26	28	21	-79%
Słupsk	108	93	52	44	31	35	37	-66%
Ustka	19	22	20	15	13	12	13	-32%
Ustka (miasto)	40	39	25	23	18	16	20	-50%
Słupsk (miasto)	577	450	257	226	214	250	234	-59%
Powiat słupski	474	387	204	174	180	189	184	-61%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań PUP za ostatni miesiąc sprawozdawczy

Podsumowując przytoczone dane można wskazać, iż w chwili obecnej problem bezrobocia nie jest problemem istotnym dla terenu MOF S-U. Jedynie w gminie Dębica Kaszubska wskaźniki bezrobocia są wyższe od średnich dla całego obszaru. Problemem dla mieszkańców MOF S-U może być zatem nie sama dostępność pracy, lecz jej jakość (wynagrodzenie za pracę, charakter pracy) oraz wysiłek jaki należy włożyć w jej utrzymanie – dojazd do pracy, kwestia wykluczenia komunikacyjnego (konieczna poprawa systemu transportu publicznego). Rozwiązaniem części tych problemów może być rozwój i promocja telepracy. Telepraca może być także do pewnego stopnia odpowiedzią na odpływ młodych mieszkańców do większych miast Polski. Aby jednak móc wdrożyć rozwiązania z zakresu telepracy, a także rozwijać inne nowoczesne formy zatrudnienia, konieczne będą inwestycje w infrastrukturę internetową, która opisana jest w kolejnych podrozdziałach.

Rynek pracy

t.s. - jednostka objęta tajemnicą statystyczną

Biorąc pod uwagę dane dotyczące **liczby osób pracujących na 1000 mieszkańców**, należy mieć na uwadze, iż w zestawieniach tych nie ujmuje się osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, a także podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Innymi słowy, dane te dotyczą w szczególności podmiotów zatrudniających pracowników powyżej 9 osób, stąd liczba osób pracujących na 1000 mieszkańców w gminach stricte rolniczych, jest zdecydowanie niższa niż w gminach miejskich. Mając na uwadze powyższe zastrzeżenia można wskazać, iż największą liczbę osób pracujących na 1000 mieszkańców odnotowano w mieście Słupsk (331), gminie Słupsk (304), a także gminie Kobylnica (230). Średnia wartość wskaźnika dla Polski wynosi 255, dla województwa pomorskiego 253, a dla powiatu słupskiego 200. Poniżej wartości średniej wymienionych wskaźników znajdują się gminy Dębica Kaszubska (76), Damnica (122) oraz miasto Ustka (153). Gmina Ustka została objęta tajemnicą statystyczną w obrębie analizowanych danych, ze względu na znajdujące się na jej obszarze obiekty militarne.

Wśród osób pracujących ogółem w Polsce, połowę stanowią kobiety (50,1%). Podobna sytuacja notowana jest na poziomie województwa i powiatu słupskiego. W przypadku MOF S-U odsetek pracujących kobiet jest nieznacznie wyższy i wynosi około 52,8%. Jednocześnie sytuacja wewnątrz MOF S-U jest znacząco zróżnicowana, ponieważ odsetek pracujących kobiet w poszczególnych jednostkach różni się nawet o ponad 20 p.p. Największy odsetek zatrudnionych kobiet wśród pracujących ogółem notowany jest w mieście Ustka (61,9%). Na drugim miejscu pod tym względem plasuje się gmina Dębica Kaszubska (57,6%), a w dalszej kolejności miasto Słupsk (56,1%). W gminach Ustka, Kobylnica i Damnica, odsetek ten kształtuje się w okolicach poziomu 40%. Wartość omawianego wskaźnika na poziomie kraju ulegała nieznacznym zmianom w okresie lat 2011-2019 – wzrosła o 2,7 p.p. Na poziomie MOF sytuacja była bardziej dynamiczna i wzrosła o +7,7 p.p. w tym w mieście Słupsk aż o 12,7 p.p.

Liczba **ludności w wieku nieprodukcyjnym**, przypadająca na liczbę osób w wieku produkcyjnym na poziomie kraju wynosi przeciętnie około 66,7 na 100. Oznacza to, że mniej więcej 2/3 mieszkańców kraju, to osoby w wieku nieprodukcyjnym. Odsetek ten jest wyższy względem krajowego w województwie pomorskim (67,3) oraz na poziomie MOF (69,4). Im wyższa wartość wskaźnika, tym mniej osób na danym obszarze znajduje się w wieku produkcyjnym, czyli w wieku, w którym podejmuje aktywność zawodową. Najwyższe wartości liczby osób w wieku nieprodukcyjnym odnotowano w mieście Słupsk (72,5) oraz gminie mieście Ustka (76,9). Wyższe od przeciętnej wartości wskaźnika w obu przypadkach, powiązane są z ponadprzeciętną wartością wskaźnika odsetka osób w wieku poprodukcyjnym i malejącą liczbą urodzeń. Analogicznie niższe wartości wskaźnika liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym w gminach Kobylnica (59,3) i Słupsk (57,5), to efekt pogłębiającej się suburbanizacji, która korzystnie wpływa na strukturę demograficzną mieszkańców – większa liczba osób młodych, rodzin z dziećmi etc.

Prezentowane dane dotyczące dynamiki zmian liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym obrazują, jak szybko i mocno sytuacja nabiera na sile. Przyrost liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym na poziomie kraju w latach 2011-2020 wyniósł 19,5%. Na poziomie MOF S-U wartość ta wzrosła o +31,3%. Zgodnie z opisywanymi powyżej tendencjami, najmocniej zmiany dotknęły gminę miasto Ustka (+43,5%) oraz miasto Słupsk (+34,5%). W miastach tych tym samym rosną obciążenia finansowe, jakie musi zaspakajać kurcząca się (w ujęciu procentowym) populacja osób pracujących.

W zakresie zapotrzebowania na pracowników określonych branż według prognoz barometru zawodów na obszarze MOF S-U brakuje następujących pracowników:

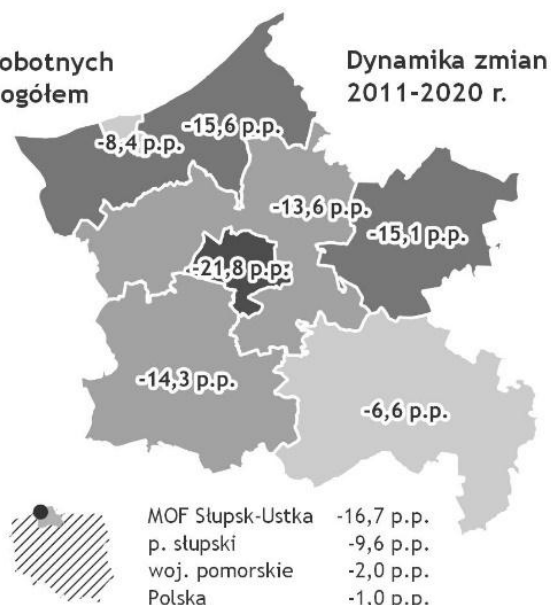
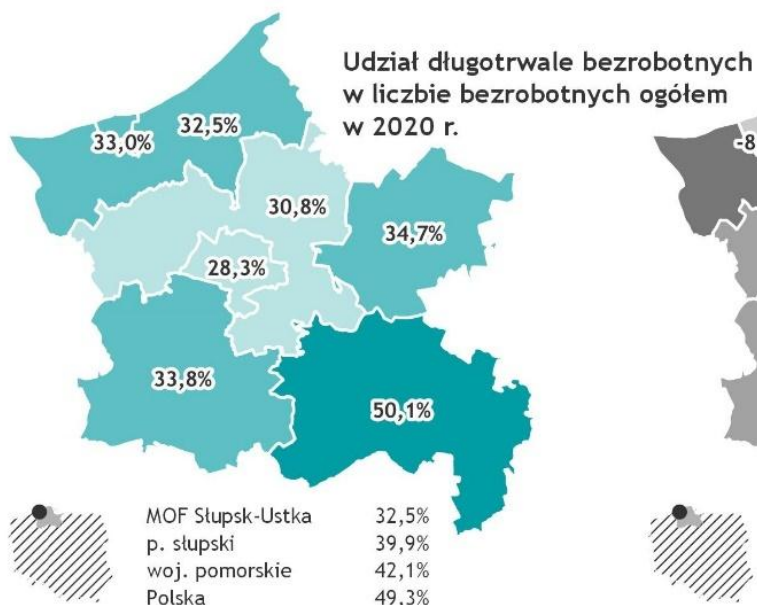
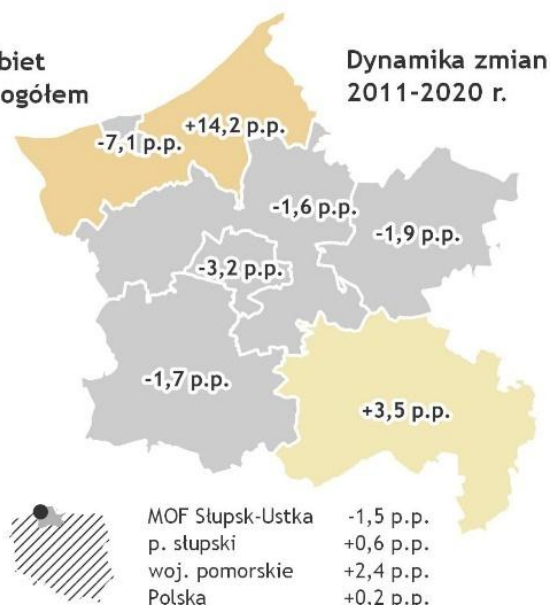
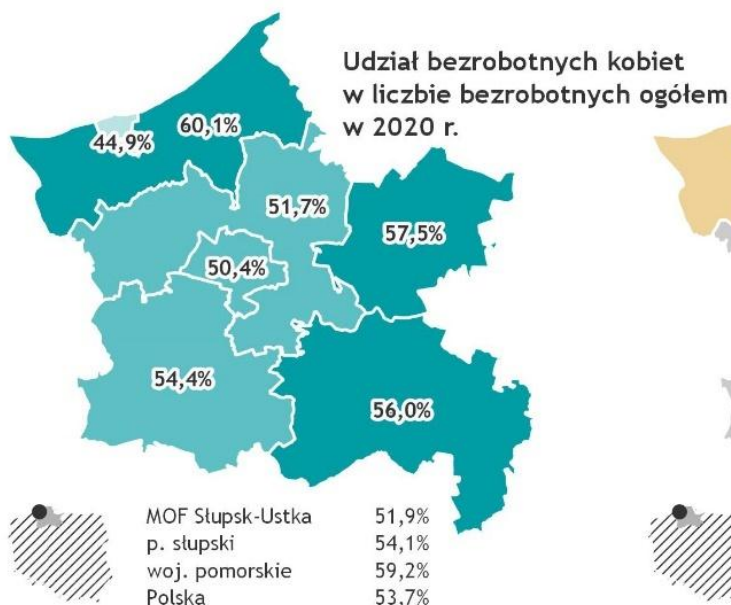
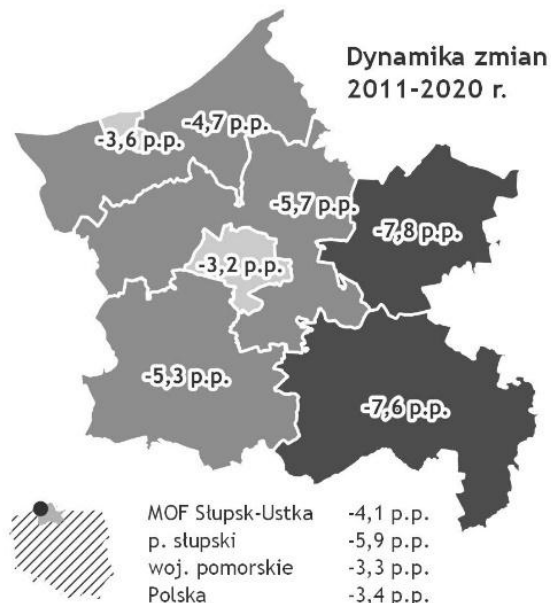
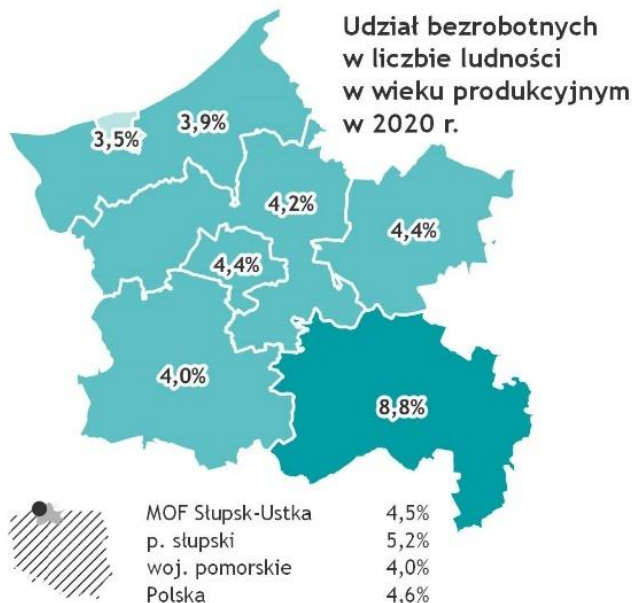
Tabela 12 Barometr zawodów 2021

MOF S-U – deficyt poszukujących pracy	MOF S-U – nadwyżka poszukujących pracy
inżynierowie budownictwa	pedagodzy
kierownicy budowy	ekonomiści
lekarze	
fizjoterapeuci i masażyści	
nauczyciele przedszkoli	
ratownicy medyczni	
magazynierzy	
szefowie kuchni	
kucharze	
fryzjerzy	
sprzedawcy i kasjerzy	
robotnicy budowlani	
brukarze	
operatorzy obrabiarek skrawających	
mechanicy pojazdów samochodowych	
kierowcy autobusów	
sprzątaczk i pokojowe	
przetwórcy mięsa i ryb	
operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	
pracownicy ds. budownictwa drogowego i kolejowego	
pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych	
spawacze	
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	
murarze i tynkarze	
pielęgniarki i położne	
pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie	

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://barometrzwodow.pl/modul/prognozy-na-plakatach?publication=county&province=11&county=246&year=2021&form-group%5B%5D=all>

Spśród wymienionych zawodów deficytowych stosunkowo największe zapotrzebowanie zgłaszane jest przez branżę budowlaną, w zawodach wymagających kwalifikacji/uprawnień specjalistycznych, ale także (co istotne) branżę medyczną – lekarze, pielęgniarki, ratownicy medyczni. Odpowiedź na zgłaszane zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy, przynajmniej częściowo może stanowić oferta szkół średnich i uczelni wyższych MOF S-U. Zgodnie z informacjami otrzymanymi z PUP dużym zainteresowaniem cieszy się dofinansowanie kosztów kształcenia ustawicznego dla pracodawców i ich pracowników w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego, co zwiększa możliwość przekwalifikowania się. Pozytywnie na rynek pracy może oddziaływać zmiana przepisów dotycząca uznawania kwalifikacji nabytych za granicą w szczególności w zawodach medycznych. Przy stworzeniu odpowiednich zachęt osiedleńczych oraz w związku z bogatą ofertą usług gminnych MOF potencjalnie można wypełnić lukę depopulacyjną i demograficzną.

Rynek pracy

6. Sytuacja gospodarcza

W zakresie sytuacji gospodarczej, omówieniu poddane zostały tylko najistotniejsze wskaźniki obrazujące tendencje zachodzące w liczbie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na obszarze, liczbie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz zmian notowanych w sektorze organizacji społecznych.

Sektor przemysłowy jest reprezentowany przez następujące branże: budowlaną, drzewno-meblową, rolno-spożywczą, w tym przetwórstwa rybnego, metalową, elektromaszynową, motoryzacyjną, przetwórstwa tworzyw sztucznych, offshore, transportowo-logistyczną i magazynową, w tym chłodnie składowe oraz inne. Z uwagi na geograficzne położenie regionu w ostatnich latach nastąpił dynamiczny rozwój inwestycji z sektora energii odnawialnych tj. farm wiatrowych i fotowoltaicznych. Większość firm działających w przedmiotowym obszarze reprezentuje kapitał polski z sektora MMŚP. Inwestycje z kapitałem zagranicznym pochodzą z krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego, głównie ze: Skandynawii, krajów Beneluksu i Niemiec.

Przeciętna **liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności w 2020 r.** w Polsce wyniosła 122. Wartość wskaźnika dla województwa pomorskiego wahała się w okolicach 136. Wskaźnik ten liczony dla obszaru MOF S-U ogółem, był tylko nieznacznie niższy i wynosił 131; natomiast dla powiatu słupskiego 106. Korzystna wartość wskaźnika dla obszaru MOF S-U, to w znacznej części zasługa liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru w mieście Słupsku (144) oraz mieście Ustka (146). Zdecydowanie ponad przeciętną wartością dla powiatu oraz zbliżoną do przeciętnej dla całego MOF S-U odznaczają się gminy Ustka (126) oraz Kobylnica (130). Mniej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest natomiast w gminach oddalonych od rdzenia MOF – Dębica Kaszubska (86), Damnica (64) oraz w gminie Słupsk przyległej do miasta Słupska (109).

Analizując dynamikę zmian w okresie 2011-2020 r. zaobserwować można szybki przyrost liczby podmiotów gospodarczych w gminach do tej pory słabiej rozwiniętych – Damnica +25,5% względem roku 2011, gmina Słupsk +23,9%, gmina Ustka +18,9%. Wolniej rozwijały się natomiast miasta obszaru, w których nasycenie podmiotami gospodarczymi jest wyższe od średniej dla MOF – Słupsk +3,6%, Ustka +0,7%. Jednocześnie tylko w 2 gminach MOF odnotowano wyższy przyrost liczby podmiotów gospodarczych niż wyniosła średnia wzrostu dla Polski (+22,0%) i województwa pomorskiego (+20,4%). Były to gminy Damnica i Słupsk.

Kolejny ze wskaźników, jakim jest **liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym** pozwala na określenie przedsiębiorczości indywidualnej mieszkańców danego obszaru. W przypadku Polski, wartość przeliczeniowa wskaźnika w 2020 roku wyniosła 14,6 na każdych 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Średnia wartość wskaźnika dla województwa pomorskiego oraz MOF S-U była wyższa i wynosiła kolejno 16,8 oraz 16,0. Oznacza to, że mieszkańcy województwa i MOF S-U częściej podejmują się trudu prowadzenia działalności gospodarczej, niż przeciętny mieszkaniec kraju. W obrębie MOF S-U najwyższe wartości wskaźników osiągnęły obszary miejskie – Słupsk 17,1 i Ustka (18,6), a także gmina Kobylnica 16,3. Niższe wartości notują natomiast gminy wiejskie – Ustka, Słupsk, Damnica i Dębica Kaszubska. Jednakże w latach 2011-2020 to w nich obserwuje się największą dynamikę przyrostu liczby podmiotów gospodarczych.

Do istotnych instytucji związanych z gospodarką MOF S-U należy Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna. Zarządzającym Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną (skrót: SSSE) na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 września 1997 roku (Dz. U. 135 poz. 905) została Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Agencja od ponad 27 lat wspiera przedsiębiorców oraz samorządy w różnych obszarach. Inicjuje, promuje wiele cennych inicjatyw dla rozwoju społeczno-gospodarczego

regionu. Agencja od 1997 roku zarządza Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną, a od 2012 roku Słupskim Inkubatorem Technologicznym. Prowadzi również szerokie działania związane z rozwojem regionalnym. Dotychczas zrealizowała 28 projektów o wartości blisko 112 mln zł współfinansowanych z funduszy UE, a także otrzymując wsparcie finansowe i majątkowe od akcjonariuszy naszej spółki, w tym Samorządu Województwa Pomorskiego, Miasta Słupsk i Gminy Słupsk, wspierają rozwój społeczno-gospodarczy regionu, akcelerację start-up'ów, upowszechnianie nowoczesnych technologii i innowacji, promocję atrakcyjności inwestycyjnej, klastrów, OZE, a także szkolnictwa zawodowego i wyższego oraz rynku pracy czy osób wykluczonych społecznie.

Strefa zarządzana przez Agencję Rozwoju Regionalnego S.A swoim zasięgiem obejmuje tereny położone w województwie pomorskim, zachodniopomorskim i wielkopolskim.

W ramach strefy funkcjonuje 18 podstref o łącznej powierzchni 910 ha. W obrębie MOF S-U podstrefy zlokalizowane są w Ustce, Słupsku Redzikowie, Wieszynie i Płaszewku. Strefa to narzędzie, które zapewnia korzystne możliwości i szanse na dynamiczny rozwój przedsiębiorców i regionu. W ramach dotychczasowych przepisów o specjalnych strefach ekonomicznych w Słupskiej SSE przedsiębiorcy zrealizowali blisko 160 projektów inwestycyjnych o wartości przeszło 2,2 mld zł i zatrudnieniu 6000 osób.

W tabeli poniżej przedstawiono powierzchnię obszarów inwestycyjnych oferowanych przez SSSE.

Tabela 13 Podstrefy SSSE

I.p	Nazwa podstrefy	Powierzchnia	Liczba przedsiębiorców (firm)
1	Słupsk-Włynkówko	100,2801 ha	22
2	Słupsk-Westerplatte	38,4683 ha	3
3	Ustka	9,1497 ha	0
	suma	147,90 ha	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.sse.slupsk.pl/index.php/pl/o-strefie-mainmenu/o-strefie>

Firmy funkcjonujące na terenie poszczególnych podstref zajmują się między innymi produkcją mebli, wyrobów metalowych, cystern, zbiorników, lin, sieci, okien, drzwi, usługami magazynowymi oraz transportowymi, przetwarzaniem tworzyw sztucznych i przetwórstwem spożywczym.

We wrześniu 2021 roku upłynęło 24 lata od utworzenia Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Celem utworzonych w Polsce pod koniec lat 90-tych stref ekonomicznych był m.in. zrównoważony rozwój obszarów o wysokiej stopie bezrobocia, ale także zagospodarowanie istniejącego majątku przemysłowego. Słupska Strefa powstała na terenach dawnej Fabryki Domów we Włynkówku pod Słupskiem. W momencie powołania strefy obejmowała ona jeden kompleks pod nazwą „Słupsk-Włynkówko”. Miał on wówczas powierzchnię ponad 135 ha. Były to grunty zlokalizowane na granicy Miasta Słupsk i Gminy Słupsk, pomiędzy obecnymi ulicami Braci Staniuków, Grunwaldzką a Portową. Pierwsze zezwolenia na działanie w strefie otrzymały firmy związane z produkcją prefabrykatów betonowych tj. spółki Dombet oraz Probet, działające na terenie byłej Fabryki Domów.

Od tego czasu krajobraz gospodarczy znacznie się zmienił i dzięki strefie powstały kolejne nowoczesne zakłady przemysłowe. Teren pierwotnej Strefy został w pełni zagospodarowany przez wielu lokalnych i zagranicznych przedsiębiorców, w tym m.in. Nordglass Sp. z o.o., Stako Sp. z o.o., Paula Fish Sławomir Gojdz Sp. j., Poldan Net Sp. z o.o., Faser-Plast Poland Sp. z o.o., MS więcej niż Okna Sp. zo.o., Leann Stańczyk S.A., Kamir Sp. z o.o., Oktan, Fabryka Turas Sp. z o.o.

W 2012 roku na terenie strefy powstał Słupski Inkubator Technologiczny, zarządzany przez PARR. Jest doskonałym uzupełnieniem Strefy, który wspiera młodych przedsiębiorców i rozwój nowoczesnych technologii. Łączy ze sobą środowisko biznesowe, edukacyjne i samorządowe. SIT to wielofunkcyjny obiekt biurowy z zapleczem produkcyjnym, wspierający powstawanie nowoczesnych i innowacyjnych technologii. Oferta SIT skierowana jest do przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą tzw. Start-Up oraz już funkcjonujących firm na rynku o dużym potencjale wzrostu lub planujących wdrożenie innowacji. W celu stworzenia kompleksowej oferty i zapewnienia w jednym miejscu różnorodnego wsparcia dla przedsiębiorców, SIT jest także miejscem dla instytucji otoczenia biznesu, których działalność jest odpowiedzią na potrzeby firm działających w Inkubatorze i na terenie Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Od 2018 roku PARR chcąc dalej rozwijać swoje działania pozyskał środki zewnętrzne z RPO WP 2014-2020 i rozpoczął realizację projektu pn. „Rozwój potencjału PARR S.A. w Słupsku do świadczenia specjalistycznych usług doradczych dla biznesu”. Projekt dotyczył wzmocnienia potencjału merytorycznego oraz organizacyjno-logistycznego PARR w celu rozbudowy oferty specjalistycznych usług doradczych dla przedsiębiorców. By wzmocnić ten potencjał w ramach projektu zostały zrewitalizowane budynki poszpitalne przy ulicy Obrońców Wybrzeża 3, a w nich przygotowane pomieszczenia pod planowaną działalność. Zakupiono specjalistyczny sprzęt, a personel SIT skorzystał ze szkoleń celem przygotowania do świadczenia specjalistycznych usług doradczych. Dodatkowo przedsięwzięcie dotyczyło wzmocnienia potencjału do świadczenia usług z zakresu efektywności energetycznej. Efektem tego jest wykonanie instalacji fotowoltaicznej na carportach z magazynem energii i stacją ładowania elektrycznego samochodu z systemem automatyki sterującej. W wyniku tych wszystkich działań w Słupsku powstało nowoczesne zaplecze Druku i Skanowania 3D świadczące usługi dla przemysłu z zakresu: pomiaru i druku 3D z różnych materiałów, inżynierii odwrotnej, prototypowania, pomiarów termowizyjnych, efektywności energetycznej, instalacji fotowoltaicznej on-grid, off-grid i mieszanej, zarządzania strategicznego i optymalizacji procesów produkcyjnych. Całkowita wartość projektu to ponad 14,3 mln zł, z czego prawie 6,7 mln zł jest współfinansowany z Regionalnego Programu Operacyjnego Woj. Pomorskiego na lata 2014-2020. Spółka zakończy realizację projektu 30.06.2021r. Pozostałe działanie do wykonania to dokończenie instalacji fotowoltaicznej na carportach z magazynem energii i stacją ładowania pojazdów elektrycznych.

Co więcej obecnie firmy realizując nową inwestycję mogą ubiegać się o ulgi w podatku dochodowym w ramach programu Polska Strefa Inwestycji, na okres od 10 do 15 lat. Na mocy ustawy o wspieraniu nowych inwestycji z dnia 10 maja 2018 r. (Dz. U. poz. 1162 z 2018r.) zachęty podatkowe dostępne są w całej Polsce, w każdej gminie, na terenach, na których można prowadzić działalność gospodarczą. Tym samym obecnie wszystkie gminy z terenu MOF mają zachęty inwestycyjne jak te samorządy, których grunty były objęte statusem SSSE w ramach ówczesnych aktów prawnych. Wsparcie przyznawane jest dla nowych inwestycji z sektora przemysłowego lub nowoczesnych usług biznesowych. Przedsiębiorcy mogą ubiegać się (po spełnieniu odpowiednich kryteriów) o uzyskanie decyzji o wsparciu, która uprawnia do skorzystania ze zwolnień w PIT lub CIT, liczonych od dochodu uzyskanego z działalności określonej w tej decyzji.

Dodatkowo osoby zainteresowane rozpoczęciem własnej działalności gospodarczej jak i prowadzące działalność mogą skorzystać z Domu Startupów prowadzonego przez Miasto Słupsk, zlokalizowanego przy ul. Tuwima 34 w Słupsku. Miejsce to oferuje przestrzeń biurową, salę konferencyjną i multimedialną. Ponadto Dom oferuje szkolenia, doradztwo, wsparcie animacyjne, pomoc księgowo-prawną, marketingową, oraz IT.

Reasumując, sytuacja gospodarcza MOF S-U liczona wskaźnikami przedsiębiorczości, wskazuje na dynamiczny rozwój obszaru, szczególnie mocno zauważalny w gminach wiejskich – co może wynikać

z ich dotychczasowego zapóźnienia. W dalszym ciągu jednak, obszar MOF S-U plasuje się poniżej wartości średnich wskaźników przedsiębiorczości dla województwa pomorskiego. Region Słupski ma duży potencjał na wejście w kolejny etap rozwoju społeczno-gospodarczego. Przy zaangażowaniu partnerów instytucjonalnych, szkolnictwa średniego i uczelni wyższych, a także deweloperów, MOF S-U ma szansę na nowe inwestycje biznesowe dla branż: IT, BPO, SCC, R&D, tworząc w mieście podwaliny sektora Nowoczesnych Usług dla Biznesu.

Osobnym aspektem związanym z funkcjonowaniem MOF S-U są wartości obrazujące rozwój sektora społecznego. Na terenie MOF S-U sytuacja rozwoju sektora porównywalna jest z sytuacją ogólnopolską, gdzie **liczba organizacji społecznych przypadających na 10 tys. ludności** wynosiła w 2020 r. 39. Wartość ta jest nieznacznie niższa w województwie pomorskim (38) oraz powiecie słupskim (36). Najwięcej podmiotów społecznych znajduje się w gminie Dębница Kaszubska (52), najmniej w gminie Damnica (28). Ponadto liczba podmiotów społecznych zarejestrowanych na terenie MOF S-U w 2020 roku miała tendencję wzrostową, o czym świadczy wartość wskaźnika różnicy pomiędzy podmiotami nowo zarejestrowanymi a wykreślonymi z rejestru w 2020 r. O ile przeciętna wartość liczby podmiotów społecznych zarejestrowanych na poziomie MOF S-U jest taka sama jak średnia ogólnopolska (39), o tyle przyrost liczby nowych podmiotów jest zdecydowanie wolniejszy i wyniósł w roku 2020 33 na 10 tys. ludności, podczas gdy średnia w kraju wyniosła 42. Szybciej w omawianym względzie rozwijał się także powiat słupski (44) i całe województwo (48).

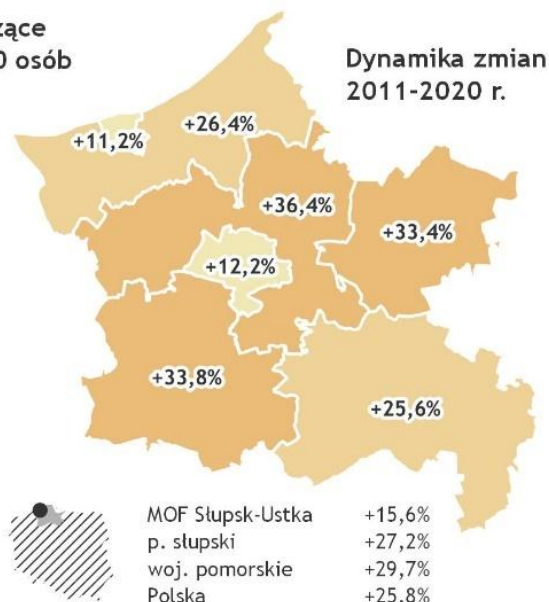
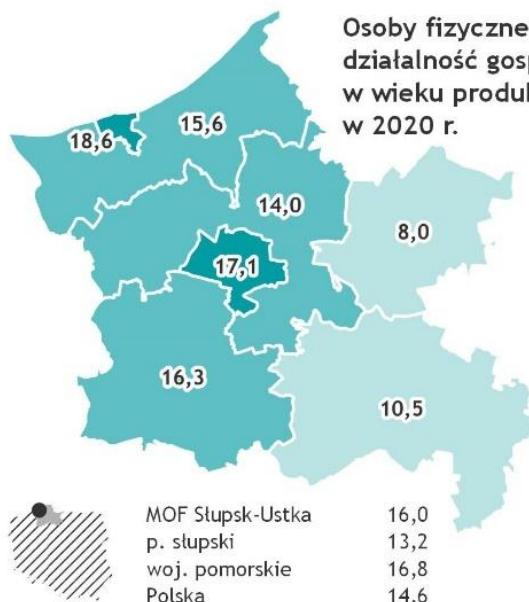
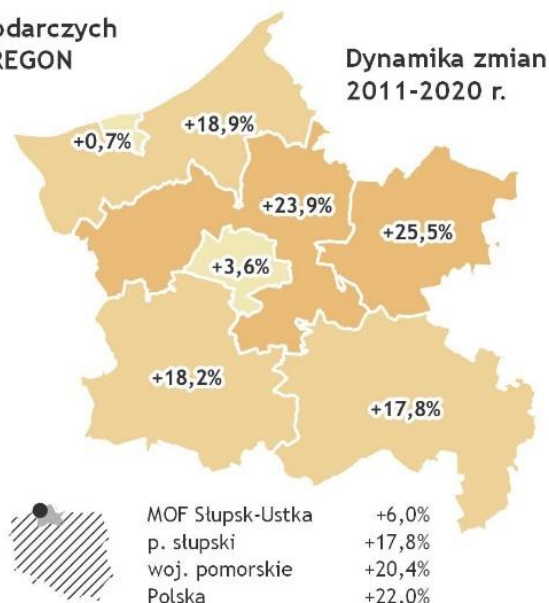
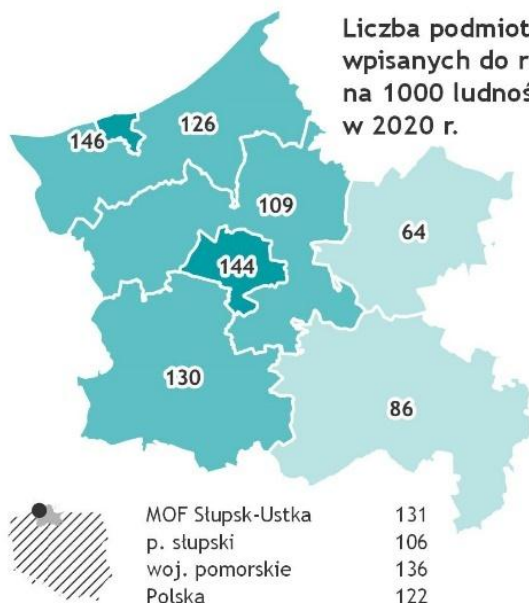
Ważnym elementem społeczeństwa obywatelskiego oraz włączenia społecznego jest **sektor ekonomii społecznej**. Za rozwój Ekonomii społecznej na obszarze MOF S-U odpowiedzialny jest Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej prowadzony przez Centrum Inicjatyw Obywatelskich z siedzibą w Słupsku (Al. Henryka Sienkiewicza 19). Ośrodek oferuje wsparcie w postaci, doradztwa specjalistycznego, szkoleń i dotacji. Według najnowszych danych na rok 2021 na obszarze MOF S-U działa 5 spółdzielni socjalnych, 3 Warsztaty Terapii Zajęciowej i 3 Centra Integracji Społecznej (Ustka i Słupsk)⁵. Ponadto na terenie Ustki i Słupska odnotowano 3 fundacje prowadzące działalność gospodarczą (edukacja, kultura handel i pozostałe usługi) oraz dwie spółki non-profit zajmujące się branżą gastronomiczną, rekreacyjną i informatyczną.

Ważną instytucją wspierającą podmioty III sektora, a także grupy nieformalne jest Słupskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Ekonomii Społecznej. W SCOPIES znajdują się między innymi trzy sale szkoleniowe z możliwością połączenia ich w jedną o łącznej powierzchni 114 m², hol, który wykorzystywany jest jako przestrzeń wystawowa oraz część biurowa. Organizacje mogą skorzystać tu z indywidualnego doradztwa i konsultacji w zakresie: prawnych aspektów funkcjonowania organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej, pozyskiwania środków finansowych, zarządzania projektami, prowadzenia księgowości w organizacjach pozarządowych. Ze SCOPIES-u mogą korzystać bezpłatnie organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej, które działają na rzecz mieszkańców miasta, a także Słupszczanie realizujący zadania publiczne w ramach inicjatywy lokalnej. Centrum wspiera również grupy nieformalne i indywidualnych mieszkańców Słupska, którzy mają ciekawe pomysły na imprezy i wydarzenia służące integracji i aktywizacji środowiska lokalnego.

Dodatkowym wsparciem dla osób borykających się z problemami życiowymi w tym w szczególności z niepełnosprawnością jest Środowiskowy Dom Samopomocy w Słupsku, prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Słupsku.

⁵ Na podstawie danych <https://rops.pomorskie.eu/bazy-danych-o-podmiotach-ekonomii-spoecznej>

Sytuacja gospodarcza

7. Edukacja

Aby przedstawić ciągłość usług opieki nad dziećmi i usług edukacyjnych w pierwszej kolejności scharakteryzowano opiekę żłobkową. **Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową w 2020 roku** w Polsce wynosił 12,8%. Wartość tego wskaźnika dla całego MOF S-U kształtowała się na poziomie 16,6%, przy czym należy zaznaczyć, iż dostęp do opieki żłobkowej na terenie MOF S-U jest bardzo nierównomierny. Gminy Ustka, Damnica i Dębica Kaszubska nie zapewniają opieki żłobkowej na swoim terenie. Wobec powyższego stosunkowo wysoka wartość wskaźnika dostępności miejsc żłobkowych na terenie MOF S-U to wynik względnie wysokiej dostępności miejsc żłobkowych w gminie miasteczko Ustka (25,6%), Słupsku (21,1%) oraz Kobylnicy (18,9%). Realnie jednak zapotrzebowanie na opiekę żłobkową na terenie MOF-SU jest dużo wyższe, przez co rocznie co najmniej kilkaset dzieci nie trafia do żłobków, co z kolei wpływa negatywnie na możliwość podjęcia zatrudnienia przez rodziców/opiekunów tychże dzieci.

Na poziomie zbliżonym do wartości przeciętnej dla całego kraju, kształtuje się natomiast odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych na terenie MOF **wychowaniem/edukacją przedszkolną** (90,1%). Odsetek ten jest jednocześnie nieco wyższy niż średnia wartość dla województwa pomorskiego (87,8%) czy powiatu słupskiego (75,9%). Wysoka wartość wskaźnika dzieci objętych edukacją przedszkolną w mieście Słupsku wynika z faktu, iż miasto to stanowi rdzeń gospodarczy obszaru, miejsce do którego znacząca liczba osób dojeżdża do pracy i nierzadko korzysta także z zaplecza w postaci infrastruktury i obiektów użyteczności publicznej, w tym przedszkoli. Warto także zwrócić uwagę na fakt, iż w systemie edukacji zapewnia się opiekę przedszkolną dzieciom zamieszkałym na terenie miasta (odnosi się to także do osób niezameldowanych) oraz to, że do przedszkoli uczęszczają wychowankowie, których rodzice przeprowadzili się po rozpoczęciu edukacji przedszkolnej poza daną gminę. Oprócz oferty przedszkoli publicznych, część dzieci uczęszcza do przedszkoli niepublicznych prowadzonych przez podmioty prywatne lub społeczne. Mimo obserwowanej od lat tendencji suburbanizacyjnej, znacząca część osób mieszkających poza Słupskiem dowozi swoje dzieci do placówek ulokowanych w mieście. Należy także podkreślić stale występującą konieczność tworzenia miejsc opieki przedszkolnej na terenie MOF S-U. Zwiększona liczba miejsc wychowania przedszkolnego może korzystnie wpłynąć na warunki na lokalnym rynku pracy.

Tabela 14 Liczba przedszkoli publicznych na terenie MOF S-U

przedszkola bez specjalnych, 2019	
Powiat słupski	12
Ustka (miasto)	3
Damnica	1
Dębica Kaszubska	3
Kobylnica	0 ⁶
Słupsk (gmina)	1
Powiat m. Słupsk	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Kolejny ze wskaźników, to wskaźnik **skolaryzacji netto**, rozumiany jako relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W przypadku szkół podstawowych wartość ta najczęściej zbliżona jest do 100%, ze względu na ustawowy obowiązek nauki na tym poziomie kształcenia. Jeśli wartość współczynnika przekracza 100% oznacza to, że w danej gminie do szkół

⁶ Na terenie gminy nie funkcjonują przedszkola publiczne. Opieka przedszkolna realizowana jest w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych oraz 3 przedszkolach niepublicznych.

uczęszczają uczniowie spoza jej terenu. Wartość poniżej 100% nie oznacza natomiast, iż dzieci nie spełniają obowiązku szkolnego, lecz najprawdopodobniej uczęszczają do szkół w innych gminach lub w innym kraju, mimo, iż są zameldowani na terenie gminy, dla której prowadzona jest statystyka. Mając na uwadze powyższe informacje można wskazać, iż gminą która staje się miejscem docelowym dla uczniów spoza jej terenu jest miasto Ustka, gdzie współczynnik skolaryzacji wynosi 109,3%. Najniższą wartość współczynnika notuje się natomiast w gminie Ustka – 64,5%. Pozostałe jednostki MOF osiągają wartość zbliżoną albo do średniej ogólnopolskiej (95,3%) albo powiatu słupskiego (88,3%).

Tabela 15 liczba szkół podstawowych wg gestora, 2019 rok

Nazwa	szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych			
	prowadzone przez jednostki samorządu gminnego	prowadzone przez samorząd powiatowy - powiaty ziemskie	prowadzone przez samorząd powiatowy - miasta na prawach powiatu	prowadzone przez jednostki administracji rządowej (centralnej)
Powiat słupski	37	0	0	0
Ustka (miasto)	3	0	0	0
Damnica	3	0	0	0
Dębница Kaszubska	3	0	0	0
Kobylnica	5	0	0	0
Słupsk (gmina)	7	0	0	0
Ustka (gmina)	3	0	0	0
Powiat m. Słupsk	0	0	11	0

Nazwa	szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych			SUMA wszystkich szkół podstawowych
	prowadzone przez organizacje społeczne i stowarzyszenia	prowadzone przez organizacje wyznaniowe	prowadzone przez pozostałe organizacje	
Powiat słupski	2	0	2	41
Ustka (miasto)	0	0	1	4
Damnica	0	0	0	3
Dębница Kaszubska	1	0	0	4
Kobylnica	0	0	0	5
Słupsk (gmina)	0	0	0	7
Ustka (gmina)	0	0	1	4
Powiat m. Słupsk	2	1	3	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Oprócz omawianych powyżej informacji, warto mieć na uwadze dane na temat **średnich wyników z egzaminów osiągniętych przez ósmoklasistów** szkół MOF S-U. Niestety w każdym z analizowanych przedmiotów (j. polski, matematyka i j. angielski) przeciętna wartość wyników uczniów szkół MOF S-U jest o kilka punktów procentowych niższa od średniej ogólnopolskiej, a także średniej wojewódzkiej.

W przypadku wyników z **języka polskiego**, najwyższe średnie z egzaminów osiągają uczniowie szkół podstawowych w gminie Damnica (58) oraz mieście Słupsk (58). Przeciętnie najslabsze wyniki osiągają natomiast uczniowie w szkołach gminy wiejskiej Ustka (52), podczas gdy średnia ogólnokrajowa wynosi 61 punktów procentowych.

Tabela 16 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w latach 2019-2021 (wyniki w %)

Język polski				
	2019	2020	2021	Średnia 2019-2021
Damnica	58	57	58	58
Dębica Kaszubska	62	51	52	55
Kobylnica	66	56	52	58
Słupsk	61	55	57	58
Ustka	54	53	49	52
Ustka (miasto)	59	56	56	57
Słupsk (miasto)	61	57	56	58
Powiat słupski	59	54	53	55
Woj. pomorskie	62	58	58	59
Polska	63	59	60	61

Źródło: OKE Gdańsk

Podobnie jak w przypadku wyników z egzaminów z języka polskiego, najniższe średnie ocen egzaminu z **matematyki** notują uczniowie gminy Ustka (37). Na podobnym poziomie kształtują się średnie wyniki uczniów z Dębicy Kaszubskiej (36). Względnie najwyższe wyniki osiągają natomiast uczniowie szkół podstawowych w mieście Słupsku (43), gminie Kobylnica (43) oraz Damnicy (43). Niemniej jednak w dalszym stopniu są to wyniki niższe, niż średnia wojewódzka i ogólnopolska.

Tabela 17 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w latach 2019-2021 (wyniki w %)

Matematyka				
	2019	2020	2021	Średnia 2019-2021
Damnica	39	39	51	43
Dębica Kaszubska	32	32	43	36
Kobylnica	43	45	41	43
Słupsk	42	43	42	42
Ustka	42	38	32	37
Ustka (miasto)	38	39	42	40
Słupsk (miasto)	43	44	43	43
Powiat słupski	37	39	39	38
Woj. pomorskie	44	45	46	45
Polska	45	46	47	46

Źródło: OKE Gdańsk

W zakresie wyników z egzaminu z **języka angielskiego**, jedynie uczniowie szkół w mieście Słupsku w ujęciu średniej wieloletniej osiągają wyniki wyższe niż średnia wojewódzka i ogólnopolska. Najniższymi wynikami egzaminów cechują się natomiast szkoły w gminie Ustka (45) oraz Damnica (48). Wyniki te jednak w poszczególnych latach bywają bardzo nierównomierne.

Tabela 18 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w latach 2019-2021 (wyniki w %)

Język angielski				
	2019	2020	2021	Średnia 2019-2021
Damnica	40	42	63	48
Dębica Kaszubska	49	44	62	52
Kobylnica	58	52	63	58
Słupsk	54	48	65	56
Ustka	44	40	52	45
Ustka (miasto)	57	49	67	58
Słupsk (miasto)	60	54	68	61
Powiat słupski	50	45	59	51
Woj. pomorskie	58	54	65	59
Polska	59	54	66	60

Źródło: OKE Gdańsk

Biorąc pod uwagę zgromadzone dane dotyczące wyników egzaminów szkół podstawowych, można wskazać na konieczność ich dofinansowania w takim zakresie, aby rezultaty nauczania były porównywalne co najmniej z wynikami wojewódzkimi. Niższe wyniki nauczania w szkołach podstawowych, mogą bowiem przekładać się na gorsze wyniki osiągane na kolejnych etapach edukacji, a przez to utrudniać rozwój kariery zawodowej absolwentów szkół z terenu MOF S-U.

Kolejnym istotnym elementem oferty edukacyjnej MOF S-U są **szkoły branżowe**. Szkoły te funkcjonują w systemie oświaty od 2019 r. i docelowo od semestru 2020/2021 funkcjonują jako szkoły I i II stopnia. Bazują na podbudowie programu szkół podstawowych. Ich zadaniem jest kształcenie młodzieży na kierunkach zawodowych, podobnie jak do tej pory robiły to Zasadnicze Szkoły Zawodowe, zlikwidowane z dniem 31.08.2019 r. Na terenie MOF S-U obecnie (według danych GUS) funkcjonuje 10 tego typu placówek, do których w latach 2019/2020 uczęszczało 540 uczniów. W kolejnym semestrze liczba uczniów wyniosła łącznie 1 072 osoby. Wszystkie szkoły ulokowane są na terenie miasta Słupska. Szkoły te kształcą m.in. na kierunkach takich jak: fryzjer, stolarz, mechanik, murarz, blacharz, elektryk, czy operator maszyn CNC. Ze względu na stały brak w gospodarce fachowców z posiadających kwalifikacje branżowe, docelowo może okazać się, iż rozbudowa sieci szkół branżowych na terenie MOF S-U, ich promocja lub rozszerzenie oferty, może stać się jednym z istotnych kierunków rozwoju lokalnego szkolnictwa.

Oprócz szkół branżowych, na terenie MOF S-U funkcjonują 24 **licea ogólnokształcące**, w tym 22 szkoły znajdujące się na terenie miasta Słupska, oraz po 1 szkole w gminie Słupsk oraz mieście Ustka. Do szkół tych uczęszczało łącznie w semestrze 2018/2019 3 087 uczniów, natomiast w semestrze 2019/2020 3 763 uczniów i uczennic. Roczna liczba absolwentów szkół ogólnokształcących przekracza 800 osób.

Na poziomie szkolnictwa średniego, w systemie szkół MOF S-U znajduje się także 10 **szkół technicznych**. 9 z nich podlega pod miasto na prawach powiatu Słupsk, a kolejna pod powiat słupski. Jedna szkoła ulokowana jest poza miastem Słupskiem, jest to Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Ustce. Szkoły techniczne kształcą między innymi na kierunkach mechanicznych, elektronicznych, informatycznych, agrotechnicznych, ekonomicznych oraz technologii drewna, fototechniki, przemysłu mody, organizacji reklamy, fotografii i multimediiów. Według danych GUS do szkół technicznych w na terenie MOF S-U uczęszcza rocznie około 3,5-4,5 tysiąca uczniów. Przeciętna liczba absolwentów szkół technicznych w latach 2018-2020 wynosiła około 750 osób. Miasto Słupsk stanowi centrum edukacyjne dla obszaru MOF S-U. Potwierdzeniem tej tezy jest liczba osób spoza miasta Słupsk, kształcąca się w Słupsku (2938) stanowiąca blisko 60% ogółu uczniów szkół ponadpodstawowych.

Dodatkowo należy wspomnieć o realizowanym w latach 2016-2022 projekcie zintegrowanym⁷, w ramach którego wsparciem objęto 3 szkoły prowadzące kształcenie zawodowe w ramach branż kluczowych tj. ICT i elektronika (Zespół Szkół „Elektryk”), transport, logistyka i motoryzacja (Zespół Szkół Mechanicznych i Logistycznych) oraz sektor kreatywny (Zespół Szkół Technicznych). Celem głównym projektu jest podniesienie jakości szkolnictwa zawodowego oraz zwiększenie poziomu zatrudnialności absolwentów szkół w Mieście Słupsku.

W szkołach tych przeprowadzono modernizację i adaptację pomieszczeń na potrzeby pracowni kształcenia zawodowego wraz z ich wyposażeniem. Przystarzałe i niedostosowane pomoce dydaktyczne w trzech szkołach zastąpiono wysoce specjalistycznym sprzętem umożliwiającym wprowadzenie nowych form kształcenia i doskonalenia. Tym samym staramy się dostosowywać ofertę edukacyjną szkół zawodowych do zmieniających się dynamicznie oczekiwań rynku pracy oraz

⁷ Projekt współfinansowany ze środków RPO WP 2014-2020, realizowany w ramach przedsięwzięcia strategicznego pn. „Kształtowanie sieci szkolnictwa zawodowego w regionie”.

rozwijającej się w kluczowych branżach gospodarki. W ramach projektu zaplanowano również doskonalenie kompetencji zawodowych nauczycieli (staże u pracodawców, kursy, szkolenia, studia podyplomowe) oraz uczniów (staże i praktyki u pracodawców, kursy, szkolenia, wizyty studyjne). Realizowane są również zajęcia związane z kształceniem ustawicznym w formie kurów doskonalących. Wskazana jest kontynuacja projektów poprawiających jakość regionalnej oferty kształcenia zawodowego, sprzyjających dostosowaniu oferty edukacyjnej do zmiennych potrzeb rynku pracy.

Podobny projekt był realizowany w szkołach Powiatu Słupskiego. Objął 2 placówki tj. Zespół Szkół Agrotechnicznych w Słupsku oraz Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Ustce. Projekt był realizowany w latach 2016-2019. Wsparcie obejmowało utworzenie pracowni gastronomicznej w ZSA w Słupsku oraz dodatkowo wyposażenie i doposażenie pracowni dydaktycznych: architektury krajobrazu, hotelarskiej, ochrony środowiska i analitycznej. W ramach wsparcia uczniowie branż kluczowych (Turystyka, Sport i Rekreacja, Środowisko, Chemia lekka) otrzymali możliwość nauki zawodu w nowych/doposażonych klasach, stanowiących obiekty wysokiej jakości, pozwalających na zdobycie odpowiedniej wiedzy praktycznej. W ramach projektu prowadzono kursy i szkolenia z zakresu kształcenia ustawicznego oraz kursy i szkolenia dla uczniów i nauczycieli w obszarach zidentyfikowanych branż kluczowych.

W poniższej tabeli zaprezentowano wyniki egzaminów maturalnych w latach 2019-2021 dla szkół funkcjonujących na terenie miasta Słupska, powiatu słupskiego oraz województwa pomorskiego. Z zestawienia wynika, iż podobnie jak w przypadku wyników egzaminów ósmoklasisty, wyniki egzaminów maturalnych szkół z terenu MOF S-U są przeciętnie niższe od wyników szkół województwa pomorskiego. Zdecydowanie słabiej na tle województwa i miasta Słupska, wypadają wyniki osiągane przez uczniów szkoły średniej umiejscowionej w mieście Ustce. Niższe wyniki nauczania w szkołach średnich, mogą być jednym z powodów, dla których młodzież opuszcza teren MOF S-U, w celu poszukiwania lepszych szkół, a następnie uczelni wyższych.

Tabela 19 Wyniki egzaminu maturalnego w latach 2019-2021 na poziomie podstawowym

Język polski - poziom podstawowy				
	2019	2020	2021	Średnia 2019-2020
miasto Słupsk	50	50	51	50
powiat słupski	43	53	55	50
woj. pomorskie	50	53	54	52
Matematyka - poziom podstawowy				
	2019	2020	2021	Średnia 2019-2020
miasto Słupsk	54	49	51	51
powiat słupski	39	33	36	36
woj. pomorskie	57	51	54	54
Język angielski - poziom podstawowy				
	2019	2020	2021	Średnia 2019-2020
miasto Słupsk	70	67	75	71
powiat słupski	60	62	65	62
woj. pomorskie	73	72	77	74

Źródło: OKE Gdańsk

Na terenie MOF S-U funkcjonują 3 **uczelnie wyższe**, wśród których znajdują się:

1. Akademia Pomorska w Słupsku,
2. Wyższa Szkoła Gospodarki,
3. Wyższa Szkoła Inżynierii Gospodarki w Słupsku.

W latach 2018-2019 do placówek tych uczęszczało rocznie około 3,2 tys. studentów, z których 2/3 stanowiły kobiety. Roczna liczba absolwentów uczelni wynosiła kolejno 784 osoby w roku 2018 oraz

984 osoby w roku 2019. Wysoki stopień feminizacji studentów wymienionych placówek wynika z kierunków kształcenia jakie dostępne są w placówkach funkcjonujących na terenie MOF S-U.

W przypadku Akademii Pomorskiej w Słupsku, kierunki kształcenia odbywają się na specjalnościach ekonomicznych, humanistycznych, medycznych, nauczycielskich i pedagogicznych, społecznych, przyrodniczych i nowych technologii. Oprócz studiów I i II stopnia uczelnia oferuje kształcenie w trybie studiów jednolitych magisterskich, podyplomowych i doktorskich. W maju 2021 roku Akademia Pomorska uaktualniła swoją strategię rozwoju na lata 2013-2026, w której prezentuje hierarchię celów strategicznych. Do najistotniejszych z punktu widzenia MOF S-U należy zaliczyć „wzmocnienie potencjału badawczego” oraz „rozwój współpracy z otoczeniem”. Co więcej Akademia planuje uzyskanie statusu uniwersyteckiego oraz dąży do zapewnienia wysokiego poziomu kształcenia. Zgodnie z przedstawionymi celami operacyjnymi w ramach współpracy z otoczeniem, uczelnia zamierza aktywniej współpracować z JST, IOB ora NGO, stworzyć narzędzia skutecznej współpracy z biznesem oraz dążyć do komercjalizacji prac badawczych i w rezultacie stać się profesjonalnym zapleczem badawczo rozwojowym między innymi dla przemysłu nowych technologii⁸.

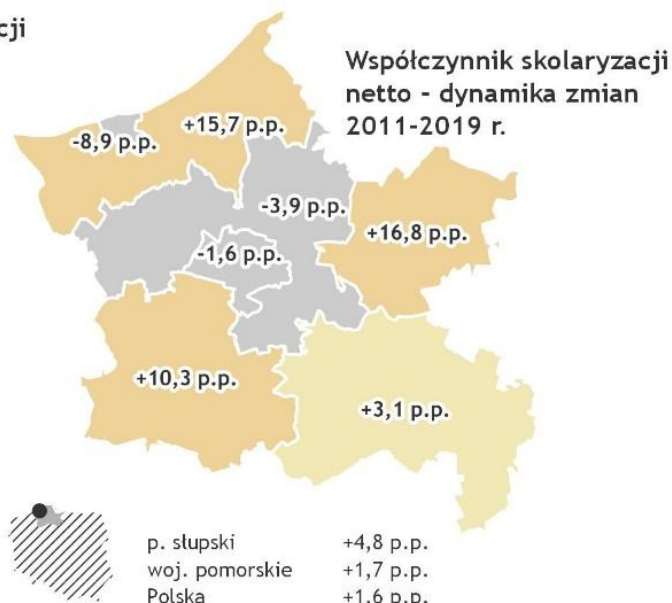
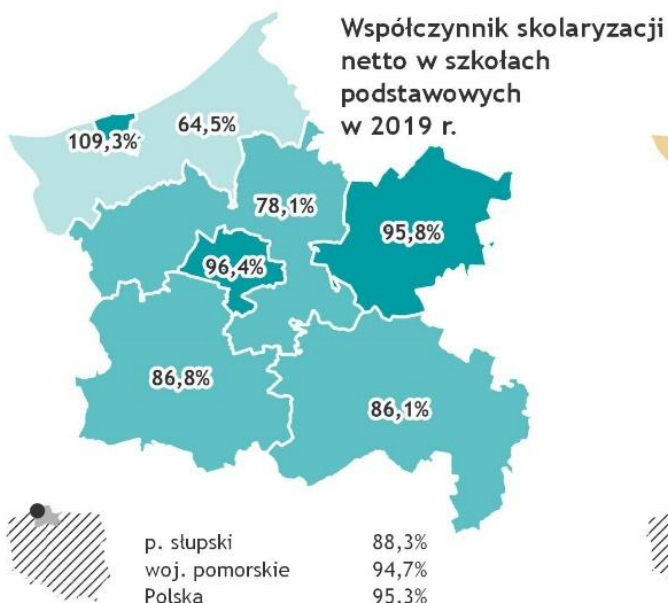
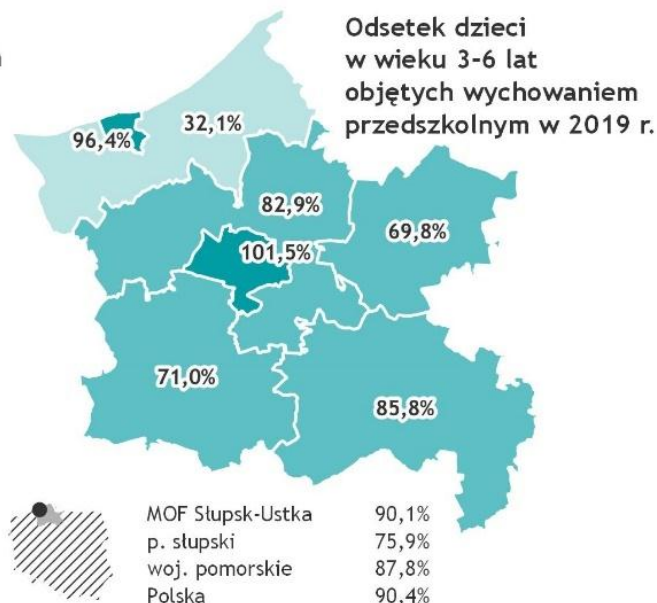
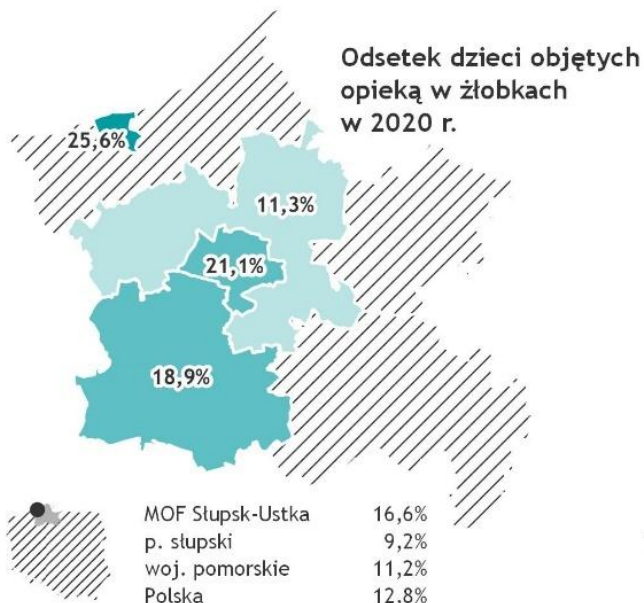
Wyższa Szkoła Inżynierii Gospodarki w Słupsku oferuje kształcenie na kierunkach związanych z gospodarką przestrzenną, a także geodezją i kartografią. Dostępne są także liczne studia podyplomowe, w tym: planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, architektura krajobrazu, czy zagospodarowanie źródeł energii odnawialnej.

Wyższa Szkoła Gospodarki to filia uczelni bydgoskiej, która w chwili obecnej oferuje kształcenie wyłącznie na studiach podyplomowych, w tym z zakresu energii odnawialnej, bezpieczeństwa i higieny pracy, a także licznych specjalnościach ekonomicznych i administracyjnych.

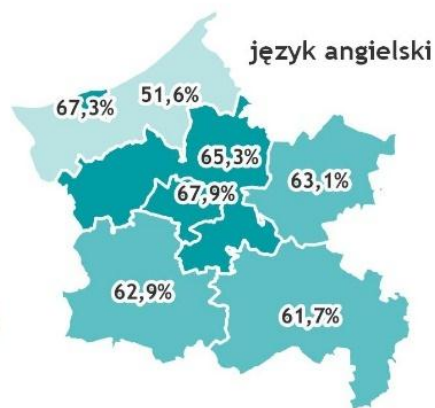
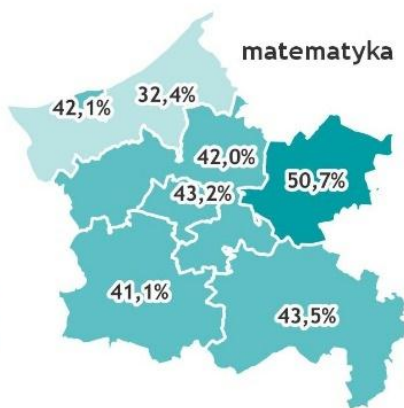
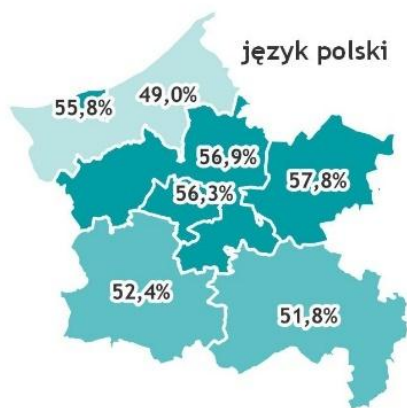
Uczelnie funkcjonujące na terenie MOF S-U to stosunkowo niewielkie placówki, lecz są to podmioty, które mogą zapobiegać odpływowi młodych osób z terenu MOF S-U. Oczywiście pod warunkiem stworzenia optymalnej i interesującej oferty edukacyjnej.

⁸ Za: <https://www.apsl.edu.pl/O-uczelni/misja-i-strategia>

Edukacja

Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 r.

MOF Słupsk-Ustka	55,4%
p. słupski	53,1%
woj. pomorskie	58,3%
Polska	59,9%

MOF Słupsk-Ustka	42,7%
p. słupski	39,2%
woj. pomorskie	46,1%
Polska	47,4%

MOF Słupsk-Ustka	60,9%
p. słupski	59,2%
woj. pomorskie	65,1%
Polska	65,9%

8. Wybrane usługi publiczne

Przeciętnie na każde 1000 mieszkańców obszaru MOF przypada około 405 mieszkań. Współczynnik ten jest o blisko 20 punktów większy od średniej ogólnopolskiej (386). **Dostępność mieszkań** na terenie MOF jest także wyższa względem średnich wartości notowanych w województwie pomorskim (383) oraz powiecie słupskim (342). Analizując dane statystyczne dla poszczególnych gmin MOF S-U można wskazać, iż najwyższą dostępnością mieszkań cechują się gminy miejskie Ustka (489) oraz Słupsk (442), gdzie na każde mieszkanie przypada średnio nieznacznie powyżej 2 osób. Wyższy współczynnik dostępności mieszkań wynikać może zarówno z większej podaży nowych mieszkań, jak i faktu powolnego, choć stałego wyludniania się obu jednostek miejskich. Najniższa dostępność mieszkań notowana jest natomiast w gminach Damnica (286/1000 mieszkańców, tj. 3,49 osoby na mieszkanie) oraz gminie Dębica Kaszubska (310 tj. 3,22 osoby). Mimo stosunkowo wysokich wskaźników dostępności mieszkań liczba gospodarstw domowych oczekujących na mieszkanie z zasobu komunalnego miasta Słupska wynosi 1218⁹. Miasto Słupsk kładzie nacisk na podniesie standardu technicznego lokali mieszkalnych podejmując inicjatywy związane z remontami oraz podniesieniem efektywności energetycznej budynków. Co więcej polityka mieszkaniowa stanowi jeden z najważniejszych elementów Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Słupska na lata 2017-2025+.

Analizując dynamikę zmian w zakresie dostępności mieszkań, najszybciej rośnie liczba mieszkań (w stosunku do liczby mieszkańców) na terenie gminy Ustka (wzrost o 22,1% na przestrzeni lat 2011-2020). Wzrosty notowane na terenie miasta Słupska, Ustki oraz gminy Kobylnica są na zbliżonym poziomie, wynoszącym około +12-13%, przy czym różne mogą być powody wzrostu dostępności mieszkań – wzrost liczby oddawanych obiektów lub ubytek mieszkańców.

Przeciętna **powierzchnia użytkowa mieszkania** przypadająca na 1 osobę na terenie MOF Słupsk-Ustka (27,5 m²), jest nieznacznie mniejsza niż średnia ogólnopolska (28,7 m²). Powierzchnie mieszkaniowe MOF zbliżone są do przeciętnych dla województwa pomorskiego i powiatu słupskiego. Nieznacznie różnią się także w podziale na poszczególne gminy MOF, choć powierzchnia mieszkania przypadająca na mieszkańca gminy Ustka (34,5 m², najwyższa wartość współczynnika) jest o około 10 m² większa niż powierzchnia mieszkaniowa przypadająca na 1 mieszkańca miasta Słupska (26,4 m²) czy gminy Damnica (22,3 m²).

W roku 2020 najwięcej **pozwoleń budowlanych dla nowych budynków jednorodzinnych** przypadających ma 1000 mieszkańców wydano dla mieszkańców gminy Kobylnica (18,2) oraz drugiej pod tym względem gminy – Ustka (14,0). W okresie od stycznia 2020 roku do lipca 2021 roku na obszarze MOF S-U złożono 38 wniosków o wydanie pozwoleń na budowę budynków wielorodzinnych, z czego większość inwestycji zlokalizowanych będzie w Słupsku¹⁰.

Ostatni z analizowanych parametrów dotyczy **dostępu do instalacji techniczno-sanitarnych**. Przeciętne mieszkanie na terenie MOF S-U jest lepiej/częściej wyposażone w dostęp do spłukiwanego ustępu, łazienki czy centralnego ogrzewania, niż przeciętne mieszkanie w kraju. Na tym tle mieszkania znajdujące się na terenie MOF S-U zbliżone są do średnich wojewódzkich oraz wartości notowanych w całym powiecie słupskim. W niewielkim zakresie w analizowanych zagadnieniach różnią się także poszczególne gminy MOF S-U. Jedynie gminy Damnica i Dębica Kaszubska notują słabszą dostępność do centralnego ogrzewania niż pozostałe gminy obszaru.

Reasumując, większa dostępność mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w jednostkach miejskich, może w przyszłości zostać wykorzystana jako jedna z zachęt dla osób młodych z terenu MOF

⁹ Dane na 30.09.2021

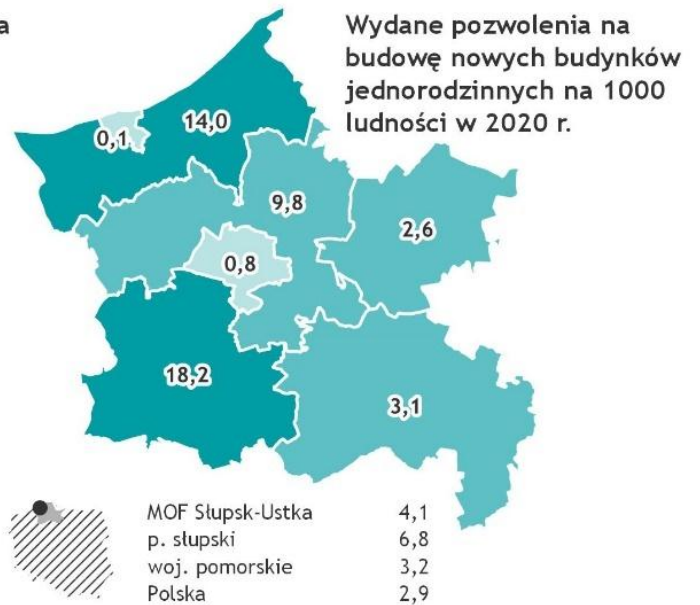
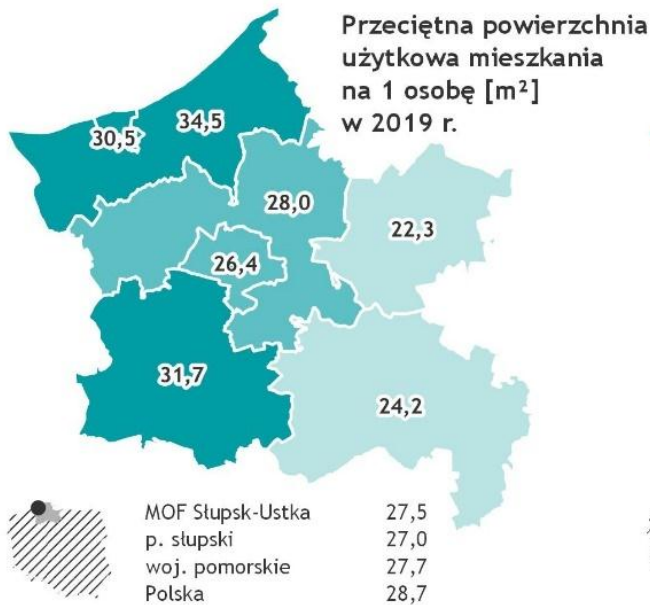
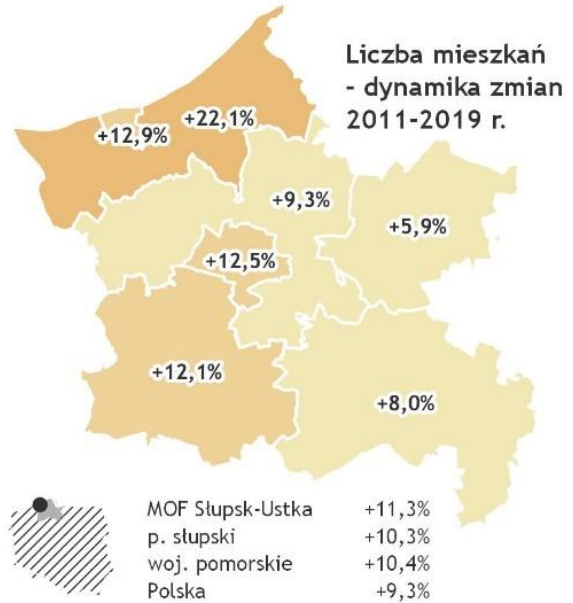
¹⁰ Dane za: Wyszukiwarka publiczna RWDZ, <http://wyszukiwarka.gunb.gov.pl/>

S-U lub pozyskiwania nowych mieszkańców z zewnątrz przez miasta do pozostania/osiedlania się na ich terenie. Działanie to wymaga jednak wprowadzenia odpowiedniej polityki mieszkaniowej, opartej z jednej strony o zasób gminny, z drugiej o wdrożenie działań sprzyjających zarządzaniu pojawiającymi się w mieście (ze względu na wyludnianie) pustostanami.

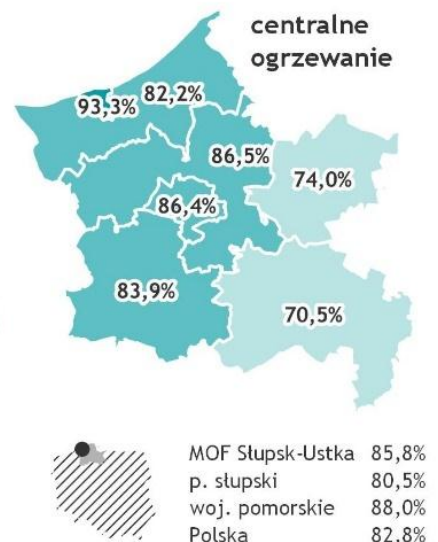
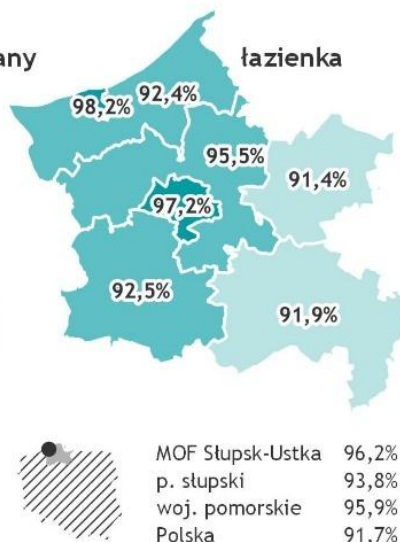
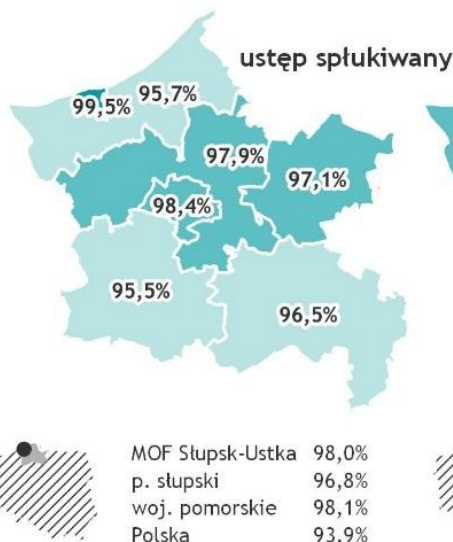
W wybranych jednostkach MOF S-U usługi publiczne mogą być realizowane za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej (e-usługi). Najbardziej rozbudowaną ofertę e-usług posiada miasto Słupsk jednak w większości są to e-usługi o 2 i 3 stopniu dojrzałości¹¹. Najmniej e-usług dostępnych jest w Ustce (mieście i gminie). Wskazany wydaje się uspoźnienie dostępności i dojrzałości e-usług na obszarze MOF S-U. W pierwszej kolejności poprawi to jakość realizacji usług urzędowych a po drugie może stanowić wymierną zachętę inwestycyjną i osiedleńczą.

¹¹ https://www.gov.pl/documents/4142209/4143976/Standard_opisu_e_uslugi.pdf, s.10

Usługi publiczne

Odsetek mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne w 2019 r.

9. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Istotnym czynnikiem obrazującym jakość życia mieszkańców danego obszaru są statystyki odnoszące się do ich stanu zdrowia oraz dostępności usług medycznych. Pod względem statystyk **umieralności**, liczonej jako liczba zgonów przypadających na 100 tys. osób, obszar MOF S-U zbliżony jest do sytuacji przeciętnej panującej w całym kraju. Na każde 100 tys. mieszkańców MOF, umiera rocznie około 1 240 osób, podczas gdy średnia dla kraju to 1 245 osób. Na tym tle lepiej kształtuje się przeciętna sytuacja w województwie pomorskim – 1 094 osoby, gdzie liczba zgonów jest niższa. Największą śmiertelnością mieszkańców odznaczyły się: gmina miasto Ustka (1 571), miasto Słupsk (1 319) oraz gmina Dębica Kaszubska (1 306). Co istotne, w obrębie MOF S-U liczba zgonów przypadających na każde 100 tys. mieszkańców ma charakter mocno zróżnicowany. Gminy takie jak Damnica (872) czy Kobylnica (896) w 2020 r. odnotowały śmiertelność na poziomie niemal dwukrotnie niższym, niż gmina miasto Ustka. Różnice te mogą wynikać między innymi z odmiennej struktury demograficznej mieszkańców porównywanych jednostek, w tym zdecydowanie większy odsetek liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Duże zróżnicowanie w liczbie odnotowanych zgonów w 2020 r. może być także połączone z panującą epidemią COVID-19, która w sposób istotny wpłynęła na funkcjonowanie podmiotów opieki zdrowotnej, utrudniony dostęp do diagnoz i leczenia, a także zwiększoną śmiertelność mieszkańców. Kolejnym czynnikiem obserwowanej sytuacji, mogą być braki kadrowe w służbie zdrowia, których potwierdzeniem mogą być między innymi statystyki zawodów deficytowych notowanych na terenie MOF, z których wprost wynika duże zapotrzebowanie na kadry medyczne. Zróżnicowanie w tym zakresie obrazuje także zestawienie dynamiki zmian jakie zasły w zakresie śmiertelności w latach 2011-2020.

Kolejne zestawienie obrazuje dostęp do podstawowej opieki lekarskiej, mierzonej **liczbą porad przypadających na 1 mieszkańca** w roku 2020. Przeciętnie na 1 mieszkańca MOF S-U przypadło w roku 2020 3,8 porady lekarskiej. Średnia ogólnopolska kształtuje się na nieco wyższym poziomie, wynoszącym 4,1 porady. MOF S-U wypada pod tym względem gorzej niż średnia wojewódzka (4,0), ale lepiej niż średnia powiatu słupskiego (2,7) gdzie przeciętnie dostęp do POZ jest trudniejszy. Najlepiej pod względem dostępności do opieki zdrowotnej, rozumianej jako liczba udzielonych porad lekarskich, sytuacja kształtuje się w mieście Słupsku (4,8), najgorzej w gminie Słupsk (1,3). Nadmienić należy, że porady udzielane w Słupsku nie dotyczą tylko mieszkańców Słupska, ale także zapisanych w słupskich przychodniach mieszkańców MOF. W pozostałych gminach MOF S-U sytuacja ta jest zbliżona lub nieco korzystniejsza niż w powiecie słupskim. Analizując dynamikę zmian w omawianym zakresie, sytuacja dostępności usług medycznych w latach 2011-2020 na terenie MOF S-U ulegała systematycznej poprawie. Wyjątek stanowiły gminy Damnica (-18,8%), a także gmina miasto Ustka (-51,2%).

Na obszarze MOF Słupsk-Ustka opiekę szpitalną zapewniają następujące jednostki:

- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Janusza Korczaka w Słupsku, ul. Hubalczyków 1, Słupsk
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Koszalinie, ul. Lelewela 58, 76-200 Słupsk
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Centrum Zdrowia SALUS", ul. Zielona 8, 76-200 Słupsk
- Centrum Zdrowia Psychicznego w Słupsku, ul. Obrońców Wybrzeża 4, 76-200 Słupsk
- Niepubliczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej "SON" ZOL-P Kobylnica ul. Franciszkańska 1, 76-251 Kobylnica

Co więcej, w Ustce funkcjonują dwa oddziały Szpitala Specjalistycznego w Słupsku: oddział dermatologiczny oraz oddział pielęgnacyjno-opiekuńczy (ul. Mickiewicza 12, 76-271 Ustka).

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę punktów podstawowej opieki zdrowotnej. Największą koncentrację punktów POZ odnotowano w Słupsku.

Tabela 20 Liczba POZ

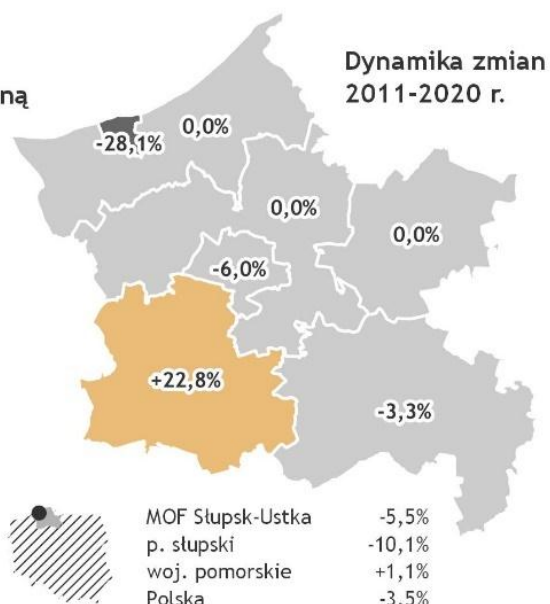
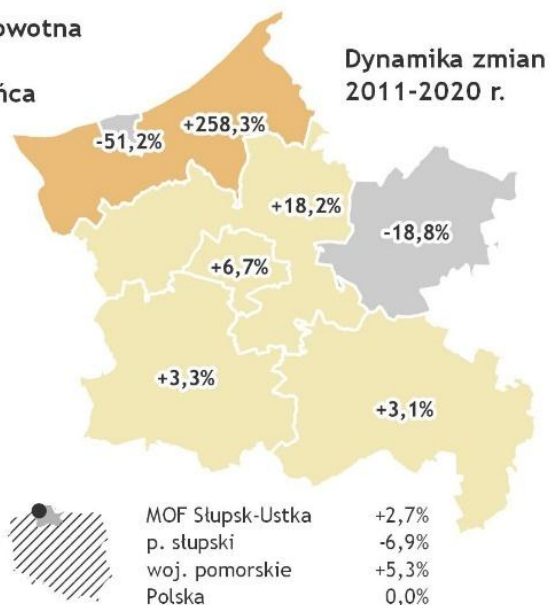
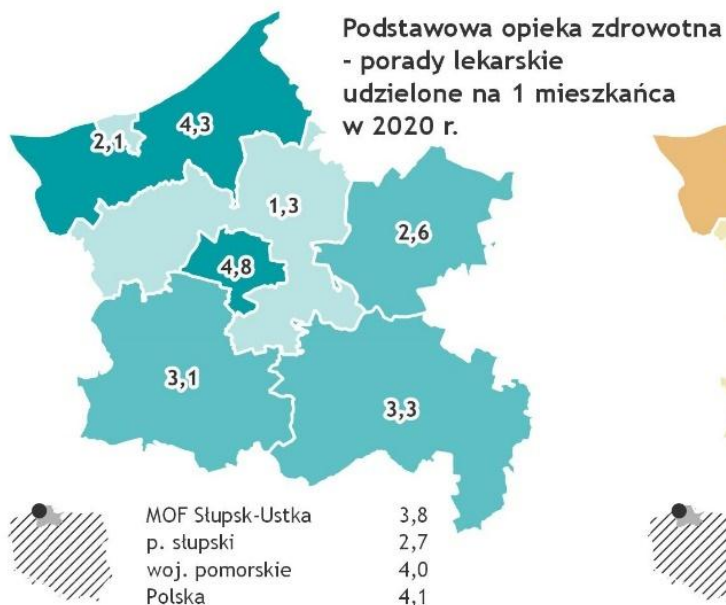
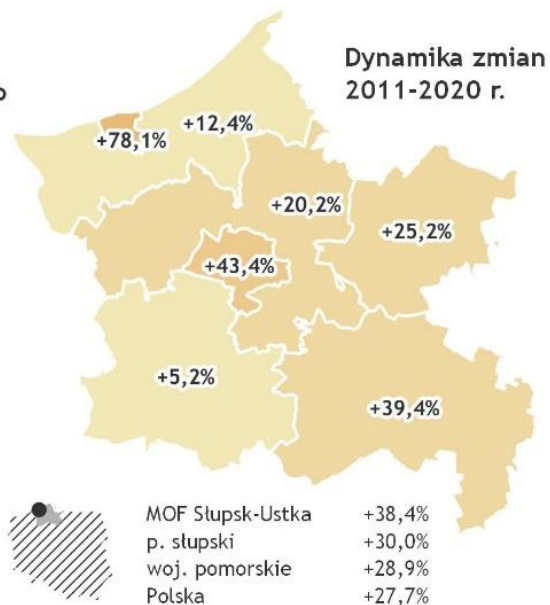
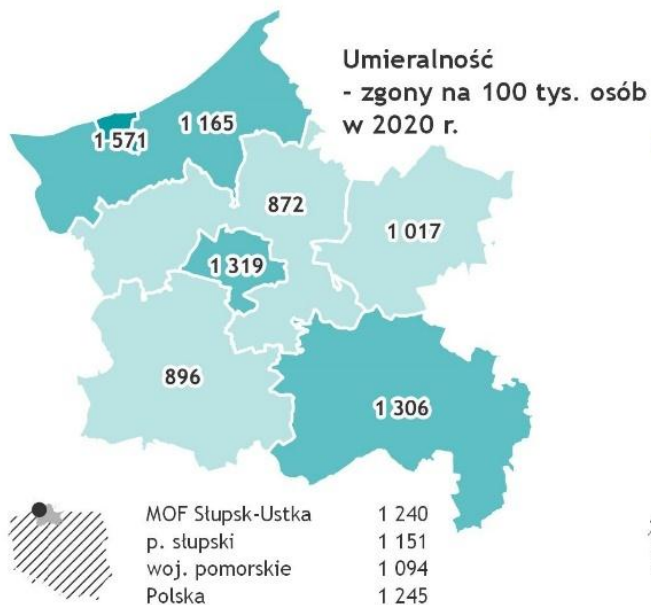
Jednostka	Liczba POZ
Gmina Miasto Ustka	2
Powiat Słupski	65
Gmina Słupsk	7
Gmina Kobylnica	9
Gmina Ustka	3
Gmina Damnica	3
Gmina Dębica Kaszubska	3
Powiat Miasto Słupsk	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/POZ>

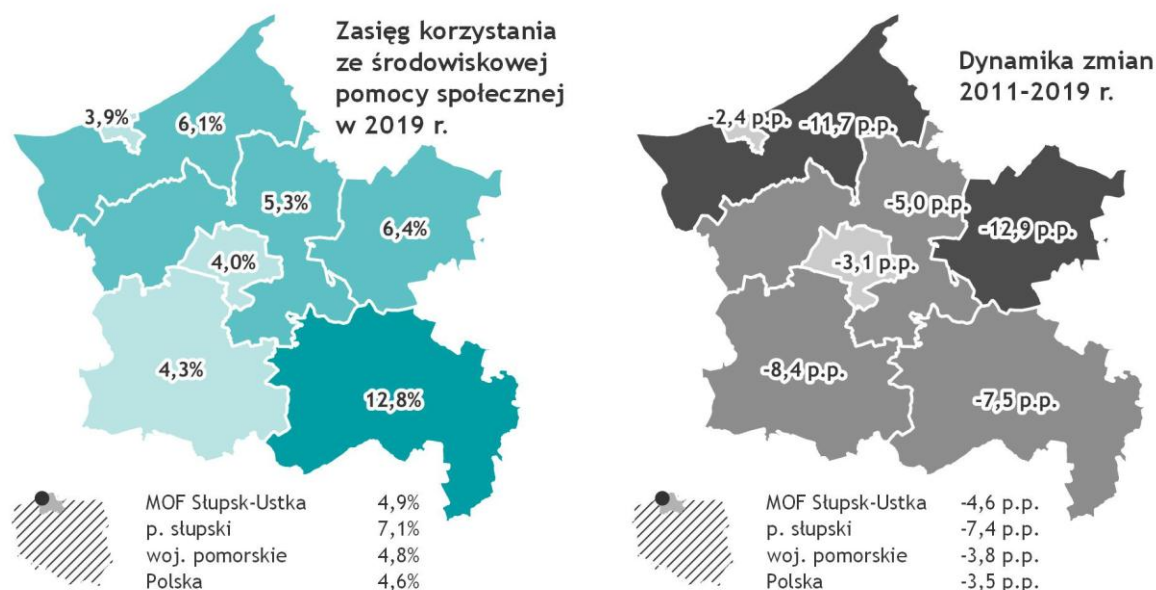
Ponadto na obszarze Miasta Słupska funkcjonuje około 88 przychodni specjalistycznych (między innymi kardiologicznych, opieki paliatywnej, reumatologicznej), w Kobylnicy dwie przychodnie ginekologiczno-położnicze, w Ustce 5 przychodni (rehabilitacyjne, chirurgiczne, okulistyczne) i w Dębicy Kaszubskiej jedna przychodnia położniczo-ginekologiczna. Wciąż jednak dostępność usług zdrowotnych w Słupsku i jego obszarze funkcjonalnym pozostaje na znacznie niższym poziomie niż w większych ośrodkach miejskich. Problem dotyczy nie tylko kolejek w publicznej ochronie zdrowia, lecz także nawet braku dostępnej praktyki prywatnej na terenie Słupska. Niektórzy z badanych w celu wizyty u specjalisty muszą jeździć do Koszalina lub Trójmiasta, co tworzy dodatkową barierę dostępu i podnosi ogólny koszt wizyty. W obliczu starzenia się populacji Słupska zapotrzebowanie na specjalistyczną opiekę medyczną będzie wzrastać. Jednocześnie w ostatnich latach sytuacja uległa wyraźnemu pogorszeniu: w Słupsku zamknięto kilka poradni specjalistycznych. Zważywszy na to, że długie kolejki do specjalistów i emigracja „białego personelu” to zjawiska ogólnopolskie, nie jest to problem, który można by rozwiązać w prosty sposób, a zarazem jest to problem, którego nie można zignorować. Warto zwrócić uwagę, że publiczne obiekty służby zdrowia oprócz problemów kadrowych borykają się także z problemami natury technicznej. Często mieszczą się w budynkach wymagających modernizacji i przebudowy, z licznymi barierami. Do tego dochodzą potrzeby związane z wyposażeniem w specjalistyczny sprzęt umożliwiający poszerzenie świadczonej oferty usług medycznych.

Na terenie MOF S-U według danych GUS w roku 2020 funkcjonowało 45 aptek ogólnodostępnych, z czego 35 zlokalizowanych było na terenie miasta Słupska, 7 miasta Ustka, 1 w Dębicy Kaszubskiej, 2 w gminie Kobylnica oraz 2 w gminie Ustka. Apteki nie są dostępne w gminach Damnica, Słupsk. Przeciętnie **na 1 aptekę** na terenie MOF S-U przypada około 3 417 mieszkańców. Agregowane dane przez GUS dotyczą wyłącznie aptek ogólnodostępnych, które złożyły sprawozdanie. Dlatego część gmin MOF S-U nie została objęta analizą, ze względu na brak danych zawartych w zestawieniach GUS. Na przeciętną aptekę na terenie MOF przypada nieznacznie więcej mieszkańców niż w całym kraju (3 174). Jednocześnie liczba ta jest niższa niż liczba osób przypadających na 1 aptekę ogólnodostępną na terenie województwa (3 529) czy powiatu (5 814).

Stan i ochrona zdrowia

Niepełna 5% mieszkańców MOF S-U korzysta ze **środowiskowej pomocy społecznej** (dane z 2019 roku). Jest to odsetek porównywalny do średniej ogólnopolskiej i wojewódzkiej oraz nieznacznie niższy od średniej notowanej w powiecie słupskim (7,1%). Najmniejszy odsetek ludności korzystającej z pomocy społecznej notowano w omawianym roku w miastach Słupsk (4,0%) oraz Ustka (3,9%), a także w gminie Kobylnica (4,3%). W pozostałych gminach, z wyjątkiem gminy Dębica Kaszubska (12,8%), odsetek ten mieścił się w granicach 6,4%. W latach 2011-2020 notowano znaczący spadek odsetka osób korzystających z pomocy społecznej na terenie MOF S-U (łączy spadek wyniósł -4,6 p.p., podczas gdy średnia ogólnopolska plasowała się w okolicach -3,5 p.p.). Innymi słowy sytuacja społeczna w samorządach MOF S-U ulega stopniowej, lecz stałej poprawie.

Na obszarze powiatu słupskiego w 2020 roku odnotowano łącznie 6 stacjonarnych placówek pomocy społecznej – 4 domy pomocy społecznej, 1 placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym oraz 1 schronisko dla bezdomnych. Porównując wskaźniki liczby miejsc w placówkach na 10 000 ludności najczęściej zlokalizowanych jest w gminie Ustka (238,7) najmniej natomiast w mieście Słupsk (18,3), przeciętna wartość wskaźnika dla województwa pomorskiego wynosi 31,2 miejsca na każde 10 000 mieszkańców. W przypadku liczby mieszkańców stacjonarnych placówek pomocy społecznej wskaźnik liczby mieszkańców na 1 000 ludności w województwie pomorskim wynosi 3, w gminie Ustka 23, a w mieście Słupsk 1. Zasadniczo porównując wskaźniki należy stwierdzić, iż obszar MOF posiada dobre zabezpieczenie dla osób w trudnej sytuacji życiowej (osób starszych, z niepełnosprawnością, uzależnionych) i w większości przypadków wartość wskaźników dla jednostek MOF S-U przekracza wartość wojewódzką (za wyjątkiem miasta Słupska).

Tabela 21 Stacjonarne placówki pomocy społecznej i ich mieszkańcy

	placówki (z filiami)								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Powiat słupski	5	5	6	6	6	6	6	6	
Ustka (miasto)	1	1	2	2	2	2	2	2	
Słupsk (gmina)	1	1	1	1	1	1	1	1	
Ustka (gmina)	2	2	2	2	2	2	2	2	
Powiat m. Słupsk	4	4	4	3	3	3	3	3	

mieszkańcy (łącznie z filiami)								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Powiat słupski	437	436	452	441	455	461	460	436
Ustka (miasto)	23	22	42	33	43	42	44	31
Słupsk (gmina)	111	111	110	110	111	112	111	110
Ustka (gmina)	202	203	200	198	201	205	203	194
Powiat m. Słupsk	190	180	141	119	124	136	129	126

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Za udzielanie instytucjonalnej pomocy społecznej na terenie MOF S-U odpowiedzialne są następujące instytucje:

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Słupsku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustce,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustce,
- Centrum Integracji Społecznej w Ustce,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobylnicy,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damnicy,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębnicy Kaszubskiej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

Wskazane instytucje realizują swoje działania statutowe zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i są jednostkami budżetowymi/organizacyjnym gmin, miast i powiatów należących do MOF S-U. Dodatkowo potrzeby osób ze szczególnymi problemami i potrzebami zaspakajane są m.in. przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Słupsku, Placówki Wsparcia Dziennego, Centrum Integracji Społecznej w Ustce, Słupski Ośrodek Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do interesujących inicjatyw należy działający w ramach MOPR Lokalny Punkt Koordynujący oferujący:

- wsparcie asystentów osobistych osób niepełnosprawnych;
- system teleopieki;
- telefon zaufania;
- specjalistyczne poradnictwo prawne, psychologiczne;
- szkolenia z zakresu obsługi komputera, tabletu itp.;
- usługa „złotej rączki”;
- zajęcia animacyjne;
- bezpłatne wyjścia integracyjne na basen z trenerem Aqua fitnessu.

Część wskazanych inicjatyw realizowana jest w ramach wdrażania zapisów gminnych programów rewitalizacji, w których (zarówno w mieście Ustka jak i Słupsku) podkreśla się istotne znaczenie działań nakierowanych na budowanie spójności społecznej miast poprzez redukcję zjawiska wykluczenia społecznego, powszechną dostępność wysokiej jakości usług społecznych oraz aktywną integrację mieszkańców.

10. Infrastruktura i ochrona środowiska

Blisko 1/3 obszaru Polski i województwa pomorskiego to **obszary prawnie chronione**. W przypadku terenu MOF oraz powiatu słupskiego, odsetek tego typu powierzchni zajmuje nieznacznie powyżej 20% powierzchni. Największą powierzchnią obszarów prawnie chronionych wyróżnia się gmina Dębica Kaszubska, gdzie zajmują one aż 40,7%¹² powierzchni gminy ogółem. Niemal 30% tego typu obszarów zlokalizowanych jest na terenie gminy Ustka, około 20% w gminie Kobylnica i 13% w gminie Słupsk. Spośród gmin wiejskich, jedynie w przypadku gminy Damnica udział obszarów prawnie chronionych jest niewielki i wynosi 0,2%. Gminy miejskie ze względu na swą specyfikę i rodzaj zagospodarowania przestrzennego, również odznaczają się niewielką powierzchnią obszarów chronionych. W przypadku Ustki jest to 1,9% ogółu powierzchni, natomiast Słupsk nie posiada takich terenów wcale.

Mimo niższego od przeciętnego dla Polski udziału obszarów prawnie chronionych, obszar MOF S-U, a także powiat słupski i województwo pomorskie, odznaczają się wyższym **poziomem lesistości**, przekraczającym wartość 1/3 ogółu powierzchni. Wśród gmin MOF S-U największa lesistość notowana jest na terenie gminy Dębica Kaszubska (51,1%). Druga pozycja w kolei zajmowana jest przez miasto Ustka (44,2%). W pozostałych gminach, z wyjątkiem miasta Słupska (11,0%) poziom zalesienia wynosi około 30%. Duża lesistość nie idzie jednak w parze z ich wykorzystaniem na działania związane z rozwojem turystyki. Tereny zielone mogą stać się doskonałym uzupełnieniem oferty dla pozostałych branż turystyki obecnych na terenie MOF S-U. Mogą jednak wymagać podjęcia dalszych działań inwestycyjnych w rozwój oferty ścieżek rowerowych, szlaków edukacyjnych, turystyki konnej itp.

Odnosząc się do statystyk zbieranych **odpadów zmieszanych z gospodarstw domowych** przypadających na 1 mieszkańca, należy mieć na uwadze turystyczny charakter wybrzeżnej części obszaru MOF S-U. W gminie wiejskiej Ustka (233) oraz gminie mieście Ustka (190), waga odpadów przypadających na 1 mieszkańca jest zdecydowanie wyższa niż w pozostałej części MOF S-U, gdzie średnia wartość zbieranych odpadów wynosi 171 kg i plasuje się poniżej średniej ogólnopolskiej (174). Przeciętna waga odpadów przypadających na 1 mieszkańca w mieście Słupsk, gminie Słupsk oraz gminie Kobylnica zamyka się w przedziale około 140-180 kg. Zdecydowanie mniejsza liczba odpadów odbierana jest od mieszkańców gmin Dębica Kaszubska (99) oraz Damnica (112). Na przestrzeni lat 2011-2020 w każdej z gmin MOF S-U, z wyjątkiem miasta i gminy Słupsk, notuje się przyrost wagi zbieranych odpadów zmieszanych. W części gmin wzrost ten wynosi ponad 100%, co może wskazywać na występowanie problemu sortowania odpadów.

Odpady z terenu MOF S-U składowane są głównie na Składowisku Odpadów Stałych w Bierkowie koło Słupska (będące częścią Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp Z.O.O w Słupsku). Składowisko obsługuje:

- Miasto Słupsk,
- Miasto Ustka,
- Gminę Słupsk,
- Gminę Ustka,
- Gminę Kobylnica,
- Gminę Damnica,
- Gminę Główczyce,
- Gminę Dębica Kaszubska,
- Gminę Smołdzino,
- Gminę Postomino,
- Gminę Trzebielino.

¹² Dane za UG Dębica Kaszubska (na mapie obrazującej dane dotyczące udziału obszarów prawnie chronionych w celu zachowania porównywalności danych zamieszczono wartości publikowane przez GUS (37,1%).

Składowisko realizuje projekt o nazwie „Budowa instalacji do fermentacji odpadów ulegających biodegradacji w RIPOK Bierkowo” – jego celem jest wzrost odzysku, w tym recyklingu organicznego selektywnie zbieranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w tym bioodpadów) oraz redukcja masy bioodpadów kierowanych do składowania. Dofinansowanie projektu wyniosło 31 129 966, 38zł.

Około 40% ogółu zbieranych w Polsce odpadów to **odpady zbierane selektywnie**. W większości samorządów wchodzących w skład MOF S-U odsetek ten przekracza średnią ogólnopolską. Poniżej średniej ogólnopolskiej znalazły się jedynie 2 jednostki – miasto Słupsk 39,4% oraz gmina Ustka (33,0%). Na czele rankingu plasują się gmina Kobylnica (54,8%), gmina Dębica Kaszubska (53,2%) oraz gmina Damnica (51,1%). Jedynie te 3 wymienione gminy pod względem odsetka gromadzonych selektywnie odpadów, plasują się powyżej średniej wojewódzkiej. System selektywnej zbiórki odpadów na terenie MOF S-U będzie zatem w kolejnych latach wymagał dalszych usprawnień i inwestycji, ponieważ zapowiadane normy środowiskowe dotyczące zbiórki odpadów będą bardziej rygorystyczne niż obecnie.

W gminach i miastach należących do MOF S-U Funkcjonują Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK-i), gdzie mieszkańcy mogą przekazywać odpady nie nadające się do standardowej segregacji w gospodarstwach domowych (między innymi odpady budowlane, odpady wielkogabarytowe, baterie, oleje, opony).

Tabela 22 Punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych

Gmina	Lokalizacja PSZOK
Gmina Miasto Ustka	Ustka ul. Wiejska 7
Gmina Słupsk	Słupsk ul. Bałtycka 11A
Gmina Kobylnica	Słupsk ul. Bałtycka 11A
Gmina Ustka	Ustka ul. Wiejska 7
Gmina Damnica	Damnica, Karzniczka
Gmina Dębica Kaszubska	Dębica Kaszubska ul. Przemysłowa 1
Powiat Miasto Słupsk	Słupsk ul. Szczecińska 112 oraz ul. Bałtycka 11 A

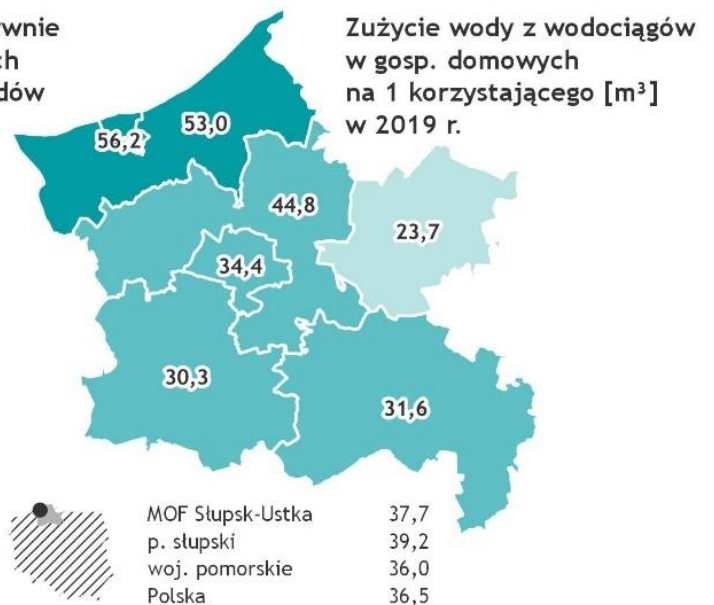
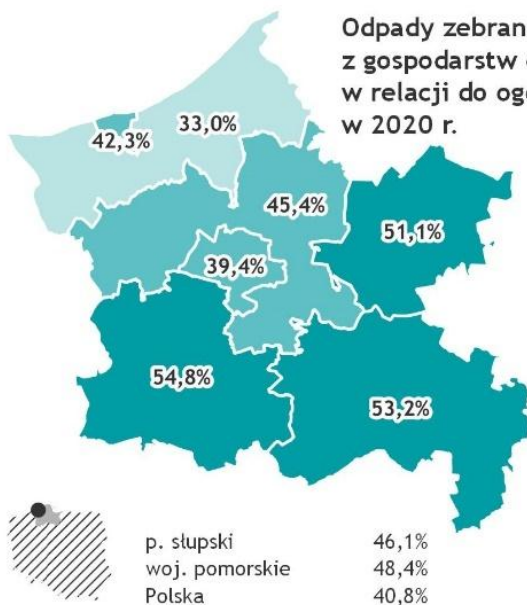
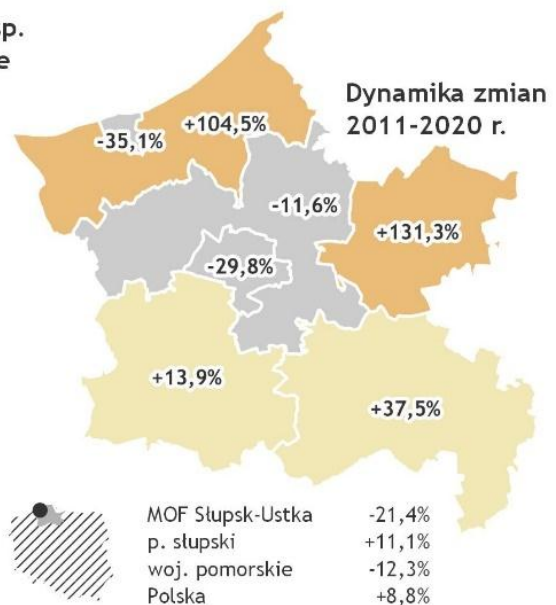
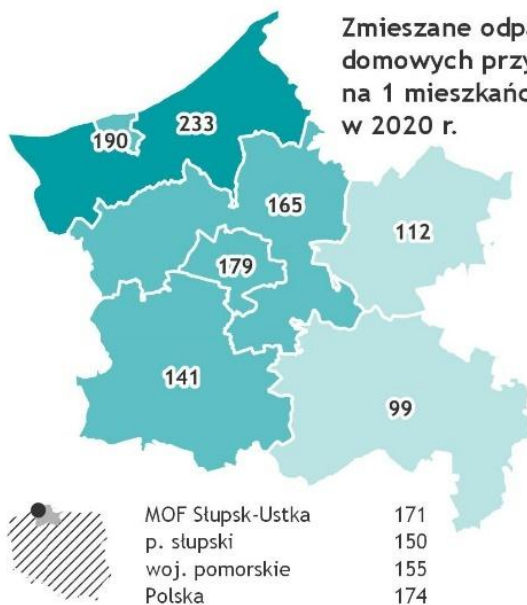
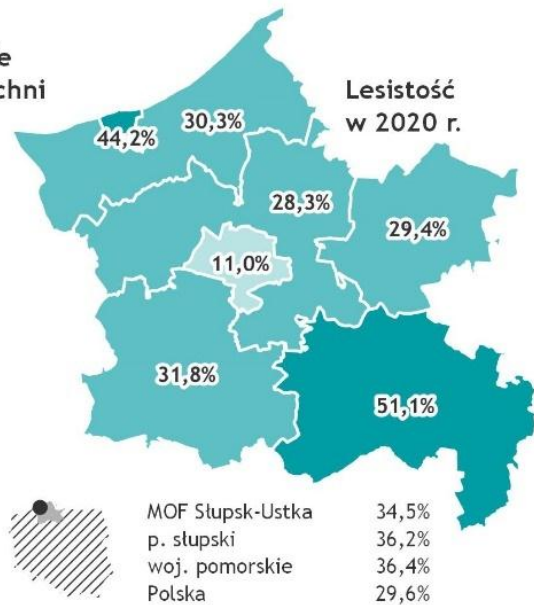
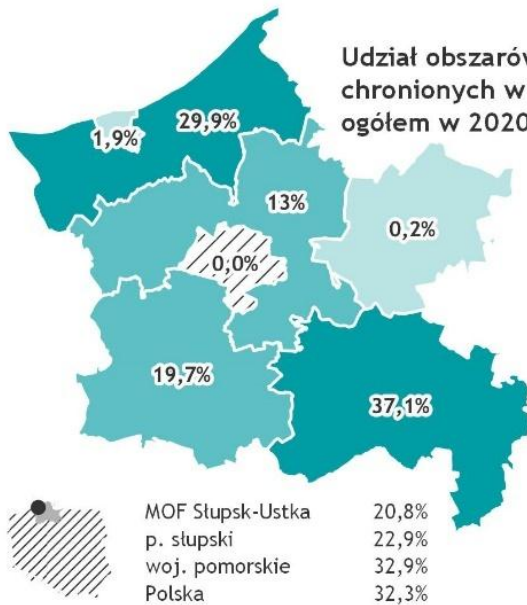
Źródło: opracowanie własne na podstawie analiz stanu gospodarki odpadami za rok 2020

Zaopatrzenie w wodę obszaru MOF realizowane jest przez dwie spółki miejskie – Wodociągi Słupsk Sp. z.o.o oraz Wodociągi Ustka Sp. z.o.o. Oprócz zaopatrzenia w wodę oba przedsiębiorstwa dysponują oczyszczalniami ścieków. Od 2018 roku w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko usteckie wodociągi realizują projekt „Uporządkowanie gospodarki ściekowej w Ustce”. Zakres realizowanego działania obejmuje rozbudowę oczyszczalni ścieków oraz przebudowę przepompowni głównej. Wodociągi Słupsk natomiast realizowały zadania pn:

- „Wykorzystanie ciepła odpadowego z kogeneracji biogazowej w systemie ciepłowniczym miasta Słupska”,
- „Ochrona Morza Bałtyckiego przed nieoczyszczonymi wyciekami ścieków podczas powodzi na obszarach miejskich”,
- "Gospodarka cyrkulacyjna w oczyszczalni ścieków wraz z rozbudową sieci wodno-kanalizacyjnej w aglomeracji Słupsk”.

Przeciętny mieszkaniec MOF S-U zużywa około 37,7 m³ **wody rocznie**. Jest to mniej więcej 103,28 litrów wody dziennie. Dla porównania przeciętny mieszkaniec kraju i województwa, zużywa około 100 litrów wody dziennie (około 36 m³ wody rocznie). Zdecydowanie większe zużycie wody rejestrowane jest w gminach nadmorskich, co może być związane z większym ruchem turystycznym. Przeciętne zużycie wody na mieszkańca gminy Ustka oraz miasta Ustka przekracza poziom 53 m³ rocznie, czyli około 145 litrów wody dziennie. Mniejsze zużycie wody rejestrowane jest w gminach usytuowanych na południu i wschodzie MOF S-U – Damnica 23,7 m³, Dębica Kaszubska 31,6 m³, Kobylnica 30,3 m³.

Infrastruktura i ochrona środowiska

Kolejny ze wskaźników odnoszących się do kwestii infrastrukturalnych i środowiskowych, to wskaźnik dotyczący liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. O ile w przypadku **sieci wodociągowej**, w każdej z gmin obszaru MOF odsetek ludności posiadających przyłącza wynosi blisko 100%, o tyle odsetek osób podłączonych do **sieci kanalizacyjnej** waha się od około 76% w gminie Ustka do 98% w mieście Ustka. W pozostałych gminach wiejskich odsetek skanalizowanych gospodarstw wynosi kolejno: Damnica – 81,6%, Dębica Kaszubska – 87,2%, Słupsk – 87,9% oraz Kobylnica – 93,1%. Mimo, iż sieć kanalizacyjna wymaga w części gmin nadal wydatków inwestycyjnych, sytuacja ta kształtuje się na poziomie zdecydowanie lepszym niż średnia ogólnopolska, gdzie średnio około 71,2% mieszkańców posiada podłączenie do sieci kanalizacyjnej, podczas gdy w MOF S-U średnia wynosi 92,4% i jest wyższa od średniej dla województwa 83,7%. Mimo wysokiego poziomu skanalizowania miasta Słupsk wciąż znaczna część kanalizacji ma charakter ogólnospławny. W rezultacie, zwłaszcza w okresie deszczy nawalnych istnieje ryzyko wylania ścieków bytowych i mieszania z wodami opadowymi, co stanowi zagrożenie sanitarne i ekologiczne. Co więcej, ze względu na dynamiczny przyrost liczby ludności gmin wiejskich, rozwój infrastruktury sieciowej nadal będzie dla nich priorytetem.

Przebudowa kanalizacji deszczowej i zarządzanie wodami opadowymi jest problemem dotyczącym wiele miast w szczególności ze względu na coraz częściej występujące gwałtowne zjawiska pogodowe. Podczas ekstremalnych zjawisk pogodowych ze względu na niewydolną kanalizację deszczową i coraz większe powierzchnie bezodpływowe, wody opadowe nie znajdując ujścia niszczą infrastrukturę miejską prowadząc do podtopień. W 2021 roku miasto Słupsk podpisało umowę o dofinansowanie projektu „Zarządzanie wodami opadowymi na terenie zlewni rzeki Słupi”, w ramach, którego planowana jest budowa zbiorników retencyjnych, likwidacja zasklepionych parkingów oraz tworzenie trawników deszczowych. Nie mniej w związku z postępującymi zmianami klimatycznym potrzeby w zakresie retencjonowania wody oraz tworzenia efektywniejszych systemów odprowadzania wody deszczowej wciąż są bardzo duże, a realizowany projekt jest tylko jednym z pierwszych etapów wzmocnienia odporności Miasta na niekorzystne zjawiska atmosferyczne, takie jak deszcze nawalne, czy przedłużające się okresy suszy.

Problem gospodarowania wodami opadowymi pozostaje w ścisłej korelacji z dużą ilością powierzchni terenów zasklepionych, szczególnie odnotowywanych w miastach, w rejonach zwartej zabudowy. Od wielu lat odnotowuje się sytuację maksymalnego wykorzystywania przez deweloperów działek pod budynki, pomijając przy tym kwestie retencjonowania wód w miejscu ich powstawania oraz tworzenia terenów zieleni urządzonej, zwiększających zarówno powierzchnię chłonną, jak i komfort życia mieszkańców. Powierzchnia obszarów zieleni urządzonej w miastach MOF, a także gęsto zabudowanych osiedlach gmin wiejskich jest niewystarczająca biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców oraz potrzeby ekologiczne. Niezbędne więc do wdrożenia działań rewaloryzacyjne przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców, odbudowy więzi społecznych, poprawy jakości środowiska naturalnego i kulturowego, ożywienia gospodarczego czy poprawy ładu przestrzennego. Wyraźny deficyt terenów zielonych w mieście Słupsku widoczny jest w rejonie intensywnie rozwijających się osiedli mieszkaniowych we wschodniej, północno – wschodniej i zachodniej części miasta, a także gęsto zabudowanego śródmieścia.

Obecność powierzchni zieleni oraz jej jakość rzutuje na chęć oraz częstotliwość przebywania w jej otoczeniu. Potrzeby związane z tworzeniem terenów zieleni zorganizowanej wynikają bezpośrednio z problemów zarówno środowiskowych, społecznych jak i gospodarczych gmin z MOF. Zwiększanie powierzchni terenów zieleni przekłada się bezpośrednio na takie efekty, jak:

- zwiększenie bioróżnorodności,
- redukcja zanieczyszczenia powietrza na terenie MOF S-U,
- stworzenie miejsc integracji z przyrodą

- umożliwienie zasiedlenia terenów przez wolno żyjące gatunki owadów i ptaków,
- minimalizacja spływu powierzchniowego wody,
- stworzenie dla mieszkańców nieodpłatnej możliwości dostępu do terenów zielonych
- poprawa jakości życia mieszkańców oraz ich zdrowia

Analizując **stopień gazyfikacji** obszaru MOF S-U (58,4%) można wskazać, że jest on wyższy niż średnia ogólnopolska (52,9%) czy średnia wojewódzka (50,3%). Jednocześnie zauważalne jest istotne zróżnicowanie w obrębie MOF S-U w dostępie mieszkańców do sieci gazowej. Wysoki wskaźnik gazyfikacji MOF S-U wynika przede wszystkim ze znacznego poziomu zgazyfikowania 2 głównych ośrodków miejskich obszaru, które zgazyfikowane są w największym stopniu – Ustka 65,2%, Słupsk 83,0%. W miastach tych mieszka łącznie niemal 2/3 ludności obszaru MOF S-U. Pozostałe samorządy mają fragmentaryczną i nierównomiernie rozwiniętą sieć gazową, gdzie udział gospodarstw korzystających z sieci gazowej waha się od 9,2% w gminie Ustka, po 34,9% w gminie Kobylnica. Jednocześnie w gminach Damnica (0,1% podłączeń) i Dębica Kaszubska (0%) sieć gazowa w zasadzie nie funkcjonuje wcale. Rozwój sieci gazowej może okazać się istotnym elementem wprowadzania zmian z zakresu ochrony powietrza i przekształcania tradycyjnych palenisk na bardziej ekologiczne formy. Dlatego brak gazociągu lub jego ograniczona dostępność w części gmin wiejskich, może stać się dużym wyzwaniem dla samorządów w kolejnych latach.

Ważnym zasobem sieciowym z punktu widzenia jakości życia, a także ochrony środowiska jest zaopatrzenie w ciepło. Wg danych GUS w 2019 roku ponad 80% mieszkań było wyposażonych w centralne ogrzewanie – wyjątek stanowiły mieszkania zlokalizowane w Damnicy (74% miało dostęp do centralnego ogrzewania) i Dębicy Kaszubskiej (70,5%). W badanym czasookresie, najwięcej mieszkań zostało wyposażone w centralne ogrzewanie w Kobylnicy.

Tabela 23 Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	dynamika
Polska	81,2	81,4	81,6	81,8	82,1	82,3	82,6	82,8	1,97%
woj. pomorskie	86,2	86,4	86,6	86,9	87,3	87,5	87,8	88,0	2,09%
Powiat słupski	77,8	78,1	78,3	78,7	79,4	79,8	80,1	80,5	3,47%
Miasto Ustka	91,7	91,7	91,8	91,8	93,0	93,1	93,3	93,3	1,74%
Gmina Damnica	73,3	73,4	73,5	73,6	73,7	73,7	73,9	74,0	0,95%
Gmina Dębica Kaszubska	69,2	69,4	69,7	69,8	70,0	70,2	70,4	70,5	1,88%
Gmina Kobylnica	78,9	79,3	79,8	80,7	81,7	82,6	83,0	83,9	6,34%
Gmina Słupsk	83,3	83,9	84,3	84,9	85,4	85,8	86,2	86,5	3,84%
Gmina Ustka	77,7	78,0	78,5	79,6	80,1	80,9	81,7	82,2	5,79%
Powiat m. Słupsk	85,1	85,4	85,5	85,8	85,9	86,1	86,2	86,4	1,53%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Za zaopatrzenie w ciepło systemowe na obszarze MOF S-U odpowiadają dwie największe spółki:

- ENGIE EC Słupsk
- PEC EMPEC Ustka

ENGIE EC Słupsk dostarcza ciepło do ponad 60% mieszkańców Słupska i Redzikowa. Spółka wytwarza ciepło w dwóch zmodernizowanych kotłowniach miałowych oraz kotłowni gazowej w Redzikowie o łącznej mocy zainstalowanej – 157,3 MW. Całkowita długość ciepłowniczej – 109,3 km, pojemność zładu - 4 829 m³, ilość przepompowni sieciowych – 3 szt.

Podstawowe cele ENGIE EC Słupsk :

- Redukcja emisji pyłów i gazów ze spalania węgla

- Redukcja emisji gazów cieplarnianych (dywersyfikacja paliw, decentralizacja źródeł ciepła i wytwarzanie ciepła i energii w kogeneracji).
- Produkcji energii elektrycznej na potrzeby uczestników Klastra
- Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych (źródła biomasowe)
- Poprawę efektywności energetycznej systemu ciepłowniczego (sieci niskoparametrowe, węzły indywidualne, termomodernizacja budynków)
- Podłączanie nowych i istniejących budynków do sieci ciepłowniczej

Plany inwestycyjne polegające na redukcji spalania węgla obejmują :

- Budowę gazowych źródeł kogeneracyjnych
- Konwersję kotłów węglowych na kotły gazowe/ gazowo-olejowe
- Budowę nowych kotłów na biomasę
- Modernizację sieci ciepłowniczych poprzez dostosowanie ich do pracy ze źródłami kogeneracyjnymi

ENGIE EC Słupsk dąży do osiągnięcia przez system ciepłowniczy Miasta Słupsk statusu efektywnego energetycznie przed rokiem 2025.

PEC EMPEC Ustka – ciepłownia produkuje ciepło z miazgi węglowej w kotłowni KR-1 zlokalizowanej przy ul. Krótkiej 12. W związku z rodzajem spalanej paliwa a także ze względu na walory przyrodnicze i wypoczynkowe miejscowości spółka planuje proces modernizacji w oparciu o koncepcje decentralizacji systemu ciepłowniczego w Ustce¹³. Głównymi wyzwaniami, jakie postawiła sobie spółka, priorytetami dla miasta są:

- decentralizacja systemu poprzez wybudowanie przy ul. Darłowskiej źródła kogeneracyjnego współpracującego z kotłem na biomasę,
- przejście kotłowni KR-1 na gaz ziemny jako paliwo podstawowe,
- rozwój sieci ciepłowniczej poprzez podłączanie nowych odbiorców ze szczególnym zwrócenia uwagi na likwidację indywidualnych palenisk węglowych i likwidację smogu

Przedstawione powyżej plany dwóch spółek ciepłowniczych związane z poprawą jakości środowiska naturalnego korespondują także z założeniami przedstawionymi w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030. Autorzy dokumentu wskazują, iż MOF S-U może stać się strategicznym obszarem w procesie produkcji energii elektrycznej z OZE (morskie farmy wiatrowe). Przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie MOF S-U „będą mogły świadczyć typowe usługi dla inwestora morskiej farmy wiatrowej oraz usługi specjalistyczne, dostosowane do wymogów budowy i eksploatacji morskich elektrowni wiatrowych. Rozbudowanie stacji transformatorowej Żarnowiec i Słupsk Wierzbęcino oraz wyznaczenie lokalizacji sieci wyprowadzającej energię z morza na ląd definiuje kolejne wyzwanie, jakim będzie rozwój sieci elektroenergetycznych do przesyłu energii z morskich źródeł wiatrowych.”¹⁴

Przyjęty przez UE pakiet klimatyczno-energetyczny, a także ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 wymuszają na krajach UE obowiązek dążenia do redukcji emisji CO₂, wzrostu zużycia energii ze źródeł odnawialnych, zwiększenia efektywności energetycznej. Na potrzeby w tym zakresie wskazują liczne dokumenty strategiczne samorządów należących do MOF takie jak Plany gospodarki niskoemisyjnej, plany zrównoważonego transportu publicznego czy plan adaptacji do zmian klimatu. Konieczne działania podejmowane przez samorządy w celu realizacji celów gospodarki niskoemisyjnej obejmować muszą zadania z zakresu: termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, termomodernizacji budynków sektora mieszkaniowego, zwiększenia wykorzystania odnawialnych

¹³ Por. <https://drive.google.com/file/d/1nDfXovyJJMHVZ5SKUWaf-jZxfjX1WtR/view>

¹⁴ Por. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, s.21

źródeł energii na terenie gminy, ograniczenia zużycia energii finalnej w obiektach użyteczności publicznej, zwiększenia efektywności energetycznej, zmniejszenia emisji zanieczyszczeń pochodzącej z sektora transportu. We wszystkich samorządach z MOF istnieją znaczące potrzeby w zakresie walki z niską emisją, wymiany źródeł ciepła, podłączania budynków do ciepła systemowego.

Ważną inicjatywą, w kontekście rozwoju sektora energetycznego MOF S-U jest Słupski Klaster Bioenergetyczny. Radę założycielską tworzą:

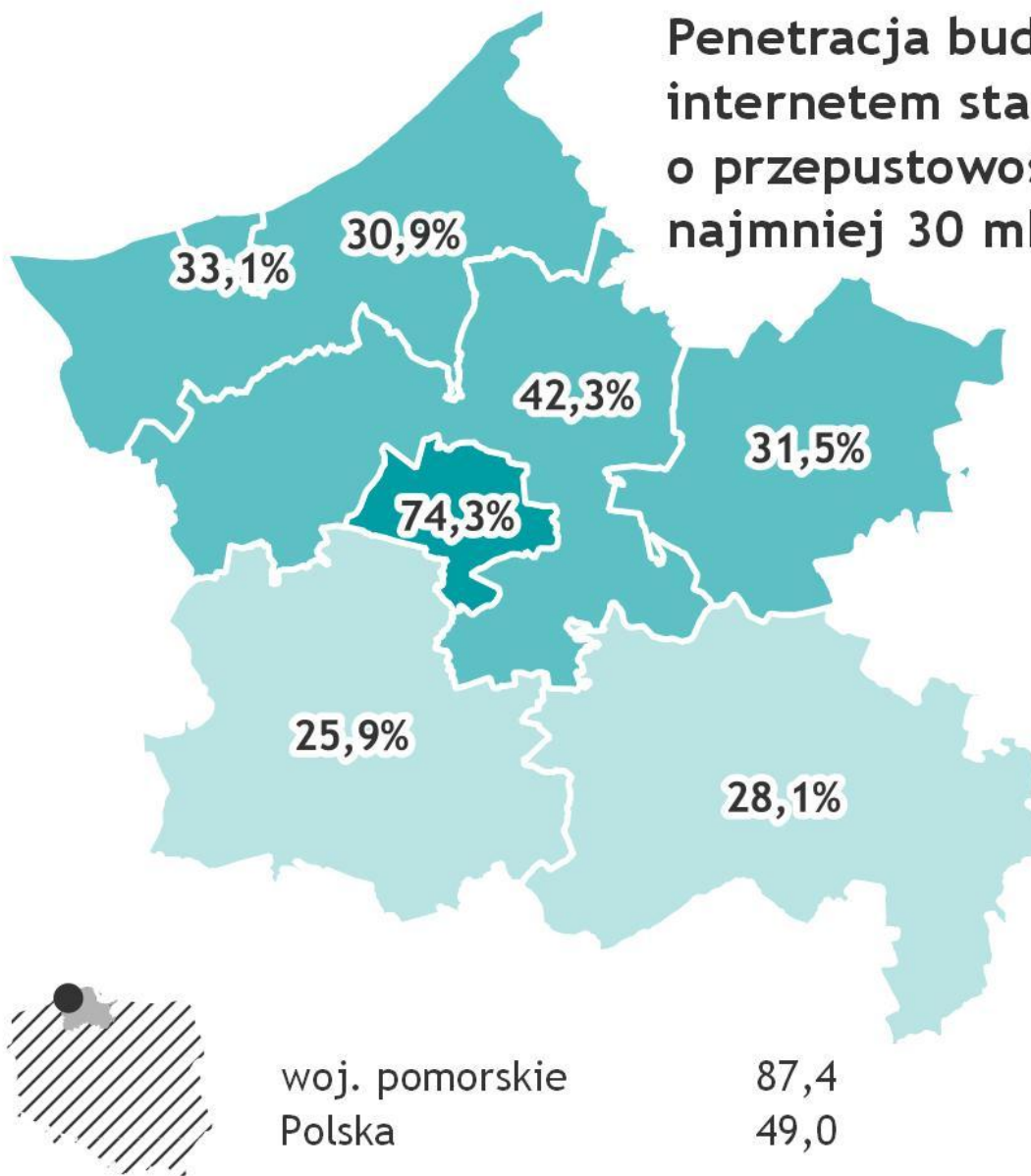
- Wodociągi Słupsk Sp. z o. o. (Lider Klastra),
- PARR, ENGIE EC Słupsk Sp. z o.o.,
- Urząd Miejski w Słupsku
- Baltic Wind S.J.

Założeniem inicjatywy jest stworzenie na terenie miasta Słupska tzw. Wyspy Energetycznej łączącej interesy wytwórców i odbiorców energii elektrycznej powstałej ze źródeł odnawialnych. Inicjatywa Słupskiego Klastra Bioenergetycznego, funkcjonuje od 16 października 2017 r.. Skupia obecnie 19 interesariuszy (uczestników klastra), w tym 13 przedsiębiorców z obszaru i sąsiedztwa Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, m.in. takie znane firmy jak: Hydro-Naval Sp. z o.o., Przetwórstwo Rybne Łosoś Sp. z o.o., Kamir Sp. z o.o., M&S Więcej niż Okna Sp. z o.o., Leann Sp. z o.o, Scania Production Słupsk SA, Stako Sp. z o.o. Klaster został wyróżniony w 2018 roku przez Ministerstwo Energii „Certyfikatem Pilotażowego Klastra Energii”, ma również wysokie szanse stać się modelową wyspą bioenergetyczną w kraju. Rola klastra będzie skupiać się m.in. na koncentrowaniu energii ze źródeł odnawialnych dla firm zlokalizowanych w obszarze Podstrefy Słupsk Włynkówko SSSE, a w przyszłości dalszy rozwój na terenie miasta i sąsiednich gmin.

Oprócz omawianych do tej pory elementów infrastruktury sieciowej, pod uwagę wzięto także elementy mogące wpływać zarówno na jakość życia mieszkańców i stan środowiska naturalnego.

Kolejnym elementem jest **dostępność sieci Internetu stacjonarnego** o wysokiej przepustowości. Sieć ta obecnie najlepiej rozwinięta jest w mieście Słupsku. Objętych nią jest około 3/4 mieszkańców miasta. W pozostałych gminach Internet stacjonarny dostępny jest dla około 25-33% odbiorców. Na tym tle ponadprzeciętnie wypada także gmina wiejska Słupsk, ze wskaźnikiem wynoszącym 42,3%. Dalszy rozwój sieci internetowej sprzyjać może wdrażaniu rozwiązań typu smart city, jaki popularyzacji nowych form zatrudnienia, takich jak telepraca, rozwój telemedycyny itp. Częściowe zapóźnienie w dostępie do szybkich sieci internetowych, może zatem okazać się dużym potencjałem w przyszłości, ponieważ wymagało będzie poniesienia nakładów na rozwój sieci, z wykorzystaniem najnowszych technologii.

Penetracja budynkowa internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 mb/s w 2019 r.

11. Sport i rekreacja

W zakresie **dostępności infrastruktury sportowej** wskazuje się na niewielki przyrost liczby obiektów sportowych w niektórych jednostkach terytorialnych MOF S-U (porównując rok 2014 do 2018 – GUS agreguje liczbę obiektów sportowych co 4 lata). Najwięcej nowych obiektów w analizowanym czasookresie powstało w gminie Słupsk – wybudowano aż 19 obiektów, głównie kortów tenisowych oraz sal gimnastycznych. Aktualnie trwa modernizacja Stadionu Piłkarskiego GRYF w Słupsku i sygnalizowane są także dalsze potrzeby remontowo modernizacyjne np. przebudowa sali gimnastycznej na halę widowiskowo – sportową w Dębnicy Kaszubskiej czy budowa nowych obiektów, np. hali sportowo – widowiskowej w Słupsku.

Tabela 24 Liczba obiektów sportowych

Nazwa	stadiony		hale sportowe		sale gimnastyczne	
	2014	2018	2014	2018	2014	2018
Powiat słupski	14	13	2	3	0	8
Gmina Miasto Ustka	1	0	0	0	0	0
Gmina Damnica	0	2	0	0	0	0
Gmina Dębica Kaszubska	1	1	0	0	0	0
Kobylnica	0	1	0	0	0	0
Gmina Słupsk	1	0	1	2	0	8
Gmina Ustka	1	1	0	0	0	0
Powiat m. Słupsk	2	3	1	3	3	1
Nazwa	pływalnie kryte		suma wszystkich obiektów		dynamika wszystkich obiektów	
	2014	2018	2014	2018	2014-2018	
Powiat słupski	0	0	18	38	111%	
Gmina Miasto Ustka	0	0	2	2	0%	
Gmina Damnica	0	0	0	2	200%	
Gmina Dębica Kaszubska	0	0	1	1	0%	
Kobylnica	0	0	1	2	100%	
Gmina Słupsk	0	0	2	21	950%	
Gmina Ustka	0	0	1	1	0%	
Powiat m. Słupsk	1	1	8	10	25%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, BDL

Dane wskazane w powyższej tabeli są niepełne i nie obejmują lat 2019-2020. W tym okresie wielu członków MOF S-U uzyskało lub wygospodarowało środki na duże inwestycje w infrastrukturę sportu. I tak w Dębicy Kaszubskiej dodatkowo zlokalizowany jest Orlik, kort tenisowy i hala widowiskowo-sportowa. W Kobylnicy funkcjonuje hala sportowa oraz sale gimnastyczne przy 4 szkołach podstawowych, Damnica dysponuje natomiast 2 salami gimnastycznymi przy szkołach podstawowych. W mieście Ustka znajdują się boiska trawiaste, korty tenisowe, kompleksy rekreacyjne oraz hale sportowe przy szkołach podstawowych. Tak rozbudowana i różnorodna baza sportowo-rekreacyjna generuje znaczne koszty związane z jej utrzymaniem, remontami i modernizacją pełniąc jednocześnie ważne funkcje dla społeczności lokalnych.

Wraz z rozwojem infrastruktury w niektórych lokalizacjach przybyło także klubów sportowych, członków i sekcji. Najbardziej dynamiczne wzrosty odnotowano na terenie gminy Słupsk, co jest konsekwencją budowy nowych obiektów.

Tabela 25 Kluby sportowe, sekcje i ich członkowie

Nazwa	kluby		członkowie		sekcje sportowe		kluby sportowe na 10 tys. ludności	
	2012	2020	2012	2020	2012	2020	2012	2020
Powiat słupski	38	36	1 799	1 841	70	63	3,9	3,6
Gmina Miasto Ustka	3	3	209	318	3	4	1,8	2,0
Gmina Damnica	4	3	166	134	7	5	6,4	4,9
Gmina Dębница Kaszubska	5	2	192	98	7	2	5,1	2,1
Kobylnica	6	8/(9 ¹⁵)	197	298	8	10	5,5	6,1
Gmina Słupsk	5	8	254	503	11	18	3,1	4,3
Gmina Ustka	3	2	64	35	3	2	3,7	2,4
Powiat m. Słupsk	36	24	2 282	1 991	70	40	3,8	2,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W zakresie masowych imprez sportowych GUS odnotowuje jedynie imprezy z miasta Słupsk (w pozostałych lokalizacjach nie odnotowano masowych imprez sportowych). W latach 2013-2020 ich liczba wahała się między 1, a 3 imprezy rocznie, przy czym w 2020 roku zorganizowano zaledwie jedną masową imprezę sportową w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19.

W kontekście rekreacji warto nadmienić plany inwestycyjne związane z zagospodarowaniem terenu Parku Kultury i Wypoczynku w Słupsku poprzez utworzenie różnych stref: aktywności, sportu, relaksu oraz rozrywki. Planuje się przebudowę i rozbudowę alejek parkowych, budowę stref zabaw, sportu i aktywności dla dzieci i młodzieży, miejsc integracji i wypoczynku, polany piknikowej, budowę wielofunkcyjnego zadaszzenia w części centralnej parku wraz z niezbędnym zapleczem technicznym i sanitarnym, budowę górkę saneczkowej, zagospodarowanie zielenią, elementami małej architektury, wykonanie oświetlenia alei i miejsc aktywności.

12. Kultura i turystyka

Pod względem liczby **ludności przypadającej na 1 bibliotekę** w 2020 r. obszar MOF (8 029) plasował się znacząco poniżej średniej ogólnopolskiej (4 424) oraz średniej wojewódzkiej (6 412). Oznacza to, że przeciętny mieszkaniec MOF ma słabszy dostęp do placówek bibliotecznych, niż mieszkaniec kraju i województwa. Największa liczba mieszkańców przypadających na 1 obiekt biblioteczny miała miejsce w mieście Słupsku (12 826) i gminie mieście Ustka (7 600). Stosunkowo najłatwiejszy (statystycznie) dostęp do bibliotek, mieli natomiast mieszkańcy gmin wiejskich – Kobylnica, Ustka, Słupsk.

Poziom czytelnictwa mierzony **liczbą wypożyczeń księgozbioru** na 1 czytelnika, plasuje MOF S-U (16,3) powyżej średniej ogólnopolskiej (15,8) oraz średniej wojewódzkiej (12,4). Mieszkańcy MOF S-U czytają natomiast mniej, niż przeciętny mieszkaniec powiatu słupskiego (17,7). Najwyższym poziomem czytelnictwa cechują się gminy Kobylnica (18,7) i Damnica (18,4). Najniższym natomiast gminy Ustka (9,8) i gmina Słupsk (10,8).

Na każde 1000 mieszkańców obszaru MOF S-U przypada średnio około 121 czytelników. Liczba ta zmalała jednak w latach 2011-2020 o niemal 24%. Największą liczbę czytelników przypadających na każde 1000 mieszkańców notują biblioteki w Słupsku (154), Kobylnicy (126) oraz Ustce (136). W gminach wiejskich takich jak gmina Słupsk i gmina Dębница Kaszubska liczba czytelników wynosi poniżej 40 na 100 mieszkańców.

¹⁵ Dane za: Gmina Kobylnica

W zakresie **materiałnego dziedzictwa kulturowego** obszar MOF S-U charakteryzuje stosunkowo wysoka liczba zabytków ujętych w rejestrze zabytków Województwa Pomorskiego. W tabeli poniżej przedstawiono liczbę zabytków ujętych w rejestrze dla danej jednostki terytorialnej.

Tabela 26 Liczba zabytków wpisana do rejestru zabytków Województwa Pomorskiego

Jednostka	Liczba zabytków ujętych w rejestrze zabytków
Powiat Słupski	158
Powiat Miasto Słupsk	64
Gmina Słupsk	26
Gmina Kobylnica	16
Gmina Miasto Ustka	12
Gmina Ustka	22
Gmina Damnica	10
Gmina Dębica Kaszubska	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.ochronazabytkow.gda.pl/rejestr-zabytkow/rejestr-zabytkow-nieruchomych/>

Oferta turystyczna i rekreacyjna badanego obszaru jest niezwykle bogata – głównie za sprawą dostępu do linii brzegowej Morza Bałtyckiego, ale także korzystnego ukształtowania terenu, sprzyjającego rozwojowi turystyki rowerowej i kajakowej. Na obszarze MOF S-U zidentyfikowano następujące **szlaki turystyczne**:

Tabela 27 Szlaki turystyczne MOF S-U

Szlaki rowerowe	Szlaki kajakowe	Szlaki piesze, spacerowe, krajoznawcze	Szlaki miejskie (Ustka)	Szlaki miejskie (Słupsk)
Szlak USBS (Ustka – Słupsk – Bytów – Sominy)	Papieski szlak kajakowy (124,7 km)	Szlak Nadmorski (Łeba – Rowy – Ustka – Jarosławiec)	Szlak Portowy	Szlak Gotyku Ceglanego
Międzynarodowy szlak rowerowy R-10 (Hanzeatycka Trasa Rowerowa)	Słupia – rzeka z prądem! (132 km)	Ścieżka dydaktyczna Orzechowska Wydma (Zapadłe – Orzechowo)	Szlak Uzdrowski	Szlak Słupskich Niedźwiadków Szczęcia
Szlak rowerowy "Pierścień Gryfitów"	Słupią przez Równinę Słupską	Kraina w kratę (Słupsk – Smołdzino – Sławno – Postomino – Ustka)	Szlak Uroczysko	Szlak Słupskich Murali
Szlak „Zwiniętych Torów”		Park Krajobrazowy “Dolina Słupi”) Słupsk – Dębica Kaszubska – Gałęźnia Mała – Bytów)	Szlak Buczyna nad Słupią	Śladami Gryfitów
Rowerowy „Szlak Kolejowy”		Szlak Słowińców (Gardna Wielka – Rowokół – Smołdzino – Kluki – Izbica – Łeba)	Szlak dawnej Ustki	
Szlak rowerowy „Do Stacji Gabel”		Szlak Północny (Łeba – Rąbka – Łącka Góra – Czołpino – jezioro Dołgie Wielkie – jezioro Gardno – Rowy)		
Szlak rowerowy „Dolina Moszczeniczki”		Szlak Południowy (Łeba – Żarnowska Gać – Izbica – Kluki – Smołdzino – Gardna Wielka)		
Szlak rowerowy „Droga Księżca”		Dolina Łupawy (Gardna Wielka – Żelkowo- Damno – Łupawa – Czarna Dąbrówka)		
		Dolina Wieprzy i Studnicy (Słupsk – Lubuń – Kwakowo-Zagórki – Korzybie – Miastko)		
		Droga św. Jakuba (Ustka – Wodnica – Charnowo – Dolina		

Szlaki rowerowe	Szlaki kajakowe	Szlaki piesze, spacerowe, krajoznawcze	Szlaki miejskie (Ustka)	Szlaki miejskie (Słupsk)
		Charlotty – Strzelinko – Strzelino – Słupsk)		
		Szlak Elektrowni Wodnych (Słupsk – Smółdzino – Krzynia – Konradowo – Gałąźnia Mała)		
		Słowiński Szlak Rybacki (Obłęż – Swołowo – Pęplino – Niestkowo – Wodnica – Ustka – Przewłoka – Gardna Wlk. – Smółdzino)		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych za www.slupsk.pl/turysta/aktywny-wypoczynek/ oraz www.visit.ustka.pl

Długość ścieżek rowerowych przypadających na każde 100 km². Pod tym względem obszar MOF S-U (9,3) blisko dwukrotnie przewyższa średnią ogólnopolską wynoszącą 5,0 km na 100 km². Jednakże ścieżki rowerowe na terenie MOF S-U są mocno rozproszone i skoncentrowane głównie w obszarach miejskich. Zagęszczenie ścieżkami rowerowymi w Słupsku wynosi 104,3 km na 100 km², w Ustce 86,4, a w pozostałych gminach waha się od 2,9 do 13,5. Dostrzega się także brak spójności w przebiegu i nazewnictwie tras rowerowych. Na poziomie powiatu planowana jest inwentaryzacja tras i stworzenie spójnej koncepcji tras rowerowych. Pierwsze prace są już realizowane – np. w ramach partnerstw niektórych jednostek MOF S-U „Pomorskie trasy rowerowe o znaczeniu międzynarodowym R10 i Wiślana Trasa Rowerowa R9 – Partnerstwo Gminy Ustka”. Przedmiotem projektu jest budowa kompleksowo oznakowanej międzynarodowej trasy rowerowej R-10 wchodzącej w europejską sieć tras Euro Velo o długości 120,09. Reasumując, wyzwaniem dla MOF S-U będzie zatem zintegrowanie istniejącej sieci rowerowej, jej dalsza rozbudowa, a także spójna promocja. Rozwinięta sieć ścieżek rowerowych może stanowić z jednej strony alternatywną formę komunikacji lokalnej względem przemieszczania się samochodem, z drugiej uzupełnieniem oferty turystycznej.

Oprócz bogatej sieci szlaków, **atrakcyjność turystyczna** obszaru MOF S-U budowana jest przez bliskość unikatowych siedlisk przyrodniczych – między innymi Słowińskiego Parku Narodowego i Parku Krajobrazowego Dolina Słupi. Poza atrakcjami przyrodniczymi na obszarze MOF S-U oraz w jego bliskim sąsiedztwie zlokalizowane są istotne dla kultury instytucje i artefakty. Do najważniejszych instytucji kultury miasta Słupska należy zaliczyć Państwowy Teatr Lalki „Tęcza”, Nowy Teatr im. Witkacego w Słupsku, Ośrodek Teatralny RONDO (będący w strukturze Słupskiego Ośrodka Kultury), kina (Kino Rejs, będące w strukturze Słupskiego Ośrodka Kultury oraz kino sieciowe), Polska Filharmonia Sinfonia Baltica im. W. Kilara w Słupsku, Bałtycką Galerię Sztuki Współczesnej. Oferta muzealna miasta tworzona jest przez Muzeum Pomorza Środkowego (wraz z największą na świecie kolekcją dzieł Stanisława Ignacego Witkiewicza), Muzeum Kryminalistyki w Słupskiej Szkole Policji, a także Muzeum Wędkarstwa. Skromniejszą ofertę posiada Miasto Ustka. Czołowymi instytucjami kultury jest Biblioteka miejska im. Gen. Mariusza Zaruskiego oraz Dom Kultury w Ustce. Na terenie miasta funkcjonuje Kino Delfin – jedyne kino w powiecie słupskim. W ofercie muzealnej Ustki znajdziemy Muzeum Ziemi Usteckiej oraz prywatne Muzeum Piekarnictwa i Cukiernictwa, Muzeum Mineralów, Muzeum Bursztynu, Bunkry Bluchera, Muzeum Figur Woskowych. W tabeli poniżej przedstawiono, gminne/miejskie/powiatowe centra kultury.

Tabela 28 Ośrodki kultury jednostek MOF S-U

Gmina	Ośrodki kultury
Miasto Ustka	Dom Kultury w Ustce
Gmina Słupsk	Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna Gminy Słupsk
Gmina Kobylnica	Gminne Centrum Kultury i Promocji w Kobylnicy
Gmina Ustka	Centrum Kultury Gminy Ustka

Gmina	Ośrodki kultury
Gmina Damnica	Centrum Edukacji i Kultury w Damnicy
Gmina Dębica Kaszubska	Gminny Ośrodek Kultury w Dębicy Kaszubskiej
Miasto Słupsk	Słupski Ośrodek Kultury, Młodzieżowy Dom Kultury
Powiat Słupski	Centrum Kultury Powiatu Słupskiego

Źródło: opracowanie własne

Tak rozbudowana oferta kulturalna (należy też wziąć pod uwagę, iż niektóre obiekty pełnią ważną rolę dla całego regionu) generuje znaczne koszty w związku z rozbudową, utrzymaniem i eksploatacją poszczególnych obiektów, a brak odpowiedniej infrastruktury (m.in. w Ustce) ogranicza rozwój oferty kulturalnej.

W tabeli poniżej przedstawiono **liczbę imprez kulturalnych**¹⁶, które zostały zorganizowane między innymi przez wskazane instytucje. Charakterystyczny wydaje się znaczący spadek liczby imprez oraz liczby uczestników w 2020 w następstwie wystąpienia pandemii. Największy spadek imprez oraz uczestników odnotowano w Gminie Dębica Kaszubska oraz Gminie Ustka. W Mieście Ustka natomiast względem roku 2012 odnotowano niewielki wzrost liczby zorganizowanych wydarzeń.

Tabela 29 Liczba imprez kulturalnych oraz uczestników

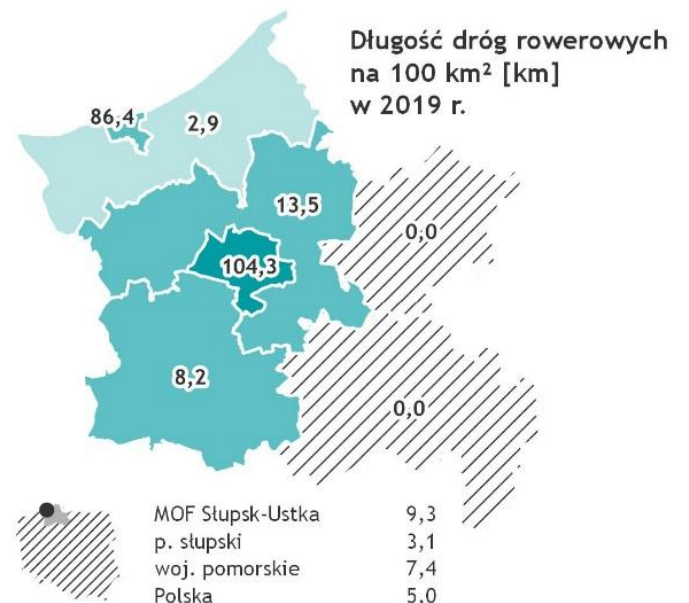
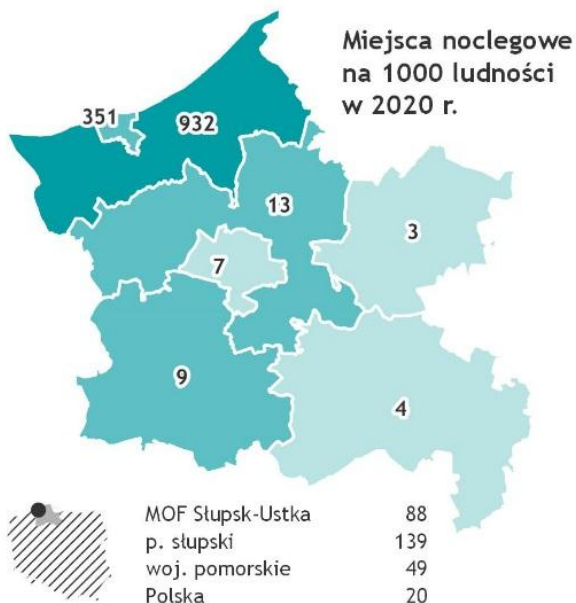
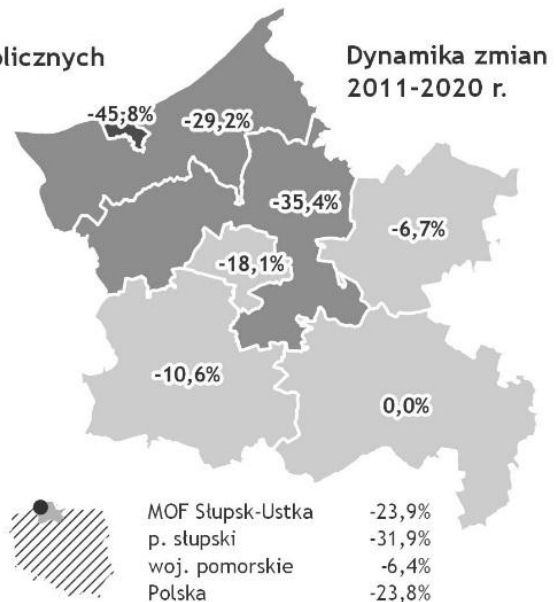
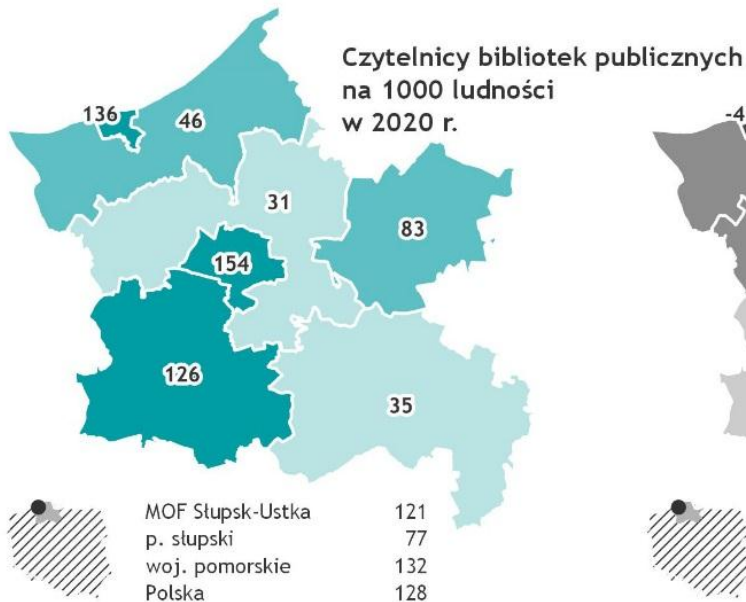
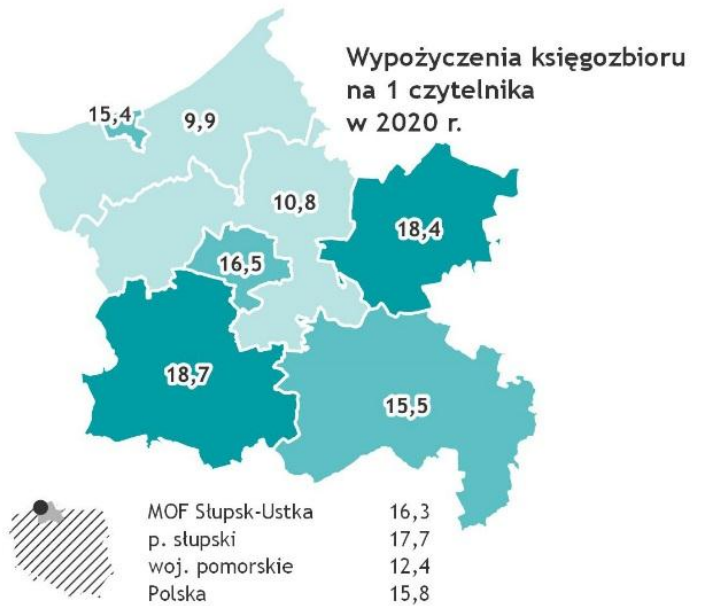
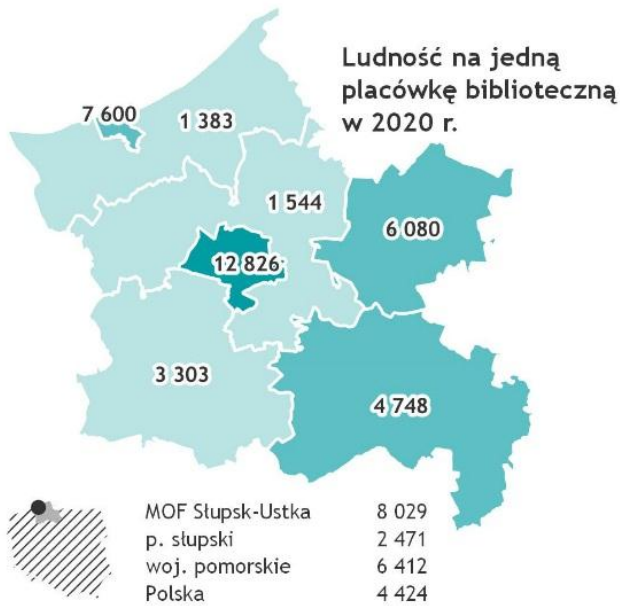
	imprezy			dynamika	uczestnicy imprez			dynamika
	2012	2019	2020	2012-2020	2012	2019	2020	2012-2020
Powiat słupski	1135	1957	1103	-3%	62984	91685	30863	-51%
Gmina Miasto Ustka	53	143	82	55%	4310	9815	4012	-7%
Gmina Damnica	11	18	10	-9%	460	1980	111	-76%
Gmina Dębica Kaszubska	78	2	7	-91%	2130	250	715	-66%
Gmina Kobylnica	212	318	122	-42%	4422	18638	7497	70%
Gmina Słupsk	171	438	178	4%	9295	21580	5785	-38%
Gmina Ustka	123	129	42	-66%	3835	2768	545	-86%
Powiat m. Słupsk	258	366	159	-38%	41771	52692	7441	-82%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Następnym elementem budującym atrakcyjność MOF S-U jest **dostępność miejsc noclegowych** (turystycznych) w przeliczeniu na 1000 ludności w roku 2020. Z oczywistych względów najlepiej rozwiniętym obszarem MOF pod tym względem jest strefa przybrzeżna, gdzie liczba turystycznych miejsc noclegowych na każde 1000 mieszkańców wynosi około 351 w mieście Ustka (0,35 miejsca na 1 mieszkańca) oraz gminie Ustka w której liczba miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców pokrywa się niemal w skali 1:1 – 932 na 1000. Dostępność miejsc noclegowych w pozostałych samorządach MOF jest mocno ograniczona i plasuje się znacząco poniżej średniej ogólnopolskiej (20) i wojewódzkiej (49). Niewielka baza noclegowa w gminach poza strefą przybrzeżną, jest jednym z czynników ograniczających rozwój turystyki w regionie. Jednocześnie należy pamiętać, że aby taka baza powstawała, musi ona być połączona z rozwojem infrastruktury i zaplecza turystycznego, która pozwoli na obsługę nowych turystów. Nie bez znaczenia będzie także promocja walorów turystycznych całego obszaru MOF S-U. Promocja ta powinna opierać się nie wyłącznie na emblematycznych atrakcjach turystycznych, lecz także ujmować zabytki kultury i dziedzictwa rozlokowane w pozostałej części MOF.

¹⁶ Za GUS imprezy organizowane przez centra, domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice

Kultura i turystyka

VI. Wyniki badań ankietowych

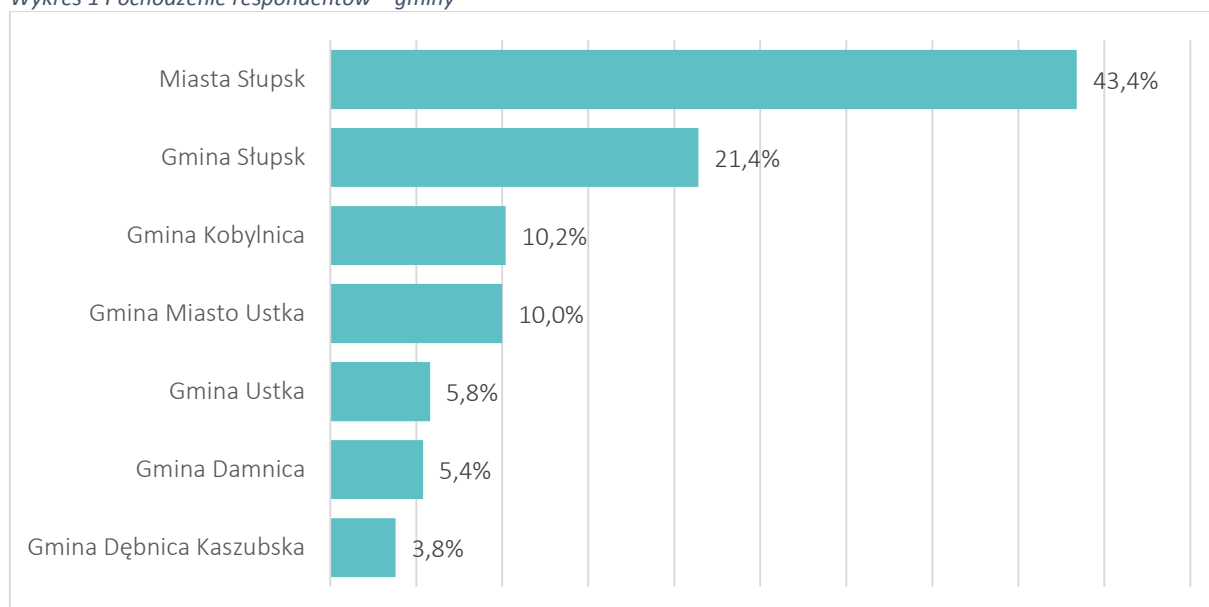
Na zlecenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na przestrzeni czerwca i lipca 2021 r. przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców obszaru MOF S-U dotyczące ich opinii na temat jakości życia i stanu szerokokorozumianej infrastruktury obszaru. Wyniki przeprowadzonych badań stanowią uzupełnienie analiz statystycznych i badań jakościowych służących określeniu kierunków rozwoju MOF S-U w kolejnych latach. W badaniu wzięło udział łącznie 860 osób, które wypełniło ankietę w formie papierowej lub online. Badanie nie ma waloru pełnej reprezentatywności, ze względu na przyjętą formę jego realizacji. Jednakże dostęp do formularza ankiety zapewniał możliwość udziału w badaniu szerokiej grupie mieszkańców, zarówno korzystających z Internetu, jak i osób wypełniających formularz papierowy. Dlatego zgromadzone dane należy traktować jako pojawiające się w społeczności MOF S-U tendencje dotyczące potrzeb i pożądaných kierunków zmian.

- Większość badanych (59,5%) to osoby pomiędzy 24 a 44 rokiem życia,
- Ponad połowę (56,5%) stanowiły kobiety,
- Większość badanych to osoby deklarujące wykształcenie wyższe (73,2%), pracujące (79,1%).

Struktura badanej grupy wskazuje zatem, że ankietę wypełniły przede wszystkim osoby zaangażowane w codzienne funkcjonowanie gmin MOF S-U – osoby pracujące, dobrze wykształcone, znające problematykę zamieszkiwanych miejscowości.

Istotną z perspektywy badania jest informacja, którą gminę zamieszkuje respondent. Rozkład respondentów był nierównomierny, największą ich część pochodziła z miasta Słupsk (43,4%), w następnej kolejności z gminy Słupsk (21,4%), gminy Kobylnica (10,2%), gminy miasto Ustka (10,0%), gminy Ustka (5,8%) oraz gminy Damnica (5,4%). Najmniej liczną grupę stanowili mieszkańcy gminy Dębica Kaszubska (3,8%).

Wykres 1 Pochodzenie respondentów – gminy

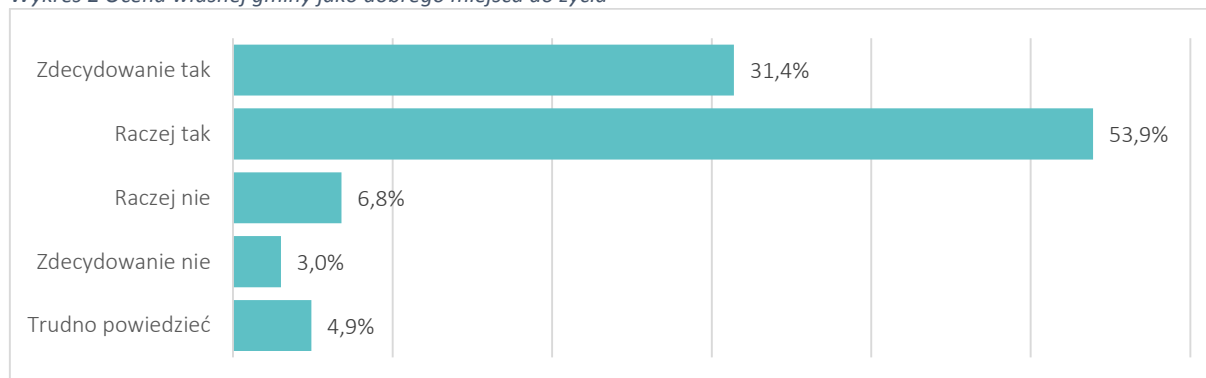

Źródło: badania własne, n=860

1. Jakość życia na terenie MOF S-U

W pierwszej kolejności respondenci zostali poproszeni o ocenienie, czy zamieszkiwana przez nich gmina jest dobrym miejscem do życia. Zobligowani byli do wskazania odpowiedzi w skali od „zdecydowanie tak” do „zdecydowanie nie”. Najczęściej wybieraną odpowiedzią było „raczej tak” (53,9%), a następnie „zdecydowanie tak” (31,4%). Łączna ilość pozytywnych odpowiedzi wynosi 85,3%.

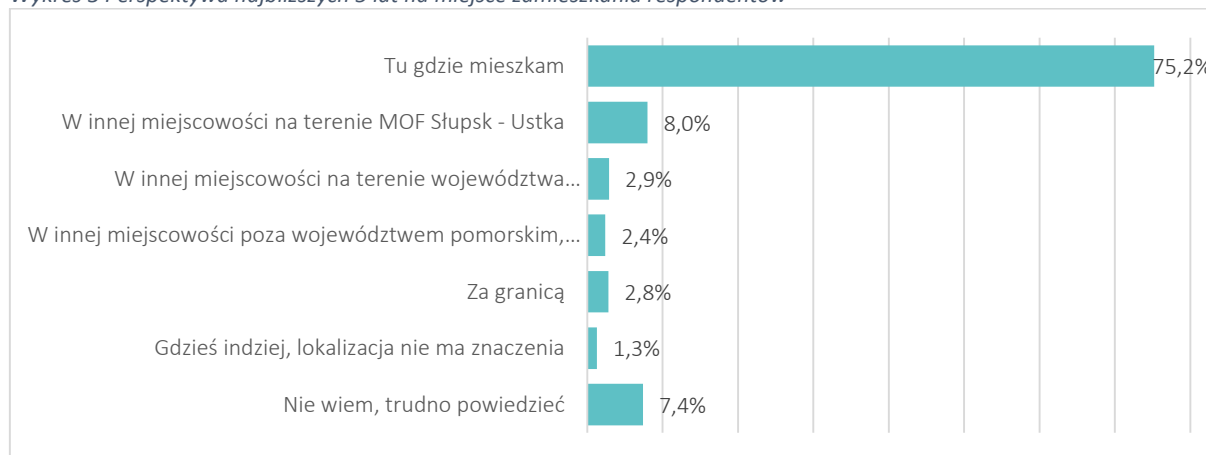
Wykres 2 Ocena własnej gminy jako dobrego miejsca do życia

Źródło: badania własne, n=857

Następnie respondenci wskazywali, gdzie chcieliby mieszkać w perspektywie najbliższych 5 lat. Zdecydowanie największa ilość ankietowanych wskazywała na swoje obecne miejsce zamieszkania (75,2%). Następną pod względem popularności odpowiedzią była „W innej miejscowości na terenie MOF Słupsk – Ustka” (8,0%). Z zebranych danych wynika zatem, że mieszkańcy MOF S-U stosunkowo rzadko skłonni są rozważać migrację poza obecne miejsce zamieszkania, a przynajmniej poza obszar MOF S-U.

Wykres 3 Perspektywa najbliższych 5 lat na miejsce zamieszkania respondentów

Źródło: badania własne, n=860

Ankietowani zapytani o powód zmiany miejsca zamieszkania najczęściej wskazywali na:

- Chęć zmiany otoczenia na wieś, a mieszkania na dom (15,3%),
- Niskie zarobki i brak możliwości rozwoju osobistego (11,0%),
- Sytuację społeczno-ekonomiczną i wysokie opłaty (7,7%),
- Ograniczoną ofertę rozrywkowo-kulturalną (6,3%),
- Działania władz i brak planów na rozwój miasta (5,8%),
- Komunikację miejską i połączenie z sąsiednimi miejscowościami (5,8%),
- Wysokie ceny nieruchomości, niewielką liczbę mieszkań (4,8%),

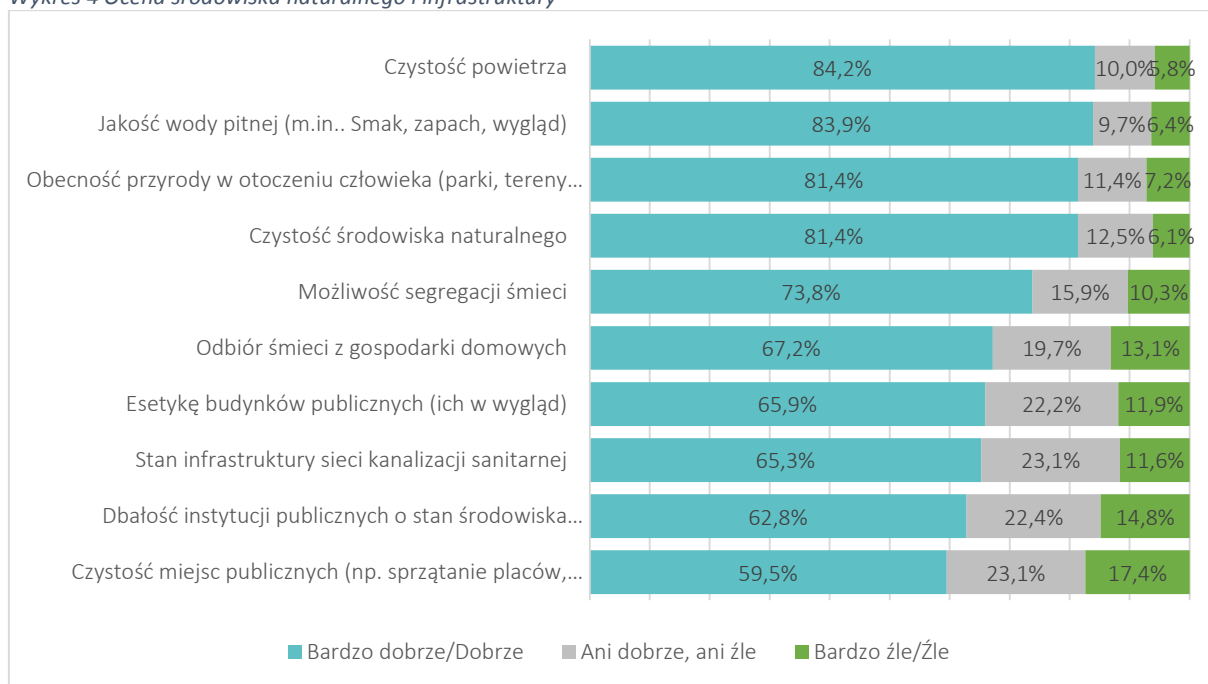
- Niewielką liczbę ofert pracy (4,3%),
- Infrastrukturę, stan dróg i chodników (4,3%),
- Zanieczyszczenie i jakość powietrza, klimat (4,3%),
- Hałas i brak spokoju (3,8%),
- Zatrudnienie lub studia w innej miejscowości (3,8%),
- Funkcjonowanie systemu opieki zdrowotnej (2,4%),
- Chęć przebywania z bliskimi (2,4%),
- Zakup ziemi w innej miejscowości (1,4%),
- Ofertę przedszkoli i żłobków (1,4%),
- Brak terenów zielonych (1,4%),
- I inne (14,5%).

Odpowiedzi na powyższe pytanie udzieliło łącznie 208 osób, co stanowi 24% wszystkich badanych.

2. Ocena jakości infrastruktury i oferty społecznej

W kolejnych pytaniach respondenci zostali poproszeni o udzielanie odpowiedzi w skali od „bardzo dobrze” do „bardzo źle”. W pierwszej kolejności weryfikacji poddana została jakość środowiska naturalnego i infrastruktury. Wszystkie z poniższych aspektów zostały pozytywnie ocenione przez ponad połowę badanych. Wynika z tego, że mieszkańcy terenu objętego przez Miejski Obszar Funkcjonalny są zadowoleni z prac poczynionych w tym kierunku. Niemniej kwestie takie jak czystość miejsc publicznych i dbałość instytucji publicznych o stan środowiska wciąż wymagają dalszych działań inwestycyjnych. Najwyżej oceniane były czystość powietrza (84,2%), jakość pitnej wody (83,9%), obecność przyrody w otoczeniu człowieka (81,4%) oraz czystość środowiska naturalnego (81,4%). Najniżej ocenione zostały: czystość miejsc publicznych (17,4% odpowiedzi negatywnych), dbałość instytucji publicznych o stan środowiska (14,8% odpowiedzi negatywnych), a także stan infrastruktury sieci kanalizacji sanitarnej (11,6% odpowiedzi negatywnych).

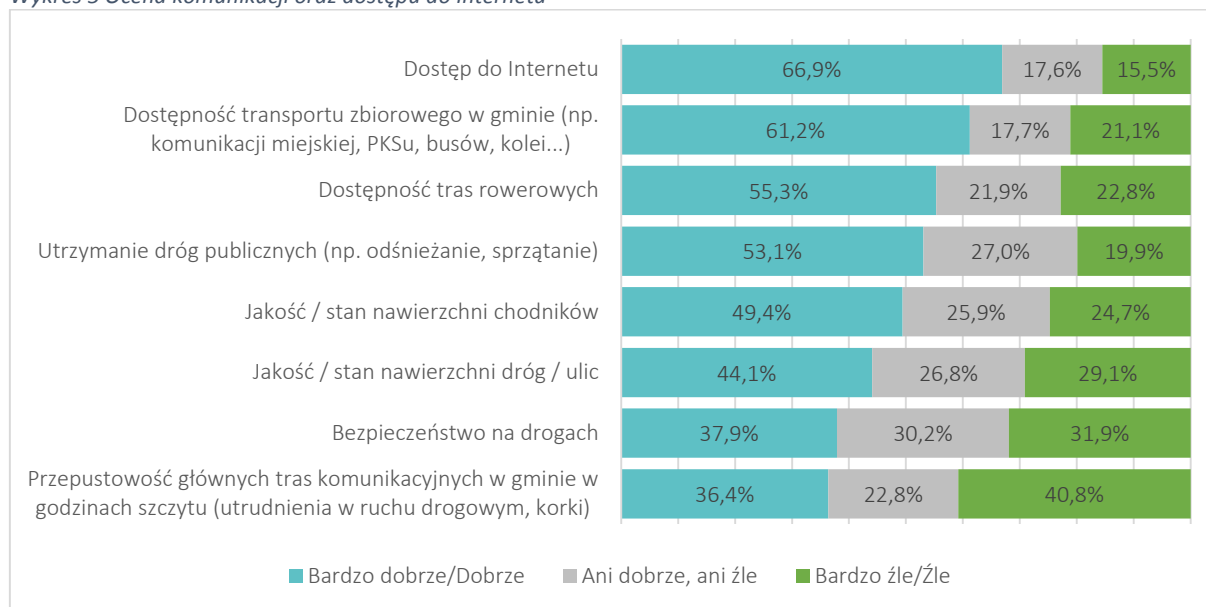
Wykres 4 Ocena środowiska naturalnego i infrastruktury

Źródło: badania własne, n=860

W kwestii oceny komunikacji drogowej w gminie oraz dostępności Internetu w większości przypadków respondenci wskazywali pozytywne oceny. Najwyżej uplasowały się dostęp do Internetu (66,9% odpowiedzi pozytywnych), dostępność transportu zbiorowego w gminie (61,2%) oraz dostępność tras rowerowych (55,3%). Z kolei najwięcej problemów na terenie gminy sprawia przepustowość głównych tras komunikacyjnych (40,8% odpowiedzi negatywnych), bezpieczeństwo na drogach (31,9% odpowiedzi negatywnych) oraz jakość i stan nawierzchni dróg (29,1% odpowiedzi negatywnych).

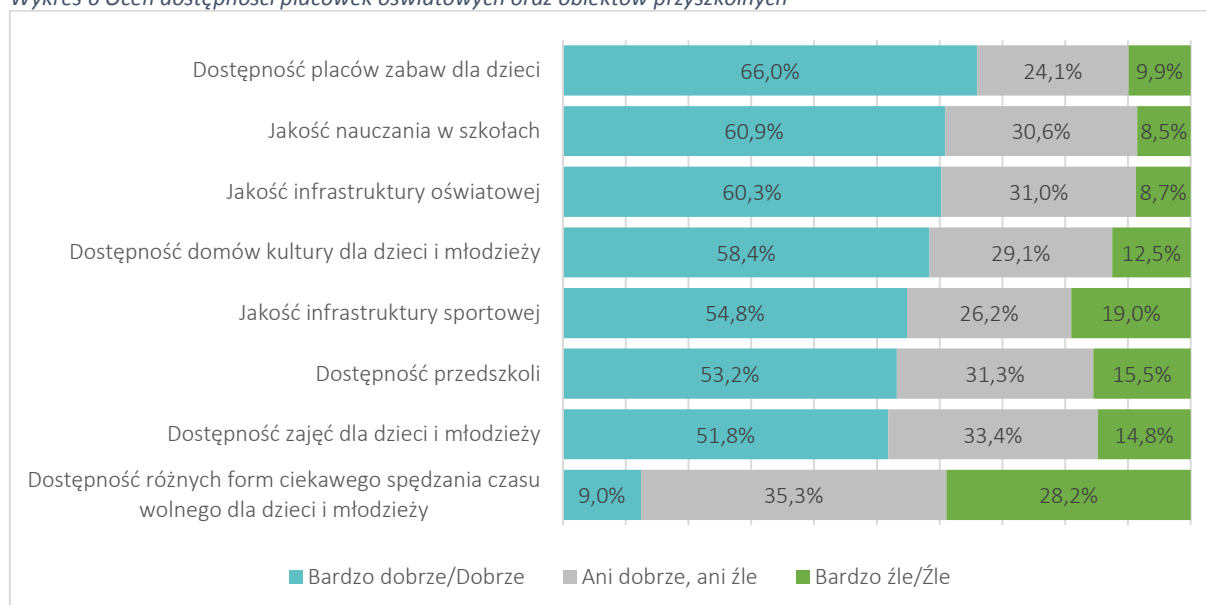
Wykres 5 Ocena komunikacji oraz dostępu do Internetu

Źródło: badania własne, n=860

W kolejnym pytaniu najlepiej oceniona przez respondentów została dostępność placów zabaw dla dzieci (66,0%), jakość nauczania w szkołach (60,9%), a także jakość infrastruktury oświatowej (60,4%). Natomiast nieprzychylnie mieszkańcy odnieśli się do dostępności różnych form ciekawego spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży (28,2% odpowiedzi negatywnych). Aspekt ten ewidentnie należy poprawić, ponieważ zaledwie 9% badanych uważa go za zadowalający.

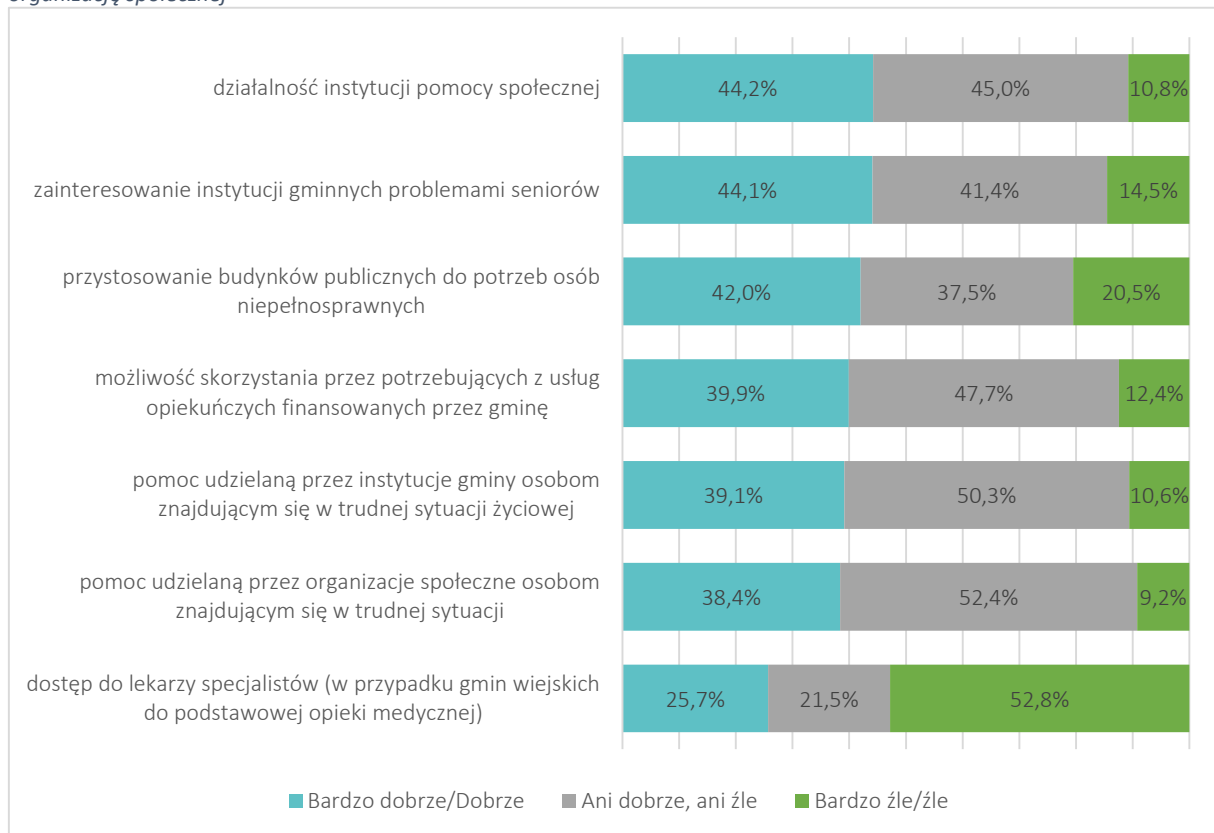
Wykres 6 Ocen dostępności placówek oświatowych oraz obiektów przyszkolnych

Źródło: badania własne, n=859

Następnie ocenie poddana została dostępność oraz jakość opieki medycznej, instytucji opieki społecznej, zainteresowanie gminy problemami seniorów, a także przystosowanie budynków publicznych do osób niepełnosprawnych i pomoc udzielana im przez instytucję gminy i organizacje społeczne. Warto w przypadku tego pytania zwrócić uwagę, jak duży odsetek pytań otrzymała odpowiedź „ani dobrze, ani źle”, co może wynikać z braku doświadczeń respondentek i respondentów z badanymi instytucjami i ich ofertą. Najkorzystniej ocenione zostały działalność instytucji pomocy społecznej (44,2%), zainteresowanie instytucji gminnych problemami seniorów (44,1%) i przystosowanie budynków publicznych do osób niepełnosprawnych (42,0%). Respondenci silnie zwracają uwagę na brak dostępu do lekarzy specjalistów, a w przypadku gmin wiejskich do podstawowej opieki medycznej (52,8% odpowiedzi negatywnych).

Wykres 7 Ocena dostępności i jakości opieki medycznej, instytucji pomocy społecznej, zainteresowanie gminy problemami seniorów, przystosowanie budynków publicznych do osób niepełnosprawnych i pomoc udzielana im przez instytucję gminy i organizację społeczną

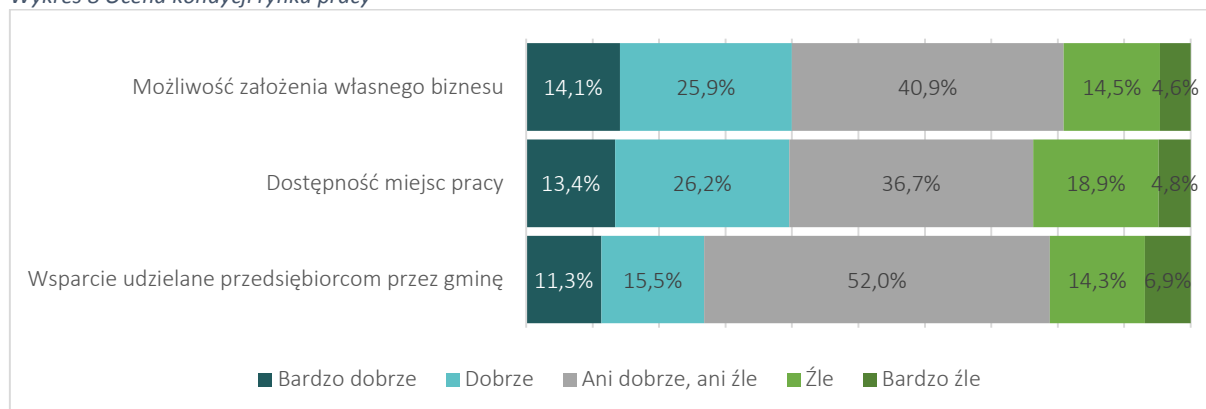

Źródło: badania własne, n=859

3. Ocena rynku pracy i oferty kulturalnej

Respondenci w sposób niejednoznaczny odnieśli się do oceny kondycji rynku pracy – w większości przypadków wybrano odpowiedź „ani dobrze, ani źle”. Względnie pozytywnie zostały ocenione możliwości założenia własnego biznesu (suma odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze” – 40%) oraz dostępność miejsc pracy (39,6%). Ocena wsparcia udzielanego przedsiębiorcom przez gminę mieszkańcy ocenili ambiwalentnie – ilość ocen pozytywnych i negatywnych niemal się równoważy.

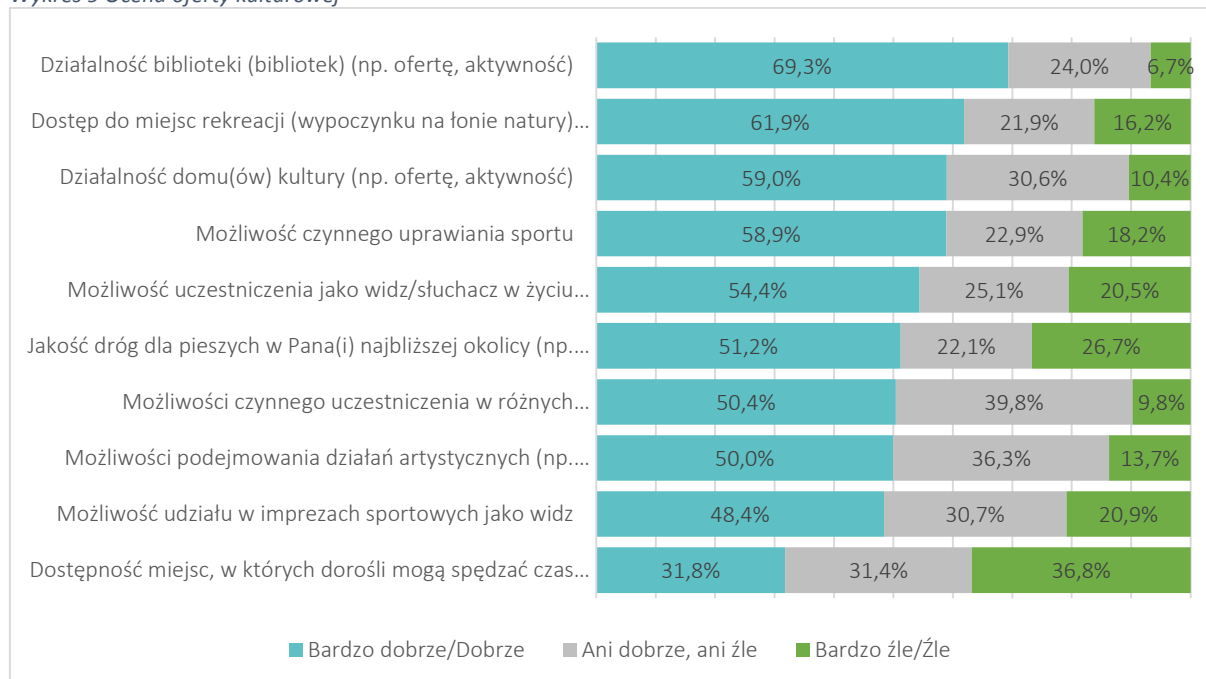
Wykres 8 Ocena kondycji rynku pracy

Źródło: badania własne, n=858

Ocena oferty kulturowej wykazała zadowolenie respondentów z działalności bibliotek (69,3%), dostępu do miejsc rekreacyjnych na łonie natury (61,9%) oraz działalności domów kultury. Jedynymi aspektami działalności gminy, które nie zdobyły pozytywnej oceny (osiągnęły wynik poniżej 50%) okazały się możliwość udziału w imprezach sportowych jako widz (48,4% odpowiedzi pozytywnych) oraz dostępność miejsc, w których dorośli mogliby spędzać czas poza domem (36,8% odpowiedzi negatywnych).

Wykres 9 Ocena oferty kulturowej

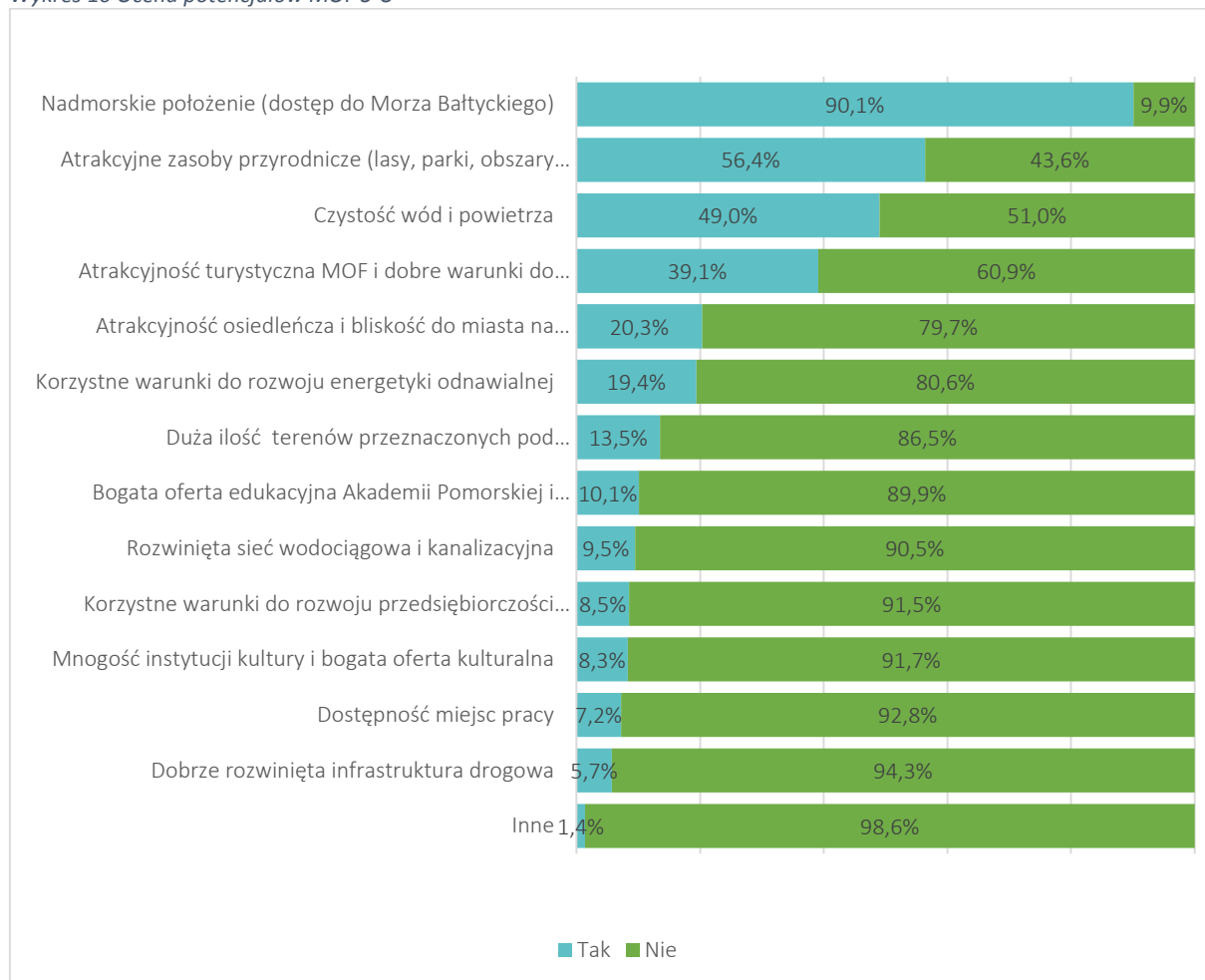

Źródło: badania własne, n=860

4. Potencjały i bariery rozwojowe MOF S-U

W kolejnych pytaniach proszono respondentów o wybranie spośród „tak” lub „nie” odpowiedzi, która będzie odzwierciedlać opinię mieszkańców na temat związany z potencjałami MOF S-U. Według respondentów największymi potencjałami Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka są nadmorskie położenie (90,1%) oraz atrakcyjne zasoby przyrodnicze (56,4%), czystość wód i powietrza (49,0%), a także atrakcyjność turystyczna MOF S-U i dobre warunki do rozwoju turystyki (39,1%). Mieszkańcy nieprzychylnie odnoszą się do infrastruktury drogowej (94,3% odpowiedzi negatywnych) oraz dostępności miejsc pracy (92,8% odpowiedzi negatywnych), jako potencjału MOF S-U.

Wykres 10 Ocena potencjałów MOF S-U

Źródło: badania własne, n=860

Spśród innych potencjałów MOF S-U mieszkańcy (11 osób, 1,2% wszystkich ankietowanych) wymieniali:

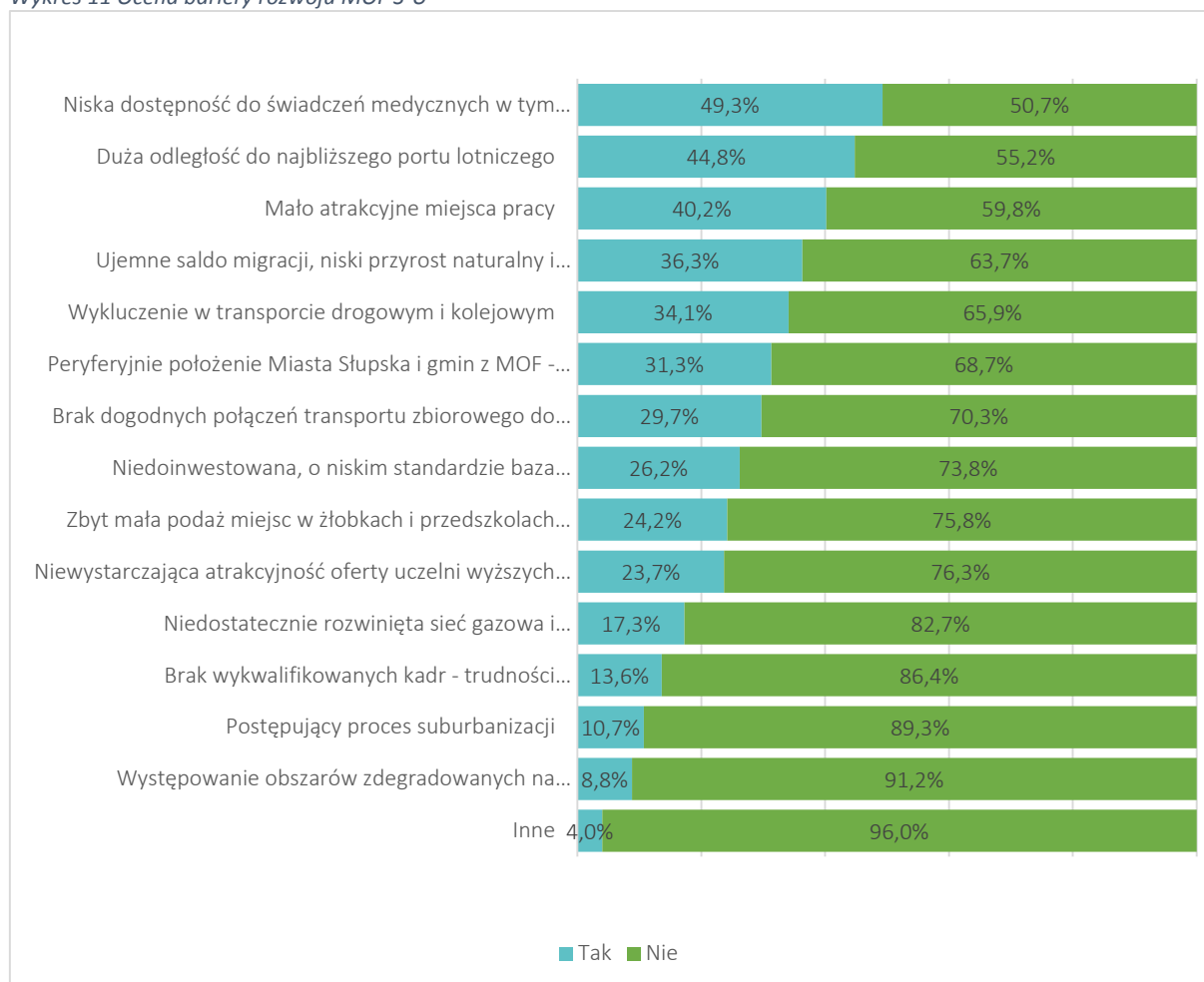
- Możliwość rozwoju turystyki rowerowej,
- Dobre warunki do uprawiania sportu amatorskiego i wyczynowego,
- Budowa toru przeznaczonego do jazdy motocyklami typu cross,
- Powstanie Ośrodka Doskonalenia Techniki Jazdy,
- Wysoki odsetek młodych ludzi,
- Budowa portu.

Wymienione przez respondentów odpowiedzi miały charakter jednostkowy. Z jednej strony odnosiły się do naturalnych potencjałów obszaru dotyczących możliwości rozwoju infrastruktury rowerowej,

portu czy sporu amatorskiego. Z drugiej miały charakter życzeniowy – utworzenie ośrodka doskonalenia techniki jazdy czy toru do jazdy motocyklami.

Natomiast ludność gmin zapytana o bariery w rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego najczęściej wskazuje na niską dostępność świadczeń medycznych, w tym diagnostycznych i specjalistycznych, brak lekarzy specjalistów (49,3%), dużą odległość do najbliższego portu lotniczego (44,8%) oraz mało atrakcyjne miejsca pracy (40,2%).

Wykres 11 Ocena bariery rozwoju MOF S-U

Źródło: badania własne, n=860

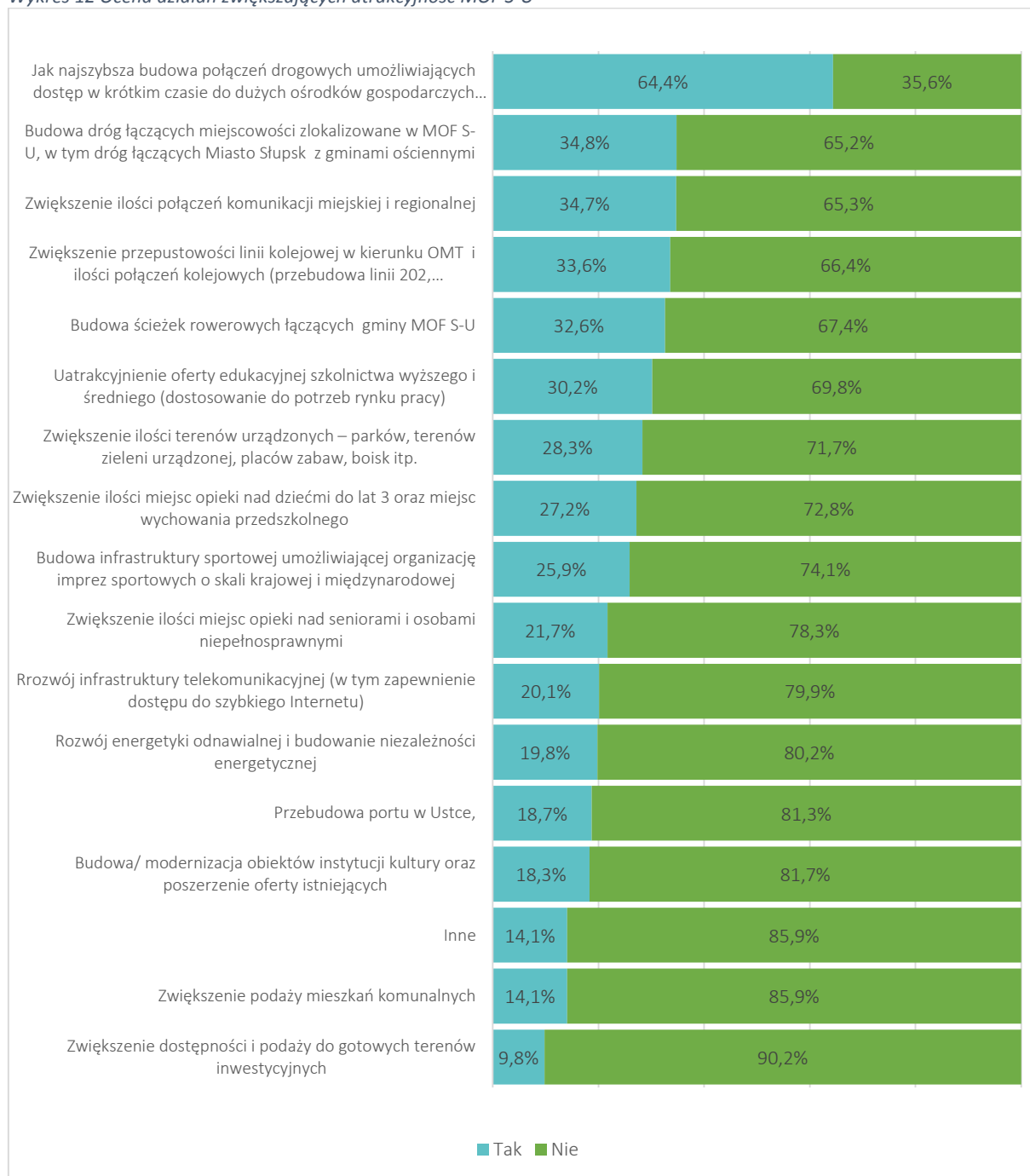
Jako inne bariery mieszkańcy (33 osób , 3,8% wszystkich ankietowanych) wskazywali na:

- Brak ścieżek rowerowych,
- Zły stan dróg,
- Nietrafione działania MOF S-U,
- Brak oferty kulturalnej i możliwości spędzania czasu wolnego,
- Brak portu.

5. Potrzeby i wyzwania

Mieszkańcy poproszeni o wskazanie działań mogących zwiększyć atrakcyjność MOF S-U zdecydowanie najpozytywniej odnieśli się do jak najszybszej budowy połączeń drogowych umożliwiających dostęp w krótkim czasie do dużych ośrodków gospodarczych (64,4%). Następnie wybierali budowę dróg łączących miejscowości zlokalizowane w MOF Słupsk-Ustka, w tym dróg łączących Miasto Słupsk z gminami ościennymi (34,8%) oraz zwiększenie ilości połączeń komunikacji miejskiej i regionalnej (34,7%). Niechętnie odnosili się do zwiększenia dostępności i podaży gotowych terenów inwestycyjnych (90,2% odpowiedzi negatywnych) oraz zwiększenia podaży mieszkań komunalnych (85,9% odpowiedzi negatywnych).

Wykres 12 Ocena działań zwiększających atrakcyjność MOF S-U

Źródło: badania własne, n=860

Z innych działań zwiększających atrakcyjność MOF S-U ankietowani (121 osób, 14% wszystkich badanych) zwracali uwagę na:

- Powstanie nowych, dobrze płatnych miejsc pracy o charakterze innym niż fizyczny,
- Publiczną służbę zdrowia,
- Budowę Ośrodka Doskonalenia Techniki Jazdy,
- Kursy dla bezrobotnych po 40 roku życia.

Ostatnim pytaniem zadany respondentom była prośba o wskazanie, jakie inne elementy/oferta zamieszkiwanego MOF S-U powinny zostać poprawione w kolejnych latach. Najliczniej pojawiającymi się odpowiedziami były:

- Poprawa stanu dróg i chodników, zapewnienie połączenia drogowego z innymi miejscowościami oraz budowa obwodnic (17,7%),
- Tworzenie ścieżek rowerowych (6,8%),
- Poprawa funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej (4,9%),
- Zwiększenie liczby terenów zielonych oraz poprawa wizualnej strony infrastruktury (4,5%),
- Poszerzenie oferty kulturalnej, rozrywkowej, rekreacyjnej i sportowej (4,2%),
- Poprawa sytuacji na rynku pracy, nowe miejsca pracy, a także organizowanie kursów i szkoleń (3,7%),
- Poprawa funkcjonowania komunikacji miejskiej (3,4%),
- Zintensyfikowanie promocji miejscowości oraz infrastruktury turystycznej (3,0%),
- Poprawa komunikacji między władzami a mieszkańcami oraz podjęcie współpracy z władzami gmin sąsiadujących (2,2%),
- Poszerzenie granic miasta (1,9%),
- Wzbogacenie oferty edukacyjnej (1,9%),
- Zwiększenie ilości przedszkoli i żłobków (1,5%),
- Budowa parkingów (1,1%),
- Poprawa dostępu do Internetu światłowodowego/sieci komórkowej (1,1%),
- Pozyskiwanie inwestycji (1,1%),
- I inne (21,4%).

Na pytanie odpowiedzi udzieliło łącznie 265 osób, stanowi to 30,8% wszystkich ankietowanych.

VII. Wyniki badań jakościowych

Realizacja pogłębionych wywiadów jakościowych zrealizowana została na próbie 60 respondentów. W grupie tej znajdowali się przedstawiciele kluczowych środowisk związanych z funkcjonowaniem MOF S-U, w tym między innymi instytucji samorządowych (władze gmin), jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych, instytucji kultury, instytucji pomocy i integracji społecznej, instytucji okołobiznesowych, instytucji naukowych, instytucji rynku pracy, zakładów opieki zdrowotnej.

Uzyskane w trakcie badania jakościowego informacje posłużyły do opracowania zbiorczych wniosków i rekomendacji, bez możliwości identyfikacji poszczególnych respondentów, gdyż dane uzyskiwane w trakcie wywiadów z respondentami zapewniały im anonimowość.

Zakres tematyczny wywiadów pogłębionych dotyczył w szczególności:

- Ocenę aktualnego potencjału społeczno-gospodarczego obszaru MOF S-U,
- Problemów, wyzwań i potencjałów rozwojowych w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF S-U (z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych JST),
- Potrzeb inwestycyjnych, w szczególności uwzględniających nową perspektywę finansową,
- Powiązań i obszarów współpracy pomiędzy JST Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk – Ustka,
- Uwarunkowań rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej MOF S-U.

Realizacja wywiadów pogłębionych odbywała się z uwzględnieniem panującej sytuacji pandemicznej. W celu zapewnienia bezpieczeństwa rozmówcom wywiady prowadzone były w formie osobistej oraz z wykorzystaniem elektronicznych narzędzi komunikacji – rozmowy telefoniczne, a także za pomocą komunikatorów internetowych..

1. MOF S-U – dotychczasowe doświadczenia

Dotychczasowe doświadczenia we współpracy samorządów w ramach funkcjonowania MOF S-U rozmówcy oceniali raczej pozytywnie. Na szczególną uwagę zasługiwały poprawiające się dzięki nawiązanej współpracy relacje pomiędzy miastami, gminami i powiatem. Znaczna część rozmówców oceniała je jako bardzo dobre. Na uwagę zasługiwała także konstruktywna wymiana doświadczeń, dobrych praktyk, współpraca przy prowadzeniu projektów ponadlokalnych, wymiana informacji etc. MOF S-U postrzegany był przez większość badanych jako mechanizm sprzyjający i tworzący możliwości rozwoju i korzyści dla regionu. Mechanizm ten wpływał także na korzystniejszą i mocniejszą pozycję MOF S-U w ramach województwa w ubieganiu się o fundusze i programy rozwojowe, sprzyjał zyskiwaniu większej przychylności władz wojewódzkich, a także stanowił kartę przetargową w staraniach o dotację z programów rządowych. Ważne z tej perspektywy było także zapobieganie dotychczasowemu marginalizowaniu MOF S-U wynikającego ze znacznego oddalenia od stolicy województwa.

Dużą zaletą funkcjonowania MOF S-U zdaniem badanych jest to, że mechanizm ten pozwala na wsparcie działań, rozwój elementów infrastruktury, z którymi wszyscy członkowie mają kłopot i które do tej pory nie były odpowiednio doinwestowane. Ponadto MOF S-U pozwala realizować projekty, które mają charakter ponadlokalny/ponadgminny, przy okazji umożliwiając wykorzystanie potencjałów wszystkich partnerów, likwidując sztuczne bariery administracyjne, co zapewnia większą efektywność działań. Pozwala także ubiegać się o środki finansowe z innej, mocniejszej pozycji niż pojedyncza gmina, w myśl zasady „duży może więcej”.

Mechanizm i struktura MOF S-U oceniane były korzystnie, choć wielu rozmówców wskazywało, że do tej pory niewiele zrealizowano projektów partnerskich. Realizowane projekty miały głównie charakter inwestycyjny, a ponieważ nie wszystkie podmioty zintegrowane w ramach MOF S-U brały w nich udział, część rozmówców określała je jako „projekty indywidualne”, a nie wspólne.

Z wypowiedzi respondentów wynika, że do tej pory w ramach MOF S-U zrealizowano kilka projektów modernizacji dróg powiatowych, działania w obszarze termomodernizacji, edukacji przedszkolnej, wymiany oświetlenia, czy realizacji projektów szlaków kajakowych i ścieżek rowerowych. Tego typu projekty były wymieniane przez rozmówców najczęściej.

Ważną zaletą dotychczasowego funkcjonowania MOF S-U była także inwentaryzacja wyzwań, problemów oraz możliwość stworzenia projektów dopasowanych do każdej gminy, próbujących wspólnie rozwiązać dany problem. MOF S-U w pewnym zakresie rozwiązywał problemy zarówno punktowo (np. termomodernizacje) i całościowo (np. remonty dróg, czy budowa ścieżek rowerowych). W ramach MOF S-U dostrzeżono wspólne kierunki rozwoju gmin, związane z gospodarką, kulturą, szkolnictwem wyższym. Podjęto dyskusje na temat możliwości rozwijania oferty transportu zbiorowego etc. Stąd ogólna ocena działalności MOF S-U wypada pozytywnie.

2. Mocne i słabe strony MOF S-U

W trakcie prowadzonych wywiadów, rozmówcy poproszeni zostali o określenie mocnych i słabych stron MOF Słupsk-Ustka. Wśród zgromadzonych wypowiedzi przeważały zdecydowanie słabe strony, które mogą stać się podstawą do dookreślenia potrzeb rozwojowych. Uwagi te miały wieloaspektowy i rozbudowany charakter.

Do kluczowych zasobów/mocnych stron MOF S-U zaliczono takie elementy jak:

- Położenie nad morzem,
- Mocno rozwinięta branża i oferta turystyczna,
- Walory przyrodnicze obszaru, w tym jeziora i lasy,
- Słowiński Park Narodowy,
- Park Krajobrazowy „Dolina Słupi”,
- Funkcjonująca Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna oraz Słupski Inkubator Technologiczny zarządzane przez Pomorską Agencję Rozwoju Regionalnego,
- Dążenie do rozwoju edukacji, w tym edukacji medycznej,
- Duża liczba programów dla seniorów,
- Rozwinięta sieć bibliotek, które stają się motorem rozwoju kultury.

Wymienione elementy, jak wskazywali rozmówcy, to często zasoby, na które MOF S-U nie ma wpływu, nabyte, a nie wygenerowane – np. dostęp do morza czy zasoby przyrodnicze. Niewielki jest potencjał własny, który gminy wytworzyły do tej pory. Wyjątek stanowią funkcjonowanie Słupskiej Strefy Ekonomicznej, Słupskiego Inkubatora Technologicznego oraz działania nastawione na rozwój edukacji, wzmocnienie jej potencjału, projekty miękkie nakierowane na seniorów i działania nastawione na rozwój oferty kulturalnej. Podsumowując mocne strony wskazywane przez rozmówców, można zatem przyjąć, iż w optyce lokalnych samorządów silnych stron MOF S-U upatruje się w zasobach naturalnych, a także potencjale gospodarczym, kulturalnym i oświatowym. Mocną stroną na pewno nie są zasoby infrastrukturalne, a przynajmniej tak nie wynika wprost z zebranych wypowiedzi, co zostało potwierdzone licznymi wskazaniem słabych stron/deficytów obszaru.

Słabe strony MOF S-U miały bardziej złożony charakter, dlatego podzielono je na grupy tematyczne. Wśród nich znalazły się między innymi:

- **Wykluczenie komunikacyjne:** dotyczące zarówno aspektów lokalnych jak i ponadlokalnych. Jest to problem w opiniach rozmówców kluczowy, który rzutuje na funkcjonowanie MOF S-U i jego możliwości rozwojowe. Wymienione problemy dotyczą kwestii:
 - **Lokalnych:** problem z integracją komunikacji lokalnej obszaru. „Transport publiczny nie powinien być rozpatrywany w prosty sposób przez ekonomikę działań, ale jako inwestycja i rozwój możliwości”. Dobra komunikacja umożliwiłaby ściąganie większej ilości ludzi do MOF S-U np. na wydarzenia kulturalne, a także dojazd mieszkańców do pracy, odciążenie lokalnych dróg, możliwość rozwoju gospodarczego etc. W ofercie transportu lokalnego brakuje także komunikacji transportowej skierowanej do osób z niepełnosprawnościami, np. usługi door to door, która wyklucza część mieszkańców z korzystania z życia społecznego i gospodarczego MOF S-U. Wykluczenie w transporcie lokalnym, rozpatrywanie oferty komunikacji zbiorowej wyłącznie przez pryzmat ekonomii połączeń transportowych, rzutuje zatem na możliwości rozwoju gospodarczego obszaru – dojazdy do pracy, atrakcyjność osiedleńczą, a także liczbę odbiorców oferty kulturalnej poszczególnych gmin, a co za tym idzie liczbę i jakość oferowanych wydarzeń – bez odbiorców, niektóre z planowanych działań stają się nieuzasadnione. Wzmocnienie komunikacji na poziomie lokalnym może zatem stać się motorem napędowym obszaru w wielu aspektach, nawet jeśli pozornie kosztem tego działania może być wzrost nakładów na transport publiczny.
 - **Ponadlokalnych:** do których zaliczono położenie na peryferiach województwa, co jest szczególnie uciążliwe; „wyjazd do Trójmiasta jest czasochłonny, kilka godzin w drodze”. Problem ten implikuje generowanie trudności zarówno w rozwoju **gospodarczym** – niska atrakcyjność inwestycyjna, wysokie ceny transportu; **społecznym** – dojazd do większych miejscowości jest czasochłonny i kosztowny, utrudnia rozwój mieszkańców na polu edukacyjnym i zawodowym, wyklucza z dostępu do kultury w większych ośrodkach; **środowiskowym** – wyższa emisja zanieczyszczeń wynikająca z nadmiernego ruchu kołowego, korki uliczne etc.; **zdrowotnym** – trudny dojazd do pacjentów/osób wymagających natychmiastowej pomocy, problem z szybkim transportem do szpitali ulokowanych w stolicy województwa; **turystycznym** – ograniczenie atrakcyjności turystycznej obszaru ze względu na wydłużony dojazd.
- **Braki natury administracyjnej:** wskazywano na niedobór kadr w obszarze administracyjnym ponieważ administracja nie jest już atrakcyjnym miejscem zatrudnienia, więc nie jest w stanie zapewnić odpowiedniej liczby fachowców. Kolejny problem, który związany jest z problemami natury administracyjnej, to zdaniem badanych niedostateczna współpraca między administracją rządową a samorządową. Obserwuje się istotne braki kadrowe w służbach mundurowych i służbie zdrowia, które (zdaniem badanych) zagraża wykluczenie w zakresie zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego oraz obywatelskiego (zapewnianego przez Policję). Problem ten wynika z faktu, iż przepisy rządowe nie pozwalają na zorganizowanie sezonowego punktu pomocy medycznej dla turystów, zbyt małe są także zasoby Policji, co szczególnie uciążliwe staje się w sezonie wakacyjnym. Problem ten nie jest problemem, który gmina może rozwiązać samodzielnie.
- **Sezonowość oferty i prowadzonych działań:** zdaniem części badanych sezonowość oferty dotyczy to zarówno oferty dla mieszkańców, jak i turystów. W sezonie turystycznym liczba wydarzeń w gminach (zwłaszcza nadmorskich) jest olbrzymia. Po zakończeniu sezonu oferta drastycznie się kurczy i brakuje zajęć zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych. Jest to jedna z przyczyn (zdaniem rozmówców) stopniowego odpływu mieszkańców poza obszar

MOF S-U, do miast/rejonów oferujących lepszą jakość życia, rozrywki, a także związaną z nimi pracą. Rozmówcy nie wskazywali wprost, jakiej oferty brakuje poza sezonem, lecz odnosili się do występowania „sezonu wysokiego” w działaniach kulturalnych, pokrywających się z okresem wakacyjnym i ograniczeniu oferty poza sezonem turystycznym. Wypowiedzi te mogą wskazywać na potrzebę szczegółowego przeanalizowania oferty kulturalno-rozrywkowej i jej uzupełnienia w okresach poza okresem wakacyjnym.

- **Problemy społeczno-demograficzne:** główne problemy mieszczące się w kategorii to starzejące się społeczeństwo, odpływ ludzi młodych, w tym wyjazdy na studia do innych miejscowości, z których w większości już nie wraca oraz wyjazdy osób wykształconych do innych miast, gdzie poszukują pracy zgodnej z własnymi oczekiwaniami, jakiej nie ma na terenie MOF S-U. Ponadto wskazywano na problemy takie jak niska aktywność mieszkańców, brak zainteresowania dostępną ofertą instytucji kultury i edukacji, przy jednoczesnym braku liderów, którzy przejęliby inicjatywę i byli w stanie zapewnić rozbudowę tejże oferty. Problemy te powodują, że oferta społeczno-kulturalna nie w pełni odpowiada oczekiwaniom mieszkańców – oferta która jest, nie wzbudza zainteresowania mieszkańców, przy czym jednocześnie nie są oni skłonni samodzielnie włączyć się w jej współtworzenie. Problem ten wynika zarówno z wymienionych elementów dotyczących odpływu mieszkańców, braku liderów, ale także wskazywanych słabości sektora organizacji pozarządowych. Na uwagę zasługuje natomiast dobrze rozwinięta oferta czasu wolnego dla seniorów. Zdaniem badanych ta oferta jest na terenie MOF S-U rozbudowana najlepiej spośród wszystkich grup mieszkańców. Wyzwaniem czy też kierunkiem działań w zakresie demografii w kolejnych latach może być natomiast wypracowanie pakietu działań nastawionych na integrację cudzoziemców, osiedlających się na terenie MOF S-U. Działania te mogą pozytywnie wpłynąć nie tylko na większą spójność społeczną MOF czy ograniczenie potencjalnych konfliktów społecznych, lecz także mogą stać się receptą na trwającą depopulację obszaru.
- **Problemy funkcjonalno-przestrzenne:** w odczuciach części respondentów okoliczne gminy są traktowane jako sypialnia Słupska. Ponadto zauważalne jest ciążenie MOF S-U w kierunku większych miast – Gdańsk, Poznań, Szczecin. Są to zdaniem badanych miasta, do których mieszkańcy MOF S-U wyjeżdżają w celu poszukiwania pracy, na studia, czy też korzystania z oferty usług, handlu, rozrywki. Miasta te w opiniach respondentów pewnym sensie zapełniają lukę w ofercie MOF S-U. Oferta ta nie jest jednak w stanie się odpowiednio rozwinąć, ponieważ „Mieszkańcy mają domy, z których nie wychodzą po pracy”, dlatego próby wygenerowania oferty, często spotykają się z brakiem odbiorców. Niestety często powodują, iż mieszkańcy MOF S-U przenoszą się do nich na stałe, co jest zjawiskiem niekorzystnym z perspektywy MOF S-U.
- **Rynek pracy:** zdaniem części rozmówców, obszar MOF S-U boryka się z niewystarczającą liczbą większych zakładów pracy, które gwarantują stabilność zatrudnienia. Problem ten dotyczy w szczególności obszarów gmin wiejskich. Mieszkańcy do pracy muszą dojeżdżać do innych miast, a możliwości dojazdu do pracy często są ograniczone, ze względu na wskazywane braki w ofercie infrastruktury transportowej i niewystarczającej liczbie dróg lokalnych. Wskazywano także na niewielką liczbę firm innowacyjnych, pracy dla inżynierów i możliwości znalezienia zatrudnienia przez osoby wysoko wykwalifikowane. Problem ten powiązany jest także z niewystarczającą liczbą wykwalifikowanych pracowników technicznych na całym obszarze MOF S-U, zwłaszcza w branżach jak np. energetyka, technologie przemysłowe, robotyka, informatyka, energetyka, ochrona środowiska. Wskazywane niedostatki firm oraz

odpowiednich pracowników to problemy, które wzajemnie się nawarstwiają i powodują powstawanie luki na lokalnym rynku pracy.

- **Kondycja finansowa gmin i powiatu:** wyzwaniem zdaniem badanych osób dla samorządów MOF są ograniczenia finansowe takie jak brak pieniędzy na nowe inwestycje, czy środki niezbędne dla zapewnienia wkładów władnych przy inwestycjach realizowanych ze środków zewnętrznych. Sytuacja ta powoduje, że realizacja części nawet niezbędnych inwestycji, staje się niemożliwa. Problem ten może zatem być traktowany, jako poważny problem rozwojowy.
- **Tarcza antyrakietowa i wynikające z niej komplikacje** – inwestycja z jednej strony dostarcza środków finansowych wypłacanych jako rekompensata, z drugiej postrzegana jest jako istotna bariera rozwojowa; „trzeba spełniać konkretne wytyczne dotyczące promieniowania elektromagnetycznego, wysokość budynków nie może przekraczać ustalonej wysokości” – zdaniem respondentów ogranicza to możliwości rozwojowe obszaru, możliwości inwestycyjne oraz technologiczne (nie każda technologia może być stosowana). W wypowiedziach wskazuje się, że jest to istotny element, który utrudnia pozyskiwanie nowych inwestorów, ze względu na ograniczenia wynikające z położenia tarczy antyrakietowej. Sugeruje się potrzebę stworzenia dedykowanego programu wsparcia kierowanego dla Pomorza Środkowego, a w szczególności dla subregionu słupskiego borykającego się ze skutkami utraty funkcji społeczno-gospodarczych w związku z budową systemu obrony przeciwbalistycznej w Redzikowie (tzw. tarczy antyrakietowej). Ma ona negatywny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy bezpośrednio na subregion słupski i sąsiadujące z nim obszary. W promieniu 35 km od tarczy, stanowiących ok. 300 tys. hektarów gruntów, zlokalizowanych w 5 powiatach: Miasto Słupsk, słupski, bytowski, lęborski oraz sławieński, wszelkie nowe inwestycje podlegają ograniczeniom i wymagają dodatkowych uzgodnień, wynikających z porozumienia wykonawczego do umowy między Rządem RP a Rządem USA. Ograniczenia te dotyczą: wysokości zabudowy, kubatury budynków, używania nadajników elektromagnetycznych, budowy turbin wiatrowych i innych dużych budowli, lotów statków powietrznych w przestrzeni powietrznej nad Bazą. Baza postrzegana jest zatem głównie jako problem rozwojowy, a nie szansa dla obszaru.
- **Dziedzictwo kulturowe**, architektoniczne, niszczenie „Krainy w kratę”. W wypowiedziach respondentów wyrzmiwia problem jakim jest to, iż „mieszkańców nie sposób namówić na remonty zgodne z duchem stylu architektonicznego”. Dodatkowy problem to „rozpływanie” się ośrodków miejskich, związane z niekontrolowaną i dynamiczną suburbanizacją. Miejscowości, w szczególności miasta, tracą swój charakter, zwartą zabudowę, na rzecz rozległych obszarów zabudowy jednorodzinnej. Zanika w tym charakterystyczna zabudowa. Nowe budynki nie nawiązują stylem do budynków tradycyjnych/typowych dla obszaru MOF. W dłuższej perspektywie spowoduje to zanik tradycyjnej architektury obszaru i jego dziedzictwa kulturowego.
- **Tożsamość** – zdaniem badanych wśród mieszkańców MOF S-U brakuje wspólnej tożsamości, „tu nie ma kaszubskość jak w Wejherowie, wszyscy są napływowi”. Z drugiej strony wskazywano, że „różnorodność to potencjał i nie powinniśmy wzmacniać czegoś co nie jest nasze (np. kaszubskość). My starsi nie jesteśmy czasem stąd. Nasi rodzice tu przyjechali. Ale młodsze pokolenia już są stąd, tu się urodzili i wychowali. Różnorodność może być kluczem do nas, utrwalając że ktoś tu był, ale to nie my”. Jak wskazują pozostali respondenci „tu powoli odkrywa się wspólną tożsamość, ale taką po 45 r.”. Niemniej jednak w wypowiedziach pojawia się także przekonanie, że ugruntowana tożsamość lokalna może sprzyjać ograniczeniu migracji osób młodych poza MOF S-U.

- **Infrastruktura** – w wypowiedzi respondentów wybrzmiewa „brak myślenia o infrastrukturze jako ofercie dla całego regionu. Powstały aquaparki, ale nie ma wspólnej infrastruktury dla kultury np. na duże koncerty, brakuje stadionu, potrzebna jest modernizacja filharmonii, niezbędne są nowe obiekty wielkogabarytowe, hale widowiskowe i sportowe.
- **Pomoc społeczna, oferta dla rodzin** – jednym z ważnych elementów zaliczanych do słabych stron obszaru, jest nierównomierny dostęp do opieki żłobkowej, wyłączający część mieszkańców (zwłaszcza mieszkanki) z rynku pracy, co z kolei przekłada się z jednej strony na braki kadrowe na lokalnym rynku pracy, a z drugiej na problemy finansowe części rodzin, które utrzymują się wyłącznie z jednego źródła dochodu. Kolejne problemy wskazywane przez rozmówców dotyczą szeroko rozumianych trudności dostrzeganych w obszarze pomocy społecznej i wsparcia rodzin, w tym braku rodzin zastępczych, problemów w funkcjonowaniu rodzin, braków kadrowych ośrodków pomocy społecznej, niewystarczającej oferty w zakresie asystentów rodziny, opieki wytchnieniowej, wsparcia asystentów, utrwalonego negatywnego obrazu pomocy społecznej. Kolejne problemy jakie dostrzegają rozmówcy to wzrastająca liczba osób z niepełnosprawnością, brak transportu i usług dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych osób, brak odpowiednich miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami, a także niewystarczająca oferta działań integracyjnych nakierowanych na osoby z niepełnosprawnościami i konieczność tworzenia zintegrowanej oferty w tym zakresie. Trudność to także niewystarczająca oferta w zakresie mieszkań specjalnego przeznaczenia wspomagających aktywizację zawodową dla osób wymagających wsparcia. Z wymienionych elementów wynika, iż duże potrzeby obserwowane są zarówno w zakresie funkcjonowania jednostek pomocowych (braki kadrowe, niewystarczająca oferta etc.), w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami (potrzeba uruchomienia dedykowanych usług), ale także systemowego wsparcia rodzin – począwszy od opieki żłobkowej, poprzez działania dotyczące rodzin zastępczych etc.
- **Opieka zdrowotna** – wskazywano, iż na terenie MOF S-U obserwuje się od lat utrzymujący się problem z dostępem mieszkańców do usług specjalistycznej opieki zdrowotnej. Brakuje specjalistów w szpitalach, bardzo długie są okresy oczekiwania na specjalistyczne porady medyczne, co wymusza konieczność dojeżdżania do większych ośrodków miejskich. Sytuacja ta może przekładać się negatywnie także na niższy stan zdrowia mieszkańców oraz wyższą od przeciętnej śmiertelność.
- **Problemy ze współpracą wewnętrzną gmin obszaru, w tym w szczególności:**
 - Słabo rozwinięta oferta turystyczna, lub jak wskazuje część rozmówców brak wspólnej atrakcyjnej oferty kulturalno-turystycznej, rozumianej jako oferta wspólna MOF S-U „Każda jednostka chce zatrzymać u siebie jak najwięcej turystów zamiast zachęcić do skorzystania z możliwie wielu atrakcji. Zaniedbana jest strefa partnerstwa publiczno-prywatnego, a obarcza się dużymi inwestycjami samorządy, których na to nie stać”.
 - Konflikt na linii miasto Słupsk – gminy MOF S-U – respondenci wskazują na niesymetryczność relacji w tym traktowanie gmin jako rezerwuaru siły roboczej, sypialni miasta, niechęć do podejścia partnerskiego, próba przyłączania terenów należących do gmin sąsiednich, rozwój miasta kosztem gmin wiejskich. Z kolei w ocenie miasta sytuacja jest odwrotna - traktowanie miasta jako dostawcy usług, bez ponoszenia kosztów – obszar edukacji, transportu, kultury etc. Często w trakcie wywiadów padał zarzut braku chęci podejścia partnerskiego ze strony z obu stron w relacji miasta-gminy. Wskazywano, że „miasto powinno zapewnić dobry dojazd do tychże sypialni i dobrą infrastrukturę społeczną, ofertę czasu wolnego, miejsca pracy dla mieszkańców, którzy podatki oddają do innych samorządów”. Zdaniem rozmówców (z każdej strony) wymiana we współpracy jaka następuje na poziomie lokalnym, nie jest

równomierna, a ograniczone środki budżetowe i odrębne finanse gmin skutkują niestety często wzajemnymi „pretensjami” samorządów. Sytuacja ta utrudnia wzajemne relacje i może powodować istotne wzajemne konflikty. Dlatego wymaga wypracowania nowej formuły współpracy.

3. Propozycje zmian – koncepcje projektów i działań dla MOF S-U

Kolejnym z elementów prowadzonych badań, była próba zidentyfikowania działań, wskazanie projektów i przedsięwzięć do realizacji, które mogą stać się wyznacznikiem dla MOF S-U na kolejne lata. Rozmówcy z dużą łatwością wskazywali na braki i słabe strony obszaru MOF S-U, część z nich została bardziej szczegółowo dookreślona, a w przypadku niektórych ze zdiagnozowanych problemów, wysunięto konkretne propozycje rozwiązań. Wśród nich znalazły się między innymi:

- **Problem komunikacyjny:** Obszar funkcjonalny zdaniem rozmówców wyróżnia się tym, że znajduje się na peryferiach województwa pomorskiego. Jest jednocześnie terenem nadmorskim, przyciągającym licznych turystów w sezonie letnim. Ponadto teren MOF S-U jest stosunkowo duży i ma znaczący potencjał rozwojowy, lecz peryferyjność obszaru przez lata powodowała, że nie był on traktowany wystarczająco priorytetowo traktowany w zakresie inwestycji komunikacyjnych. W efekcie pojawił się problem rozwojowy – niewykorzystany potencjał gospodarczy i turystyczny, problemy z dojazdem do i z terenu MOF S-U etc. Aktualna sytuacja zdaniem badanych to efekt tego, że „środkowe wybrzeże było mocno wykluczone komunikacyjnie przez wiele lat. Dopiero obecnie inwestuje się w infrastrukturę – budowa drogi S6, przebudowa i rozbudowa DK21, budowa obwodnicy Kobylnicy i Słupska. Są to projekty kluczowe, które należy wspierać i uzupełniać o rozwój dróg lokalnych”. Kluczowym wyzwaniem inwestycyjnym będzie zatem rozwój połączeń komunikacyjnych, drogowych. Oprócz inwestycji drogowych, należy także zdaniem badanych inwestować w rozwój transportu kolejowego. Celem tych inwestycji jest „ograniczenie wykluczenia komunikacyjnego i wzmocnienie potencjału na rozwój turystyczny i gospodarczy, ponieważ dobra komunikacja pomoże przyciągnąć inwestorów”. Inwestycje w obszarze komunikacji, a także lobbowanie za rozwojem zadań z tego zakresu, to zdaniem rozmówców kluczowy element na którym powinny skupić się działania MOF S-U w najbliższych latach.
- **Rozbudowa portu w Ustce:** Jak wskazują badani „szansą na rozwój obszaru może też być to, że powiat ma dostęp do Morza Bałtyckiego. Port morski w Ustce powinien zostać zmodernizowany i powiększony. Stanie się on wówczas bramą na rozwój handlu i przyspieszy rozwój gospodarczy obszaru”. Wypowiedź ta pojawiała się w wielu rozmowach toczonych z przedstawicielami MOF S-U. Rozbudowa portu w Ustce, postrzegana jest jako potencjał rozwojowy całego obszaru.
- **Rozwój oferty transportu publicznego:** który zdaniem badanych powinien łączyć ze sobą aspekt dostępności transportowej obszaru dla mieszkańców – dojazdy do szkół, pracy, instytucji, ułatwienie przemieszczania się po obszarze MOF S-U, możliwość ograniczenia ruchu samochodowego, a także rozwój transportu w wymiarze turystycznym: dojazd do takich atrakcji obszaru jak Słowiński Park Narodowy, miejscowości: Ustka, Rowy, Krzynia, Dobra, okoliczne jeziora, Dolina Charlotty, pałac w Warcinie. Rozwój transportu to jeden z istotnych kierunków rozwoju i odpowiedź na zidentyfikowane dotychczas deficyty MOF S-U.
- **Rozwój gospodarczy:** pomysłem na poprawę stanu lokalnej gospodarki, jest powiększenie terenów inwestycyjnych, które zachęcą inwestorów do zakładania firm na obszarze MOF S-U – szczególnie w okolicy miasta Słupsk, co może przełożyć się na ograniczenie depopulacji

miasta. Brak/niewystarczająca ilość przygotowanych terenów inwestycyjnych, jest zdaniem badanych jednym z głównych problemów rozwojowych obszaru, dlatego w kolejnych latach konieczne jest uzbrojenie w infrastrukturę techniczną możliwie dużej powierzchni terenów pod nowe inwestycje. Równolegle powinny być prowadzone działania takie jak: ułatwienia w prowadzeniu działalności dla małych lokalnych firm i osób samozatrudnionych, startupów. Ponadto postulowano wypracowanie programu asymilacyjnego dla pracowników spoza Polski – działania nastawione na ich asymilację, integrację z regionem aby chcieli pozostać na terenie MOF S-U i wiązać z nim swą przyszłość. Ważnym elementem rozwoju gospodarczego, może być także promocja i rozwój oferty pracy zdalnej, która pozwoli zatrzymać młode wykształcone osoby na miejscu, mimo faktycznego zatrudnienia w dużych firmach spoza regionu i globalnych korporacjach.

- **Powstrzymanie migracji osób młodych:** wśród propozycji przedstawicieli MOF S-U znalazły się działania nastawione na utworzenie wspólnej polityki mieszkaniowej, w szczególności przygotowanie programu mieszkaniowego dla młodych osób, mieszkania „na start”, które zachęcą młode osoby do osiedlania się w mieście. Ważnym kierunkiem może być także wypracowanie modelu kształcenia (szkoły ponadpodstawowe, Akademia Pomorska, placówki kształcenia ustawicznego) pod potrzeby lokalnego rynku pracy w celu zapewnienia stabilnego zatrudnienia dla osób młodych.
- **Opracowanie produktu turystyczno-kulturowego MOF S-U.** W chwili obecnej na terenie MOF S-U występuje kilka istotnych produktów, które mają znamiona produktu turystycznego – np. Słowiński Park Narodowy czy Dolina Charlotty. Istnieje także potencjał do utworzenia sieci ścieżek rowerowych, powstania szlaku dworków, elektrowni, rozwoju „krainy w kratę” etc. Zdaniem badanych na terenie MOF S-U znajdują się zasoby to wypracowania produktu turystycznego, który będzie miał charakter regionalny i wesprze rozwój turystyki, a także rozwój wspólnej tożsamości.
- **Akademia Pomorska w Słupsku** – zdaniem badanych, powinna dążyć do poszerzenia oferty dydaktycznej o wydział lekarski „dzięki temu więcej młodych ludzi przyjeżdżałoby na studia i tu zostawało, bo jest szpital w Słupsku oraz placówki Podstawowej Opieki Zdrowotnej, które potrzebują personelu medycznego. To wymaga zdecydowanych działań ze strony uczelni”. Oprócz wymienianego wydziału lekarskiego postulowano także rozwinięcie kierunków technicznych, a przez to wzmocnienie roli Akademii i jej możliwości wpływu na lokalny rynek pracy i ograniczenie migracji młodych ludzi poza obszar MOF S-U.
- **Rozwój oferty pomocy społecznej** – w zakresie pomocy społecznej, duży nacisk położono na rozwijanie oferty deinstytucjonalnej, w tym pomysł utworzenia w Słupsku Centrum Opieki i Wsparcia, jako ośrodka koordynującego i tworzącego ofertę w zakresie rozwiązywania problemów społecznych dotyczących osób starszych, z niepełnosprawnościami, dzieci etc. Z terenu całego MOF. Powołanie Centrum pozwoli zdaniem rozmówców na obniżanie kosztów realizacji usług społecznych wraz ze zwiększeniem ich dostępności. Pojawiały się także postulaty projektów związanych z powołaniem instytucji profilowanych, takich jak Domy Pomocy Społecznej (np. Profilowany Dzienny Dom Pomocy Społecznej dla osób starszych z zaburzeniami otępiennymi, w tym dotkniętymi chorobą Alzheimera) oraz placówki typu Rodzinny Dom Pomocy Społecznej. Na uwagę zdaniem badanych zasługuje także konieczność poprawy warunków lokalowych w ośrodkach wsparcia. Istnieje także realna potrzeba utworzenia Centrum Wsparcia i Integracji Cudzoziemców. Oprócz wymienionych przedsięwzięć pojawiły się projekty/kierunki działań takie jak:

- rozwój usług środowiskowych wspierających rodzinę, w tym rozwój zatrudnienia asystentów rodziny, rozwój usług dla rodzin (poradnictwo, pomoc psychologiczna, prawna, szkolenia zwiększające kompetencje rodziców), rozwój placówek wsparcia dziennego, rozwój profesjonalnych rodzin zastępczych,
 - rozwój usług społecznych dla: osób z niepełnosprawnościami (w ramach deinstytucjonalizacji usług społecznych), rozwój usług asystencji osobistej, rozwój usług opiekuńczych, rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych, rozwój opieki wytchnieniowej w miejscu zamieszkania (dla opiekunów faktycznych), rozwój ofert środowiskowych domów samopomocy,
 - wsparcie osób starszych, i innych potrzebujących wsparcia: aktywizacja społeczna, przeciwdziałanie samotności, wspieranie form aktywności społecznej, kulturalnej, sportowej, wspieranie działań profilaktyki chorób i promocji zdrowia, dostępu do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji, rozwój teleopieki, rozwój mieszkalnictwa wspomaganego, aktywizacja seniorów w działania samopomocowe, rozwój poradnictwa prawnego, rozwój wsparcia psychologicznego,
 - wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi, rozwój środowiskowych domów samopomocy, klubów samopomocy, rozwój poradnictwa psychologicznego i prawnego dla rodzin z zaburzeniami psychicznymi
 - włączenie podmiotów ekonomii społecznej w realizację usług społecznych,
 - integracja cudzoziemców – rozwój usług społecznych dla migrantów, wsparcie integracji na rynku pracy, rozwój usług skierowanych do uchodźców, integracja i wsparcie społeczności uchodźców ukraińskich.
- **Rozwój oferty turystyki aktywnej:** w tym przede wszystkim wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych obszaru MOF S-U w celu zagospodarowania zasobów takich jak np. rzeka Słupia, która łączy część gmin MOF S-U. Doінwestowanie działań związanych z modernizacją infrastruktury rzecznej pozwoli na dalszy rozwój turystyki, z której skorzysta co najmniej kilka gmin obszaru. Celem powinno być wspieranie działań dotyczących turystyki aktywnej (kajaki, ścieżki rowerowe). Kluczowe może być także utworzenie ścieżki Słupsk-Ustka, której aktualnie mocno brakuje.
 - **Budowanie wspólnej oferty turystycznej i kulturalnej:** jako odpowiedź na sezonowość ruchu turystycznego i wydarzeń realizowanych na terenie MOF S-U. Utworzenie wspólnego kalendarza imprez, koordynacja oferty i działań ośrodków kultury, wspólna promocja wydarzeń.
 - **Rozwój oczyszczalni ścieków i sieci wod-kan.:** mimo wysokiego stopnia skanalizowania gmin MOF S-U, konieczny jest rozwój możliwości posiadanych przez gminy oczyszczalni ścieków. W szczególności dotyczy to okresu wzmożonego ruchu turystycznego, w którym istniejący system jest przeciążony. Rozwój oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej może stać się także jednym z elementów budowania przewagi konkurencyjnej przy pozyskiwaniu nowych inwestorów (ze względu na rosnące wymagania ekologiczne). Ponadto duża część istniejących sieci oraz oczyszczalni jest w złym stanie technicznym i wymaga podjęcia interwencji.
 - **Przygotowanie systemu wspólnej gospodarki odpadami:** jako odpowiedź na narastający problem zbiórki, selekcji i przetwarzania odpadów.

- **Wykorzystanie potencjału rozwoju odnawialnych źródeł energii:** aktualnie dobrze rozwinięty jest system farm wiatrowych i słonecznych. Postuluje się dodatkowo wspieranie działań zmierzających do tworzenia farm wiatrowych morskich. Działanie to jest elementem poprawiającym jakość środowiska naturalnego (obniżenie emisyjności CO₂), ale także postrzegane jest jako jedno z dodatkowych źródeł dochodów gmin MOF S-U.
- **Dążenie do poprawy jakości życia w gminach:** rozumiana bardzo szeroko, jako tworzenie gmin dobrych do życia poprzez poprawę aspektów środowiskowych: kliny zieleni, kliny napowietrzające, dostępność parków i terenów zielonych, uzupełnianie zieleni przyulicznej połączone z rozbudową zbiorników retencyjnych, małej retencji, ogrodów deszczowych etc. tworzenie przestrzeni przyjaznych i zgodnych z naturą połączone powinno być z poprawą dostępności mieszkaniowej i komunikacyjnej. Docelowo gminy MOF S-U powinny być kojarzone jako gminy z wysoką jakością infrastruktury publicznej, miejsca przyjazne mieszkańcom, co będzie sprzyjało osiedlaniu się nowych osób, jak i ograniczy migrację na zewnątrz MOF S-U.
- **Dostępność:** jako jeden z ważnych kierunków działania, proponuję się uwzględnienie obowiązku wynikającego z ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Na uwagę zasługuje w szczególności dostępność architektoniczna, informacyjno-komunikacyjna w przestrzeni miejskiej
- **Rozwój oferty edukacyjnej każdego stopnia:** oprócz poprawy dostępności żłobków i przedszkoli, podnoszenia jakości edukacji w szkołach podstawowych, priorytetem powinno być także zwiększenie dofinansowania dla szkół ponadpodstawowych i rozszerzanie oferty edukacyjnej o innowacyjne kierunki – np. robotyka. W kolejnych latach wśród priorytetów powinno znaleźć się także szkolnictwo zawodowe i szkolnictwo specjalne. Wskazywano również na konieczność wsparcia uczniów szczególnie uzdolnionych i tych z deficytami oraz nauczycieli. Wszystkie wymienione elementy docelowo mogą się przełożyć i być połączone z na uruchomieniem innowacyjnych kierunków studiów na Akademii Pomorskiej, która kształciłaby inżynierów na potrzeby lokalnego rynku pracy.

4. Wizja współpracy samorządów w ramach MOF S-U

W ostatniej części każdego z wywiadów respondenci proszeni byli o nakreślenie wizji współpracy samorządów w ramach MOF S-U, wizji tego, jak MOF S-U powinien wyglądać w przyszłości. Wizje te w znaczącej części wypowiedzi miały ze sobą wiele elementów wspólnych. Najczęściej określano MOF S-U jako:

- obszar wysokozaawansowanej współpracy samorządów,
- rozwinięty obszar zamieszkały przez młodych i aktywnych mieszkańców,
- obszar atrakcyjny turystycznie i uzdrowiskowo,
- obszar zintegrowany przestrzennie,
- obszar z wysokim poziomem zaplecza i infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszar z dobrą jakością komunikacji zbiorowej, dobrym skomunikowaniem z otoczeniem zewnętrznym, połączony drogami szybkiego ruchu, ale także połączeniami kolejowymi.

Wymienione elementy powinny cechować MOF S-U w najbliższej przyszłości, zatem można uznać, iż określają w ten sposób priorytetowe działania jakie powinny podjąć samorzady obszaru.

Uszczegółowieniem określeń ogólnych były określenia dotyczące wdrożenia rozwiązań takich jak:

- rozwój turystyczno-wypoczynkowy – rozbudowa ścieżek rowerowych, szlaków konnych i kajakowych,
- rozbudowa infrastruktury społecznej, w tym w szczególności wsparcie seniorów i oferty wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnościami,
- rozwój ośrodka akademickiego,
- dobrze rozwinięta i wspólna promocja turystyczno-gospodarcza nakierowana na przyciąganie turystów i inwestorów,
- zapewnienie równej dostępności do świadczeń zdrowotnych w ilości i czasie adekwatnych do uzasadnionych potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia.

W trakcie prowadzonych rozmów wielokrotnie pojawiał się także wątek miasta Słupska, które powinno zostać formalnym liderem obszaru, silnym ośrodkiem miejskim, z dobrym zapleczem instytucjonalnym i gospodarczym. W niektórych wypowiedziach mocniejszy akcent kładziono na rozwój idei dwumiasta i zwiększenia równowagi oraz partnerstwa w ramach MOF S-U.

Ważnym aspektem wizji MOF S-U w przyszłości było także dążenie do wypracowania i wdrożenia wspólnej wizji rozwoju, która byłaby ambitna i perspektywiczna. Wizja ta powinna wychodzić poza obszar potrzeb pojedynczych gmin, a koncentrować się na zrównoważonym rozwoju i uwzględnieniu potrzeb całego obszaru. Jednym z elementów tego działania może być utworzenie karty mieszkańca MOF S-U, która uprawniałaby do zniżek, specjalnych ofert i usług, skierowanych do wszystkich mieszkańców obszaru.

Zarysowane cele i wizje w ramach wywiadów, jak wskazano powyżej, miały wiele elementów wspólnych. Badane osoby zgodne były co do tego, iż współpracę w ramach MOF S-U należy wzmocnić, ponieważ jest to w pewnym sensie „jeden organizm”, więc „współpraca będzie korzystna dla każdego”.

VIII. Delimitacja obszaru MOF S-U

Głównym celem delimitacji jest określenie granic zasięgu oddziaływania ośrodka miejskiego na otoczenie. W niniejszym rozdziale posłużono się metodologią zaproponowaną przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w 2013 roku, z której to metody skorzystano również w opracowaniu „Diagnoza Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska 2014”.

Zgodnie z obraną metodologią przyjęto następujące założenia:

- podstawową jednostką delimitacji jest gmina,
- skorzystano z najnowszych, dostępnych danych,
- poddano analizie 7 wskaźników (2 funkcjonalne, 2 morfologiczne oraz 3 społeczno-gospodarcze),
- rdzeniem MOF S-U jest miasto Słupsk,
- obszar analizy obejmuje granice administracyjne gmin sąsiadujących z MOF S-U,
- punktem odniesienia dla przyjętych kryteriów jest średnia podregionu słupskiego,
- wyznaczony obszar funkcjonalny jest ciągły terytorialnie, zawiera tylko gminy graniczące ze sobą i nie może zawierać gmin należących do obszaru funkcjonalnego, a otoczonych ze wszystkich stron takimi jednostkami¹⁷.

Wskaźnik 1. Liczba połączeń komunikacją publiczną w ciągu dnia roboczego do ośrodka miejskiego (waga 50%) oraz czas dojazdu z centrum administracyjnego badanej gminy do centrum Słupska (waga 50%). Kryterium – wartość wskaźnika powyżej 75% średniej wartości dla badanego obszaru.

Przyjęty wskaźnik obrazuje potencjalne, codzienne przepływy ludności pomiędzy wybranymi JST, a centrum administracyjnym – Słupskiem. Ze względu na brak aktualnych danych dotyczących przepływów pracowniczych posłużono się aktualnymi rozkładami jazdy komunikacji publicznej oraz czasem dojazdu samochodem osobowym w dni robocze.

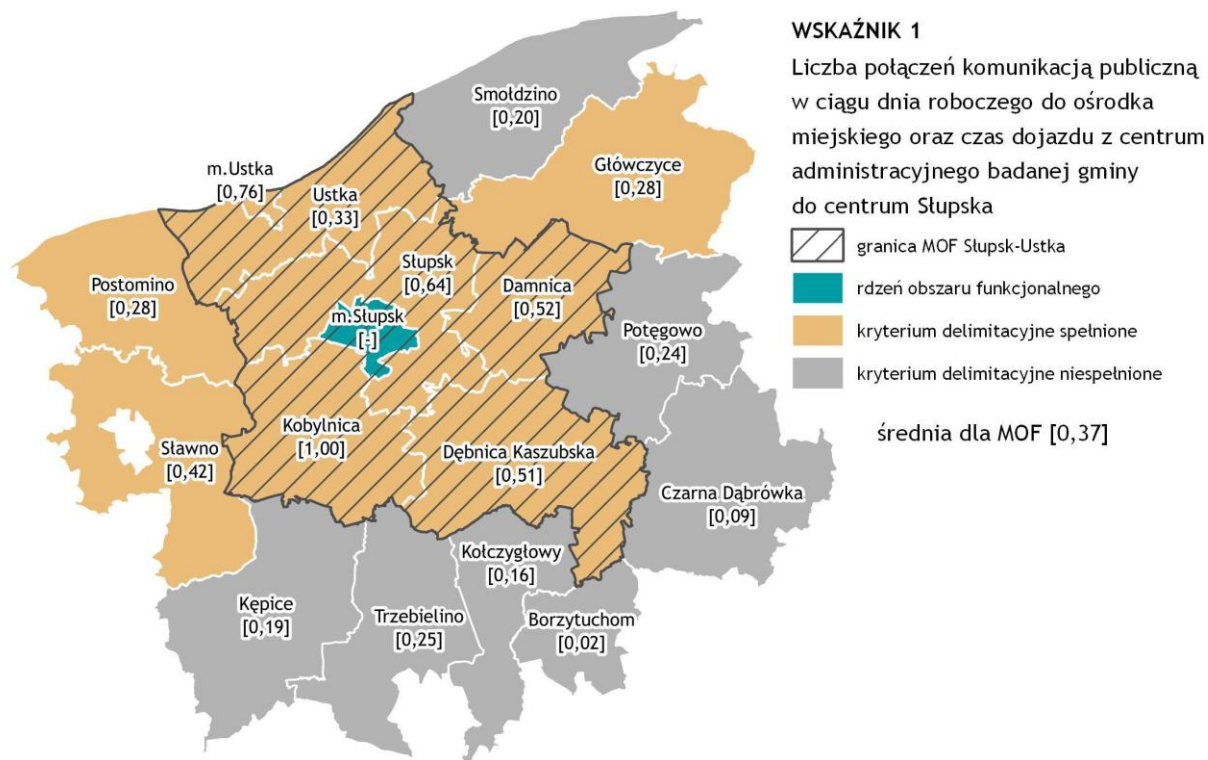
Kryterium delimitacyjne zostało spełnione przez 8 badanych JST (a jednocześnie wszystkie należące do MOF S-U):

- Gmina Miasto Ustka
- Gmina Damnica
- Gmina Dębica Kaszubska
- Gmina Główny
- Gmina Kobylnica
- Gmina Słupsk
- Gmina Ustka
- Gmina Postomino

Należy zaznaczyć, że w porównaniu z 2014 rokiem, silniejsze powiązanie komunikacyjne nastąpiło, w trzech gminach (w 2014 roku 5 gmin spełniło kryterium delimitacyjne)

¹⁷ Por. Diagnoza Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Słupska, Wrocław 2014, s.122

Grafika 2 Delimitacja MOF S-U – wskaźnik 1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych e-podróżnik.pl oraz maps.google.pl

Tabela 30 Delimitacja MOF S-U – wskaźnik 1

JEDNOSTKA	Liczba połączeń komunikacją publiczną w dniu roboczym do Słupska	Wskaźnik znormalizowany	Czas dojazdu samochodem osobowym w dniu roboczym do Słupska	Wskaźnik znormalizowany (destymulanta)	Średnia	WSKAŹNIK 1
Sławno (2)	40	0,51	31	0,32	0,42	1
Borzytucho (2)	7	0,04	43	0,00	0,02	0
Czarna Dąbrówka (2)	4	0,00	36	0,19	0,09	0
Kończygłowy (2)	7	0,04	33	0,27	0,16	0
Trzebielino (2)	18	0,20	32	0,30	0,25	0
Ustka (1)	72	0,96	22	0,57	0,76	1
Damnica (2)	33	0,41	20	0,62	0,52	1
Dębica Kaszubska (2)	30	0,37	19	0,65	0,51	1
Główczyce (2)	31	0,38	36	0,19	0,28	1
Kępice (3)	13	0,13	34	0,24	0,19	0
Kobylnica (2)	75	1,00	6	1,00	1,00	1
Potęgowo (2)	15	0,15	31	0,32	0,24	0
Słupsk (2)	33	0,41	11	0,86	0,64	1
Smołdzino (2)	13	0,13	33	0,27	0,20	0
Ustka (2)	15	0,15	24	0,51	0,33	1

JEDNOSTKA	Liczba połączeń komunikacją publiczną w dniu roboczym do Słupska	Wskaźnik znormalizowany	Czas dojazdu samochodem osobowym w dniu roboczym do Słupska	Wskaźnik znormalizowany (destymulanta)	Średnia	WSKAŹNIK 1
Słupsk (1)						
Postomino (2)	11	0,10	26	0,46	0,28	1
MOF	26	0,31	27	0,42	0,37	
MIN	4		6			
MAX	75		43			

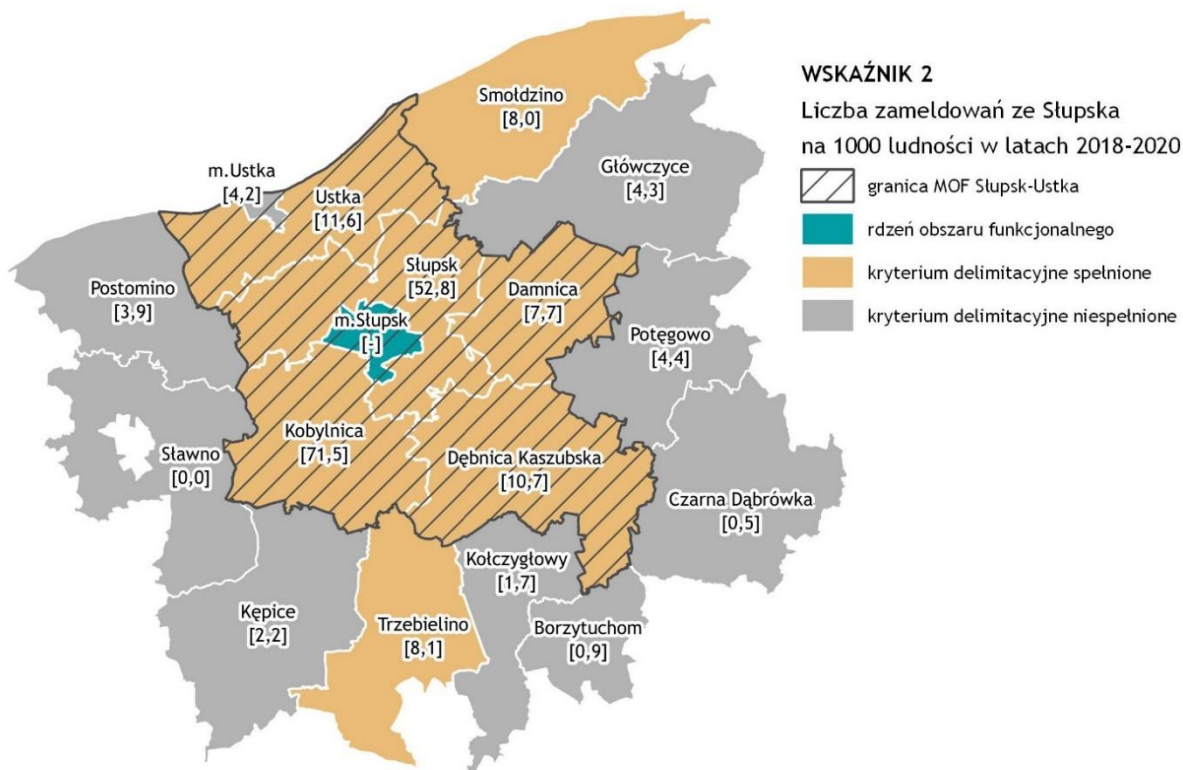
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych e-podróżnik.pl oraz maps.google.pl

Wskaźnik 2. Liczba zameldowań ze Słupska na 1000 mieszkańców. Kryterium delimitacyjne – wartość wskaźnika powyżej 3 w skali jednego roku.

Badany wskaźnik obrazuje proces suburbanizacji czyli zjawisko związane z migracją ludności z miast na obszary wiejskie.

Kryterium delimitacyjne zostało spełnione przez 7 badanych JST (Gmina Trzebielino, Gmina Damnica, Gmina Dębica Kaszubska, Gmina Kobylnica, Gmina Słupsk, Smołdzino i Gmina Ustka). Jedyną jednostką terytorialną, należącą do MOF S-U, która nie spełniła kryterium była Gmina Miasto Ustka.

Grafika 3 Wskaźnik 2. Liczba zameldowań ze Słupska na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Zgromadzone dane wskazują, iż najintensywniejsze ruchy migracyjne obserwowane są ze Słupska do Gminy Kobylnica oraz Gminy Słupsk.

Tabela 31 Wskaźnik 2. Liczba zameldowań ze Słupska na 1000 mieszkańców

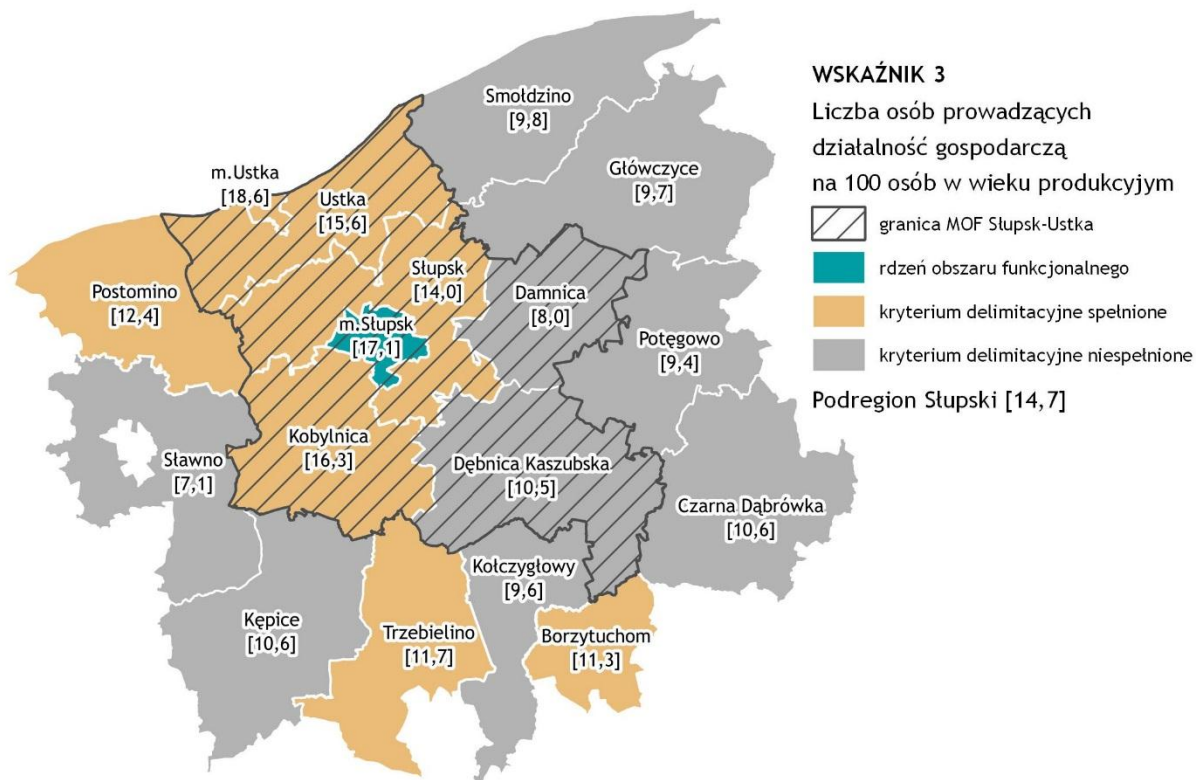
JEDNOSTKA	Liczba ludności	Liczba zameldowań ze Słupska w latach 2018-2020	Liczba zameldowań ze Słupska na 1000 ludności w latach 2018-2020	WSKAŹNIK 2
Sławno (2)	7 645	0	0,0	0
Borzycuchom (2)	3 399	3	0,9	0
Czarna Dąbrówka (2)	5 946	3	0,5	0
Kończygłowy (2)	4 232	7	1,7	0
Trzebielino (2)	3 706	30	8,1	1
Ustka (1)	15 199	64	4,2	0
Damnica (2)	6 080	47	7,7	1
Dębica Kaszubska (2)	9 495	102	10,7	1
Główczyce (2)	8 880	38	4,3	0
Kępice (3)	8 941	20	2,2	0
Kobylnica (2)	13 211	944	71,5	1
Potęgowo (2)	6 821	30	4,4	0
Słupsk (2)	18 528	978	52,8	1
Smołdzino (2)	3 382	27	8,0	1
Ustka (2)	8 295	96	11,6	1
Słupsk (1)	89 780	0	0,0	
Postomino (2)	6 847	27	3,9	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Wskaźnik 3. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym.
Kryterium delimitacyjne: wartość wskaźnika powyżej 75% wartości średniej dla podregionu słupskiego.

Prezentowany wskaźnik obrazuje indywidualną przedsiębiorczość mieszkańców obszaru. Kryterium delimitacyjne zostało spełnione przez 8 JST. Dwie jednostki należące do MOF S-U nie spełniły przyjętego kryterium: Gmina Damnica oraz Gmina Dębica Kaszubska). Najwyższe wartości wskaźnika osiągnęła Gmina Miasto Ustka, Gmina Kobylnica oraz Gmina Słupsk. Co interesujące, pod względem przedsiębiorczości wartość wskaźnika dla Gminy Miasta Ustka przewyższyła wartość dla Miasta Słupsk.

Grafika 4 Wskaźnik 3. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Tabela 32 Wskaźnik 3. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym

JEDNOSTKA	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	WSKAŹNIK 3
Sławno (2)	4 530	321	7,1	0
Borzytucho (2)	2 135	242	11,3	1
Czarna Dąbrówka (2)	3 575	379	10,6	0
Kołczygłowy (2)	2 670	256	9,6	0
Trzebielino (2)	2 283	266	11,7	1
Ustka (1)	8 492	1 582	18,6	1
Damnica (2)	3 788	304	8,0	0
Dębica Kaszubska (2)	5 949	625	10,5	0
Główczyce (2)	5 489	534	9,7	0
Kępice (3)	5 534	585	10,6	0
Kobylnica (2)	8 208	1 339	16,3	1
Potęgowo (2)	4 223	396	9,4	0
Słupsk (2)	11 627	1 630	14,0	1
Smółdzino (2)	2 113	208	9,8	0
Ustka (2)	5 187	811	15,6	1

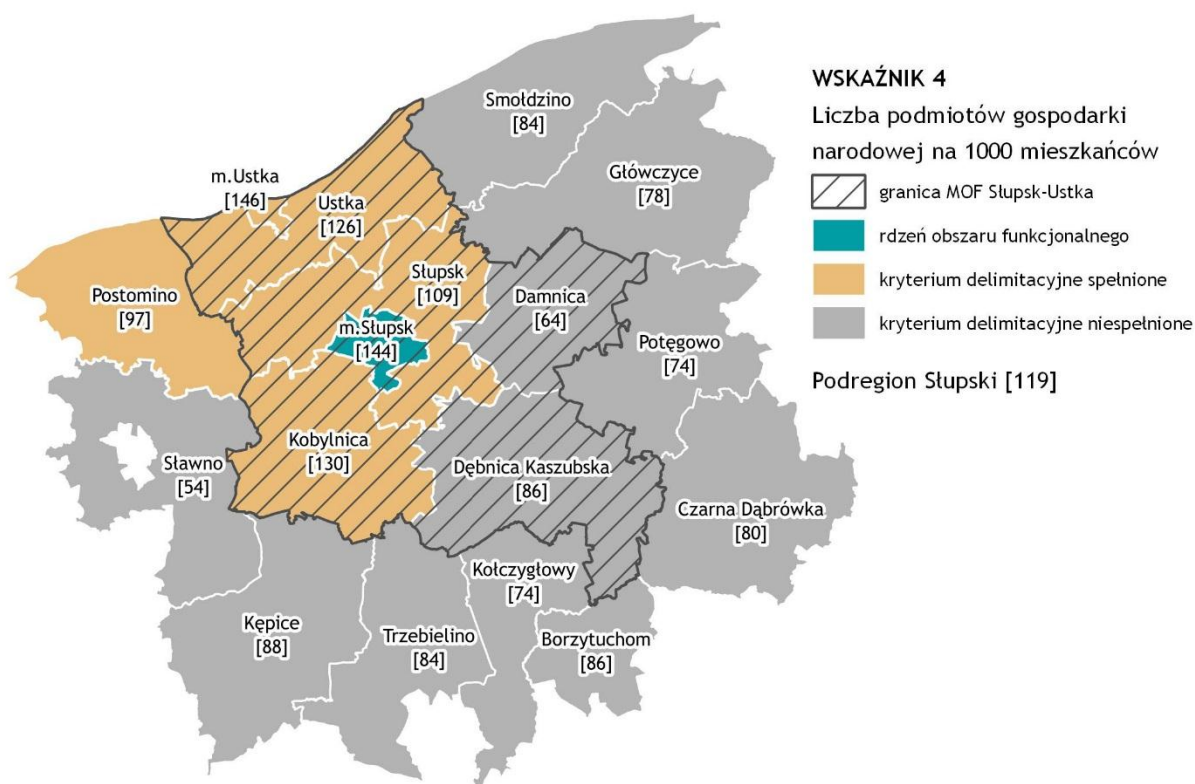
JEDNOSTKA	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	WSKAŹNIK 3
Słupsk (1)	51 545	8 836	17,1	1
Postomino (2)	4 240	527	12,4	1
PODREGION SŁUPSKI	200 000	29 465	14,7	
Powiat bytowski	48 190	5 768	12,0	
Powiat lęborski	39 655	6 847	17,3	
Powiat słupski	60 610	8 014	13,2	
Powiat m.Słupsk	51 545	8 836	17,1	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Wskaźnik 4. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Kryterium delimitacyjne: wartość wskaźnika powyżej 75% wartości średniej dla podregionu słupskiego.

Zadane kryterium zostało spełnione przez 5 badanych JST należących do MOF S-U. Kryterium nie zostało spełnione przez Gminę Damnica oraz Gminę Dębica Kaszubska. Najwyższe wartości wskaźnika, przewyższające wartości dla podregionu słupskiego odnotowano w Mieście Słupsku, Gminie Mieście Ustka oraz Gminie Kobylnica.

Grafika 5 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Tabela 33 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

JEDNOSTKA	Liczba ludności	Liczba podmiotów gospodarki narodowej	Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców	WSKAŹNIK 4
Sławno (2)	7 645	410	54	0
Borzytuchom (2)	3 399	291	86	0
Czarna Dąbrówka (2)	5 946	476	80	0
Kończygłowy (2)	4 232	315	74	0
Trzebielino (2)	3 706	311	84	0
Ustka (1)	15 199	2 217	146	1
Damnica (2)	6 080	388	64	0
Dębica Kaszubska (2)	9 495	819	86	0
Główny (2)	8 880	692	78	0
Kępice (3)	8 941	786	88	0
Kobylnica (2)	13 211	1 721	130	1
Potęgowo (2)	6 821	505	74	0
Słupsk (2)	18 528	2 026	109	1
Smołdzino (2)	3 382	284	84	0
Ustka (2)	8 295	1 043	126	1
Słupsk (1)	89 780	12 886	144	1
Postomino (2)	6 847	667	97	1
PODREGION SŁUPSKI	333 809	39 720	119	
Powiat bytowski	79 114	7 455	94	
Powiat lęborski	66 083	8 898	135	
Powiat słupski	98 832	10 481	106	
Powiat m. Słupsk	89 780	12 886	144	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

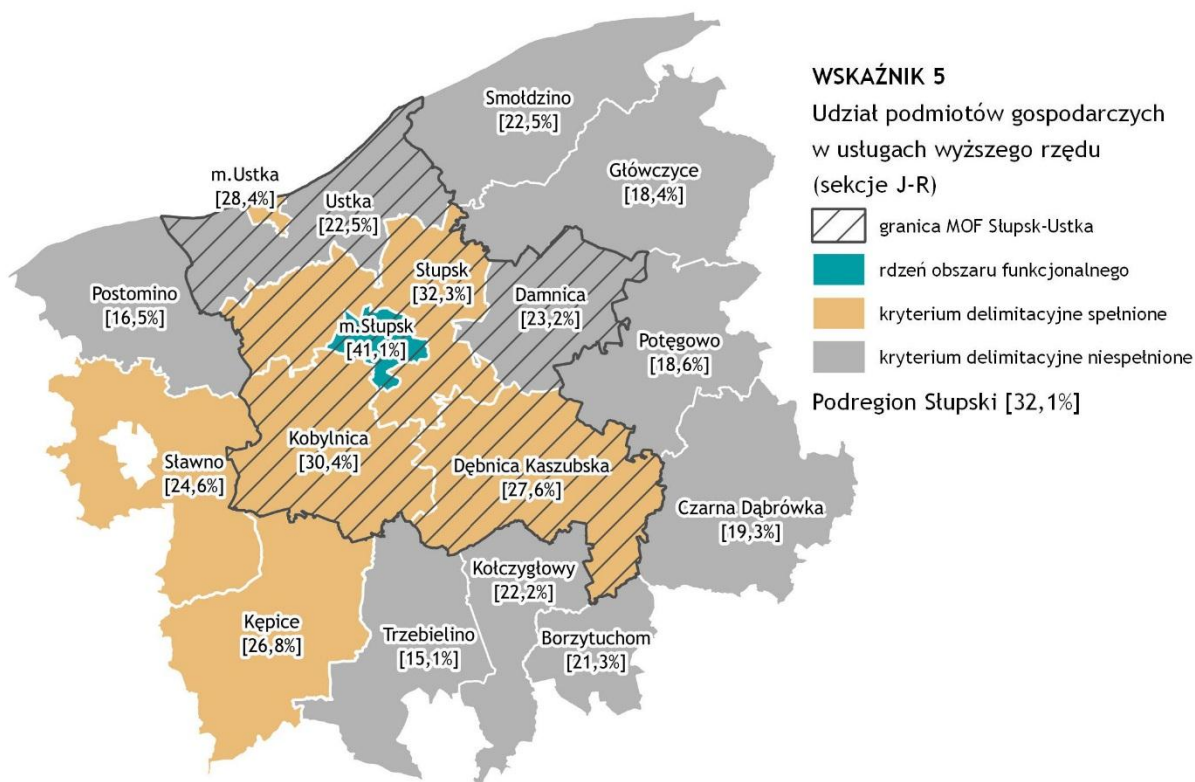
Wskaźnik 5. Udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R). Kryterium delimitacyjne: powyżej 50% wartości wskaźnika dla Słupska.

Zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności usługi wyższego rzędu to:

- informacja i komunikacja,
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa,
- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości,
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna,
- działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, administrację publiczną i obronę narodową, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, edukację, opiekę zdrowotną i pomoc społeczną
- działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją

Kryterium delimitacyjne zostało spełnione przez 4 JST należące do MOF S-U. Wyjątek stanowiła Gmina Ustka oraz Gmina Damnica.

Grafika 6 Wskaźnik 5. Udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Tabela 34 Wskaźnik 5. Udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R)

JEDNOSTKA	Liczba podmiotów gospodarki narodowej	Liczba podmiotów sekcji J-R	Udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R)	WSKAŹNIK 5
Sławno (2)	410	101	24,6	1
Borzytucho (2)	291	62	21,3	0
Czarna Dąbrówka (2)	476	92	19,3	0
Kołczygłowy (2)	315	70	22,2	0
Trzebielino (2)	311	47	15,1	0
Ustka (1)	2 217	630	28,4	1
Damnica (2)	388	90	23,2	0
Dębica Kaszubska (2)	819	226	27,6	1
Główczyce (2)	692	127	18,4	0
Kępice (3)	786	211	26,8	1
Kobylnica (2)	1 721	523	30,4	1
Potęgowo (2)	505	94	18,6	0
Słupsk (2)	2 026	655	32,3	1
Smóldzino (2)	284	64	22,5	0

JEDNOSTKA	Liczba podmiotów gospodarki narodowej	Liczba podmiotów sekcji J-R	Udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R)	WSKAŹNIK 5
Ustka (2)	1 043	235	22,5	0
Słupsk (1)	12 886	5 296	41,1	1
Postomino (2)	667	110	16,5	0
PODREGION SŁUPSKI	39 720	12 769	32,1	
Powiat bytowski	7 455	2 138	28,7	
Powiat Ięborski	8 898	2 480	27,9	
Powiat słupski	10 481	2 855	27,2	
Powiat m. Słupsk	12 886	5 296	41,1	

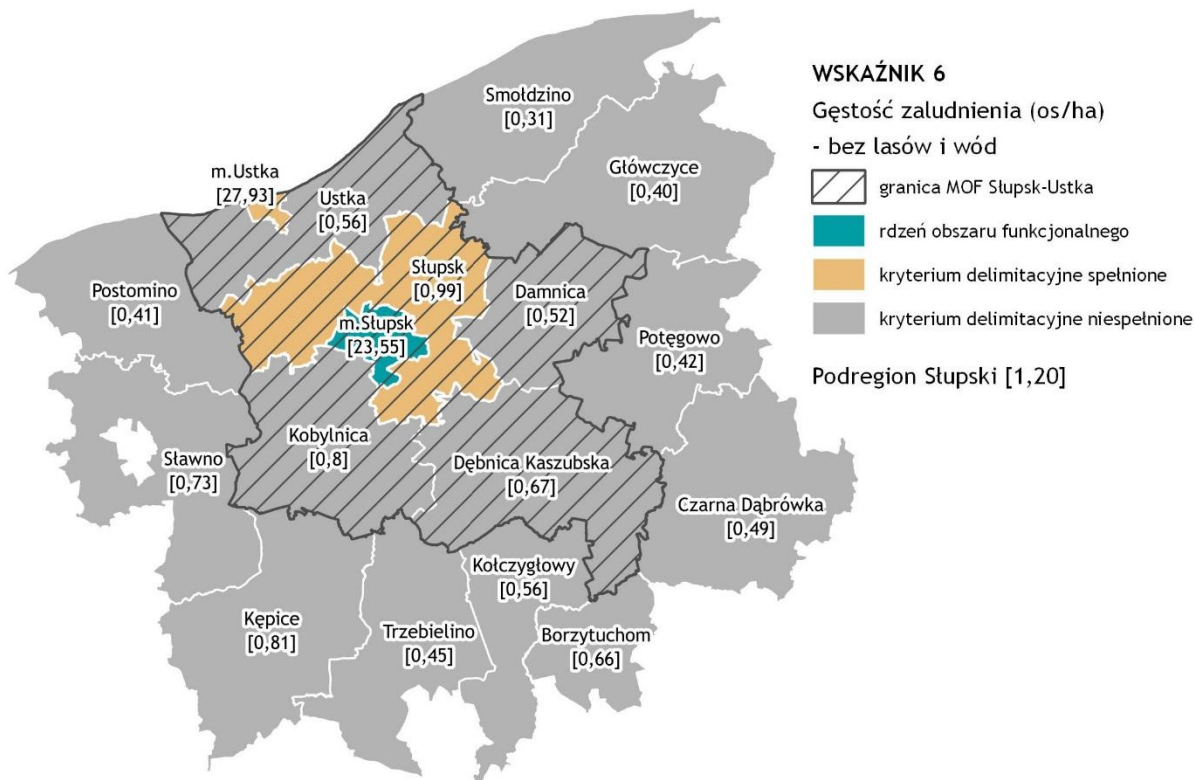
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Wskaźnik 6. Stosunek gęstości zaludnienia (bez lasów i wód) do średniej dla podregionu słupskiego. Kryterium delimitacyjne: wartość wskaźnika powyżej 50%.

Gęstość zaludnienia informuje o typie struktury osadniczej danej jednostki terytorialnej. Kryterium delimitacyjne wskazuje, w których gminach struktura osadnicza jest podobna do miasta rdzeniowego.

Zgodnie z analizą danych, kryterium delimitacyjne zostało spełnione przez Gminę Miasto Ustka, oraz Gminę Słupsk.

Grafika 7 Wskaźnik 6. Stosunek gęstości zaludnienia (bez lasów i wód) do średniej dla podregionu słupskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Tabela 35 Wskaźnik 6. Stosunek gęstości zaludnienia (bez lasów i wód) do średniej dla podregionu słupskiego

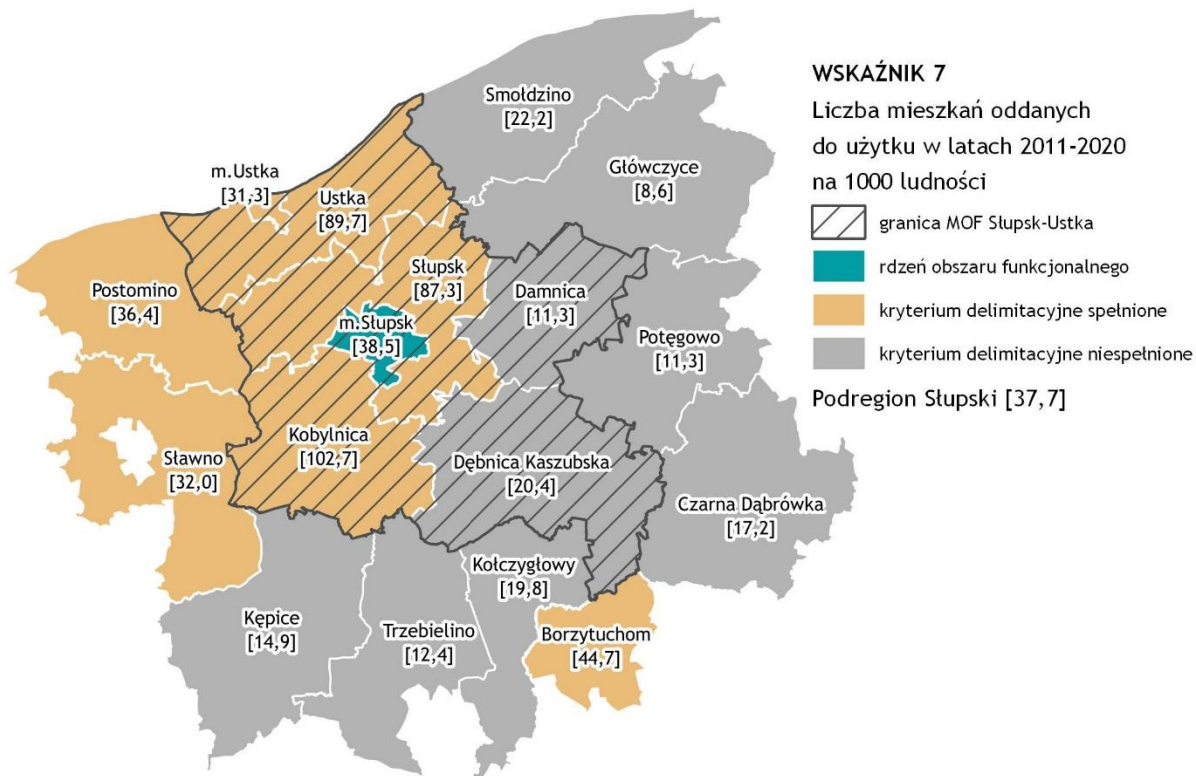
JEDNOSTKA	Liczba ludności	Powierzchnia bez lasów i wód (ha)	Gęstość zaludnienia (os/ha) - bez lasów i wód	WSKAŹNIK 6
Sławno (2)	7 645	10 529	0,73	0
Borzytuchom (2)	3 399	5 180	0,66	0
Czarna Dąbrówka (2)	5 946	12 193	0,49	0
Kończygłowy (2)	4 232	7 580	0,56	0
Trzebielino (2)	3 706	8 268	0,45	0
Ustka (1)	15 199	544	27,93	1
Damnica (2)	6 080	11 737	0,52	0
Dębica Kaszubska (2)	9 495	14 181	0,67	0
Główczyce (2)	8 880	22 075	0,40	0
Kępice (3)	8 941	10 984	0,81	0
Kobylnica (2)	13 211	16 519	0,80	0
Potęgowo (2)	6 821	16 347	0,42	0
Słupsk (2)	18 528	18 704	0,99	1
Smółdzino (2)	3 382	10 840	0,31	0
Ustka (2)	8 295	14 846	0,56	0
Słupsk (1)	89 780	3 812	23,55	1
Postomino (2)	6 847	16 644	0,41	0
PODREGION SŁUPSKI	333 809	277 363	1,20	
Powiat bytowski	79 114	97 373	0,81	
Powiat lęborski	66 083	39 402	1,68	
Powiat słupski	98 832	136 776	0,72	
Powiat m. Słupsk	89 780	3 812	23,55	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Wskaźnik 7. Stosunek liczby mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2011-2020 do średniej podregionu słupskiego. Kryterium delimitacyjne: wartość wskaźnika powyżej 75%.

Ostatni analizowany wskaźnik dotyczy działalności inwestycyjnej w zakresie budowy mieszkań i pozostaje w ścisłym związku z procesami suburbanizacyjnymi oraz migracyjnymi. Przeprowadzona analiza danych wskazuje, iż kryterium delimitacyjne zostało spełnione przez 7 JST, przy czym 4 z nich należą do MOF Słupsk-Ustka. W ramach MOF S-U kryterium delimitacyjne zostało spełnione przez Gminę Miasto Ustka, Gminę Ustka, Gminę Słupsk oraz Gminę Kobylnica.

Grafika 8 Wskaźnik 7. Stosunek liczby mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2011- 2020 do średniej podregionu słupskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

W liczbach bezwzględnych, największą liczbę mieszkań w latach 2011-2020 oddano do użytku w Słupsku (3 460) oraz Gminie Słupsk (1 618). Najmniej mieszkań oddano w Gminie Trzebielino – zaledwie 46.

Tabela 36 Wskaźnik 7. Stosunek liczby mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2011- 2020 do średniej podregionu słupskiego

JEDNOSTKA	Liczba ludności	Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2011-2020	Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2011-2020 na 1000 ludności	WSKAŹNIK 7
Sławno (2)	7 645	245	32,0	1
Borzytuchom (2)	3 399	152	44,7	1
Czarna Dąbrówka (2)	5 946	102	17,2	0
Kończytowy (2)	4 232	84	19,8	0
Trzebielino (2)	3 706	46	12,4	0
Ustka (1)	15 199	475	31,3	1
Damnica (2)	6 080	69	11,3	0
Dębica Kaszubska (2)	9 495	194	20,4	0
Główczyce (2)	8 880	76	8,6	0
Kępice (3)	8 941	133	14,9	0
Kobylnica (2)	13 211	1 357	102,7	1

z rdzeniem MOF S-U. Jak wspomniano wcześniej, istotą metody delimitacji jest określenie granic zasięgu oddziaływania ośrodka miejskiego na otoczenie. Zgodnie z obraną metodologią uznaje się, że obszar funkcjonalny tworzą JST, które spełniają minimum 6 z 7 przyjętych wskaźników.

Tabela 37 Wyniki syntezy wskaźników delimitacyjnych

JEDNOSTKA	WSKAŹNIK 1	WSKAŹNIK 2	WSKAŹNIK 3	WSKAŹNIK 4	WSKAŹNIK 5	WSKAŹNIK 6	WSKAŹNIK 7	SUMA
Sławno (2)	1	0	0	0	1	0	1	3
Borzytuchom (2)	0	0	1	0	0	0	1	2
Czarna Dąbrówka (2)	0	0	0	0	0	0	0	0
Kończyłowy (2)	0	0	0	0	0	0	0	0
Trzebielino (2)	0	1	1	0	0	0	0	2
Ustka (1)	1	0	1	1	1	1	1	6
Damnica (2)	1	1	0	0	0	0	0	2
Dębica Kaszubska (2)	1	1	0	0	1	0	0	3
Główczyce (2)	1	0	0	0	0	0	0	1
Kępice (3)	0	0	0	0	1	0	0	1
Kobylnica (2)	1	1	1	1	1	0	1	6
Potęgowo (2)	0	0	0	0	0	0	0	0
Słupsk (2)	1	1	1	1	1	1	1	7
Smółdzino (2)	0	1	0	0	0	0	0	1
Ustka (2)	1	1	1	1	0	0	1	5
Słupsk (1)	1	1	1	1	1	1	1	7
Postomino (2)	1	0	1	1	0	0	1	4

Źródło: opracowanie własne

Przeprowadzone prace delimitacyjne wskazują:

- Najsilniejsze powiązanie na badanym obszarze z miejscowością rdzeniową posiadają Gmina Słupsk (7/7) Gmina Miasto Ustka (6/7) oraz Gmina Kobylnica (6/7)
- Obszar Gminy Słupsk i Gminy Kobylnica są terenem podmiejskim Słupska, gdzie obserwuje się intensywne procesy suburbanizacyjne i migracyjne.
- Gmina Ustka spełnia 5/7 kryteriów delimitacyjnych. Nie spełniła kryterium 5 (udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu) oraz kryterium 6 (stosunek gęstości zaludnienia (bez lasów i wód) do średniej dla podregionu słupskiego)
- Najślabsze powiązanie w ramach MOF S-U wykazano pomiędzy miastem rdzeniowym a Gminą Damnica (spełniono zaledwie 2/7 kryteriów delimitacyjnych. Gminę tę natomiast charakteryzuje stosunkowo krótki czas dojazdu do Słupska oraz wysoka liczba połączeń komunikacji publicznej.
- Najsilniejsze powiązanie między Słupskiem a gminami spoza obszaru MOF S-U wykazano z Gminą Postomino. Gmina ta charakteryzuje się stosunkowo wysoką liczbą połączeń komunikacji publicznej, powiązaniem gospodarczym oraz relatywnie wysoką liczbą oddanych do użytku mieszkań.

IX. Bilans strategiczny

Poniżej w sposób syntetyczny zaprezentowano zbiór wniosków płynący z przeprowadzonej diagnozy statystycznej. Wnioski pogrupowano na obszary związane z obszarem społecznym, gospodarczym oraz przestrzenno-funkcjonalnym i środowiskowym. W bilansie wykorzystano wnioski wynikające z badań ilościowych i jakościowych prowadzonych wśród mieszkańców oraz osób zaangażowanych w funkcjonowanie MOF S-U. Uzupełnieniem zaprezentowanych wniosków z diagnozy, jest analiza SWOT oraz rekomendacje przedstawione w kolejnych podrozdziałach.

1. Obszar społeczny

- 1. Populacja MOF S-U** to około 160 tys. osób, stanowiąca mniej więcej 6,8% ogółu województwa pomorskiego. Jest to jednocześnie populacja starzejąca się i stopniowo malejąca liczebnie. Blisko 2/3 mieszkańców obszaru zamieszkuje teren 2 miast – Słupsk i Ustka, oznacza to stosunkowo wysoki wskaźnik urbanizacji obszaru, jednocześnie około połowy terenu MOF stanowią użytki rolne, a około 1/3 grunty leśne. W tym kontekście istotne jest to, iż z przeprowadzonych wśród mieszkańców MOF S-U (na próbie 860 osób) badań ankietowych wynika, iż jedynie około 8% respondentów rozważa możliwość zmiany miejsca zamieszkania, na lokalizację umiejscowioną poza MOF S-U. Jednocześnie ponad 80% badanych zamierza w najbliższych latach pozostać na terenie MOF S-U i niemal tyle samo respondentów jest przekonana, że teren ten jest dobrym miejscem do życia. Wskazuje to na duże przywiązanie badanych do zamieszkiwanego miejsca i dobrą ocenę jakości życia na tym terenie. Wśród potencjalnych powodów skłaniających respondentów do zmiany miejsca zamieszkania znalazły się głównie chęć zamiany mieszkania na dom, lub miasta na wieś, a także powody finansowe – lepsze zarobki, niższe opłaty.
- 2. Suburbanizacja** - w odniesieniu do powyższego, istnieje duże prawdopodobieństwo, iż teren MOF S-U nadal będzie się wyludniał (o czym świadczą prognozy statystyczne), lecz mimo wszystko znaczna część mieszkańców czuje silny związek zamieszkiwanym terenem, co można traktować jako istotny potencjał. Jednocześnie obszar ten narażony jest na zjawisko postępującej suburbanizacji – przenoszenia się ludności miejskiej, do gmin podmiejskich, co potwierdzają zarówno badania ankietowe jak i dane statystyczne. W sposób zauważalny koncentracja mieszkańców występuje wokół miast rdzenia MOF S-U. Im dalej od miast Słupsk i Ustka, tym bardziej maleje zagęszczenie ludności. Wraz ze zjawiskiem suburbanizacji w kolejnych latach postępować będzie proces wyludniania się miast obszaru oraz powolnego tracenia przez nie funkcji miejskich. Koniecznym stanie się ponoszenie dodatkowych nakładów na rozwój infrastruktury drogowej, komunikacyjnej i komunalnej. Depopulacja obszarów miejskich w znaczny sposób podnosi koszty utrzymania infrastruktury technicznej (szczególnie liniowej) oraz społecznej. Skutkiem osłabienia podstaw funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz usług jest ograniczenie ich sieci i zmniejszenie oferty. Przekłada się to na trudności w dostępie do nich dla mieszkańców, generuje dodatkowy ruch samochodowy, co z kolei przekłada się na dodatkowe koszty. Postępujące rozlewanie się skutkuje obniżeniem atrakcyjności inwestycyjnej całego obszaru funkcjonalnego i niszczeniem jego potencjału rozwojowego.
- 3. Starzenie się społeczności** - wraz ze zjawiskiem suburbanizacji, postępuje starzenie się społeczności miast (Słupsk i Ustka). W latach 2011-2020 znacząco wzrósł w nich odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Równocześnie maleje wskaźnik przyrostu naturalnego co wskazuje, że zjawisko starzenia się demograficznego w kolejnych latach będzie nadal się nasilało.

- 4. Opieka żłobkowa i przedszkolna** - obszar MOF S-U statystycznie cechuje się względnie dobrze rozwiniętą opieką żłobkową, lecz oferta ta koncentruje się w obszarach miejskich. Na terenach wiejskich MOF oferta ta dostępna jest w bardzo ograniczonym zakresie. Zdecydowanie lepiej rozwinięta jest natomiast oferta opieki przedszkolnej, choć dostępność miejsc w przedszkolach także skupia się na obszarach miejskich MOF. Wzmocnienie oferty opieki żłobkowej i przedszkolnej, może stanowić jeden z istotnych elementów sprzyjających powrotom do pracy młodym rodzicom.
- 5. Edukacja** – obecnie przeciętne wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach podstawowych MOF S-U oraz wyniki egzaminów maturalnych w latach 2018-2020 znacząco odstają od średnich dla kraju i województwa. Oznacza to, iż szkoły MOF S-U oferują niższy poziom nauki, niż ich odpowiedniki w kraju i województwie. Duże zróżnicowanie w zakresie wyników egzaminów zauważalne jest także na poziomie poszczególnych gmin MOF. W trakcie badań prowadzonych na potrzeby opracowania diagnozy, często wskazywano na niewykorzystany potencjał lokalnych szkół oraz uczelni wyższych. Wielokrotnie postulowano, aby w kolejnych latach podjęto działania nastawione na wypracowanie modelu kształcenia (szkoły podstawowe, ponadpodstawowe, Akademia Pomorska, placówki kształcenia ustawicznego), które pozwalałyby na kształcenie kadr pod potrzeby lokalnego rynku pracy, co docelowo może przełożyć się na zapewnienie stabilnego zatrudnienia. W kontekście samej Akademii Pomorskiej postulowano utworzenie kierunków medycznych oraz uruchomienie innowacyjnych kierunków kształcących inżynierów. Rozwój współpracy na każdym poziomie szkolnictwa może stać się impulsem zarówno dla lokalnej gospodarki, jak korzystnie wpłynąć na ograniczenie migracji osób młodych.
- 6. Infrastruktura i oferta pomocy społecznej** - Mimo nieznacznie wyższych od wojewódzkich wskaźników dotyczących liczby mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, obserwuje się stały trend poprawy sytuacji społecznej mieszkańców MOF S-U. Z danych statystycznych wynika wprost, że poprawie ulega sytuacja materialna mieszkańców i ogranicza się występowanie poziomu ubóstwa. Jednakże dostrzega się istotne problemy i potrzeby w obszarze pomocy społecznej w zakresie wsparcia rodzin dysfunkcyjnych, brak rodzin zastępczych, a także braki kadrowe ośrodków pomocy społecznej. W związku z zachodzącymi zmianami demograficznymi, konieczne będzie także powołanie nowych instytucji odpowiadających na zapotrzebowanie rosnącej liczby osób z niepełnosprawnością, osób starszych i samotnych. Ważne będzie także uruchomienie nowych usług wspierających, nastawionych na deinstytucjonalizację pomocy, a także pomoc dedykowaną konkretnym grupom społecznym: usługi transportowe, asystentów rodziny, opiekę wytchnieniową, rozwój miejsc oferty miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością, tworzenie mieszkań specjalnego przeznaczenia etc. Istotne będzie również uruchomienie działań nakierowanych na integrację cudzoziemców.

2. Obszar gospodarczy

- 1. Rynek pracy** - na terenie MOF S-U obserwuje się wieloletni trend spadku bezrobocia rejestrowanego. Większość osób pozostających bez zatrudnienia stanowią kobiety. Oprócz poprawiającej się sytuacji na rynku pracy, obserwuje się stałą poprawę sytuacji gospodarczej obszaru. Sukcesywnie przyrasta liczba zarejestrowanych na terenie MOF S-U podmiotów gospodarczych, a także działalności zakładanych przez osoby fizyczne. Co istotne trend ten nie omija także gmin wiejskich MOF S-U, przez co wartości wskaźników dla całego obszaru,

zbliżone są do wartości dla całego województwa. Słabiej natomiast kształtują się statystyki dotyczące prowadzenia i zakładania przez mieszkańców podmiotów społecznych (fundacji i stowarzyszeń). Mimo poprawiającej się stale sytuacji na lokalnym rynku pracy, problemem dla mieszkańców MOF S-U może być nie sama dostępność pracy, lecz jej jakość związana z oferowanymi wynagrodzeniami, charakterem pracy, oczekiwaniami pracodawców etc. Istotny problem lokalnego rynku pracy to także aktualny układ drogowy i wykluczenie komunikacyjne całego MOF, który z jednej strony utrudnia przemieszczanie się po obszarze, a z drugiej zmniejsza zainteresowanie inwestorów, ze względu na długie czasy dojazdów. Sytuacja ta ogranicza tym samym konkurencyjność firm zlokalizowanych na terenie MOF S-U. Rozwiązaniem (co najmniej doraźnym) części problemów komunikacyjnych, może być rozwój i promocja telepracy oraz innych współczesnych form zatrudnienia. Rozwój oferty telepracy może sprzyjać większemu przywiązaniu do terenu MOF osób młodych i specjalistów z różnych branż, gdyż zmniejszy się konieczność dojeżdżania do firm zlokalizowanych poza terenem MOF.

- 2. Deficyty lokalnego rynku pracy** - spośród wymienionych zawodów deficytowych stosunkowo największe zapotrzebowanie zgłaszane jest przez branżę budowlaną, w zawodach wymagających kwalifikacji/uprawnień specjalistycznych, ale także (co istotne) branżę medyczną – lekarze, pielęgniarki, ratownicy medyczni. Braki kadrowe to także istotny element związany z funkcjonowaniem lokalnej administracji, która od lat boryka się brakiem specjalistów (zarówno w zakresie kadr na stanowiskach administracyjnych, jak i w obszarze kultury, pomocy społecznej etc.). Braki kadrowe samorządów negatywnie przekładają się także na ich funkcjonowanie w zakresie kooperacji jednostek, koordynacji pracy oraz wdrażania nowych rozwiązań. Odpowiedzią na obserwowane zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy, przynajmniej częściowo może stać się oferta szkół średnich i uczelni wyższych MOF S-U. Działanie to wymaga jednak stałej współpracy instytucji publicznych i podmiotów rynku pracy. W przypadku funkcjonowania jednostek publicznych MOF S-U, poprawę funkcjonowania można osiągnąć także za sprawą rozwoju środków komunikacji elektronicznej (e-usługi). W chwili obecnej usługi te funkcjonują w ograniczonym zakresie, lecz docelowo mogą poprawić zarówno jakość realizacji usług publicznych, jak i przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej.
- 3. Tereny inwestycyjne** - Ważną instytucją związaną z gospodarką MOF S-U jest Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego, która zarządza Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną i Słupskim Inkubatorem Technologicznym. Strefa obejmuje swym zasięgiem 16 powiatów, zlokalizowanych na terenie trzech województw: pomorskiego, zachodniopomorskiego oraz wielkopolskiego, łącznie 97 gmin Pomorza Środkowego posiadających tereny inwestycyjne. W ramach strefy funkcjonuje 18 podstref, z których część zlokalizowana jest w Ustce, Słupsku oraz na obszarze gminy Słupsk. Obecnie PARR dysponuje atrakcyjnymi terenami inwestycyjnymi wzdłuż obwodnicy Miasta Słupska w ciągu drogi ekspresowej S6, która gwarantuje dogodne połączenie komunikacyjne. Dobrze rozwinięta infrastruktura usług okołobiznesowych zapewnia sprzyjający klimat inwestycyjny i społeczny. Elementy te mogą stać się kołem zamachowym przyszłego rozwoju MOF S-U. Dalszy rozwój terenów inwestycyjnych, może być także odpowiedzią na wskazywany w trakcie prowadzonych badań problem ograniczonej liczby firm innowacyjnych, które obecnie nie zapewniają pracy dla inżynierów i specjalistów średniego i wyższego szczebla. Problemy w zakresie innowacyjności to także efekt (przynajmniej częściowy) trudności w dostępie do wykwalifikowanych kadr na obszarze MOF S-U. Jest to kolejne z wyzwania stojących przed MOF S-U.

4. **Baza raketowa** - Wyzwaniem w zakresie rozwoju gospodarczego obszaru, może okazać się istnienie bazy raketowej zlokalizowanej na terenie gminy Słupsk. Funkcjonowanie bazy skutkuje licznymi ograniczeniami związanymi z możliwością lokalizowania niektórych branż na terenie MOF, ograniczenie w kubaturze budynków etc. Innymi słowy istnienie bazy raketowej może ograniczać w sposób znaczący konkurencyjność MOF względem innych obszarów w województwie.
5. **Port w Ustce** - Ważnym elementem zmian, jest także koncepcja rozbudowy portu w Ustce. Jako odpowiedź na możliwości rozwoju gospodarczego obszaru, rozwój transportu i gospodarki lokalnej, która może przyczynić się do ograniczenia migracji osób młodych, a także otwarcia gospodarczego i komunikacyjnego obszaru.
6. **Produkt turystyczny** - docelowo obszar MOF S-U powinien wypracować lokalny produkt turystyczny, który wpłynąłby na rozpoznawalność obszaru i mógł przyczynić się do wypracowania tożsamości lokalnej mieszkańców. W zakresie turystyki mocny nacisk należy położyć na rozwój turystyki aktywnej, łączącej zasoby naturalne obszaru i możliwość korzystania z różnorodnych rozrywek – kajaki, rowery, turystyka konna etc.
7. **Kondycja finansowa gmin i powiatu:** wyzwaniem w zakresie lokalnej gospodarki i inwestycji, może być aktualna sytuacja finansowa samorządów MOF S-U. Brak środków na nowe inwestycje, lub środków dla zapewnienia wkładów władnych przy inwestycjach realizowanych ze środków zewnętrznych, może stać się problemem negatywnie oddziałującym na realizację planowanych inwestycji.

3. Obszar przestrzenno-funkcjonalny i środowiskowy

1. **Wykluczenie komunikacyjne** – jest jednym z kluczowych elementów wpływających na całokształt funkcjonowania MOF S-U i możliwość rozwoju obszaru. Wykluczenie komunikacyjne to element, który zdecydowanie najczęściej wskazywali wśród słabych stron przedstawiciele MOF S-U. Problem ten to przede wszystkim efekt prowincjonalnego usytuowania MOF i wieloletnich opóźnień w rozwoju głównych korytarzy komunikacyjnych, łączących obszar MOF ze stolicą województwa i pozostałymi częściami kraju. Problem wykluczenia transportowego generuje istotne problemy w obszarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym, a także przyczynia się do zwiększenia presji migracyjnej mieszkańców do innych, silniejszych gospodarczo obszarów. Problem ten wskazywany jest także wśród głównych problemów obszaru przez samych mieszkańców MOF S-U, którzy poruszali także temat niskiej przepustowości głównych tras komunikacyjnych, czy stan bezpieczeństwa na drogach i jakość ich nawierzchni. Na wykluczenie komunikacyjne MOF S-U nakładają się także takie czynniki jak duża odległość od najbliższego lotniska, czy wymagająca znaczących inwestycji komunikacja kolejowa. Jest to zatem jeden z priorytetów inwestycyjnych, który w znacznej części uzależniony jest od decyzji na szczeblu ponadlokalnym. Działania te powinny mieć charakter kompleksowy, uwzględniając zarówno drogi transportu kołowego, kolej, a także ścieżki rowerowe i rozwój transportu publicznego wewnątrz MOF S-U.
2. **Funkcjonowanie MOF S-U** - Z przeprowadzonych wywiadów jakościowych wynika, że dotychczasowa współpraca w ramach MOF S-U (mimo występujących różnic zdań i pojawiających się „tarć”) oceniana jest korzystnie. Pomimo pojawiających się różnic i stosunkowo niewielkiej liczby zrealizowanych wspólnie przedsięwzięć, uczestnicy badania

wskazywali, że ostatni okres współpracy pozwolił na wzmocnienie wewnętrznych więzi i rozwiązanie części wspólnych problemów. Ponadto współpraca ta owocuje zwiększeniem podmiotowości samorządów MOF S-U w imię zasady „duży może więcej”. Podejście nastawione na współpracę i oparte o wypracowane do tej pory mechanizmy może docelowo wpłynąć pozytywnie na rozwiązanie znacznej części problemów zdiagnozowanych w ramach MOF S-U.

- 3. Mieszkalnictwo** - obszar MOF S-U cechuje się ponadprzeciętną dostępnością mieszkań, zarówno w porównaniu ze średnią wojewódzką jak i ogólnopolską. Wyższy współczynnik dostępności mieszkań może wynikać zarówno z rosnącej liczby wydawanych pozwoleń budowlanych, ale także ze stopniowym wyludnieniem się części gmin obszaru. Jednocześnie w trakcie prowadzonych badań postulowano opracowanie programu rozwoju mieszkalnictwa, w tym mieszkalnictwa nakierowanego na potrzeby osób młodych i pod pozyskiwanie kadr dla lokalnej gospodarki. Program ten może ograniczyć odpływ młodzieży z terenu MOF S-U i przyczynić się do napływu nowych mieszkańców w kolejnych latach. Warto zwrócić jednak uwagę, że większość gmin posiada deficyty w sferze dostępności mieszkań komunalnych (długie listy oczekujących, zły stan budynków).
- 4. Usługi medyczne** - Obszar MOF S-U charakteryzuje się znaczącym zróżnicowaniem dostępu do usług medycznych na poziomie poszczególnych gmin. Dostępność do usług medycznych jest przeciętnie niższa od średniej dla województwa pomorskiego i kraju. Sytuacja ta może przekładać się na wyższy współczynnik umieralności mieszkańców poszczególnych gmin. Trudniejszy jest także dostęp do aptek. Wskazywany powyżej problem znajduje także potwierdzenie w badaniach ankietowych zrealizowanych wśród mieszkańców MOF S-U, w których respondenci wśród ocenianych elementów jakości życia na terenie MOF S-U najgorzej oceniali dostępności usług medycznych. Negatywne oceny w części mogą być jednak powiązane z funkcjonowaniem systemu opieki zdrowotnej w okresie pandemicznym. Zdiagnozowany problem w zakresie dostępności do usług medycznych, powiązany jest przede wszystkim z „wolnymi terminami” zarówno w POZ jak i AOS. Czas oczekiwania na termin wizyty wydłuża się ze względu na braki w kadrze lekarskiej.
- 5. Kultura i rekreacja** – za sprawą dostępu do linii brzegowej Morza Bałtyckiego, a także licznych atrakcji wynikających z ukształtowania terenu i zasobów przyrodniczych, obszar MOF S-U korzystnie wyróżnia się pod względem oferty związanej z możliwością spędzania wolnego czasu. Oprócz zasobów naturalnych, teren MOF charakteryzuje stosunkowo wysoka liczba zabytków oraz podmiotów związanych z branżą kulturalno-rozrywkową. Trwają także inwestycje związane z rozbudową infrastruktury sportowej, w tym modernizacja stadionu w Słupsku, sal gimnastycznych oraz innych obiektów. Niemniej jednak w badaniach ankietowych mieszkańcy nadal wskazują na deficyty w ofercie spędzania czasu wolnego dostosowanej do potrzeb dzieci i młodzieży, a także osób dorosłych. Wyzwaniem jest również nierównomierne obciążenie ofertą rozrywkową w poszczególnych miesiącach roku, gdzie wskazuje się na natężenie wydarzeń w sezonie letnim i ograniczenie oferty w pozostałych okresach.
- 6. Zasoby środowiskowe** - MOF S-U wyróżnia na tle kraju i województwa stosunkowo wysoki współczynnik lesistości, który przekracza poziom 1/3 obszaru. Mimo dużej lesistości, MOF S-U posiada niewielkie zasoby obszarów prawnie chronionych - poniżej 20% powierzchni ogółem. Mieszkańcy MOF S-U korzystnie ocenili jakość środowiska naturalnego i infrastruktury komunalnej MOF S-U. Pozytywnie odnieśli się do stanu środowiska naturalnego, powietrza, czy

jakości wody. Walory środowiskowe znalazły się także wśród największych potencjałów MOF S-U, który wśród czołowych potencjałów obszaru wymieniali zarówno mieszkańcy jak i przedstawiciele gmin MOF S-U. Do kluczowych zaliczono nadmorskie położenie, a także zasoby przyrodnicze i środowiskowe MOF S-U, co obiektywnie potwierdza jakość i walory środowiskowe, jako najważniejsze atuty obszaru.

- 7. Odpady komunalne i działania pro-środowiskowe** - Pod względem zbiórki odpadów komunalnych, MOF S-U plasuje się powyżej średniej wojewódzkiej i jest na poziomie zbliżonym do średniej ogólnopolskiej. Wyższa ilość odpadów przypadających na 1 mieszkańca występuje w gminach nadmorskich, co może być wprost powiązane z nasileniem ruchu turystycznego. Ponadto dla MOF S-U korzystnie kształtuje się wskaźnik selektywnej zbiórki odpadów, często przekraczający znacząco średnią ogólnopolską (około 40%). Niemniej jednak system ten nadal będzie wymagał wprowadzania nowych usprawnień. Selektywna zbiórka odpadów powinna wpisywać się w wieloaspektowość działań prośrodowiskowych na terenie MOF S-U, która docelowo może korzystnie wpłynąć na poprawę jakości życia w gminach – większa liczba terenów zielonych, przestrzeni biologicznie czynnych, poprawa retencji etc. Wszystkie te działania mogą przyczynić się do postrzegania obszaru MOF S-U jako obszaru nowoczesnego, ekologicznego i przyjaznego do życia mieszkańcom, obszaru, który zachęcał będzie do osiedlania się na jego terenie.
- 8. Jakość infrastruktury wod-kan i zużycie wody** - Jednym z pozytywnych wyróżników MOF S-U jest wysoki poziom dostępności podłączeń wodociągowych oraz wysoki wskaźnik skanalizowania obszaru. Jednocześnie wskazuje się, że znaczna część istniejących instalacji wymaga modernizacji i rozbudowy. Konieczne jest także usprawnienie istniejących oczyszczalni ścieków, co wiąże się w szczególności z intensywnym wzrostem populacji w gminach wiejskich MOF S-U. Działanie to jest także konieczne ze względu na fakt, iż przeciętny mieszkaniec MOF S-U zużywa większą ilość wody niż mieszkaniec kraju. Zużycie wody większe jest jednak w gminach nadmorskich, a znacząco mniejsze w gminach, w których ruch turystyczny jest mniejszy. Gminy te wymagają zatem tworzenia odmiennej infrastruktury, uwzględniającej sezonowość ruchu turystycznego.
- 9. Źródła energii** - Obszar MOF S-U cechuje wyższy od przeciętnego dla kraju poziom gazyfikacji. Wynika on jednak z wysokiego stopnia zgazyfikowania miasta Słupsk i Ustki. Pozostałe gminy mają najczęściej fragmentarycznie rozwiniętą sieć gazową. W kontekście zachodzących zmian środowiskowych i konieczności obniżania emisji zanieczyszczeń, konieczna może zatem okazać się rozbudowa sieci gazowej, lub dalsza rozbudowa sieci odnawialnych źródeł energii, która prócz farm fotowoltaicznych i wiatrowych, może zostać uzupełniona o elektrownie wiatrowe morskie. Działanie to przyczyni się to nie tylko do poprawy środowiska naturalnego, ale także może docelowo korzystnie wpłynąć na kondycję dochodów gmin. Ponadto w obszarze MOF funkcjonują dwa systemy ciepłownicze oparte na wytwarzaniu ciepła z węgla. Wysokie ceny uprawnień do emisji oraz nowe standardy emisyjne od 01.01.2023 wymagają gruntownej modernizacji źródeł ciepła. Modernizacja opierać się będzie o decentralizację źródeł, dekarbonizację, dywersyfikację paliw oraz budowę źródeł OZE. Plany Spółek ciepłowniczych przewidują również produkcję energii elektrycznej w kogeneracji. Pozwoli to utrzymanie cen ciepła na akceptowalnym przez mieszkańców poziomie. Budowanie niezależności energetycznej MOF.
- 10. Sieć internetowa** – jak wynika z przeprowadzonych analiz, obszary wiejskie ze względu na swą specyfikę, mają zdecydowanie słabiej rozwiniętą sieć internetową niż tereny miejskie. Obecnie

dostępność Internetu stacjonarnego o wysokiej przepustowości występuje głównie w miastach MOF S-U. Konieczność rozwoju tej sieci to zarówno wyzwanie cywilizacyjne dla obszaru, jak i szansa na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

4. Analiza SWOT MOF S-U

Poniżej w formie podsumowania strategicznego zaprezentowano analizę SWOT obszaru MOF S-U, z podziałem na strefę społeczną, gospodarczą i przestrzenno-funkcjonalną.

↑	Mocne strony MOF S-U	SFERA
	STRENGTHS	Wzrost liczby mieszkańców terenów gminnych (wiejskich)
Funkcjonujący Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej i Słupskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Ekonomii Społecznej,		
Dodatni przyrost naturalny w części gmin z MOF		
Spadek bezrobocia		
Znacząca dynamika budownictwa		
Spadający odsetek gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej		
Funkcjonowanie w Słupsku Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. J. Korczaka oraz Centrum Zdrowia Psychicznego, jako podmiotów zabezpieczających potrzeby zdrowotne mieszkańców MOF Słupsk-Ustka		GOSPODARCZA
Działalność Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., w tym Słupskiego Inkubatora Technologicznego		
Plany optymalizacji (pod kątem ekonomicznym i środowiskowym) zakładów produkujących energię ciepłą		
Wysoka liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców		
Dostępność terenów inwestycyjnych		
Niski odsetek osób długotrwale bezrobotnych		
Dobrze rozwinięta oferta turystyczna strefy przybrzeżnej Morza Bałtyckiego		PRZESTRZENNA
Wysoka wartość przyrodnicza obszaru		
Obszary atrakcyjne turystycznie		
Bogactwo dziedzictwa kulturowego regionu, obecność licznych pałaców, dworów i zespołów zabytkowej zabudowy		
Rosnąca liczba miejsc noclegowych		
Relatywna spójność obszaru MOF S-U (4 JST spełniły 6 lub więcej kryteriów delimitacyjnych)		
Ponad połowa obszaru MOF S-U objęta MPZP		
Wysoki odsetek mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie		
Wysoki poziom zgazyfikowania miast obszaru MOF S-U		
Wysoki odsetek mieszkańców korzystających z wodociągów		
Duża dynamika rozwoju sieci dróg rowerowych na obszarach miejskich		

	Słabe strony MOF S-U	STREFA
WEAKNESSES	Systematyczne starzenie się lokalnej społeczności	SPOŁECZNA
	Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego na obszarach rewitalizacji	
	Depopulacja miast, ich rozlewanie i postępująca suburbanizacja	
	Niska liczba stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców	
	Deficyty specjalistów w zawodach medycznych i technicznych	
	Wzrost liczby osób w wieku nieprodukcyjnym	
	Nierównomierny dostęp do opieki żłobkowej, wyłączający część mieszkańców z rynku pracy	
	Mocno zróżnicowany poziom nauczania na poziomie szkół podstawowych i ponadpodstawowych	
	Brak ośrodka rehabilitacji osób z niepełnosprawnością w regionie Ustki i Słupska	
	Nierównomierny dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej	
WEAKNESSES	Niska atrakcyjność lokalnego rynku pracy	GOSPODARCZA
	Występujące i stale narastające zjawisko imigracji zarobkowej	
	Zbyt krótki sezon turystyczny i niska liczba działań na rzecz jego wydłużenia	
	Słabe skomunikowanie obszaru za pomocą dróg ekspresowych i znaczna odległość od autostrad	
	Lokalizacja elementów tarczy antyrakietowej	
	Zbyt niska atrakcyjność inwestycyjna obszaru	
WEAKNESSES	Brak uzbrojenia terenów pod mieszkalnictwo	PRZESTRZENNA
	Słaby poziom skomunikowania z drogą S11	
	Słaba jakość infrastruktury drogowej, długie czasy dojazdów do dużych miast regionu	
	Brak mariny/Centrum Żeglarstwa Ziemi Słupskiej	
	Brak bezpiecznego szlaku rowerowego na południe od Słupska w kierunku Dębnicy Kaszubskiej	
	Brak integracji planowania przestrzennego na obszarze MOF S-U	
	Niski odsetek gruntów komunalnych	

Niska dostępność komunikacyjna w ruchu samochodowym (DK6)
Niezadawalający stan i przestarzała infrastruktura kulturalna
Duży udział budynków wymagających kompleksowej modernizacji, w szczególności budynków komunalnych
Niska dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami do budynków użyteczności publicznej
Peryferyjne położenie względem dużych ośrodków miejskich

OPPORTUNITIES	+	Szanse dla MOF S-U	SFERA
	Wzmocnienie sektora organizacji pozarządowych, stymulacja ich rozwoju i wzrostu liczby organizacji, a także aktywna w współpraca z liderami opinii	SPOŁECZNA	
	Plany członków MOF S-U dotyczące budownictwa mieszkaniowego		
	Zachęty osiedleńcze		
	Plany samorządów dotyczące wzmocnienia kapitału społecznego i integracji mieszkańców		
	Działania na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej		
	Wsparcie dla pomiotów reintegracyjnych (CIS, KIS, ZAZ, WTZ)		
	Wsparcie pracy szkół ukierunkowane na kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów, wyrównywania szans edukacyjnych, a także podniesienie atrakcyjności szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego		
	Rozwój i wzmocnienie lokalnych uczelni wyższych		
	Rozwój i wzmocnienie usług społecznych		
	Rozwój infrastruktury medycznej		
	Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych		
	Spójna promocja atrakcji turystycznych wraz z propozycjami pakietowania usług.		GOSPODARCZA
	Rozwój usług turystycznych bazujący na poprawie, jakości infrastruktury drogowej, rowerowej, komunikacyjnej.		
	Wysoka atrakcyjność gospodarcza (w szczególności w zakresie usług turystycznych) ze względu na położenie		
	Obecność „Pomorskich Szlaków Kajakowych” i „Pomorskich Tras Rowerowych o znaczeniu międzynarodowym R-10 i WTR R-10”		
	Zaspokojenie potrzeb chłonnego rynku pracy np. poprzez zatrudnianie emigrantów		
	Rozwijanie kapitału ludzkiego		
	Rozwój telepracy		
	Wsparcie terenów wiejskich w zakresie przedsiębiorczości		
Wspólna oferta kulturalna i turystyczna			
Dobra kondycja i stabilność pracodawców			

	Cyfryzacja i uruchomienie e-usług	
	Budowanie wizerunku MOF S-U w oparciu o walory środowiskowe i lokalizację (dostępność pasa nadmorskiego, szlaków rzecznych oraz rowerowych).	PRZESTRZENNA
	Spójna polityka terytorialna województw	
	Nacisk na ochronę środowiska w krajowych i regionalnych dokumentach planistycznych	
	Środki UE na transformację energetyczną	
	Niski odsetek obszarów prawnie chronionych	
	Rozbudowa połączeń drogowych	
	Rozbudowa drogi ekspresowej S6 i włączenie regionu w sieć dróg szybkiego ruchu	
	Rozwój portu w Ustce	
T H R E A T S	! Zagrożenia dla MOF S-U	
	Pandemia – Covid-19	SPOŁECZNA
	Zapaść demograficzna	
	Skutki wojny na Ukrainie	
	Trudności z pozyskaniem funduszy na ochronę dziedzictwa kulturowego	
	Niska dostępność usług medycznych, w tym specjalistycznych na tle kraju i województwa	
	Wysoka konkurencja sąsiednich jednostek terytorialnych w zakresie przyciągania inwestycji oraz silna konkurencja ościennych JST na rynku usług turystycznych.	GOSPODARCZA
	Kryzys finansów publicznych w związku z ponoszeniem większych kosztów za świadczone usługi publiczne przez samorządy	
	Niska liczba osób pracujących na 1000 mieszkańców	
	Zmniejszone środki dotacyjne w nowej perspektywie UE.	
	Brak pracowników na lokalnym rynku pracy	
	Pandemia – Covid-19	
	Dynamicznie zmieniająca się sytuacja geopolityczna (w szczególności związana z obecnością Polski w strukturach UE oraz konfliktem zbrojnym na Ukrainie)	

Niski poziom aktywności inwestorów w związku z niską stopą zwrotu inwestycji (wzrost opodatkowania przedsiębiorców hamujący ich rozwój, wzrost konkurencyjności innych miast nastawionych na przyciąganie inwestorów, brak nowych inwestorów, niepewność prawa)	
Wzrastające kwoty świadczeń socjalnych	
Zwiększona częstotliwość występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i tym samym klęsk żywiołowych	PRZESTRZENNA
Brak usprawnienia rozwiązań i infrastruktury komunikacyjnej	
Brak współpracy między samorządami w zakresie planowania przestrzennego w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji	
Brak inwestycji w infrastrukturę sieciową i powstałe z tego względu zagrożenia środowiskowe	

5. Identyfikacja obszarów wsparcia oraz wspólnych celów rozwojowych dla MOF S-U

Biorąc pod uwagę całokształt zgromadzony informacji na temat MOF S-U, rekomenduje się podjęcie działań zmierzających do wypracowania konkretnych rozwiązań w przedstawionych poniżej obszarach i podlegającym im zakresach. Działania te powinny mieć charakter wspólny, ponadjednostkowy oraz zmierzać do utworzenia strategii ponadlokalnej, zgodnej z przepisami obowiązującego prawa. Ich celem powinien być zrównoważony i długookresowy rozwój terenu MOF S-U.

Obszar	Działania
Społeczny	Polityka integracyjna – w założeniu powinna zostać nastawiona na podniesienie atrakcyjności osiedleńczej całego obszaru. Działanie to powinno zmierzać do zwiększenia populacji mieszkańców MOF zarówno poprzez skuteczne wyhamowanie wyludniania się miast MOF, jak i pozyskanie nowych mieszkańców spoza terenu MOF (np. poprzez prowadzenie kompleksowej polityki integracyjnej skierowanej na imigrantów). Działanie to powinno zostać powiązane z rozwojem oferty spędzania czasu wolnego zarówno na terenach miejskich jak i w gminach wiejskich. Dostęp mieszkańców do elementów związanych z kulturą, rekreacja szeroko rozumianymi usługami czasu wolnego, powinien tworzyć obraz MOF jako obszaru atrakcyjnego do zamieszkiwania. Kluczowym elementem działania powinno być tworzenie odpowiednich, wspólnych dla całego obszaru polityk publicznych, rozwój oferty mieszkaniowej, opartej o zasoby komunalne, planowanie przestrzenne związane z rozwojem budownictwa mieszkaniowego etc. Istotnym czynnikiem integrującym zasoby lokalne, lokalną społeczność i ofertę, powinny być także działania związane z rozwojem transportu publicznego, siecią ścieżek rowerowych i innych form transportu, które ułatwią mieszkańcom przemieszczanie się po całym terenie MOF.

	<p>Jakość i dostępność usług – działanie w zakresie jakości i dostępności usług nakierowane powinno być na kompleksowy rozwój usług żłobkowych oraz oferty usług przedszkolnych, które w szczególności poprawią jakość życia osób młodych, w tym powracających na rynek pracy. W chwili obecnej mocno dostrzegalne są braki w tego typu ofercie, zwłaszcza na terenach wiejskich gmin MOF. Poprawa ich dostępności może korzystnie wpłynąć na postrzeganie obszaru MOF jako miejsca dobrego do życia, miejsca, w którym można planować zakładanie rodziny i poczucie więzi/przywiązania do zamieszkiwanego obszaru. W ślad za tym powinny iść działania nastawione na poprawę jakości lokalnej edukacji, w tym w szczególności kształcenia w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, ponieważ jak wynika z przeprowadzonej analizy, dotychczasowe wyniki nauczania plasują MOF poniżej wyników średnich w województwie i kraju. Oprócz tego ważnym elementem będzie nastawienie na rozwój oferty usług kulturalnych, poczucia lokalnej tożsamości, oferty czasu wolnego. Nie bez znaczenia będzie także poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej, w tym w szczególności opieki specjalistycznej, podstawowej opieki zdrowotnej, a także innych usług społecznych. Dostępność usług powinna być także rozumiana przez pryzmat dostępności elektronicznej/informatyzacji usług świadczonych przez instytucje publiczne, tworzenie wspólnej, międzygminnej oferty dla mieszkańców całego MOF S-U, ale także wdrożenie nowoczesnych narzędzi zarządzania tą ofertą.</p>
--	--

Obszar	Działania
Gospodarczy	<p>Wysoka jakość miejsc pracy – działanie to połączone powinno być ze wsparciem rozwoju działalności gospodarczej na terenach wiejskich, zwłaszcza w tych gminach, które w chwili obecnej posiadają ograniczoną ofertę miejsc pracy. Rozwój przedsiębiorczości może iść w parze z wdrażaniem nowoczesnych rozwiązań wsparcia nowych przedsiębiorców, promocją przedsiębiorczości indywidualnej, ale także pozyskiwaniem dużych podmiotów gospodarczych, które zapewnią stabilne miejsca pracy w obszarze MOF. Potencjałem wartym do wykorzystania jest zarówno Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna, ale także możliwość jaką daje rozbudowa portu w mieście Ustka. Oprócz działań z zakresu rozwoju przedsiębiorczości i dostępności miejsc pracy, konieczne będzie także wdrożenie nowych rozwiązań nastawionych na wzmocnienie lokalnych przedsiębiorców i uczelni wyższych funkcjonujących na terenie MOF, w celu dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy i stworzenia niszy/specjalizacji obszaru MOF. Działanie to może sprzyjać ograniczeniu odpływowi ludzi młodych i specjalistów z terenu MOF do innych, większych ośrodków miejskich. Uzupełnieniem wymienionych działań mogą być także działania z zakresu upowszechnienia przedsiębiorczości społecznej i ekonomii społecznej, które także mogą stać się atrakcyjnym miejscem pracy dla mieszkańców.</p> <p>Tworzenie marki MOF S-U – MOF S-U posiada naturalne zasoby do tworzenia własnej marki, jako obszaru spójnego wewnątrznie i wyróżniającego się na tle województwa pomorskiego i całego pomorza środkowego. Aby wypracować markę MOF S-U konieczne będzie podjęcie wspólnych działań wszystkich samorządów współtworzących MOF, w celu wypracowania wspólnej strategii marki, wspólnej promocji gospodarczej i atrakcyjności inwestycyjnej obszaru.</p>

	Konieczne będzie także wzmocnienie wewnętrznego dialogu i uspoźnienie wizji rozwoju.
--	--

Obszar	Działania
Przestrzenno-funkcjonalny	<p>Środowisko naturalne – to jeden z ważniejszych zasobów obszaru MOF S-U. Wykorzystanie wewnętrznego potencjału dobrej jakości środowiska naturalnego, dostępu do Morza Bałtyckiego, licznych rzek, a także terenów zielonych, może stać się zarówno kołem zamachowym lokalnej gospodarki, jaki i znakiem rozpoznawczym obszaru. Istotne jest jednak to, aby w ślad za podejmowanymi działaniami rozwojowymi, szły także działania nastawione na zachowanie jakości środowiska naturalnego – rozwój sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, gazowniczej, rozwój alternatywnych źródeł ciepła, odnawialnych źródeł energii oraz niskoemisyjnych środków transportu. Poprawa środowiska naturalnego oraz zachowanie jego wysokiej jakości może także przyczynić się do pozyskiwania nowych mieszkańców.</p>
	<p>Infrastruktura, urbanizacja i suburbanizacja – ostatnie z proponowanych działań, jest działaniem spinającym i uzupełniającym wszystkie pozostałe. Kluczowym czynnikiem wspierającym rozwój MOF będzie w najbliższej przyszłości dążenie do ograniczenia wykluczenia transportowego obszaru. Poprawa jakości dróg i rozwój oferty transportu publicznego, a także rozbudowa portu w Ustce, powinny uwzględniać także potrzeby poszczególnych jednostek samorządowych. Wyzwaniem dla MOF na kolejne lata, będzie zapanowanie nad procesami suburbanizacji oraz podjęcie działań nakierowanych na ponowną urbanizację obszarów miejskich, przy uwzględnieniu interesów i potrzeb gmin wiejskich. Rozproszenie zabudowy niesie za sobą wiele zagrożeń i presję inwestycyjną w zakresie rozbudowy i późniejszego utrzymania infrastruktury. Rozszerzające się tereny podmiejskie to nie tylko konieczność rozbudowy dróg czy infrastruktury sieciowej, ale także konieczność dostosowywania oferty usługowej – edukacyjnej, kulturalnej, zdrowotnej, usług administracyjnych etc. Ponoszenie tych kosztów może stać stanowić duże obciążenie dla lokalnych samorządów obecnie oraz blokować ich możliwości w kolejnych latach, ze względu na pojawiające się nowe potrzeby modernizacyjne. Ważne jest zatem to, aby rozwój przestrzenny MOF przebiegał w sposób planowy, uwzględniający perspektywę wieloletnią, przy czym jednocześnie nie ograniczał możliwości rozwoju osadniczego gmin wiejskich. Kluczowe zatem będzie zapanowanie i planowanie procesów urbanizacyjnych na terenie MOF S-U.</p>

X. Spis tabel, wykresów i grafik

Tabela 1 Wykaz analizowanych dokumentów.....	6
Tabela 2 Wykaz analizowanych dokumentów (lokalnych)	7
Tabela 3 Powierzchnia MOF S-U, powiatu słupskiego i woj. pomorskiego.....	10
Tabela 4 Liczba mieszkańców MOF S-U, powiatu słupskiego i woj. pomorskiego.....	10
Tabela 5 Kluczowe problemy oraz potencjały zdefiniowane w dokumentach strategicznych gmin MOF S-U.....	17
Tabela 6 Wybrane zagrożenia i słabe strony JST należących do MOF S-U.....	19
Tabela 7 Wybrane potencjały i mocne strony JST należących do MOF S-U.....	21
Tabela 8 Cele i kierunki działań zdefiniowane w strategiach rozwoju gmin MOF S-U.....	23
Tabela 9 Połączenia autobusowe z miasta Słupska.....	34
Tabela 10 Obszary rewitalizacji w Słupsku i Ustce wraz z liczbą ludności	36
Tabela 11 Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy ze względu na niepełnosprawność.....	38
Tabela 12 Barometr zawodów 2021.....	41
Tabela 13 Podstrefy SSSE.....	44
Tabela 14 Liczba przedszkoli publicznych na terenie MOF S-U.....	48
Tabela 15 liczba szkół podstawowych wg gestora, 2019 rok	49
Tabela 16 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w latach 2019-2021 (wyniki w %).....	50
Tabela 17 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w latach 2019-2021 (wyniki w %).....	50
Tabela 18 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w latach 2019-2021 (wyniki w %).....	50
Tabela 19 Wyniki egzaminu maturalnego w latach 2019-2021 na poziomie podstawowym	52
Tabela 20 Liczba POZ.....	59
Tabela 21 Stacjonarne placówki pomocy społecznej i ich mieszkańcy	61
Tabela 22 Punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.....	64
Tabela 23 Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie.....	67
Tabela 24 Liczba obiektów sportowych.....	71
Tabela 25 Kluby sportowe, sekcje i ich członkowie.....	72
Tabela 26 Liczba zabytków wpisana do rejestru zabytków Województwa Pomorskiego.....	73
Tabela 27 Szlaki turystyczne MOF S-U.....	73
Tabela 28 Ośrodki kultury jednostek MOF S-U	74
Tabela 29 Liczba imprez kulturalnych oraz uczestników	75
Tabela 30 Delimitacja MOF S-U – wskaźnik 1.....	99
Tabela 31 Wskaźnik 2. Liczba zameldowań ze Słupska na 1000 mieszkańców	101
Tabela 32 Wskaźnik 3. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	102
Tabela 33 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	104
Tabela 34 Wskaźnik 5. Udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R).....	105
Tabela 35 Wskaźnik 6. Stosunek gęstości zaludnienia (bez lasów i wód) do średniej dla podregionu słupskiego.....	107
Tabela 36 Wskaźnik 7. Stosunek liczby mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2011- 2020 do średniej podregionu słupskiego	108
Tabela 37 Wyniki syntezy wskaźników delimitacyjnych	110
Grafika 1 Mapa poglądowa obszaru MOF S-U.....	9
Grafika 2 Delimitacja MOF S-U – wskaźnik 1.....	99
Grafika 3 Wskaźnik 2. Liczba zameldowań ze Słupska na 1000 mieszkańców	100
Grafika 4 Wskaźnik 3. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	102
Grafika 5 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	103
Grafika 6 Wskaźnik 5. Udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R).....	105
Grafika 7 Wskaźnik 6. Stosunek gęstości zaludnienia (bez lasów i wód) do średniej dla podregionu słupskiego.....	106
Grafika 8 Wskaźnik 7. Stosunek liczby mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2011- 2020 do średniej podregionu słupskiego	108
Grafika 9 Wyniki syntezy wskaźników delimitacyjnych	109
Wykres 1 Pochodzenie respondentów – gminy.....	77
Wykres 2 Ocena własnej gminy jako dobrego miejsca do życia.....	78
Wykres 3 Perspektywa najbliższych 5 lat na miejsce zamieszkania respondentów	78
Wykres 4 Ocena środowiska naturalnego i infrastruktury	79

Wykres 5 Ocena komunikacji oraz dostępu do Internetu	80
Wykres 6 Ocen dostępności placówek oświatowych oraz obiektów przyszkolnych	80
Wykres 7 Ocena dostępności i jakości opieki medycznej, instytucji opieki społecznej, zainteresowanie gminy problemami seniorów, przystosowanie budynków publicznych do osób niepełnosprawnych i pomoc udzielana im przez instytucję gminy i organizację społeczne	81
Wykres 8 Ocena kondycji rynku pracy.....	82
Wykres 9 Ocena oferty kulturowej.....	82
Wykres 10 Ocena potencjałów MOF S-U.....	83
Wykres 11 Ocena bariery rozwoju MOF S-U	84
Wykres 12 Ocena działań zwiększających atrakcyjność MOF S-U	85

Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla
Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru
Funkcjonalnego
Słupsk-Ustka na lata 2022-2030

Autor opracowania: mgr Paweł Czupryn

Zakład Analiz Środowiskowych
EKO-PRECYZJA
mgr Paweł Czupryn

Spis treści

I.	Przedmiot i zakres opracowania	5
II.	Cel i zakres merytoryczny opracowania	6
III.	Zakres prognozy	6
IV.	Metody pracy i materiały źródłowe.....	8
V.	Opis projektu Strategii Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2022-2030 oraz główne cele i kierunki działań.....	8
5.1.	Zawartość Strategii Rozwoju	8
5.2.	Założenia Strategii rozwoju	10
5.3.	Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi	13
5.4.	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej	19
VI.	Analiza i ocena istniejącego stanu na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji	25
6.1.	Krótką charakterystyka MOF	25
6.2.	Funkcja wiodąca obszaru.....	26
6.3.	Demografia	30
6.4.	Edukacja i kultura	30
6.5.	Pomoc społeczna	31
6.6.	Rynek pracy	31
6.7.	Finanse samorządowe	33
6.8.	Turystyka	35
6.9.	Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska.....	36
6.10.	Istniejący stan środowiska.....	38
6.11.1.	Klimat.....	38
6.11.2.	Jakość powietrza	39
6.11.3.	Wody	44
6.11.4.	Hałas	50
6.11.5.	Zasoby przyrodnicze	54
VII.	Przewidywane oddziaływanie na środowisko w wyniku realizacji zapisów dokumentu	61
VIII.	Przewidywane oddziaływanie działań zawartych w projekcie Strategii Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na wybrane elementy środowiska	100
8.1.	Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko	100
8.2.	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody	101
8.3.	Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	102
8.4.	Ludzie.....	103
8.5.	Powietrze atmosferyczne	103
8.6.	Klimat.....	104
8.7.	Zabytki oraz dobra materialne	106
8.8.	Zasoby naturalne	107
8.9.	Wody	107

8.10. Krajobraz i powierzchnia ziemi.....	109
8.11. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne.....	111
IX. Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu	113
X. Propozycja działań alternatywnych	117
XI. Potencjonalne oddziaływanie transgraniczne	117
XII. Monitorowanie realizacji Strategii Rozwoju	118
XIII. Podsumowanie i wnioski	121
XIV. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	122
XV. Zestawienie tabel oraz rysunków	127

I. Przedmiot i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu *Strategia Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2022-2030*. Opracowanie zostało wykonane w oparciu o art. 46 oraz art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 247).

Zgodnie z zapisami art. 46 Ustawy OOS, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty następujących dokumentów strategicznych:

1. koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast, planu zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
2. polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
3. polityki, strategii, planu i programu innego niż wymienione w pkt 1 i 2, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie jest on bezpośrednio związany z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony.

Zgodnie z artykułem 47 Ustawy OOS przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektu dokumentu innego niż wymieniony w art. 46 ust. 1 oraz w przypadku projektu zmiany takiego dokumentu, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57 Ustawy OOS, organ opracowujący projekt stwierdzi, że realizacja postanowień danego dokumentu albo jego zmiany może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektów dokumentów, innych niż wymienione powyżej, jeżeli wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko. Projekt *Strategii Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2022-2030* wpisuje się w powyższy katalog dokumentów.

II. Cel i zakres merytoryczny opracowania

Głównym celem prognozy jest ustalenie czy zapisy projektu Strategii Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2022-2030 nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

III. Zakres prognozy

Zakres prognozy powinien być zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 247).

Prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko;
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza ponadto określa, analizuje i ocenia:

1. istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
2. stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
3. istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
4. cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;

5. przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne.

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarowych form ochrony przyrody;
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zakres i stopień szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Gdańsku (pismo znak: RDOŚ-Gd-WOO.411.13.2021.AM.3) oraz z Pomorskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Gdańsku (pismo znak:ONS.9022.2.1.2022.AR).

IV. Metody pracy i materiały źródłowe

Prognoza została opracowana zgodnie z zaleceniami zawartymi w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 247). Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej. Wszystkie zastosowane metody oceny są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. Część dotycząca oceny oddziaływania na środowisko w projektowanym opracowaniu przedstawiono tabelarycznie. Oceny dokonano w oparciu o analizę poszczególnych elementów środowiska w zależności od zagrożeń stwarzanych przez oddziaływanie na środowisko planowanych inwestycji.

V. Opis projektu Strategii Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2022-2030 oraz główne cele i kierunki działań

5.1. Zawartość Strategii Rozwoju

Projekt Strategii Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2022-2030 składa się z następujących elementów:

- Wstęp;
- Podstawy prawne, uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne;
- Wizja rozwoju MOF Słupsk-Ustka;
- Misja samorządu lokalnego;
- Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- Planowane rezultaty;
- Wdrażanie.

We wstępie przedstawiono cel tworzenia Strategii oraz jej ogólny opis.

Diagnozę zamieszczoną w Strategii przeprowadzono dwuetapowo. W pierwszej fazie prac diagnostycznych wykorzystano analizę informacji zawartych w źródłach zastanych tzw. wtórnych. Analizie poddawane były dane statystyczne zawarte w dokumentach kontekstowych, raportach, strategiach i ogólnodostępnych opracowaniach oraz danych gromadzonych przez Główny Urząd Statystyczny, Powiatowy Urząd Pracy itp. Zebrany materiał selekcjonowany był pod kątem jakości

i rzetelności. Dopiero po wyselekcjonowaniu wiarygodnych informacji przeprowadzona została właściwa analiza *deskresearch*.

Specyfika uwarunkowań organizacyjnych, instytucjonalnych i przestrzennych obszaru wymaga dostosowywania obszarów planowania strategicznego do specyfiki potrzeb i możliwości odnoszących się do współpracy samorządów. Zgodnie z najlepszymi praktykami w dziedzinie planowania strategicznego wyodrębniono trzy obszary planowania zbieżne z wymiarami: społecznym, gospodarczym oraz przestrzenno-funkcjonalnym i środowiskowym.

Analiza SWOT przeprowadzona w ramach opracowania *Strategii Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2022-2030* koncentrowała się na usystematyzowaniu faktów, danych i informacji oraz opinii, uzyskanych zarówno metodą eksploracji źródeł wtórnych, jak i w ramach badań sondażowych.

W ramach poszczególnych pól analizy wyodrębniono:

- Czynniki wewnętrzne pozytywne – mocne strony; działalność i zasoby obszaru, doświadczenie, wymiar organizacyjny, techniczny, instytucjonalny, wszystko to, co pozwala oczekiwać rozwoju obszaru, cechy, które wyróżniają analizowany teren od innych jednostek i stanowią swoistą przewagę konkurencyjną;
- Czynniki wewnętrzne negatywne – słabe strony; będące konsekwencją ograniczeń szeroko rozumianych zasobów;
- Czynniki zewnętrzne pozytywne – szanse, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym obszaru, które właściwie wykorzystane mogą stanowić istotny impuls rozwojowy;
- Czynniki zewnętrzne negatywne – zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne, które mogą być poważną barierą rozwoju dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, mogącą poważnie ograniczyć możliwość wykorzystania pojawiających się szans rozwojowych.

Kluczowe założenia rozwojowe zostały opracowane w ramach prac eksperckich w odniesieniu do wyodrębnionych uprzednio domen planowania strategicznego. W odniesieniu do misji i wizji zdefiniowano cele strategiczne. Cele strategiczne wskazują konkretne kierunki działań – ich osiągnięcie stanowi zawsze wyraz realizacji wizji MOF. Cele strategiczne wyznaczają też precyzyjne obszary dla formułowania planów operacyjnych i wskazywania działań, które mają być implementowane w ramach planu strategicznego. Ważne jest, że na etapie definiowania celów strategicznych wyodrębnia się szczegółową zawartość domen planowania strategicznego – ma to na celu klarowną demarkację pomiędzy poszczególnymi kierunkami rozwoju.

Podstawową treścią Strategii jako programu rozwoju było uszczegółowienie celów strategicznych na poziomie operacyjnym (określenie celów operacyjnych i programów działania przypisanych do

każdego z celów strategicznych, zdefiniowanie kluczowych projektów zintegrowanych). Szczegółowe plany działań, które umożliwią skuteczne osiągnięcie celów strategicznych zawierają rekomendacje podjęcia interwencji w konkretnych obszarach i kierunkach, w oparciu o możliwości wykorzystania synergii zasobów.

W ostatnim etapie Strategii określono system wdrażania dokumentu, w tym metod monitoringu skuteczności osiągania celów wypracowanych na etapie planowania. Kluczowe było zdefiniowanie struktur wdrażania strategii oraz mechanizmów ewaluacji. System monitoringu i ewaluacji uwzględnia specyfikę działania MOF. Na potrzeby projektowanych procedur wykorzystano najlepsze praktyki w zakresie ewaluacji strategicznej.

5.2. Założenia Strategii rozwoju

Misja samorządów lokalnych to element, który w swojej istocie stanowi zasadę działania określającą główne wartości w odniesieniu do wyznaczonych celów strategicznych i kierunków działań, jakie zostały przyjęte do realizacji w perspektywie roku 2030. Misja wyznacza najważniejsze zamierzenia 8 samorządów, które koncentrują się w przede wszystkim na zapewnieniu równowagi pomiędzy potrzebami i aspiracjami mieszkańców, oczekiwaniami lokalnej gospodarki i turystów oraz utrzymaniem wysokiej jakości warunków naturalnych i środowiskowych. Można stwierdzić, że misja to nadrzędny cel przyświecający procesowi rozwoju MOF na najbliższą dekadę. Misję MOF określić można zatem następująco:

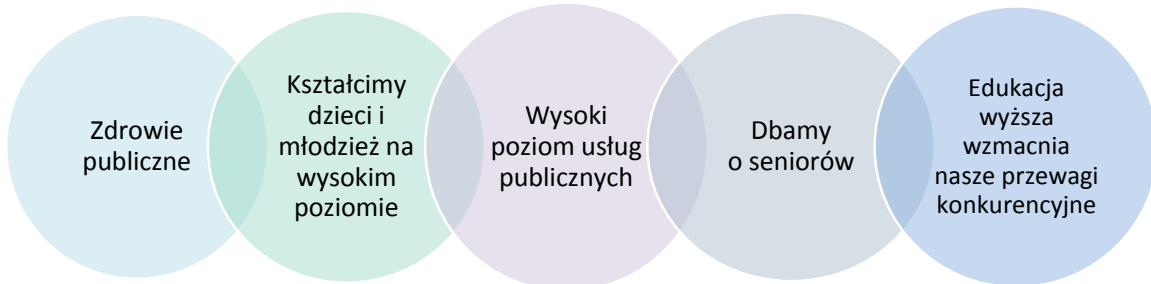
Misją MOF Słupsk-Ustka jest budowanie pozycji konkurencyjnej obszaru jako atrakcyjnego subregionu pod kątem jakości życia i atrakcyjności osiedleńczej oraz inwestycyjnej.

Biorąc pod uwagę treść zawartą w Misji MOF, podkreślić należy uwzględnienie w centrum koncepcji rozwojowej potrzeb mieszkańców. Istotą rozwoju MOF w kolejnych latach będzie zatem zrównoważony rozwój, oparty na zasobach społeczności lokalnej, przedsiębiorcach, lokalnej kulturze i przyrodzie. Jednocześnie ze względu na swą specyfikę i historię. MOF S-U będzie także miejscem przyjaznym turystom. Prezentowana perspektywa uwzględnia także prowadzenie rozwoju i inwestycji, z uwzględnieniem zróżnicowania terytorialnego MOF.

Sformułowane cele strategiczne odnoszą się do poszczególnych wymiarów/obszarów interwencji. Kluczowe jest umocowanie ich w narracji określającej problemy oraz zasoby endogeniczne, które wskazują na realność planowanej zmiany oraz, co najważniejsze, przedstawiają logikę interwencji, której źródła tkwią w rzetelnej diagnozie deficytów oraz potencjałów MOF S-U.

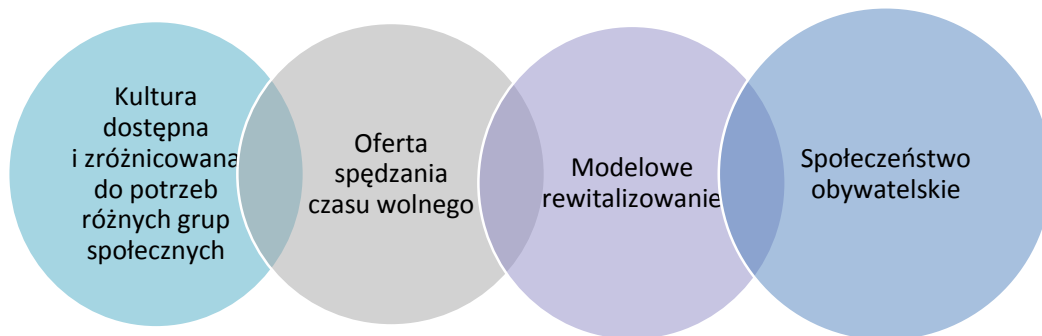
Cel strategiczny 1

Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządowy tworzące MOF

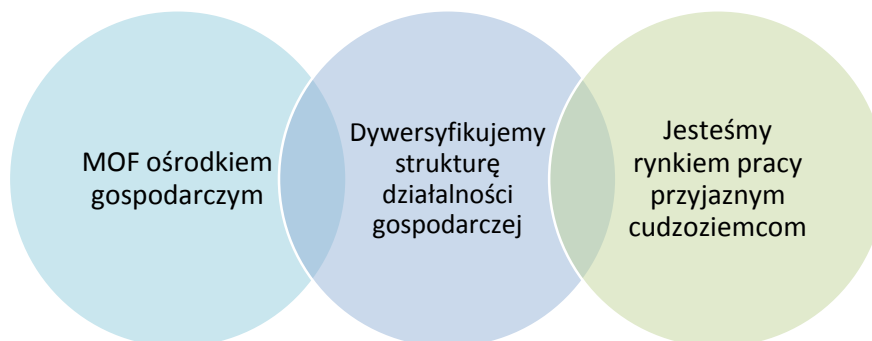
Cel strategiczny 2

Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców

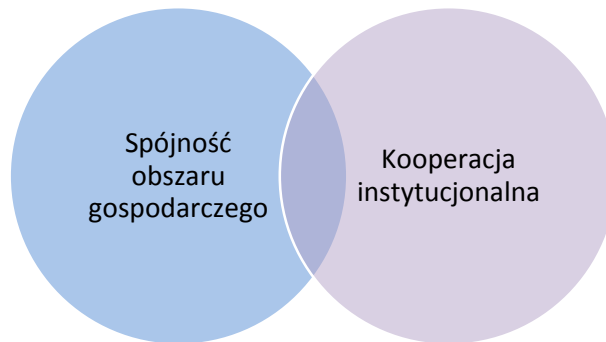

Cel strategiczny 3

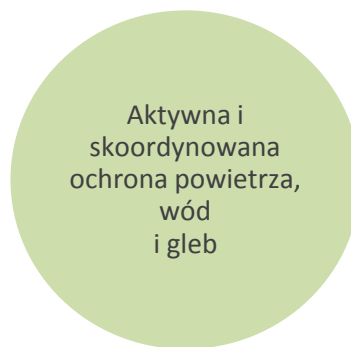
Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze

Cel strategiczny 4 Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego

Cel strategiczny 5 Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian

Cel strategiczny 6 Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka

Cele strategiczne

Wymiar społeczny	Wymiar gospodarczy	Wymian przestrzenno-funkcjonalny i środowiskowy
Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorzady tworzące MOF	Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze	Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian
Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców	Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego	Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka

5.3. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

Strategia Rozwoju MOF jest spójna z ustaleniami nadrzędnych dokumentów planistycznych, w szczególności tych na poziomie krajowym i regionalnym. Poniżej wykazano komplementarność z najważniejszymi dokumentami z ww. poziomów. Katalog dokumentów uzupełniony został o dokumenty lokalne, które wpisują się w założenia planistyczne *Strategii Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2022-2030* oraz są w jej ramach koordynowane jako poszczególne polityki i plany na poziomie jednostek samorządowych. Istotne z punktu widzenia tworzenia strategii jest odniesienie do zdefiniowanych w strategii województwa obszarów strategicznej interwencji, ponieważ tworzą one płaszczyznę do rozwoju obszaru w konkretnych obszarach tematycznych.

Przedmiotowe opracowanie jest zgodne m.in. z następującymi kluczowymi dokumentami:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR Została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej;

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 - KSRR 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Znajdują się tam postanowienia SOR określone w filarze rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony;
- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030;
- Strategia Rozwoju Gminy Dębica Kaszubska na lata 2022-2030 (w trakcie opracowywania);
- Strategia Rozwoju Gminy Słupsk na lata 2021-2026;
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Kobylnica na lata 2021-2026;
- Strategia Rozwoju Gminy Ustka na lata 2017-2027;
- Strategia Rozwoju Gminy Damnica na lata 2016-2022;
- Strategia Rozwoju Miasta Ustka do roku 2030;
- Strategia Rozwoju Miasta Słupska na lata 2016-2022.

Szczególnie istotne jest odwołanie się do konkretnych zapisów Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego „Pomorskie 2030” ze względu na jej kluczowy charakter w wymiarze regionalnym i przełożenie na dostępność środków finansowych w ramach projektowanego Regionalnego Programu Operacyjnego. Strategia rozwoju województwa pomorskiego wskazuje 3 cele strategiczne oraz cele operacyjne, które przyczynią się do osiągnięcia wizji rozwoju, przedstawionej w strategii wojewódzkiej. Według strategii „Pomorskie 2030”, województwo pomorskie jest regionem: odpowiedzialnej transformacji gospodarczej, przyjaznym dla mieszkańca, sprawnie zarządzanym i jednocześnie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni. Warto przywołać dedykowane im cele operacyjne.

W przypadku MOF Słupsk-Ustka, istotne jest również odniesienie się do dokumentów, które wskazuje ustawa Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz.U. z 2021 r., poz. 624, 784), mianowicie: plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, plany zarządzania ryzykiem powodziowym i mapy zagrożenia powodziowego, a także plan przeciwdziałania skutkom suszy. Dokumenty te są ważne w procesie gospodarowania wodami i ich zapisy powinny zostać uwzględnione w strategiach rozwoju MOF. Poniżej nawiązano do zapisów tych dokumentów w zakresie bezpośrednio odnoszącym się do granic terenu MOF.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry i Wisły

Plan gospodarowania wodami to główny dokument planistyczny dotyczący gospodarowania wodami, jest podstawą do podejmowania decyzji, które mają wpływ na kształtowanie stanu zasobów wodnych na obszarze dorzecza. Dodatkowo służy koordynowaniu działań, których celem jest poprawa stanu

zasobów wodnych, poprawa możliwości korzystania z wód czy zmniejszenie ilości substancji wprowadzonych do wód i do ziemi, które mogą negatywnie oddziaływać na wody. MOF Słupsk-Ustka leży na terenie dwóch dorzeczy – Odry i Wisły. Źródła Odry znajdują się w Górach Odrzańskich w Czechach, natomiast rzeka ta uchodzi do Zalewu Szczecińskiego. W odcinku źródłowym Odra jest rzeką górską, po czym przechodzi w ciek o charakterze wyżynnym, a następnie nizinny. Rzeka Wisła natomiast ma swoje źródła na zachodnim stoku Baraniej Góry w Beskidzie Śląskim a uchodzi do Zatoki Gdańskiej.

Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

Program Wodno-Środowiskowy Kraju jest jednym z podstawowych dokumentów planistycznych dotyczących ochrony, gospodarowania i zarządzania zasobami wodnymi w Polsce. Opracowywany jest w celu programowania i koordynowania działań, które zmierzają do realizacji celów środowiskowych, tj.:

- niepogarszanie stanu części wód;
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych;
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych;
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Odry i Wisły

Nadrzędnym celem PZRP jest „ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej”.

MOF S-U znajduje się na obszarze zarówno dorzecza Odry jak i Wisły.

Obszar dorzecza Odry

Zachodnia część MOF S-U leży na terenie regionu wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego.

W PZRP dla obszaru dorzecza Odry dla określonego regionu wodnego wyznaczono następujące zadania szczegółowe o wysokim priorytecie realizacji:

1.1 Utrzymanie oraz zwiększanie istniejącej zdolności retencyjnej zlewni w regionie wodnym

- Ochrona lub zwiększanie retencji leśnej w zlewni
- Ochrona lub zwiększanie retencji na obszarach rolniczych

2.1 Ograniczanie istniejącego zagrożenia powodziowego

- Budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych oraz budowli ochronnych pasa technicznego
- Regulacje oraz prace utrzymaniowe rzek i potoków
- Ochrona brzegów morskich przed erozją i powodzią od strony morza
- Usprawnienie reguł sterowania obiektami i urządzeniami technicznej ochrony przed powodzią
- Poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej

3.1 Doskonalenie prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych

- Poprawa i rozwój krajowego systemu prognoz, monitoringu i ostrzeżeń – podniesienie poziomu ich jakości i wiarygodności
- Budowa i usprawnienie lokalnych systemów ostrzegania przed powodzią

3.2 Doskonalenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych na powódź

- Doskonalenie planów zarządzania kryzysowego (wszystkie poziomy zarządzania), z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego
- Opracowywanie instrukcji zabezpieczania i postępowania czasie powodzi dla obiektów prywatnych i publicznych oraz zagrażających środowisku w przypadku wystąpienia powodzi
- Wdrażanie programów współpracy z mediami, szkolnictwem w zakresie ostrzegania i informowania

3.3 Doskonalenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi

- Usprawnienie „systemu” przywracania funkcji infrastruktury po powodzi
- Doskonalenie wsparcia rzeczowego i finansowego dla poszkodowanych
- Doskonalenie pomocy zdrowotnej i sanitarnej (w tym wsparcie psychologiczne) dla ludzi oraz opieki weterynaryjnej dla zwierząt

3.4 Wdrożenie i doskonalenie skuteczności analiz popowodziowych

- Analizy skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i rekomendacje zmian

3.6 Budowa programów edukacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego

- Opracowanie programów edukacyjnych dla różnych poziomów odbiorców (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, licea szkoły wyższe), których celem będzie zmiana mentalności społeczności lokalnych w kierunku ograniczenia ekspansji na tereny zagrożone oraz zmiany sposobu zagospodarowywania zamieszkałych terenów zagrożonych

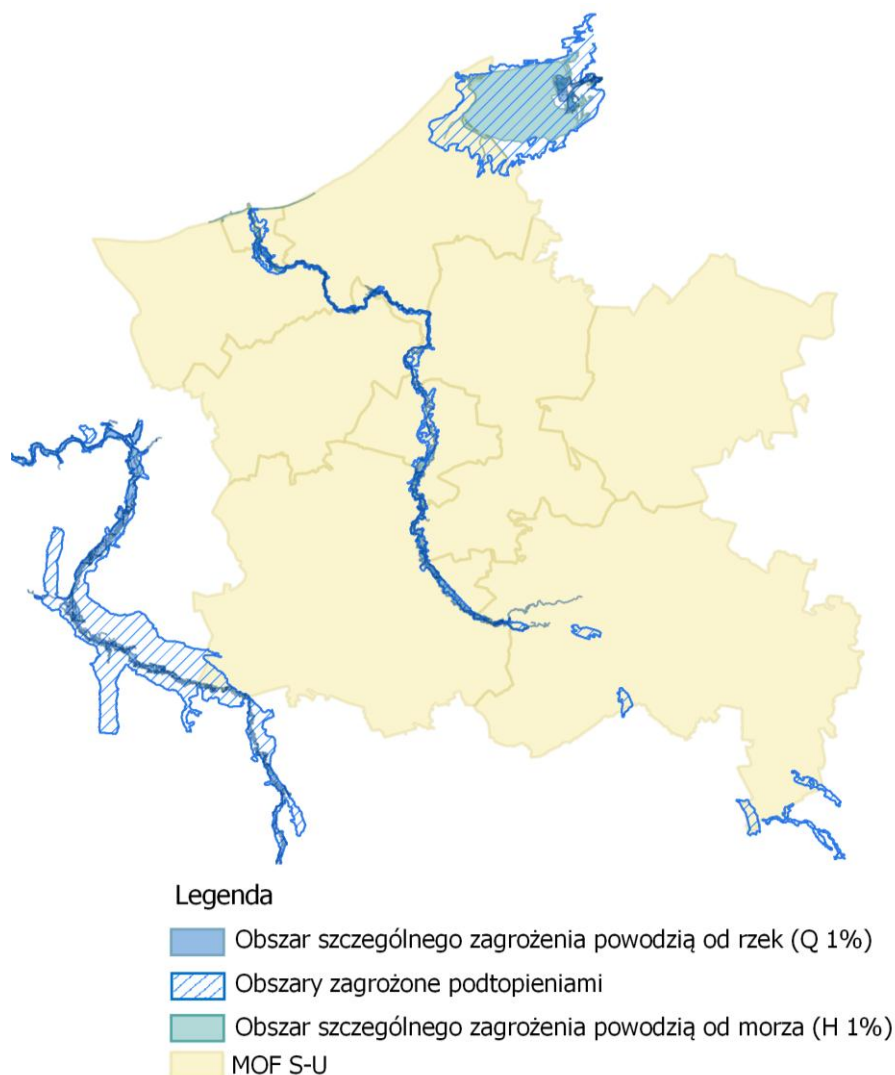
- Opracowanie programów edukacyjnych dla mediów oraz innych podmiotów, których celem będzie zmiana mentalności społeczności lokalnych w kierunku ograniczenia ekspansji na tereny zagrożone oraz zmiany sposobu zagospodarowywania zamieszkałych terenów zagrożonych

Obszar dorzecza Wisły

MOF S-U leży na terenie regionu wodnego Dolnej Wisły, zlewni planistycznej Rzek Przymorza. Zgodnie z PZRP dla obszaru dorzecza Wisły, miasto Słupsk charakteryzuje się bardzo wysokim poziomem ryzyka powodziowego a Ustka wysokim poziomem ryzyka powodziowego.

Na obszarach oddziaływania rzek proponuje się w pierwszej kolejności wykonanie zadań o kreślonym wysokim priorytecie, poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- 1.1 Utrzymanie oraz zwiększenie istniejącej zdolności retencyjnej zlewni w regionie wodnym;
- 1.2 Wyeliminowanie lub unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,
- 1.4 Unikanie wzrostu oraz określenie warunków zagospodarowania na obszarach o niskim (Q0,2%) prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi,
- 2.1 Ograniczanie istniejącego ryzyka powodziowego,
- 2.3 Ograniczanie wrażliwości obiektów i społeczności na zagrożenie powodziowe,
- 3.1 Doskonalenie prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych,
- 3.2 Doskonalenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych na powódź,
- 3.4 Wdrożenie i doskonalenie skuteczności analiz powodziowych,
- 3.5 Budowa instrumentów prawnych i finansowych zniechęcających lub skłaniających do określonych zachowań zwiększających bezpieczeństwo powodziowe,
- 3.6 Budowa programów edukacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.

Rysunek 1. Tereny MOF S-U zagrożone powodzią i podtopieniami
źródło: opracowanie własne

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Przywołany plan to pierwszy dokument planistyczny w Polsce o zasięgu ogólnokrajowym i związanym ze zjawiskiem suszy. Służy on przede wszystkim planowaniu działań, które mają na celu przeciwdziałanie, zapobieganie skutkom suszy.

Do celów szczegółowych PPSS należą:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Tabela 1. Klasy zagrożenia suszami terenu MOF S-U zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy.

Susza	Klasa zagrożenia
Rolnicza na terenach rolnych i leśnych	I – słabo zagrożone
Hydrologiczna	II – umiarkowanie zagrożone (południowa część)
	III – silnie zagrożone (północna część)
Hydrogeologiczna (JCWPd)	I – słabo zagrożone
Łączne zagrożenie suszą	słabo zagrożone (południowa część)
	umiarkowanie zagrożone (środkowa część)
	silnie zagrożone (północna część)

źródło: Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Należy podkreślić, że Strategia Rozwoju MOF S-U na lata 2022-2030 to dokument w pełni realizujący i wpisujący się w obowiązujące przepisy prawa. Dokument gwarantuje realizację spójnej polityki z poziomu lokalnego w ramach zarządzania rozwojem. Prezentowane opracowanie zostało sporządzone zgodnie z wszystkimi przytoczonymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi oraz aktami prawnymi, co zapewnia na etapie realizacji osiągnięcie efektu synergicznego.

Należy podkreślić, że Strategia Rozwoju MOF S-U na lata 2022-2030 jest dokumentem, który jest spójny i w pełni realizuje zapisy nadrzędnego dokumentu planistycznego województwa pomorskiego. Prezentowany dokument został opracowany zgodnie z wszystkimi przytoczonymi dokumentami strategicznymi, co zapewnia na etapie realizacji osiągnięcie efektu synergicznego.

5.4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej

1. Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, które rozumiane są jako sfera świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych. Postępujemy się tu rozumieniem „polityk”, dotyczącym nie samego sprawowania władzy, ale działań w oparciu o przyjęte reguły. O ile polityka w ogólnym znaczeniu zajmuje się przede wszystkim sferą idei, zdobywania władzy i instrumentów jej egzekucji, to polityka publiczna, jako sfera praktyczna – przede wszystkim zagadnieniami związanymi z urzeczywistnianiem idei, i bliska jest zarządzaniu publicznemu.

Polityka przestrzenna spełnia wszystkie kryteria polityk publicznych. Jest to bowiem planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania

zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych – społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Polityka przestrzenna zajmuje się określeniem celów, wraz ze sposobami ich osiągnięcia, w zakresie użytkowania i przekształcania środowiska życia człowieka, a więc wykorzystywanego przez niego zajmowanego terytorium. Musi ona wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty, czynnie zmieniające kształt tego środowiska.

Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze poszczególnych poziomów władzy.

2. Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych można ułożyć w tzw. drabinę interwencji: na najniższym szczeblu władze powstrzymują się od działania, a na najwyższym narzucają swoje rozwiązania, czyli eliminują wybór obywateli, tworząc szczególne zakazy i ograniczenia. Władze mogą działać także na rzecz zwiększania skali wyboru, które ma przed sobą obywatel. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość szeroki: najbardziej skuteczne mogą być bezpośrednie inwestycje publiczne, realizujące potrzeby społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Istnieje też sfera prawno-regulacyjna, ale jej skuteczność jest w Polsce przeceniana. Lepiej jest udoskonalać sposoby zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Wszystko to winno sprzyjać większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w politykę przestrzenną mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczonej instrumentów sprawowania władzy.

3. Rekomendacje dla polityki przestrzennej MOF Słupsk-Ustka

Głównym wyzwaniem dla polityki przestrzennej jest prawidłowe rozpoznanie, klasyfikacja i uporządkowanie dostępnych zasobów przestrzeni, a następnie umiejętne ich wykorzystanie w procesie rozwoju. Aby proces ten był efektywny musi wynikać lub odpowiadać obecnym i przyszłym potrzebom, lub realizować wypracowane kompleksowe wizje rozwoju. Tak rozumiane prowadzenie polityki przestrzennej będzie prowadzić do wzmocnienia integracji przestrzennej

Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Aby proces ten przebiegał prawidłowo, niezbędne jest zachowanie komplementarności z dokumentami wyższego rzędu, a więc m.in. bezpośrednio z zasadami polityki przestrzennej określonymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030.

Polityka przestrzenna powinna stanowić płaszczyznę negocjacji pomiędzy potrzebami a realnymi możliwościami. Nadrzędną zasadą polityki przestrzennej jest **zasada zachowania ładu przestrzennego**, przejawiającą się prowadzeniem efektywnej i racjonalnej polityki przestrzennej i planistycznej na wszystkich poziomach planowania przestrzennego, umożliwiając uzyskanie harmonijnej całości oraz uwzględniając w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Łączy się z nią również **zasada zrównoważonego rozwoju**, oznaczająca taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Zasada ta pozwala kształtować ład przestrzenny, zapewniając utrzymanie właściwych relacji estetycznych, funkcjonalnych i ekonomicznych zarówno pomiędzy różnymi sposobami zagospodarowania terenów zurbanizowanych, jak i w relacjach pomiędzy układem przyrodniczym i antropogenicznym.

Nadrzędną zasadą, porządkującą całą politykę przestrzenną MOF SU powinna być współpraca, tj. podejmowanie wspólnych przedsięwzięć, wzmacnianie wewnętrznych więzi i szukanie wspólnych rozwiązań dla pojawiających się problemów.

Rekomendacje dla polityki przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka to ponadto:

1. **Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią** – w szczególności w zakresie przeznaczania terenów pod zabudowę mieszkaniową poprzez zapobieganie antropopresji na terenach cennych przyrodniczo i przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji i rozlewaniu zabudowy, jak również racjonalne zagospodarowanie i uwzględnienie ograniczeń związanych z obecnością obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.
2. **Racjonalne kształtowanie sieci osadniczej** – z punktu widzenia transportu i konsumpcji energii, a więc spójność i zwartość struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz równowaga terenów zabudowanych i terenów zieleni.
3. **Oszczędne i efektywne gospodarowanie przestrzenią** – intensyfikacja zabudowy na terenach zainwestowanych wraz z ich regeneracją (odnową), stosowanie recyklingu przestrzeni:

wykorzystywanie w pierwszej kolejności terenów opuszczonych lub zdegradowanych („brownfield”) i niewchodzenie na nowe, niezagospodarowane tereny („greenfield”).

4. **Ochrona zasobów środowiskowych** – kształtowanie struktur przestrzennych wzmacniających jakość środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych, a także wskazanie, poszanowanie i ochrona obszarów cennych przyrodniczo (objętych ochroną prawną i planowanych do ochrony).
5. **Kształtowanie sieci ekologicznej** – ochrona systemu obszarów otwartych (rolnych, leśnych, naturalnych), zachowanie ciągłości obszarów przyrodniczych gwarantujące przewietrzanie, dostępność terenów dla celów rekreacyjnych i komunikacji pieszej.
6. **Kompensacja ekologiczna** – takie zarządzanie przestrzenią, aby zachować zasoby biologiczne i równowagę przyrodniczą oraz wyrównywać szkody w środowisku wynikające z rozwoju przestrzennego, wzrostu poziomu urbanizacji i inwestycji niezbędnych ze względów społeczno-gospodarczych, a pozbawionych alternatywy neutralnej przyrodniczo.
7. **Poprawa jakości powietrza** – wymiana indywidualnych źródeł ciepła, kompleksowa poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, a także zwiększenie udziału OZE, jako źródła ciepła i energii elektrycznej.
8. **Stosowanie zasady racjonalności ekonomicznej**, uwzględniającej ocenę korzyści i strat społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych w długim okresie czasu.
9. **Wzmacnianie odporności** struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i zagrożenie utraty bezpieczeństwa energetycznego; w szczególności w odpowiedzi na zagrożenie zwiększoną częstotliwością występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i tym samym klęsk żywiołowych.
10. **Zasada spójności terytorialnej** – polega na kształtowaniu przestrzeni w oparciu o rozwój unikatowego potencjału poszczególnych terytoriów dla osiągnięcia celów rozwojowych, w tym spójności wewnętrznej dzięki zintegrowanemu zarządzaniu rozwojem.
11. **Rozwój przestrzeni publicznych, społecznych i sąsiedzkich** – właściwe określenie programu użytkowego w celu przyciągnięcia użytkowników oraz integrowania społeczności poszczególnych wsi czy osiedli.
12. **Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych** – logiczne i oparte na konsultacjach społecznych i potrzebach mieszkańców lokalizowanie różnego rodzaju kompleksów usługowych, uwzględnianie potencjalnych konfliktów przestrzennych w procesach planowania:
 - a. rozwój rynku usług turystycznych – promocja turystyki oraz produktów regionalnych,
 - b. powstanie mariny/Centrum Żeglarsstwa Ziemi Słupskiej,
 - c. rozbudowa infrastruktury sportowej, w tym modernizacja stadionu w Słupsku.

13. **Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej** – wzmacnianie tożsamości lokalnej.
14. **Rozwój systemu komunikacyjnego:**
- zapobieganie wykluczeniu komunikacyjnemu poprzez organizację wydajnej sieci transportowej, poprawę jakości infrastruktury drogowej, skrócenie czasu dojazdu do dużych miast regionu, poprawę skomunikowania z drogą S11, zwiększenie dostępności komunikacyjnej w ruchu samochodowym (DK6),
 - wzmocnienie funkcjonowania transportu publicznego,
 - poprawa jakości dróg publicznych,
 - rozwój transportu kolejowego,
 - uprawnienie rozwiązań i infrastruktury komunikacyjnej.
15. **Stosowanie zasad zrównoważonej mobilności**, w tym multimodalność: równoległe skoordynowane zapewnienie różnych środków i form transportu, umożliwiające podróżowanie na wiele sposobów, wieloma trasami; zwiększenie ilości ścieżek rowerowych.
16. **Rozwój infrastruktury technicznej:**
- budowanie samodzielności energetycznej,
 - rozwój szerokopasmowego Internetu (w szczególności na terenach wiejskich),
 - uzbrajanie terenów pod mieszkalnictwo,
 - inwestycje w infrastrukturę sieciową niwelujące zagrożenia środowiskowe,
 - rozwój infrastruktury wod-kan,
 - rozbudowa sieci gazowej, dalsza rozbudowa sieci OZE.
17. **Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie wertykalnym** – na poziomie lokalnym ze szczeblem krajowym i regionalnym – uwzględnienie w planowaniu rozwoju przestrzennego inwestycji krajowych i wojewódzkich.
18. **Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie horyzontalnym** – poprawa integracji planowania przestrzennego na obszarze MOF S-U, uwzględnienie i konsultowanie dokumentów planistycznych sąsiednich gmin w celu zapewnienia ciągłości struktur przestrzennych, ścisła współpraca między samorządami w zakresie planowania przestrzennego (szczególnie w zakresie przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji).
19. **Budowanie poparcia społecznego w gospodarowaniu przestrzenią** – włączanie społeczności regionalnej i lokalnej w proces kształtowania przestrzeni, prowadzenie jawnych i dostępnych dla mieszkańców konsultacji społecznych w zakresie planowania inwestycji, opracowywania dokumentów planistycznych.

Ponadto należy mieć na uwadze, że na obszarze Gminy i Miasta Ustka przebiega pas techniczny (Zarządzenie Nr 12 Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni z dnia 9 listopada 2021 roku, w sprawie określenia granic pasa technicznego na terenie Miasta i Gminy Ustka – Dz. U. Woj. Pom z dnia 12 listopada 2021 roku, poz. 4083) oraz pas ochronny (Zarządzenie nr 3 Dyrektora Urzędu Morskiego w Słupsku z dnia 4 maja 2006 r. w sprawie określenia granic pasa ochronnego Urzędu Morskiego w Słupsku, na terenie Województw Pomorskiego i Zachodniopomorskiego – Dz. U. Woj. Pom. 2006.57.1187). Niniejszy dokument jest spójny i uwzględnia wymogi oraz określone granice pasów (technicznego i ochronnego) wskazane we wspomnianych zarządzeniach.

VI. Analiza i ocena istniejącego stanu na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji

6.1. Krótka charakterystyka MOF

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk-Ustka (MOF S-U) tworzy 8 samorządów, wśród których znajdują się Miasto Słupsk oraz Gmina Miasto Ustka, powiat słupski oraz 5 gmin wiejskich, zlokalizowanych na terenie powiatu słupskiego – gm. Słupsk, Ustka, Damnica, Kobylnica, i Dębica Kaszubska. MOF S-U znajduje się w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Powierzchnia obszaru wynosi 1 244 km² co stanowi około 6,7% powierzchni województwa pomorskiego. Największe pod względem powierzchni są gminy Dębica Kaszubska (300 km²) oraz Gmina Słupsk (262 km²). Powierzchnia miast Słupsk i Ustka zajmuje w strukturze obszaru niewiele ponad 4% ogółu powierzchni tj. 53 km². Obszar MOF S-U zamieszkuje łącznie 160 588 osób, co stanowi około 6,8% ogółu mieszkańców województwa pomorskiego. Największą jednostką jest miasto Słupsk zamieszkiwane przez blisko 90 tys. osób. Drugim w kolejności miastem jest Ustka, na terenie której mieszka nieco ponad 15 tys. osób. Mieszkańcy obu miast stanowią łącznie blisko 2/3 ogółu mieszkańców obszaru MOF S-U. Najmniejszą pod względem liczby mieszkańców jest gmina wiejska Ustka (8,2 tys.) i Damnica (6,0 tys.). Poniższa tabela przedstawia powierzchnię oraz liczbę ludności poszczególnych jednostek budujących MOF S-U:

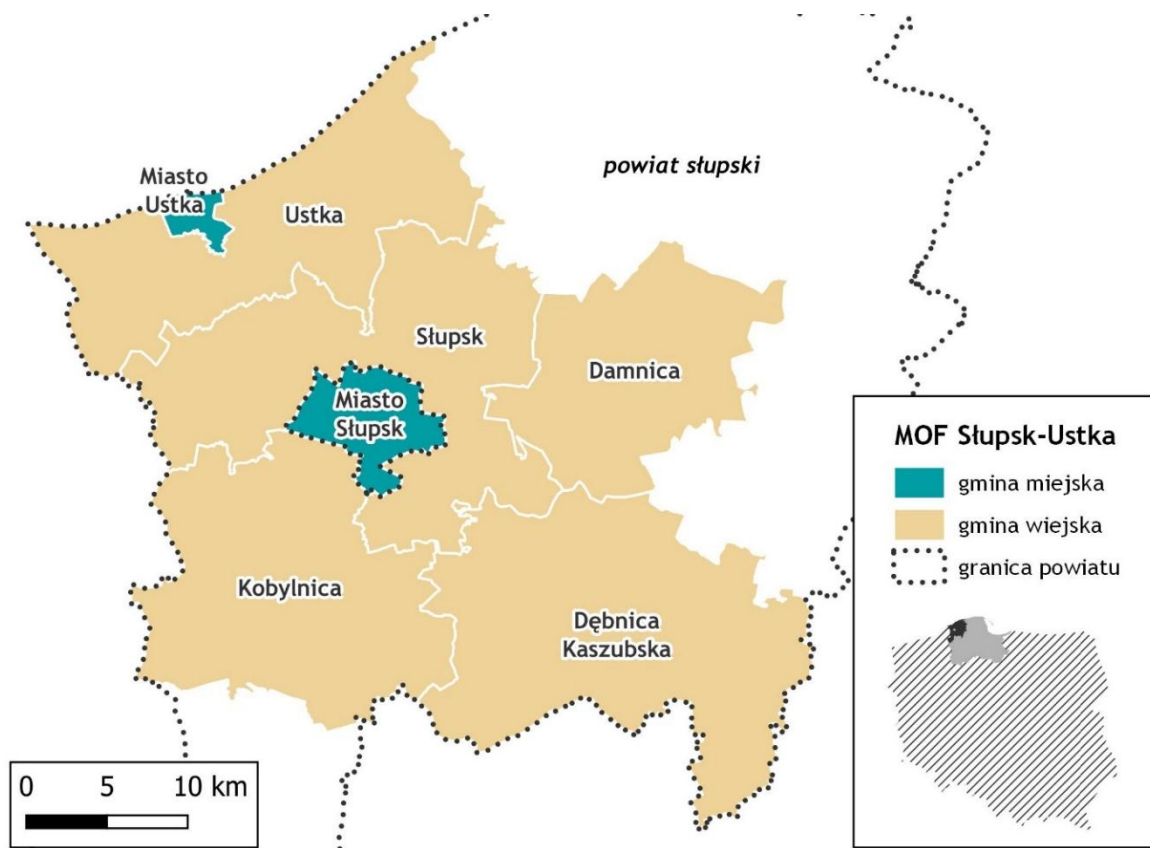
Tabela 2 Powierzchnia i liczba mieszkańców jednostek wchodzących w skład MOF S-U

Jednostka	Ludność ogółem	% ludności MOF S-U	Powierzchnia w km ²	% powierzchni MOF S-U
Gmina Dębica Kaszubska	9 495	5,9%	300	24,1%
Gmina Słupsk	18 528	11,5%	262	21,1%
Gmina Kobylnica	13 211	8,2%	244	19,6%
Gmina Ustka	8 295	5,2%	217	17,4%
Gmina Damnica	6 080	3,8%	168	13,5%
Gmina Miasto Ustka	15 199	9,5%	10	0,8%
Powiat m. Słupsk	89 780	55,9%	43	3,5%
<i>Powiat słupski</i>	<i>98 832</i>	<i>-</i>	<i>2 304</i>	<i>-</i>
MOF S-U	160 588	100,0%	1 244	100,0%

źródło: dane GUS BDL 2020 r.

Niewątpliwym atutem i potencjałem MOF S-U jest przede wszystkim położenie w strefie nadmorskiej, które umożliwi rozwój gospodarki morskiej, turystyczno-uzdrowiskowej i energetyki odnawianej a także korzystne położenie względem przebiegu DK nr 6 i 21, a także DW nr 210 i 213. Istotnym wyzwaniem dla tego obszaru funkcjonalnego jest przede wszystkim przeciwdziałanie zagrożeniom

związanym z peryferyzacją, suburbanizacją oraz negatywnymi trendami demograficznymi (starzeniem się społeczeństwa), poprzez poprawę jakości i wzmocnienie sektora usług publicznych, rewitalizację obszarów zdegradowanych, a także dalszy rozwój funkcji turystycznych.

Rysunek 2. Mapa poglądowa obszaru MOF S-U

źródło: Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030.

6.2. Funkcja wiodąca obszaru

Miasto Słupsk – to miasto na prawach powiatu, stanowi główny ośrodek miejski i rdzeń Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk położony jest nad rzeką Słupią, 18 kilometrów od Morza Bałtyckiego i jest trzecim co do wielkości miastem woj. pomorskiego. Miasto zamieszkuje 89 780 mieszkańców, którzy stanowią 55,9% ogółu mieszkańców MOF S-U. Powierzchnia miasta wynosi 4 315 ha (3,5% powierzchni MOF). Słupsk jest jednym z miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze, co mocno rzutuje na obszar MOF S-U oraz cały podregion słupski. W perspektywie kolejnych 10 lat prognozuje się, iż Słupsk utraci około 7% mieszkańców, w dużej mierze na rzecz sąsiednich gmin. Jednocześnie będzie miastem starzejącym się. W chwili obecnej niemal 1/4 mieszkańców Słupska to osoby po 65 roku życia. Miasto stanowi główny ośrodek gospodarczy, edukacyjny i usługowy obszaru. W mieście ulokowana jest znaczna część najważniejszych podmiotów gospodarczych obszaru, większość szkół ponadpodstawowych, uczelnie wyższe, szpitale i ośrodki zdrowia.

Gmina Słupsk – to największa z gmin wiejskich wchodzących w skład MOF S-U. Zamieszkuje ją 18 528 osób, co stanowi 11,5% ludności MOF S-U. Gmina Słupsk obejmuje obszar 21 746 ha (17,4% powierzchni MOF). Jest terenem typowo rolniczym. W strukturze użytkowania terenu dominują użytki rolne, z których ok. 80% stanowią grunty orne, a ok. 17% użytki zielone. Lasy zajmują ok. 30%. Pozostałe obszary zajmują grunty zabudowane i zurbanizowane oraz tereny inne. Gmina Słupsk stopniowo zmienia się w typowy obszar podmiejski miasta Słupska, za sprawą wysokiego współczynnika zameldowań nowych mieszkańców. Tendencja ta będzie utrzymywała się przez kolejne lata, przez co prognozuje się, że liczba mieszkańców gminy Słupsk do roku 2030 wzrośnie o około 17,5%. Jest to też powód, dla którego gmina ta jest zaliczana do gmin relatywnie młodych – odsetek mieszkańców powyżej 65 roku życia wynosi w niej zaledwie 12,6%, wobec średniej dla obszaru MOF wynoszącej 19,4%. Stały przyrost liczby mieszkańców gminy niesie za sobą konieczność inwestowania w rozwój infrastruktury sieciowej – wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej, wsparcia komunikacji publicznej i sieci drogowej, a także rozwijania usług – żłobków, przedszkoli, szkół, dostępu do usług medycznych. Na terenie gminy znajduje się baza raketowa, z jednej strony stwarza możliwość kooperacji i współpracy pomiędzy amerykańską marynarką wojenną ze szkołami gminnymi (wspólne projekty, nauka języka angielskiego, angażowanie się marynarzy w życie społeczne), z drugiej strony fakt istnienia tego obiektu wydłuża proces inwestycyjny dla inwestorów, którzy chcą ulokować swój biznes w obrębie 4 km. Nie jest niestety źródłem dochodów podatkowych

Gmina Miasto Ustka – jest drugą pod względem liczby ludności jednostką miejską, wchodzącą w skład MOF S-U. Ustka usytuowana jest w północnej części obszaru MOF S-U, w powiecie słupskim. Zajmuje obszar 1 019 ha (0,8% powierzchni MOF). Jest najmniejszą pod względem powierzchni jednostką obszaru. Z trzech stron od strony lądu graniczy z gminą wiejską Ustka, a jej północną granicę stanowi Morze Bałtyckie. Ustkę zamieszkuje 15 199 osób (9,5% ogółu mieszkańców MOF), z czego 1/4 stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Miasto stale się wyludnia. Cechuje go najniższy przyrost naturalny (-1,27) oraz utrzymujące się ujemne saldo migracji. Do roku 2030 Ustka utraci blisko 9% ogółu mieszkańców. Ustka to jeden z najważniejszych ośrodków turystycznych województwa pomorskiego oraz kraju. Wobec powyższego boryka się z problemem gwałtownego przyrostu liczby turystów w okresach letnich oraz wiążącymi się z tym trudnościami – przeciążona sieć wodociągowa i kanalizacyjna, nadmierny ruch kołowy etc.

Gmina Ustka - położona jest w północnej części MOF S-U, w powiecie słupskim, na środkowym wybrzeżu Bałtyku, między ujściem rzeki Słupi i Łupawy do morza. Gmina graniczy od zachodu z gminą Smołdzino, od południa z gminą Słupsk, a od zachodu z gminą Postomino (powiat sławieński,

województwo zachodniopomorskie). Gmina Ustka otacza z trzech stron miasto Ustka, w którym to znajduje się siedziba Urzędu Gminy. Długość wybrzeża morskiego znajdującego się na terenie gminy wynosi około 20 kilometrów. Powierzchnia gminy 21 746 ha, co stanowi 17,4% powierzchni MOF S-U. Znaczną część powierzchni gminy stanowią użytki rolne – około 55%, w tym użytki orne (68%), łąki (17%), pastwiska (12%). Zamieszkuje ją 8 295 osób (5,2% ludności MOF). Prognozuje się, iż do roku 2030 liczba mieszkańców gminy Ustka wzrośnie o około 5,4% i wyniesie 8 741 osób. Około 14,9% mieszkańców gminy stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Gminę wyróżnia dobrze rozwinięta baza turystyczna – 932 miejsca noclegowe przypadające na każde 1000 mieszkańców. Jednocześnie gmina boryka się z problemem słabo rozwiniętej sieci kanalizacyjnej – około 76% gospodarstw posiada podłączenie sieciowe, co w połączeniu z sezonowym znaczącym wzrostem liczby turystów, powoduje zagrożenia dla środowiska naturalnego. Słabo rozwinięta jest także sieć gazownicza – zaledwie 9,2% podłączonych gospodarstw. Ponadto gmina boryka się z brakiem oferty żłobkowej, ograniczoną ofertą przedszkolną oraz niższymi od przeciętnych dla całego MOF wynikami nauki w szkołach podstawowych, a także bardzo słabo rozwiniętą infrastrukturą opieki zdrowotnej.

Gmina Kobylnica – położona jest w południowo-zachodniej części MOF S-U, w powiecie słupskim. Od północy graniczy z miastem Słupsk oraz gminą Słupsk, od wschodu z gminą Dębica Kaszubska, a także gminami Kępice, Sławno oraz Postomino. Zamieszkuje ją 13 211 mieszkańców. Jest drugą pod względem liczby ludności gminą wiejską obszaru. Jej powierzchnia to 24 391 ha (19,6% MOF). Wyróżnia ją najbardziej dynamiczny przyrost liczby mieszkańców spośród wszystkich gmin MOF S-U. Prognozuje się, że do roku 2030 liczba mieszkańców gminy powiększy się o około 20% i wyniesie niemal 16 tys. Gmina Kobylnica jest jedną z najmłodszych demograficznie gmin obszaru i podobnie jak gmina Słupsk, stanowi naturalne zaplecze podmiejskie miasta Słupska. Kobylnica jest gminą posiadającą dobrze rozwiniętą sieć wodociągową i kanalizacyjną. Poziom gazyfikacji wynosi około 35%. Ważne znaczenie dla gospodarki gminy ma rolnictwo i związane z nim przetwórstwo rolno – spożywcze. Jest to gmina rolnicza, lecz z myślą o inwestorach podejmuje się działania zmierzające do uzbrojenia terenów inwestycyjnych i rozwijania nowych branż. Ze względu na stały przyrost liczby mieszkańców, gmina w kolejnych latach zobligowana będzie do rozbudowy infrastruktury sieciowej, dopasowania oferty edukacyjnej, rozwijania sieci transportowej, a także dostosowania dostępnych usług publicznych do zmieniającej się struktury społecznej.

Gmina Damnica – to gmina wiejska o charakterze rolniczym, usytuowana we wschodniej części MOF S-U, stanowiąca część powiatu słupskiego. Zachodnia granica gminy przebiega zaledwie 3 km od wschodniej granicy miasta (choć centra obu miejscowości dzieli odległość blisko 20 km). Gmina zajmuje powierzchnię 16 766 ha (13,5% powierzchni MOF), w tym użytki rolne 10 848 ha (64,6%) oraz

las 4 888 ha (29,1%). Obszar gminy zamieszkuje 6 080 mieszkańców (3,8% mieszkańców MOF) co czyni ją najmniej ludną gminą MOF S-U. Gmina Damnica jest jedną z dwóch gmin wiejskich MOF tracących mieszkańców. Ich odsetek od 2011 zmalał o 3,4%. Prognozuje się, iż liczba mieszkańców do roku 2030 skurczy się o kolejne -4,8%, co spowoduje, że gminę zamieszkiwało będzie około 5 790 mieszkańców. Winy za ubytek mieszkańców doszukiwać można się w stałym negatywnym saldzie migracji z terenu gminy oraz ujemnym przyroście naturalnym. Mimo to, odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w gminie, jest niższy od przeciętnego dla całego MOF i wynosi 13,9%, co oznacza, że gmina jest gminą relatywnie młodą. W chwili obecnej w gminie dostrzega się braki w ofercie żłobkowej (brak żłobków) oraz przedszkolnej (zaledwie 69,8% dzieci objętych opieką przedszkolną). Ponadto mimo bardzo dobrze rozwiniętej sieci wodociągowej (100% podłączonych gospodarstw), zauważa się konieczność dalszej rozbudowy sieci kanalizacyjnej (81,6% podłączonych gospodarstw), a także rozbudowy sieci gazowniczej – aktualnie sieć gazowa dociera do zaledwie 0,1% gospodarstw. Gminę odznacza także bardzo niska dostępność do miejsc noclegowych (3 na 1000 mieszkańców), brak infrastruktury ścieżek rowerowych, brak ogólnodostępnych aptek i ograniczona dostępność podstawowej opieki medycznej. Mimo niskiego poziomu bezrobocia (4,4%), gminę cechuje niewielka liczba podmiotów gospodarczych. Słabo rozwinięty jest także sektor organizacji społecznych. Gmina Damnica spełnia w najniższym zakresie kryteria delimitacyjne MOF S-U, choć jej walorem jest bliskie położenie względem rdzenia MOF oraz wysoka dostępność transportowa.

Gmina Dębica Kaszubska – usytuowana jest w południowo-wschodniej części MOF S-U i stanowi część powiatu słupskiego. Obejmuje obszar 29 952 ha, co stanowi ją największa pod względem powierzchni gminą MOF S-U. Obszar gminy Dębica Kaszubska to niemal 1/4 ogółu obszaru MOF S-U. Gminę zamieszkuje łącznie niespełna 10 tys. mieszkańców – 5,9% mieszkańców MOF. Liczba ludności gminy ulega stałemu zmniejszeniu i prognozuje się, że do roku 2030 spadek ten wyniesie około 3,1%. Gminę będzie zamieszkiwało wówczas 9,2 tys. mieszkańców. Spadek liczby ludności to efekt ujemnego przyrostu naturalnego oraz negatywnego salda migracji. Największą część pokrycia terenu gminy stanowią lasy 15 371 ha, co stanowi 51,1% jej powierzchni, następnie grunty rolne (42,7%) i pozostałe (6,2%). Nadaje to gminie charakter leśno-rolniczy, czego skutkiem jest fakt, iż gmina odznacza się najwyższym poziomem bezrobocia rejestrowanego wśród gmin MOF – 8,8% podczas gdy średnia dla obszaru wynosi 4,5%. W gminie najwyższy jest także udział osób długotrwale bezrobotnych, wśród bezrobotnych ogółem – 50,1%. Mimo dużych walorów turystycznych gminy, słabo rozwinięta jest na jej terenie baza turystyczna. Na każde 1000 mieszkańców przypadają zaledwie 4 miejsca noclegowe. Problem ten może być powiązany z niską dostępnością transportową obszaru, brakiem ścieżek rowerowych oraz zintegrowanej oferty turystycznej.

6.3. Demografia

Populacja MOF S-U to około 160 tys. osób, stanowiąca mniej więcej 6,8% ogółu województwa pomorskiego. Jest to jednocześnie populacja starzejąca się i stopniowo malejąca liczebnie. Blisko 2/3 mieszkańców obszaru zamieszkuje teren 2 miast – Słupska i Ustki, oznacza to stosunkowo wysoki wskaźnik urbanizacji obszaru, jednocześnie około połowę terenu MOF stanowią użytki rolne, a około 1/3 grunty leśne. W tym kontekście istotne jest to, iż z przeprowadzonych wśród mieszkańców MOF S-U (na próbie 860 osób) badań ankietowych wynika, iż jedynie około 8% respondentów rozważa możliwość zmiany miejsca zamieszkania, na lokalizację umiejscowioną poza MOF S-U. Jednocześnie ponad 80% badanych zamierza w najbliższych latach pozostać na terenie MOF S-U i niemal tyle samo respondentów jest przekonana, że teren ten jest dobrym miejscem do życia. Wskazuje to na duże przywiązanie badanych do zamieszkiwanego miejsca i dobrą ocenę jakości życia na tym terenie. Wśród potencjalnych powodów skłaniających respondentów do zmiany miejsca zamieszkania znalazły się głównie chęć zamiany mieszkania na dom lub miasta na wieś, a także powody finansowe – lepsze zarobki, niższe opłaty.

Suburbanizacja - w odniesieniu do powyższego, istnieje duże prawdopodobieństwo, iż teren MOF S-U nadal będzie się wyludniał (o czym świadczą prognozy statystyczne), lecz mimo wszystko znaczna część mieszkańców czuje silny związek z zamieszkiwanym terenem, co można traktować jako istotny potencjał. Jednocześnie obszar ten narażony jest na zjawisko postępującej suburbanizacji – przenoszenia się ludności miejskiej do gmin podmiejskich, co potwierdzają zarówno badania ankietowe jak i dane statystyczne. W sposób zauważalny koncentracja mieszkańców występuje wokół miast rdzenia MOF S-U. Im dalej od miast Słupsk i Ustka, tym bardziej maleje zagęszczenie ludności. Wraz ze zjawiskiem suburbanizacji w kolejnych latach postępować będzie proces wyludniania się miast obszaru oraz powolnego tracenia przez nie funkcji miejskich. Problemem stanie się zatem konieczność ponoszenia dodatkowych nakładów na rozwój infrastruktury drogowej, komunikacyjnej i komunalnej.

Wraz ze zjawiskiem suburbanizacji, postępuje starzenie się społeczności, w szczególności miast (Słupsk i Ustka). W latach 2011-2020 znacząco wzrósł w nich odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Równocześnie maleje wskaźnik przyrostu naturalnego co wskazuje, że zjawisko starzenia się demograficznego w kolejnych latach będzie nadal się nasilało.

6.4. Edukacja i kultura

Obecnie przeciętne wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach podstawowych MOF S-U oraz wyniki egzaminów maturalnych w latach 2018-2020 znacząco odstają od średnich dla kraju i województwa.

Oznacza to, iż szkoły MOF S-U oferują niższy poziom nauki, niż ich odpowiedniki w kraju i województwie. Duże zróżnicowanie w zakresie wyników egzaminów zauważalne jest także na poziomie poszczególnych gmin MOF. W trakcie badań prowadzonych na potrzeby opracowania diagnozy, często wskazywano na niewykorzystany potencjał lokalnych szkół oraz uczelni wyższych. Wielokrotnie postulowano aby w kolejnych latach podjęto działania nastawione na wypracowanie modelu kształcenia (szkoły ponadpodstawowe, Akademia Pomorska, placówki kształcenia ustawicznego), które pozwalałyby na kształcenie kadr pod potrzeby lokalnego rynku pracy, co docelowo może przełożyć się na zapewnienie stabilnego zatrudnienia. W kontekście samej Akademii Pomorskiej postulowano utworzenie kierunków medycznych oraz uruchomienie innowacyjnych kierunków kształcących inżynierów. Rozwój współpracy na każdym poziomie szkolnictwa może stać się impulsem zarówno dla lokalnej gospodarki, jak korzystnie wpłynąć na ograniczenie migracji osób młodych.

6.5. Pomoc społeczna

Mimo nieznacznie wyższych od wojewódzkich wskaźników dotyczących liczby mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, obserwuje się stały trend poprawy sytuacji społecznej mieszkańców MOF S-U. Z danych statystycznych wynika wprost, że poprawie ulega sytuacja materialna mieszkańców i ogranicza się występowanie poziomu ubóstwa. Jednakże dostrzega się istotne problemy i potrzeby w obszarze pomocy społecznej w zakresie wsparcia rodzin dysfunkcyjnych, brak rodzin zastępczych, a także braki kadrowe ośrodków pomocy społecznej. W związku z zachodzącymi zmianami demograficznymi, konieczne będzie także powołanie nowych instytucji odpowiadających na zapotrzebowanie rosnącej liczby osób z niepełnosprawnością, osób starszych i samotnych. Ważne będzie także uruchomienie nowych usług wspierających, nastawionych na deinstytucjonalizację pomocy, a także pomoc dedykowaną konkretnym grupom społecznym: usług transportowe, asystentów rodziny, opiekę wytchnieniową, rozwój oferty miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością, tworzenie mieszkań specjalnego przeznaczenia etc. Istotne będzie również uruchomienie działań nakierowanych na aklimatyzację, integrację i poprawę jakości życia cudzoziemców.

6.6. Rynek pracy

Na terenie MOF S-U obserwuje się wieloletni trend spadku bezrobocia rejestrowanego. Większość osób pozostających bez zatrudnienia stanowią kobiety. Oprócz poprawiającej się sytuacji na rynku pracy, obserwuje się stałą poprawę sytuacji gospodarczej obszaru. Sukcesywnie przyrasta liczba

zarejestrowanych na terenie MOF S-U podmiotów gospodarczych, a także działalności zakładanych przez osoby fizyczne. Co istotne trend ten nie omija także gmin wiejskich MOF S-U, przez co wartości wskaźników dla całego obszaru, zbliżone są do wartości dla całego województwa. Słabiej natomiast kształtują się statystyki dotyczące prowadzenia i zakładania przez mieszkańców podmiotów społecznych (fundacji i stowarzyszeń). Mimo poprawiającej się stale sytuacji na lokalnym rynku pracy, problemem dla mieszkańców MOF S-U może być nie sama dostępność pracy, lecz jej jakość związana z oferowanymi wynagrodzeniami, charakterem pracy, oczekiwaniami pracodawców etc. Istotny problem lokalnego rynku pracy to także aktualny układ drogowy i wykluczenie komunikacyjne całego MOF, który z jednej strony utrudnia przemieszczanie się po obszarze, a z drugiej zmniejsza zainteresowanie inwestorów, ze względu na długie czasy dojazdów. Sytuacja ta ogranicza tym samym konkurencyjność firm zlokalizowanych na terenie MOF S-U. Rozwiązaniem (co najmniej doraźnym) części problemów komunikacyjnych, może być rozwój i promocja telepracy oraz innych współczesnych form zatrudnienia. Rozwój oferty telepracy może sprzyjać większemu przywiązaniu do terenu MOF osób młodych i specjalistów z różnych branż, gdyż zmniejszy się konieczność dojeżdżania do firm zlokalizowanych poza terenem MOF.

Spośród wymienionych zawodów deficytowych stosunkowo największe zapotrzebowanie zgłaszane jest przez branżę budowlaną, w zawodach wymagających kwalifikacji/uprawnień specjalistycznych, ale także (co istotne) branżę medyczną – lekarze, pielęgniarki, ratownicy medyczni. Braki kadrowe to także istotny element związany z funkcjonowaniem lokalnej administracji, która od lat boryka się z brakiem specjalistów (zarówno w zakresie kadr na stanowiskach administracyjnych, jak i w obszarze kultury, pomocy społecznej etc.). Braki kadrowe samorządów negatywnie przekładają się także na ich funkcjonowanie w zakresie kooperacji jednostek, koordynacji pracy oraz wdrażania nowych rozwiązań. Odpowiedzią na obserwowane zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy, przynajmniej częściowo może stać się oferta szkół średnich i uczelni wyższych MOF S-U, połączone z odpowiednim stymulowaniem inwestycji prywatnych, w tym inwestorów spoza MOF S-U, którzy będą chcieli zakładać lub przenosić inwestycje na teren MOF tworząc tym samym podaż nowych miejsc pracy. Działanie to wymaga jednak stałej współpracy instytucji publicznych i podmiotów rynku pracy. W przypadku funkcjonowania jednostek publicznych MOF S-U, poprawę funkcjonowania można osiągnąć także za sprawą rozwoju środków komunikacji elektronicznej (e-usługi). W chwili obecnej usługi te funkcjonują w ograniczonym zakresie, lecz docelowo mogą poprawić zarówno jakość realizacji usług publicznych, jak i przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej.

6.7. Finanse samorządowe

Spośród jednostek samorządowych wchodzących w skład MOF S-U największe dochody w przeliczeniu na mieszkańca w 2020 roku odnotowała gmina wiejska Słupsk, w wysokości 8,3 tys. zł/os. Natomiast Miasto Słupsk otrzymało największe spośród wymienionych jednostek dofinansowanie, wynoszące aż 199 877,29 tys. zł.

Tabela 3. Dochody poszczególnych jednostek samorządowych wchodzących w skład MOF S-U, osiągnięte w 2020 roku

Jednostka	Dochody [tys. zł]				
	Ogółem	Majątkowe	Na 1 mieszkańca	Własne	Dotacje ogółem
Gmina Damnica	37 618,38	4 629,24	6,17	16 273,15	11 970,26
Gmina Dębica Kaszubska	56 209,62	4 457,17	5,92	18 518,65	21 230,44
Gmina Kobylnica	88 779,59	9 583,34	6,80	45 604,67	29 497,05
Gmina Słupsk	152 372,37	35 295,30	8,30	78 911,85	48 988,90
Miasto Słupsk	678 521,37	64 214,03	7,51	314 217,51	199 877,29
Gmina Ustka	65 706,79	12 116,58	7,89	44 172,90	15 694,79
Miasto Ustka	105 858,96	28 962,68	6,93	57 701,84	33 988,26

źródło: GUS

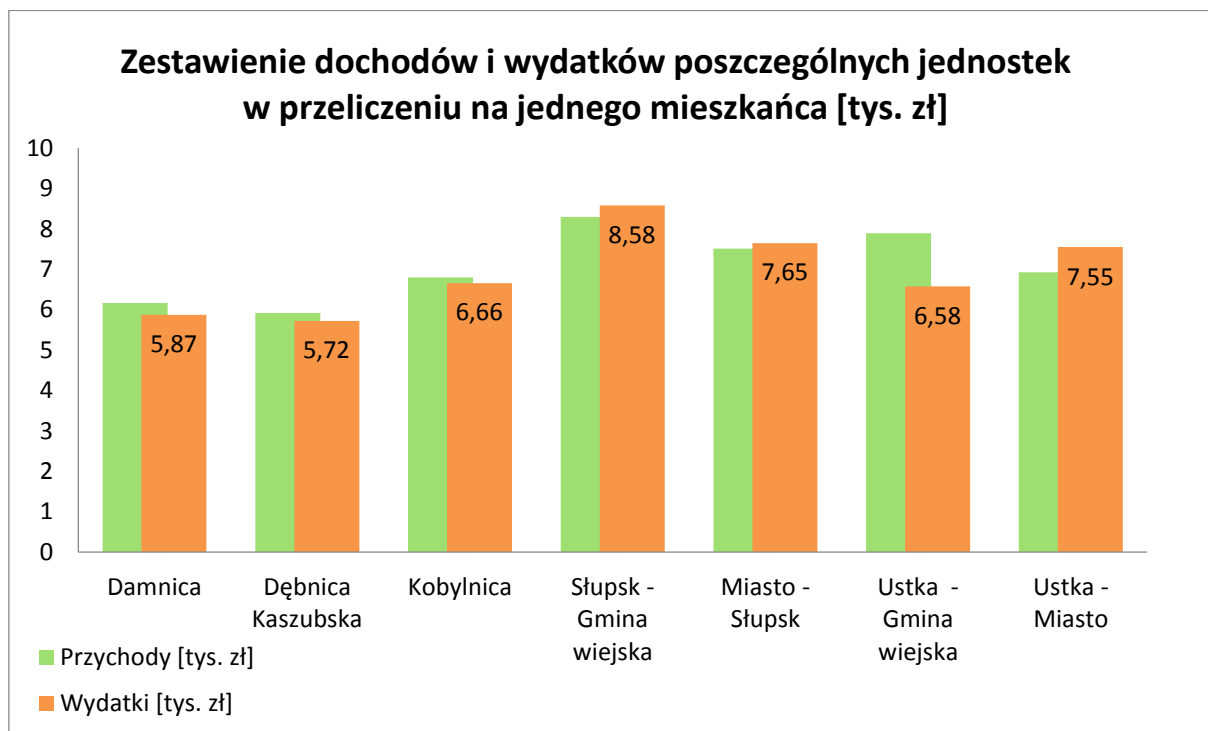
Tabela 4. Niektóre z wydatków poniesionych przez jednostki składowe MOF S-U w 2020 roku.

Jednostka	Wydatki na 1 mieszkańca [zł]			Wydatki [tys. zł]	
	Ogółem	Oświata i wychowanie	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	Ochrona zdrowia	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska
Gmina Damnica	5 868,89	1 588,38	127,57	137,31	3 632,82
Gmina Dębica Kaszubska	5 721,3	1 761,41	95,53	82,42	4 114,81
Gmina Kobylnica	6 656,85	1 599,65	201,81	534,72	9 382,71
Gmina Słupsk	8 577,21	2 210,78	444,77	714,44	12 440,56
Miasto Słupsk	7 653,14	2 322,59	294,00	3 958,44	57 248,20
Gmina Ustka	6 578,85	1 239,13	219,84	301,28	6 762,18
Miasto Ustka	7 654,95	1 546,17	132,00	1 146,50	17 038,32

źródło: GUS

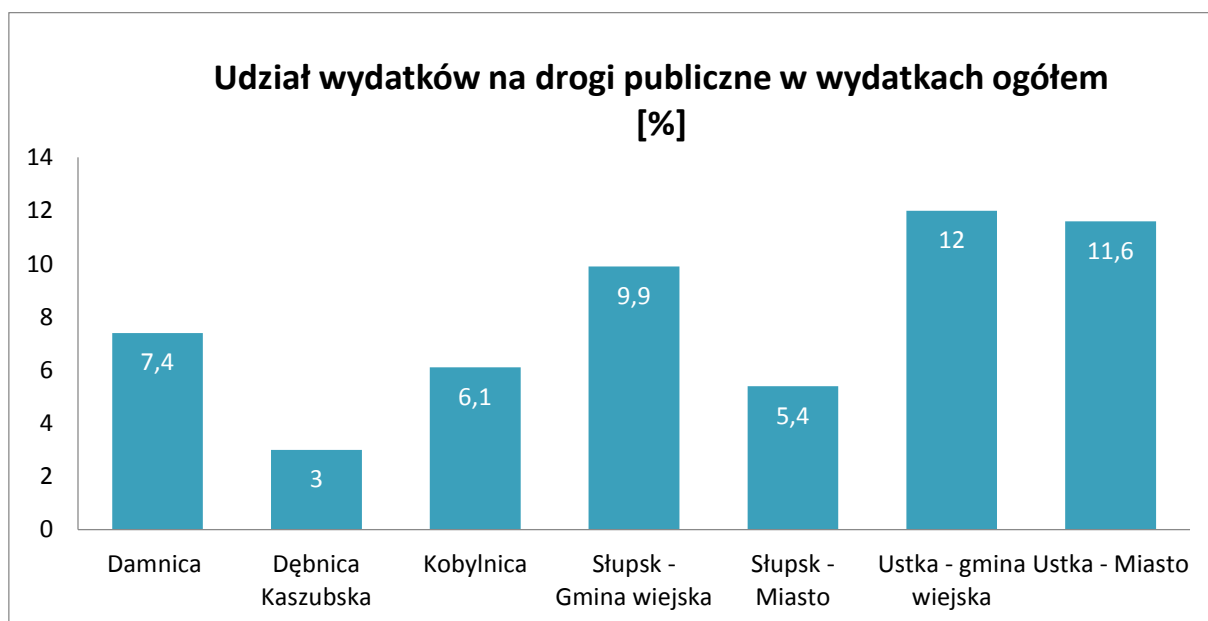
Zgodnie z danymi GUS w 2020 roku gminy wiejskie Słupsk oraz Ustka a także miasto Słupsk odnotowały większe wydatki od dochodów, co zapewne wynika z pandemii Covid-19, która uderzyła

szczególnie w turystykę i gastronomię. Gminy o rolniczym charakterze odnotowywały zazwyczaj mniejsze straty.

Rysunek 3. Zestawienie dochodów i wydatków poszczególnych jednostek w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2020 roku [tys. zł]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 4. Udział wydatków poszczególnych jednostek samorządowych na drogi publiczne w wydatkach ogółem w 2020 roku [%]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

6.8. Turystyka

Podstawą rozwoju funkcji turystycznej terenu MOF jest głównie turystyka rekreacyjna związana z bliskością morza Bałtyckiego, a także wyjątkowe walory przyrodnicze, krajobrazowe oraz zdrowotne wynikające ze zwiększonej zawartości jodu w nadmorskim powietrzu. Gminy MOF S-U oferują liczne wydarzenia kulturowe i sportowe. Ważną rolę w rozwoju turystyki miasta odgrywają obiekty noclegowe, gastronomiczne, rekreacyjne, kulturalne i sportowe, wspólnie tworzące bazę turystyczną.

Tabela 5. Obiekty turystyczne w poszczególnych jednostkach MOF S-U, stan na 31.07.2021 r.

Jednostka	Turystyczne obiekty noclegowe ogółem	Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych (restauracje, bary, kawiarnie)	Liczba wypożyczalni sprzętu turystycznego
Gmina Damnica	1		1
Gmina Dębica Kaszubska	1	x	x
Gmina Kobylnica	2	3	x
Gmina Słupsk	1	1	x
Miasto Słupsk	9	6	2
Gmina Ustka	58	17	14
Miasto Ustka	54	42	14

źródło: GUS

Na terenie miasta Słupsk znajduje się także filharmonia, muzeum, galeria sztuki, jeden teatr dramatyczny oraz dwa teatry lalkowe. Ponadto, w gminie wiejskiej Słupsk także znajdują się 2 muzea, które w 2020 roku odwiedziło 2 433 osób. Na terenie wielu gmin wchodzących w skład MOF S-U można skorzystać z basenów, saun, czy zabiegów SPA czy zabiegów rehabilitacyjnych. Na terenie gminy wiejskiej Ustka w 2020 roku funkcjonowało 65 turystycznych obiektów noclegowych, a w 2021 roku – 58. Spadek liczby obiektów wynika zapewne z pandemii Covid-19, która szczególnie uderzyła z w branżę gastronomiczną i turystyczną. Obiekty noclegowe na terenie są zróżnicowane pod względem jakości usług i cen, co stwarza bogatą ofertę dla turystów z różnych segmentów rynku turystycznego. W Ustce oraz Słupsku funkcjonują Centra Informacji Turystycznej.

Na terenie MOF S-U znajdują obiekt znany na cały kraj – Dolina Charlotty, oferujący zakwaterowanie, SPA, atrakcje poprzez Zoo oraz fokarium czy też amfiteatr. Odbývają się tam bardzo popularne imprezy masowe m.in. Charlotta Rock Festival czy Festiwal Legend Rocka oraz swoje prywatne koncerty dają tam gwiazdy skali światowej a sam Carlos Santana określił Dolinę Charlotty mianem „swojego drugiego domu”.

Przez teren MOF S-U przebiegają 3 znakowane szlaki turystyczne PTTK:

- Szlak żółty Doliny Słupi – długość 95 km, od Ustki przez Słupsk, Dębnicę Kaszubską i Gałęźnicę Małą do Bytowa;

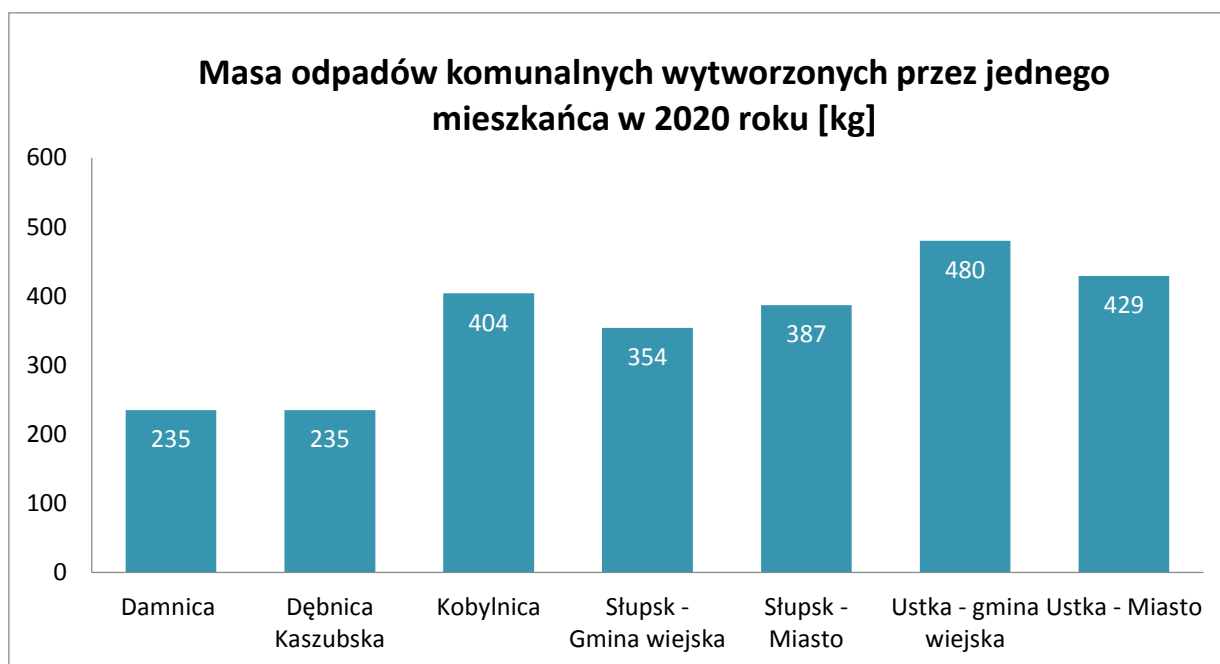
- Szlak czarny Doliny Wieprzy i Studnicy – długość 71 km, od Słupska przez Lulemino, Korzybie, Osieczki i Kępice do Miastka;
- Szlak czerwony Nadmorski – długość 86 km, od Jarosławca przez Ustkę, Rowy do Czołpino do Łeby.

6.9. Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska

Jednym z pozytywnych wyróżników MOF S-U jest wysoki poziom dostępności podłączeń wodociągowych oraz wysoki wskaźnik skanalizowania obszaru. Jednocześnie wskazuje się, że znaczna część istniejących instalacji wymaga modernizacji i rozbudowy. Konieczne jest także usprawnienie istniejących oczyszczalni ścieków, co wiąże się w szczególności z intensywnym wzrostem populacji w gminach wiejskich MOF S-U. Działanie to jest także konieczne ze względu na fakt, iż przeciętny mieszkaniec MOF S-U zużywa większą ilość wody niż mieszkańcy kraju. Zużycie wody większe jest jednak w gminach nadmorskich, a znacząco mniejsze w gminach, w których ruch turystyczny jest mniejszy. Gminy te wymagają zatem tworzenia odmiennej infrastruktury, uwzględniającej sezonowość ruchu turystycznego.

Obszar MOF S-U cechuje wyższy od przeciętnego dla kraju poziom gazyfikacji. Wynika on jednak z wysokiego stopnia zgazyfikowania miasta Słupsk i Ustki. Pozostałe gminy mają najczęściej fragmentarycznie rozwiniętą sieć gazową. W kontekście zachodzących zmian środowiskowych i konieczności obniżania emisji zanieczyszczeń, konieczna może zatem okazać się rozbudowa sieci gazowej, lub dalsza rozbudowa sieci odnawialnych źródeł energii, która prócz farm fotowoltaicznych i wiatrowych, może zostać uzupełniona o elektrownie wiatrowe morskie. Działanie to przyczyni się to nie tylko do poprawy środowiska naturalnego, ale także może docelowo korzystnie wpłynąć na kondycję dochodów gmin. Ponadto w obszarze MOF funkcjonują dwa systemy ciepłownicze oparte na wytwarzaniu ciepła z węgla. Wysokie ceny uprawnień do emisji oraz nowe standardy emisyjne od 01.01.2023 wymagają gruntownej modernizacji źródeł ciepła. Modernizacja opierać się będzie o decentralizację źródeł, dekarbonizację, dywersyfikację paliw oraz budowę źródeł OZE. Plany Spółek ciepłowniczych przewidują również produkcję energii elektrycznej w kogeneracji. Pozwoli to utrzymanie cen ciepła na akceptowalnym przez mieszkańców poziomie i budowanie niezależności energetycznej MOF.

Jak wynika z przeprowadzonych analiz, obszary wiejskie ze względu na swą specyfikę, mają zdecydowanie słabiej rozwiniętą sieć internetową niż tereny miejskie. Obecnie dostępność Internetu stacjonarnego o wysokiej przepustowości, występuje głównie w miastach MOF S-U. Konieczność rozwoju tej sieci to zarówno wyzwanie cywilizacyjne dla obszaru, jak i szansa na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

Rysunek 5. Porównanie masy odpadów komunalnych wytworzonych przez jednego mieszkańca w 2020 roku w poszczególnych jednostkach

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 6. Odpady zebrane selektywnie w ciągu 2020 roku [Mg]

Odpady zebrane selektywnie (ogółem)	Jednostka samorządowa						
	Damnica	Dębica Kaszubska	Kobylnica	Słupsk		Ustka	
				Gmina wiejska	Miasto	Gmina wiejska	Miasto
Ogółem	715,23	1 071,1	2 422,91	2 594,89	11 198,79	1 146,8	2 577,74
Papier i tektura	27,17	61,66	231,38	269,13	1 613,36	99,38	342,06
Szkło	117,15	198,64	340,18	497,51	1 498,3	350,04	355,26
Tworzywa sztuczne	-	302,2	496,77	680,75	1 926,08	337,09	394,78
Metale	-	-	-	-	8,78	-	-
Tekstylia	7,0	15,76	9,42	8,38	31,88	3,18	12,86
Niebezpieczne	-	1,24	0,83	1,01	8,13	0,04	-
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne razem	7,9	24,04	13,87	59,7	159,06	0,07	34,19
Wielkogabarytowe	144,1	194,94	309,96	338,52	1 878,04	3,12	468,44
Biodegradowalne	223,44	240,26	1 015,19	714,58	4 021,44	316,5	967,21
Baterie i akumulatory razem	-	0,26	0,22	0,16	1,94	-	-

Odpady zebrane selektywnie (ogółem)	Jednostka samorządowa						
	Darnica	Dębica Kaszubska	Kobylnica	Słupsk		Ustka	
				Gmina wiejska	Miasto	Gmina wiejska	Miasto
Opakowania wielomateriałowe	-	-	-	-	3,04	-	-
Zmieszane odpady opakowaniowe	186,45	28,78	3,5	22,94	36,5	37,38	2,94
Pozostałe	2,02	3,22	1,59	2,21	12,24	-	-
Baterie i akumulatory niebezpieczne	-	-	-	-	0,84	-	-
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne niebezpieczne	6,15	3,2	5,81	24,9	56,98	0,03	25,76

źródło: GUS

Na terenie MOF S-U znajduje się Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych, w gminie Słupsk, w miejscowości Bierkowo, która obejmuje instalacje:

- mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych MBP,
- przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i bioodpadów – kompostownia,
- do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych – składowisko,

oraz Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych w mieście Słupsk obejmująca instalację przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i bioodpadów – kompostownia.

6.10. Istniejący stan środowiska

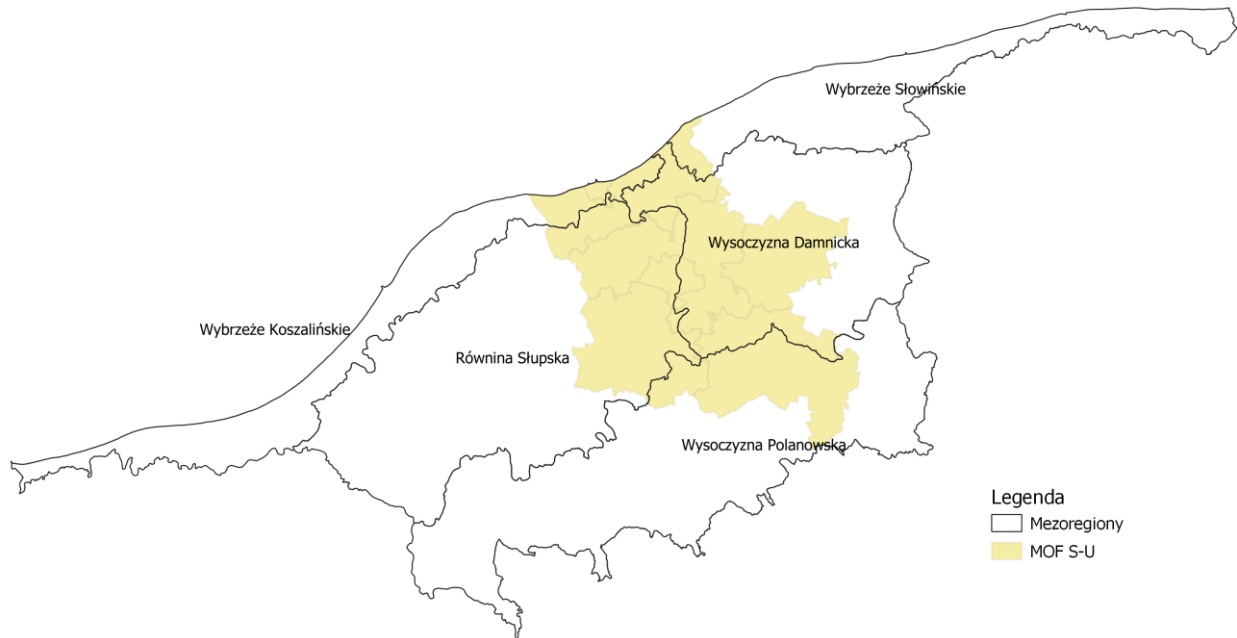
6.11.1. Klimat

Klimat obszaru, na którym znajduje się MOF S-U jest w dużym stopniu kształtowany przez bliskość Morza Bałtyckiego. Sąsiedztwo morza kształtuje klimat łagodny, wilgotny, charakteryzujący się niedużymi amplitudami temperatur. Lata bywają chłodne a zimy ciepłe. Średnia roczna temperatura z wielolecia w Słupsku wynosi +7,6°C, a w Ustce +7,7°C. Okres wegetacyjny trwa średnio 214 dni.

MOF S-U leży na dwóch krainach klimatycznych:

- Kraina pobrzeża otwartego morza,
- Kraina Pojezierza Pomorskiego – część zewnętrzna.

Tereny leżące w bezpośrednim kontakcie z morzem Bałtyckim, silniej odczuwają jego wpływ na pogodę. Zmianie ulega także zawartość jodu w powietrzu. Średni roczny opad deszczu na terenie Ustki sięga 850 mm, natomiast w Słupsku wynosi on około 760 mm rocznie.

Rysunek 6. MOF S-U na tle mezoregionów
źródło: opracowanie własne

Na terenie MOF S-U przeważają wiatry S-SW. W pasie nadmorskim dominują wiatry kierunków S-SW-W. Na obszarze wybrzeża dominują kierunki południowo-zachodnie i zachodnie, a w rejonie miasta Słupska wiatry zachodnie. Na terenie Pomorza występują wybitnie korzystne warunki pod kątem wykorzystania energii wiatrowej.

6.11.2. Jakość powietrza

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973 t.j.) oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza. W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa pomorskiego wyznaczono 2 strefy:

- Aglomeracja trójmiejska (kod strefy: PL2201),
- strefa pomorska (kod strefy: PL2202), do której należy MOF S-U.

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. 2020 r., poz. 2279).

Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach UE (2008/50/WE i 2004/107/WE) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Rysunek 7. Podział województwa pomorskiego na strefy ochrony powietrza.

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim, Raport wojewódzki za rok 2020

Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji:

- dwutlenek siarki SO₂,
- dwutlenek azotu NO₂,
- tlenek węgla CO,
- benzen C₆H₆,
- ozon O₃,
- pył PM₁₀,

- pył PM2.5,
- ołów Pb w PM10,
- arsen As w PM10,
- kadm Cd w PM10,
- nikiel Ni w PM10,
- benzo(a)piren B(a)P w PM10.

W ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się 3 substancje:

- dwutlenek siarki SO₂,
- tlenki azotu NO_x,
- ozon O₃

Wynik oceny i klasyfikacji strefy dla danego zanieczyszczenia zależy od stężeń tego zanieczyszczenia występujących na terenie strefy - zwykle w rejonach o najwyższym stopniu zanieczyszczenia daną substancją. Uzyskany wynik przekłada się na określone wymagania w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy).

Poniżej zestawiono klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza:

- **Klasa A** - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego/docelowego,
- **Klasa C** - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy,
- **Klasa D1** - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- **Klasa D2** - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu).

Tabela 7. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza.

Poziom stężenia	Zanieczyszczenie	Klasa strefy	Wymagane działania
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom dopuszczalny			
nie przekracza poziomu dopuszczalnego	ochrona zdrowia ludzi: dwutlenek siarki SO ₂ , dwutlenek azotu NO ₂ , tlenek węgla CO, benzen C ₆ H ₆ , pył PM10, pył PM2.5 ołów Pb (zawartość w PM10) ochrona roślin: dwutlenek siarki SO ₂ tlenki azotu NO _x -	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
powyżej poziomu dopuszczalnego		C	<ul style="list-style-type: none"> - określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych, - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu, - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom docelowy			
nie przekracza poziomu docelowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin ozon O ₃ ochrona zdrowia ludzi arsen As (zawartość w PM10), kadm Cd (zawartość w PM10), nikiel Ni (zawartość w PM10), benzo(a)piren B(a)P (zawartość w PM10)	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego
powyżej poziomu docelowego		C	<ul style="list-style-type: none"> - dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych - określenie obszarów przekroczeń poziomów docelowych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu
W przypadku, gdy dla ozonu określony jest poziom celu długoterminowego			
poniżej poziomu celu długoterminowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin ozon O ₃	D1	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego
powyżej poziomu celu długoterminowego		D2	- dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do 2020 r.

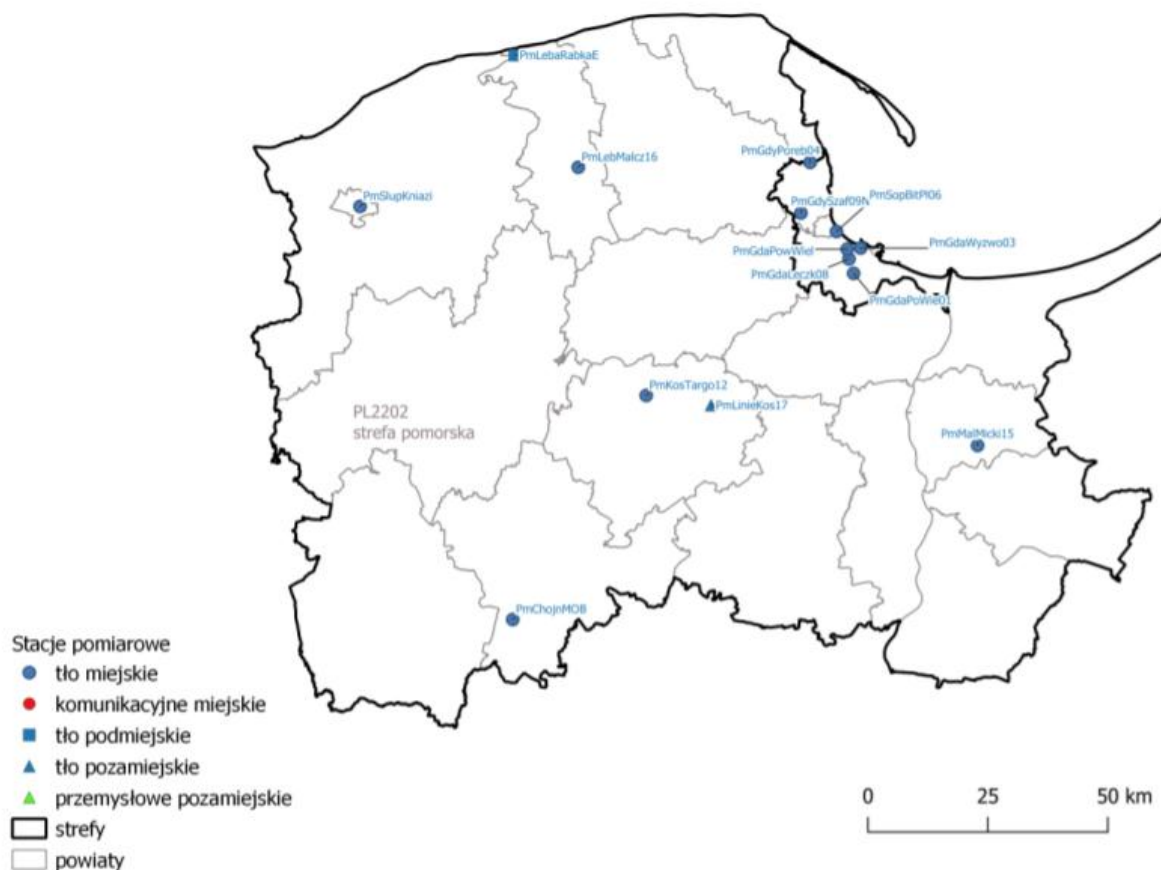
* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu MŚ w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorski, Raport wojewódzki za rok 2020

W 2020 roku program pomiarów jakości powietrza realizowany był zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2016 – 2020”. W skład

sieci monitoringu wchodziło 13 stacji automatycznych (6 należących do ARMAAG, 6 należących do GIOŚ i 1 należąca do IMGW) oraz 2 manualne należące do GIOŚ.

W roku 2020 na terenie MOF S-U znajdowała się stacja pomiarowa w mieście Słupsk na ulicy Kniaziewiczza 50 o typie stacji – tło.

Rysunek 8. Lokalizacja stacji pomiarowych w województwie pomorskim, wykorzystywanych w ocenie za rok 2020
źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim, Raport wojewódzki za rok 2020

Zestawienie wszystkich wynikowych klas dla strefy pomorskiej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia, zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 8. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2020 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
strefa pomorska	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A1 ²

¹ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

² Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefa opolska uzyskała klasę A

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim, Raport wojewódzki za rok 2020

Jak wynika z *Rocznej oceny jakości powietrza w województwie pomorskim, Raport wojewódzki za rok 2020* na terenie strefy pomorskiej, stwierdzono występowanie w ciągu roku ponadnormatywnego stężenia benzo(a)piranu w pyłe PM₁₀. Stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy pomorskiej ze względu na ochronę roślin, nie zostały przekroczone w przypadku żadnego z zanieczyszczeń. Zestawienie wszystkich wynikowych klas strefy pomorskiej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin, zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 9. Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2020 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej		
	SO ₂	NO _x	O ₃
strefa pomorska	A	A	A

źródło: *Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim, raport wojewódzki za rok 2020*

6.11.3. Wody

Korzystanie z wód występujących na terenie MOF S-U musi przebiegać zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry oraz Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły przyjętymi Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. (Dz. U. Z 2016 r. poz. 1911). Wprowadzenie rozporządzenia ma na celu osiągnięcie dobrego stanu lub potencjału wód. Zawiera ono wymagania w zakresie jakości wód powierzchniowych, ciągłości morfologicznej cieków, wymagania odnośnie poborów wód podziemnych oraz zachowania przepływu nienaruszalnego. Wymagania te ukierunkowane są na spełnienie celów środowiskowych zapisanych w Planie gospodarowania wodami dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych.

Wody powierzchniowe

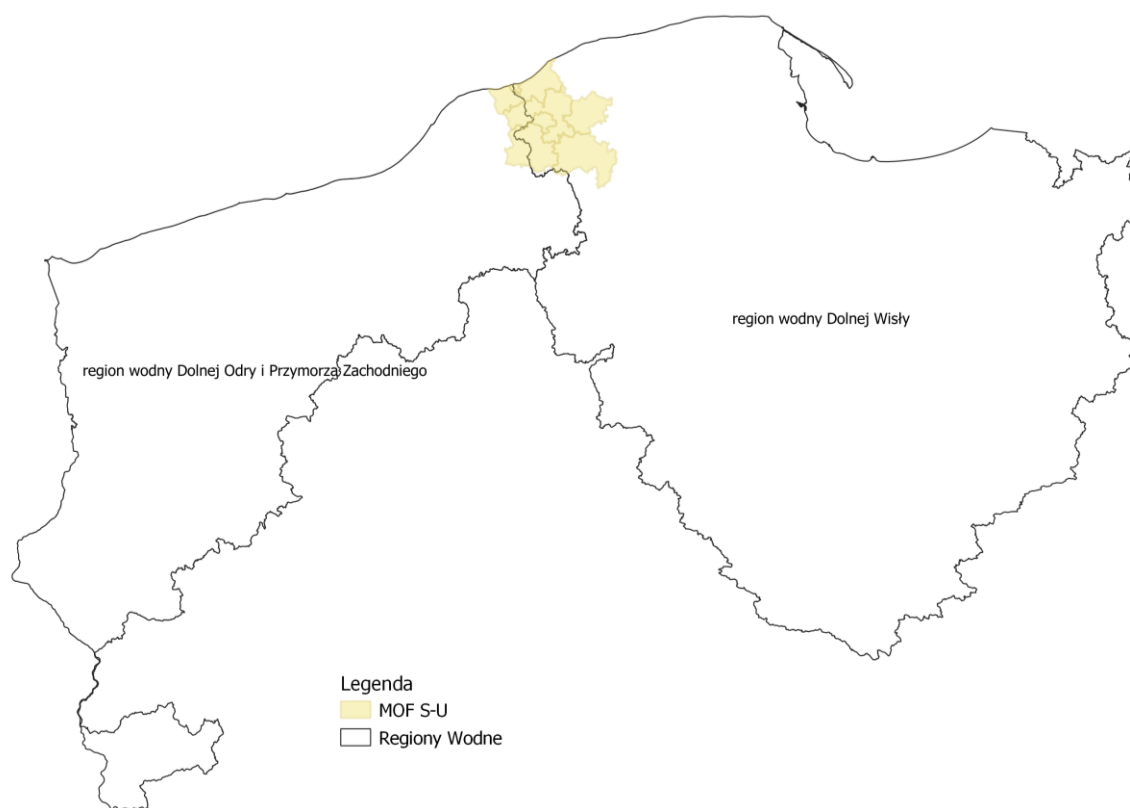
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry oraz Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Wskazany dokument planistyczny stanowi podstawę do podejmowania decyzji związanych z kształtowaniem stanu zasobów wodnych i zasad gospodarowania. MOF S-U leży w obszarze dorzecza Odry oraz Wisły, w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego oraz regionie wodnym Dolnej Wisły.

Wyznaczając cele środowiskowe dla poszczególnych JCWP brano ponadto pod uwagę ocenę stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Zgodnie z tym, celem środowiskowym dla JCWP rzecznych jest:

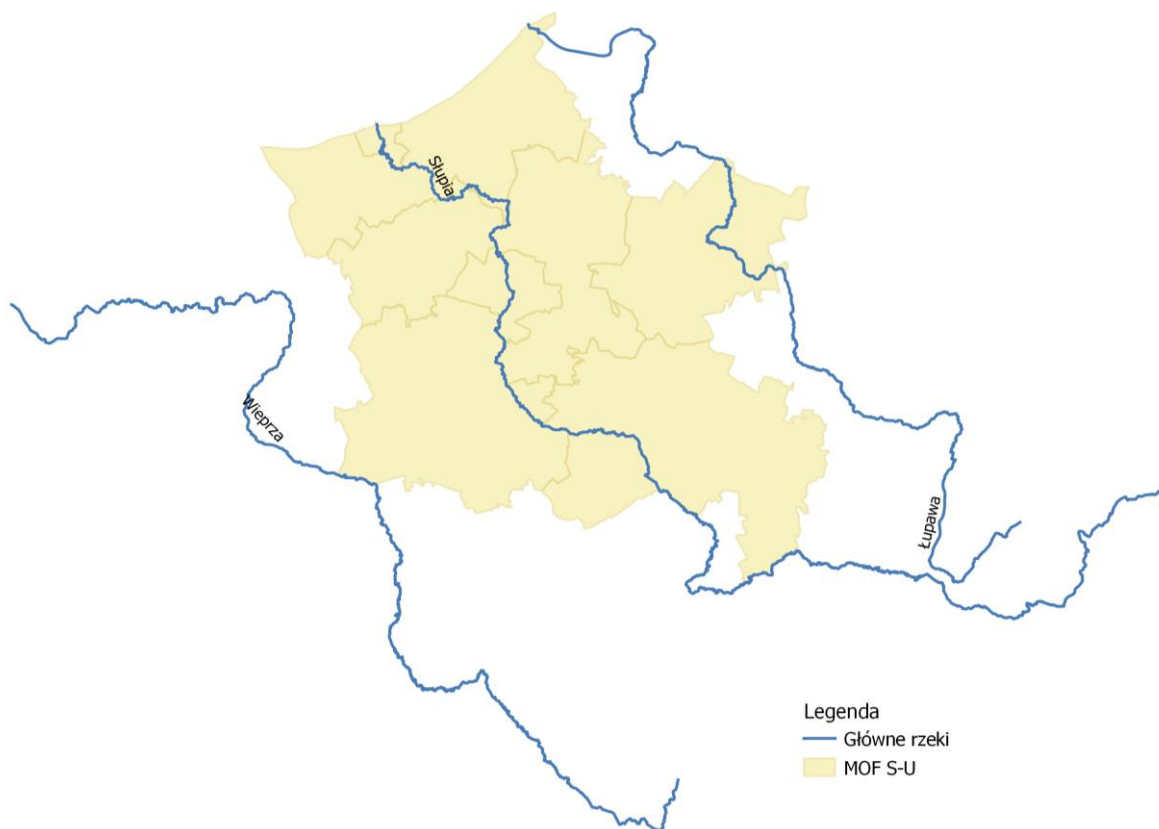
- w zakresie stanu chemicznego - dobry stan chemiczny

- w zakresie elementów hydromorfologicznych - dobry stan tych elementów

Rysunek 9. MOF S-U na tle regionów wodnych
źródło: opracowanie własne

Program Wodno-Środowiskowy Kraju, to jeden z podstawowych dokumentów planistycznych dotyczących ochrony, gospodarowania oraz zarządzania zasobami wodnymi. Opracowywany jest w celu programowania i koordynowania działań, które zmierzają do realizacji celów środowiskowych. W ramach Programu małej retencji, zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, na rzece Słupia planuje się wykonać 8 sztuk obiektów retencyjnych, a na rzece Łupawa – 5 sztuk. Także w ramach Programu małej retencji, w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, określono, iż na rzece Wieprza planuje się wykonać jeden obiekt retencyjny.

Rysunek 10. Główne ciekі przepływające przez teren MOF S-U
 źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd), zlokalizowanych w granicach MOF Słupsk-Ustka.

Tabela 10. Charakterystyka JCWP występujących na terenie MOF Słupsk-Ustka

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan lub potencjał ekologiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
CWIIWB6E	Rowy - Jarosławiec Wschód	-	zagrożona
CWIIWB6W	Rowy - Jarosławiec Zachód	-	zagrożona
RW20001947297	Słupia od Kamieńca do Otocznicy	dobry	zagrożona
RW20002247299	Słupia od Otocznicy do ujścia	umiarkowany	zagrożona
RW200017472689	Karżniczka	-	niezagrożona
RW20001747289	Głaźna	umiarkowany	zagrożona
RW200017472949	Gnilna	umiarkowany	zagrożona
RW20001747436	Darżyńska Struga	dobry	niezagrożona
RW200017474389	Rębowa	umiarkowany	niezagrożona
RW20001747452	Dopływ z jez. Dąbrówka	-	niezagrożona
RW20001747454	Dopływ z Łojewa	-	niezagrożona
RW20001747654	Rzechcianka	umiarkowany	niezagrożona

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan lub potencjał ekologiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
RW200017476749	Pustynka	umiarkowany	zagrożona
RW20001947453	Łupawa od Darżyńskiej Strugi do dopływu z Łojewa	dobry	zagrożona
RW20002047435	Łupawa od Bukowiny do Darżyńskiej Strugi	umiarkowany	zagrożona
RW20002047459	Łupawa od dopł. z Łojewa do wpływu do jez. Gardno	słaby	zagrożona
RW20002347266	Skotawa z jez. Skotawsko Wielkie do Granicznej bez Maleńca	dobry	niezagrożona
RW2000234744	Charstnica	dobry	zagrożona
LW20980	Głębokie	-	zagrożona
RW20000472579	Słupia od wpływu do jez. Zalewy do wypływu ze zb. Krzynia	x ¹	zagrożona
RW2000174725722	Brodek	dobry	zagrożona
RW200017472649	Maleniec	-	niezagrożona
RW20001747272	Kamienna	umiarkowany	niezagrożona
RW20001747274	Żelkowa Woda	-	niezagrożona
RW20001847252	Dopływ z jez. Głębokiego	dobry	zagrożona
RW20001947255	Słupia od dopł. z jez. Głębokiego do wpływu do jez. Zalewy	dobry	niezagrożona
RW20001947269	Skotawa od Granicznej do ujścia	dobry	zagrożona
RW20001947291	Słupia od wypływu ze zb. Krzynia do Kamieńca	słaby	zagrożona
RW200020472191	Słupia od wypływu z jez. Żukówko do oddzielenia kanału do jez. Głębokiego	słaby	niezagrożona
RW6000174624	Pokrzywna do Kunicy	umiarkowany	niezagrożona
RW60001746529	Bystrzenica	dobry	niezagrożona
RW20001747276	Strumyk	-	niezagrożona
RW200017472789	Kwacza	umiarkowany	zagrożona
RW20001747292	Kamieniec	-	niezagrożona
RW60001746712	Wrześniczka	umiarkowany	zagrożona
RW60001746716	Pałowska Struga	-	zagrożona
RW60001746729	Moszczeniczka	-	niezagrożona
RW60001946599	Wieprza od Studnicy do Moszczenicy	umiarkowany	zagrożona
RW60002346569	Ścięgnica	słaby	zagrożona
RW200017472936	Strzałka	umiarkowany	zagrożona
RW20001747476	Grabownica	-	niezagrożona
RW20001847456	Brodniczka	słaby	niezagrożona
RW20001847458	Dopływ z Bukowej	-	niezagrożona
RW60001747163	Karwina do jez. Modła	zły	niezagrożona
RW60001946791	Wieprza od Moszczenicy do Łąkawicy	dobry	zagrożona
LW90084	Modła	-	zagrożona
RW20001747474	Brodna	-	zagrożona
RW200017474799	Dopływ z polderu Gardna V-VI	słaby	zagrożona

¹ brak możliwości klasyfikacji

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan lub potencjał ekologiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
RW20002247329	Orzechowa	umiarkowany	niezagrożona
RW2000224749	Łupawa z jez. Gardno do ujścia	umiarkowany	niezagrożona
RW60001746732	Pijawica	-	zagrożona
RW60002247169	Potynia	umiarkowany	niezagrożona

źródło: GIOŚ

Wody podziemne

Teren MOF S-U znajduje się w zasięgu Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) nr 10, 11 oraz 12. Informacje na jej temat znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 11. Charakterystyka JCWPd znajdujących się na terenie MOF S-U

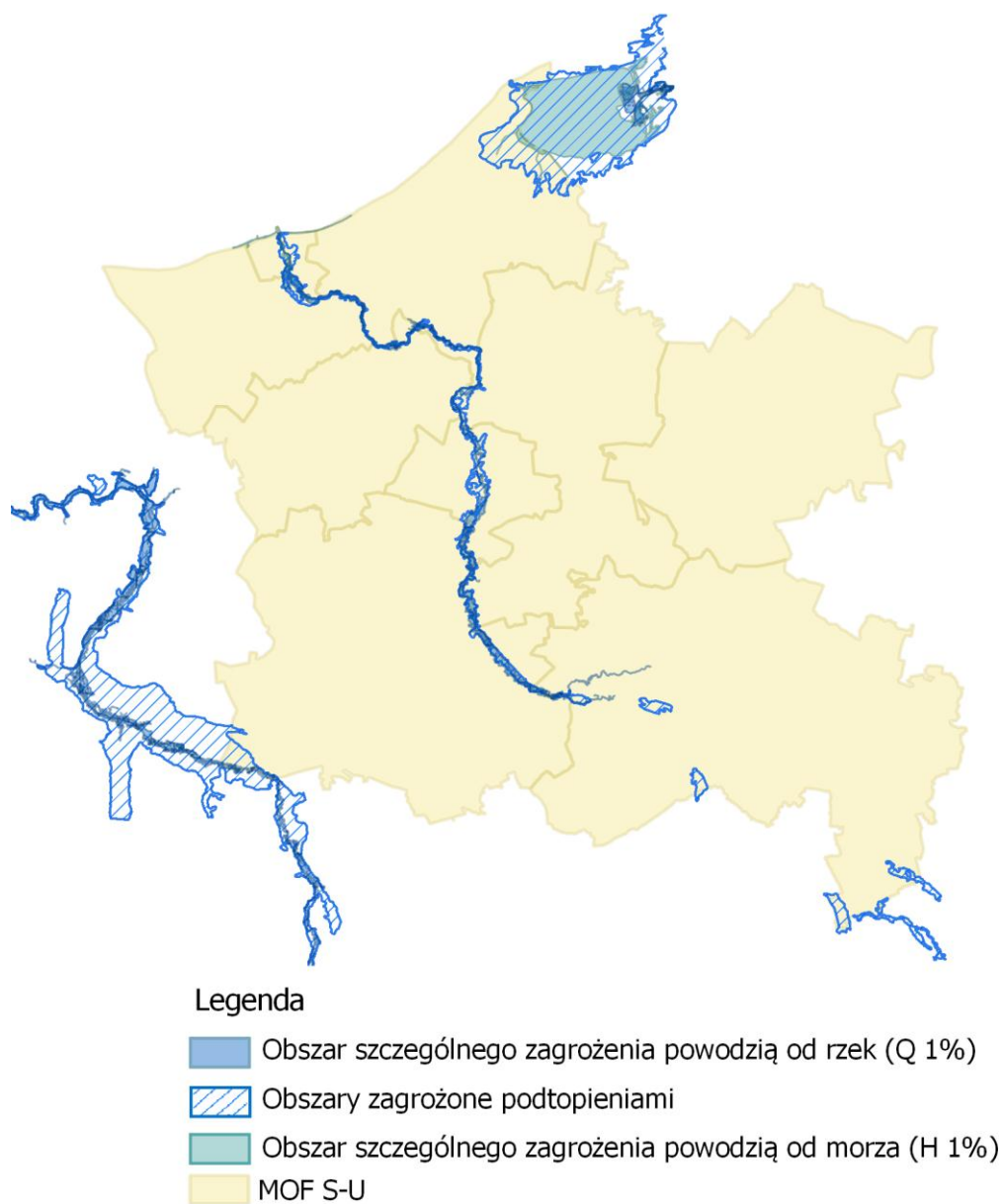
Numer JCWPd	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
PLGW600010	dobry	dobry	niezagrożona
PLGW200011	dobry	dobry	niezagrożona
PLGW200012	dobry	dobry	zagrożona

źródło: GIOŚ

Zagrożenie powodzią

Z racji na sąsiedztwo obszaru z morzem Bałtyckim, MOF S-U może być narażone na powódź od morza. Zagrożenie to dosięga jednakże niewielkiej części terenu.

Rzeka Słupia przepływająca przez centralną część MOF S-U generuje ryzyko powodzi i podtopień na okolicznych terenach. Na północno-wschodniej części obszaru występuje ryzyko powodzi i podtopień związanych ze zbiornikiem wodnym Gardno.

Rysunek 11. Obszary zagrożone powodzią i podtopieniami
źródło: opracowanie własne

W Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry na terenie zlewni rzeki Wieprzy określono następujące inwestycje strategiczne - nietechniczne:

- Ochrona/zwiększenie retencji leśnej w zlewni;
- Opracowanie szczegółowej analizy i projektu możliwości zwiększenia retencji leśnej w powiązaniu z Kompleksowym projektem adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych;

Wśród celów głównych zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze Odry, wskazuje się:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego
3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym

6.11.4. Hałas

➤ Stan wyjściowy i źródła hałasu

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja – wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas – dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu – równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy Prawo ochrony środowiska. W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego L_{Aeq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $L_{Aeq} < 52$ dB
- średnia uciążliwość 52 dB $< L_{Aeq} < 62$ dB
- duża uciążliwość 63 dB $< L_{Aeq} < 70$ dB
- bardzo duża uciążliwość $L_{Aeq} > 70$ dB

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112). Dla rodzajów

terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu L_{AeqD} w porze dziennej i L_{AeqN} w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–56 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w tabeli.

Poziomy dopuszczalne zostały określone dla dwóch grup wskaźników mających zastosowanie:

- w prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz programów ochrony środowiska przed hałasem:
 - L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia od godz. 6.00 – 18.00, pory wieczoru od godz. 18.00 – 22.00 oraz pory nocy od godz. 22.00 – 6.00;
 - L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku od godz. 22.00-6.00,
- do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
 - L_{AeqD} jest to równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia, rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 – 22.00,
 - L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy, rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 – 6.00.

Tabela 12. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	LAeqD	LAeqN	LAeqD	LAeqN
a) Obszary A ochrony uzdrowiskowej b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży** c) Tereny domów opieki d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem d) Tereny zabudowy zagrodowej	65	56	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ***	68	60	55	45

gdzie:

* Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

*** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

źródło: Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112)

Natężenie ruchu pojazdów poruszających się drogami na terenie MOF S-U na przestrzeni lat ulega zwiększeniu, przez co negatywne oddziaływanie akustyczne nasila się. Hałas, oddziałując bezpośrednio na tereny sąsiadującej zabudowy, stanowi główne źródło zagrożenia. Hałas drogowy stanowi dominujące źródło na terenie miast, zarówno pod względem wielkości jak i zasięgu oddziaływania.

Hałasem, zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, są dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Występujący w środowisku naturalnym hałas spowodowany ludzką działalnością można podzielić na:

- hałas komunikacyjny;
- hałas przemysłowy (instalacyjny).

Na terenie MOF S-U głównym źródłem hałasu drogowego są:

- Drogi krajowe:
 - Droga krajowa nr 6,
 - Droga krajowa nr 21,
- Drogi wojewódzkie,
- Drogi powiatowe,
- Drogi gminne,

Hałas kolejowy

Przez teren MOF S-U przebiegają linie kolejowe łączące m.in. Ustkę i Damnicę ze Słupskiem. W związku z ich istnieniem, na obszarach przez które przebiegają torowiska, może wystąpić potencjalne zagrożenie nadmiernym hałasem, którego źródłem jest kolej.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Jeżeli dla podmiotu stwierdzono, na podstawie przeprowadzonych badań, przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu, starosta powiatowy wydaje decyzję określającą dopuszczalne poziomy hałasu. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

Państwowy Monitoring Środowiska (PMŚ)

W 2019 roku opracowano Lokalną Mapę Hałasu dla wybranych miejscowości na obszarze powiatu słupskiego na terenie województwa pomorskiego, wykonaną na podstawie pomiarów poziomu hałasu w roku 2019 w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Lokalna Mapa obejmowała także odcinek drogi gminnej 114136G (ul. Witosy), znajdującej się na terenie gminy Kobylnica, wchodzącej w skład MOF S-U.

Legenda

- Punkty pomiarowe
- Analizowane odcinki dróg
- Drogi

0 0,25 0,5 1 Kilometers

Rysunek 12. Lokalizacja punktów pomiarowych na analizowanych odcinkach dróg miejscowości Bolesławice (P6) i Kobylnica (P7, P8 i P9)

źródło: Lokalna Mapa Hałasu dla wybranych miejscowości na obszarze powiatu słupskiego na terenie województwa pomorskiego

Na terenie gminy Kobylnica nie odnotowano przekroczeń wartości dopuszczalnych.

6.11.5. Zasoby przyrodnicze

Na terenie MOF S-U występują następujące formy ochrony przyrody:

- Park Narodowy:
 - Słowiński Park Narodowy,
- Park Krajobrazowy:
 - Park Krajobrazowy Dolina Słupi,
- Obszar Natura 2000:
 - Dolina Łupawy,
 - Dolina Słupi,
 - Dolina Wieprzy i Studnicy,
 - Przymorskie Błota,
 - Klify Poddębskie,

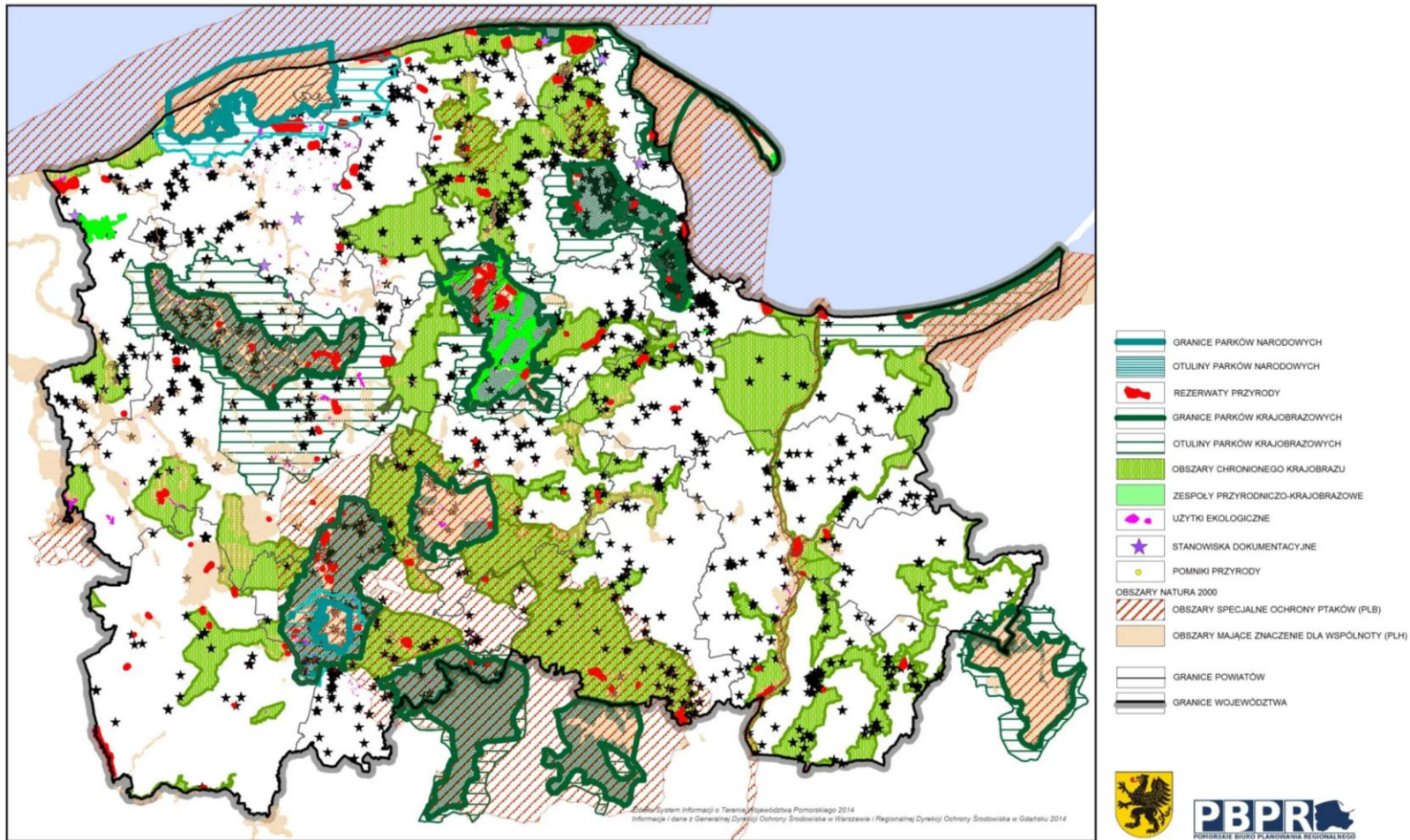
- Ostoja Słowińska,
- Jezioro Wicko i Modelskie Wydmy,
- Pobrzeże Słowińskie,
- Przybrzeżne wody Bałtyku,
- Rezerwat Przyrody:
 - Źródłiskowe Torfowisko,
 - Gogolewko,
 - Buczyny nad Słupią,
 - Jezioro Modła,
 - Zaleskie Bagna,
- Obszar chronionego krajobrazu:
 - Pas Pobrzeża na Wschód od Ustki,
 - Pas Pobrzeża na Zachód od Ustki,
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy:
 - Bruszkowskie Bagno,
 - Kraina w Kratę w Dolinie Rzeki Moszczeniczki
- Stanowisko dokumentacyjne:
 - Bursztyny Możdżanowo,
- Użytki ekologiczne
- Pomniki przyrody.

Słowiński Park Narodowy

Został utworzony dla zachowania systemu jezior przymorskich, bagien, torfowisk, łąk, nadmorskich borów i lasów, a przede wszystkim wydmowego pasa mierzei z unikatowymi w Europie ruchomymi widmami. Został umieszczony w międzynarodowej sieci obszarów chronionych takich jak: HELCOMBSPA, Światowy Rezerwat Przyrody czy obszar wodno-błotny Ramsar².

² slowinski.pn.pl

OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE DO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO - AKTUALIZACJA 2014
MAPA 14. FORMY OCHRONY PRZYRODY

Rysunek 13. Wielkoprzestrzenne formy ochrony przyrody w województwie pomorskim
 źródło: Opracowanie ekofizjograficzne województwa pomorskiego

Obszary Natura 2000

Dolina Łupawy

Ustanowiony na mocy dyrektywy siedliskowej, zajmuje powierzchnię 5 508,63 ha. Obejmuje on doliny rzek Łupawy i Bukowiny, rozległe obszary łągu o podgórskim charakterze oraz m.in. torfowiska przejściowe i wysokie oraz dystroficzne jeziora w bezodpływowych obszarach.

Dolina Słupi

Dyrektywa siedliskowa: Obszar o powierzchni 6 991,48 ha obejmujące cenne siedliska przyrodnicze rzadkich, zagrożonych wyginięciem gatunków.

Dyrektywa ptasia: Obszar o powierzchni 37 471,84 ha stanowi dom dla 8 gatunków znajdujących się w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt oraz 12 podlegających ochronie na obszarze.

Dolina Wieprzy i Studnicy

W ramach dyrektywy siedliskowej zajmuje powierzchnię 14 349,03 ha, obejmując znaczną część dolin rzek Wieprzy i Studnicy oraz fragmenty zlewni tych rzek, w tym tereny źródłiskowe. Wzniesienia morenowe w okolicy dolin przekraczają 200 m n.p.m.

Przymorskie Błota

Istnieje na mocy dyrektywy siedliskowej i zajmuje powierzchnię 1 709,61 ha. Na jego terenie znajdują się bardzo dobrze zachowane zbiorowiska torfowiskowe typu bałtyckiego, zarośla woskownicy europejskiej i specyficzne dla obszaru brzeziny bagienne.

Klify Poddębskie

Na mocy dyrektywy siedliskowej zajmuje obszar 594,44 ha. Na etapie wyznaczania obszaru Natura 2000 siedlisko zostało błędnie zidentyfikowane i obecnie oczekuje na usunięcie z listy przedmiotów ochrony.

Ostoja Słowińska

Funkcjonujący w ramach dyrektywy siedliskowej, zajmuje obszar 32 955,3 ha. Na obszarze stwierdzono stanowiska wielu rzadkich i zagrożonych gatunków, w tym jedną z bogatszych w Polsce populację Inicy wonnej i wiele objętych ochroną prawną roślin naczyniowych.

Jezioro Wicko i Modelskie Wydmy

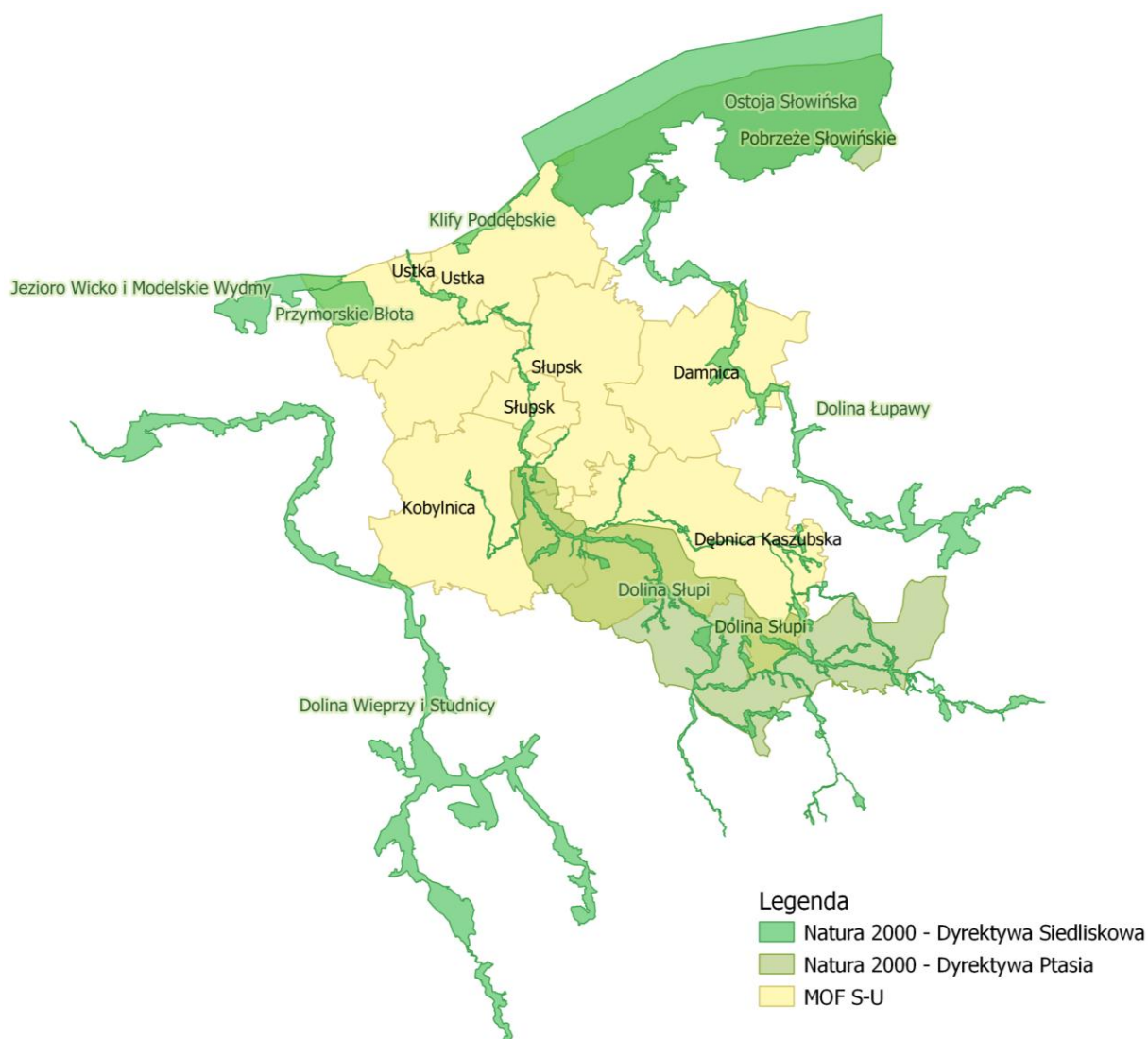
Utworzony w ramach dyrektywy siedliskowej o powierzchni 2 469,94 ha. Obejmuje najlepiej zachowane na terenie północnej Polski nadmorskie wydmy białe i ich inicjalne formy, porównywalne ze Słowińskim PN. Znajdują się tam bardzo dobrze wykształcone i zachowane bory bażynowe.

Pobrzeże Słowińskie

Wyznaczony w ramach dyrektywy ptasiej i obejmuje obszar 21 819,43 ha. Jest to ostoja ptasia o randze europejskiej, wpisany na listę obszarów Konwencji Ramsar. Na jego terenie występuje 15 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi.

Przybrzeżne wody Bałtyku

Największy z wymienionych obszarów ochrony, wyznaczony w ramach dyrektywy ptasiej, obejmujący obszar 194 626,73 ha. Na jego terenie zimują w znaczących ilościach: nur czarnoszyi oraz nur rdzawoszyi.

Rysunek 14. Obszary Natura 2000 występujące na terenie MOF S-U
źródło: opracowanie własne

Korytarze ekologiczne

Korytarz ekologiczny (migracyjny) to „obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów”. W ekologii krajobrazu ujmuje się go najczęściej jako relatywnie wąski pas terenu, który różni się od otaczającego go tła i stanowi łączność pomiędzy podobnymi ekosystemami. Teoria funkcjonowania korytarzy ekologicznych rozwinięta została w oparciu o teorię biogeografii wysp oraz uogólniającą ją teorię metapopulacji. Do najważniejszych funkcji korytarzy ekologicznych zalicza się:

- 1) Zmniejszenie stopnia izolacji poszczególnych płatów siedlisk i ułatwienie przemieszczania się organizmów pomiędzy nimi, a co za tym idzie zwiększenie prawdopodobieństwa kolonizacji izolowanych płatów.
- 2) Zwiększenie przepływu genów pomiędzy płatami siedlisk zapobiegające utracie różnorodności genetycznej oraz przeciwdziałające depresji wsobnej.
- 3) Obniżenie śmiertelności, szczególnie wśród osobników młodych, wypartych z płatów dogodnych siedlisk wskutek zachowań terytorialnych.

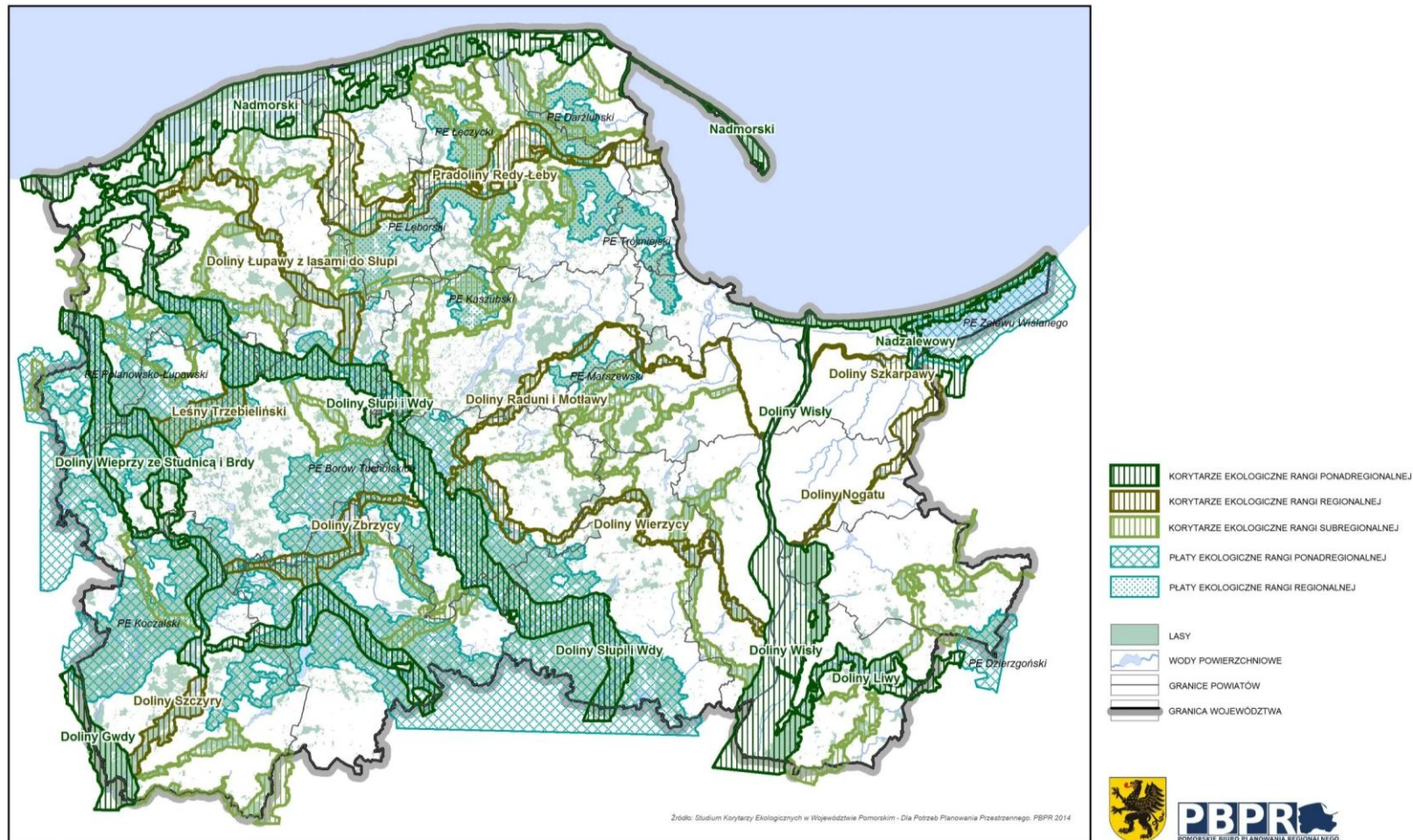
MOF S-U znajduje się w zasięgu korytarzy ekologicznych 2012:

- Puszcza Koszalińska GKPN-18,
- Pobrzeże Słowińskie KPn-20A.

Korytarze ekologiczne zostały wyznaczone poprzez realizację następujących ważniejszych etapów:

- analiza ciągłości obszarów leśnych o wysokim stopniu naturalności,
- analiza form użytkowania terenu w obszarach nieleśnych,
- analiza ciągłości dolin rzecznych i pozostałych elementów sieci hydrologicznej,
- rekonstrukcja historycznych i analiza obecnych szlaków migracji gatunków wskaźnikowych,
- analiza wyników badań genetycznych,
- analiza sieci obszarów chronionych.

OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE DO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO - AKTUALIZACJA 2014
 MAPA 15. KONCEPCJA SIECI EKOLOGICZNEJ

Rysunek 15. Koncepcja sieci ekologicznej w województwie pomorskim
 źródło: Opracowanie ekofizjograficzne województwa pomorskiego

VII. Przewidywane oddziaływanie na środowisko w wyniku realizacji zapisów dokumentu

Projekt Strategii Rozwoju MOF S-U na lata 2022-2030 wyznacza cele, kierunki interwencji i działania, które są zadaniami zarówno o charakterze inwestycyjnym i nie inwestycyjnym (organizacyjno-edukacyjne), które ujmują ogół potrzeb wynikających z rozwoju społeczno-gospodarczego oraz rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, społecznej, funkcjonalno-przestrzennej itp.

Niektóre zadania wyznaczone w projekcie Strategii mogą kwalifikować się jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839), dla których konieczne może być przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko na zasadach określonych w Ustawie z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 247).

W ramach powyższej procedury prowadzona będzie wówczas szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Ocena oddziaływania na środowisko na etapie sporządzenia niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko jest utrudniona, a czasami wręcz niemożliwa. Strategia zawiera zadania zgłoszone przez samorządy gmin, których realizacja przewidziana jest w perspektywie lat 2022-2030. Duża część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest dosyć trudne i problematyczne. Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji projektu Strategii Rozwoju MOF S-U na lata 2022-2030 na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono potencjalne oddziaływanie bezpośrednie (B) pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (Sk), stałe/długoterminowe (S), chwilowe/krótkoterminowe (Ch), pozytywne, negatywne i neutralne na powierzchnię ziemi i krajobraz, wody, różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, formy ochrony przyrody, zasoby naturalne, powietrze atmosferyczne i klimat, klimat akustyczny, krajobraz kulturowy i zabytki, ludzi i dobra materialne wykorzystując metodę macierzy interakcji.

W przypadku MOF S-U istnieje niewielkie prawdopodobieństwo bezpośredniego lub pośredniego ryzyka oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo. Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres

oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony z chwilą ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. W zależności od ich rodzaju może zostać nałożony obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania, z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania.

Projekt Strategii Rozwoju MOF S-U na lata 2022-2030 jest dokumentem o charakterze ogólnym i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych inwestycji. Strategia określa jedynie konieczność ich realizacji w celu poprawy jakości różnych komponentów funkcjonowania miasta oraz wdrażania zaleceń dokumentów wyższego szczebla. W związku z powyższym, efekty poszczególnych zadań mogą być przewidziane tylko w ograniczonym zakresie. Należy mieć na uwadze uwzględnianie zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Projekt Strategii Rozwoju MOF S-U na lata 2022-2030 przewiduje szereg działań edukacyjno-promocyjnych. Wyznaczone działania edukacyjne mają głównie charakter organizacyjny i informacyjny. Potrzeba prowadzenia ciągłej edukacji szczególnie z zakresu ekologii społeczeństwa wynika z ciągle zmieniających się przepisów ochrony środowiska oraz powstawania nowych zagrożeń i problemów przyrodniczych. Edukacja jest elementem wspierającym - opisuje, informuje i wyjaśnia zagadnienia, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia założonego efektu ekologicznego i spełnienia odpowiednich standardów ochrony środowiska. Dlatego większość wyznaczonych zadań z zakresu edukacji odznacza się pośrednim, stałym i pozytywnym wpływem na poszczególne komponenty ochrony środowiska, stąd zrezygnowano w dalszej części z interpretacji tego zagadnienia w ramach poszczególnych grup oddziaływań. Podobna sytuacja dotyczy działań polegających na aktualizację dokumentów planistycznych (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) o zapisy sprzyjające osiągnięciu lepszych standardów środowiskowych.

Poniższa tabela przedstawia ocenę i analizę oddziaływania na poszczególne elementy środowiska działań zaplanowanych do realizacji w ramach projektu Strategii Rozwoju MOF S-U na lata 2022-2030.

LEGENDA:

	Potencjalne pozytywne oddziaływanie
	Potencjalne neutralne oddziaływanie
	Potencjalne negatywne oddziaływanie

B	Bezpośrednie
P	Pośrednie
S	Stale
Ch	Chwilowe
W	Wtórne
Sk	Skumulowane

Tabela 13. Ocena oddziaływania na środowisko działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu Strategii Rozwoju MOF S-U

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
CEL STRATEGICZNY 1: Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorządy tworzące MOF														
KARTA DZIAŁANIA 1: Upowszechnienie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego														
1.	Podjęcie działań na rzecz upowszechnienia opieki żłobkowej w MOF Słupsk-Ustka			B, S										
2.	Podnoszenie standardów i jakości opieki nad dziećmi do lat 3			B, S										
3.	Podnoszenie jakości i atrakcyjności kształcenia w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych			B, S										
4.	Upowszechnienie opieki żłobkowej i przedszkolnej w gminie Ustka, Damnica i Dębница Kaszubska			B, S										
5.	Wydłużenie godzin otwarcia żłobków i przedszkoli			B, S										
6.	Zwiększenie liczby dostępnych miejsc w placówkach przedszkolnych			B, S			P, S		P, S					
7.	Stworzenie oddziałów integracyjnych w przedszkolach, w celu zapewnienia odpowiedniej opieki dla dzieci ze specjalnymi potrzebami			B, S										
8.	Utworzenie placówek przedszkolnych dla dzieci ze specjalnymi potrzebami kształcenia			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
9.	Dostosowanie infrastruktury do potrzeb dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych			B, S										
10.	Modernizacja i rozbudowa placówek opiekuńczych na terenie MOF S-U oraz doposażenie w sprzęt i nowoczesne pomoce dydaktyczne			B, S										
11.	Budowa sensorycznych placów zabaw przy żłobkach i przedszkolach			B, S										
12.	Prowadzenie działań na rzecz doskonalenia nauczycieli oraz wsparcie w wzmacnianiu kompetencji, dotyczących organizacji zajęć oraz pracy z dziećmi o różnym stopniu sprawności intelektualnej i ruchowej			B, S										
KARTA DZIAŁANIA 2: Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym														
13.	Tworzenie warunków dla rozwoju edukacji na całym obszarze MOF S-U			B, S										
14.	Podnoszenie atrakcyjności i jakości nauczania poprzez wykorzystanie najnowocześniejszych technologii w nauczaniu			B, S										
15.	Zbudowanie zintegrowanej, uzupełniającej się oferty edukacyjnej w MOF Słupsk-Ustka			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
16.	Zapewnienie odpowiednich warunków do kształcenia dzieci i młodzieży ze szczególnymi potrzebami oraz wyrównywanie szans edukacyjnych			B, S										
17.	Organizacja edukacji w placówkach w MOF Słupsk-Ustka zgodnie z założeniami edukacji włączającej – dostosowanie systemu szkolnego do różnych grup uczniów			B, S										
18.	Rozwój szkolnictwa zawodowego, rozszerzenie katalogu kierunków kształcenia o specjalizacje pożądane na lokalnym rynku pracy m.in. z zakresu transportu, logistyki, budownictwa, obsługi maszyn CNC, motoryzacji czy usługi finansowych i biznesowych i innych według pojawiających się trendów i potrzeb,			B, S										
19.	Modernizacja oraz wyposażenie i doposażenie pracowni zawodowych m.in w nowoczesny sprzęt IT, narzędzia oraz maszyny, które przyczynią się do podnoszenia kwalifikacji zawodowych wśród uczniów			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
20.	Współpraca z otoczeniem zewnętrznym, przedsiębiorcami prowadzącymi działalność w MOF Słupsk-Ustka, w celu organizacji praktyk i staży zawodowych oraz stopniowego wprowadzania na rynek pracy			B, S										
21.	Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów uzdolnionych			B, S										
22.	Prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej i kryzysu klimatycznego	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	
23.	Prowadzenie działań na rzecz budowania i wzmacniania tożsamości lokalnej i regionalnej wśród młodzieży	P, S		B, S								P, S		P, S
24.	Podjęcie działań na rzecz kształtowania kompetencji kluczowych młodzieży, w formie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, kółek zainteresowań, warsztatów			B, S										
25.	Rozwój wydziału lekarskiego, poprzez utworzenie kierunku lekarskiego oraz poszerzenie oferty innych kierunków około medycznych			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
26.	Budowa i modernizacja obiektów sportowych (boiska, basen, hala sportowa) na potrzeby realizacji zajęć wychowania fizycznego i wspierania aktywności fizycznej wśród młodych osób			B, S										
27.	Prowadzenie działań na rzecz wzmacniania kompetencji cyfrowych oraz stosowania nowoczesnych metod nauczania wśród kadr nauczycielskich			B, S										
28.	Prowadzenie kompleksowych działań oraz wsparcie kadr nauczycielskich w zakresie podnoszenia kwalifikacji związanej z procesem nauczania i współpracy z uczniami ze szczególnymi potrzebami			B, S										
29.	Podjęcie działań na rzecz zatrudnienia w szkołach odpowiednio wyspecjalizowanej kadry m.in. psychologa, pedagoga, logopedy			B, S										
30.	Organizacja spotkań z doradcą zawodowym w celu odpowiedniego przygotowania uczniów do podjęcia pracy w zawodzie			B, S										
KARTA DZIAŁANIA 3: Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmacniania potencjału MOF														

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
31.	Poszerzenie katalogu kierunków oferowanych w uczelniach wyższych na terenie MOF Słupsk-Ustka zgodnie z požądanymi na lokalnym rynku specjalizacjami			B, S										
32.	Współpraca z przedsiębiorcami prowadzącymi działalność w MOF S-U, w celu organizacji praktyk i staży zawodowych			B, S										
33.	Podjęcie działań na rzecz intensyfikacji współpracy biznesu z nauką.			B, S										
34.	Rozszerzenie współpracy z Pomorską Agencją Rozwoju Regionalnego			B, S										
35.	Utworzenie Słupskiego Centrum Doskonałości Zawodowej			B, S										
36.	Działania na rzecz rozwoju kompetencji i umiejętności zawodowych wśród studentów uczelni, a także stopniowe wprowadzanie ich na rynek pracy			B, S										
37.	Dostosowanie oferty edukacyjnej do rzeczywistych potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
38.	Stymulowanie potencjału innowacyjnego oraz współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami i organizacjami badawczymi poprzez utworzony Interdyscyplinarny Inkubator Innowacyjności			B, S										
39.	Podjęcie działań mających na celu wzmocnienie systemu infrastruktury edukacyjnej, naukowej oraz IT			B, S										
40.	Realizacja wspólnych przedsięwzięć i projektów popularyzujących zainteresowanie techniką i kształceniem zawodowym na wszystkich etapach kształcenia			B, S										
41.	Umiejscowienie uczelni, a także wzmocnienie współpracy pomiędzy uczelniami na obszarze MOF Słupsk- Ustka			B, S										
KARTA DZIAŁANIA 4: Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych														
42.	Poprawa jakości podstawowych usług medycznych			B, S										
43.	Zwiększenie dostępności do podstawowej opieki zdrowotnej			B, S										
44.	Zwiększenie dostępności do specjalistycznych usług medycznych			B, S										
45.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
46.	Rozwój infrastruktury, rozbudowa, remont i powstanie nowych placówek medycznych wraz z wyposażeniem oraz dostosowaniem i adaptacją do osób ze szczególnymi potrzebami w celu zapewniania równego dostępu do opieki zdrowotnej			B, S	B, Ch	B, Ch		B, Ch P, S	B, Ch		B, Ch	B, Ch		
47.	Rozszerzenie działalności ambulatoryjnej opieki specjalistycznej poprzez utworzenie nowych poradni specjalistycznych			B, S										
48.	Tworzenie centrum opiekuńczo-mieszkalnego			B, S										
49.	Wdrożenie usług wspierających oraz zapewnienie opieki całodobowej dla seniorów i osób z niepełnosprawnością			B, S										
50.	Dostosowanie zasobów organizacyjnych za zakresu ochrony zdrowia oraz pełnionych funkcji do rzeczywistych potrzeb			B, S										
51.	Poprawa infrastruktury przeznaczonej do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny oraz rehabilitacji			B, S										
52.	Budowa centrum zdrowia i rehabilitacji oraz centrum opiekuńczo-leczniczego			B, S	B, Ch	B, Ch		B, Ch	B, Ch		B, Ch	B, Ch		

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
53.	Zakup sprzętu medycznego i aparatury medycznej dla poradni POZ			B, S										
54.	Wdrażanie systemu e-zdrowia oraz rozwój i promocja systemu „teleopieki”			B, S				P, S	P, S					
55.	Współdziałanie opieki zdrowotnej z systemem usług społecznych			B, S										
56.	Prowadzenie i wspieranie działań profilaktycznych, w tym programy szczepień, poradnia wad postawy, otyłości			B, S										
57.	Wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej			B, S										
58.	Utworzenie lub rozbudowa domu interwencji kryzysowej o zasięgu ponadgminnym			B, S	B, Ch			B, Ch	B, Ch			B, Ch		
59.	Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych pracowników medycznych			B, S										
60.	Szkolenie kadr pomocy społecznej w zakresie doskonalenia metod pracy z osobami starszymi, chorymi czy z osobami z niepełnosprawnością			B, S										
61.	Realizacja projektów szkoleniowych z zakresu profilaktyki zdrowotnej			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
62.	Prowadzenie działań na rzecz integracji i przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu			B, S										
63.	Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach osób z niepełnosprawnością, osób starszych i niesamodzielnych			B, S										
64.	Tworzenie i doposażanie bezpłatnych wypożyczalni sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego			B, S										
KARTA DZIAŁANIA 5: Spójna polityka senioralna														
65.	Zwiększenie dostępności do usług opieki zdrowotnej, w szczególności w zakresie opieki specjalistycznej, m.in. geriatrycznej			B, S										
66.	Rozszerzanie oferty usług opiekuńczych dla seniorów i zapewniania usług opiekuńczych i asystenckich w miejscu zamieszkania			B, S										
67.	Zapewnienie dodatkowych miejsc opieki dla seniorów – utworzenie i wsparcie dziennych domów seniora			B, S										
68.	Rozwój i upowszechnienie systemu „teleopieki” dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami			B, S				P, S	P, S					
69.	Doposażenie Domów Pomocy Społecznej w sprzęt medyczny i rehabilitacyjny			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
70.	Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji i integracji środowiska seniorów			B, S										
71.	Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów			B, S										
72.	Utworzenie i wsparcie Klubów Seniorów			B, S										
73.	Rozwój wolontariatu wśród seniorów			B, S										
74.	Prowadzenie działań mających na celu promocję aktywności zawodowej wśród osób starszych			B, S										
75.	Promocja zdrowia oraz wsparcie działań profilaktycznych dla seniorów			B, S										
KARTA DZIAŁANIA 6: Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych														
76.	Budowa nowych oraz rozbudowa i modernizacja istniejących placówek wsparcia dziennego			B, S				B, Ch	B, Ch		B, Ch	B, Ch		
77.	Zwiększenie dostępności do nieodpłatnej pomocy psychologicznej			B, S										
78.	Utworzenie Domu Pomocy Społecznej			B, S				B, Ch	B, Ch		B, Ch	B, Ch		
79.	Budowa Centrum Wsparcia i Opieki			B, S				B, Ch	B, Ch		B, Ch	B, Ch		
80.	Utworzenie centrum wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
81.	Modernizacja i poprawa infrastruktury przeznaczonej do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej oraz wspierania rodziny, w tym ośrodki wsparcia			B, S										
82.	Zapewnienie opieki wytchnieniowej, wspierającej rodziny i opiekunów osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych			B, S										
83.	Rozbudowa zasobu gminnego, m.in. poprzez powstanie mieszkań chronionych czy readaptacyjnych			B, S										
84.	Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz realizacja systemowych projektów społecznych mających na celu tworzenie warunków do rozwoju zawodowego			B, S										
85.	Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej, zwiększenie dostępności przestrzennej dla osób ze szczególnymi potrzebami			B, S										
86.	Prowadzenie działań na rzecz zapewnienia dostępności cyfrowej i komunikacyjno-informacyjnej			B, S										
87.	Wdrażanie usługi indywidualnego transportu „door to door”			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
88.	Cyfryzacja zasobów w urzędach samorządów wchodzących w skład MOF Słupsk-Ustka			B, S										
89.	Rozwój szerokopasmowego Internetu, w szczególności na terenach wiejskich			B, S										
90.	Wzmacnianie kompetencji cyfrowych pracowników instytucji publicznych			B, S										
91.	Tworzenie baz elektronicznych (mapy i planowanie przestrzennego, zasoby geodezyjne)			B, S										
92.	Rozwój i wdrażanie nowoczesnych e-usług w instytucjach publicznych			B, S				B, S	B, S					
93.	Prowadzenie działań promujących możliwość załatwiania spraw w urzędach w sposób zdalny			B, S				B, S	B, S					
94.	Poprawa dialogu z mieszkańcami poprzez stosowanie nowoczesnych form przekazu informacji			B, S										
95.	Prowadzenie działań mających na celu przeciwdziałanie problemowi wykluczenia cyfrowego			B, S										
96.	Rozwój wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej			B, S										
CEL STRATEGICZNY 2: Atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców														
KARTA DZIAŁANIA 7: Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej														

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
97.	Stworzenie wspólnego kalendarza cyklicznych imprez kulturalnych			B, S										P, S
98.	Rozwój usług e-kultury			B, S				P, S	P, S					
99.	Wsparcie funkcjonowania i działalności kulturalnej prowadzonej przez biblioteki i świetlice zlokalizowane w MOF			B, S										
100.	Koordinacja oferty i działań ośrodków kultury, prowadzących działalność na terenie MOF			B, S										
101.	Rozwój infrastruktury (instytucji) kultury, m.in. budowa centrów kultury, amfiteatru, hali widowiskowej i bibliotek			B, S				B, Ch	B, Ch		B, Ch	B, Ch		
102.	Modernizacja obiektów i placówek kulturalnych wraz z likwidacją barier architektonicznych i dostosowaniem ich do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami			B, S				B, Ch	B, Ch		B, Ch	B, Ch P, S		
103.	Prowadzenie działań mających na celu budowanie świadomości i rozwoju edukacji kulturalnej i artystycznej			B, S										P, S
104.	Organizacja wydarzeń artystycznych przy wykorzystaniu potencjału lokalnych artystów			B, S				P, S	P, S					

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
105.	Współpraca z krajami nadbałtyckimi na rzecz realizacji wspólnych projektów i organizacji imprez kulturalnych			B, S										
106.	Zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego			B, S								P, S		P, S
107.	Rozbudowa oferty w oparciu o różnorodność kulturową			B, S										
108.	Prowadzenie działań promujących wydarzenia organizowane na terenie MOF Słupsk-Ustka			B, S										
109.	Animowanie życia społeczno-kulturalnego mieszkańców całego obszaru MOF Słupsk-Ustka			B, S										
110.	Wyrównywanie szans w zakresie uczestnictwa w kulturze osób zagrożonych wykluczeniem społecznym m.in. osób starszych, osób z niepełnosprawnością			B, S										
KARTA DZIAŁANIA 8: Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego														
111.	Dopasowanie oferty zajęć do potrzeb i oczekiwań mieszkańców			B, S										
112.	Poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego (turystycznej, sportowej i kulturalno-rozrywkowej)			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
113.	Organizacja imprez i wydarzeń obejmujących tereny należące do więcej niż jednej gminy z obszaru			B, S										
114.	Modernizacja i rozbudowa obiektów sportowych m.in. budowa hali sportowej, boisk, stadionu			B, S				B, Ch	B, Ch		B, Ch	B, Ch		
115.	Stworzenie miejsc do aktywnego spędzania czasu wolnego (skateparki, pumtracki, ścianki wspinaczkowe, siłownie zewnętrzne, singletracki, trasy rolkowe)			B, S			P, S	B, Ch	B, Ch			B, Ch		
116.	Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej w MOF i jej promocja wśród mieszkańców			B, S										
117.	Rozwijanie ścieżek rowerowych, terenów zielonych, skwerów		B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, Ch	B, Ch	B, S	B, S	B, Ch		
118.	Organizacja zajęć tanecznych, muzycznych, plastycznych dla dzieci i młodzieży			B, S										
119.	Prowadzenie działań z zakresu animacji czasu wolnego seniorów, osób z niepełnosprawnością, rodzin z dziećmi			B, S										
120.	Utworzenie bazy oferty kulturalno-sportowej dla różnych grup wiekowych, z podziałem na poszczególne dziedziny			B, S										
KARTA DZIAŁANIA 9: Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców														

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
121.	Kontynuacja i prowadzenie działań rewitalizacyjnych w mieście Słupsku i Ustce			B, S				B, Ch	B, Ch			P, S		B, S
122.	Prowadzenie działań z zakresu rewitalizacji społecznej, w tym wdrażanie programów społecznych przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu			B, S										
123.	Podniesienie atrakcyjności i estetyki przestrzeni publicznych			B, S								B, S		B, S
124.	Poprawa ładu przestrzennego			B, S								B, S		B, S
125.	Dostosowanie przestrzeni publicznych do osób ze szczególnymi potrzebami			B, S										
126.	Prowadzenie działań na rzecz rozwoju nowych funkcji w obszarach zdegradowanych		P, S	B, S	B, S	P, S					B, S	B, S		
127.	Zagospodarowanie podwórek oraz otoczenia budynków mieszalnych m.in. poprzez utworzenie stref zieleni		P, S	B, S	B, S	P, S	P, S	B, S	B, S	P, S	B, S	B, S		
128.	Dostosowanie obiektów do świadczenia funkcji społeczno-kulturalnych			B, S										
129.	Poprawa bezpieczeństwa przestrzeni publicznych			B, S										
130.	Wdrażanie polityk dostępności, likwidowanie barier urbanistyczno-architektonicznych			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
131.	Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców oraz zwiększenia ich udziału w procesach planowania i zarządzania miastem			B, S										
132.	Prowadzenie działań rewitalizacyjnych na terenach wiejskich			B, S							B, S	P, S		B, S
KARTA DZIAŁANIA 10: Aktywna współpraca z podmiotami trzeciego sektora														
133.	Budowanie aktywnego społeczeństwa obywatelskiego			B, S										
134.	Animowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, biznesowym a organizacjami pozarządowymi			B, S										
135.	Utworzenie bazy organizacji społecznych, platformy wymiany doświadczeń, dobrych praktyk			B, S										
136.	Utworzenie laboratorium innowacji społecznych Urban Lab w Słupsku			B, S										
137.	Wsparcie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego m.in. poprzez prowadzenie działań na rzecz zwiększenia środków przeznaczonych na organizacje pozarządowe			B, S										
138.	Prowadzenie działań promujących postawy prospołeczne			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
139.	Wzmacnianie poziomu kapitału społecznego			B, S										
140.	Wsparcie w tworzeniu i funkcjonowaniu podmiotów trzeciego sektora			B, S										
141.	Wsparcie tworzenia CIS-ów			B, S										
CEL STRATEGICZNY 3: Wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze														
KARTA DZIAŁANIA 11: Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości														
142.	Promocja przedsiębiorczości w MOF S-U oraz wdrażanie programów edukacyjnych dotyczących przedsiębiorczości			B, S										
143.	Prowadzenie działań na rzecz kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży i dzieci			B, S										
144.	Stymulowanie atrakcyjności inwestycyjnej poprzez rozwój infrastruktury gospodarczej			B, S										
145.	Prowadzenie działań zmierzających do przygotowania terenów pod inwestycje (wspólne planowanie przestrzenne w MOF Słupsk-Ustka oraz uzbrojenie terenów)			B, S										
146.	Przebudowa Portu Morskiego Ustka			B, S				B, Ch	B, Ch	B, Ch	B, Ch	B, Ch		
147.	Przebudowa i zagospodarowanie promenady w Ustce			B, S				B, Ch	B, Ch		B, Ch	B, Ch		

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
148.	Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w branżach kluczowych dla MOF Słupsk-Ustka (m.in. turystyka)			B, S										
149.	Inicjowanie powstawania, wsparcie podmiotów ekonomii społecznej			B, S										
150.	Zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w realizacji zadań zleczanych przez JST			B, S										
151.	Ułatwienia w prowadzeniu działalności dla małych lokalnych firm i osób samozatrudnionych, start-up'ów oraz wsparcie, poprzez prowadzenie inkubatorów przedsiębiorczości			B, S										
152.	Tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, poprzez wprowadzanie zachęt inwestycyjnych i podatkowych			B, S										
153.	Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia			B, S										
154.	Prowadzenie działań promujących SSSE			B, S										
155.	Rozwój stref aktywności gospodarczej			B, S										
156.	Prowadzenie zintensyfikowanych działań i wzmacnianie powiązań gospodarczych w regionie Morza Bałtyckiego			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
157.	Promocja telepracy i pracy zdalnej jako elementu wpływającego na zahamowanie negatywnych procesów i tendencji demograficznych			B, S			P, S	B, S	B, S					
158.	Wsparcie tworzenia i funkcjonowania rad biznesu			B, S										
KARTA DZIAŁANIA 12: Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru														
159.	Stworzenie wspólnego, całorocznego i uzupełniającego się kalendarza imprez kulturalnych, rozrywkowych i sportowych			B, S										
160.	Rozbudowa bazy noclegowej			B, S				B, Ch	B, Ch					
161.	Budowa i modernizacja infrastruktury obiektów turystycznych			B, S				B, Ch	B, Ch			B, Ch		
162.	Rozbudowa infrastruktury turystycznej, uzdrowskiej i okołoturystycznej			B, S				B, Ch	B, Ch			B, S		
163.	Zagospodarowanie zbiorników wodnych wraz z budową i przebudową infrastruktury turystycznej		P, S	B, S	P, S	P, S		B, Ch	B, Ch	B, Ch	B, Ch	B, Ch		
164.	Rozbudowa sieci dróg rowerowych na terenie MOF Słupsk-Ustka			B, S			P, S	B, Ch	B, Ch			B, Ch		
165.	Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z korzystaniem z plaży m.in. zejścia na plażę			B, S				B, Ch	B, Ch			B, S		

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
166.	Rozbudowa oferty turystycznej w celu ograniczenia zjawiska sezonowości turystyki			B, S										
167.	Stworzenie wspólnego produktu turystyczno-kulturowego MOF Słupsk-Ustka			B, S										
168.	Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju turystyki weekendowej, aktywnej, poprzez wykorzystywanie zasobów naturalnych i kulturowych			B, S										
169.	Rozwój turystyki aktywnej (wodnej, rowerowej, pieszej) w oparciu m.in. o potencjał rzeki Słupi oraz szlaki turystyczne			B, S			P, S	P, S	P, S			B, Ch		
												B, S		
170.	Wzmocnienie roli uzdrowiskowej Ustki wraz z prowadzeniem działań promocyjnych			B, S										
171.	Budowa marki i promocja wspólnej oferty turystycznej w oparciu o produkty turystyczne			B, S										
172.	Rozbudowa systemu informacji dla turystów, poprzez zwiększenie ilości tablic i banerów informacyjnych oraz punktów informacji turystycznej			B, S										
173.	Stworzenie ponadlokalnej strategii rozwoju turystyki MOF Słupsk-Ustka			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
KARTA DZIAŁANIA 13: Prowadzenie kompleksowej polityki integracyjnej skierowanej dla cudzoziemców														
174.	Budowanie poczucia przynależności społecznej poprzez organizację wydarzeń mających na celu integrację cudzoziemców z mieszkańcami MOF Słupsk-Ustka			B, S										
175.	Prowadzenie działań mających na celu wzmocnienie kompetencji społecznych i międzykulturowych mieszkańców obszaru			B, S										
176.	Organizacja zajęć nauki języka polskiego dla cudzoziemców			B, S										
177.	Poprawa dostępności do specjalistycznego poradnictwa, w tym prawnego, psychologicznego i pedagogicznego, dedykowanego w szczególności cudzoziemcom			B, S										
178.	Podjęcie działań ułatwiających cudzoziemcom korzystanie z usług publicznych oraz ograniczenie barier w obsłudze instytucjonalnej			B, S										
179.	Utworzenie punktów informacyjnych i punktów doradztwa zawodowego dla obcokrajowców			B, S										
180.	Wsparcie instytucji i podmiotów działających na rzecz rozwoju dialogu międzykulturowego			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
181.	Lobbing na rzecz prowadzenia i promocji Indywidualnych Programów Integracyjnych (IPI) prowadzanych przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie			B, S										
182.	Stworzenie na terenie MOF Słupsk-Ustka centrów wsparcia i integracji dla cudzoziemców			B, S										
183.	Prowadzenie działań mających na celu przeciwdziałanie konfliktom międzykulturowym i zapobieganie wykluczeniu społecznemu			B, S										
184.	Prowadzenie działań z obszaru edukacji, kultury, zdrowia i pomocy społecznej w celu skutecznej i trwałej integracji imigrantów, szczególnie ukierunkowanej na dzieci i młodzież (miejsca w opiece nad dziećmi do lat 3, placówkach oświatowych, wsparcia dziennego			B, S										
185.	Wzmacnianie kompetencji i kształcenie kadr w zakresie pracy z obcokrajowcami			B, S										
186.	Integracja społeczno-zawodowa, np. poprzez uczestnictwo w centrach integracji społecznej, zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej			B, S										
CEL STRATEGICZNY 4: Tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego														
KARTA DZIAŁANIA 14: Marketingowa budowa marki terytorialnej obszaru														

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
187.	Realizacja wspólnej kampanii promocyjnej			B, S										
188.	Promocja obszaru poprzez cyklicznie organizowane imprezy			B, S										
189.	Stworzenie imprez o krajowym zasięgu, która jednoznacznie będzie kojarzyła się z terenem MOF Słupsk-Ustka			B, S										
190.	Promocja nowych produktów turystycznych			B, S										
191.	Promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	P, S		B, S								P, S		P, S
192.	Podjęcie działań na rzecz wzmocnienia atrakcyjności turystycznej			B, S										
193.	Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych ukierunkowanych na wzrost rozpoznawalności turystycznej i gospodarczej			B, S										
194.	Prowadzenie aktywnego marketingu gospodarczego			B, S										
195.	Poprawa obsługi ruchu turystycznego przez spójny system wizualny	P, S		B, S										
KARTA DZIAŁANIA 15: Stworzenie pozainstytucjonalnych form współpracy między członkami MOF														
196.	Konsultowanie decyzji strategicznych między członkami MOF Słupsk-Ustka			B, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
197.	Tworzenie partnerstwa i nowych form współpracy JST skupionych w MOF Słupsk-Ustka, nie tylko w ramach ZIT			B, S										
198.	Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju gospodarczego			B, S										
199.	Dalsze zacieśnianie współpracy oraz wzmocnienie wzajemnej integracji wewnątrz obszaru			B, S										
200.	Wymiana informacji oraz doświadczeń między członkami MOF Słupsk-Ustka			B, S										
201.	Przeciwdziałanie marginalizacji peryferyjnych obszarów, poprzez realizację przedsięwzięć dostosowanych do występujących problemów			B, S										
202.	Pozyskiwanie funduszy i dofinansowania na realizację wspólnych projektów			B, S										
203.	Lobbing na rzecz realizacji projektów mających charakter ponadlokalny i zwiększenia oddziaływania terytorialnego			B, S										
204.	Animowanie współpracy w MOF Słupsk-Ustka na rzecz budowania innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy			B, S										
CEL STRATEGICZNY 5: Ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzącym w konsekwencji zmian														
KARTA DZIAŁANIA 16: Działania na rzecz poprawy jakości powietrza														
205.	Montaż instalacji fotowoltaicznych oraz			B, S			B, S	B, S	P, S				P, S	

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
	instalacji solarnych na budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych								B, Ch					
206.	Wsparcie w zakresie wymiany indywidualnych źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych			B, S			B, S	B, S					P, S	
207.	Wymiana źródeł ciepła w obiektach użyteczności publicznej i zasobach komunalnych			B, S			B, S	B, S	B, Ch P, S				P, S	
208.	Działania na rzecz poprawy i zwiększenia efektywności energetycznej						B, S	B, S	P, S				P, S	
209.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, obiektów zabytkowych i budynków komunalnych			B, S			B, S	B, S	B, Ch B, S			B, Ch	P, S	B, S
210.	Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego i wymiana opraw sodowych na oprawy typu LED			B, S		P, S	B, S	B, S	B, Ch			B, Ch B, S	P, S	
211.	Wymiana systemu oświetlenia wewnątrz obiektów użyteczności publicznej			B, S			B, S	B, S	B, Ch				B, S	
212.	Rozwój odnawialnych źródeł energii w MOF Słupsk-Ustka						B, S	B, S			B, S		B, S	
213.	Tworzenie klastrów oraz magazynów energii w MOF Słupsk-Ustka						B, S	B, S					B, S	

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
214.	Stworzenie systemu zarządzania energią – ciepłą i elektryczną w obiektach użyteczności publicznej			B, S			B, S	B, S					B, S	
215.	Prowadzenie działań na rzecz rozwoju gospodarki niskoemisyjnej w sektorze publicznym, mieszkalnictwie, energetyce oraz w przedsiębiorstwach			B, S			B, S	B, S				P, S	B, S	
216.	Budowa stacji pomiaru jakości powietrza			P, S	P, S	P, S	P, S	P, S						
217.	Podnoszenie świadomości społeczeństwa o wpływie smogu na zdrowie i życie			B, S	P, S	P, S	P, S	B, S						
218.	Prowadzenie działań promujących komunikację zbiorową w celu ograniczenia zanieczyszczeń pochodzących z nadmiernego ruchu samochodowego			B, S	P, S	P, S	P, S	B, S	B, S				P, S	
219.	Budowa ścieżek rowerowych i połączenie ich w ciągi które mogą pełnić funkcje komunikacyjne i być alternatywą do ruchu samochodowego i transportu zbiorowego			B, S	P, S	P, S	B, S	B, S	B, Ch B, S		B, S	B, Ch B, S		
KARTA DZIAŁANIA 17: Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych														
220.	Udostępnianie terenów atrakcyjnych przyrodniczo	P, S		B, S										
221.	Tworzenie zagospodarowanych terenów zielonych połączonych z funkcjami rekreacyjnym		B, S	B, S	B, S	P, S		P, S		P, S	B, S	B, S		

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
222.	Stworzenie ogrodów sensorycznych i kieszonek, a także parków linearnych i sadów edukacyjnych		B, S	B, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	B, S	B, S		
223.	Wykorzystanie potencjału parków oraz lasów na potrzeby zachowania wartości przyrodniczych i różnorodności biologicznej tych obszarów		B, S		B, S	B, S		P, S						
224.	Eliminacja gatunków obcych i inwazyjnych w MOF Słupsk-Ustka		B, S		B, S	P, S		P, S			P, S	B, S	P, S	
225.	Urządzanie i zagospodarowanie terenów wraz z oczyszczeniem i rekultywacją zbiorników wodnych		B, S	P, S	B, S	P, S			B, Ch	B, S	B, S	B, S		
226.	Przywracanie roślinności rodzimej na terenach, na których prowadzono zabiegi likwidacyjne		B, S		B, S	P, S		P, S		P, S	B, S	B, S	B, S	
227.	Urządzanie i racjonalne zagospodarowanie terenów nadrzecznych oraz nad zbiornikami wodnymi		B, S	P, S	B, S	P, S				B, S	B, S	B, S		
228.	Utworzenie ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	B, Ch P, S	P, S	P, S	B, Ch P, S	P, S	P, S
229.	Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	

KARTA DZIAŁANIA 18: Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
230.	Prowadzenie wspólnych działań jednostek skupionych w MOF Słupsk-Ustka na rzecz ochrony istniejących zasobów		P, S		P, S	P, S				P, S			B, S	
231.	Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury		P, S		B, S	P, S	P, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	P, S	
232.	Zwiększenie wykorzystania na terenie MOF Słupsk-Ustka odnawialnych źródeł energii oraz wsparcie procesu wdrażania OZE						P, S	B, S					B, S	
233.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych			B, S			P, S	B, S					P, S	
234.	Rozwój sieci gazowej w gminach wiejskich w MOF Słupsk-Ustka			B, S			P, S	B, S	B, Ch		B, Ch	B, Ch	P, S	
235.	Termomodernizacja obiektów w MOF Słupsk-Ustka wraz z wymianą źródeł ciepła			B, S			P, S	B, S	B, Ch		B, Ch	B, Ch	P, S	
236.	Prowadzenie działań mających na celu usuwanie wyrobów azbestowych z terenu MOF Słupsk-Ustka			P, Ch B, S				P, Ch				P, S		
237.	Zabezpieczenie przed powodzią i suszą	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S				B, S	B, S	B, S	B, S	
238.	Rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej - budowa zbiorników retencyjnych i obiektów małej retencji	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S				B, S	B, S		B, S	
239.	Ochrona terenów naturalnej retencji wodnej oraz zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych	P, S	B, S	B, S	B, S	P, S				B, S	B, S		B, S	

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
240.	Stworzenie edukacyjnego placu wodnego dla dzieci			B, S					B, Ch	P, S				
241.	Zmniejszenie powierzchni nieprzepuszczalnych poprzez wymianę i stosowanie tworzyw o wysokiej przepuszczalności m.in. płyt ażurowych									B, S	B, S	P, S	B, S	
242.	Rozwój terenów zielonych – parki, skwery, ogrody deszczowe		B, S	B, S	B, S	B, S	P, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	P, S	
243.	Zwiększanie powierzchni zielonych poprzez likwidację utwardzenia powierzchni na terenach pasów dróg				P, S				B, S	B, S				
244.	Utworzenie ścieżek edukacyjnych, w celu budowania świadomości ekologicznej wśród najmłodszych mieszkańców obszaru	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	
245.	Doskonalenie narzędzi monitorowania stanu środowiska, zagrożeń naturalnych i szybkiego informowania	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S			P, S	
246.	Prowadzenie działań informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego jego skutków i oddziaływania	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	
247.	Promowanie i kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców MOF Słupsk-Ustka	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
248.	Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych dla dzieci z zakresu segregacji odpadów	P, S		B, S	P, S	P, S				P, S	P, S			
249.	Promocja postawy „zero-waste” na terenie MOF Słupsk-Ustka		P, S	B, S	P, S					P, S	P, S		P, S	
KARTA DZIAŁANIA 19: Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami														
250.	Podejmowanie wspólnych działań i realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych w zakresie rozwoju i uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej oraz systemu odpadami na terenie MOF-Słupsk-Ustka		P, S	B, S	B, S	B, S			B, Ch	B, S	B, S			
251.	Budowa i przebudowa sieci kanalizacyjnej		P, S	B, S	B, S	B, S			B, Ch	B, S	B, S			
252.	Przebudowa i modernizacja sieci wodociągowej			B, S					B, Ch	P, S				
253.	Modernizacja i przebudowa oczyszczalni ścieków oraz unowocześnianie gospodarki ściekowej		P, S	P, S	B, S	B, S			B, Ch	B, S	B, S			
254.	Przebudowa i remont lokalnych przepompowni ścieków		P, S	P, S	B, S	B, S			B, Ch	B, S	B, S			
255.	Rozbudowa i modernizacja ujęć wody			B, S					B, Ch	P, S				
256.	Budowa stacji uzdatniania wody			B, S					B, Ch					

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
257.	Przebudowa studni głębinowych			B, S					B, Ch					
258.	Stworzenie zorganizowanego kompleksowego systemu odprowadzania wód opadowych		P, S		B, S	P, S				B, S	B, S			
259.	Rozbudowa systemu związanego z retencjonowaniem wód opadowych	P, S	P, S	P, S	B, S	P, S			B, Ch	B, S	B, S		B, S	
260.	Budowa systemów zagospodarowania wód opadowych i roztopowych								B, Ch	B, S			B, S	
261.	Budowa inteligentnego systemu gospodarowania odpadami m.in. montaż podziemnych modułów śmietnikowych			B, S	P, S	P, S			B, Ch	P, S	B, S	B, S		
262.	Likwidacja otwartych, naziemnych miejsc składowania odpadów			B, S	P, S	P, S			B, Ch	P, S	B, S	B, S		
263.	Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych z zakresu segregacji odpadów oraz gospodarki o obiegu zamkniętym		P, S	B, S	P, S	P, S				P, S	B, S	P, S	B, S	
264.	Maksymalizacja skali recyklingu odpadów wytwarzanych w MOF Słupsk-Ustka			P, S						P, S	P, S		B, S	
265.	Działania edukacyjne mające na celu zapobieganie marnowaniu żywności			B, S	P, S	P, S							B, S	

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
CEL STRATEGICZNY 6: Integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka														
KARTA DZIAŁANIA 20: MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym														
266.	Prowadzenie działań lobbingowych oraz inwestycyjnych w zakresie poprawy skomunikowania obszaru na poziomie wewnętrznym i regionalnym, w tym rozbudowy dróg krajowych, powiatowych i lokalnych, a także ścieżek rowerowych i kolei			B, S			P, S	B, S B, Ch	B, S B, Ch					
267.	Rozwijanie wspólnej oferty transportu publicznego dostosowanego do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami			B, S			P, S	B, S	B, S					
268.	Dostosowanie godzin i częstotliwości kursów autobusów do potrzeb mieszkańców			B, S			P, S	B, S	B, S					
269.	Rozbudowa dróg lokalnych i dróg dojazdowych do węzłów S6			B, S				B, Ch B, S	B, Ch B, S		B, Ch	B, Ch		
270.	Kontynuacja budowy ringu miejskiego w Słupsku			B, S		B, S		B, Ch B, S	B, Ch B, S		B, Ch	B, Ch B, S		
271.	Modernizacja i poprawa stanu infrastruktury drogowej i około drogowej			B, S				B, Ch B, S	B, Ch B, S			B, Ch B, S		
272.	Budowa oraz poprawa stanu technicznego chodników			B, S				B, Ch	B, Ch					

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
273.	Rozbudowa ścieżek rowerowych w MOF Słupsk-Ustka			B, S		P, S	P, S	B, Ch B, S	B, Ch B, S			B, Ch B, S	P, S	
274.	Stworzenie nowych wypożyczalni rowerów cargo w gminach			B, S		P, S	P, S	B, S	B, S				P, S	
275.	Poprawa skomunikowania Portu w Ustce z zewnętrznym układem komunikacyjnym poprzez budowę południowego obejścia Ustki			B, S				P, S B, Ch	P, S B, Ch		B, Ch	B, Ch		
276.	Integracja transportu kolejowego i rowerowego w ramach budowanego obecnie Węzła Transportowego			B, S			P, S	B, Ch B, S	B, Ch B, S					
277.	Wprowadzenie wspólnego biletu dla transportu kolejowego i autobusowego			B, S			P, S	P, S	P, S					
KARTA DZIAŁANIA 21: Prowadzenie spójnej polityki związanej z planowaniem przestrzennym i działaniami planistycznymi														
278.	Integracja planowania przestrzennego MOF Słupsk-Ustka dla rozwijania i pełnego wykorzystania posiadanych potencjałów			B, S										
279.	Prowadzenie skoordynowanej polityki przestrzennej w MOF Słupsk-Ustka			B, S							P, S	P, S		
280.	Optymalizacja polityki inwestycyjnej i prowadzenie zrównoważonych procesów planowania, z uwagi na obecność obszarów chronionych i terenów nadmorskich	B, S	P, S	B, S	P, S	P, S				P, S	B, S	B, S		
281.	Wykorzystanie unikatowych zasobów przestrzennych			P, S										

L.p.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Klimat	Powietrze	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
282.	Racjonalne zagospodarowywanie obszarów zagrożenia powodziowego		P, S	B, S	P, S	P, S				P, S	B, S	B, S		
283.	Prowadzenie działań na rzecz powstawania systemu terenów zieleni wspierających bioróżnorodność	P, S	B, S	P, S	B, S	B, S					P, S	P, S	P, S	
284.	Stosowanie recyklingu przestrzeni w procesach planowania		P, S	P, S	B, S	P, S				P, S	B, S	B, S	P, S	
285.	Prowadzenie działań na rzecz redukcji presji działalności gospodarczej i sieci osadniczej na środowisko	B, S	B, S		B, S	B, S	P, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	B, S	

VIII. Przewidywane oddziaływanie działań zawartych w projekcie Strategii Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na wybrane elementy środowiska

8.1. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko

Przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko określone zostały w §3 ust 1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839). Spośród nich do realizacji wyznaczono m.in.:

- 1) Rozbudowa obiektów sportowych;
- 2) Tworzenie i rozwijanie infrastruktury sportowej oraz infrastruktury rekreacyjnej;
- 3) tworzenie tras rowerowych (rekreacyjnych),
- 4) Zwiększenie wykorzystania na terenie MOF Słupsk-Ustka odnawialnych źródeł energii oraz wsparcie procesu wdrażania OZE;
- 5) termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, obiektów zabytkowych i budynków komunalnych;
- 6) Przebudowa Portu Morskiego Ustka;
- 7) Przebudowa i modernizacja sieci wodociągowej;
- 8) Budowa i przebudowa sieci kanalizacyjnej;
- 9) Rozbudowa dróg lokalnych i dojazdowych do węzłów S6;
- 10) Kontynuacja budowy ringu miejskiego w Słupsku

Przedstawione powyżej przedsięwzięcia będą miały charakter lokalny, tzn. będą one terytorialnie realizowane w obrębie analizowanego obszaru. W związku z powyższym przedsięwzięcia te charakteryzować się będą ograniczonym przestrzennie oddziaływaniem na środowisko. Ponadto, w przypadku takich przedsięwzięć, jak budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej czy rozbudowa dróg, główne oddziaływanie na środowisko występuje w fazie realizacji przedsięwzięcia i ma ono również czasowo ograniczony charakter. Są zazwyczaj realizowane w obrębie terenów zmienionych antropogenicznie, tj. w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy. W przypadku inwestycji drogowych, zadania będą realizowane na odcinkach nieprzekraczających 1 km.

Oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci kanalizacyjnej można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależy będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko,

w ramach których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie zostanie zakwalifikowane jako wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko.

W konsekwencji realizacja powyższych przedsięwzięć skutkować będzie poprawą stanu środowiska na danym terenie. Ponadto ich realizacja:

- posiada związek z rozwiązywaniem problemów ochrony środowiska na terenie MOF S-U,
- służy wspieraniu zrównoważonego rozwoju,
- służy wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska.

W większości zadania zawarte w Strategii nie mają określonego zakresu oddziaływania na środowisko. W przypadku zadań mogących znacząco oddziaływać na środowisko konieczne jest przeprowadzenie osobnej rozbudowanej procedury, analizującej wpływ przedsięwzięcia na wszystkie komponenty środowiska. W trakcie przystąpienia do takich inwestycji na etapie przygotowania karty informacyjnej przedsięwzięcia lub raportu o oś (w zależności od rodzaju inwestycji) – należy zdiagnozować potencjalne negatywne oddziaływania na środowisko morskie, mogące być rezultatem realizacji inwestycji.

Na dzień tworzenia Prognozy nie są wydane raporty ani decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć określonych w strategii. Istotne jest zaznaczenie, iż każdorazowo na etapie przygotowania inwestycji, sporządzane będą odpowiednie dokumenty środowiskowe i przeprowadzane procedury środowiskowe wymagane prawem, niezbędne do uzyskania pozwolenia na budowę i prowadzenia inwestycji z poszanowaniem środowiska.

8.2. Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody

Na terenie MOF S-U występują następujące formy ochrony przyrody:

- Słowiński Park Narodowy
- Park Krajobrazowy Dolina Słupi,
- Obszary Natura 2000,
- Rezerваты przyrody,
- Obszary chronionego krajobrazu,
- Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,

- Stanowisko Dokumentacyjne Bursztyny Możdżanowo,
- Użytki ekologiczne,
- Pomniki przyrody.

8.3. Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta

Realizacja zapisów Strategii Rozwoju MOF S-U w przypadku typowych działań inwestycyjnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, infrastruktury technicznej, infrastruktury drogowej, gospodarki wodami, modernizacji budynków może powodować wystąpienie negatywnych, bezpośrednich, chwilowych oddziaływań na środowisko przyrodnicze.

Prace budowlane mogą wpływać bezpośrednio i negatywnie na bioróżnorodność poprzez: możliwe zniszczenie siedlisk roślin i zwierząt, zmiany stosunków gruntowo-wodnych, tworzenie barier w migracji zwierząt, zmianę warunków siedliskowych oraz wycinkę drzew i krzewów. Będą to jednak oddziaływania chwilowe. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci kanalizacyjnej oraz sieci drogowej można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależnie będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Szerokość strefy oddziaływania drogi na strukturę, skład i kluczowe procesy ekologiczne kształtujące dane siedlisko uzależniona jest od zasięgu zmian stosunków wodnych, dyspersji biogenów, zanieczyszczeń i wrażliwości siedlisk.

Negatywne skutki funkcjonowania ciągów komunikacyjnych to:

- utrudnienie przemieszczania się zwierząt i roślin,
- wypadki i kolizje drogowe z dzikimi zwierzętami,
- zniszczenie siedlisk w zasięgu przebiegu i oddziaływania drogi,
- przekształcanie terenu przyległego do drogi (osiedlanie się człowieka wzdłuż dróg),
- ekspansja gatunków obcych na danym terenie, związanych z człowiekiem.

W perspektywie długoterminowej działania związane z budową systemów kanalizacyjnych będą miały stały, pozytywny wpływ na bioróżnorodność zwłaszcza organizmów żyjących w glebie i w wodzie. Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa zmniejszy udział zanieczyszczeń bezpośrednio kierowanych do wód i do ziemi, co w konsekwencji zwiększy zasobność i jakość gleb oraz poprawi stan wód powierzchniowych i podziemnych na terenie MOF S-U.

Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy

w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze). W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych np.: poprzez zawieszenie budek lęgowych dla ptaków i budek lub schronów dla nietoperzy. Poza tym termin i sposób wykonania prac należy dostosować do okresów lęgowych zwierząt.

8.4. Ludzie

Działania realizowane w ramach, w perspektywie średnio i długoterminowej, Strategii wpłyną pozytywnie na zdrowie ludności, jakość oraz komfort ich życia. Jednym z ważnych elementów będzie rozwój infrastruktury technicznej (dróg, sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej). Pozytywne wpływy na środowisko będą miały także działania związane z innymi działaniami w obszarze infrastruktury i gospodarki oraz edukacja. Podjęcie ww. działań pozwoli na zaspokojenie potrzeb mieszkańców, a także zmniejszy negatywny wpływ na środowisko, zarówno w sposób pośredni i bezpośredni. Oddziaływaniami negatywnymi dla mieszkańców, znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie obszarów objętych inwestycjami, będą prace remontowo-budowlane. Będzie to związane z użyciem maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji) oraz utrudnieniami komunikacyjnymi. Oddziaływania te będą bezpośrednie, krótkotrwałe i odwracalne, jak również ustaną po zakończeniu robót.

8.5. Powietrze atmosferyczne

Oceniono, że wyznaczone w projekcie Strategii działania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na jakość powietrza atmosferycznego. Ograniczając emisję zanieczyszczeń, także niską, która jest najważniejszym problemem, spowoduje się również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w ramach oddziaływania ponadlokalnego. Planowane działania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji i jej uciążliwości będą zdecydowanie pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska. Największy nacisk powinien być położony na działania jednostek wskazanych w programie naprawczym określonym w Programie Ochrony Powietrza. Do potencjalnych pozytywnych, pośrednich i stałych działań nie inwestycyjnych (organizacyjnych) zaliczyć można zadania związane z wdrażaniem lokalnych polityk ograniczania emisji gazów i pyłów do powietrza, do których należą zapisy Programu Ochrony Powietrza dla województwa opolskiego. Pozytywny, bezpośredni i stały wpływ na powietrze atmosferyczne i klimat będą miały zadania typowo inwestycyjne tj. termomodernizacja obiektów oraz przebudowa infrastruktury drogowej. Głównym zagrożeniem powietrza atmosferycznego jest niska emisja z instalacji grzewczych budynków. Termomodernizacja budynków pozwoli na znaczące ograniczenie zużycia materiału opałowego niezbędnego do ogrzania obiektu. W konsekwencji wpłynie to na redukcję emisji szkodliwych

zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. Przeprowadzone prace termomodernizacyjne budynków, dzięki zmniejszeniu zapotrzebowania na energię ciepłą, minimalizują emisję zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł spalania energetycznego. W okresie realizacji przedsięwzięć będą miały miejsce uciążliwości związane z emisją do powietrza substancji z procesu spalania paliw w silnikach maszyn budowlanych i pojazdów transportowych, prac montażowych. Powyższe emisje będą miały charakter okresowy i odwracalny, a uciążliwości z nimi związane ustaną wraz z zakończeniem prac budowlanych.

Instalacja OZE

Na terenie MOF S-U planowane jest tworzenie instalacji fotowoltaicznych. Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (np. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1marca do 15października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca do sierpnia, a języków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych.

Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych.

8.6. Klimat

Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju w tym także dla Polski. Wysiłki na rzecz dostosowania się do skutków zmian klimatu powinny być zatem podejmowane jednocześnie z realizowanymi przez Polskę działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych.

„Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” został opracowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyka związanego ze zmianą klimatu, ale również zmyślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jakie niosą działania adaptacyjne mogące mieć wpływ

nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również na wzrost gospodarczy. Realizacja ustaleń niektórych zaproponowanych działań może mieć wpływ na mikroklimat. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii powinien uwzględniać pogorszenie warunków wiatrowych (długie okresy bezwietrznej pogody, lub krótkotrwałe okresy z wiatrami o sile huraganu). Produkcja biomasy będzie podlegać takim samym ograniczeniom jak cała produkcja rolna ze względu na zmniejszenie dostępności wody, ograniczenie wydajności produkcji. W przypadku energii słonecznej można spodziewać się poprawy warunków w lecie ze względu na wydłużone okresy pogody słonecznej i zmniejszenie w zimie ze względu na dłuższe okresy z zachmurzeniem. W zakresie upraw roślin energetycznych kluczowy będzie rozwój nowych gatunków roślin, bardziej odpornych na zmienne warunki pogodowe oraz innowacyjnych technik upraw do wykorzystywania w bardzo suchym oraz wilgotnym środowisku. Zmiany klimatu będą miały różnorodny wpływ na sektor energetyczny, uwzględniając w szczególności prognozowane wahanie średniej temperatury. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do warunków zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu jest niezmiernie ważnym zagadnieniem, ponieważ problem utraty bioróżnorodności narasta wraz z postępującymi zmianami klimatu. Z punktu widzenia ochrony siedlisk najistotniejsze są działania związane z utrzymaniem obszarów wodno-błotnych i ich odtwarzaniem wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. Jednocześnie istotne będą działania sprzyjające prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatu, jak również przygotowaniu ekosystemów leśnych na zwiększoną presję wynikającą z nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych, m.in. okresów suszy, fal upałów, gwałtownych opadów deszczu, porywistych wiatrów.

Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności – m.in. wzrost ryzyka osuwiskowego, nasilenie procesów erozji wodnej i wietrznej, deficyt wody, podniesienie, a także obniżenie poziomu wód gruntowych. Zmiany klimatu w kontekście przestrzennym oddziałują na cały kompleks problemów zagospodarowania przestrzennego.

Tereny zurbanizowane zagrożone są bezpośrednio szczególnie trzema zjawiskami: intensyfikacją miejskiej wyspy ciepła i silnymi ulewami powodującymi podtopienia oraz suszą sprzyjającą deficytowi wody w miastach. W mniejszym stopniu zagrożenie stanowią silne wiatry, które z uwagi na dużą szorstkość podłoża tracą swoją siłę, jednakże zagrożenie to może dotyczyć małych miast oraz przedmieść o zabudowie rozproszonej. Miejska wyspa ciepła jest efektem zaburzonego przez powierzchnie sztuczne (asfalt, beton, pokrycia dachów itp.) przebiegu procesów wymiany energii między podłożem a atmosferą. Dodatkowo wzmacnia ją wzrastająca temperatura co sprzyja stresowi cieplnemu, stagnacji powietrza nad miastem, wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza,

w tym pyłu zawieszonego i smogu. Niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w strefach zalewowych rzek oraz zbyt niska pojemność retencyjna naturalna jak i sztucznych zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje ryzyko, że w przyszłości zjawiska te będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Wyniki przeanalizowanych scenariuszy wskazują na zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych wywołanych silnymi opadami mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna. Przewidywane zmiany klimatyczne i związany z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w rolnictwie spowodują wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Z obliczeń prognostycznych wartości niedoborów wody w glebie dla wybranych roślin wynika, że następuje ciągły proces przesuszania się gleby i zwiększania zagrożenia suszą. Obok suszy także intensywne opady stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej. W związku ze wzrostem częstości występowania intensywnych opadów w okresie letnim, można oczekiwać zwiększenia potrzeb odwadniania. Przeprowadzone analizy wskazały, że należy oczekiwać zwiększenia częstości lat ze stratami plonów wynikających z niekorzystnego przebiegu pogody.

Część działań ujętych w Strategii Rozwoju MOF S-U będzie charakteryzowała się zarówno oddziaływaniami pozytywnymi lub neutralnymi, jak i negatywnymi w odniesieniu do zmian klimatu. Działanie obejmujące przebudowę i remonty dróg, obok bezpośredniej i długotrwałej poprawy stanu powietrza w zakresie ilości emitowanych zanieczyszczeń (na skutek upłynnienia ruchu, skutkującego mniejszym spalaniem paliw) powodują z reguły przeniesienie negatywnego oddziaływania z jednego miejsca w inne (z terenów zabudowanych na tereny zlokalizowane poza terenami zabudowanym (które wcześniej charakteryzowały się o wiele lepszymi warunkami aerosanitarnymi). Ponadto zmiany pokrycia powierzchni ziemi bezpośrednio wpływają na mikroklimat. Ich zwiększenie pogarsza lokalnie mikroklimat, tworząc tzw. wyspy ciepła.

8.7. Zabytki oraz dobra materialne

Działania wyznaczone w projekcie Strategii mają w większości neutralne lub pozytywne oddziaływanie na dobra materialne i zabytki. Zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury komunikacyjnej bezpośrednio wpłyną pozytywnie na występujące w bliskim sąsiedztwie tych terenów zabytki nieruchome, poprzez minimalizację występowania drgań spowodowanych złym stanem technicznym nawierzchni lub szlaku. Prowadzenie założonych działań infrastrukturalnych w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych (zabytków nieruchomych, stanowisk archeologicznych) będzie wymagało od inwestora uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków postępowania i właściwego zabezpieczenia na etapie wykonywania robót budowlanych.

Negatywne, bezpośrednie i chwilowe oddziaływania na zabytki oraz dobra materialne mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji zadań inwestycyjnych lub wówczas, gdy działanie dotyczyć będzie obiektów objętych ochroną kulturową lub historyczną. Negatywne oddziaływanie może wiązać się ze zniszczeniem obiektu zabytkowego lub naruszeniem jego pierwotnego stanu. W chwili przygotowania niniejszego opracowania brak jest możliwości stwierdzenia, które z zadań inwestycyjnych będą prowadzone w pobliżu obiektów chronionych i czy ich zakres prac spowoduje zniszczenie lub degradację danego obiektu historycznego. Konsekwencją realizacji zadań inwestycyjnych będzie dbałość o walory historyczno-kulturowe poprzez zastosowanie takich rozwiązań projektowych, aby środowisko kulturowe nie zostało zdegradowane.

Reasumując, działania wyznaczone w ramach projektu Strategii Rozwoju Gminy MOF S-U przyczynią się do ochrony wartości kulturowych i pozytywnego wpływu na zabytki.

8.8. Zasoby naturalne

Z dokonanej analizy wynika, że na etapie realizacji zadań typowo inwestycyjnych wyznaczonych w projekcie Strategii Rozwoju MOF S-U będą wykorzystywane zasoby naturalne tj. woda, gleba, zasoby kopalin. Największe zużycie surowców naturalnych będą generowały inwestycje związane z budową/przebudową infrastruktury drogowej, dlatego działania te mogą wiązać się z krótkotrwałym negatywnym i bezpośrednim oddziaływaniem na ten komponent środowiska. Nieuniknionym negatywnym oddziaływaniem na zasoby naturalne będzie trwałe zajęcie terenów biologicznie czynnych pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych. Wielkość zapotrzebowania będzie wynikała jednak z rodzaju inwestycji i zastosowanej technologii. Na etapie sporządzania niniejszej Prognozy nie jest możliwe oszacowanie wielkości zużytych zasobów, jednak mając na względzie lokalny charakter zaplanowanych inwestycji oraz stosowane rozwiązania proekologiczne nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na ten komponent środowiska.

Pozytywnym długoterminowym i skumulowanym oddziaływaniem będzie minimalizacja zużycia zasobów naturalnych (w szczególności węgla, wody, paliw energetycznych) poprzez realizację zadań związanych z ochroną powietrza i klimatu, takich jak termomodernizacja budynków, rozwój elektromobilności itp.

8.9. Wody

Działania zaplanowane do realizacji w ramach projektu Strategii Rozwoju MOF S-U nie będą wywierały znaczącego wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych. W czasie realizacji zamierzeń może dojść do chwilowego zaburzenia stosunków wodnych, jednak długotrwały efekt inwestycji przyniesie korzyści zarówno dla stanu wód jak i komfortu życia mieszkańców. Oceniono, że

wyznaczone w projekcie Strategii zadania nie będą mieć znaczącego wpływu na jakość i ilość wód powierzchniowych i podziemnych, w tym jednolite części wód.

Realizacja ustaleń Strategii wpisuje się w realizację głównych celów środowiskowych dla wód podziemnych określonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy:

- zapobieganie lub ograniczenie wprowadzania do nich zanieczyszczeń,
- zapobieganie pogarszaniu oraz poprawa ich stanu,
- ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

Celem środowiskowym dla JCWPd jest dobry stan ilościowy i chemiczny, charakteryzowany wartościami wskaźników zgodnie z rozporządzeniem w ocenie wód podziemnych. Stan ilościowy obrazuje wpływ poboru wody na części wód podziemnych. Natomiast stan chemiczny odnosi się do parametrów fizykochemicznych wód podziemnych (zarówno traktowanych jako zanieczyszczenia, jak i skażenie).

Natomiast w przypadku wód powierzchniowych działania zapisane w Strategii powinny realizować następujące cele RDW:

- zapobieganie pogorszeniu się stanu wszystkich części wód powierzchniowych,
- poprawa i przywracanie wszystkie części wód powierzchniowych dla sztucznych i silnie zmienionych części wód, mając na celu osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych,
- ochrona i poprawa wszystkich sztucznych i silnie zmienionych części wód w celu osiągnięcia dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych,
- stopniowe redukcje zanieczyszczenia substancjami priorytetowymi i zaprzestanie lub stopniowa eliminacja emisji, zrzutów i strat niebezpiecznych substancji priorytetowych.

Każde z opisanych działań wpisuje się w realizację powyższych celów, zakładając osiągnięcie przez jednolite części wód podziemnych i powierzchniowych stanu/potencjału co najmniej dobrego.

Budowa sieci kanalizacyjnej podlega najczęściej analizie jej opłacalności, jednak dla ochrony środowiska jest ona rozwiązaniem bardziej korzystnym. W przypadku obszarów, na których występuje zagrożenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych, a tym samym także gruntowych, budowa indywidualnych rozwiązań gospodarki ściekowej nie jest korzystnym podejściem do problemu odprowadzania ścieków. Właściciele takich urządzeń nie są w stanie zagwarantować właściwego oczyszczenia ścieków lub prawidłowego eksploatacja urządzenia. Budowa sieci wyeliminuje przedostawanie się zanieczyszczeń z możliwych nieszczelnych zbiorników

bezodpływowych do gruntu. W ten sposób zmniejszy się zagrożenie mikrobiologiczne i eutrofizacji. Ograniczy to także rozproszone zanieczyszczanie gleb i wód podziemnych.

Oddziaływania negatywne związane będą z etapem budowy i po zakończeniu prac ustąpią. Prace budowlane mogą wpływać negatywnie na wody poprzez: możliwe zniszczenie siedlisk roślin i zwierząt żyjących w wodach, zmiany stosunków gruntowo-wodnych. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci kanalizacyjnej oraz sieci drogowej można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie będzie kwalifikować się do przedsięwzięć wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko.

Realizacja planowanych inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej wpisują się w cele środowiskowe, wskazane w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” oraz w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”, przyjętymi Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. (Dz. U. Z 2016 r. poz. 1911). Zgodnie z Programem wodno-środowiskowym kraju wprowadzono działania z kategorii „Gospodarka Komunalna”, obejmujące konieczność porządkowania systemu gospodarki ściekowej. Działania te obejmują budowę systemu kanalizacji sanitarnej. Reasumując realizacja inwestycji nie wpłynie na pogorszenie stanu wód i nie będzie stanowić zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych. Inwestycje mają na celu poprawę warunków sanitarnych, uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez podłączenie istniejących i planowanych budynków do zbiorowego systemu odprowadzania ścieków.

Reasumując realizacja inwestycji przewidzianych w Strategii nie wpłynie na pogorszenie stanu wód i nie będzie stanowić zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych.

8.10. Krajobraz i powierzchnia ziemi

Wśród kierunków działań przewidzianych w Strategii znajdują się takie, które będą wiązać się z naruszeniem istniejącej struktury gruntów oraz wprowadzeniem zmian krótkookresowych lub

długookresowych w krajobrazie naturalnym, w efekcie czego przewiduje się wystąpienie oddziaływań negatywnych oraz pozytywnych. Należą do nich m.in.:

- Rozwój infrastruktury, rozbudowa, remont i powstanie nowych placówek medycznych wraz z wyposażeniem oraz dostosowaniem i adaptacją do osób ze szczególnymi potrzebami;
- Budowa nowych oraz rozbudowa i modernizacja istniejących placówek wsparcia dziennego;
- Utworzenie Domu Pomocy Społecznej;
- Budowa Centrum Wsparcia i Opieki;
- Modernizacja obiektów i placówek kulturalnych wraz z likwidacją barier architektonicznych i dostosowaniem ich do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami;
- Modernizacja i rozbudowa obiektów sportowych, m.in. budowa hali sportowej, boisk, stadionu;
- Termomodernizacja budynków;
- Stworzenie miejsc do aktywnego spędzania czasu wolnego;
- Rozbudowa sieci dróg rowerowych;
- Rozbudowa infrastruktury turystycznej;
- Zagospodarowanie zbiorników wodnych;
- Przebudowa Portu Morskiego Ustka;
- Przebudowa i zagospodarowanie promenady w Ustce;

Zgodnie z celami przyjętymi w Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (zalecenia CM/Rec(2008)3 Komitetu Ministrów w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej) „Każde działanie lub projekt powinien być zgodny ze standardami jakości krajobrazu. W szczególności powinny poprawić jakość krajobrazu, a przynajmniej nie doprowadzić do jej pogorszenia. Wpływ projektów na krajobraz, niezależnie od ich skali, powinien być oceniony, a przepisy i instrumenty odpowiadające tym skutkom powinny być sprecyzowane. Każde działanie lub projekt powinien nie tylko odpowiadać cechom miejsca, ale także być do nich dostosowany”.³

Na krajobraz oddziaływać będą głównie działania o charakterze inwestycyjnym. Inwestycje polegające na budowie dróg, budowie, modernizacji i termomodernizacji obiektów, rozbudowie infrastruktury wodno-ściekowej, budowę ścieżki rowerowej, konserwacji systemu melioracyjnego powodują stałą zmianę w krajobrazie. Rodzaj oddziaływania (pozytywny bądź negatywny) jest

³ Zalecenia CM/Rec(2008)3 Komitetu Ministrów w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej

uzależniony od lokalizacji danej inwestycji i otaczającego je terenu. Właściwie zaprojektowany i zlokalizowany w przestrzeni nie powinien negatywnie oddziaływać na środowisko.

Inwestycje budowlane w sposób trwały wpiszą się w krajobraz, dlatego istotny jest wybór lokalizacji oraz odpowiedniej technologii z zachowaniem ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Budowa nowych dróg może potencjalnie negatywnie wpłynąć na krajobraz z uwagi na pojawienie się nowej formy w przestrzeni. Niemniej jednak z uwagi na powierzchniowych charakter dróg nie stanowią one dominanty krajobrazowej, a ich przebieg jest w większości dostosowany do lokalnego ukształtowania terenu. Sporadyczne przypadki tj. budowa obiektu inżynierskiego lub inżynierskiego, skrzyżowań itp. mogą powodować zaburzenia w lokalnym krajobrazie z uwagi na ich rozmiary w przestrzeni. Na etapie realizacji inwestycji drogowych negatywne chwilowe oddziaływanie może wystąpić z uwagi na prowadzone wykopy, przemieszczanie mas ziemnych, prace „wysokich” maszyn tj. żurawie, dźwigi, które mogą być widoczne z dużych odległości.

Część z tych czynników można zminimalizować poprzez stosowanie działań ograniczających, a część zupełnie wyeliminować poprzez wdrożenie odpowiedniego systemu edukacji ekologicznej i prowadzenie działań naprawczo-prewencyjnych. Istotą jest więc zaplanowanie takich działań ochronnych, które ograniczą zjawisko degradacji powierzchni ziemi i przywrócą stan zgodny ze standardami w tym zakresie. Oceniono, że wyznaczone w projekcie Strategii zadania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi i krajobraz.

8.11. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Kierunki działań przewidziane w Strategii są związane z podjęciem nowych inwestycji i zadań na obszarze miasta, co będzie skutkowało budową lub rozbudową obiektów, a także zabiegami modernizacyjno-remontowymi. Oddziaływanie to będzie krótkotrwałe, odwracalne i występujące tylko na terenie prowadzonych prac i w ich najbliższym sąsiedztwie. Prace realizowane w ramach tych zadań będą źródłem hałasu, którego głównym emitorem będzie praca urządzeń mechanicznych. Zadania, których realizacja będzie się wiązać z użyciem ciężkiego sprzętu powinny być prowadzone w dzień, aby nie zakłócać ciszy w porze nocnej. Dla zminimalizowania emisji hałasu i spalin, podczas prac zostaną użyte maszyny w pełni sprawne, które zostaną wykorzystane do prac zgodnych z ich przeznaczeniem i możliwościami, tak aby nie powstały inne zagrożenia, np. dla pracowników i osób postronnych znajdujących się w pobliżu. Oddziaływanie to będzie krótkotrwałe i ustąpi z chwilą zakończenia prac. Modernizacja istniejących odcinków dróg przyczyni się do poprawy ich stanu oraz komfortu jazdy. Pośrednio zmniejszy to poziom hałasu drogowego.

Negatywne oddziaływanie w postaci promieniowania elektromagnetycznego może nastąpić w ramach pośredniego skutku kierunku działań: wspieranie przedsięwzięć budowy odnawialnych

źródeł energii na terenie gminy. Dotyczy to linii łączących instalacje z siecią energetyczną. Właściwa lokalizacja oraz zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń może niemal całkowicie wyeliminować narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne. Przewidywalne uciążliwości związane z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz dźwiękami wydawanymi podczas pracy takich urządzeń będą marginalne.

Podczas prac ziemnych i montażowych, w sąsiedztwie placu budowy wystąpią potencjalne bezpośrednie i krótkotrwałe uciążliwości w tym: emisja hałasu, zanieczyszczeń do powietrza oraz wytwarzanie odpadów. Oceniono je jako krótkoterminowe. Prace związane z budową przedsięwzięć wiązać się będą ze wzrostem poziomu hałasu, którego źródłem będzie praca sprzętu budowlanego, środków transportu. Hałas będzie miał zasięg lokalny. Praca przedsięwzięć przebiega częściowo w obrębie terenów chronionych akustycznie, zatem mieszkańcy i użytkownicy najbliższej zabudowy odczuwać mogą okresowe uciążliwości związane z realizacją inwestycji. Ewentualne uciążliwości będą minimalizowane poprzez prowadzenie prac w porze dziennej w godz. 6.00-22.00 oraz zastosowanie urządzeń i maszyn w pełni sprawnych.

IX. Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Prognoza oddziaływania na środowisko wykazała, że niektóre z przedsięwzięć realizowanych w ramach projektu Strategii Rozwoju MOF S-U mogą negatywnie wpłynąć na środowisko. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych m.in. z rozbudową sieci wodno-kanalizacyjnej, budową i modernizacją obiektów czy modernizacją i rozbudową ciągów komunikacyjnych można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

Wykaz inwestycji zamieszczonych w Strategii Rozwoju MOF S-U powinien być realizowany zgodnie z zaleceniami wynikającymi z wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (dotyczy inwestycji, które rozpoczęły się w latach poprzednich i są obecnie kontynuowane). Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu;
- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniając zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

W wyniku realizacji projektu Strategii Rozwoju MOF S-U może potencjalnie dojść do oddziaływania na niewielki teren obszaru chronionego, dlatego ważne jest, aby wszelkie przedsięwzięcia wynikające ze Strategii były przeprowadzone zgodnie z przepisami dotyczącymi gospodarowania na obszarach objętych prawną formą ochrony przyrody.

Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko możliwa jest m.in. poprzez prowadzenie świadomej polityki przestrzennej popartej stosownymi zapisami w dokumentach prawa lokalnego oraz zachowanie walorów przyrodniczych miasta.

Poniżej przedstawiono propozycje zapobiegania, łagodzenia negatywnego wpływu na środowisko, będącego konsekwencją realizacji działań ujętych w Strategii na poszczególne komponenty środowiska:

Ochrona powierzchni ziemi i wód:

- Na etapie projektowania należy rozważać koncepcje organizacji placu budowy i jego zaplecza z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu i przekształcenia jego powierzchni.
- Po zakończeniu prac budowlanych, w razie konieczności, należy przeprowadzać rekultywację.
- W projekcie i wykonawstwie należy minimalizować zakres robót powodujących zdejmowanie warstw próchnicznych gleby, a także zaplanować wykorzystanie nadmiarów ziemi pochodzącej z wykopów.
- W opisach technicznych projektów budowlanych należy zaplanować miejsca przeznaczone do składowania substancji podatnych na migrację wodną.
- Prawidłowe przechowywanie substancji ropopochodnych oraz inne materiałów.
- Opracowanie procedury na wypadek wystąpienia awarii na placu budowy, by nie doprowadzić do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.
- Właściwe postępowanie z odpadami.
- Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów nadających się do odzysku lub unieszkodliwiania, a odpady niebezpieczne gromadzić w szczelnych, oznakowanych pojemnikach, w wydzielonym miejscu.
- Powstające podczas realizacji inwestycji oraz eksploatacji obiektu odpady należy przekazywać tylko wyspecjalizowanym jednostkom posiadającym zezwolenie na odzysk, utylizację, zbieranie i transport tych odpadów.
- Materiał pozostały po robotach ziemnych w miarę możliwości należy wykorzystywać na miejscu.

Ochrona powietrza:

- Wykonawcy wybierani do realizacji poszczególnych zadań powinni używać nowoczesnego sprzętu i wykazać się dbałością o prawidłową eksploatację i właściwą konserwację sprzętu i środków transportu. Takie zapisy mogą znaleźć się na odpowiednich etapach procedur przetargowych.
- Niedopuszczalne jest palenie na terenie budowy papy, opon, rozpuszczalników, farb itp.
- Pogłębiona analiza lokalizacji przedsięwzięcia.
- Zminimalizowanie ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu.
- Prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów.
- Prowadzenie prac budowlanych i rozbiórkowych w porze dziennej.
- Stosowanie przepisów BHP.
- Zastosowanie do budowy nowoczesnego sprzętu, który emituje mniejsze ilości spalin.
- Na etapie eksploatacji - prowadzenie monitoringu powietrza.

Różnorodność biologiczna (w tym fauna, flora, obszary chronione):

- Minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga (oczywiście nie jest to konieczne w przypadku każdej inwestycji) wcześniejszych terenowych inwentaryzacji zasobów środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w środowisku przyrodniczym i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji.
- W przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną.
- Wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych.
- Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk.
- W przypadku braku możliwości nienaruszenia siedlisk rzadkich/chronionych gatunków, należy wziąć pod uwagę możliwość przeniesienia populacji.
- Nie należy prowadzić robót budowlanych w okresie lęgowym, jeśli na obszarze inwestycji lub w jej pobliżu gniazdują ptaki.

- W przypadku istotnego zagrożenia hałasem, mogącego płoszyć chronione gatunki zwierząt w okresie rozrodczym (i/lub powodujące ponadnormatywną emisję na terenach mieszkaniowych), należy rozważyć zastosowanie ekranów.

Ochrona przed hałasem i drganiami:

- Ograniczenie prac związanych z wykorzystaniem głośnego sprzętu, do pory dziennej między 6:00 a 22:00.
- W miejscach szczególnie wrażliwych obok zabudowy mieszkaniowej należy ograniczyć prędkość pojazdów dowożących materiały budowlane ze względu na drgania przenoszące się na konstrukcje budynków oraz wpływ na klimat akustyczny otoczenia.
- Projektanci powinni zwrócić uwagę na propozycję lokalizacji baz zaplecza technicznego budowy tak, aby planować je możliwe z dala od okien budynków mieszkalnych.
- Na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej należy tak planować roboty budowlane w ramach poszczególnych zadań by prowadzić prace związane z emisją hałasu w tym samym czasie tylko po jednej stronie budynku, aby w mieszkaniu były pomieszczenia nienarażone na emisję hałasu.
- Organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas.
- Stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas.
- Stosowanie tzw. cichych nawierzchni.
- Ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko,
- Racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów.
- Sprawne przeprowadzenie prac.
- Ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją.
- Dobór gatunków roślin pełniących rolę dźwiękochronną dostosowanych do wymogów siedliska.

X. Propozycja działań alternatywnych

Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 247) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

W przypadku projektu Strategii Rozwoju MOF S-U rozwiązaniem alternatywnym jest brak realizacji Strategii. Wszystkie działania zaproponowane do realizacji w ramach projektowanego dokumentu z założenia mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz stanu środowiska na terenie MOF S-U i tym samym pozytywnie wpływać będą na zdrowie człowieka.

W związku z ciągłym rozwojem gospodarczym regionu oraz wzrostem poziomu konsumpcji brak realizacji Strategii prowadzić będzie do pogorszenia wszystkich elementów środowiska.

XI. Potencjonalne oddziaływanie transgraniczne

Zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 247), z rozdziału 3, działu VI dotyczącego postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku projektów polityk, strategii, planów i programów, opracowywany dokument nie będzie wywierał znaczącego oddziaływania transgranicznego.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach dokumentu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu Strategii Rozwoju MOF S-U nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

XII. Monitorowanie realizacji Strategii Rozwoju

Procedura monitorowania „Strategii Rozwoju MOF S-U na lata 2022-2030” obejmuje wskazane poniżej procedury. Monitoring bieżący będzie realizowany w okresach pięcioletnich. Celem jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów planowanych działań przyjętych do realizacji. Monitoringowi podlega opracowany katalog wskaźników, przedstawiony w kolejnym rozdziale. Wynikiem prowadzonego co pięć lat monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja została podjęta w ramach każdego z celów strategicznych zapisanych w Strategii. Zestawienie będzie przedkładane do wydziału merytorycznego ds. realizacji Strategii w ramach struktury odpowiedzialnej jednostki samorządowej, w terminie do końca drugiego kwartału roku następującego po każdym okresie ewaluacyjnym (obejmującym pięć pełnych lat).

Podstawowym narzędziem do śledzenia postępu realizacji celów strategicznych są wskaźniki monitorowania. Rezultaty planowanych działań zostały opracowane w formie katalogu wskaźników przypisanych do każdego z planowanych kierunków działania. Podkreślić należy, iż wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągnięcia celów stawianych przed Strategią Rozwoju MOF S-U, a nie produktów poszczególnych projektów. Wynika to z postrzegania polityki rozwojowej jako procesu całościowego, który nie jest prostą sumą realizowanych projektów, a ma na celu osiągnięcie zmiany we wskazanych obszarach poddanych rewitalizacji.

Tabela 14 Wskaźniki monitoringu Strategii

Lp.	Kierunek działania	Wskaźnik	Wartość bazowa (2020 r.)	Planowany rezultat w 2030 r.
1.	Upowszechnienie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego	Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową	16,6%	18%
2.	Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym	Współczynnik skolaryzacji netto	83,7%	85%
3.	Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmacniania potencjału MOF	Utworzenie Słupskiego Centrum Doskonałości Zawodowej	0	1
4.	Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych	Liczba przeprowadzonych działań z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki	0	7
5.	Spójna polityka senioralna	Liczba przeprowadzonych inicjatyw na rzecz seniorów	0	7
6.	Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych	Liczba nowopowstałych obiektów infrastruktury społecznej	0	5
7.	Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej	Stworzenie wspólnego kalendarza cyklicznych imprez kulturalnych	0	1
8.	Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego	Liczba utworzonych miejsc do aktywnego spędzania czasu wolnego (skateparki, pumtracki, ścianki wspinaczkowe, siłownie zewnętrzne, singletracki, trasy rolkowe)	0	7
9.	Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców	Powierzchnia zrewitalizowanych przestrzeni publicznych	0	12,4 km²
10.	Aktywna współpraca z podmiotami trzeciego sektora	Liczba organizacji społecznych przypadających na 10 tys. ludności	39	40
11.	Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność na 100 osób w wieku produkcyjnym	16,0	18
12.	Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru	Nowopowstała infrastruktura turystyczna i rekreacyjna	0	7
13.	Prowadzenie kompleksowej polityki integracyjnej skierowanej dla cudzoziemców	Liczba zrealizowanych projektów na rzecz cudzoziemców	0	10
14.	Marketingowa budowa marki terytorialnej obszaru	Liczba przeprowadzonych działań z zakresu promocji marki obszaru	0	10
15.	Stworzenie pozainstytucjonalnych form współpracy między członkami MOF	Liczba zrealizowanych partnerskich projektów	0	10
16.	Działania na rzecz poprawy jakości powietrza	Średnia roczna wartość zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM10	15,4	13,0
17.	Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych	Udział powierzchni terenów zielonych	0,9	1,4
18.	Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	0	7

Lp.	Kierunek działania	Wskaźnik	Wartość bazowa (2020 r.)	Planowany rezultat w 2030 r.
19.	Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami	Udział ludności korzystającej z kanalizacji	92,7%	95%
20.	MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym	Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej	655,2 km	700 km
21.	Prowadzenie spójnej polityki związanej z planowaniem przestrzennym i działaniami planistycznymi	Liczba przedsięwzięć na rzecz planowania przestrzennego MOF S-U	0	1

źródło: Strategia Rozwoju MOF Słupsk-Ustka na lata 2022-2030

XIII. Podsumowanie i wnioski

- Strategia Rozwoju MOF S-U jest zgodna ze strategicznymi dokumentami obowiązującymi na szczeblu europejskim, krajowym i lokalnym.
- Przeprowadzone w ramach niniejszej Prognozy analizy zgodności celów Strategii z celami nadrzędnych dokumentów strategicznych oraz podstawowych dokumentów opracowywanych na szczeblu regionalnym, wskazują na znaczną ich spójność oraz zharmonizowanie. Spójność regionalnej polityki ekologicznej ze strategicznymi celami rozwoju powiatu i gmin jest podstawą równoważenia rozwoju w horyzoncie średnio i długookresowym. Dzięki temu Strategia może stać się skutecznym narzędziem koordynacji działań na rzecz wdrożenia rozwoju zrównoważonego w regionie.
- Strategia umożliwi identyfikację skutków środowiskowych oraz potencjalnych zmian warunków życia mieszkańców regionu w wyniku realizacji ustaleń dokumentu.
- Projektowana Strategia określa obszary problemowe i wyzwania w zakresie rozwoju społecznego, gospodarczego oraz ochrony środowiska na terenie MOF S-U oraz wyznacza cele i kierunki interwencji mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz środowiska.
- Niektóre z zadań zaplanowanych do realizacji w ramach projektowanej Strategii mogą wywierać negatywny wpływ na środowisko. Oddziaływanie to może być chwilowe, na etapie prac budowlanych i modernizacyjnych.
- W niniejszej prognozie zaproponowano szereg działań ograniczających negatywne oddziaływanie zaplanowanych zadań na środowisko oraz przykłady kompensacji przyrodniczej.
- Podczas podejmowania działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów.
- Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury.

XIV. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu „Strategia Rozwoju MOF S-U na lata 2022-2030”. Opracowanie zostało wykonane w oparciu o art. 46 oraz art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 247).

Głównym celem prognozy jest ustalenie czy zapisy projektu Strategii Rozwoju MOF S-U na lata 2022-2030 nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Prognoza ponadto określa i analizuje:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na środowisko.

Przy sporządzaniu *Prognozy* zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej.

W projekcie Strategii Rozwoju MOF S-U na lata 2022-2030 obrano kierunki interwencji wynikające z dokumentów wyższego szczebla oraz dokumentów lokalnych. Na ich podstawie wyznaczono cele strategii, a także strategię ich realizacji na poziomie gminnym.

W rozdziale 6 Prognozy opisano szczegółowo teren MOF S-U z podaniem charakterystyki jednostek administracyjnych, przyrodniczej i gospodarczej. Przedstawiono demografię, stosunki zewnętrzne,

funkcje wiodące, edukację i kulturę, pomoc społeczną, rynek pracy, finanse samorządowe, turystykę oraz infrastrukturę techniczną i środowisko.

W ramach tworzenia dokumentu prowadzona była szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym. Duża część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest dosyć trudne i problematyczne. Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji projektu Strategii Rozwoju MOF S-U na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono potencjalne oddziaływanie bezpośrednie pośrednie, wtórne, skumulowane, stałe/długoterminowe, chwilowe/krótkoterminowe, pozytywne, negatywne i neutralne na następujące komponenty środowiska wykorzystując metodę macierzy interakcji:

- Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000;
- Różnorodność Biologiczna;
- Ludzie;
- Rośliny;
- Zwierzęta;
- Powietrze;
- Klimat;
- Klimat akustyczny;
- Wody (w tym JCW);
- Powierzchnia ziemi;
- Krajobraz;
- Zasoby naturalne;
- Zabytki.

W przypadku terenu MOF S-U istnieje nieznaczne prawdopodobieństwo bezpośredniego lub pośredniego ryzyka oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo. Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony z chwilą ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. W zależności od ich rodzaju może zostać nałożony obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania, z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania.

Projekt Strategii Rozwoju MOF S-U jest dokumentem o charakterze ogólnym i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych inwestycji. Należy mieć na uwadze uwzględnianie zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Przedstawione przedsięwzięcia będą miały charakter lokalny, tzn. będą one terytorialnie realizowane w obrębie MOF S-U.

W związku z powyższym przedsięwzięcia te charakteryzować się będą ograniczonym przestrzennie oddziaływaniem na środowisko. Ponadto, w przypadku takich przedsięwzięć, jak budowa sieci kanalizacji sanitarnej czy sieci wodociągowej, główne oddziaływanie na środowisko występuje w fazie realizacji przedsięwzięcia i ma ono również czasowo ograniczony charakter. Zadania inwestycyjne są zazwyczaj realizowane w obrębie terenów zmienionych antropogenicznie, tj. w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy. Do negatywnych oddziaływań na środowisko podczas realizacji inwestycyjnych można zaliczyć:

- zmiany stosunków gruntowo-wodnych;
- zmianę warunków siedliskowych;
- tworzenie barier w migracji zwierząt;
- wycinkę roślinności;
- użycie maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji);
- naruszeniem jego pierwotnego stanu obiektów zabytkowych;
- zajęcie terenów pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych.

Pozytywne skutki realizacji planowanych zadań:

- pozytywny wpływ na bioróżnorodność;
- zapewnienie stabilności siedlisk przyrodniczych;
- mniejszy udział zanieczyszczeń bezpośrednio kierowanych do wód, ziemi i powietrza;
- poprawa stanu środowiska i jego elementów, w perspektywie długoterminowej;
- zminimalizowanie negatywnego oddziaływania podtopień;
- minimalizacja zużycia zasobów naturalnych.

Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych m.in. z rozbudową sieci wodno-kanalizacyjnej czy modernizacją i rozbudową ciągów komunikacyjnych można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

Wykaz inwestycji zamieszczonych w Strategii Rozwoju MOF S-U powinien być realizowany zgodnie z zaleceniami wynikającymi z wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (dotyczy inwestycji, które rozpoczęły się w latach poprzednich i są kontynuowane). Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,
- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniając zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

W kolejnych rozdziałach omówione zostały oddziaływania transgraniczne oraz rozwiązania alternatywne. W przypadku projektu Strategii Rozwoju MOF S-U, rozwiązaniem alternatywnym jest brak realizacji Strategii. Wszystkie działania zaproponowane do realizacji w ramach projektowanego dokumentu z założenia mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców, a także stanu środowiska na terenie miasta i tym samym pozytywnie wpływać będą na zdrowie człowieka.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach dokumentu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu Strategii Rozwoju MOF S-U nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Przewidywane oddziaływanie działań zawartych w projekcie Strategii Rozwoju MOF S-U na wybrane elementy środowiska oddziaływania w formie opisowej zawarto w rozdziale 8. Przeanalizowano: przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, oddziaływanie na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta, ludzi, powietrze atmosferyczne, klimat, zabytki oraz dobra materialne, zasoby naturalne, wody, krajobraz i powierzchnię ziemi, hałas i promieniowanie elektromagnetyczne.

Kolejnym etapem przeprowadzenia prognozy oddziaływania na środowisko była analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu. Zgodnie z Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 247) przedstawiono rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

W niniejszej Prognozie oddziaływania na środowisko opisano potencjalne oddziaływanie transgraniczne oraz zaproponowano sposoby monitorowania realizacji Strategii Rozwoju.

XV. Zestawienie tabel oraz rysunków

Spis tabel

Tabela 1. Klasy zagrożenia suszami terenu MOF S-U zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy.	19
Tabela 2 Powierzchnia i liczba mieszkańców jednostek wchodzących w skład MOF S-U.....	25
Tabela 3. Dochody poszczególnych jednostek samorządowych wchodzących w skład MOF S-U, osiągnięte w 2020 roku.....	33
Tabela 4. Niektóre z wydatków poniesionych przez jednostki składowe MOF S-U w 2020 roku.	33
Tabela 5. Obiekty turystyczne w poszczególnych jednostkach MOF S-U, stan na 31.07.2021 r.	35
Tabela 6. Odpady zebrane selektywnie w ciągu 2020 roku [Mg].....	37
Tabela 7. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza.	42
Tabela 8. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2020 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.....	43
Tabela 9. Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2020 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.....	44
Tabela 10. Charakterystyka JCWP występujących na terenie MOF Słupsk-Ustka	46
Tabela 11. Charakterystyka JCWPd znajdujących się na terenie MOF S-U.....	48
Tabela 12. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.	52
Tabela 13. Ocena oddziaływania na środowisko działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu Strategii Rozwoju MOF S-U	64
Tabela 14 Wskaźniki monitoringu Strategii.....	119

Spis rysunków

Rysunek 1. Tereny MOF S-U zagrożone powodzią i podtopieniami.....	18
Rysunek 2. Mapa poglądowa obszaru MOF S-U.....	26
Rysunek 3. Zestawienie dochodów i wydatków poszczególnych jednostek w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2020 roku [tys. zł].....	34
Rysunek 4. Udział wydatków poszczególnych jednostek samorządowych na drogi publiczne w wydatkach ogółem w 2020 roku [%].....	34
Rysunek 5. Porównanie masy odpadów komunalnych wytworzonych przez jednego mieszkańca w 2020 roku w poszczególnych jednostkach.....	37
Rysunek 6. MOF S-U na tle mezoregionów.....	39
Rysunek 7. Podział województwa pomorskiego na strefy ochrony powietrza.....	40
Rysunek 8. Lokalizacja stacji pomiarowych w województwie pomorskim, wykorzystywanych w ocenie za rok 2020	43
Rysunek 9. MOF S-U na tle regionów wodnych.....	45
Rysunek 10. Główne ciekі przepływające przez teren MOF S-U.....	46
Rysunek 11. Obszary zagrożone powodzią i podtopieniami.....	49
Rysunek 12. Lokalizacja punktów pomiarowych na analizowanych odcinkach dróg miejscowości Bolesławice (P6) i Kobylnica (P7, P8 i P9)	54
Rysunek 13. Wieloprzestrzenne formy ochrony przyrody w województwie pomorskim.....	56
Rysunek 14. Obszary Natura 2000 występujące na terenie MOF S-U	58
Rysunek 15. Koncepcja sieci ekologicznej w województwie pomorskim	60

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru
Funkcjonalnego
Słupsk-Ustka na lata 2022-2030

PODSUMOWANIE OOŚ

PODSUMOWANIE

sporządzone zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008r.
*o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie,
udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U.
2022 poz. 1029)

do „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030” wraz z
prognozą oddziaływania na środowisko

Opracowanie:

Podstawa formalno-prawna opracowania

Podstawę prawną do opracowania strategii rozwoju stanowi ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2022 poz. 559). 13 listopada 2020 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, która wprowadziła zmiany w wielu aktach prawnych, w tym również w ustawie o samorządzie gminnym. Nowelizacja spowodowała, że w ustawie pojawił się nowy instrument jakim jest strategia ponadlokalna. Zgodnie z art. 10g. ust. 1. Gminy sąsiadujące, powiązane ze sobą funkcjonalnie, mogą opracować strategię rozwoju ponadlokalnego będącą wspólną strategią rozwoju tych gmin w zakresie ich terytorium.

Do opracowywania *Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030* wraz z *prognozą oddziaływania na środowisko* przystąpiono na podstawie umowy nr 4/ZF/2021 z dnia 24.05.2021 r.

Zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2022 poz. 1029) do przyjętego dokumentu dołącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko;
- opinie właściwych organów (Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz Urzędu Morskiego);
- zgłoszone uwagi i wnioski;
- wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone;
- propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych.

Przeprowadzona analiza oraz wynikająca z niej ocena zapisów Strategii pozwala na stwierdzenie, że realizacja zadań zawartych w w/w dokumencie wywrze pozytywny wpływ i spowoduje poprawę stanu środowiska. Wariantem alternatywnym jest brak aktualnego dokumentu skutkujący brakiem polityki środowiskowej, co rodzi zagrożenia dla ochrony środowiska.

Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko.

Dla dokumentu „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030” koniecznym było przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W związku z powyższym Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku (znak pisma: RDOŚ-Gd-WOO.411.13.2021.AM.3 z dnia 25 marca 2022 r.) oraz Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gdańsku (znak pisma: ONS.9022.2.1.2022.AR z dnia 28 stycznia 2022 r.) uzgodnili zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie oddziaływania na środowisko.

Opinie właściwych organów

Opracowany dokument „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został wysłany do zaopiniowania dnia 19 kwietnia 2022 r. do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku, Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku oraz Urzędu Morskiego w Gdyni. Pismem z dnia 24 maja 2022 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku zaopiniował pozytywnie dokumenty (znak pisma: DOŚ-Gd-WOO.410.19.2022.AM.1). Pismem z dnia 6 maja 2022 r. Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gdańsku zaopiniował pozytywnie dokumenty (znak pisma: ONS.9022.3.8.2022.AR). Pismem z dnia 19 maja 2022 r. Urząd Morski w Gdyni zaopiniował pozytywnie dokumenty (znak pisma: INZ5DS.8111.2.2.2022.MW).

W opinii Urzędu Morskiego ujęto dwie uwagi:

- 1) W dokumencie Strategii MOF S-U wymienione są zadania, które zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 roku „w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko” (Dz. U z 2019 r., poz.1839) klasyfikują się jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W trakcie przystąpienia do inwestycji na etapie przygotowania karty informacyjnej przedsięwzięcia lub raportu o oś - należy zdiagnozować potencjalne negatywne oddziaływania na środowisko morskie, mogące być rezultatem realizacji inwestycji. Występuje potrzeba przeprowadzenia

analizy działań i projektów, które mogą prowadzić do działań skumulowanych oraz transgranicznych, razem z inwestycjami zrealizowanymi lub projektowymi. Występuje potrzeba określenia wpływu realizacji inwestycji na środowisko morskie w tym na strefę brzegową i wartości przyrodnicze, z uwzględnieniem wpływu na stan siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk, dla których wyznaczono morskie obszary Natura 2000, a także wpływu na integralność i spójność tych obszarów. – **dodano odpowiednie zapisy w Prognozie oddziaływania na środowisko w rozdziale 8.1. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko.**

- 2) Na obszarze Gminy i Miasta Ustka przebiega pas techniczny (Zarządzenie Nr 12 Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni z dnia 9 listopada 2021 roku, w sprawie określenia granic pasa technicznego na terenie Miasta i Gminy Ustka - Dz.U. Woj. Pom z dnia 12 listopada 2021 roku, poz.4083) oraz pas ochronny (Zarządzenie nr 3 Dyrektora Urzędu Morskiego w Słupsku z dnia 4 maja 2006r. w sprawie określenia granic pasa ochronnego Urzędu Morskiego w Słupsku na terenie Województw Pomorskiego i Zachodniopomorskiego - Dz.U.Woj.Pom.2006.57.1187). Dokument Strategii powinien zawierać zapisy wskazujące na wymogi związane z zarządzeniami. – **dodano odpowiednie zapisy w Strategii w rozdziale III.7 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej oraz w Prognozie oddziaływania na środowisko.**

Zgłoszone uwagi i wnioski.

Zgodnie z art. 30 i w związku z art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. 2022 poz. 559) Prezydent Miasta Słupska zapewnił mieszkańcom możliwość zapoznania się z projektem „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Dnia 15 kwietnia 2022 r. zamieszczono w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Słupsku obwieszczenie Prezydenta Miasta Słupska o możliwości zapoznania się z projektem „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko oraz Zarządzenie 318/ZF/2022 Prezydenta Miasta Słupska z dnia 15 kwietnia 2022 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk - Ustka na lata 2022-2030” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 40 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. 2022 poz. 559) oraz na podstawie Regulaminu Konsultacji Społecznych, stanowiącego załącznik do uchwały Nr XXI/238/16 Rady Miejskiej w Słupsku z dnia 27 stycznia 2016 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu Konsultacji Społecznych (Dz. Urz. Woj. Pom. z dnia 17 marca 2016 r. poz. 1139) i uchwały Nr XXIV/400/20 Rady Miejskiej w Słupsku z dnia 29 października 2020 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXI/238/16 Rady Miejskiej w Słupsku z dnia 27 stycznia 2016 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Konsultacji Społecznych (Dz. Urz. Woj. Pom. z dnia 9 grudnia 2020 r., poz. 5275) uwagi i wnioski do ww. dokumentu mogły być wnoszone:

1) w formie pisemnej na jeden z poniższych adresów:

- Wydział Zarządzania Funduszami Urzędu Miejskiego w Słupsku, Pl. Zwycięstwa 1, 76-200 Słupsk;
- Biuro Obsługi Interesantów, Urząd Miasta Ustka, ul. Ks. Kard. St. Wyszyńskiego 3, 76-270 Ustka;
- Biuro Obsługi Mieszkańca, Starostwo Powiatowe w Słupsku, ul. Szarych Szeregów 14, 76-200 Słupsk;
- Urząd Gminy Słupsk, ul. Sportowa 34, 76-200 Słupsk;
- Punkt Obsługi Klienta w Urzędzie Gminy Dębica Kaszubska, ul. ks. Antoniego Kani 16a, 76-248 Dębica Kaszubska;
- Urząd Gminy Kobylnica, ul. Główna 20, 76-251 Kobylnica;
- Biuro Obsługi Mieszkańca, Urząd Gminy Damnica, ul. Górna 1, 76-231 Damnica;
- Biuro Obsługi Interesanta, Urząd Gminy Ustka, ul. Dunina 24, 76-270 Ustka.

za pomocą wypełnionego i podpisanego formularza konsultacyjnego.

2) ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu Miejskiego w Słupsku, Wydział Zarządzania Funduszami, Pl. Zwycięstwa 1, 76-200 Słupsk;

3) na formularzu konsultacyjnym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres e-mail mofslupsk@um.slupsk.pl.

4) w formie ankiety dostępnej pod adresem

https://ankieta.deltapartner.org.pl/konsultacje_oos_mof_slupsk-ustka

Uwagi i wnioski do dokumentu można było składać od dnia 21.04.2022 r. do dnia 13.05.2022 r.

We wskazanym terminie wpłynął 1 wniosek z uwagami. Uzyskane stanowiska oraz opinie organów wykorzystano przy konstruowaniu ostatecznej wersji „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko

Realizacja „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko nie wywoła transgranicznego oddziaływania, stąd nie przeprowadzono postępowania, dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Niniejszy dokument jest narzędziem zarządzania rozwojem MOF S-U do 2030 r. Aby skutecznie wdrażać i realizować zaplanowane przedsięwzięcia, istotne jest dysponowanie wiedzą na temat postępów i zmian w zakresie realizacji działań, a także odpowiednio wczesne reagowanie na pojawiające się różnice między założeniami, a uzyskiwanymi efektami. System oceny skuteczności realizacji obejmuje monitoring oraz ewaluację. Prowadzenie monitoringu jest warunkiem do skutecznego zarządzania procesem wdrażania Strategii. Zgodnie z art.10e ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym, strategia określa oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Z uwagi na powyższe w niniejszym dokumencie monitorowaniu i ewaluacji poddane zostaną kierunki działań. Monitoring będzie odbywał się co roku w oparciu o analizę wskaźnikową. Jego prowadzenie ma na celu zapewnienie ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji zapisów dokumentu. Monitoring będzie prowadzony przez Zespół ds. monitoringu, aktualizacji i ewaluacji Strategii powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Słupska. Członkami Zespołu będą przedstawiciele JST wchodzących w skład MOF S-U. Obsługę organizacyjną Zespołu zapewni Wydział Zarządzania Funduszami Urzędu Miejskiego w Słupsku, który corocznie będzie przygotowywał raporty ze stanu realizacji Strategii. Bazować będą one na danych zebranych od poszczególnych samorządów realizujących Strategię MOF S-U, a także ogólnodostępnych danych publikowanych przez GUS. Sporządzony raport przekazywany będzie do akceptacji Komitetu Sterującego, w skład którego wchodzić będą poszczególni wóldarze celem jego akceptacji, a następnie podawany do publicznego wglądu poprzez publikację na stronach internetowych. Poszczególni partnerzy wyznaczą osoby/ wydziały lub jednostki odpowiedzialne za współpracę z Wydziałem Zarządzania Funduszami Urzędu Miejskiego w Słupsku w celu zapewnienia sprawnej komunikacji, przekazywania danych monitoringowych oraz zatwierdzenia rocznych raportów z realizacji Strategii MOF S-U.

System monitoringu stanowić będzie podstawę do zewnętrznej ewaluacji i oceny stopnia aktualności Strategii, której celem jest ocena efektów i jakości prowadzonych działań poprzez zwiększenie ich

skuteczności, efektywności, trwałości, trafności i użyteczności. Wyniki corocznego monitoringu będą stanowić również źródło informacji co do konieczności aktualizacji strategii ponadlokalnej.

Zgodnie z zapisami ustawy, dokument strategii powinien zostać poddany ewaluacji ex-ante – prowadzonej przed wdrażaniem programu. Wyniki z przeprowadzonej na potrzeby niniejszego opracowania ewaluacji, przedstawione są w rozdziale IV.6. Ewaluacja ex-ante. Rekomenduje się przeprowadzenie ewaluacji on-going – podczas realizacji programu (2025) i ex-post po zakończeniu realizacji programu (2030).

Poniżej przedstawiono katalog wskaźników, dopasowanych do poszczególnych kierunków działania wraz z planowanymi rezultatami tych działań.

Kierunek działania	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na dzień 31.12. 2020 r.)	Planowany rezultat w 2030 r.
Kierunek działania 1. Upowszechnienie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego	Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową	BDL GUS	16,6 %	18 %
	Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	BDL GUS	90,1 %	Wartość nie niższa niż na poziomie kraju [%]
	Liczba nowoutworzonych miejsc wychowania przedszkolnego	Samorządy MOF Słupsk - Ustka	0	150 szt.
Kierunek działania 2. Wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym	Liczba nowo doposażonych/nowo utworzonych pracowni szkolnych	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 szt.
	Liczba zrealizowanych projektów mających na celu kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych oraz podnoszenie kompetencji zawodowych nauczycieli	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	20 szt.
	Średnia wyniku egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego i matematyki na tle województwa i kraju	CKE i OKE	j. polski: 55% matematyka: 40%	Osiągnięcie wartości wojewódzkiej i/lub krajowej [%]
Kierunek działania 3. Współpraca z sektorem akademickim jako kluczowym elementem wzmocnienia potencjału MOF	Utworzenie Słupskiego Centrum Doskonałości Zawodowej	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	1 szt.
	Liczba nowych porozumień o współpracy podpisanych pomiędzy sektorem akademickim a instytucjami okołobiznesowymi i/lub samorządami z MOF	Uczelnie wyższe	0	5 szt.
Kierunek działania 4. Prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych	Liczba przeprowadzonych działań z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	7 szt.
	Liczba zmodernizowanych, doposażonych oraz nowoutworzonych placówek służby zdrowia	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 szt.
Kierunek działania 5. Spójna polityka senioralna	Liczba przeprowadzonych inicjatyw ponadlokalnych na rzecz seniorów	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	7 szt.
	Liczba nowopowstałych obiektów i miejsc integracji seniorów/opieki nad seniorami	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 szt.
Kierunek działania 6. Podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych	Liczba nowopowstałych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	7 szt.
Kierunek działania 7. Prowadzenie spójnej obszarowo polityki kulturalnej	Stworzenie wspólnego kalendarza cyklicznych imprez kulturalnych	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	1 szt.
Kierunek działania 8. Tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego	Liczba nowoutworzonych miejsc do spędzania czasu wolnego (np. skateparki, pumtracki, ścianki wspinaczkowe, siłownie zewnętrzne, singletracki, trasy rolkowe, parki, błonia, boiska wielofunkcyjne)	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	25 szt.

Kierunek działania	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na dzień 31.12. 2020 r.)	Planowany rezultat w 2030 r.
Kierunek działania 9. Wdrażanie procesu rewitalizacji jako instrumentu poprawy jakości życia mieszkańców	Powierzchnia zrewitalizowanych przestrzeni publicznych	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	28,40 ha	65,85 ha
Kierunek działania 10. Aktywna współpraca z podmiotami trzeciego sektora	Liczba organizacji społecznych przypadających na 10 tys. ludności	BDL GUS	39	40
Kierunek działania 11. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność na 100 osób w wieku produkcyjnym	BDL GUS	16,0	18,0
	Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	50 ha
	Liczba dużych i średnich firm	BDL GUS	168 szt.	170 szt.
Kierunek działania 12. Efektywne wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturalnego obszaru	Nowopowstała i zmodernizowana infrastruktura turystyczna, kulturalna, sportowa i rekreacyjna	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	7 szt.
Kierunek działania 13. Prowadzenie kompleksowej polityki integracyjnej skierowanej dla cudzoziemców	Liczba nowych zrealizowanych projektów na rzecz cudzoziemców	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 ¹
Kierunek działania 14. Marketingowa budowa marki terytorialnej obszaru	Wypracowanie wspólnej marki obszaru i opracowanie strategii jej promocji	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	1 szt.
Kierunek działania 15. Stworzenie pozainstytucjonalnych form współpracy między członkami MOF	Liczba zrealizowanych nowych partnerskich projektów	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 szt. ²
Kierunek działania 16. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	7 szt.
	Liczba nowych autobusów z napędem zeroemisyjnym lub niskoemisyjnym	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	10 szt.
	Liczba budynków komunalnych poddanych termomodernizacji	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	43 szt.
	Liczba nowych zmodernizowanych punktów oświetlenia ulicznego na energooszczędne	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	3000 szt.
	Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji i/lub wymianie oświetlenia wewnętrznego i/lub wymianie źródeł ciepła	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	70 szt.
Kierunek działania 17. Ochrona bioróżnorodności i rozwój terenów zielonych	Powierzchnia nowo utworzonych terenów zielonych	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	20 ha

¹ Wartość minimalna. Przyjęto średnio jeden projekt na rok.

² Wartość minimalna. Przyjęto średnio jeden projekt na rok.

Kierunek działania	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na dzień 31.12. 2020 r.)	Planowany rezultat w 2030 r.
Kierunek działania 18. Adaptacja do zmian klimatycznych, ochrona istniejących zasobów i jakości gleby, wody i powietrza	Liczba wybudowanych obiektów małej i dużej retencji	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	120 szt.
Kierunek działania 19. Wzmocnienie systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami	Udział ludności korzystającej z kanalizacji	BDL GUS	92,7 %	95 %
Kierunek działania 20. MOF Słupsk-Ustka dostępny komunikacyjnie i transportowo w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym	Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej ³	BDL GUS	655,2 km	700 km
	Rozbudowa portu w Ustce	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	1 szt.
	Długość nowo wybudowanej/zmodernizowanej infrastruktury liniowej dla mobilności aktywnej, w tym rowerowej (z wyłączeniem mobilności pieszej) na terenie MOF	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	20 km
	Długość nowych dróg poprawiających wewnętrzną spójność komunikacyjną MOF	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	25 km
Kierunek działania 21. Prowadzenie spójnej polityki związanej z planowaniem przestrzennym i działaniami planistycznymi	Liczba przeprowadzonych przedsięwzięć na rzecz planowania przestrzennego MOF Słupsk-Ustka	Samorządy MOF Słupsk-Ustka	0	1 szt.

³ Wskaźnik obliczony na podstawie długości dróg na terenie powiatu m. Słupsk oraz powiatu słupskiego. Wartość wskaźnika uznano za reprezentatywną dla MOF Słupsk-Ustka, mimo że Kępice, Główczyce, Potęgowo i Smoldzino, zlokalizowane w powiecie słupskim, nie wchodzą w skład obszaru funkcjonalnego.

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W GDAŃSKU**

Gdańsk, dnia 24.05.2022 r.

RDOŚ-Gd-WOO.410.19.2022.AM.1.
ePUAP

**Prezydent Miasta Słupska
poprzez pełnomocnika
Pan Bartosz Tyrna**

Na podstawie art. 54 ust. 1, w związku art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (*tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 1029*), na wniosek bez numeru z dnia 19.04.2022 r. Prezydenta Miasta Słupska, w imieniu którego występuje pełnomocnik Pan Bartosz Tyrna – Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych Delta Partner, po zapoznaniu się z przedłożonymi:

- a) „Strategią Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk - Ustka na lata 2022-2030” zwanego dalej *Strategia MOF*, Opracowanie: Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER;
- b) Prognozą oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030, oprac. Paweł Czupryn - Zakład Analiz Środowiskowych Eco - Precyzje.

**Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku opiniuje pozytywnie,
w zakresie ochrony środowiska, projekt *Strategii MOF* wraz z prognozą:**

1. *Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030 (Strategia MOF)* ma charakter strategii ponadlokalnej. Misją MOF Słupsk-Ustka jest budowanie pozycji konkurencyjnej obszaru jako atrakcyjnego subregionu pod kątem jakości życia i atrakcyjności osiedleńczej oraz inwestycyjnej. Istotą rozwoju MOF w kolejnych latach będzie zrównoważony rozwój, oparty na zasobach społeczności lokalnej, przedsiębiorcach, lokalnej kulturze i przyrodzie. MOF Słupsk - Ustka będzie miejscem przyjaznym turystom. Prezentowana perspektywa uwzględnia także prowadzenie rozwoju i inwestycji, z uwzględnieniem zróżnicowania terytorialnego MOF.
2. *Strategia MOF* to narzędzie zarządzania rozwojem, które wychodzi poza wąsko rozumiane granice administracyjne. MOF Słupsk-Ustka tworzy 8 samorządów, wśród których znajdują się - miasta: Słupsk, Ustka; gminy wiejskie: Słupsk, Ustka, Damnica, Kobylnica, Dębica Kaszubska oraz Powiat Słupski.
3. *Strategia MOF* jest zgodna ze strategicznymi dokumentami obowiązującymi na szczeblu europejskim, krajowym i lokalnym. *Strategia Rozwoju MOF na lata 2022-2030* to dokument realizujący i wpisujący się w obowiązujące przepisy prawa. Dokument

gwarantuje realizację spójnej polityki z poziomu lokalnego w ramach zarządzania rozwojem.

4. Cele strategiczne MOF Słupsk – Ustka stanowią następujące cele strategiczne:
 - wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorzady tworzące MOF,
 - atrakcyjna oferta czasu wolnego jako element zwiększania poziomu jakości życia mieszkańców,
 - wzmocnienie potencjału gospodarczego MOF jako bipolarnego ośrodka wzrostu o subregionalnym charakterze,
 - tworzenie marki MOF jako obszaru gospodarczego,
 - ochrona środowiska naturalnego w kontekście kryzysu klimatycznego i zachodzących w konsekwencji zmian,
 - integracja i rozwój przestrzenny oraz infrastrukturalny MOF Słupsk-Ustka.

5. Projekt Strategii Rozwoju MOF Słupsk - Ustka na lata 2022-2030 wyznacza cele, kierunki interwencji i działania, które są zadaniami zarówno o charakterze inwestycyjnym i nie inwestycyjnym (organizacyjno - edukacyjne), które ujmują ogół potrzeb wynikających z rozwoju społeczno-gospodarczego oraz rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, społecznej, funkcjonalnoprzestrzennej itp. Niektóre zadania wyznaczone w projekcie Strategii mogą kwalifikować się jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839), dla których konieczne może być przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko na zasadach określonych w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn. Dz. U. 2022 poz. 1029). Projekt Strategii Rozwoju MOF Słupsk - Ustka na lata 2022-2030 nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych inwestycji. Strategia określa jedynie konieczność ich realizacji w celu poprawy jakości różnych komponentów funkcjonowania obszaru oraz wdrażania zaleceń dokumentów wyższego szczebla. W załączonej prognozie zaproponowano działania ograniczające negatywne oddziaływanie zaplanowanych zadań na środowisko. Podczas podejmowania działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Ponadto każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku
Radosław Iwiński
/podpisano elektronicznie/

Otrzymują:

1. Prezydent Miasta Słupska poprzez pełnomocnika P. Bartosz Tyrna – Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych Delta Partner - **ePUAP**
2. aa

DYREKTOR
URZĘDU MORSKIEGO W GDYNI
ul. Chrzanowskiego 10, 81-338 Gdynia
tel. (58) 620-22-85 fax (58) 620-30-39

Słupsk, dnia 19 maja 2022 r.

INZ5DS.8111.2.2022.MW
za dowodem doręczenia

OPINIA

Działając zgodnie z art. 46 ust.1 pkt1 , art.57 ust.2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko – zwanej dalej oos (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 z późn zm.) oraz art.42 ust.2 pkt 31 lit.a ustawy z dnia 21 marca 1991 roku o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (tj. Dz. U z 2022 r.,poz. 457), w odpowiedzi na wystąpienie Pana Bartosza Tyrny w sprawie zaopiniowania projektu „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko”,

Dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni,

Opiniuje pozytywnie projekt: „Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030 wraz z Diagnozą Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka wraz z prognozą oddziaływania na środowisko”.

z następującymi uwagami :

- 1) W dokumencie Strategii MOF S-U wymienione są zadania, które zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 roku „w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko” (Dz.U z 2019r.,poz.1839) klasyfikują się jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W trakcie przystąpienia do inwestycji na etapie przygotowania karty informacyjnej przedsięwzięcia lub raportu oos - należy zdiagnozować potencjalne negatywne oddziaływania na środowisko morskie, mogące być rezultatem realizacji inwestycji. Występuje potrzeba przeprowadzenia analizy działań i projektów, które mogą prowadzić do działań skumulowanych oraz transgranicznych, razem z inwestycjami zrealizowanymi lub projektowymi. Występuje potrzeba określenia wpływu realizacji inwestycji na środowisko morskie w tym na strefę brzegową i wartości przyrodnicze, z uwzględnieniem wpływu na stan siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk, dla których wyznaczono morskie obszary Natura 2000, a także wpływu na integralność i spójność tych obszarów.
- 2) Na obszarze Gminy i Miasta Ustka przebiega pas techniczny (Zarządzenie Nr 12 Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni z dnia 9 listopada 2021 roku, w sprawie określenia granic pasa technicznego na terenie Miasta i Gminy Ustka – Dz.U. Woj. Pom z dnia 12 listopada 2021 roku, poz.4083) oraz pas ochronny (Zarządzenie nr 3 Dyrektora Urzędu Morskiego w Słupsku z dnia 4 maja 2006r. w sprawie określenia granic pasa ochronnego Urzędu Morskiego w Słupsku na terenie Województw Pomorskiego i Zachodniopomorskiego –Dz.U.Woj.Pom.2006.57.1187). Dokument Strategii powinien zawierać zapisy wskazujące na wymogi związane z zarządzeniami.

Uzasadnienie

W dniu 19 kwietnia 2022 roku do Urzędu Morskiego w Gdyni wpłynął wniosek złożony przez Pana Bartosza Tyrna, Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych Delta Partner, ul. Zamkowa 3a/1, 43-400 Cieszyn o wydanie opinii dla projektu „Strategii Rozwoju Miejskiego

Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2030 wraz z Diagnozą Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka". Zgodnie z art. 57 ust.2 ustawy ooś, Organem właściwym w sprawach opiniowania i uzgadniania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko – w przypadku gdy planowana realizacja danego dokumentu dotyczy obszarów morskich oraz organem właściwym w sprawach opiniowania i uzgadniania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko morskie jest dyrektor urzędu morskigo. Zapisy poszczególnych działań inwestycyjnych nie wskazują dokładnych form, zakresu oraz lokalizacji poszczególnych przedsięwzięć. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych będzie wymagało przeprowadzenia odrębnej procedury określającej wpływ realizacji przedsięwzięcia na środowisko.

Dyrektor Urzędu Morskigo w Gdyni opiniuje pozytywnie z uwagami Strategię Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2021-2013 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Z up. DYREKTORA
URZĘDU MORSKIEGO W GDYNI

mgr inż. Jacek Kasprzak
Główny Inspektor
Inspektoratu Nadzoru Zabudowy
i Zagospodarowania Przestrzennego

Otrzymują:

1. Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych Delta Partner – Pan Bartosz Tyrna,
ul. Zamkowa 3a/1, 43-400 Cieszyn
2. a/a

**POMORSKI PAŃSTWOWY
WOJEWÓDZKI
INSPEKTOR SANITARNY**

Gdańsk, dnia 06.05.2022r.

ONS.9022.3.8.2022.AR

OPINIA

Na podstawie art. 3 pkt 1, art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 195 ze zm.), art. 46 pkt 2 art. 58 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 ze zm.) – Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, po rozpatrzeniu wniosku Pana Bartosza Tyrna, Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych Delta Partner, ul. Zamkowa 3a/1, 43-400 Cieszyn, Pełnomocnika Prezydenta Miasta Słupska z dnia 19.04.2022 r. (wpływ 19.04.2022 r.) o zaopiniowanie projektu dokumentu: „Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk – Ustka 2022 – 2030” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, po zapoznaniu się z przedłożonym wnioskiem, w tym z dokumentacją:

1. Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk – Ustka 2022 – 2030.
2. Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk – Ustka 2022 – 2030; opracowanie: mgr Paweł Czupryn.

opiniuje

projekt dokumentu „Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk – Ustka 2022 – 2030” – bez uwag

Uzasadnienie

Pełnomocnik Prezydenta Miasta Słupska wystąpił do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o zaopiniowanie projektu dokumentu: „Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk – Ustka 2022 – 2030”.

Miejski Obszar Funkcjonalny Słupsk-Ustka tworzy 8 samorządów: Miasto Słupsk oraz Gmina Miasto Ustka, powiat słupski oraz 5 gmin wiejskich, zlokalizowanych na terenie powiatu słupskiego – gm. Słupsk, Ustka, Damnica, Kobylnica i Dębica Kaszubska. MOF

niepodległa

Słupsk - Ustka znajduje się w północno-zachodniej części województwa pomorskiego, a powierzchnia jego obszaru wynosi 1 244 km².

Projekt Strategii Rozwoju MOF S-U na lata 2022-2030 wyznacza cele, kierunki interwencji i działania, które są zadaniami zarówno o charakterze inwestycyjnym i nie inwestycyjnym (organizacyjno-edukacyjne), które ujmują ogół potrzeb wynikających z rozwoju społeczno-gospodarczego oraz rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, społecznej, funkcjonalnoprzestrzennej itp.

Projekt Strategii Rozwoju MOF S-U na lata 2022-2030 jest dokumentem o charakterze ogólnym i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych inwestycji. Strategia określa jedynie konieczność ich realizacji w celu poprawy jakości różnych komponentów funkcjonowania obszaru oraz wdrażania zaleceń dokumentów wyższego szczebla.

Niektóre zadania wyznaczone w projekcie Strategii mogą kwalifikować się jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z rozporządzeniem w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839), dla których konieczne może być przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko na zasadach określonych w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 2373 ze zm.).

Przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko określone zostały w §3 ust 1 ww. rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 września 2019 r. Spośród nich do realizacji wyznaczono m.in.:

- rozbudowę obiektów sportowych;
- tworzenie i rozwijanie infrastruktury sportowej oraz infrastruktury rekreacyjnej;
- tworzenie tras rowerowych (rekreacyjnych),
- zwiększenie wykorzystania na terenie MOF Słupsk-Ustka odnawialnych źródeł energii oraz wsparcie procesu wdrażania OZE;
- termomodernizację obiektów użyteczności publicznej, obiektów zabytkowych i budynków komunalnych;
- przebudowę Portu Morskiego Ustka;
- przebudowę i modernizację sieci wodociągowej;
- budowę i przebudowę sieci kanalizacyjnej;
- rozbudowę dróg lokalnych i dojazdowych do węzłów S6;
- kontynuację budowy ringu miejskiego w Słupsku

Prognozuje się, że działania realizowane w ramach Strategii, w perspektywie średnio i długoterminowej, wpłyną pozytywnie na zdrowie ludności, jakość oraz komfort ich życia. W wyniku realizacji projektu może potencjalnie dojść do oddziaływania na niewielki teren obszaru chronionego, dlatego ważne jest, aby wszelkie przedsięwzięcia wynikające ze Strategii były przeprowadzone zgodnie z przepisami dotyczącymi gospodarowania na obszarach objętych prawną formą ochrony przyrody.

W prognozie przedstawiono propozycje zapobiegania, łagodzenia negatywnego wpływu na środowisko, będącego konsekwencją realizacji działań ujętych w Strategii na poszczególne komponenty środowiska.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach analizowanego dokumentu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie

miało zasięg lokalny. W prognozie stwierdzono, że realizacja projektu Strategii nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Pomorski Państwowy
Wojewódzki Inspektor Sanitarny
Maciej Merkisz

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Otrzymuje (za potwierdzeniem odbioru):

1. Prezydent Miasta Słupska na adres korespondencyjny pełnomocnika Bartosz Tyrna,
Delta Partners Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych, ul. Zamkowa
3a/1, 43-400 Cieszyn

Do wiadomości:

1. aa

UZASADNIENIE

1. Przedstawienie istniejącego stanu w dziedzinie, która ma być normowana.

W dniu 22.03.2021 r. zawarte zostało Porozumienie pomiędzy Gminą Dębica Kaszubska, Miastem Słupsk, Powiatem Słupskim, Gminą Miasto Ustka, Gminą Słupsk, Gminą Kobylnica, Gminą Ustka i Gminą Damnica w celu wspólnego opracowania i finansowania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk – Ustka.

O konieczności szerszego spojrzenia na rozwój gmin i powiatów, a więc z poziomu tzw. miejskich obszarów funkcjonalnych mówi szereg dokumentów, zarówno na poziomie krajowym, jak i unijnym. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego w ramach MOF-ów jest także niezbędna dla skutecznego pozyskiwania środków zewnętrznych, szczególnie pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk-Ustka na lata 2022-2030 ma charakter strategii ponadlokalnej. Pojęcie strategii ponadlokalnej jest stosunkowo nowym instrumentem prawnym opisanym w znowelizowanych przepisach ustawy o samorządzie gminnym oraz w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W swojej istocie strategia ponadlokalna to narzędzie skierowane do gmin zdecydowanych na poszukiwanie wspólnego potencjału rozwojowego i partnerskie przeciwdziałanie zagrożeniom oraz na optymalizację sposobu wykonywania swoich zadań w obszarach, które uznają za wspólne.

W przypadku Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF) Słupsk – Ustka można wskazać na szereg wspólnych wyzwań rozwojowych, począwszy od jakości powiązań funkcjonalnych związanych z rynkiem pracy, korzystaniem z usług publicznych, skutkami rozlewania się miast i widoczną presją suburbanizacyjną, a kończąc na klasycznych, dla porozumień terytorialnych, potrzebach integracji transportu publicznego, poprawie skomunikowania oraz idei wspólnego przeciwdziałania zmianom klimatycznym i zagrożeniom stąd płynącym. Nadrzędnym celem zawiązanej współpracy jest budowanie konkurencyjnej pozycji MOF-u i wykorzystanie sumy identyfikowanych potencjałów wszystkich zaangażowanych partnerów.

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk – Ustka jest dokumentem zintegrowanym, łączącym ze sobą sferę społeczną, gospodarczą i przestrzenną. Należy podkreślić, że dokument powstał w modelu partycypacyjno-eksperymentalnym, gdzie szczególną rolę odegrały badania społeczne w wymiarze ilościowym i jakościowym. Ankietyzacja oraz indywidualne wywiady pogłębione pozwoliły na wskazanie najważniejszych wyzwań rozwojowych obszaru oraz na spojrzenie na MOF z perspektywy mieszkańca. Spotkania warsztatowe, zaangażowanie licznych podmiotów społeczno-gospodarczych, takich jak uczelnie wyższe, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe, branżowe podmioty sektora publicznego, pozwoliły opracować kompleksową diagnozę społeczno-gospodarczą, uwzględniającą również wątki przestrzenne, której wnioski stanowią drugi rozdział dokumentu (II Podsumowanie diagnozy strategicznej – synteza) oraz część planistyczną (III Założenia rozwojowe MOF Słupsk – Ustka), w której określono 6 głównych celów strategicznych oraz 21 kierunków działań. Dokument Strategii wskazuje na szerokie możliwości i potrzeby zawiązywania współpracy i partnerstw, o czym świadczą ujęte w części operacyjnej propozycje przedsięwzięć możliwych do realizacji w przeważającej części w formule partnerskiej, co znacząco podnosi szanse na pozyskanie środków w ramach różnych programów i funduszy, m.in. w ramach mechanizmu ZIT.

Zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, projekt Strategii rozwoju ponadlokalnego podlegał konsultacjom, w szczególności z: gminami (wszystkie gminy z terenu MOF-u) i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami wszystkich partnerskich gmin oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Konsultacje społeczne Strategii wraz z Diagnozą Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk – Ustka przeprowadzono w terminie od 16.02.2022 r. do 23.03.2022 r. Ponadto zgodnie z art. 10 g ust. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym Miasto Słupsk przedłożyło Zarządowi Województwa projekt Strategii w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju

województwa. Zarząd Województwa Pomorskiego Uchwałą Nr 241/335/22 z dnia 15.03.2022 r. pozytywnie zaopiniował projekt Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk – Ustka na lata 2022-2030 jako spójny ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030.

W trakcie trwania konsultacji społecznych Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku zdecydował o obowiązku sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu dokumentu. Głównym celem prognozy było ustalenie czy zapisy projektu Strategii nie naruszają zasady prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego, a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. W związku z powyższym w celu dopełnienia obowiązków dotyczących udziału społeczeństwa w ochronie środowiska i ocenach oddziaływania na środowisko, w terminie 21.04.2022 r. - 13.05.2022 r. przeprowadzono, na terenie każdej gminy partnerskiej, konsultacje społeczne projektu Strategii MOF Słupsk – Ustka wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

2. Wyjaśnienie potrzeb podjęcia uchwały.

Ponadlokalna strategia będzie jednym z wymogów formalnych przy ubieganiu się o środki w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027, ale także stanowi narzędzie kreowania zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych. Miasto Słupsk jako Lider Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego podjęło się koordynacji prac nad opracowaniem nowej Strategii, a także zaproponowało samorządom wchodzącym w skład MOF solidarną partycypację w kosztach opracowania Strategii i niezbędnych badań. Strategia jest dokumentem, który służyć będzie rozwojowi całego obszaru funkcjonalnego i będzie wykorzystany przez samorządy i partnerów do wspólnego planowania rozwoju społeczno-gospodarczego MOF i ubiegania się o środki pozabudżetowe.

Strategia Rozwoju MOF jest także dokumentem wyjściowym do opracowania spójnego z nią dokumentu wdrożeniowego – tzw. Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk – Ustka 2022-2030, która zostanie przyjęta przez Związek ZIT MOF Słupsk – Ustka powołany na podstawie Porozumienia z 20 maja 2022 r. w sprawie współpracy jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Słupsk – Ustka służącej realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Podjęcie uchwały pozwoli więc samorządom wchodzącym w skład MOF kontynuować prace ukierunkowane na wynegocjowanie z Zarządem Województwa Pomorskiego pakietu przedsięwzięć wskazanych do objęcia mechanizmem ZIT, dla których dofinansowanie ze środków UE wyniesie ok. 45 mln EUR.

Podjęcie uchwały pozwoli na ubieganie się o środki w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027 na przedsięwzięcia mające istotny wpływ na zrównoważony rozwój samorządów wchodzących w skład MOF. Strategia rozwoju ponadlokalnego jest odpowiedzią na potrzebę wspólnego planowania rozwoju w obrębie samorządów powiązanych ze sobą funkcjonalnie. Jest więc narzędziem, które powstało z myślą o samorządach sąsiadujących ze sobą, które posiadają wspólne, uzupełniające się lub współzależne cele rozwojowe i chcą razem realizować politykę rozwoju w granicach swoich terytoriów.

3. Charakterystyka przewidywanych skutków społecznych i gospodarczych.

Posiadanie ponadlokalnego dokumentu strategicznego zwiększy efektywność przedsięwzięć realizowanych przez osiem jednostek samorządu terytorialnego w formule partnerskiego modelu współpracy oraz umożliwi skuteczną realizację zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy samorządów, a także innych podmiotów publicznych oraz partnerów społeczno-gospodarczych funkcjonujących na terenie MOF Słupsk – Ustka. Dokument ułatwi przygotowanie i realizację przedsięwzięć w oparciu o zasoby własne i wsparcie zewnętrzne. Interesariuszami działań wynikających ze Strategii będą w szczególności mieszkańcy, podmioty gospodarcze prowadzące działalność na terenie MOF Słupsk – Ustka, a także turyści i goście odwiedzający MOF.

4. Skutki finansowe związane z wejściem w życie uchwały.

Realizacja przedsięwzięć z udziałem Gminy Dębica Kaszubska wskazanych w Strategii będzie wymagała zaangażowania środków budżetu Gminy, w szczególności w celu pokrycia wkładu własnego w projektach.

Zabezpieczenie środków odbywać się będzie na etapie aplikowania o dofinansowanie w ramach programów operacyjnych. W tym celu przygotowywane będą odpowiednie projekty uchwał budżetowych, które będą przedkładane pod obrady Rady Gminy. Część działań zaplanowanych do realizacji w ramach Strategii będzie wymagała także podejmowania stosownych uchwał mających na celu zawiązanie formalnego partnerstwa w ramach projektów.

Źródłami finansowania przedsięwzięć i działań wskazanych w Strategii Rozwoju MOF będą środki unijne, środki budżetu państwa i innych funduszy pomocowych, budżety samorządów wchodzących w skład MOF: Gminy Dębica Kaszubska Miasta Słupska, Powiatu Słupskiego, Gminy Miasto Ustka, Gminy: Słupsk, Kobylnica, Ustka i Damnica, a także środki prywatne, np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, mieszkańców, wspólnot mieszkaniowych.